

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

4

1951

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΑΡΙΘ. ΕΙΣΑΓ. 8971
ΕΛΛ. ΑΡΙΘ. 754. 47

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 4.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1951

ΝΑΞΙΑΚΑ ΝΟΤΑΡΙΑΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΤΟΥ ΔΟΥΚΑΤΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (1538-1577)

I

ΠΡΟΤΑΣΣΟΜΕΝΑ

Τὸ Δουκάτον τοῦ Αἰγαίου ὑπῆρξεν, ὥς γνωστόν, μία τῶν μακροχρονιωτέρων λατινικῶν πολιτειῶν τῆς φραγκοκρατηθείσης Ἑλλάδος καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἱστορία του παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον.

Αὕτη θὰ καταδείξῃ, μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἐπιδράσεως τῶν κατακτητῶν ἐπὶ τῶν ἡθῶν καὶ τῶν ἐθίμων καὶ ἐν γένει τοῦ κοινωνικοῦ βίου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὥς καὶ τὴν ἀντίδρασιν τῶν κατακτηθέντων ἐναντι ἐκείνων καὶ τὴν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου.

Ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ἐπίδρασις ἀντικατοπτρίζεται κατὰ ἀξιόλογον μέρος εἰς τὸ δίκαιον, τὸ δὲ ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ δικαίου τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀποτελεῖ κατ' ἀνάγκην καὶ σοβαρὰν συμβολὴν εἰς τὴν ἐρευναν τοῦ γενικωτέρου ἐκείνου ἱστορικοῦ ζητήματος, εἶναι αὐτονόητον.

Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως, ἐὰν γενικῶς πάντα τὰ μνημεῖα εἶναι χρήσιμα—ἄλλα περισσότερον καὶ ἄλλα ὀλιγώτερον—διὰ τὴν ἱστορικὴν σύνθεσιν, τὰ τοῦ δικαίου τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ εἰδικώτερον τὰ νοταριακὰ ἔγγραφα καὶ αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις, δηλαδὴ τὸ ζῶν δίκαιον, λαμβάνουν προέχουσαν θέσιν διὰ τὴν ἐξεיקόνισιν τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τοῦ Δουκάτου. Διότι ὅχι μόνον κατ' ἀρχὴν τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ ἀποφάσεις αὗται ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις καὶ παρέχουν μαρτυρίας τὰ μάλιστα ἀξιόπιστους τῶν σημαντικωτέρων γεγονότων τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, ἀλλὰ, ἃς μὴ λησμονῆται, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς λατινικῆς κατακτήσεως εἰσαχθὲν εἰς τὴν Νάξον ὑπὸ τῶν κατακτητῶν δίκαιον—γραπτὸν ἢ ἄγραφον, ἀδιάφορον—διεμορφώθη καὶ εἶχεν ἀποστολὴν τὴν ἐξυπηρέτησιν μιᾶς φεουδαλικῆς πολιτείας καὶ κοινωνίας, ἣ ὅποια ἦτο ξένη καὶ ἄγνωστος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς τὸ ἑλληνικὸν περιβάλλον.

Ἀλλά, παρὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐγγράφων τούτων, ἐλάχιστα μέχρι σήμερον ἔχουν δημοσιευθῇ ἐκ τῶν σωζομένων ἐξ αὐτῶν διὰ τοῦτο ἐθεωρήσαμεν σκό-

πιμον, ὅπως, πρὸ πάσης ἄλλης συνθετικῆς ἐργασίας ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου τῆς πολιτείας ἐκείνης, ἐκδώσωμεν ἀπλῶς μετὰ γενικῶν τινων παρατηρήσεων ἀπὸ ἀπόψεως δικαίου τὰ κατωτέρω ἀξιόλογα νοταριακὰ ἔγγραφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Δουκάτου τοῦ Αἰγαίου. Ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ προβῶμεν εἰς συστηματικωτέραν ἐξέτασιν τοῦ δικαίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀργότερον, τοσούτω μᾶλλον καθόσον δι' αὐτὴν θεωροῦμεν ἀναγκαίαν τὴν βοήθειαν τῶν νοταριακῶν ἐγγράφων καὶ τῆς ἐπομένης ἐποχῆς, δηλαδὴ τῆς Τουρκοκρατίας, τὰ ὁποῖα, πλὴν ἀσημάντου μέρους, εἶναι ἐπίσης ἀνέκδοτα.

Εἰς τὴν ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους ἀποκειμένην συλλογὴν τοῦ Περικλέους Ζερλέντη μεταξὺ ἄλλων εὐρίσκονται καὶ τὰ ἑξῆς χειρόγραφα¹:

Α. Σπαράγματα ἐκ χαρτῶν κώδικος τοῦ νοταρίου Νάξου Πανταλέοντος Μηνιάτη, ἀποτελούμενα ἐκ 32 ἐν ὅλῳ φύλλων, διαστάσεων 0,216×0,313. Εἰς αὐτὰ περιέχονται 81 νοταριακαὶ πράξεις, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 75 ἀκέραιαι, τῶν δὲ λοιπῶν τμήματα, διότι τὰ φύλλα ταῦτα δὲν εἶναι ὅλα κατὰ συνέχειαν. Αὗται χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς 7 Ἰανουαρίου 1538 μέχρι τῆς 27 Μαΐου 1577, αἱ πλεῖστα ὅμως εἶναι τῶν ἐτῶν 1538-1541.

Ἐκ τῶν πράξεων τούτων, καθόσον γνωρίζω, μία μόνον ἔχει ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ Π. Ζερλέντη², ἡ ὑπ' ἀριθ. 47 τῆς 14 Μαρτίου 1541 (f<i>(1)</i>)³, τὴν ὁποίαν ἐπανεκδόμεν ἐνταῦθα.

Τὰ φύλλα ταῦτα εἶναι ὀλίγα ἐν σχέσει πρὸς τὰ τοῦ ὅλου κώδικος, ὁ ὁποῖος, ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ σωζομένης παλαιᾶς ἀριθμήσεως καὶ τῶν χρονολογιῶν, πρέπει νὰ ἦτο πολυσέλιδος.

Β. Ἀντίγραφον ἐπὶ περγαμνῆς διαστάσεων 0,188×0,265 νοταριακῆς πράξεως τοῦ ἔτους 1546 τοῦ νοταρίου Π. Μηνιάτη γενόμενον τὸ ἔτος 1555 ὑπὸ τοῦ ἐπίσης νοταρίου Νάξου Ἰωάννου Ζαχαρία καὶ

Γ. Μεμονωμένον χαρτῶν φύλλον μεγαλυτέρων διαστάσεων τῶν τοῦ χειρογράφου Α, ἥτοι 0,253×0,335, σπάραγμα προδήλως καὶ τοῦτο ἐξ ἄλλου νοταριακοῦ κώδικος τῆς Νάξου, ἀγνώστου νοταρίου, συγχρόνου ὅμως τοῦ Π. Μηνιάτη. Εἰς τὸ φύλλον τοῦτο ἔχουν καταχωρηθῇ 5 νοταριακαὶ πράξεις ἀκέραιαι τῶν ἐτῶν 1572 καὶ 1573 καὶ τμήμα ἐτέρας ἀχρονολόγητον.

¹ Δ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, Κατάλογος τῆς συλλογῆς Π. Ζερλέντη, εἰς *Ἐπετηρίδα τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*, Ἔτος ΙΓ' (Ἀθῆναι, 1937), 294.

² Φεουδαλικὴ Πολιτεία ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ (Ἐρμούπολις, 1925), 47-49.

³ Ὁ τιθέμενος ἑλληνικὸς ἀριθμὸς τοῦ φύλλου ἐντὸς ὀξυγωνίων ἀγκυλῶν <> εἶναι ὁ τῆς σημερινῆς προχείρου ἀριθμήσεως τῶν σπαραγμάτων καὶ τίθεται, ἐφ' ὅσον ἐλλεῖπει καταγραφεῖς ὁ ἀριθμὸς παλαιότερας ἀριθμήσεως τοῦ κώδικος.

Τὴν ἱστορίαν τῶν χειρογράφων τούτων μέχρι τῆς περιελεύσεώς των εἰς χεῖρας τοῦ Ζερλέντη ἀγνοοῦμεν.

Σχετικῶς μὲ αὐτὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν πράξεων τῶν περιεχομένων εἰς τὰ φύλλα κώδικος τοῦ χειρογράφου Α ὑπάρχει ὑπογραφή τοῦ νοταρίου. Οὐχ ἦττον ὁμως γίνεται μνεία εἰς τὸ σῶμα ὠρισμένων πράξεων, λ. χ. τῶν ὑπ' ἀριθ. 41 τῆς 21 Νοεμβρίου 1540, ὑπ' ἀριθ. 55 τῆς 13 Μαρτίου 1541, τοῦ ὀνόματος τοῦ συντάξαντος αὐτὰς νοταρίου Πανταλέοντος Μηνιάτη, οὕτω δὲ δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ σοβαρὰ ἀμφιβολία ὅτι τὰ ἐν λόγῳ φύλλα ἀνήκουν εἰς κώδικα τούτου.

Εἰς τὸ Β ἐπὶ περγαμνῆς ἀντίγραφον ἔχομεν τὰ ὀνόματα ἀμφοτέρων τῶν νοταρίων, τοῦ τε συντάξαντος τὸ πρωτότυπον, ὡς καὶ τοῦ τὸ ἀντίγραφον. Οἱ νοτάριοι οὗτοι ἦσαν σύγχρονοι, ὡς δεικνύουν αἱ χρονολογίαι τοῦ χειρογράφου Α καὶ τοῦ παρόντος ἀντιγράφου.

Τέλος εἰς τὸ Γ φύλλον δὲν ὑπάρχει οὔτε μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ νοταρίου εἰς τὸ σῶμα τῶν εἰς αὐτὸ καταχωρημένων νοταριακῶν πράξεων οὔτε ὑπογραφή τις, διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν τὸ ὄνομα τοῦ νοταρίου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκεν ὁ κῶδιξ, ἔξ οὗ προέρχεται τοῦτο. Πρέπει ὁμως καὶ οὗτος νὰ ἦτο σύγχρονος μὲ τὸν Π. Μηνιάτην, ἀφοῦ τὰ φύλλα τοῦ κώδικος τούτου (χειρογρ. Α) ἀρχόμενα τὸ ἔτος 1538 φθάνουν εἰς τὸ ἔτος 1577.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι εἰς τὴν Χώραν τῆς Νάξου συνυπῆρχον τοῦλάχιστον δύο νοτάριοι, πολὺ δὲ πιθανὸν καὶ τρίτος—ἐὰν κατὰ τὰ ἔτη 1572-1573 ἦτο ἀκόμη νοτάριος καὶ ὁ ἀντιγράφας τὴν πρᾶξιν τοῦ Π. Μηνιάτη Ἰωάννης Ζαχαρίας. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ θέσις τοῦ νοταρίου ἦτο ὄχι μόνον τιμητικὴ, ἀλλὰ καὶ προσοδofόρος, διότι οἱ νοτάριοι ἡμεῖβοντο, εἶναι εὐεξήγητος ἡ ὑπαρξὶς πλειόνων νοταρίων.

Ἡ γραφὴ καὶ τῶν τριῶν τούτων χειρογράφων εἶναι καλλιγραφικὴ. Μόνον εἰς τὰ φύλλα τοῦ κώδικος Μηνιάτη, εἰς τὰ ὁποῖα εὗρίσκονται καταχωρημέναι αἱ πράξεις τῶν τελευταίων ἐτῶν, αὕτη παρουσιάζεται ὄχι τόσον ὠραία, τὰ δὲ γράμματα μεγαλυτέρου μεγέθους καὶ μὲ μικράς τινας διαφορὰς τῶν τῶν φύλλων, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι γεγραμμέναι αἱ πράξεις τῶν πρώτων ἐτῶν. Τοῦτο πρέπει πιθανῶς ν' ἀποδοθῇ κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ γραφεὺς νοτάριος εἶχε γηράσει καὶ ἡ χεὶρ του ἤρχισε νὰ χάνῃ τὴν εὐστάθειάν της, ὡς καὶ ἡ ὄρασίς του νὰ ἐξασθενῇ. Ἄς μὴ παραβλέψωμεν τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ φύλλα ταῦτα ἐγράφοντο ὑπὸ τοῦ ἰδίου προσώπου ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν περίπου.

Τὰ εἰς τὰ φύλλα τῶν κωδίκων καταχωρημένα ἔγγραφα εἶναι πάντα ἀντίγραφα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὄχι πρωτότυπα. Εἰς αὐτὰ αἱ πράξεις δὲν καταχωροῦνται πάντοτε κατὰ χρονολογικὴν σειράν, καίτοι ὁ κῶδιξ ἔχει γραφῇ χωρὶς κενά,

προσέτι δὲ δὲν φέρουν αὐτογράφους τὰς ὑπογραφὰς τῶν μαρτύρων, ἀλλ' αὐται ἐγράφησαν διὰ τῆς χειρὸς τοῦ γραφέως τοῦ κώδικος. Ἐνῶ, ἐὰν ἦσαν πρωτότυπα, ἔπρεπε καὶ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν νὰ ἦσαν γεγραμμένοι καὶ αἱ ὑπογραφαὶ νὰ ἦσαν αὐτόγραφοι. Ἀλλως τε καὶ ρητῶς μαρτυρεῖται εἰς τὸν κώδικα ὅτι αἱ εἰς αὐτὸν πράξεις εἶναι ἀντίγραφα ἐκ τῶν πρωτοτύπων. Οὕτως εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 66 τῆς 25 Μαρτίου 1541 πρᾶξιν ὑπάρχει ἡ ρήτρα «*παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπύστοις μαρτύροις, οἱ οἵοι ἐπογράψασιν εἰς τὸ ἀουτέντικον, ὁποῦ ἐπυρεν ὁ σερ καναβάρης εἰς τὰς χεῖρας του*». Εἰς τὴν ἐλλιπῆ ὑπ' ἀριθ. 76 πρᾶξιν φέρεται: «*ὁ διὰ μαρτυρίας — τοῦ ἐδλαβεστάτου ἱερέως καὶ σκευοφύλαξ κυροῦ Δημητρίου Ἀθηναίου, καθὼς ἐπόγραψεν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ καθολικὸν*». Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 79 τῆς 14 Ἀπριλίου 1576 ὁμοίαν ἀναγράφεται: «*μισερ Τζανέτο Συρίγω καὶ ἀπογεγραμμένος οἰκειωχείρως*» τέλος δὲ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 80 τῆς 27 Μαΐου 1577 πρᾶξιν περιέχεται: «*δια μαρτυρίας . . . καὶ τοῦ κυρ Τζανέτου Δεμέντζου, καθὼς ἐπόγραψεν εἰς τὸ καθολικὸν τοῦτο, καὶ τοῦ μισερ Λουρέντζου Κυπριώτη, καθὼς ἐπόγραψεν καὶ αὐτὸς*». Ἐνῶ εἰς πάσας τὰς πράξεις ταύτας αἱ ὑπογραφαὶ αὐτῶν δὲν εἶναι αὐτόγραφοι, ἀλλ' ἔχουν τεθῇ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ γραφέως τοῦ κώδικος.

Εἰρήσθω ὅτι εἰς πολλὰς ἐκ τῶν πράξεων τοῦ χειρογράφου Α εὗρηται ἐν ἐπικεφαλίδι ἢ, σπανίως, ἐν τέλει ἡ λέξις «*κοπιαρησμένον*» (γράμμα) ἢ «*κοπιαρησμένη*» (γραφή), ἢ ἡ λέξις «*εὐγαλμένη*». Καὶ τὸ μὲν *κοπιαρησμένον*, ἢ εἶναι πάντοτε γεγραμμένον διὰ τῆς ἰδίας γραφίδος καὶ μελάνης μὲ τὰς ὁποίας ἔχει γραφῇ καὶ τὸ κείμενον τοῦ ἐγγράφου, τὸ δὲ *εὐγαλμένη* ἐγράφη, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μεταγενεστέρως δι' ἄλλης γραφίδος καὶ μελάνης. Εἰς ὅσας πράξεις ἔχουν τεθῇ αἱ λέξεις αὗται, σημαίνει ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ κώδικος ἀντίγραφον αὐτῶν. Ἡ ἐξηγήσις αὕτη δὲν νομιζομεν ὅτι ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν, καθόσον εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 78 τῆς 18 Ἀπριλίου 1551 πρᾶξιν ἀπαντᾷ «*εὐγαλμένη εὐγαλμένη πάλη*», εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 35 τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1540 «*καὶ πάλι ξαναβαγλενο*», (= ξαναβαγυλμένο), δηλαδή ὅτι ἐλήφθη δις ἀντίγραφον, εἰς δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3 τῆς 26 Ἰανουαρίου 1538 «*εβγαλμένο ἀπὸ ἱακουμῆκη κορονέλο*», ἥτοι κατονομάζεται καὶ ὁ ἀντιγράφας, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἦτο νοτάριος.

Ἐνταῦθα ἀρμόζει νὰ ἐπεξηγηθῇ ὅτι οἱ ὅροι «*ἀουτέντικον*» (αὐθεντικὸν) καὶ «*καθολικὸν*» εἶναι ταυτόσημοι καὶ δηλοῦν πρωτότυπον.

Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ σημασία αὕτη τοῦ ὅρου *καθολικὸν* ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ πρωτότυπον παρεῖχε πίστιν ἔναντι πάντων, καθολικὴν πίστιν, τὸσον δηλαδή ἔναντι τῶν συμβαλλομένων, ὅσον καὶ ἔναντι τῶν τρίτων.

Ἡ χρῆσις τοῦ ὅρου *καθολικὸν* μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου συνηθίζετο καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Οἱ γραφεῖς τῶν σπαραγμάτων ἀμφοτέρων τῶν κωδίκων εἶναι ἀρκετὰ ἐγγράμ-

ματοι, διότι ἡ ὀρθογραφία των καὶ ἐν γένει ἡ γλῶσσα των εἶναι κατὰ κανόνα καλή.

Βεβαίως ὑπάρχουν εἰς τὰ χειρόγραφα ταῦτα πολλαὶ ξενικαί, ἰταλικάι, λέξεις, ἀλλ' αὗται ἦσαν οἱ ἐν τῇ πράξει ἐν χρήσει νομικοὶ ὅροι ἢ ὀνομασίαι πραγμάτων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀπομακρύνωνται οἱ Ἕλληνες νοτάριοι τοῦ βενετοκρατουμένου τότε Δουκάτου.

Ἀναφορικῶς μὲ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν ἐγγράφων μας, παρατηρητέον ὅτι συνήθως γίνεται ὀρθὴ χρῆσις δύο ὁμοίων συμφώνων, π.χ. γεγραμμένος. Ἐν τοῦτοις ἐνίοτε εἰς κύρια ὀνόματα, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως τίθενται δύο μ ($\mu\mu$). Οὕτως εἰς τὰ ὀνόματα *μμανουήλ* (βλ. ἐγγραφα 39, 68 κ. ἄ.) *μμανοῦσος* (ἐγγραφο-
ν 31). Εἰς τὸ Μανουήλ εἶναι εὐνόητος ἡ αἰτία τῆς διατηρήσεως τῶν δύο μ . Ὅμοιως εἰς τινας ἄλλας περιπτώσεις γίνεται χρῆσις ἀνωμάλως καὶ ἄλλων συμφώ-
νων, π.χ. *πᾶσσα* (ἐγγραφα ὑπ' ἀριθ. 60, 63, 64).

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ἐπίσης ἡ ὀρθὴ κατὰ κανόνα χρῆσις τῆς ὀξείας καὶ τῆς βαρείας. Ἀντιθέτως ἡ στίξις τῶν χειρογράφων εἶναι πολὺ ἀνώμαλος.

Εἰς τὰ ἐγγραφὰ μας σχεδὸν ἀνεξαίρετως ἀποφεύγεται ἡ χρῆσις τῶν κεφαλαίων γραμμάτων.

Τέλος τὰ περισσότερα ὀρθογραφικὰ λάθη ἀνάγονται εἰς τὴν σύγχυσιν μεταξὺ ι , η , ν , σ , ϵ καὶ μεταξὺ $\omicron$ καὶ ω .

Διὰ πλείονα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης τῶν ἐγγράφων μας εἶναι ἀρμόδιοι οἱ φιλόλογοι.

Τοῦ νοταρίου Πανταλέοντος Μηνιάτη ἔχει δημοσιευθῇ, καθόσον γνωρίζω, ἐν ἀκόμῃ ἐγγραφον τοῦ ἔτους 1546, προερχόμενον ὅμως ἐξ ἀντιγράφου μεταγενε-
στέρου νοταρίου, τοῦ Στεφάνου Τουμπίνου, τοῦ ἔτους 1718¹. Εἰς αὐτὸ ὑπογράφει-
ται ὡς νοτάριος *Παντελῆς ὁ Μηνιάτης*, εἶναι ὅμως ὁ ἴδιος μὲ τὸν Πανταλέοντα Μηνιάτην. Ὡς ἐσημειώθη, εἰς τὰ ὑπὸ ἐξέτασιν φύλλα τοῦ κώδικος δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπογραφή τοῦ Μηνιάτη, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ σῶμα μερικῶν ἐκ τῶν εἰς αὐτὰ πρά-
ξεων γίνεται μνεῖα ὅτι αὗται συνετάχθησαν διὰ χειρὸς «*τοῦ νοταρίου Πανταλέοντος τοῦ Μηνιάτη*»² ἢ «*εἰς τὸ σπῆτι ἐμὲν τοῦ νοταρίου Πανταλέοντος τοῦ Μηνιάτη*»³ κλπ., ἐνῶ εἰς τὸ ἀντίγραφον τοῦ Τουμπίνου φέρεται ὑπογραφή «*Παντελῆς ὁ Μηνιά-
της*». Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει τὰ γεννήσῃ σοβαρὰν ἀμφιβολίαν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου προσώπου. Τὰ ὀνόματα Παντελῆς καὶ Πανταλέων εἶναι δύο τύποι τοῦ ἰδίου ὀνόματος Παντελεήμων, ἐξ ἄλλου δὲ εἶναι πολὺ ἀπίθανος ἡ σύγχρονος ὑπαρ-

¹ Τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Στυλ. Κορρέ, εἰς τὴν *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher*, 8 (1931), 271-2.

² Πράξεις ὑπ' ἀριθ. 35 καὶ 38.

³ Πράξεις ὑπ' ἀριθ. 41.

ξίς δύο νοταρίων μὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα. Εἰκάζομεν ὅτι ἡ διαφορὰ τοῦ τύπου Πανταλέων καὶ Παντελῆς ὁ Μηνιάτης ὀφείλεται εἰς τὸν ἀντιγράψαντα μεταγενέστερον νοτάριον Τουμπίνου, ὁ ὁποῖος ἔθεσεν εἰς τὸ ἀντίγραφόν του τὸν τύπον Παντελῆς, διότι δὲν εἶναι εὐλογον νὰ δεχθῇ τις ὅτι ὁ Μηνιάτης, ὅταν ἔθετε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἔγγραφου μετεχειρίζετο τὸν τύπον Πανταλέων, εἰς δὲ τὴν ὑπογραφὴν του—ὁσάκις ὑπέγραφε—τὸν τύπον Παντελῆς.

Σημειωτέον ὅτι τὸ ἀντίγραφον τῆς πράξεως τοῦ Μηνιάτη δὲν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ νοταρίου Τουμπίνου ἐκ τοῦ κώδικος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ εἰς χωριστὸν φύλλον πρωτοτύπου. Τοῦτο δὲν πιθανολογεῖται ἀπλῶς ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Μηνιάτη εἰς αὐτό, ὁ ὁποῖος συνήθως δὲν ὑπέγραφεν εἰς τὸν κώδικά του, ἀλλὰ καὶ ρητῶς δηλοῦται ὑπὸ τοῦ Τουμπίνου ἐν ἐπικεφαλίδι ὅτι τὸ ἀντέγραψεν ἐκ τοῦ «καθολικοῦ», ἦτοι τοῦ πρωτοτύπου.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἔλλειψις τῆς ὑπογραφῆς τοῦ νοταρίου ὑφ' ἐκάστην καταχωρίζομένην πρᾶξιν εἰς τὸν κώδικά του δὲν ἦτο τί τὸ ἀνώμαλον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλλ' ἀντιθέτως τὸ συνήθως συμβαῖνον. Ἐκαστος κώδις ἦτο γνωστὸν εἰς ποῖον νοτάριον ἀνῆκε, διότι ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος ἡ καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ ὑπῆρχε σημείωσις ἀναφέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ κτήτορός του νοταρίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ μόνου τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς τοῦ κώδικος ἀνεγνωρίζετο εἰς ποῖον ἀνῆκεν οὗτος. Συνήθως ὅμως οἱ νοτάριοι ἔθετον σποραδικῶς εἰς τὸν κώδικα καὶ τὴν ὑπογραφὴν των¹.

Περισσότερα περὶ τοῦ κρατοῦντος τότε νοταριακοῦ συστήματος θὰ ἐκθέσωμεν κατωτέρω.

Βεβαίως τὰ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενα νοταριακὰ ἔγγραφα εἶναι ὀλίγα. Οὐχ ἦττον ὅμως εἶναι πολὺτιμα ὅχι μόνον διὰ τὴν παλαιότητά των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ποικίλιαν τῶν εἰς αὐτὰ καταχωρημένων δικαιοπραξιῶν καὶ ἐν γένει τὰς πληροφορίας περὶ τοῦ δικαίου τῆς Νάξου τῶν χρόνων ἐκείνων.

Ἐπιπροσθέτως τὸ γεγονὸς ὅτι ταῦτα ἀνάγονται μόνον εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς φραγκοκρατίας, δὲν μειοῖ τὴν μεγάλην των σημασίαν, διότι δὲν ἔχομεν ἄλλας πηγὰς ἀναλόγους διὰ τοὺς προγενεστέρους χρόνους τοῦ Δουκάτου, κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν εἶχε συντελεσθῇ πλήρως ἡ φραγκικὴ ἐπίδρασις καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα μᾶς δίδουν τὰ προκείμενα ἔγγραφα. Ἐκ τῆς συγκρίσεως δὲ τούτων πρὸς ἔγγραφα τῆς μεταγενεστέρας περιόδου, τῆς Τουρκοκρατίας, θὰ προκύψῃ, ἐὰν ἡ ἐπίδρασις αὕτη ὑπῆρξε βαθεῖα καὶ σταθερὰ ἢ ἀντιθέτως ἦτο ἐπιφανειακὴ καὶ ἐφήμερος, μολὶς δὲ κατελύθη ἡ φραγκικὴ κυριαρχία, ἀπέβαλον οἱ Νάξιοι

¹ Τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς χιακοὺς κώδικας, Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, εἰς *Ἐπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου*, Τεύχ. 1 (Ἀθῆναι, 1948), καὶ εἰς ἀνάτυπον, 15.

τὰ ἀναμιχθέντα εἰς τὸ πάτριόν των δίκαιον ξενικὰ στοιχεῖα, ἐπὶ πλέον δὲ παρέσθον εἰς τὸ ἴδιόν των δίκαιον καὶ τοὺς ἐναπομείναντας εἰς τὴν νῆσον λατίνους.

Ἄλλὰ τοῦτο θὰ ἴδωμεν, ὅταν ἐξετάσωμεν ἐν καιρῷ τὸ δίκαιον τῆς Νάξου κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ ἐκλογὴ τῆς μεθόδου ἐκδόσεως τῶν ἐγγράφων μας δὲν παρουσιάζει μεγάλας δυσκολίας. Καὶ τὰ τρία χειρόγραφα ἀνάγονται εἰς τοὺς ἰδίους χρόνους καί, ὡς ἐξετέθη ἤδη, ἔχουν κοινὰ χαρακτηριστικὰ γραφῆς. Λαμβανομένου δ' ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ ἀπομεμακρυσμένου τῆς χρονολογίας των, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ὀρθογραφίας των, ἡ ὁποία τὰ καθιστᾷ εὐκόλως κατανοητά, θὰ ἦτο ἀδικαιολόγητος ἢ μὴ χρησιμοποίησις κατὰ βάσιν τῆς διπλωματικῆς μεθόδου μὲ μερικὰς ὁμως παρεκκλίσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνῷ εὐχεραίνουν τὴν κατανόησιν τῶν ἐκδιδομένων, δὲν ἀποτελοῦν αἰσθητὴν ἔλλειψιν διὰ τὸν γραμματικόν.

Ἡ σπουδαιότερα τῶν παρεκκλίσεων τούτων εἶναι ἡ διόρθωσις, κατὰ τὸ δυνατόν, τῆς στίξεως τῶν χειρογράφων μας κατὰ τὰ σήμερον συνηθιζόμενα, διότι ἡ χρησιμοποιομένη εἰς αὐτὰ στίξις εἶναι ἄνευ συστήματος καὶ ἀδικαιολόγητος, ὅχι δὲ σπανίως καὶ παράλογος, ἀποτελοῦσα μᾶλλον μέσον συσκοτίσεως τοῦ ἀναγνώστου παρὰ διαφωτίσεως.

Εἰς τὰ χειρόγραφα μας δὲν γίνεται σχεδὸν ποτὲ χρῆσις κεφαλαίων γραμμάτων. Καὶ ἐν τούτῳ ἔθεωρήσαμεν προτιμώτερον νὰ παρεκκλίνωμεν τῆς υἱοθετηθείσης μεθόδου ἐκδόσεως καὶ ἀντεκατεστήσαμεν μὲ κεφαλαῖα γράμματα τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως μετὰ τελείαν ὡς καὶ τὰ ἀρχικὰ γράμματα κυρίων ὀνομάτων καὶ τόπων ὑπάρχοντα εἰς τὰ ἐκδιδόμενα χειρόγραφα μικρὰ γράμματα.

Σημειοῦμεν ἰδιαιτέρως ὅτι διετηρήσαμεν ἀμετάβλητον τὸν τονισμόν τῶν χειρογράφων ἀκόμη καὶ ὡς πρὸς τὴν βαρεῖαν καὶ ὀξεῖαν, καίτοι οὗτος δὲν εἶναι πάντοτε ὁ προσήκων, ἐκτιμῶντες τὸ γεγονός ὅτι ὁ γραφεὺς μας, κατὰ κανόνα, τονίζει κατὰ σύστημα καὶ ὅχι τυχαίως. Ἐπίσης ὅπου ἐλλεῖπει, καὶ τοῦτο σπανίως, ὁ τονισμός ἢ εἶναι οὗτος ἐλλειπής, δὲν τὸν συνεπληρώσαμεν. Πρέπει νὰ σαφηνισθῇ ὅτι ἡ ὑφ' ἡμῶν ἀντικατασταθεῖσα στίξις οὐδεμίαν φέρει ἀνωμαλίαν ὡς πρὸς τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς ἐν τοῖς χειρογράφοις μας χρήσεως τῆς ὀξεῖας καὶ βαρεῖας, καθόσον οἱ γραφεῖς τούτων ἀπὸ συστήματος οὐδέποτε ἀντικαθιστοῦν τὴν βαρεῖαν δι' ὀξεῖας ἐπομένης τελείας ἢ κόμματος, δηλαδὴ οὐδέποτε ταῦτα τοὺς ἐπηρεάζουν εἰς τὸν τονισμόν. Π. χ. τὴν λέξιν «*πουλητῆς*» θὰ τονίσουν διὰ βαρεῖας εἴτε ἀκολουθεῖ ἄλλη λέξις, εἴτε τελεία ἢ κόμμα. Τὴν ἀρχὴν ταύτην διατηροῦμεν καὶ ἡμεῖς, οὕτως ὥστε ἐν τῇ ἐκδόσει μας δίδομεν πάντοτε πιστὴν εἰκόνα τοῦ τονισμοῦ τῶν χειρογράφων.

Τέλος καὶ εἰς τὰ χειρόγραφα μας γίνεται πολλάκις ἔνωσις διαφόρων λέξεων,

σπανιώτερον δὲ χωρισμὸς μιᾶς εἰς περισσοτέρας. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἠκολουθήσαμεν μέσῃ ὁδῷ. Δηλαδή ὅπου ἡ ἔνωσις τῶν λέξεων ἢ ὁ χωρισμὸς τῆς μιᾶς γίνεται ὑπὸ τοῦ γραφέως συστηματικῶς, τότε τοὺς διατηροῦμεν ἀμεταβλήτους. Ὅπου ὅμως ταῦτα γίνονται τυχαίως ἢ ἀκανονίστως, τότε προσαρμύζομεν τὴν γραφὴν τοῦ χειρογράφου μὲ τὸ ὁρθὸν καὶ τὰ σήμερον κρατοῦντα.

Εἰς τὸ κείμενον εἰσηγάγομεν τὰ κατωτέρω σημειούμενα καὶ διεθνῶς ἀνεγνωρισμένα κριτικὰ σημεῖα¹, ὅπου εἰς τὰ χειρόγραφα μας διὰ τὰς προφανεῖς ἐκ γραφικῆς παραδρομῆς παραλείψεις ἢ περιττὰς προσθήκας ἢ βραχυγραφίας, ὡς καὶ διὰ τὰς ὀφειλομένας εἰς βλάβας τοῦ χειρογράφου ἐλλείψεις ἤτο τοῦτο ἀναγκαῖον διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου καὶ ἀναπαράστασιν τοῦ χειρογράφου.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

αβγδ = γράμματα ἀμφιβόλως ἀναγινωσκόμενα.

. . . . = γράμματα δυσανάγνωστα.

[. . .] = γράμματα ἐλλείποντα καὶ δυνάμενα νὰ ὑπολογισθοῦν κατ' ἀριθμόν.

[ ] = γράμματα ἐλλείποντα καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ὑπολογισθοῦν κατ' ἀριθμόν

[αβγδ] = γράμματα ἐλλείποντα καὶ συμπληρούμενα.

<αβγδ> = γράμματα ἢ λέξεις παραλειφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ γραφέως καὶ προστιθέμεναι

< > = χάσματα.

(αβγδ) = ἀναλύσεις βραχυγραφιῶν.

[[αβγδ]] = γράμματα διαγραφόμενα ὑπὸ τοῦ γραφέως.

{αβγδ} = γράμματα διαγραφτέα κατὰ τὸν ἐκδότην (παρεμβλήματα, ἐπαναλήψεις).

|αβγδ| = γράμματα ἢ λέξεις προστεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ γραφέως εἰς τὸ διάστιχον.

†αβγδ† = σημεῖον παρεφθαρμένων καὶ ἀκαταλήπτων λέξεων.

Τὰ χειρόγραφα ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγγράφων ἐκδίδονται ἀμεταβλήτως. Μόνον ὁ ἐν ἐπικεφαλίδι ἐκάστου ἐγγράφου ὑπάρχων αὖξων ἀριθμὸς ὡς καὶ ἡ χρονολογία δὲν εἶναι τοῦ χειρογράφου, ἀλλὰ προσθήκη ἰδική μου. Τοῦτο δ' ἔπραξα χάριν σαφηνείας τῶν παραπομπῶν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους νοταριακὰς πράξεις καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἀναγνώστου διὰ τὴν ἀνέυρεσιν τούτων.

Ἡ αὖξουσα ἀρίθμησις τῶν νοταριακῶν πράξεων εἶναι ἐνιαία καὶ διὰ τὰ τρία χειρόγραφα.

Τέλος παραθέτομεν πανομοιότυπον τῆς καλυτέρας γραφῆς τοῦ χειρογράφου Α, ὡς καὶ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν βραχυγραφιῶν.

¹ Τούτων ἐγένετο χρῆσις καὶ εἰς τὰς ἄλλας διὰ τῆς *Ἐπετηρίδος τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου* ἐκδόσεις ἐγγράφων, βλ. ἐνθ' ἀν., 76-77.

II ΚΕΙΜΕΝΑ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ Α

I

7 'Ιανουαρίον 1538

Κοπιαρησµ(ένον).

f. 20r

+ Εἰς τὸ ὄνοµαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀµήν. ἀφλῆ', μηνὶ 'Ιανουάρ(ιος) ζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπῖτι τοῦ κὺρ Ἀντώνη Μαβρών(ια...), εὐρισκόμε(νος) ἐκεῖ ὁ Ρομανώ(ς) Βλαστός, υἱ(ὸς) τοῦ ποταὶ κὺρ Νικολ(άου) Βλ(αστ)οῦ τοῦ Προφίτ(η), μαζοὶ μετὸν ἀδελφόν τ(ου) τ(ὸν) Λα[μπριανόν] τὸ ἐν μέρος, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ἡ κερα 5 Ρίνη, ἡ συμβῆα τοῦ ἀνωθεν κὺρ Αντώνη τοῦ Μαβρών(ια), μαζοὶ μετὴν πενθεράν τῆς τὴν κερα Ζαμπέτ(α), λέγωντα ὁ λεγόμενος Ρομανός καὶ ὁ ἀδελφός τ(ου) ὁ Λαμπριανός ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον με καλλόν τωναὶ θέληµαν καὶ με καλὴν τωναὶ ὠρεξην διδου- σιν καὶ παραδίδουσιν καὶ πουλοῦσιν τῆς ἀνωθεν) κερα Ρίνης καὶ τῶν κλοιρονόµων τ(ῆς) τὸ δωµατάκην, ὅπου ἔχουσιν τοῦ μικροῦ σπιτίου, ἡγουν τοῦ μαγερίου, εἰς τὸν 10 Μπούργ(ον) τῆς Ἀξι(ας), σύμπλοιον τοῦ ἄλλοιου τωναὶ σπιτίου, ὅπου ἡναι κοντὰ εἰς τῆς Γιαμάδενας, τὸ ὅπιον δωµατάκην ἡναι ἀγνάντια τοῦ παραθερίου τῆς λεγομένης κερα Ρίνης. Καὶ πουλοῦσιν τῆς τω ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν, καθὼς εὐρίσκεται μετῆς αὐλῆς τὸν ἀέρα, ὅπου τοῦ τοκάρει, ἐλεύθερον, παντελεύθερον, με ὅλλα του τὰ δικαιώµατα, δια ἓνα δουκ(άτον) χρυσόν βενέτικον τζεκήνη, ὅπου μουντάρει μαρτζέλοις ιζ' (ἡµυσι), 15 ἡγουν δεκαπτὰ ἡµυσι, καθὼς ἐσιαστήκασιν καὶ οἱ δύο μερίδαις ντε πρεζέ[ντε] εἰς τὸ λεγόμενον πρέζος. Εἰς τὸ ὅποιον δουκ(άτον) κράζονται οἱ λεγομένοι πουλητάδαις κω- τέντοι, πληρωµ(ένοι) (καὶ) σατζηφαρησµ(ένοι) καὶ δια τοῦτω θέλουν καὶ λέγουν οἱ ἀνω- γεγραµ(ένοι) πουλητάδαις ὅτι αὐτὸν τὸ λεγόμενον) δωµατάκην, καθὼς εὐρίσκεται μετὸν ἄρεν τῆς αὐλῆς τ(ου) καὶ με ὅλα του τὰ δικαιώµατα, νὰ τὸ ἔχει ἡ λεγοµ(ένη) 20 κερα Ρίνη τῆς ἐξουσίας τῆς, αὐτῇ (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι τῆς, νὰ κτίσουν ἀνώγ(ιν) ἀπάνω, νὰ τὸ ποσεντέρου, νὰ τὸ ἀφεντέβου, νὰ το πουλήσου, νὰ τὸ χαρίσουν καὶ νὰ τὸ κά- µουν σα θέλουν. Με τούτω ἀν ἡθέλεν ἀκαδέρει δια κανέναν καιρόν νὰ τραβηνήρι τὸ κατώγ(ιν), ἡγουν τα θεμέλια τοῦ μαγερίου, ὑπότχεται ἡ λεγομένη κερα Ρίνη νὰ δώσει

1. ¹³ ἀνάγνωθι : με τῆς ¹⁶ χειρόγρ. ζ'' = (ἡµυσι) ¹⁶ ἀ. δέκα ἑπτὰ ²⁰ ἀ. με τὸν

25 τῶν εἰρημένων πωλητάδων ἓνα μάστωρα καὶ ἓναν μπουργῶ μετῆς ἐξωδές της, νὰ κτήζει ὁ Ρομανὸς καὶ ὁ Λαμπριανὸς τὸ κατώγι(ν) μετῆς ἐξωδές των καὶ νὰ φερμά-
 ρουσιν πάντ(α) τὰ θεμέλια τοῦ λεγομένου κατωγίου. Καὶ περλαβεντούρα νὰ ἤθελ(εν)
 εὔρεθεῖ τινὰς ἢ ἐδικὸς ἢ ξένος ἢ κολοτεράνος νὰ γυρέψῃ δικαίωμ(ατα) εἰς τὸ λεγόμε-
 νον δῶμιν μετὰ δικαίωματά του εἰ καὶ νὰ πυράξουσ(ιν) τοῖς ἀγωρασταδαῖς, ὅντε
 30 θελήσου νὰ κτήσουν ἀνώγιν ἀπάνω, ἐτζει καὶ εἰς ἀπασα πράμαν, ὁμπληγάρουνσ(ιν)
 [[ταί]] οἱ λεγομένοι πωλητάδαις τοῖς ἀνωθεν κερα Ρίνης ἣν περπέτουω τὸ κατώγι(ν) τοῦ
 λεγομένου δωματίου, νὰ πλῶνουσιν εἰς αὐτὸ, νὰ πληρώνονται ὅλα ταντάνα ἡντερέσα·
 ἐτζει καὶ εἰς τὰ δε λοιπά των καλὰ. Καὶ πάλει νὰ τοῖς μαντηνήρου οἱ λεγομένοι
 πωλητάδαις ἣν περπέτουω εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ε', τὰ ἡμυσι τῆς
 35 ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. (Καὶ) δια πίστωσιν τῆς
 παροῦσης γραφῆς παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτύροις, τὸν κύρ Πέτρω Ἀγκωνι-
 τιάνον καὶ τὸν μαστρο Μανσήλι τὸν Καστελάνον.

2

17 Ἰανουαρίου 1538

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. ,αφλή', Ἰανουάριος ιζ'. Εἰς τὸν Μπούρ-
 γ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Ἀνδρέα Τηνιακοῦ, τοῦ Τζαγο[ῦ]σι τοῦ
 γαμπροῦ, πωλησίαν δηνατῆν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνη ἢ κερα Μαρούλ(α), ἢ συ[μ]βήα
 τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Ανδρέου, πρὸς τὸν μπάρμπαν της τὸν Φίλιπον Κουρκουδιάρι (καὶ)
 5 πρὸς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ μετὰ θέλημαν τοῦ ἀνδρός τ(ης) τοῦ ἀνωγεγραμμένου κύρ
 Ἀνδρέου, εἰς ἓνα χωράφην περιβολιασμένον, ὅπου ἔχει ἀπο γονικόν τ(ης) ἢ εἰρημ(ένη)
 κερα Μαρούλ(α) εἰς τ'Αὐλοία, σύμπλοισιν τοῦ Μοσχούτη καὶ τοῦ Ἰω(άννη) Σαλωνικέου,
 τὸ ὅποιον χωράφην ἦναι τῆς ἐντρητί(ας), ὅπου τὴν ἐπέρνει ὁ ἀφέντ(ης) τῆς Νίου. Καὶ
 πωλή τουτω ἀπὸ τὴν σήμερον [ἢ] εἰρημένη κερα Μαρούλ(α) τοῦ ἀνωθ(εν) Φιλίπου
 10 (καὶ) τῶν διαδόχων του, καθὼς εὐρίσκεται, πολ(ι) ὀλίγ(ον), περιγυρησμένον) μετοῖς
 τράφοις τ(ου), δια δουκ(άτον) ἓνα, ἡγουν α'. Τὸ ὅπιον δουκάτον κράζεται ἢ εἰρημ(ένη)
 κερα Μαρούλ(α) καὶ ὁ συβῆος της ὁ κύρ Ἀνδρέ(ας) κωτέντοι, πληρωμ(ένοι) καὶ σατζη-
 φαρησμέν(οι) ἀπὸ τὸν μπάρμπαν της τὸν Φίλιπον. Καὶ εἰς ἐτοῦτ(ω) λοιπὸν θέλ(ει) ἢ
 εἰρημ(ένη) κερα Μαρούλ(α) (καὶ) λέγ(ει) πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ εἰρημένον χωράφην,
 15 κατὰ πῶς εὐρίσκει(ται) με ὅλα του τὰ δικαίωματα, νὰ τὸ ἔχει ὁ ριθεῖς Φίλιπος καὶ
 οἱ διαδόχοι καὶ κλοιρονόμοι αὐτοῦ, νὰ τὸ τρώσει, νὰ τὸ γαλδέρουν, νὰ τὸ πωσεντέ-
ρου, νὰ τὸ κυριεύου(καὶ) νὰ τὸ ἐχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πωλήσουν, χαρίσουν, ἀλω-
τριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρώνοντα πάντ(α) τὴν ἐντρητίαν τοῦ ἀφέντει τῆς Νίου,

²⁷ ἃ. πέρ λ' ἀβεντούρα ²² ἃ. τὰ ντάνα ²⁴ χογρ. = (ὑπέρπυρα)

2. ¹⁰ ἃ. με τοῖς

καθὼς ἀνωθεν γράφωμ(εν). Καὶ περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελεν σικω-
 θῇν τινὰς νὰ γυρεύει δικαίωμ(ατα) εἰς τὸ παρὸν χωράφην ἢ τοῦ Φιλίπου ἢ τῶν δια- 20
 δόχων του, ὁμπληγᾶρεται ἡ κερα Μαρούλ(α) ἢ πουλύτρα καὶ ὁ ἀνδρας της ὁ κύρ
 Ἀνδρέ(ας) καὶ οἱ κλοιρονόμοι των (καὶ) | τὰ καλὰ των, νὰ τῶν ἀπηλογοῦν(αι) τ[ῶ]ν f. 20^v
 ἀγωραστάδων εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσ(α), ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει, (καὶ) νὰ τοῖς
 μαντηνῆρου (καὶ) νὰ τοῖς ντε[φε]ντέρου ἡν περπέτουω εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρ-
 πυρα) 5, τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τί(ας) (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργ(ει), καὶ 25
 τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις),
 κύρ Αντώνη Κοληβάς ὁ Πετροκούρης
 κύρ Αντώνη Παντζέρας.

3

26 Ἰανουαρίου 1538

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. ,αφλῆ', Ἰανουάρ(ιος) κς'. Εἰς τὸ Ἐξώπουρ-
 γον τοῦ μ(εγάλου) Ἡλία, εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς κερα Φλουρέντζας τῆς θυγατέρας τοῦ
 Καλαβράκει, πούλησιαν δηνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνη ἢ ἀνωγεγραμμένη κερα
 Φλουρέντζα μετὸ θέλημαν τῆς θυγατέρας της τῆς Κατερήνας πρὸς τὸν κύρ Ἰω(άννη)
 Κατζουριάη (καὶ) πρὸς τὸν κύρ Νικόλ(αον) Μπαρμπάρη, πρὸς τοῖς κλοιρονόμοις (καὶ) 5
 διαδόχοις αὐτῶν, εἰς τὸ μερδικόν της τὰ χωράφωια, ὅπου ἔχει ἀπὸ γωνιχόν τ(ης) εἰς
 τ'Αὐλοία, σύμπλωια τοῦ Μαθίου τοῦ Βασάλου (καὶ) τοῦ Ἰω(άννη) τ'Αλάφρη. Τὰ
 ὁποῖα χωράφωια ἵνα περιβολισμ(ένα) καὶ εἵχασιν τ(α) μαζοὶ ἢ κερα Φλουρέντζα
 (καὶ) ὁ κύρ Ἰω(άννης) (καὶ) ὁ κύρ Νικόλ(αος) ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ πατέρα της τοῦ
 Καλαβράκει ἀπὸ τὰ ὁποῖα χωράφωια ἐπαρτητ(η)πάρηζεν ἢ εἰρημ(έν)η κερα Φλου- 10
 ρέντζα εἰς τὴν πάρτεν της τὸ ἑνὰν τετάρτη, ἡγουν μωδίων δίο. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ τῶν
 δίο μωδίων τὰ χωράφωια ἐσικώθηκεν καὶ ἐπούλησεν ἢ εἰρημ(έν)η κερα Φλουρέντζα γλυ-
 γορότερα τὰ ἐμυσὰ τοῦ ἀνυψίου της τοῦ Ἰω(άννη) (καὶ) τοῦ γαμπροῦ της τοῦ Ἀνδρέα
 Κουτούλη, ἡγουν τοῦ ἐνοῖς μωδίου, τὰ δὲ ἄλλα ἐμυσὰ χωράφωια, τὸ ρεστάντ(ε), ὅπου
 τῆς ἐπομείνασιν, ἡγου τοῦ ἐνοῖς μωδίου, θέλ(ει) ἢ εἰρημ(έν)η κερα Φλουρέντζα 15
 με ὅλην της τὴν ὥρεξην καὶ μετὸ θέλημαν τῆς θυγατέρας της τῆς Κατερήνας καὶ
 διδ(ει) τα καὶ κονσενιάρη τα καὶ πούλη τ(α) κατὰ τὸ παρὸν τῶν ἀνωγεγραμμένων
 σηντρόφων, ἡγουν τοῦ κύρ Ἰω(άννη) Κατζουριάη (καὶ) τοῦ κύρ Νικολ(άου) Παρμπάρη,
 καθὼς εὐρίσκουντ(αι) τῆς ἐντρητ(ί)ας τοῦ ἀφέντει τῆς Νίου, ὁ διὰ (ὑπέρπυρα) ἡκω-
 σιοκτῶ, ἡγουν κη', καθὼς ἐσιαστήκασιν καὶ κωτενταριστήκασιν (καὶ) οἱ δίο ντεβο- 20
 λεντὰ εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος. Τὰ ὁποῖα (ὑπέρπυρα) τὰ ἡκωσι ὅκτῶ κράζεται ἢ εἰρη-
 μ(έν)η κερά Φλουρέντζα ἢ πουλύτρα κωτέντα, πληρωμ(έν)η (καὶ) σατζηφαρησμ(έν)η ἀπὸ

αὐτοῖς τοῖς δίο σηντρόφοις, ἡγ(ουν) | απο | τον κύρ Ἰω(άννη) καὶ | απο | τὸν κύρ Νι-
 κόλ(αον). (Καὶ) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ μὴν ἔχει πλαῖα νὰ κάμει ἡ εἰρημ(ένη)
 25 κερα Φλουρέντζα μέσα εἰς αὐτὰ τὰ λεγόμενα) χωράφια. Καὶ εἰς ἐτοῦτω λοιπὸν θέλει
 ἡ εἰρημ(ένη) κερα Φλουρέντζα ἡ πολυύτρα (καὶ) λέγει ὅτι αὐτὰ τὰ χωράφια, τὸ
 ρεστάντ(ε), ἡγουν τοῦ ἐνὸς μωδίου, ἡ πλεώτερα ἡ ὀλιγώτερα, νὰ τὰ ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ
 δίο, ἡγουν ὁ κύρ Ἰω(άννης) καὶ ὁ κύρ Νικόλ(αος), αὐτοὶ (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι των, νὰ
 | τα τρώσει, νὰ τὰ γαλδέρου, νὰ τὰ κυριεύου, νὰ τὰ ποσεντέρου καὶ νὰ τὰ ἔχουσιν(ιν) τῆς
 30 ἑξουσίας των, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρόνωντ(α) πάντ(α)
 | καὶ οἱ δίο τωναὶ μαζοὶ τὴν ἐντρητίαν τοῦ ἀφέντει τῆς Νίου, καθὼς ἀνωθ(εν) γράφω-
 μεν. (Καὶ) περλαβε(τούρα) διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἡθέλεν σικωθῆν τιναὶς νὰ γυρέψει
 δικαίωμ(ατα) εἰς τὰ εἰρημ(ένα) χωράφια τοῦ ἐνὸς μωδίου ἡ τοῦ κύρ Ἰω(άννη) ἡ τοῦ
 κύρ Νικολ(άου) ἡ τῶν διαδόχων τωναὶ, ὁμπληγάρεται ἡ εἰρημ(ένη) κερα Φλουρέντζα
 35 ἡ πολυύτρ(α) μετὰ τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Κατερήνα, αὐταῖς (καὶ) [ο]ἱ κλοιρονόμοι
 των (καὶ) τὰ καλὰ των νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται τῶν εἰρημ(ένων) ἀγωραστᾶδων εἰς ὅλ(α)
 ταντάνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει. (Καὶ) πάλῃ ὁμπληγάρουνται νὰ τοῖς
 μαντηνῆρου (καὶ) νὰ τοῖς ντεφεντέρου ἡν περπέτουω εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρ-
 πυρα) ἰ, τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τί(ας) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ
 40 ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις) κύρ Νικολ(άου) † τοῦ Ληοῦ † τοῦ
 παπ(ᾶ) Νικηφόρου, κύρ Νικόλ(αος) Καστελανάκει.

—εβγαλμένο ἀπὸ Ἰακουμάκη Κορονέλο.

4

29 Ἰανουαρίον 1538

+ Ἐνονόμ(ατι) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφλῆ, Ἰανουάριος κθ'. Εἰς
 τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ μακαριτοῦ μισερ Μπατέστου
 Κάρμπου. πουλησίαν δηνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνη ἡ ἀρχόντησα ἡ κερα Κατερήνα
 ἡ Κατελούζα, ἡ συμβῆα τοῦ ἀνωθ(εν) μισερ [Μ]πατέστου Κάρμπου μετὸ θέλημαν
 5 τῆς θυγατέρας τῆς, τῆς ἀρχόντησας τῆς κερα Μαργαρήτας, πρό[ς] τὸν κύρ Νικόλ(αον)
 Ποσέντ(η) (καὶ) πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ, εἰς ἐμυσὸν νερόμυλον, ὅπου
 ἔχει ἡ προεἰρημ(ένη) ἀρχόντησα ἡ κερα

5

19 Ἰανουαρίον 1538

f. 22r

Εὐγαλμ(ένη).

+ Ἐνονόμ(ατι) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφλῆ, Ἰανουάριος ιθ'. Ἐν
 Ἐξω Πόρτ(α) Ναξι(ας), εἰς τὸ σπῖτ(ι) τοῦ κύρ Νικολ(άου) Παρζαλὴ εὐρισκόμ(ενα) ἐκεῖ

⁴² Ὁ στίχος οὗτος ἔχει γραφῆ δι' ἄλλης χειρός.

4. ὁ ἄ. Ἐν ὀνόματι.

πρεζέντ(ε) τὰ δύο μέρει [τὰ] κάτωγεγραμμένα, τὸ ἐν μέρος ὁ κύρ Χρηστόφορο Μπη-
λίνος μαζοῖ μετὴν συβήαν τ(ου) τὴν κερα Μαρίαν, τὸ δὲ [ἐ]τερον μέρος ἡ κερ Ἄννα, 5
συβήα τοῦ μακαριτοῦ κύρ Γλουμάκοι τοῦ Μάρκου τοῦ Γλουμάκοι, τὴν σήμερον (καὶ)
ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέρ(αν) ἡλθασιν εἰς συβήβασιν καὶ λόγ(ον) ὑπανδρί(ας), ὅπως ἐν
Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει ἡ εἰρημ(έν)η κερ Ἄννα γαμπρ(όν) τὸν υἱόν τοῦ προρηθέντος
κύρ Χρηστοφόρου, τὸν λεγόμενον Γεώργ(η), εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Μαρίαν εἰς
άνδραν τῆς νόμημον (καὶ) εὐλογιτικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(ε)οῦ καθολικῆ (καὶ) 10
ἀποστολικῆ Ἐκκλη(σί)α. Οὕτω τὴν θέλει (καὶ) ὁ ριθεῖς κύρ Χρηστόφορος τὴν λεγο-
μ(έν)ην Μαρίαν εἰς τὸν υἱόν τ(ου) τὸν Γεώργ(η) ὁ διὰ γηνέκαν του νόμημον καὶ εὐλο-
γιτικὴν, καθὼς ἀνωθεν γράφωμεν. Καὶ κατὰ μὲν το πρῶτ(ον) τάσσει (καὶ) δίδει ἡ
εἰρημ(έν)η κερ Ἄννα τῆς θυγατέρας τ(ης) τῆς Μαρί(ας) (καὶ) τοῦ γαμπροῦ τ(ης) τοῦ
λεγομένου Γεώργ(η)

15

ἐν πρώτης τὴν ευχήν τῆς καὶ εἰς ὄνομαν προύκας :

Αρχ(ή) τὸ σπίτ(ι) ὁποῦ ἔχει καὶ κάθεται εἰς τὸν Μπούργ(ον), σύμπλοιον τοῦ
Στελιανοῦ Σαλάτι (καὶ) τῆς στράτας τῆς κουμούνας, καθὼς εὐρίσκεται μετὸ δῶμαν
του, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικὰ των ἀκόμει καὶ τὸ σπίτ(ι) τὸ ἀνώγιν, ὁποῦ ἐναι καὶ
αὐτὸν εἰς τὸν Μπούργ(ον), σύμπλοιον τοῦ κύρ Νικολ(άου) Παρζαλή, νὰ τὸ ἔχει ἡ κερ 20
Ἄννα ἕως ὅλης τῆς τῆς ζωῆς, καὶ ἀποθανόντα τῆς νὰ ἦναι (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν (των)
ἀκόμει (καὶ) τῷ δῶμαν, ὁποῦ ἔχει ἀπανωθῆον τοῦ κύρ Νικολ(άου) τοῦ ἀνωγεγραμ-
μ(ένου) (καὶ) σύμπλοιον τοῦ Κυριακοῦ Ἀναπλιώτ(ι), (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν των τὴν κατοι-
κίαν ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ Κατζήγκρην, εἰς τὴν Κερά μας, σύμπλοιον τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ
Χρηστόφορου, μαζοῖ μετὸ περιβόλην τῆς καὶ με ἀμπέλ(ην), καθὼς εὐρίσκεται ἐλεύθε- 25
ρον, παντελεύθερον, (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν τ(ων) ἀκόμει καὶ τὸ ἀμπέλ(ην), ὁποῦ ἔχει εἰς
τ' Ἀγερσανή, σύμπλοιον τοῦ κύρ Ἰω(άννη) Διασκοῦφου, μαζοῖ μετὸ χωράφην, ὁποῦ ἔχει
μέσ(α), ἐλεύθερον, (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν των τὸ ἀμπέλ(ην) ὁποῦ ἔχει εἰς τ' Ἀγερσανή, εἰς
τὴν κατοικίαν τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Νικολ(άου), καθὼς εὐρίσκεται μετὸ σπίτ(ι) (καὶ) μετὰ
δικαιώματά του, (καὶ) αὐτὸν νὰ τὸ ἔχει ἡ κερ Ἄννα ἕως ὅλης τῆς τῆς ζωῆς, (καὶ) 30
ἀποθανόντα τῆς νὰ ἦναι ὅλον ἐδικόν τ(ων) ἀκόμει τὰ χωράφια τοῦ Ἀνδρέα Λόγγου,
ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν Σκηηνών, νὰ ἦναι μετὴ κοντετζιὼν ἐτούτ(η), ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικὰ
των ὅτι ἀνήσσω καὶ ἦναι νὰ κάθεται ἡ κερ Ἄννα μετὴν θυγατέραν τῆς (καὶ) μετὸν
γαμπρόν τ(ης), καλὸν ἡ δὲ καὶ ἡθελ(εν) θελήσῃ νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν σηντροφίαν
τωναι, νὰ ἦναι κρατιμ(ένος) ὁ γαμπρός τ(ης) πᾶσα καιρὸν, ὁπου τάθελεν σπίρι χοιμο- 35
νικόν, νὰ τῆς δίδει δύο μῶδια σιτάρι· ἀκόμει δύο μῶ(δια) χωράφια εἰς τὸν Σα Γιά-
κουμον τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ σερ Αντώνη Γρίσπου τοῦ βηκάρου, (καὶ) αὐτ(ὰ) ἐδικὰ

27 καὶ 28 ἄ. τ(ὰ) Ἀγερσανή 29 ἄ. μετὰ 30 ἄ. μετὴν 35 ἄ. τὰ <ἡ>θελεν

- των· ἀκόμει τα χωράφωια, ὅπου ἔχει εἰς τὴν Σελάδα, σύμπλοια τοῦ ἄνωθεν κύρ Νικολάου, καθὼς εὐρίσκονται τῆς ἐντρητί(ας), [καί] ὅπου τὴν πέρνη ἢ ἀφεντία, (καί)
- 40 αὐτὰ ἐδικὰ των· ἀγελάδαις καματεραῖς γ'· βουδῶπουλα β'· ἀκόμει γὰδάρων ἓνα ἡμερον· ἀκόμει ἀπο τῆς γαδάραις, ὅπου ἔχει, εὐγάνωντας μία γαδάρων (καί) μίαν πουλάραν, (καί) τὰ ἐποίλιπα ὅτι ἐθέλασιν εὐρεθεῖ, ὅλα ἐδικὰ τ(ων)· ἀπο δὲ εἰς σε μομπή-
λια, παπλώμ(ατα) γ', τὸ ἓναν κουκουλάρικον κύτρινον (καί) τὸ ἄλον γερανίω ληνόν (καί) τὸ ἄλλον [καί] πράσηνο· σεντῶνια ζευγάρια δύο με μερίζες μεταξωταῖς (καί) κλό-
45 σταιναι· μαζελάρια ζευγάρια δ'· τυλάριν ἓνα γεμάτω μαλοῖα· μάναις πτερὸν γεμά-
ταις δ'· κουρτίταις ὀμπροστιναῖς δύο· ἀκόμει γυροκούρτινα ἓνός κρεβατίου· ταυλο-
μάτηλα πῆχες δέκα· μπόλιας ψιλαῖς πῆχ(ες) δέκα· ζαβηδόμπολαις δύο· πεύκην ἓνα·
κούπαν ἀργυρὶν μία· λουρία γεματάρια με στίλοις ἀργυροῖς καὶ με κάβοις καὶ βούκλαις
δύο· δακτηλήθια ἀργυροδιάχρησα δύο· βουτζοῖα κρασικὰ γ'· ἀκόμει καὶ σιταρικὰ δύο·
50 (καί) ἀπο πᾶσα μασαρίαν, ὅπου ἔχει τὸ λεγόμενον σπῖτ(ι), ὅλ(α) ἐδικὰ των.
- f. 22^v Ἀπο δὲ τὸ ἄλον μέρος ὁ κύρ Χρηστόφορος (καί) ἡ συβήα του ἡ κερα Μαρία
τάσουν καὶ δίδουν (καί) αὐτοὶ τοῦ υἱοῦ των τοῦ λεγομένου Γεώργ(η) καὶ τῆς νύμφης
των τῆς Μαρί(ας) ἐν πρότοις τὴν εὐχὴν τ(ων) (καί) εἰς ὄνομαν προύκας:

- Αρχ(ῆ) τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχουν εἰς τ' Ἀγερασνὴ ἀγωραστὸν ἀπὸ τὸν Μιχάλ(η)
- 55 Τουροῦ, σύμπλοιον τοῦ Σανούδου, ἀπὸ τὴν σήμερον, καθὼς εὐρίσκει(αι), νὰ ἦναι ἐδι-
κόν τ(ων)· ἀκόμει (καί) το χωράφην, ὅπου ἔχει εἰς τὴν Πλάκα ἀπὸ τοῦ Τζηβήνα, εἰς
τὸν Μπούργ(ον), σύμπλοιον τῆς Τζανήνας τοῦ Κοληβήτζη, καθὼς εὐρίσκεται μετὸ
τέλος τ(ου) πετεινόπουλ(ον) ἓνα τῆς ἀφεντί(ας), με σπῖτ(ι), με πηγᾶδιν, (καί) αὐτὸν
ἐδικόν τ(ων)· τὸ περιβόλ(ην), ὅπου ἔχει εἰς τὸ Σικηνῶνα μαζοὶ μετὸν Νικόλ(ον) τὸν
- 60 Παπουτζόστομον, τὸ μερδικόν τ(ου) ὅπου ἔχει, ἡγουν τὸ ἐμυσόν, καθὼς εὐρίσκεται
τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ σερ Αντώνη Νταχορώνια, (καί) αὐτὸν ἐδικόν τ(ων)· ἀκόμει καὶ τὰ
χωράφωια, ὅπου ἔχει εἰς τὸ Λαρδία μαζοὶ μετὸν Αντώνη τὸν ἀξάδελφόν τ(ου), καθὼς
εὐρίσκονται(αι) περιβολισμένα, τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ ἀνωθεν σερ Ἀντώνη, τὸ μερδικόν
τ(ου), (καί) αὐτὰ ἐδικὰ των· βῶδιν ἡμερον τὸ φυρόν, (καί) αὐτὸν ἐδικόν τ(ων)· ἀγε-
65 λάδα μία· γαδάρια μία· μέλισσαι, ἔξε μετὰ γηψέλοι· βουτζοῖα κρασικὰ δύο· ἀκόμει τὸ
σπῖτ(ι) τὸ κατώγιν, ὅπου ἔχει εἰς τὸν Μπούργ(ον), σύμπλοιον τοῦ Ἰω(άννη) Κουτζου-
νάδη, μαζοὶ μετὸ μαγερίον, ἀποθανόντ(ας) τοῦ κύρ Χρηστοφόρου (καί) τῆς συβῆς του,
τῆς κερα Μαρί(ας), νὰ ἦναι (καί) αὐτὰ ἐδικὰ των· τὸ σπῖτ(ι) τοῦ Ἀπάνου Κάστρου,
ὅπου ἔναι μέσα εἰς τὸν Γουλάν, σύμπλοιον τοῦ Λιανοῦ τῆς Πολίτενας, ἀποθανόντ(ας)
- 70 τοῦ κύρ Χρηστοφόρου (καί) τῆς λεγομένης του συβῆ(ας) νὰ ἦναι (καί) αὐτὸν ἐδικόν τ(ων),
με τοῦτω ὄντεν ἡθε(λεν) ἡστε χρία, νὰ δέχεται καὶ τὰ ἀδελφοῖά του μέσα· ἀπο δὲ

⁸⁴ ἀ. τ(ᾶ) Ἀγερασνῆ

εἰς τὴν σποράν, ὅπου ἔχουσιν ἐφέτι σπαρμ(ένα), νὰ γίνεταί εἰς ε' μερδικά, τὰ τέσερα μερδικά τοῦ κύρ Χρηστόφορου καὶ τὸ ἓνα τοῦ λεγομένου Γεώργ(η).

Καὶ με τὴν κοντετζιὼν ἐτοῦτ(η) ποιοῦσιν οἱ ἀνωγεγραμμέναις μερίδαῖς τοῖς λεγο-
μ(ένοῖς) πάτοις: "Ὅτι ἡ μὲν οἰκονομήσει ὁ Θ(εὸς) καὶ κάμουν παιδία εὐλογητικὰ ἐκ 75
τῆς σαρκός τ(ων), νὰ τὰ ἔχουσ(ιν) ὅλα τὰ λεγόμενα) πράμ(ατα) αὐτοὶ καὶ οἱ κλοιρο-
νόμοι των αἰωνίως (καὶ) ἀκεραίως· ἡ δὲ σε περ κάζω νὰ ἡθελεν τραβενήρι θάνατος τοῦ
γαμπροῦ διχῶς κλοιρονομία, ἡ νύμφη νὰ τρώγ(ει) (καὶ) νὰ γαλδῆρει τὰ πράμ(ατά)
τ(ου) ὅλ(α) ἕως νὰ κρατῇ τὴν τιμὴν τ(ου), καὶ πληρόνωντ(α) ἡ τιμὴ τ(ου) κ(ατὰ) τῆς
ὥρ(ας) νὰ στρέφονται τὰ πράματά του εἰς τοὶς πλαῖα πρόξημοις τοῦ γαμπροῦ· ἡ δὲ 80
(καὶ) σηνέβει θάνατος εἰς τὴν νύμφη διχῶς κλοιρονομία, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχει ἀπὸ τὸ
προικὴν τ(ης) ἓναν κρεβατοστρώσ(ι) κ(ατὰ) τὴν ὀζάντζα, καὶ τὰ ἐποίληπα πράμ(ατα)
νὰ στρέφονται εἰς τοὶς πλαῖα πρόξημοις τῆς νύμφης, κ(ατὰ) πῶς γράφη ὁ κύρης
τῆς περ ντεσταμέντ(ω). Καὶ ἀπὸ τὴν ὥραν ὅπου θέλουσι σμῆξῃ, ἡτι πράμ(ατα) θέλου-
σιν ἀκοιστάρει ἕως ὅλης των τῆς ζωῆς, στάμπελε μόμπηλε, νὰ ἴναι τῶν παιδιῶν, 85
ὅπου θέλουσιν κάμοι μαζοὶ. Εἰς ὅλον τὸ ἀνωγεγραμμένον) ἐπομείναισι τὰ παρόντ(α)
μέροι κωτέντ(οι) (καὶ) ἀναπαμ(ένοι). (Καὶ) δια πίστωσιν (καὶ) βευαίωσιν τοῦ παρόντος
συμφώνου βάνουσ(ιν) (καὶ) ἀλληλογ(ίας) (ὑπέρπυρα) φ', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ
ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύ-
ροις), τὸν εὐλαβέστατον παπ(ά) κύρ Θεοδωρὶ Πατέλ(ι) τὸν Παριανὸν καὶ τὸν παπ(ά) 90
κύρ Κωνσταντίνον Μοσχόπουλον καὶ τὸν κύρ Νικόλ(αον) Παπουτζόστομον καὶ τον
μαστρο Ἰω(άννη) Χάλαρη τὸν Κουκουλάρι.

6

5 Φεβρουαρίου 1538

Κοπιαρησμ(ένον).

f. 23r

+ Ἐνονόμ(ατι) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. Ἔτει ἐκ τῆς αὐτοῦ κ(ατὰ)
σάρκ(α) γεννήσεως ,αφλῆ', μηνὶ Φευρουάριος) ε'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας),
εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Ἰω(άννη) Κουτζουνάδι, εὐρισκόμενα ἐκεῖ ντε πρεζέντ(ε) τὰ δύο
μέροι τὰ κάτωγεγραμμένα), τὸ ἐν μέρος ὁ ἀνωγεγραμμένος κύρ Ἰω(άννης) ὁ Κουτζου- 5
νάδης μαζοὶ μετὴν συβήαν του τὴν κερα Φηλίπα, το δὲ ἄλλον μέρος ὁ κύρ Ἰάκουμος
ὁ Ρουσώπουλος μαζοὶ μετὸν υἱὸν του τὸν Ἀντώνη καὶ τὸν Γεώργ(η), τὴν σήμερον (καὶ)
ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἤλθασιν εἰς συμβήβασιν (καὶ) λόγον ὑπανδρίας, ὅπως ἐν
Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρὸν ὁ κύρ Ἰω(άννης) καὶ ἡ κερα Φηλίπα τὸν υἱὸν τοῦ
εἰρημένου κύρ Ἰάκουμου, τὸν Γεώργ(η), εἰς τὴν θυγατεράν τῶναι τὴν Ἄννα εἰς ἀνδραν 10
τῆς νόμημον (καὶ) εὐλογητικὸν, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(εο)ῦ καθολικὴ (καὶ) ἀπο-
στολικὴ Ἐκκλησία. Οὕτω τὴν θέλ(ει) (καὶ) ὁ ριθεις κύρ Ἰάκουμος τὴν εἰρημένην Ἄννα

ὁ διὰ νύμφην του καθολικὴν, ἔτζει (καὶ) ὁ ριθεὶς Γεώργιος ὁ δια γηνέκων του νόμη-
 μον καὶ εὐλογητικὴν, καθὼς ἀνωθ(εν) γράφωμεν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον τάσσουσιν
 15 (καὶ) δίδουν, ὁ κύρ Ἰω(άννης) (καὶ) ἡ κερα Φιλήπα τῆς θυγατέρας των τῆς Ἀννας
 (καὶ) τοῦ γαμπροῦ τ(ων) τοῦ Γεώργ(η) ἐν πρότοις τὴν εὐχὴν των (καὶ) εἰς ὀνομα-
 προύκας: Ἀρχὴ τὰ σποῖτια ὅπου ἔχουσιν εἰς τὸν Μπούργ(ον), σύμπλοια τοῦ Μπαλυ-
 τρὰ Ἀζάπη (καὶ) τοῦ Χρηστόφορου Μπιλίνου, ἀνώγ(ια) καὶ κατώγ(ια), νὰ ἴναι τὸ
 ἀνώγ(ιν) καὶ τὸ ἐναν κατώγ(ιν), τὸ μέσα, ἐδικὰ των ἀπὸ τὴν σήμερον, (καὶ) ἀποθα-
 20 νόντας τοῦ κύρ Ἰω(άννη), νὰ ἴναι (καὶ) τὸ ἀπόξον κατώγιν ἐδικόν των· ἀκόμει τὸ
 ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχουσιν εἰς τ' Ἀγερσανή, σύμπλοιον τοῦ Ἰω(άννη) Μπαγούζη, μετὴν
 ληνόν του, μετὸ πηγάδην του καὶ με ὅλα του τα δικαίωματα, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδι-
 κόν των· τὸ περιβόλ(ην) τοῦ Συμοῦ, ὅπου ἔχουσιν εἰς τὴν Σφαγὴν, σύμπλοιον τοῦ
 Καλοξυλήτ(η) (καὶ) τοῦ Βλαχάκει, μετὸ τέλος του (ὑπέρπυρα) α' τοῦ σερ Ἀντώνη
 25 Ντακορώνια, μετὴν ἐμυσθὴ σποράν, ὅπου ἔχει μέσα ἐφέτει, ευχαλούμενον ἀπὸ το ληνά-
 ρει, νὰ ἴναι τοῦ κύρ Ἰω(άννη) τὰ δύο μερδικὰ καὶ τὸ ἓνα τῆς θυγατέρας τ(ου) (καὶ)
 τοῦ γαμπροῦ τ(ου)· καὶ μετῆς μέλησες, ὅπου ἔχει μέσα, | νάναι ὅλ(ο) ἐδικόν των |,
 ταῖς ὀπικὶς μέλησαις νὰ τῆς ἔχουσ(ιν) μαζοὶ ἕως ὅλης του τῆς ζωῆς, (καὶ) ἀποθα-
 νόντ(ας) τοῦ κύρ Ἰω(άννη) νὰ ἴναι ὅλαις ἐδικές των· ἀκόμει (καὶ) τὰ ἀπόξω χωρά-
 30 φοια τὰ περιβολιασμ(ένα), ὅπου ἔχουσιν ἐκεῖ κοντὰ μαζοὶ μετὴν κοπριὰν κατὰ πῶς
 εὐρίσκονται, πολ(ι) ὀλίγ(ον), νὰ τὰ ἔχουσιν μαζοὶ μετὴν θυγατέραν του καὶ μετὸν
 γαμπρόν τ(ου) ἕως ὅλην του τὴν ζωὴν, (καὶ) ἀποθανόντ(ας) τοῦ κύρ Ἰω(άννη) νὰ
 ἴναι ὅλ(α) ἐδικὰ των· τὸ περιβόλ(ην), ὅπου ἔχουσιν ἀπὸ τὸν Γιάκουμον τοῦ μαστρ Αν-
 τριά εἰς ἐκείνον τὸν τόπον κατὰ πῶς εὐρίσκεται τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ ἀνωθ(εν) Γιάκου-
 35 μου τοῦ μαστρ Αντριά, νὰ ἴναι ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικόν των· ἀκόμει ἀπὸ ζοντόβο-
 λον, βώδια ἡμερὰ ζευγάριν α', τριῶν χρονῶν πᾶσα ἓνα· ἀγελάδαις δύο, ἡ μία μετὸ
 δαμάλη (καὶ) ἡ ἄλη ἐγκαστρωμ(ένη)· παπλώμ(ατα) δύο, τὸ ἓναν πράσινον μεταξωτόν
 (καὶ) τὸ ἄλον κύτρινον· ἀκόμει ἕτερον παπλωματόψηδον κόκκινον κρημιζὴ μεταξωτόν·
 σεντώνια ζευγάρια γ'· μαξελάρια ζευγάρια δ'· κουρτίνας τοῦ κρεβτιοῦ ὀμπροστι-
 40 ναῖς (καὶ) γυροκούρτινα· μάναις πτερὸν γεμάταις δ'· τυλάριν ἓνα γεμάτω μαλοῖα·
 μπόλ(ιαις) μεταξωταῖς ε'· ἀκόμει ζαβηδόμπολαις δ'· ταυλομάντιλα πίχ(ες) κ'· πεύ-
 κοια δύο· μαργαρητάρην ἀξάγια δύο· στάνια κομάτια δύο· κατέλαις, πάγκον (καὶ)
 ματρίαν πᾶσα σώρτα, ἥτι κάρνη χρεῖα ἐνὸς σπιτιοῦ· βουτζοῖα κρασιὰ δύο· ἀκόμει
 καὶ τὸ πηθάρην, ὅπουνα εἰς τὸ κατώγιν, ἀποθανόντας των (καὶ) τῶν διονῶν, (καὶ)
 45 αὐτῶν ἐδικόν τ(ων)· τὰ ὅπια πράμ(ατα) τῶν τα παραδίδει ὅλ(α) ὁ κύρ Ἰω(άννης)
 μετὸ χαράτζην των καὶ μαρτζέλοις ἐναῖα, ἡγ(ουν) θ', πᾶσα χρόνον.

Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλ(ο) μέρος ὁ ριθεὶς κύρ Ἰάκουμος τάσσει καὶ δίδει τοῦ υἱοῦ τ(ου)
 τοῦ Γεώργ(η) (καὶ) τῆς νύμφης του τῆς Ἀν(νας) ἐν πρώτοις τὴν εὐχὴν του· καὶ εἰς

ὄνομα προύκας: Αρχ(ή) τὸ ἀμπέλ(ην), ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν Κοστέραν, καθὼς εὐρίσκει-
ται ἀμπέλ(ην) (καὶ) χωράφην, μετὸ τέλος τ(ου) (ὑπέρπυρα) τρία τῆς Κεράς μας τῆς 50
Μητρόπολης, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικὸν των· ἀκόμει τὸν ἀνεμόμυλον, ὁποῦ ἔχει κάτω
εἰς τὸν μ(εγάλον) Γεώργιον, ἀποθανόντας τοῦ κυρ Ἰάκουμου νὰ ἴναι ὅλ(ος) ὁ μύλ(ος)
ἐδικός τωναι κατὰ πῶς ἤθελ(εν) εὐρεθεῖ, ἡγοῦ μετὰ πασῶν τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ,
με τοῦτων νὰ ἔχει τὴν ἐνοίαν τῆς ψυχῆς τ(ου) ὁ Γεώργ(ης), νὰ τὸν ἐμνημονεύει κ(ατὰ)
τὴν τάξην τῶν χριστιανῶν· ἀκόμει τὸ περιβόλ(ην), ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν Πάσπαρον, τὸ 55
γονικὸν τ(ου), νὰ το ἔχει ὁ υἱός τ(ου) ὁ Γεώργ(ης) (καὶ) ἡ νύμφη του, νὰ τὸ τρώσει,
νὰ τὸ γαλδέρου κατὰ πῶς εὐρίσκεται, ἡγ(ουν) με ὅλα του τὰ δικαιώμ(ατα), ὡς τὴν
ζωὴν τοῦ κυρ Ἰάκουμου μοναχᾶ, καὶ ἀποθανόντας του νὰ στρέφουσιν τὸ λεγόμενον
περιβόλ(ην), νὰ πέρνουσιν ὅλ(ον) τὸν ἀνωγεγραμμένον μύλον, καθὼς ἀνωθεν γράφωμεν·
ἀκόμει (καὶ) ἀπο | τὴν σποράν, ὁποῦ ἔχουσ(ιν) ἐφέτ(ει) σπαρμ(ένη), νὰ ἴναι τὰ δύο f. 23^v
μερδικὰ τοῦ κυρ Ἰάκουμου καὶ τὸ ἕνα τοῦ υἱοῦ του τοῦ Γεώργ(η)· ἀκόμ(ει) βουτζήν
κρασικὸν ἕνα· ἀκόμει (καὶ) ἀπο τὰ κτήμ(ατα), ὁποῦ ἔχει ὁ κυρ Ἰάκουμος, νὰ τὰ
ἔχουσ(ιν) μαζοῖ μετὸν υἱόν του τὸν Γεώργ(η), (καὶ) ἀποθανόντας τοῦ κυρ Ἰάκουμου
νὰ ἴναι ὅλ(α) ἐδικὰ των, τὰ ὅποια πράμ(ατα), ὁποῦ δίδει ὁ κυρ Ἰάκουμος τοῦ υἱοῦ
τ(ου) (καὶ) τῆς νύμφης τ(ου), τῶν τα κονσενιάρει μετὸ χαράτ(ζην) τωναι δουκ(άτον) 65
ἕνα, ἡγ(ουν) α', πᾶσα χρόνον.

Καὶ μετὴν κοντετζιδὸν ἐτοῦτ(η) ποιοῦσιν οἱ ἀνωγεγραμ(έναις) μερίδαις τοῖς λεγο-
μέ(νοις) πάτοις· ὅτι ἡ μὲν οἰκονομήσει ὁ Θε(εὸς) καὶ κάμουν παιδία εὐλογητικὰ ἐκ τῆς
σαρκὸς των, νὰ τὰ ἔχουν αὐτοὶ (καὶ) οἱ κληρονόμοι των αἰωνίως (καὶ) ἀκεραίως· ἡ δὲ
σε περ κάζω καὶ τραβενιέρει θάνατος τοῦ γαμπροῦ διχῶς κλοιρονομία, ἡ νύμφη νὰ 70
τρώγ(ει) καὶ νὰ γαλδέρει τὰ πράματά του, ὥστε νὰ κρατῇ τὴν τιμὴν του, (καὶ) μετὰ
τὸ πληρώσαι τὴν τιμὴν τ(ου), νὰ στρέφονται εἰς τοῖς πλαίαι πρόξημοις τοῦ γαμπροῦ·
ἡ δὲ καὶ σηνέβει θάνατος εἰς τὴν νύμφη διχῶς κλοιρονομία, ὁ γαμπρός νὰ ἔχει ἀπὸ
τὰ καλὰ τῆς ἑνὸς κρεβατοστρώσει κ(ατὰ) τὴν ὀζάντζα τοῦ τόπου, καὶ τὰ ἐποίλιπα
πράματα νὰ στρέφονται εἰς τοῖς πλαίαι πρόξημοις τῆς νύμφης· καὶ ἦτι πράγμ(ατα) 75
θέλουσιν ἀκοιστάρην μαζοῖ ἀπὸ τὴν ὥραν, ὁποῦ θέλουσιν σμῆξ(η), στάμπελ(ε) μόμπηλε,
νὰ ἴναι τὰ ἐμυσὰ τοῦ γαμπροῦ καὶ τὰ ἐμυσὰ τῆς νύμφης. Εἰς ὅλ(ο) τὸ ἀνωγεγραμ-
μένον ἐπομείναισιν τὰ παρόντ(α) μέροι κωτέντοι (καὶ) ἀναπαμ(ένοι). (Καὶ) δια πίστωσιν
καὶ βευαίωσιν τοῦ παρόντως συμφώνου βάνουσ(ιν) (καὶ) ἀλληλογ(ίας) (ὑπέρπυρα) τ', τὰ
ἡμυσι τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακα- 80
λοῦσιν (καὶ) ἀξιπίστοις μαρτ(ύροις), κυρ Μπατὶ Γρὰ Βηζαρά, κυρ Νικόλ(αος) Ζηριώτης.

Κοπιαρησμ(ένον).

+ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. , ἀφ' ἧς, Ἰανουάριος κ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μαστρο Ἰω(άννη) Χάλαρι τοῦ Κουκουλάρι, πουλησίαν δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνη ὁ σερ Φραγγίγας Μαρκάδος μετὸ θέλημαν
 5 τῆς συμβήας τοῦ τῆς κερα Μαρί(ας) πρὸς τὸν ἀνωθ(εν) μαστρο Ἰω(άννη) Χάλαρη, πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ εἰς τὸ περιβόλην τοῦ ἀγίου Πέτρου, ὅπου ἔχει ἀπο γωνικόν τ(ου) (καὶ) ἀπο λογαρχασμὸν ἐδικόν τ(ου), καθὼς εὐρίσκεται περιγυρησμένον με τοῖς τράφοις του, μὲ πεληγάρδην μέσα, μὲ νερόν, μὲ δεντρά, μὲ ἀμπέλ(ην), μὲ παλαιόσπιτον καὶ μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ὅπου ἔχει μέσα
 10 τὸ ὅπιον περιβόλ(ην) εὐρίσκεται εἰς τὴν Πλάκαν, σύμπλοιον τοῦ ποταί κὺρ Πέρου Παντζέρα καὶ τοῦ κὺρ Μάρκου τῆς Μόσκενας, τὸ ἐπονομαζόμενον τοῦ ἀγίου Πέτρου· τὸ ὅπιον πράμαν λέγει ὁ σερ Φραγγίγας τὸ πῶς τὸ εἶχεν δωσμένον καὶ μπατικιασμένον γλυγορώτερα τοῦ ἀνωθεν μαστρο Ἰω(άννη) ὁ δια μουσιάρικον παντοτινόν, ἡγου ἦν περπέτουω, καὶ ἡδωκέν του δουκ(άτα) δ', ἡγουν τέσερα, καθὼς φαίνεται μετὴν
 15 πρῶτην γραφὴν, ὅπου τοῦ εἶχεν καμωμ(ένη) ἀπο γράμμαν ἐμὲν τοῦ νοδάρου. Λοιπ(όν) ἀπο τὴν σήμερον θέλει ὁ προριθεις σερ Φραγγίγας με ὅλην του τὴν ὥρεξιν καὶ μετὴν καρδίαν του καὶ πουλή τω τοῦ εἰρημένου μαστρο Ἰω(άννη) ὅλον τὸ ἀνωγεγραμμένον πράμαν, καθὼς εὐρίσκεται μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, δια δουκ(άτα) κ', ἡγουν ἡκωσι, πρὸς διακώσια εὐδομηνητα τρία σολ(δία) τὸ καθέν, καὶ με τέλος σολ(δία)
 20 ἡ', ἡγουν ὀκτώ, καθὼς τὸ ἐποκώψασιν οἱ ἀποκοπτάδαις, ὅπου εὐάλασιν θεληματικῶς, ἡγουν μὲ κουμπρομέσον καμωμ(ένον) ἀπο γράμμαν τοῦ κὺρ Νικολ(άου) Σπανοῦ τοῦ ἀκροστηχάρι, οἱ ὅπιοι ἀποκοπτάδες εἰσὶν ὁ κὺρ Νικόλαος ὁ Παπουτζόστομος καὶ ὁ κὺρ Μιχελ(ής) τοῦ Ἀρμπά ἀπὸ τὴν Δρημαλίαν· τὸ ὅπιον πράμαν λέγει ὁ ριθεις σερ Φραγγίγας τὸ πῶς δέν το ἐπούλησεν ποταί ἀλονοῦ τινὸς γλυγορώτερα, μηδὲ εἶχεν το
 25 κανενὸς ὀμπληγάδω ἡμεῖς ἐδὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπούλησεν τοῦ εἰρημένου μαστρο Ἰω(άννη) καλὰ, καθάρια, στημαρησμένον (καὶ) ἀποκομένον εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος, ἡγου εἰς δουκ(άτα) κ', ἡγουν ἡκωσι, καὶ τέλ(ος) σολ(δία) ἡ', ἡγουν ὀκτώ, καθὼς ἀνωθεν γράφωμ(εν)· τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ ἡκωσι λογοῦνται μαζοὶ μετὰ τέσερα δουκ(άτα), ὅπου τοῦδωκ(εν) ὁ ριθεις μαστρο Ἰω(άννης) γλυγορώτερα διὰ ἐμπατίκην.
 30 Καὶ κρίζεται κατὰ τὸ παρὸν ὁ ριθεις σερ Φραγγίγας ὁ πουλητῆς κωτέντος, πληρω-
 f. 24r μένος καὶ σατζηφαρησμένος ὡς | ἓναν τορνέσ(ι) εἰς τὰ ἡκωσι δουκ(άτα) ἀπο τὸν ριθὲν μαστρο Ἰω(άννη) τὸν ἀγωραστὴν. Με τοῦτ(ω) ὑπόσχεται (καὶ) ὀμπληγάρεται ὁ ριθεις μαστρο Ἰω(άννης), νὰ δίδει (καὶ) νὰ πληρώνει τοῦ εἰρημένου σερ Φραγγίγα ἦν περπέτουω ὁ δια τὸ παρὸν πράμα πᾶσα Σεπτεῦρην ὁ δια τέλος (καὶ) εἰς ὄνομα

τέλου σολ(δία) η', ήγουν όκτω, καθώς τὸ εὐάλασιν οἱ εἰρημ(ένοι) ἀποκοπτάδαις, (καί) 35
 ἄλην κράτησιν νὰ μὴν ἔχει τὸ παρὸν πράμμαν ἡμεῖς τὸ ἀνωθ(εν) τέλ(ος). (Καί) ἀπὸ
 τὴν σήμερον ἡμέραν θέλ(ει) ὁ προριθεις σερ Φραγγί(ας) ὁ πουλιτῆς (καί) λέγει ντε
 πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ εἰρημ(ένον) πράμμαν, καθὼς εὐρίσκεται μετὰ πασῶν τῶν
 δικαιομάτων αὐτοῦ, νὰ το ἔχει ὁ ριθεις μαστρο Ἰω(άννης) ὁ ἀγωραστῆς, νὰ τὸ τρώ-
 γ(ει), νὰ τὸ γαλδέρει, νὰ τὸ κειριεύει, νὰ τὸ ποσεντέρει καὶ νὰ το ἔχει τῆς ἐξουσίας 40
 τοῦ αὐτοῦ καὶ οἱ κλοιρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλλοτριώσουν καὶ τὰ ἐξῆς,
 πληρόνωντ(α) πάντ(α) τὸ ἀνωθ(εν) τέλος. Ἡ δὲ σε περ κάζω δια κανέναν καιρὸν νὰ
 ἡθελ(εν) σικωθῇν τινὰς ἢ ἐδικὸς ἢ ξένος ἢ κανὴς ἀπὸ τοῖς κλοιρονόμοις τοῦ ἀνωθ(εν)
 πουλιτῆ νὰ γυρέψει δικαιομάτα εἰς τὸ παρὸν πράμα ἢ τοῦ μαστρο Ἰω(άννη) ἢ τῶν
 διαδόχων του, ὁμπληγάρην του ὁ ριθεις σερ Φραγγί(ας) τὸ ἀμπέλην του, ὅπου ἔχει 45
 εἰς τοῖς ἀγίοις Σαράντες, σύμπλοιον τοῦ Γερόνημου Βάρδα, ἔτζει καὶ τὰ δε ληπά του
 καλλὰ, νὰ ἀπηλογοῦντ(αι) τῶν εἰρημ(ένων) ἀγωραστάδων εἰς ὅλα ταντάνα ἡντερέσα,
 ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει. Καὶ πάλει ὁμπληγάρεται ὁ ριθεις πουλιτῆς ὁ δια λόγου του
 (καί) δια τοῖς κλοιρονόμοις του νὰ μαντηνῆρου καὶ νὰ ντεφεντέρου τοῖς εἰρημ(ένοις)
 ἀγωραστάδαις ἡν περπέτουω εἰς πέναν (καί) κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ν', τὰ ἡμυσι τῆς 50
 ἀφεντίας (καί) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργ(ει), (καί) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν
 (καί) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), μαστρο Νικόλ(αον) Τουροῦ τὸν Σπαθάρων, κύρ Αντώνη
 Τριαντάφυλον, μαστρ Ανδρέα Παρζαλή τοῦ μαστρ Αντώνι.

8

10 Φεβρουαρίου 1538

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμήν. , αφλῆ', μηνὶ Φεβρουαρίου ι'. Ἐν Ἐξω
 Μπούργ(ω) Χανδάκει Ναζί(ας), εἰς τὸ τπίτ(ι) τοῦ κύρ Αντώνη Ραμοῦντου τοῦ ἐπ' ὀνο-
 μαζομένου Γλινού, ἀλαξίαν δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον (καί) ἀμετάστρεπτον κάμνη ὁ
 ἀνωθ(εν) κύρ Ἀντώνη Ραμοῦντος μετὸ θέλημαν τῆς συμβῆας του τῆς κερα Καλῆς
 Ζηριοτοπούλας, ήγουν μαζοῖ μετὸν Νικόλ(αον) τοῦ Κούκουλα (καί) μετὴν συμβῆαν 5
 του τὴν Μαρίαν, τὴν θυγατέραν τοῦ Κοκόλ(η) Ἀλέβαντου, καθὼς ἐστὶ ντε πρεζέντ(ε).
 Ἐν βουλῇ τε (καί) καλῇ θελήσει (καί) ἀπλῆς των ὀρέξεως ἐπέσασιν τακὸρδιον ὁ
 ριθεις κύρ Αντώνης μαζοῖ μετὸν εἰρημένον Νικόλ(αον), ὁ κάθε εἰς μετὰ τῆς συμβῆας
 αὐτοῦ, παρόντως ἐμὲν τοῦ νοταρίου (καί) τῶν κάτωγεγραμμένων μαρτύρων, ἵνα μπα-
 ρατάρουσιν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ ἴδιον πράμμαν αὐτοῦ. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον 10
 δίδει καὶ κονσενιάρει ὁ προριθεις κύρ Αντώνης [μει] τοῦ εἰρημένου Νικολάου (καί)
 τῆς συμβῆας αὐτοῦ καὶ τῶν διαδόχων (καί) κλοιρονόμων αὐτῶν τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου

7. ³⁵ α. ἐβάλασιν ³⁶ α. εἰμῆ ⁴³ α. κανεῖς

8. ⁷ α. τ' ἀκόρδιον

έχει ὁ ριθὲς κύρ Ἀντώνης ἀπο ~~μέρος~~ τῆς συμβῆας του τῆς κερα Καλῆς, τὸ ὅπῳ
 ἀμπέλ(ην) εὐρίσκει(αι) εἰς ταῖς Ἑγγαραῖς, εἰς τὴν ἀγίαν Μαρίναν στὸ Λούρον, σύμ-
 15 πλοῖον τοῦ ποταῖ μισερ Μπατέστου Κάλμπου, καθὼς εὐρίσκεται με συκι(αῖς) καὶ μετὰ
 πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ, ἀπὸ τὸ ὅπῳ ἀμπέλ(ην) πέρνει ἀπότ(ρι)τ(α) ἀπο
 μέσα ἢ ἀρχόντησα ἢ σερ Μαρκουλήδενα· (καὶ) κατὰ πῶς εὐρίσκεται τὸ παρὸν ἀμπέ-
 λ(ην) ἔτ(ζ)ει τοῦ τὸ κονσενιάρει ὁ ριθὲς κύρ Ἀντώνης (καὶ) ἡ συμβῆα του ἢ κερα
 Καλὴ τοῦ εἰρημένου Νικολ(άου) (καὶ) τῆς συμβῆας του τῆς Μαρίας (καὶ) τῶν δια-
 20 δόχων καὶ κλοιρονόμων αὐτῶν, νὰ τὸ τρώσει, νὰ τὸ γαλδέρου, νὰ τὸ κυριεύου, νὰ τὸ
 ποσεντέρου (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν
 (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρόν(α) πάντ(α) τὸ λεγόμενον τρίτ(ον). Καὶ δια τοῦτω λοι-
 πὸν δίδει (καὶ) κονσενιάρει (καὶ) ὁ ριθὲς Νικόλ(ας) (καὶ) ἡ συμβῆα του ἢ Μαρία τοῦ
 προριθέντος κύρ Ἀντώνι (καὶ) τῆς συμβῆας του τῆς κερα Καλῆς καὶ τῶν διαδόχων
 25 καὶ κλοιρονόμων αὐτῶν τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει ὁ ριθὲς Νικόλ(ας) ἀπο μέρος τῆς
 συμβῆας του τῆς Μαρίας, καθὼς εὐρίσκεται μετὸ τέλος τ(ου) (ὑπέρπυρα) ἀ' τῆς ἀφεν-
 τίας καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ· τὸ ὅπῳ ἀμπέλ(ην) εὐρίσκεται εἰς τὴν
 Πλάκα, σύμπλοῖον τοῦ μισερ Νικολοῦ Κρίσπου καὶ τοῦ σερ Νικολοῦ Διασκούφου (καὶ)
 τοῦ ποταῖ σερ Ἀλεξάνδρου Ντεκαβάλω· (καὶ) κατὰ πῶς εὐρίσκεται τὸ παρὸν ἀμπέ-
 30 λ(ην) ἔτ(ζ)ει τοῦ τὸ κονσενιάρουσιν κατὰ τὸ παρὸν τοῦ ριθέντος κύρ Ἀντωνίου (καὶ),
 τῆς συμβῆας αὐτοῦ (καὶ) τῶν διαδόχων καὶ κλοιρονόμων αὐτῶν, νὰ τὸ τρώσει, νὰ τὸ
 γαλδέρου, νὰ τὸ κυριεύουν, νὰ τὸ ποσεντέρου ὡς ἴδιον πράγμα αὐτῶν καὶ νὰ τὸ ἔχου-
 f. 24^v σιν τῆς ἐξουσίας των, | πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρόνων-
 (τα) πάντ(α) τὸ εἰρημένον τέλ(ος). (Καὶ) περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ
 35 ἤθελ(εν) σικωθῆν τινὰς νὰ γυρέψ(ει) δικαίωμ(ατα) ἢ τοῦ ἐνὸς μέρους ἢ τοῦ ἑτέρου δια
 τὴν εἰρημένην καταλαγῆν, ὅπου ἐκάμασιν θεληματικὸς, ὁμπληγάρουνται (καὶ) οἱ δύο
 μερίδαις, εἰς περ τοῦ ἄλου, αὐτοὶ καὶ οἱ κλοιρονόμοι των (καὶ) τὰ καλὰ των, κληνητὰ
 καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἀπηλογοῦνται ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλον εἰς ὅλ(α) ταντὰνα ἡντερέσα, ὅπου
 ἐθέλασιν ἀκαδέροι. (Καὶ) πάλει ὁμπληγάρουνται εἰς ὑπὲρ τοῦ αἰτέρου, νὰ μαντηνῆρου
 40 (καὶ) νὰ ντεφεντέρου τὴν εἰρημένην καταλαγῆν ἢν περπέτουα εἰς πέναν (καὶ) κοντε-
 ναζιῶ (ὑπέρπυρα) ν', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει,
 (καὶ) τὰ ἐξῆς. Ἀκόμει δίδει (καὶ) παραδίδει ὁ προριθὲς κύρ Ἀντώνης τοῦ εἰρημένου)
 Νικολάου ὁ δι ἀπαναλάγην τὸ κυπριόν, ὅπου ἔχει εἰς ταῖς Ἑγγαραῖς ἀπο μέρος τῆς
 συμβῆας του τῆς κερα Καλῆς, νὰ τὸ τρώγ(ει) ὁ ριθὲς Νικόλαος (καὶ) ἡ συμβῆα του
 45 ἢ Μαρία ἕως τρεῖς χρόνοις μοναχὰ. (καὶ) κουμπλήρωντ(α) οἱ τρεῖς χρόνοι, νὰ ἀπομήνη
 πάλει τὸ εἰρημένον κυπριόν τοῦ κύρ Ἀντωνίου (καὶ) τῆς συμβῆας αὐτοῦ. Με τοῦτω
 ὑπόσχεται ὁ ριθὲς Νικόλαος νὰ κυβερνὰ καὶ νὰ καματέβ(ει) καλὰ καὶ νικοκυράτα τὸ
 παρὸν κυπριόν, ἔτ(ζ)ει τὰ δεντρούτζηκα, ὅπου ἔχει μέσα, ὅσαν | (καὶ) | εἰς ἀπασ(αν) πρά-

μαν, ὁποῦ τοῦ κάμνη χρεια τοῦ πραγμάτου. Ἡ δὲ σε περ κάζω νὰ μὴν ἤθελεν
κυβερνᾶ τὸ εἰρημ(ένον) πράμα καλὰ (καὶ) νικοκυράτα, ἡγού καὶ τὰ δεντρούτζηκα, καὶ 50
νὰ θέλασιν ἤστε κακὰ γοβερναρησμ(ένα) ἀπο λόγου του, θέλει ὁ ριθεῖς Νικόλ(ας)
(καὶ) λέγει, ὅτι νὰ ἔχει ἐξουσία ὁ κύρ Αντώνης νὰ τὸν ευγάνη ἀπο μέσα χωρὶς κον-
τράστον (καὶ) τὸν κόπον του νὰ τὸνε χάνη, ἡ δὲ λεγομ(ένη) καταλαγὴ πάντοτε (καὶ)
αἰ νὰ ἴναι ἰσχυρὰ (καὶ) βευαία, ἀμετάστρεπτος (καὶ) ἀμεταποίητος, σωστὴ καὶ καθά-
ρια. (Καὶ) δια πίστωσιν (καὶ) βευαίωσιν τῆς παροῦσης γραφῆς παρακαλοῦσιν (καὶ) 55
ἀξιοπίστοις μαρτύροις, μαστρ Αντώνη Μπκρύζη, μαστρο Ἰω(άννη) Παρμπέρης του
Ντεμένεγου. —

9

11 Φεβρουαρίου 1538

Κοπιαρησμ(ένη).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμὴν. ἀφλῆ', μηνὶ Φευρουάριος ια'. Εἰς τὸν
Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ σπί(ι) τοῦ μαστρο Χρηστοφῆ Ντεναξία, πούλησιαν
δηνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνη ἡ κερ Αντώνια τοῦ Βλίσχου, ἡ συμβία τοῦ μακα-
ριτοῦ κύρ Φιλίπου τοῦ Ἀντωνίτζη, πρὸς τὴν ἀνυψίαν τῆς τὴν κερα Μαργαροῦ τοῦ 5
Βλίσχου, πρὸς τὸν συμβῆον τῆς τὸν μαστρο Χρηστοφῆ, πρὸς τοῖς κλοιρονόμοις καὶ
διαδόχοις αὐτῶν εἰς ἓνα δωματάκην, ὁποῦ ἔχει ἡ εἰρημένη κερ Αντώνια εἰς τὸν
Μπούργον ἀπο γονικόν τῆς, σύμπλοιον τῆς ἀνωθ(εν) κερα Μαργαροῖς καὶ τῆς Μαρί-
νας τοῦ Μαρτζούκου, ἐλεύθερον, πκντελεύθερον, διχῶς καμίαν κράτησ(ιν), καθὼς
εὐρίσκεται μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. Καὶ κονσενιάρη τῆς τω καὶ πουλί 10
τῆς τω ἀπὸ τὴν σήμερον ἡ εἰρημένη κερ Αντώνια δια μαρτζέλοις ιη', ἡγουν δεκοκτῶ,
ὁ καθὲν μαρτζέλος πρὸς σολ(δία) κα', ἡγουν ἡκωσι ἓνα, καθὼς ἐσιαστήκασιν (καὶ)
οἱ δύο ντεβολεντὰ εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος. Τοῖς ὁπίοις μαρτζέλοις τοῖς δεκοκτῶ κρά-
ζεται ἡ εἰρημ(ένη) κερ Αντώνια ἡ πουλύτρα κωτέντα, πληρωμένη καὶ σατζηφαρη-
σμ(ένη) ὡς ἓναν τορνέσι. Καὶ δια τοῦτω θέλει οἱ εἰρημ(ένη) κερ Αντώνια ἡ πουλύ- 15
τρα (καὶ) λέγει ὅτι αὐτὸν το δωματάκην, καθὼς εὐρίσκεται μετὰ πασῶν τῶν δικαιο-
μάτων αὐτοῦ, νὰ τὸ ἔχει ἡ εἰρημ(ένη) κερα Μαργαροῦ καὶ ὁ συμβῆος τῆς ὁ μαστρο
Χρηστοφῆς, νὰ κτήσουν ἀνώγ(ιν) ἀπάνω, νὰ τὸ ἀφεντεύου, νὰ το ποσεντέρου (καὶ)
νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των αὐτοὶ (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι των, πούλησουν, χαρί-
σουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς. Ἡ δὲ σε περ κάζω δια κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελ(εν) 20
σικωθῆν τινὰς νὰ γυρέψει δικαιώματα εἰς τὸ παρὸν δωματάκην ἢ τῆς κερα Μαργα-
ροῖς ἢ τοῦ συμβῆου τῆς τοῦ μαστρο Χρηστοφῆ ἢ τῶν κλοιρονόμων τῶναι, ὀμπλη-
γάρεται ἡ κερ Αντώνια ἢ πουλύτρα αὐτῇ καὶ τὰ καλὰ τῆς, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται
τῶν ἀγωρασταδῶν εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσα, ὁποῦ ἐθέλκασιν ἀκαδέροι. (Καὶ) πάλει
ὀμπληγάρεται νὰ μαντηνῆρει καὶ νὰ ντεφεντέρει τοῖς ἀγωρασταδῶς ἦν περπέτουω, 25

(καί) ἡ εἰρημένη γραφή νά ἦναι ἰσχυρά καί βεβαία εἰς πέναν καί κοντεναζιῶ (ὑπέρ-
 πυρα) ε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τίας (καί) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καί)
 τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καί) ἀξιοπίστοις μαρτύροις, κυρ Λούκα Παπαδόπουλος,
 μαστρο Μανόλι Καλαβρός.

ΙΟ

14 Φεβρουαρίου 1538

- f. 25r + Ἐνονόματι τοῦ (αἰωνίου) Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. Ἐτεῖ ἀπὸ τῆς καταβάσεως τοῦ
 Κυ(ρίου) ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀφ(λη), μηνὶ Φεβ(ρουαρίου) ἰδ'. Ἐν Ἐξω Μπούρ-
 γ(ω) Χανδάκει Ναξί(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Νικολοῦ Μαβρωμάτι εὐρίσκομ(ένη)
 ἐκεῖ ἡ πενθερὰ τοῦ εἰρημένου κύρ Νικολοῦ ἡ λεγομένη κερα Κατερίνα, ἡ συμβῆα τοῦ
 5 μακαριτοῦ κύρ Νικολοῦ Μηνιάτι, ἀσθενεῖα βαρυττάτη περιπεσῶν καί τὸ τοῦ θανά-
 του ἄορον τέλος φοβηθῆς, τὸν δὲ νοῦν αὐτῆς σῶον καί ἀκέραιον ἔχωντα καί τὴν
 γλώτταν καθαρὰν, καί φοβηζομένη τὸν ἄορον θάνατον, μήπως αἰφνιδίως ἀρπαγῇ καί
 ὑπάγει ἀδιόρθωτοι καί τὰ ἐαυτῆς πράγμ(ατα) μένουσιν σκανδαλισμένα καί ἀδιόρ-
 θωτα, διὰ τοῦτω ἐπροσχάλεσεν ἐμένα τὸν ὑπόγραφον νοτάριον τῆς ἀφεντικῆς ἐξου-
 10 σίας, ἵνα γράψω καί τελειώσω τὸ παρὸν προικοσύμφωνον τῆς θυγατέρας τεις τῆς κερ
 Αντριάνας, κατα πῶς φαίνεται καί δέν τῆς ἡκαμ(εν) πάτοις ὄντε τὴν ἐπ'ἀνδρευσεν καί
 ἡδωκέν τῆς τὸν κύρ Νικολὸν Μαβρωμάτι ἀπο καιρὸν καί χρόνοις περασμ(ένους) ὁ δια
 ἄνδραν τῆς νόμημον (καί) εὐλογητικὸν, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(εο)ῦ καθολικῆ (καί)
 ἀποστολικῆ Ἐκκλησ(ία). (Καί) κατα μὲν τὸ πρῶτον τάσσει καί δίδει ἡ εἰρημένη κερα
 15 Κατερήνα τῆς θυγατέρας τῆς τῆς Ἀνδριάνας καί τοῦ γαμπροῦ τῆς τοῦ κύρ Νικο-
 λοῦ ὀμπροστά εἰς τὴν μάναν τῆς τὴν κερα Φλουρέντζα(ς) καί εἰς τὴν ἀδελφὴν τῆς
 τὴν Σοφία (καί) εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Φιλίπα ἐν πρώτοις τὴν ευχήν τῆς καί
 εἰς ὄνομαν προύκας: Αρχ(ή) τὰ σπίτια τοῦ Χαντακίου, ὅπου κάθουμέστα σήμερον,
 ἡγουν σώσπιτον καί ξώσπητ(ον), ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικά των, με τοῦτω νά κάθεται
 20 (καί) ἡ μάνα τῆς ἡ κερα Φλουρέντζα μέσα ἕως ὅλην τῆς τὴν ζωὴν ἀκόμει καί ὁ
 μαγαντζῆς τῆς Ἐυριακῆς, ὅπου ἓναι κατωθῖον τοῦ Μιχάλη Χιώτι, ἀποθανόντα τῆς
 μάνας τῆς τῆς κερα Φλουρέντζας (καί) αὐτὸς ἐδικός τ(ων)· τὸ ἀμπέλ(ην) ὅπου ἔχει
 εἰς τὰ Καλαμούρια, καθὼς εὐρίσκεται, (καί) αὐτὸν ἐδικὸν των· ἀκόμει τα δύο χωρά-
 φοια, ὅπου ἔχει τὸ ἓναν εἰς τὸν Κῶτι (καί) τὸ ἄλλον εἰς τὸ Ληβάδην, εἰς τὰ Μεσό-
 25 λοια, ἀπο τὴν σήμερον ἐδικά των· ἀκόμει τάσει τῆς (καί) ἡ λαλά τῆς τῆς εἰρημένης
 Ἀντριάνας ἔτερον χωράφην εἰς τὸ Ληβάδην πρὸς τὴν μερίαν τοῦ σερ Τζουάνη Κρίσ-
 που, με τοῦτ(ω) νά τὸ παραλάβῃ ἀποθανόντα τῆς· ἀκόμει τὸ τέλος, ὅπου πέρνει
 ἀπὸ τὴν Κατερήνα τοῦ Μούναρι τοῦ Ἀρφανοῦ τὴν γηνέκα πᾶσα χρόνον σολ(δία) λδ',
 ἡγου τριάντα τέσερα, ἀπὸ τὸ σπίτ(ι) ὅπου ἔχει εἰς τὸ Τιχόκαστρον, (καί) αὐτὸν ἐδι-
 30 κόν των ἀπὸ τὴν σήμερον νά λογάται τῆς εἰρημένης Ἀντριάνας ὁ δια χάρησμάν τῆς

κοῦπες ἀργυραῖς δύο· κουτάλια (καί) μπουταρόλ(α) ἀργυρὰ μίαν τουζήνα, εὐγαλούμε-
νον ἀπο τὰ δικά των, τῆς Ἀντριάνας καὶ τοῦ ἀνδρός της, ὅπου ἔχουσιν ἀγωραστὰ·
δακτηλῆδια χρυσὰ εἰς λουρίν κοκκινότзинτον ένα· μαργαρητάριν ἀξάγια ια', ἡγουν
έντεκα, τὸ ὅποιον μαργαρητάριν τὸ ἔχει βαλμένον εἰς τὴν φορεσίαν της· παπλώμ(ατα)
ς', κόκκινον κρημιζή μεταξωτὸν (καί) ἄλλον ὀξή μεταξωτὸν, καὶ τὰ ἐποίλιπα ὀλ(α) 35
κατὰ πῶς εὐρίσκονται· σεντώνια ζευγάρια ς' κεντητὰ μετὰ μετάξια καὶ μετῆς
κλοσταῖς· μαζελάρια ζευγάρια ἡ· κουρτίναις ὀμπροστιναῖς δύο, ἡ μία κεντιτὴ καὶ
ἡ ἄλλη σκλέτ(η)· μάνες γεμάταις πτερὸν δ'· τυλάριν γεμάτω μαλλία· γυροκούρτινα
ἐνὸς κρεβατίου· ταυλομάντιλα πίχες κε'· μπόλιες ζαβηδωταῖς καὶ ψιλαῖς δέκα, ἡγου
μεταξωταῖς καὶ κεφαλαρίες· ἀπλωμαν τῆς κούνιας μεταξωτὸν κόκκινον κρημιζή· καν- 40
τηλέρια ς'· στάνια κωμάτια ἡ· μαστραπάδαις δύο, ὁ ένας κύπρινος καὶ ὁ ἄλος στά-
νηνος· πάγκος ένας· κασέλα μία τὴν καλύτεριν· ἀκόμει (καί) ἡ φορεσία της ὀλ(η),
ἡγου πέτην, παγονάτζω, ἀναπετάρι (καί) τὰ ἐξῆς· τὴν ὅπιαν μομπήλιχ λέγει ἡ κερα
Κατερήνα τὸ πῶς τὴν ἔχει παραδωμένην τῆς εἰρημένης Ἀντριάν(ας) τῆς θυγατέρας
της καὶ μετὴν κοντετζιὼν ἐτοῦτην. Τάσσει καὶ δίδει ἡ εἰρημένη κερα Κατερήνα τὰ 45
λεγόμενα προικία ὅτι ἡ μὲν οἰκονομήσει ὁ Θεός καὶ κάμουν παι(δία) εὐλογητικὰ ἐκ
τῆς σαρκὸς των, νὰ τὰ ἔχουσιν ὀλ(α) τὰ ἀνωγεγραμμ(ένα) πράγματα αὐτοὶ καὶ οἱ
κλοιρονόμοι των· ἡ δὲ σε περ κάζω καὶ τραβενιέρι θάνατος τῆς νύμφης διχῶς κλοι-
ρονομία, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχει ἀπὸ τὸ πρικήν της ὅλον ἑνὸν κρεβάτοστρώσει μοναχὰ
κ(ατὰ) τὴν ὀζάντζα τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἐποίλιπόν της προικεῖον νὰ στρέφεται εἰς τοὺς 50
πλαῖα πρόξημοις τῆς νύμφης, με τοῦτω νὰ κλοιρονομᾷ ἡ Φηλίπα τὴν Ἀντριάναν καὶ
ἡ Ἀντριάναν τὴν Φηλίπα, (καί) νὰ ἔχει ἐξουσίαν ἡ εἰρημ(ένη) Ἀντριάναν εἰς τὸν θάνα-
τόν της ἀπὸ τὸ προικεῖον της ὀλ(ο), νὰ κάμει ὁ δια τὴν ψυχὴν τ(ης) (ὑπέρπυρα) σ',
ἡγουν διακώσια, νὰ τὰ κάμει κ(ατὰ) πῶς τῆς ἡθελ(εν) φανιστῇ. Καὶ τὸ παρὸν προι-
κοσύμφωνον νὰ ἦναι βεύαιον (καί) ἀχάλαστον. Καὶ δια πίστωσιν (καί) βευαίωσιν παρα- 55
καλεῖ ἡ ἀνωθ(εν) κερα Κατερήνα (καί) ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), κύρ Μανόλ(ι) Σαγίτι,
κύρ Ἰω(άννη) Ρουσώπουλος.

II

23 Φεβρουαρίου 1538

+ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. ἀφ' ἧς, μηνί Φε(βρου)αρίου κγ'. Εἰς τὸν f. 25v
Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ Νικολάου Μυριστικοῦ, ἐλευθερίαν δηνα-
τὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνη ὁ Μαρίνω Μυριστικοὺς μετὸ θέλημαν τοῦ ἀδελφοῦ τ(ου)
τοῦ Νικολάου) πρὸς τὸν κύρ Ἀνδρέα Κουτούλ(η) καὶ πρὸς τὴν Ἀντριάναν τοῦ
Μαθίου Βασάλου πρὸς τοὺς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτῶν εἰς τὰ χωράφια, 5
ὅπου ἔχουν καὶ κρατοῦσιν ἀπὸ γωνικόν τωναι, ἡγουν ὁ κύρ Ἀνδρέας καὶ ἡ Ἀντριάναν
τὰ ὅποια χωράφια εὐρίσκονται εἰς τὸ Σαγκρί εἰς τὴν Λαγκάδαν, σύμπλοια τοῦ

- μεγάλου Νικολάου και τοῦ Ἰω(άννη) Κουρκουδιάρι, καί ἔχουσιν τα τρεῖς κουντουβερ-
νάρι εἰς τρία μερδικά, ἡγοῦ ὁ ριθεις κύρ Ἀνδρέας καί ἡ ἀνωθ(εν) Ἀντριάνα καί ἡ
- 10 Μαρία τοῦ Τζαρνέρι, ὁποῦ τὰ εἶχασιν πατικιασμένα οἱ γονεοὶ τῶναι ἀπὸ τὸν μακα-
ριτὸν κύρ Ἰω(άννη) Μυριστικόν, τὸν πατέρα τοῦ προριθέντος Μαρίνου καί τοῦ Νικο-
λάου (καί) ἐπεριβολιάσασήν τα, καθῶς φαίνονται σήμερον· (καί) ὁ ριθεις κύρ Ἰω(άν-
νης) ὁ Μυριστικός εἵπερνε τὴν ἐντριτίαν του ἀπο μέσα, ἡγοῦ ἀπὸ τὸ χοιμονικὸν
μοναχά, κ(ατά) τὴν ὀζάντζαν τοῦ τόπου, καθῶς τὰ εἶχεν μπατικια(ή)σμένα ἡν
- 15 περπέτουω. Λοιπὸν ὁ ριθεις Μαρίνος ὡσὰν πράμ(ατα) ἐδικά του, ὁποῦ τοῦ ἐγγίξασιν
εἰς τὴν παρτίκουλάν του, θέλει ἀπὸ τὴν σήμερον με καλόν του θέλημα (καί) μετὸ
θέλημαν τοῦ ἀδελφοῦ τ(ου) τοῦ Νικολ(άου) καί πούλῃ καί ἐλευθερώνει τὰ εἰρημ(ένα)
χωράφια, ἡγοῦ τὴν πάρτ(εν) τοῦ κύρ Ἀνδρέα καί τὴν πάρτ(εν) τῆς ἀνωθ(εν) Ἀντριά-
νας, ὁποῦ κρατοῦ καί ἀφεντεύου σήμερον δια λόγου τῶναι μέσα εἰς αὐτὰ τὰ χωράφια·
- 20 νὰ τὰ ἔχουν ἀπὸ τὴν σήμερον ὁ ριθεις κύρ Ἀνδρέας (καί) ἡ Ἀντριάνα, ὁ κάθε εἰς
τὸ μερδικόν τ(ου) τὰ χωράφια, νὰ τὰ τρώσει, νὰ τὰ γαλδέρου, νὰ τὰ κυριεύου, νὰ
τὰ ποσεντέρου ὁ δια πράματα ἐλεύθερα καί παντελεύθερα ἀπὸ τὴν ἐντριτίαν μοναχά,
φυλαζόμενα ἐξε σολδία τέλ(ος) τῶν καθὲν χρόνον. Καί κατὰ τὸ παρὸν ὁμολογὰ ὁ
ριθεις Μαρίνος καί ὁ Νικόλας πῶς ἐπύρασιν καί ἐπεριλάβασιν δια πούλησίαν καί
- 25 ἐλευθερίαν τῶν εἰρημμένων χωραφίων ἀπὸ τὸν κύρ Ἀνδρέα (καί) ἀπὸ τὴν Ἀντριάνα
δουκ(άτα) δ' (καί) (ὑπέρπυρα) ἡ', ἡγοῦν δουκάτ(α) τέσερα καί ὑπέρπυρα ὀκτώ, τὰ
δύο δουκ(άτα) καί τα τέσερα (ὑπέρπυρα) δια τὴν πάρτεν τοῦ κύρ Ἀνδρέου καί τὰ
ἄλλα δύο δουκ(άτα) καί τὰ τέσερα (ὑπέρπυρα) δια τὴν πάρτεν τῆς Ἀντριάνας, καθῶς
ἐσιαστήκασιν τὰ εἰρημ(ένα) μέροι ντεβολεντά εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος, καί κράζουν-
- 30 ται ὁ Μαρίνος καί ὁ Νικόλ(αος) κωτέντοι, πληρωμ(ένοι) καί σατζφαρησμ(ένοι). Καί
εἰς ἐτοῦτω λοιπὸν θέλει ὁ Μαρίνος (καί) ὁ Νικόλ(αος) ὅτι αὐτὰ τὰ χωράφια, τὸ
μερδικόν τοῦ κύρ Ἀνδρέου καί τὸ μερδικόν τῆς Ἀντριάνας, νὰ τὰ ἔχουσιν αὐτοὶ καί
οἱ κλοιρονόμοι τῶν τῆς ἐξουσίας τῶν, πούλῃσιν, χαρίσιν, ἀλωτριώσιν (καί) τὰ
ἐξῆς· με τοῦτω νὰ ἦναι κρατιμένοι νὰ πληρώνουσιν τοῦ Μαρίνου (καί) τῶν διαδόχων
- 35 τοῦ πᾶσα Σεπτέυρη τοῦ Στ(αυ)ροῦ τέλος (καί) εἰς ὄνομαν τέλου σολ(δία) ς', ἡγοῦν
ἐξε, δια τὰ εἰρημ(ένα) χωράφια, ἡγοῦν ὁ κύρ Ἀνδρέας καί οἱ κλοιρονόμοι του τὰ
τρία σολ(δία) καί ἡ Ἀντριάνα (καί) οἱ κλοιρονόμοι τῆς τὰ ἄλλα τρία σολ(δία). (Καί)
περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ γυρέψι δικαίω-
μα(τα) εἰς τὰ εἰρημ(ένα) χωράφια ἢ τοῦ κυρ Ἀνδρέου ἢ τῆς Ἀντριάν(ας) ἢ τῶν
- 40 κλοιρονόμων τῶναι, ὁμπληγᾶρεται ὁ ριθεις Μαρίνος αὐτὸς καί τὰ καλὰ του, κληνητὰ
καί ἀκλήνητα, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται τῶν ἀνωθ(εν) ἀγωραστάδων καί ἐλευθερωτάδων
εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσα, ὁποῦ ἐθέλασιν ἀκαδέροι. Καί πάλ(ει) ὁμπληγᾶρεται ὁ
δια λόγου του (καί) δια τοῖς κλοιρονόμοις του, νὰ τοῖς μαντηνήρου καί νὰ τοῖς ντεφεν-

τέρουσιν ἢν περπέτουω, καὶ ἡ λεγομένη γραφῇ θέλουσιν νὰ ἴναι ἰσχυρὰ καὶ βεβαία (αἰῶνα) (αἰῶνος) εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ἰε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντί(ας) καὶ 45 τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσιν (καὶ) ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), μαστρο Γεώργ(ης) Κουτζουρόπουλος, μαστρο Περούλ(ης) Ἀλεφούζος, κὺρ Φραγκούλ(ης) τοῦ Καστροντεβήκου.

12

9 Μαρτίου 1539

Κοπιαρησμένον).

f. 26r

+ Ἐνονόμ(ατι) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. Ἔτει ἀπὸ τῆς Χ(ριστο)ῦ γεννήσεως, ἀφλθ', μηνὶ Μάρτ(ιος) θ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς ἀρχόντης τῆς κερα Κατερήνας, συμβή(ας) τοῦ ποταὶ σερ Αντώνη Ντεηπόλητου, ἐλευθερίαν δηνάτην καὶ ἀκατάλητον κάμνω ἐγὼ ἡ ἀνωγεγραμμένη Κατερήνα, 5 κατοικοῦμ(εν) ἐν Μέσω Κάστρο Ναξι(ας), πρὸς ἐσένα τὸν Φλώριον τοῦ Αντωνῆ καὶ πρὸς τὴν Ἀνέζα, τὴν συβῆαν τοῦ ποταὶ Μιχάλη τοῦ Ἀντωνῆ, πρεζέντε καὶ τῶν ἡμερῶν σας, εἰς δύο μέτρα κρασί, ὁποῦ πέρνω ρέστος ἀπὸ ἑναν ἀμπέλ(ην), ὁποῦ ἔχεται εἰς τὸν Ἀπάνω Καλλόξυλον, σύμπλοιον εἰς τὸν Μπύργ(ον) καὶ τοῦ Νικολ(άου) τοῦ Σέργει, τὸ λεγόμενον τοῦ Πρεντζάνη, τὸ ὅπιον ἀμπέλ(ην) καὶ ἡδωνεν τέλος πᾶσα 10 χρόνον κρασὶν μέτρα ς', ἡγουν ἐξε καὶ (ὑπέρπυρα) α'. Λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐξε μέτρα τὸ κρασὶν, ὁποῦ εἵπερνα τέλος πᾶσα χρόνον, ὁμολογῶ ἐγὼ ἡ λεγομένη Κατερήνα τὸ πῶς ἐλευθέρωσα τα τέσερα μέτρα ἀπὸ καιρὸν περασμ(ένον) μετὸ θέλημαν τῆς θυγατέρας μου τῆς Μαρί(ας), ἡγού τοῦ ἀνωθεν Φλώριου καὶ τῆς ἀνωθ(εν) Ἀνέζας, κατὰ πῶς φαίνεται με τῆς γραφαῖς, ὁποῦ τῶν ἔχω καμωμέναις χειρόγραφον τοῦ 15 μακαριτοῦ τοῦ κὺρ Ἰω(άννη) Μυριστικοῦ (καὶ) νοταρίου καὶ ἀπὸ ἄλλες γραφαῖς χειρόγραφον τοῦ Παντολέου Μηνιάτι (καὶ) νοταρίου Ναξι(ας). Λοιπὸν αὐτὰ τὰ δύο μέτρα τὸ κρασί, ὁποῦ ἐπομείνουν ρέστος ἀπὸ τὰ ἐξε μέτρα, θέλω ἐγὼ ἡ ἀνωγεγραμμένη Κατερήνα μὲ καλὸν μου θέλημα (καὶ) μετὸ θέλημαν τῆς θυγατέρας μου τῆς Μαρίας (καὶ) κώφτωμεν καὶ ἐλευθερώσωμ(εν) τὸ λεγόμενον ἀμπέλ(ην) ἀπὸ τὰ ἐξε μέτρα τὸ κρασί, 20 να τὸ ἔχει ὁ λεγόμενος Φλώριος μετὴν ἀνωγεγραμμένην Ἀνέζα τὸ εἰρημένον ἀμπέλ(ην) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἐλεύθερον καὶ παντελεύθερον ἀπὸ τὰ ἐξε μέτρα τὸ κρασί, ἔτζοι αὐτοὶ ὡσὰν (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι των, (αἰῶνα) (αἰῶνος), καὶ ἄλην κράτησιν να μὴν ἔχει [τὸ] ὅλον τὸ λεγόμενον ἀμπέλ(ην) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἥμει νὰ πληρώνει εἰς ἐμᾶς (καὶ) εἰς τοὺς κλοιρονόμους μας πᾶσα χρόνον τέλος (καὶ) εἰς ὄνομαν 25

11. ⁴⁵ χογε.: $\alpha\tilde{\alpha}\alpha\alpha\alpha$ = (αἰῶνα) (αἰῶνος)

12. ³⁴ α. εἰμή

τέλου τὸν Σεπτεῦρην σολ(δία) κδ', ἡγουν ἡκωσι τέσερα, (καί) ὅχι ἄλλον περισώτερον. (Καί) κατὰ τὸ παρὸν ὁμολογῶ ἐγὼ ἡ ἀνωθεν Κατερήνα μαζοὶ μὲ τὴν θυγατέραν μου τὴν Μαρίαν τὸ πῶς ἐπύραμεν καὶ ἐπεριλάβαμεν ἀπὸ τὸν Φλώριον καὶ ἀπὸ τὴν Ἀνέζα ὁ δια τὴν ἐλευθερίαν τῶν δύο μετρῶν, ὁποῦ ἐπομείνασιν ρέστος, τὴν σήμερον 30 δουκά(τα) ε', ἡγουν πέντ(ε), πρὸς διακώσια εὐδομηντα τρία σολ(δία) τὸ δουκάτον, καὶ κράζουμέστεν κωτέντοι, πληρωμέναις (καί) σατζηφαρησμέναις, ἔτζει εἰς τὰ πρῶτ(α) ὡσάν καὶ δὲ εἰς τα δύο μέτρα τὸ ρεστάντε. Καὶ δια τοῦτω θέλω ἐγὼ ἡ εἰρημ(ένη) Κατερήνα μαζοὶ μὲ τὴν θυγατέραν μου τὴν Μαρίαν ὅτι αὐτὸν τὸ ἀνωγεγραμμένον ἀμπέλ(ην) νὰ τὸ ἔχει (νὰ τὸ ἔχει) ἀπὸ τὴν σήμερον ὁ Φλώριος (καί) ἡ Ἀνέζα 35 ἢν περπέτουω, νὰ τὸ τρώσι, νὰ τὸ γαλδέρουν, νὰ τὸ ὀρίζουν, νὰ τὸ ποσεντέρου (καί) νὰ τὸ ἀφεντεύουν (καί) νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των αὐτοὶ (καί) οἱ κλοιρονόμοι των, πουλήσουν, χαρίσουν, αλωτριώσουν (καί) τὰ ἐξῆς, πληρόνωντα πάντ(α) μαζοὶ ὁ Φλώριος (καί) ἡ Ἀνέζα κλοιρονομικὸς τὸ ἀνωθ(εν) τέλ(ος), ἡγουν τὰ σολ(δία) τα ἡκωσι τέσερα μοναχὰ (καί) ὅχι ἄλλον περισώτερον. Ἡ δὲ σε περ κάζω δια κανέναν 40 καιρὸν νὰ ἤθελεν σικωθῆν τινὰς νὰ γυρέψει δικαίωματα εἰς τὸ λεγόμενον) ἀμπέλ(ην), ἡγου δια τὰ ἐξε μέτρα τὸ κρασί, ὁμπληγάρωμε ἐγὼ ἡ ἀνωθεν Κατερήνα (καί) ἡ θυγατέρα μου ἡ Μαρία ἐμεῖς καὶ τα καλὰ μας, κληνητὰ (καί) ἀκλήνητα, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται τῶν εἰρημένων κοπιαστάδων δια τὰ ἐξε μέτρα τὸ κρασί νὰ τὸ τέλος εἰς (ὅλα) ταντάνα ἡντερέσα, ὁποῦ ἐθέλασιν ἀκαδέροι. (Καί) πάλει νὰ ἡμεστέν κρατιμένοι ἐμεῖς 45 καὶ οἱ κλοιρονόμοι μας νὰ τοῖς μαντηνῆρωμεν (καί) νὰ τοῖς ντεφεντέρωμ(εν) ἢν περπέτουω εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὕπερπυρα) κε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας (καί) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καί) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καί) ἀξιοπίστοις μαρτύροις, κύρ Μιχέλη Τριβηζὰς, κύρ Λιανὸς τοῦ Καληκατὰ ἀπὸ τὸν Κληνῆδαρον.

13

23 Φεβρουαρίου 1538

- f. 26^v + Ἐνονόματι τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. Ἐτεῖ ἐκ τῆς αὐτοῦ γεννήσεως, ἀφ' ἧ, μὴνι Φεβ(ουαρίου) κγ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸν μαγαντζὲ τοῦ Κυριακοῦ Ἀναπλιώτι, πουλησίαν δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον* κάμνει ὁ ἀνωγεγραμ(ένος) Κυριακὸς ὁ Ἀναπλιώτης μετὸ θέλημαν τοῦ υἱοῦ του τοῦ Πόλ(ι) πρὸς τὸν 5 κύρ Νικόλ(αον) τοῦ Τζουγὰ (καί) πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις του εἰς ἓνα σπίτ(ι), ὁποῦ ἔχει ἀπο γωνικόν του εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ἀξι(ας), σύμπλοιον τοῦ ἀλονοῦ του σπιτίου τοῦ μεγάλου, ἡγου τοῦ μαγαντζὲ, ὁποῦ ἤδωκεν τοῦ Μαρκουλή Ἀτταλιώτι εἰς τὴν καταλαγὴν, ὁποῦ ἐκάμασιν σήμερον, ἡγου τοῦ γαμπροῦ τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Νικολ(άου) τοῦ Τζουγὰ. Τὸ ὁπίον σπίτ(ι) τοῦ τὸ παραδίδει ἀπὸ τ(ὴν) σή- 10 μερον ὁ προριθεῖς Κυριακὸς τοῦ εἰρημένου κύρ Νικολ(άου) μετὴν αὐλήν του, μετὸ δῶμαν του, μετὸ κατέλημαν, ὁποῦ ἴναι χαλασμένον ἀπὸ τὴν ἀπο πίσω μερίαν, καὶ

[illegible]

See index on p. 71.

[illegible]

με όλα του τὰ δικαιώματα, καθὼς εὐρίσκεται ἐλεύθερον, παντελεύθερον, διχῶς καμίαν κράτησιν. Τὸ ὅπιον σπít(ι) λέγει ὁ προριθεις Κυριακὸς τὸ πῶς δέν το εἶχεν κανενὸς ὀμπληγάδον δια καμίαν ὑπόθεσιν, μηδὲ εἶχεν το ἀλονοῦ τινὸς πουλημένον γλυγορώ- 15 τερα ἡμεῖς ἐδὲ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὁποῦ τὸ ἐπούλησεν τοῦ εἰρημένου κύρ Νικολ(άου) με ὅλην του τὴν ὥρεξην καὶ με τὸ θέλημαν τοῦ υἱοῦ τ(ου) τοῦ Πόλ(ι) δια δουκ(άτα) δώδεκα ἡμυσι, ἡγουν δώδεκα ἡμυσι, πρὸς διακώσια εὐδομήντα τρία σολ(δία) τὸ δου- κ(άτον), καθὼς ἐκωτενταριστήκασιν (καὶ) σικστήκασιν καὶ οἱ δύο ντεβολεντὰ εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος διχῶς καμί(αν) ἀποκοπεῖ. Τὰ ὀπία δουκ(άτα) τὰ δώδεκα ἡμυσι κρά- ζεται ὁ ριθεις Κυριακὸς κωτέντος, πληρωμένος (καὶ) σατζηφαρησμ(ένος) ἀπὸ τὸν 20 εἰρημένον κύρ Νικόλ(αον), καὶ δια τοῦτω λοιπὸν θέλει ὁ προριθεις Κυριακὸς ὁ που- λιτῆς (καὶ) λέγει πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ ἀνωγεγραμμένον σπít(ι), καθὼς εὐρίσκεται μετὴν αὐλήν του, μετὸ δῶμαν του, μετὸ κατέλημαν τὸ χαλασμένον, ὁποῦ ἦναι ἀπὸ τὴν ἀπο πίσω μερίαν, καὶ με όλα του τὰ δικαιώματα να τὸ ἔχει ὁ ριθεις κύρ Νικό- λ(αος) καὶ οἱ διαδόχοι του (αἰῶνα) (αἰῶνος), νὰ τὸ κυριεύου, να τὸ ποσεντέρου, νὰ κτή- 25 σουν ἀνώγ(ιν) ἀπάνω, νὰ τὸ ἀφ(εν)τεύου (καὶ) να τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, που- λήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν καὶ τὰ ἐξῆς. Ἡ δὲ σερ περ κάζω δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ γυρέψει δικαιώματα εἰς τὸ λεγόμενον σπít(ι) ἢ τοῦ κύρ Νικολ(άου) ἢ τῶν κλοιρονόμων του, ὀμπληγάρεται ἢ προριθεις Κυριακὸς ὁ πουλιτῆς αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι του καὶ τὰ καλὰ του, κληνητὰ καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἀπηλογοῦν- 30 ται τοῦ εἰρημένου κύρ Νικολ(άου) τοῦ ἀγωραστῆ καὶ τῶν διαδόχων του εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσα, ὁποῦ ἐθέλασιν ἀκαδεροι. Καὶ πάλει ὀμπληγάρετ(αι) νὰ τοῖς μαν- τηνήρι (καὶ) νὰ τοῖς ντεφεντέρει τοῖς ἀγωραστὰδαῖς ἡν περπέτουω εἰς πέναν καὶ κον- τεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ν', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντί(ας) καὶ τα ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Λέω Καλα- 35 μαρὰς, κύρ Μανόλ(ι) Σαγίτι, μαστρο Νικολὸν Τατζήπρις τῆς Νικολέτας, κύρ Ἰω(άννη) Κολιβήτζη.

Κοπιαρησμήνην).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. ἀφλῆ' μηνὶ Φεβρουάριος κγ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸν μαγαντζὲ τοῦ Κυριακοῦ Ἀναπλιώτι, ἀλαξίαν δηνα- τὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνει ὁ Κυριακὸς Ἀναπλιώτης καὶ ὁ Μαρκουλῆς Ἀτταλιώτης παρόντως τοῦ πενθεροῦ του τοῦ κύρ Νικολ(άου) Τζουγὰ (καὶ) τοῦ Πόλ(ι) υἱοῦ τοῦ 5 ἀνωθεν Κυριακοῦ. Ἐν βουλή τ(ε) καὶ καλῇ θελήσει καὶ ἀπλῆς των ὀρέξεως ἐπέσασιν τυχόρδιον τὰ ἀνωθ(εν) μέροι ὀμποστὰ εἰς ἐμὲν τὸν νοῦ[δάρων] (καὶ) τῶν κάτωγεγρα- μένων μαρτύρων, ἵνα μπακατάρουσιν ὁ κάθε εἰς τὸ ἴδιον πράμα αὐτοῦ. Καὶ διὰ

- τοῦτω λοιπὸν δίδει καὶ κονσενιάρει ἀπὸ τὴν σήμερον ὁ προριθεις Κυριακὸς τοῦ εἰρη-
 10 μένου κύρ Μαρκουλή καὶ τῶν διαδόχων του τὸ σπῖτ(ι) τὸ μ(εγά)λον, ὅπου ἔχει εἰς
 τὸν Μπούργ(ον) ἀπὸ γωνικόν τ(ου), τὸ ἐπονομαζόμενον μαγαντζές, ὅπουναι σύμ-
 πλοιοι τοῦ μαγαντζέ τοῦ μακαριτοῦ κύρ Ἰω(άννη) Γασπὰ ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν
 καὶ ἀπὸ τὴν ἄλην μερίαν τοῦ ἄλονοῦ σπιτίου, ὅπου ἐπούλησεν ὁ ριθεις Κυριακὸς τοῦ
 15 κύρ Νικολ(άου) Τζουγά. Τὸ ὅπιον σπῖτ(ι) τοῦ τὸ παραδίδει ὁ Κυριακὸς τοῦ εἰρημ(έ-
 νου) κύρ Μαρκουλή, καθὼς εὐρίσκεται, ἡγου μετὸ δῶμαν του, μετὴν αὐλήν τ(ου)
 (καὶ) με ὅλλα του τὰ δικαίωματα, ἐλεύθερον, παντελεύθερον, χωρὶς καμίαν κράτη-
 σιν, με τοῦτω πᾶσα καιρὸν, ὅπου ἤθελ(εν) θελήσῃ ὁ κύρ Μαρκουλῆς νὰ κτήσῃ ἀνώ-
 γ(ιν) ἀπάνω, νὰ ἔχει ἐξουσίαν νὰ κάμει τὴν σκάλαν τοῦ ἀνωγίου ἀπὸ τὸ καντούνι
 τοῦ ἄλωνοῦ σπιτίου, ὅπου ἐπούλησεν ὁ Κυριακὸς τοῦ παρόντος κύρ Νικολ(άου)
 20 Τζουγά, ἡγου ἀπὸ τὴν πόρταν ὡς τὸ καντούνι τοῦ Μαρκουλή, νὰ μπορὶ νὰ κάμει
 f. 27^r τὴν ἀνάπαψήν του | ὁ ριθ(εις) κύρ Μαρκουλῆς, νὰ τὰ ἔχει αὐτὸς (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι
 του, νὰ τὰ ποσεντέρου, νὰ τὰ κυριεύου (καὶ) νὰ τὰ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πουλή-
 σου, χάρισουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς Ὅμοίως καὶ ἀπὸ τὴν ἄλην μερίαν δίδει
 (καὶ) κονσενιάρει κατὰ τὸ παρὸν (καὶ) ὁ ριθεις κύρ Μαρκουλῆς τοῦ προριθέντος
 25 Κυριακοῦ καὶ τῶν κλοιρονόμων του τὸ σπῖτ(ι) τὸ κατώγ(ιν), ὅπου ἔχει ἀπὸ γωνικόν
 τ(ου) εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), ὅπου ἦναι ἀποκατωθῆρον τοῦ σερ Πέρου
 Ντακορώνια, καθὼς εὐρίσκεται ἐλεύθερον, παντελεύθερον, διχῶς καμίαν κράτησιν, νὰ
 τὸ ἔχει ὁ ριθεις Κυριακὸς (καὶ) οἱ δοικδοχοὶ του, νὰ τὸ ποσεντέρου, νὰ τὸ ἀφεντεύου,
 νὰ τὸ ὀρίζουν (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, πουλήσουν, χάρισουν, ἀλωτριώ-
 30 σουν (καὶ) τὰ ἐξῆς· με τοῦτω ὑπόσχεται (καὶ) ὀμπληγάρεται ὁ προριθεις Κυριακὸς
 νὰ δώσει (καὶ) νὰ πληρώσει τοῦ ρηθέντος κύρ Μαρκουλή ὁ δι ἀπαναλάγη δουκ(άτα) β',
 ἡγουν δίο, πρὸς δικιώτια ἐυδομήντα τρία σολ(δία) τὸ καθὲν, (καὶ) ἡ παροῦσα κατα-
 λαγή, ὅπου ἐκάμασιν (καὶ) οἱ δίο θεληματικὸς, θέλουσι νὰ ἦναι καλλὰ καμωμ(ένη),
 συγούρα καὶ δηνατῆ, ἀμετάστρεπτος καὶ ἀμεταποίητος εἰς πέναν τὴν κάτωγεγραμμέ-
 35 νην. Καὶ περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελ(εν) σικωθῇν τινὰς, νὰ γυρέψῃ
 δικαίωματα ἢ τοῦ ἐνὸς μέρου τὸ πρᾶμμα ἢ τοῦ αἰτέρου, ὀμπληγάρουνται (καὶ) οἱ δίο,
 εἰς περὶ τοῦ ἄλλου, ὁ Κυριακὸς (καὶ) ὁ κύρ Μαρκουλῆς αὐτοὶ καὶ οἱ κλοιρονόμοι των
 (καὶ) τὰ καλὰ των, κληντὰ (καὶ) ἀκλήνητα, ὅπου (καὶ) ἂν ἐθέλασιν εὐρεθεῖ, νὰ ἀπηλο-
 γοῦνται ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερῆσχα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει.
 40 Ὅμοίως καὶ νὰ μαντηνῆρου καὶ νὰ ντεφεντέρου τὴν εἰρημ(ένην) καταλαγὴν εἰς περὶ
 τοῦ ἄλλου ἢν περπέτουω, καὶ ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσιν νὰ ἦναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία
 εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ρ', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς
 μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσιν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτύροις, κύρ
 Λέω Καλαμαράς, κύρ Μανόλ(ι) Σαγίτ(ι), μαστρο Νικολὸν Τατζήπρις τῆς Νικολέτας,
 45 κύρ Ἰω(άννη) Κολιβήτζης.

+ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμήν. ἀφ' ἧς, μὴν Φεβρουαρίου κε'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπ(ί)τ(ι) ἐμὲν τοῦ νοδάρου, πούλησ(ι)αν) δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνει ἡ Μαρία τῆς Ἀγγελίνας τοῦ Γεωργάκει, ἡ συμβῆα τοῦ Σταμάτι Μαβρόπουλ(ου), πρὸς τὴν Μαργαρήτ(α), τὴν θυγατέραν τοῦ Μαθίου Μπαρμπάρη, πρὸς τοὺς κλοιρονόμοις καὶ διαδόχοις αὐτῆς εἰς ἓνα μερδικὸν χωράφην, ὅπου ἔχει κατὰ 5 τὸ παρὸν ἀπο γονικὸν τῆς, περιβολισμ(ένον), εἰς τοὺς Σκουλίκους, σύμπλοιον τοῦ μαστρο Δημητρίου Τζηκαλλὰ καὶ τοῦ Φραντζέσκου τοῦ Καστελανάκει. Τὸ ὅπ(ι)ον χωράφην λέγει ἡ εἰρημένη Μαρία ἡ πούλητ(ρα) τὸ πῶς τὸ εἶχασιν ὅλ(ο) τὸ χωράφιν μαζοὶ μὲ τὴν εἰρημένην Μαργαρήτ(α) (καὶ) ἐπαρτητ(ζ)ηπάρηζεν πᾶσα μία τὸ ἐμυσὸν κατὰ πῶς τόχασιν (καὶ) οἱ γονεῖς τῶναι. (Καὶ) αὐτῇ ἡ εἰρημένη Μαρία ἡ πούλ(υ)τ(ρα) 10 λέγει τὸ πῶς ἐσικώθηκ(εν) ἀπὸ καιρὸν περασμένον καὶ ἐπούλησεν τοῦ Τζανῆ τοῦ Σαγκριώτι ἀπὸ τὸ ἐμυσὸν χωράφην, ὅπου ἐκυρίευσεν, τὸ ἓνα μερδικὸν, ἡγου τὸ ἐμυσὸν τοῦ μυστοῦ, καὶ τὸ ἄλον μερδικὸν το χωράφιν, ὅπου τῆς ἐπόμειν(εν), θέλ(ει) μὲ καλλόν τῆς θέλημα καὶ μετὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός τ(ῆς) τοῦ ἀνωγεγραμένου Σταμάτι, καθὼς ἐστὶ ντε πρεζέντ(ε), καὶ πούλητ(ω) καὶ αὐτὸν τῆς εἰρημ(έ)νης Μαργαρήτ(ας) ὁ διὰ 15 (ὑπέρ)πυρα) κ', ἡγου ἡκωσι, καθὼς εὐρίσκειται τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ σερ Γιανούλ(ι) Ντὲ Μαρί. Τὰ ὅπ(ι)α (ὑπέρ)πυρα) τὰ ἡκωσι κρᾶζεται ἡ Μαρία ἡ πούλ(υ)τ(ρα) (καὶ) ὁ συμβῆος τῆς ὁ Σταμάτης κωτέντοι, πληρωμ(έ)νοι καὶ σατζηφαρησμ(έ)νοι ἀπὸ αὐτὴν τὴν Μαργαρήτ(α) τὴν ἀγωράστ(ρα). (Καὶ) εἰς ἐτοῦτω λοιπὸν θέλουσ(ιν) καὶ οἱ δίο, ἡ Μαρία καὶ ὁ συμβῆος τῆς ὁ Σταμάτης, (καὶ) λένειν ὅτι αὐτὸν τὸ χωράφην τὸ ἓνα 20 μερδικὸν, ὅπου ἔχει (καὶ) πούλη, νὰ τὸ ἔχει ἀπὸ τὴν σήμερον ἡ εἰρημ(έ)νη Μαργαρήτ(α) καὶ οἱ κλοιρονόμοι τῆς, νὰ τὸ τρώσι, νὰ τὸ γαλδέρου, νὰ τὸ ποσεντέρου, νὰ τὸ ἀφ(εν)τέβουν ὡς ἴδιον πράμα αὐτῶν (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας τῶν, πούλη- σουν, χαρίσουν, αλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς. Καὶ περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθέλ(εν) σικωθῇν τινὰς, νὰ γυρέψι δικασιώματα εἰς τὸ παρὸν χωράφην ἡ τῆς εἰρη- 25 μ(έ)νης Μαργαρήτ(ας) ἡ τῶν κλοιρονόμων τῆς, ὀμπληγᾶρεται ἡ ἀνωθ(εν) Μαρία ἡ πούλ(υ)τ(ρα) μαζοὶ μετὸν συμβῆον τ(ῆς) τὸν ἀνωθ(εν) Σταμάτι αὐτοὶ καὶ τὰ καλὰ τῶν, νὰ τῶν ἀπηλογοῦντ(αι) τῶν ἀγοραστάδων εἰς ὅλ(α) ταντᾶνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέ- λασιν ἀκαδέροι. (Καὶ) πάλ(ει) ὀμπληγᾶρουνται νὰ τοὺς μαντηνήρου (καὶ) νὰ τοὺς ντε- φεντέρουσιν ἡν περπέτω, καὶ ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσ(ιν) νὰ ἡναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία 30 εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρ)πυρα) ι', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τί(ας) (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσ(ιν) (καὶ) ἀξιοπίστ(οις) μαρτύροις, μαστρ Αντριά Παρζαλή, μαστρο Μάρκω Χαρκί(ας).

f. 27^v

αφ + λθ

+Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χρ(ιστοῦ), ἀμήν. ,αφλθ', Μάρτ(ιος) β'. Εἰς τὸν Μπούρ-
 (γον) τῆς Ναζι(ας), εἰς τὸ καμαράκει τοῦ Εὐρέου τοῦ Μωσσαὶ υἱοῦ τοῦ ποταὶ Ρεμπι
 Μαλκαὶ, πουλησίαν δηνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνει ὁ ριθεῖς 'Ευρέος ὁ Ρεμπι Μω-
 5 σαῖς πρὸς τὸν κύρ Βασίλ(η) Διασκούφον, τὸν γαμπρὸν τοῦ μακαριτοῦ κύρ 'Ιω(άννη)
 Κουλούρι, πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ, εἰς ἓναν κωμάτην ἀμπέλ(ην)
 καὶ χωράφην, ὅπου ἔχει ὁ ριθεῖς 'Ευρέος ἀπὸ τὸν μακαριτὸν κύρ 'Ιω(άννη) Κουλούρι,
 ἡγ(ουν) τὸν πενθερὸν τοῦ εἰρημένου κύρ Βασίλ(η)· τὸ ὅπῳ ἀμπέλ(ην) εὐρίσκεται εἰς
 τῆς Κεχραῖς, σύμπλοιον τοῦ 'Ιω(άννη) τοῦ Μητιληνεῦ (καὶ) τῆς Βασιλοῖς (καὶ) τοῦ
 10 ἀνωθ(εν) κύρ Βασίλ(η), καθὼς εὐρίσκεται μετὰ τέλος τοῦ σολ(δία) δώδεκα, ἡγ(ουν)
 ιβ', τοῦ ἀφέντ(ει), τοῦ βηκάρου τοῦ μισερ Τζουάνε Κρίσπου (καὶ) μετὰ πασῶν τῶν
 δικαιομάτων αὐτοῦ. Τὸ ὅπῳ ἀμπέλ(ην) τοῦ τὸ πουλῇ ὁ Ρεμπι Μωσαῖς ἀπὸ τὴν
 σήμερον δια δουκ(άτα) ἔξε, ἡγ(ουν) ς', πρὸς διακώσια εὐδομήντα τρία σολδία τὸ
 κχθὲν, καθὼς ἐσιαστήκασιν (καὶ) οἱ δύο ντεβολεντά εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος. Τὰ ὅπῳ
 15 δουκ(άτα) τὰ ἔξε κράζεται κατὰ τὸ παρὸν ὁ Ρεμπι Μωσαῖς κωτέντος, πληρωμένους
 καὶ σατζηφαρησι(ένος) ἀπὸ τὸν εἰρημένον κύρ Βασίλ(η)· (καὶ) οὕτως θέλ(ει) ὁ ριθεῖς
 'Ευρέον ὁ πουλιτῆς (καὶ) λέγει ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν ἀπέλ(ην) νὰ τὸ ἔχει ὁ κύρ Βασί-
 λ(ης) μετὰ πασῶν τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ κατὰ πῶς εὐρίσκεται, νὰ τὸ τρώγ(ει), νὰ
 τὸ γαλδέρει, νὰ τὸ ἀρεντεύει, νὰ τὸ ποσεντέρει καὶ νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς
 20 (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς. Καὶ περ-
 λαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθὴν τινὰς νὰ γυρέψει δικαιώματα
 εἰς τὸ παρὸν ἀμπέλ(ην) ἢ τοῦ κύρ Βασίλ(η) ἢ τῶν κλοιρονόμων του, ὀμπληγᾶρεται ὁ
 Ρεμπι Μωσαῖς δια λόγου του (καὶ) δια τοῖς κλοιρονόμοις του, αὐτὸς καὶ τὰ καλὰ του,
 κηνητὰ (καὶ) ἀκηνητὰ, νὰ ἀπηλογούνται τῶν εἰρημένων ἀγοραστᾶδων εἰς ὅλ(α) τα-
 25 νάνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει. (Καὶ) πάλει ὀμπληγᾶρεται νὰ τοῖς μαντηνήρι
 καὶ νὰ τοῖς ντερεντέρει εἰς πᾶσα ἐναντίον ἡν περπέτουω (καὶ) ἡ εἰρημένη γραφῇ
 θέλουσ(ιν) νὰ ἡναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν καὶ κοντεναζῶ (ὑπέρπυρα) κε', τὰ ἡμυσι
 τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργ(ει), καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσ(ιν)
 30 πρεζέντ(ε) (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτύροις, μαστρο Νικολὸ Μικοντίτι, κύρ Μπουρτάλῳ
 Φότζαλος.

16. ¹ 'Ο ἀριθμὸς οὗτος ἐγράφη δι' ἄλλης χειρός.

Ἐυγαλμ(ένη).

Ἐμπατίω

+Εἰς τὸ δνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. , ἀφλθ', μὴνὶ Μάρτ(ιος) β'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπ(ίτ)ι τῆς κερα Ρίνης τῆς Κατζηφάρας εὐρισκο-
 μ(ένη) ἐκεῖ ντε πρεζέντε ἡ εἰρημένη κερα Ρίνη ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλον
 μέρος ὁ κύρ Στέφανος τοῦ Γεροντόπουλου ἀπὸ τ' Ἀπεράθου, λέγωντα ἡ εἰρημένη κερα 5
 Ρίνη τὸ πῶς ἔχει ἀπὸ γονικόν τ(ης) δύο κωμάτια περιβόλια εἰς τ' Ἀπεράθου, χωρία
 πᾶσα ἓνα· τὸ ἓνα εἰς τὰ Βάρτ(η), σύμπλοιον τοῦ Σταβριανοῦ Κλοιρικὰ, καὶ τὸ ἄλλον
 περιβόλ(ην) εἰς τὴν Ἀρχοντία, σύμπλοιον τοῦ Γιάννη τοῦ Γιανούλ(ι) καὶ τῶν Γλη-
 νάδων· ἀκόμει λέγ(ει) ὁ καὶ τὸ πῶς ἔχει καὶ ξοχώραφα εἰς τὸν μέγαν Ἡλίαν· ὁμοίως
 καὶ εἰς τῆς Δριάδαις ἕτερα χωράφωια κωμάτια δύο· τὰ ὅπια πράγματα λέγει τὸ πῶς 10
 ἓνα ἐλεύθερα, παντελεύθερα, διχῶς καμίαν κράτησ(ιν), ἔτζει τὰ περιβόλ(ια) ὡσὰν τὰ
 ξοχώραφα. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν θέλει ἡ εἰρημένη κερα Ρίνη μὲ καλλόν
 τῆς θέλημα καὶ με καλὴν τῆς ὥρεξην καὶ δίδει καὶ παραδίδει καὶ μπατικιάζει τοῦ
 εἰρημένου κυρ Στεφάνου (καὶ) τῶν διαδόχων (καὶ) κλοιρονόμων αὐτοῦ ὅλ(α) τὰ ἀνω-
 γεγραμμένα πράγματα, ἔτζει τὰ περιβόλια ὡσὰν καὶ τὰ χωράφωια, ὁ δια μυσιάρικα 15
 παντοτινὰ, ἡγου ἦν περπέτουω. Καὶ κονσενιάρη τοῦ τα κατὰ πῶς εὐρίσκονται μετὰ
 πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ με ἡτι ἀνέστημαν περιέχουσιν μέσα. Νὰ ἦναι
 κρατιμένος ὁ ριθεῖς κυρ Στέφανος καὶ οἱ κλοιρονόμοι του, νὰ τὰ κυβερνοῦσιν, νὰ τὰ
 καλιεργοῦσιν καλὰ καὶ νικοκυράτα ὡσὰν πᾶσα καλλοὶ νικοκυρέοι· καὶ πᾶσα καιρόν,
 ὁποῦ τὰ θέλουσιν σπέρην οἱ εἰρημ(ένοι) κοπιαστάδαις, νὰ ἦναι κρατιμ(ένη) καὶ ἡ λεγο- 20
 μ(ένη) κερα Ρίνη νὰ βάνει (καὶ) αὐτῇ τοῖς ἐμυσοῖς τῆς σπόροις, χοιμονικοῖς καὶ καλο-
 καιρινοῖς, καὶ ταῖς ἐμυσές τῆς ἐξωδαῖς εἰς τὸ θέρος μοναχὰ. (Καὶ) ἡτι καρποφορίαν
 ἡθελ(εν) ἐξάποστείλ(ει) ὁ Θ(εὸς) μέσα εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα, ἔτζει εἰς τὰ περιβόλ(ια)
 ὡσὰν καὶ εἰς τὰ | χωράφωια, καὶ ἀπὸ πᾶσα πράμμαν, ὁποῦ θέλουσ(ιν) κάμνει μέσ(α), f. 28r
 νὰ μυράζουσιν ἡσα, ἡσα ἦν περπέτουω. Ἡ δὲ σε περ κάζω νὰ μην ἡθελ(εν) δώνει ἡ 25
 κερα Ρί(νη) τοῖς ἐμυσοῖς τῆς σπόροις, νὰ πέρνει τὴν ἐντρητίαν τῆς κατὰ τὴν ὀζάντζαν
 τοῦ τόπου. Καὶ δια τοῦτω καθομολογὰ ἡ εἰρημ(ένη) κερα Ρίνη τὸ πῶς ἐπύρεν καὶ ἐπε-
 ρίλαβεν ἀπὸ τὸν εἰρημένον κύρ Στέφανον διὰ ἐμπατίκην (καὶ) πληρωμὴν τῶν ἀνωγε-
 γραμμένων πραγμάτων ὁλονῶν δουκ(άτα) β' (ἡμυσι), ἡγουν δύο ἡμυσι, πρὸς δεκατρεῖς
 μαρτζέλοις τὸ καθέν. Καὶ κράζετ(αι) κωτέντα, πληρωμένη καὶ σατζηφαρησμ(ένη) ὡς 30
 ἓναν τορνέσ(ι). Καὶ εἰς ετοῦτω λοιπὸν θέλει (καὶ) λέγει αὐτῇ ἡ κερα Ρίνη ὅτι αὐτὰ
 ὅλλα τὰ ἀνωγεγραμμένα πράγματα, νὰ τὰ ἔχει ὁ κύρ Στέφανος τῆς ἐξουσίας του αὐτοῦς

καὶ οἱ κλοιρονόμοι τοῦ, νὰ τὰ πουλήσουν, νὰ τὰ χάρισου καὶ νὰ τὰ κάμου σα θέλου,
 πέρνωντα πάντα ἡ κερα Ρίνη καὶ κείνοι, ὅπου τὴν ἐθέλουν κλοιρονομήσει, τὰ δικαίω-
 35 ματὰ τῶν ἀπο μέσα, καθὼς ἀνωθεν γράφωμεν. Ἡ δὲ σε περ κάζω διὰ κανέναν καιρὸν
 νὰ ἤθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ κοντραδῆρι, νὰ πυράξῃ καὶ νὰ γυρέψῃ δικαίωματα εἰς
 τὰ ἀνωγεγραμμένα πράγματα ἢ τοῦ Στεφάνου ἢ τῶν κλοιρονόμων τοῦ, ὁμπληγάρε-
 ται ἡ κερα Ρίνη αὐτῇ καὶ τὰ καλὰ τῆς, κληνητὰ (καὶ) ἀκλήνητα, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται
 τῶν εἰρημένων κοπιαστάδων εἰς ὅλ(α) τὰντὰνα ἡντερέσσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει.
 40 (Καὶ) ἀλὲι ὁμπληγάρεται νὰ τοῖς μαντηνῆρι (καὶ) νὰ τοῖς ντεφεντέρει ἦν περπέτουω,
 (καὶ) ἡ παρροῦσα γραφῇ θέλουσιν νὰ ἦναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ
 (ὕπερπυρα) ιε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ)
 τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσιν πρεζέν(ε) (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτύρ(οις), σερ Μιχελέτω Ντε-
 στούνια, μαστρο Μάρκω Ντεσυβήλια.

18

9 Μαρτίου 1539

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμήν. , αὐφθ', μηνὶ Μάρτ(ιος) θ'. Εἰς τὸν
 Μπούργον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Ἀντώνι Ταντι Παριώτι, πουλησιάν
 δηνατῆν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνη ἡ κερα Μαρία, ἡ θυγατέρα τοῦ ποταὶ Κυρίακου
 Χωριανοῦ, πρὸς τὸν κύρ Γεώργ(η) Κοστώπουλον τὸν Γαλανὸν τὸν Μουρτάτον, πρὸς
 5 τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ, εἰς ἓνα σπίτ(ι) ὅπου ἔχει ἡ εἰρημένη κερα Μαρία
 ἀπὸ μέρος τοῦ μακαριτοῦ τοῦ ἀξαδέλφου τῆς τοῦ Νικολοῦ τοῦ Μονόρχη, τὸ ὅπιον
 σπίτ(ι) εὐρίσκεται εἰς τὸν Μπούργον τῆς Ναξι(ας) εἰς τὸ μέρος τῆς Εὐριακῆς, ἡγου
 εἰς τὴν Κυλήντρα, σύμπλοιον τοῦ Τιχόκαστρου καὶ τοῦ ἀνωθεν κύρ Γεώργ(η), καὶ
 παραδίδει τοῦτ(ω) ἡ εἰρημένη κερα Μαρία τὸ παρὸν σπίτ(ι), καθὼς εὐρίσκεται μετὸ
 10 δῶμαν τοῦ, μετὴν σκάλαν τοῦ, μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ἐλεύθερον, παν-
 τελεύθερον, διχῶς καμίαν κράτην. Τὸ ὅπιον σπίτ(ι) λέγει ἡ εἰρημένη κερα Μαρία ἡ
 πουλύτρα τὸ πῶς δὲν το εἶχεν κανενὸς ὁμπληγάδον, μηδὲ εἶχεν το ἀλλοноῦ πουλημέ-
 νον γλυγορώτερα ἤμει ἐδὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπούλησεν τοῦ εἰρημένου
 κύρ Γεώργ(η) καλὰ, καθάρια, πούπληκαμέντ(ε), δια δουκ(άτα) δ' (ἡμυσι), ἡγουν τέ-
 15 σερὰ ἡμυσι, πρὸς διακώσια εὐδομήντα τρία σολ(δία) [τὸ] καθὲν, καθὼς φαίνεται γραμ-
 μένους εἰς τὴν καντζηλαρίαν, διαλαλημένον καὶ ντεληβραρησμένον) ἀπάνω εἰς τὸν κύρ
 Γεώργ(η) καὶ κατα πῶς τὸ ἐποκώψασιν τὸ παρὸν σπίτ(ι) με ὅλλα τοῦ τὰ δικαίω-
 ματὰ ὁ μαστρο Δημήτρης ὁ Κουτζουρώπουλ(ος) καὶ ὁ μαστρο Μαθίω Γερωντόπου-
 λος εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος, ὅπου τῆς ἐυάλασιν τὰ παρόντα μέρει θεληματικὸς καὶ
 20 ἐστημάρατῃν τω, καθὼς ἀνωθ(εν) γράφωμεν. Τὰ ὅπια δουκ(άτα) τὰ τέσερα ἡμυσι
 κράζεται ἡ εἰρημένη κερα Μαρία ἡ πουλύτρα κωτέντα, πληρωμένη καὶ σατζηφαρησ-
 μένη) ἀπὸ τὸν ἀνωθ(εν) κύρ Γεώργ(η). Καὶ δια τοῦτω λοιπὸν θέλει ἡ κερα Μαρία

ἡ πουλύτρα καὶ λέγει πρεζέντε ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν σπίτ(ι), καθὼς εὐρίσκεται μετὸν
 ἀερέν του, μετὴν σκάλαν του, μετὰ πασσὼν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, νὰ τὸ ἔχει ὁ
 ριθεις κύρ Γεώργ(ης), νὰ τὸ ποσεντέρει, νὰ κτήσῃ ἀνώγειν ἀπάνω, νὰ τὰ κυριεύει καὶ 25
 νὰ τὰ ἔχει τῆς ἐξουσίας τ(ου) αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν,
 ἀλωτριώσουν καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ περλαβεντούρα διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελ(εν) σικω-
 θῇν τινὰς νὰ κοντραδῆρι (καὶ) νὰ γυρέψῃ δικαιώματα εἰς τὸ παρὸν σπίτ(ι) ἢ τοῦ
 εἰρημένου ἀγωραστή ἢ τῶν διαδόχων του, ὀμπληγάρεται ἡ κερα Μαρία ἡ πουλύτρα(α)
 αὐτῇ καὶ οἱ κλοιρονόμοι τῆς (καὶ) τὰ καλὰ τῆς, κληνητὰ καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἦναι ἀπηλο- 30
 γητάδαις, ρεσποντεδώροι, παγαδῶροι καὶ καθολικὴ | πληρωτάδαις πρὸς τὸν κύρ f. 28^v
 Γεώργ(η) τὸν ἀγωραστὴν καὶ πρὸς τοὺς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ, ἡγου εἰς
 ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει. Καὶ πάλει ὀμπληγάρεται νὰ τοῖς
 μαντηνῆρι (καὶ) νὰ τοῖς ντεφεντέρει ἦν περπέτουω, καὶ ἡ παρροῦσα γραφῇ θέλουσιν
 νὰ ἦναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρπουρα) ιε', τὰ ἡμυσι τῆς 35
 ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι πρε-
 ζέντ(ε) (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτύροις, μαστρο Μαθίω Γερωντόπουλος, μαστρ Αντριὰ
 Παρζαλῆς, κύρ Ἰω(άννη) Ἀρμένη, κύρ Ἀντώνης ὁ Μέρμιγκας ὁ Μουρτάτος.

19

16 Μαρτίου 1539

+ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμήν. ἀφλθ', Μάρτ(ιος) ιε' Εἰς τὸ Μέσα Κά-
 στρον τῆς Νάξ(ας), εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοῦ μισερ Μαθίου Μπε-
 λώνια, ἐλευθερίαν δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνει ὁ μισερ Αντώνι Ντακορώνιας
 υἱὸς τοῦ ποτρί σερ Γλουμάκοι Ντακορώνια, παρόντως τοῦ πενθεροῦ του τοῦ ἀνω-
 θ(εν) μισερ Μαθίου (καὶ) μετὸ θέλημαν τοῦ κλοιρονόμου του τοῦ σερ Γλουμάκοι πρὸς 5
 τὸν κύρ Γεώργ(η) Μπηλίνον καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνι Ταρά(νη), πρὸς τοὺς διαδόχοις καὶ
 κλοιρονόμοις αὐτῶν, εἰς ἓνα χωράφην περιβολιασμένον, ὅπου ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ δύο,
 ἡγουν ὁ κύρ Γεώργ(ης) (καὶ) ὁ Ἀντώνης ἀπὸ γωνικὸν τωναί, τὸ ὅπιον χωράφην εὐρί-
 σκεται εἰς τῆς Τρίποδαις, εἰς τὸ Λαρδιά, σύμπλοισιν τοῦ ἀνωθ(εν) μισερ Αντώνι ἀπὸ
 τὴν μίαν μερίαν (καὶ) ἀπὸ τὴν ἄλλην (καὶ) ἀπὸ αὐτὸν τὸ χωράφην πέρνει τὴν ἐντρη- 10
 τίαν του ὁ μισερ Αντώνης ἀπὸ τὸ χοιμονικὸν κατὰ τὴν ὀζάντζαν τοῦ τόπου, καθὼς
 ἐναι ἀπὸ λογαρασμὸν ἐδικὸν του. Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν θέλει ὁ ριθεις
 μισερ Ἀντώνης με καλλόν του θέλημαν (καὶ) με καλήν του ὠρεξην (καὶ) μετὸ θέλη-
 μαν τοῦ κλοιρονόμου του τοῦ ἀνωγεγραμμένου (καὶ) κώφτη (καὶ) ἐλευθερώνει τὴν
 ἐντρητίαν τοῦ εἰρημένου χωραφίου (καὶ) βάνει τω εἰς σὲ τέλος κατὰ τὸ παρὸν σολδιά 15
 ιβ', ἡγουν δώδεκα, νὰ τὸ πληρώνουν αὐτοὶ οἱ δύο μαζοὶ ἦν περπέτουω πᾶσα Σεπτέ-
 ρην, ἡγουν ὁ Γεώργ(ης) καὶ ὁ Αντώνης, ὁ κάθε εἰς τὰ ἔμυσά. (Καὶ) ἀπὸ τὴν σήμε-

ρον ἡμέραν θέλει ὁ ριθὲς μισερ Ἀντώνης ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν χωράφην, νὰ τὸ ἔχει ὁ Γεώργ(ης) καὶ ὁ Αντώνης ἦν περπέτουω, ἐλευθερον, παντελεύθερον, ρεσαλβάροντας
 20 τὸ ἀνωθεν τέλος, νὰ τὸ πληρῶνουσιν, καθῶς ἀνωθεν γράφωμεν. Καὶ κατὰ τὸ παρὸν ὁμολογᾷ ὁ μισερ Αντώνης ὁ ἐλευθερωτῆς τὸ πῶς ἐπύρεν καὶ ἐπερίλαβεν ἀπὸ τὸν Γεώργ(η) (καὶ) ἀπὸ τὸν Ἀντώνι ὁ δια τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ρηθέντος χωραφίου δου-
 κ(άτα) τρία ἡμυσι, ἡγουν γ' (ἡμυσι), πρὸς δεκατρὶς μαρτζέλοις τὸ καθὲν, (καὶ) κράζε-
 ται κωτέντος, πληρωμένος καὶ σατζηφαρησμένος ἀπὸ αὐτοῖς. Καὶ εἰς ἐτοῦτω λοιπὸν
 25 θέλ(ει) ὁ ριθὲς μισερ Αντώνης (καὶ) λέγει ὅτι αὐτὸν τὸ χωράφην νὰ τὸ ἔχουσιν(ιν) αὐτοὶ οἱ δύο μαζοὶ ἦν περπέτουω, ὁ Γεώργ(ης) καὶ ὁ Ἀντώνης, νὰ τὸ τρώσει, νὰ τὸ γαλδέρουν, νὰ τὸ αφεντεύου (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, πουλήσουν, χαρί-
 σουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρόνωντα πάντ(α) τὸ ἀνωθεν τέλος, καθῶς ἀνω-
 θεν γράφωμεν. (Καὶ) περλαβεντοῦρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖν τινὰς
 30 νὰ γυρέψει δικαίωματα καὶ νὰ κοντραδῆρι εἰς τὸ παρὸν χωράφην ἢ τοῦ Γεώργ(η) καὶ τοῦ Αντώνι ἢ τῶν διαδόχων τωναι, ὁμπληγᾶρεται ὁ μισερ Ἀντώνης αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι του καὶ τὰ καλὰ του, νὰ ἦναι ἀπηλογιτάδαις, ρεσποντεδώροι, παγαδώ-
 ροι (καὶ) καθολικοὶ πληρωτάδαις τῶν εἰρημένων κοπιαστάδων εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντε-
 ρέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει. (Καὶ) πάλαι ὁμπληγᾶρεται νὰ τοῖς μαντηνῆρι (καὶ) νὰ
 35 τοῖς ντεφεντέρει ἦν περπέτουω, (καὶ) ἡ παροῦσα γραφῇ καὶ ἡ ἐλευθερία θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ ἦναι ἰσχυρὰ (καὶ) βευαία εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ἐ',
 τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τί(ας) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσι πρεζέντ(ε) καὶ ἀξιοπίστοις μαρτύροις, κύρ Νικολὸν Ταλυμπέρτου τὸν Μουρτάτον, κύρ Τζανῆ Σαγκριώτι.

20

16 Μαρτίου 1539

f. 29^v

Ευγα(λμένη).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστ)οῦ, ἀμὴν. ,αφλθ', μηνὶ Μάρτ(ιος) ἐς'. Εἰς τὸν
 Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Μπέρτου τοῦ Ἀλαράκου, ἐλευθερίαν
 5 πούλ(α) (καὶ) συμβῆα τοῦ ρηθέντος κύρ Μπέρτου Ἀλαράκου, παρόντος καὶ θελημα-
 τικὸς τοῦ εἰρημένου τῆς συμβίου τοῦ ἀνωγεγραμμένου πρὸς τὸν Ἀντώνι τοῦ Κάψικα
 (καὶ) πρὸς τὴν συμβῆαν του τὴν Μαρούλ(α), πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις
 αὐτῶν, εἰς ἓνα χωράφην, ὅπου ἀσπετάρει ἡ συμβῆα τοῦ ἀνωθ(εν) Ἀντωνίου ἡ ἀνω-
 γεγραμμένη Μαρούλ(α) ἀπὸ τὸν κύρην τῆς τὸν Ἰω(άννη) Πασκαήνον, ἡγου ἀποθανόν-
 10 τος του, καθῶς τῆς τὸ ἔχει προικοταμένον εἰς τὸν θάνατόν του τὸ ὅπιον χωράφην

20 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως δι' ἄλλης γραφίδος καὶ μελάνης.

εὐρίσκεται εἰς τοῦ Νυμφίτζη, σύμπλοιον τοῦ σερ Μαθίου Μπελώνια, καὶ ἀπὸ αὐτὸν
 τὸ παρὸν χωράφην εἶπενε τὴν ἐντρητίαν τῆς ἡ εἰρημ(ένῃ) κερα Ρίνη ἀπὸ τὸ χοιμο-
 νικὸν κατὰ τὴν ὀζάντζα τοῦ τόπου, κατὰ πῶς ἦτῶναι ἀπο λογαρασμὸν ἐδικὸν τ(ης),
 ἡγού ἀπὸ γωνικὸν τῆς. Λοιπὸν ἡ εἰρημ(ένῃ) κερα Ρίνη θέλει ἀπὸ τὴν σήμερον με
 καλὸν τῆς θέλημα (καὶ) μετὰ καλὴν τῆς ὥρεξιν καὶ μετὰ θέλημαν τοῦ ἀνωγεγραμμένου 15
 τῆς συμβήου (καὶ) κώπτη καὶ ἐλευθερώνει τὴν ἐντρητίαν τοῦ ρηθέντος χωραφίου καὶ
 βάνει τῶ εἰς σε τέλ(ος) κατὰ τὸ παρὸν ὄρνιθα μία, ὅπου νὰ ξήζει μαρτζέλον ἓνα,
 ἡγουν σολ(δία) ἡκῶσι ἓνα· νὰ τὴν ἐπληρώνει ὁ ριθεῖς Ἀντώνης (καὶ) ἡ συμβήα του
 ἡ Μαρούλ(α) ἣν περπέτουω πᾶσα χρόνον, τῶν Χ(ριστο)υγέννων τὴν ἡμέραν, τῆς εἰρη-
 μένης κερα Ρίνης καὶ τῶν κλοιρονόμων τ(ης). (Καὶ) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν θέλει 20
 (καὶ) λέγει ἡ εἰρημ(ένῃ) κερα Ρίνη ὅτι κατὰ πῶς τὴν εἶπενεν αὐτῇ τὴν ἐντρητίαν
 τῆς ἀπὸ τὸ παρὸν χωράφην, ἔτζει νὰ τὴν ἐπέρνει (καὶ) ὁ ριθεῖς Ἀντώνης μετὴν συμ-
 βήαν του τὴν Μαρούλ(α) ὥστε νὰ ζῇ ὁ πενθερός τ(ου) ὁ Ἰω(άννης) ὁ Πασκαῆνος, (καὶ)
 ἀποθανόντος του νὰ τὸ ἔχει ὅλ(ον) τὸ χωράφην ὁ ριθεῖς Ἀντώνης (καὶ) ἡ συμβήα
 του ἣν περπέτουω ἐλεύθερον, παντελεύθερον ἀπὸ λογαρασμὸν ἐντρητί(ας), ρεσαλβά- 25
 ροντ(α) τὸ ἀνωγεγραμμένον τέλ(ος) τὴν ὄρνιθα νὰ τὴν ἐπληρώνουσ(ιν), καθὼς ἀνω-
 θ(εν) γράφωμεν. Καὶ κατὰ τὸ παρὸν ὁμολογᾷ ἡ προγεγραμμ(ένῃ) κερα Ρίνη μετὰ
 τοῦ συμβήου τῆς τοῦ κύρ Μπέρτου τὸ πῶς ἐπύρασιν (καὶ) ἐπεριλάβασιν ἀπὸ τὸν
 εἰρημ(ένον) Ἀντώνη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐντρητίας τοῦ ρηθέντος χωραφίου δου-
 κ(άτα) τέσερα, ἡγουν δ', πρὸς δεκατρεῖς μαρτζέλοις τὸ καθέν, καὶ κράζονται κωτέν- 30
 τοι, πληρωμένοι (καὶ) σατζηφαρησ(ι)μένοι, καθὼς τὴν ἐποκώψασιν τὴν ἐλευθερίαν
 τῆς ἐντρητίας τοῦ ρηθέντ(ος) χωραφίου οἱ ἀποκωπτάδαις, ὅπου εὐάλασιν θεληματι-
 κὸς εἰς τὸ ἀνωθεν πρέζος, ἡ(γουν) τὸν κύρ Ἰω(άννη) Κολιβίτζη (καὶ) τὸν κύρ Μιχέλ(η)
 τ' Ἀρμπά ἀπὸ τὴν Δρημαλίαν, καθὼς φαίνεται ἡ σιματζιό των ἀπὸ τοῖς ἀφλῆ,
 Ἰανουάριος ἡ', ἀπὸ γράμαν ἐμὲν τοῦ νοταρίου. Ἀκόμ(ει) τὸ ἄλλον κωμάτην τὸ χωρά- 35
 φην, ὅπου ἔχει ἡ εἰρημ(ένῃ) κερα Ρίνη ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸν τόπον τοῦ Νυμφίτζη, σύμ-
 πλοιον (καὶ) αὐτὸν τοῦ σερ Μαθίου Μπελώνια ἀποκεῖ, ὅπου τὸ ἔχει χωρησμένον ὁ
 ριθεῖς Ἀντώνης, κατὰ τὸ παρὸν θέλει ἡ προγεγραμμ(ένῃ) κερα Ρίνη με καλὸν τ(ης)
 θέλημα (καὶ) μετὰ θέλημαν τοῦ ἀνδρός τῆς τοῦ κύρ Μπέρτου καὶ μπατικιάζη
 τοῦτω (καὶ) αὐτῷ τοῦ εἰρημ(ένου) Ἀντωνίου ἣν περπέτουω, καθὼς εὐρίσκεται ἀποκεῖ 40
 ὅπου ἓνα σιμαδεμένον (καὶ) χωρησ(ι)μένον, μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ
 καὶ μετὴν στράταν του νὰ περνᾷ ὁ Ἀντώνης ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ πρᾶμαν τῆς κερα
 Ρίνης νὰ παγένη στὸ ἐδικὸν τ(ου) ὥστῃν ζῶν τοῦ π(εν)θεροῦ τ(ου) τοῦ Ἰω(άννη)
 Πασκαῆνου, (καὶ) ἀποθανόντος τοῦ π(εν)θεροῦ του νὰ μὴν ὑμπορὶ πλαία νὰ περνᾷ.

³⁴ ἀ. τ(οῦ) Ἀρμπά

- 45 Τὸ ὅπιον χωράφην τοῦ τὸ παραδίδει, νὰ τὸ περιβολιάσει ἀποκεῖ ὁποῦ ἔναι χωρη-
 σμ(ένον), νὰ τὸ σπέρνει ὁ ριθεις Ἀντώνης καὶ οἱ κλοιρονόμοι του καὶ νὰ τὸ καμα-
 τεύουσιν(ιν) καλλὰ (καὶ) νικοκυράτα, (καὶ) ἡ κερα Ρίνη (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι τῆς νὰ τὸ
 ἀποκώβγουσιν ἀπὸ τὸ χοιμονικὸν μοναχὰ, νὰ πέρνουσιν(ιν) τὴν ἐντρητίαν τῶναι κατὰ
 τὴν ὀζάντζα τοῦ τόπου. Τὸ ὅπιον χωράφιν τὸ ἐποκώψασιν (καὶ) αὐτῷ οἱ ἀνωγεγραμ-
 50 μένοι ἀποκωπτάδεις εἰς πρέζος ἐμπατικίου δουκ(άτα) τρία, ἡγουν γ'. Τὰ ὅπια δου-
 κ(άτα) τὰ τρία κράζεται (καὶ) εἰς αὐτὰ ἡ εἰρημ(ένη) κερα Ρίνη (καὶ) ὁ συμβῆος τῆς
 ὁ κύρ Μπέρτ(ος) κατὰ τὸ παρὸν κωτέντοι, πληρωμ(ένοι) (καὶ) σατζηφαρησμ(ένοι) ἀπὸ
 τὸν εἰρημ(ένον) Ἀντώνη. Καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν θέλ(ει) ἡ κερα Ρίνη (καὶ) ὁ
 συμβῆος τῆς νὰ τὰ ἔχει ὁ ριθεις Ἀντώνης μετὰ τῆς συμβῆας του τῆς Μαρούλ(ας)
 55 αὐτοὶ (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι τῶν, ἡγουν (καὶ) τὰ δύο χωράφια, νὰ τὰ τρώσει, νὰ τὰ
 f. 29^v γαλδέρουν, νὰ τὰ ἀφεντεύουν (καὶ) νὰ τὰ ἔχουσιν(ιν) τῆς ἐξουσίας τῶν, πουλῆσουν, χαρί-
 σουν, ἀλλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, πληρόνωντ(α) πάντ(α) ἀπὸ τὸ ἓνα τὸ εἰρημ(ένον)
 τέλ(ος) (καὶ) ἀπὸ τὸ ἄλλον τὴν ἐντρητίαν, καθῶς ἀνωθ(εν) γράφωμεν. Ἡ δὲ σε περ
 κάζω διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθῇ τινὰς νὰ κοντραδῆρι καὶ νὰ γυρέψει
 60 δικαίωματα εἰς τὰ εἰρημ(ένα) χωράφια ἢ τοῦ εἰρημ(ένου) Ἀντωνίου καὶ τῆς συμβῆας
 του ἢ τῶν διαδόχων του, ὁμπληγάρεται ἡ προγεγραμμένη κερα Ρίνη αὐτῇ καὶ ὁ
 συμβῆος τῆς (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι τῶν καὶ τὰ καλὰ τῶν, κληνητὰ καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἦναι
 ἀπηλογητάδες, ρεσποντεδώροι, παγαδῶροι καὶ καθολικοὶ πληρωτάδες εἰς ὅλ(α) τα-
 ντάνα ἡντερές(α), ὁποῦ ἐθέλασιν ἀκαδέρει τοῦ ρηθέντος Ἀντωνίου (καὶ) τῶν κλοιρο-
 65 νόμων τ(ου). (Καὶ) πάλει ὁμπληγάρουνται νὰ τοῖς μαντηνῆρου (καὶ) νὰ τοῖς ντερεντέ-
 ρουσιν ἡν περπέτουω, (καὶ) ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσιν(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ ἦναι
 ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) κε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας
 καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι πρεζέντ(ε) (καὶ)
 ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), μαστρο Στελιανὸ Μπαγοῦζη, μαστρο Μαθίω Κρισέντζω.

- + Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμὴν. , ἀφλθ', Μάρτ(ιος) κβ'. Εἰς τὸν Μπούρ-
 γ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπ(ί)τ(ι) τῆς κερ Ἀννας τῆς Μ(εν)τρηνοῦδενας. Καγῶ ἡ εἰρη-
 μένη Ἀννα, ἡ θυγατέρα τοῦ μακαριτοῦ κύρ Στελιανοῦ Μωδινου καὶ συμβῆα τοῦ μα-
 καριτοῦ Θεωδωρί Μεντρινου, εὐρισκομένη σήμερον τῇ τοῦ Θ(εο)ῦ χάριτι ὅλη ἐν ὑγεία
 5 ὡμην, (καὶ) μῆτε μὴν εἰς κλίνην κατὰκειμαι, μῆτε νόσσω περιβαλλόμενη, ἀλλὰ περι-
 πατώμενη ἐνθεν κακῇ(εν), ὡσάν (καὶ) πάντ(α) ἡμουν. Λοιπὸν, ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὸν
 κόσμον ἐτοῦτον ἐπόμενα διχῶς κλοιρονόμων μου εὐλογητικόν, θέλω καὶ κάμνω κατὰ
 τὸ παρὸν τὴν παρροῦσαν μου διαθύκην ὁ δια νὰ μὴν ὀπισθὲν μ(ου), μήπως καὶ

κατέλθῃ τὸ ἐφνῆδιον τοῦ θανάτου εἰς ἐμέ. (Καί) πρῶτον δὲ ἀφίνω πᾶσι τοῖς ἐν χριστιανοῖς τ(ὴν) ἐν Κ(υρί)ῳ ἀγάπην τὴν (καί) τελειωμένην συγχώρησιν τοῖς εἰπόντας 10 κατ' ἐμοῦ τί ἀγαθὸν (καί) πονηρὸν, ἔπειτα δὲ αἰτῶ καγὼ παρὰ αὐτῶν τὰ ὁμοία. (Καί) κείνον τὸ παραμικρὸν ὅπου ἔχω (καί) ἀφεντεύω εἰς τὰς χεῖρας μου, ἡμυράζω το κατὰ πῶς μου φαίνεται, καθὼς ἤμε κερὰ καὶ νικοκυρὰ εἰς αὐτὰ. Ἀρχὴ μετὰ τὸν θάνατόν μου θέλω (καί) ἀφίνω τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ Ἰω(άννη) τὸ σπίτ(ι), ὅπου ἔχω 15 εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας), ὅπου ἐναὶ ἀποκατωθῆον τοῦ μακαριτοῦ παπ(ᾶ) κύρ 15 Μανόλ(ι) Καλοσιδῆ καὶ σύμπλοιον τοῦ Γιάκουμου τοῦ Μωδινοῦ, μετὸ τέλος τ(ου) πετεινόπουλ(ον) α' τῆς ἀφ(εν)τίας ἀκόμει καὶ τὴν κατζάγραν, ὅπου ἔχω εἰς τὰ Καλαμύρια, σύμπλοια τοῦ σέρ Μπαλῆ τοῦ μισερ Μάρκου Κρίσπου, νὰ ἦναι ἀποθανόντα μου ἡ ἐμυσὴ ἐδική τ(ου), ἡγου ἀπὸ τὸν ἀπάνω τράφον τοῦ περιγαρδίου καὶ ἀπάνω, ἡ δὲ ἄλλη ἐμυσὴ κατζάγρα μαζοὶ μετὸ περιγάρδη, ὅπου χωρίζῃ ὁ νόμος, ἡγουν ἡ 20 κάτω μερία, ὅπουναὶ σύμπλοια τοῦ πρε Γλουμάκοι Ντε Μαρή καὶ τῆς Φιλήπας [τοῦ] Κοίκια. μαζοὶ με το τέλος τῆς πετεινόπουλον ἐνα τῆς ἀφεντίας θέλω νὰ ἦναι ἀποθανόντα μου τῆς ἀνυψί(ας) μου τῆς Λιανῆς, με τοῦτ(ω) νὰ πληρώνει αὐτῇ τὸ παρὸν τέλ(ος) [ἐμε τοῦ] καὶ νὰ ἦναι (καί) κρατιμ(έν)η νὰ δίδει πᾶσα χρόνον ἡν περπέτουα, ὅσπου νὰ κρατὶ τὸ ἀμπέλ(ην), εἰς τὸν μέγαν Θεολόγον τῆς Πάτμου ὁ δια τὴν ψυχὴν 25 μ(ου) ἐνα μέτρον κρασὶν ἀπὸ τὸ πατητίρι· ἀκόμει καὶ τὸ σπίτ(ι), ὅπου κάθομε σήμερον, ὅπου ἐναὶ ἀποκατωθῆον τοῦ παπ(ᾶ) κύρ Μάρκου Καλοσιδῆ, νὰ ἦναι (καί) αὐτόν τῆς Λιανῆς μετὰ τὸν θάνατόν μου. Τὰ ὅπια πράματα τὰ ἀνωγεγραμμένα θέλω καὶ κάμνω τα κοντετζιανάδα, ὡς καθὼς ἤμε κερὰ καὶ νικοκερὰ, (καί) λέγω ἐτεῖς ὅτι ἀνήσσω καὶ κάμουσιν παιδία εὐλογιτικὰ ἐκ τῆς σαρκός τ(ων), ἡγουν ὁ ἀδελφός μου ὁ 30 Ἰω(άννης) καὶ ἡ ἀνύψια μου ἡ Λιανῆ, νὰ τὰ ἐχουσ(ιν) αὐτοὶ καὶ οἱ διαδόχοι των, νὰ τα τρώσει (καί) νὰ τὰ γαλδέρου. Ἡ δὲ εἰς ἀλέως νὰ μὴν ἐθέλασιν ἔχει παιδία εὐλογιτικὰ, θέλω νὰ λογοῦνται κοντετζιανάδα καθολικὰ, ἡγου νὰ μὴν ὑμποροῦσ(ιν) ποταὶ νὰ γκῆξουσιν εἰς αὐτὰ, μῆδε νὰ πουλήσου, μῆδε νὰ χαρίσου, μῆδε δια τὴν ψυχὴν τως νὰ τὰ κάμου, ἀλλὰ μῆδε εἰς ἄλλα χεῖρια νὰ τὰ κονσενιάρου ἤμει ἀποθανόντας τωναὶ 35 καὶ τῶν διονῶν, ἃ δὲν ἐθέλασ(ιν) | ἔχει παι(δία) εὐλογιτικὰ, θέλω νὰ ἦναι εἰς τὴν f.30r παρτίκουλαν, ὅπου ἀφίνω τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ Ἰω(άννη) εἰς τὸ σπίτ(ι) (καί) εἰς τὴν ἐμυσὴν κατζάγραν ὁ μέγας Ἰω(άννης) ὁ Θεολόγος τῆς Πάτμου (καί) κλοιρονόμος καὶ καθολικὸς νικοκύρις εἰς αὐτὰ, νὰ τὰ κλοιρονομήσει ὁ δια τὴν ψυχὴν τῶν γοναίων μου καὶ τὴν ἐδικήν μου. Ὅμοίως (καί) εἰς τὴν παρτίκουλαν, ὅπου ἀφίνω τῆς ἀνύψιας μου 40 τῆς Λιανῆς εἰς τὴν ἐμυσὴ κατζάγραν μετὸ περιγάρδη καὶ μετὸ εἰρημένον σπίτ(ι), | θέλω νὰ ἦναι | ὁ Τίμιος καὶ Ζωοπιὸς Στ(αυρό)ς, ὅπου ἐναὶ ἡ ἐνορία μας καὶ τὰ λήψανα τῶν γοναίων μου ἐκεῖ, (καί) κλοιρονόμος καὶ καθολικὸς νικοκύρις, νὰ τὰ τρώγει ὁ παπὰς ἐκεῖνος, ὅπου θέλ(ει) λατρεύει (καί) νὰ ἱεουργᾷ τὴν μονὴν ταύτην, καθὼς ἀνωθ(εν)

- 45 γράφω. Ἀκόμει τὸ πράμαν, ὅπου ἔχω ἀπὸ τοῦ Νταμέντζου, ἀμπέλ(ην), χωράφην, κατὰ πῶς εὐρίσκεται πρὸς τὴν μερίαν τῶν αγίων Πάντ(ων) ὁ πάγει τὴν μερίαν τοῦ αγίου Πέτρου, σύμπλοια τοῦ μαστρο Ἰω(άννη) τῆς Τζήμπλενας καὶ τῆς στράτας τῆς κουμούνας, ὅλον κατὰ πῶς εὐρίσκεται γύρου τρηγύρου, μετὸ τέλος του πετεινόπουλον ἕναν, ὅπου νὰ ξήζει σολ(δία) ς', ὅπου τὸ πληρώνει τῆς ἀρχόντησας τῆς κερα Κατερί-
- 50 νας θυγατέρας τοῦ ποταὶ σερ Τομάδου Ντα Πόρτου, (καὶ) μετὰ πασῶν τῶν δικαυμάτων αὐτοῦ θέλω καὶ ἀφίνω τω ἀποθανόντα μου τοῦ Γεώργ(η) Μαρμαρά τοῦ Ρωδίτι, τοῦ λεγομένου Καρά, ὁ δια τὴν ψυχὴν μου (καὶ) δια πολαῖς γράτζιας καὶ καλωσύνας καὶ δούλεψην πολλήν, ὅπου ἔχω ἀπ' αὐτὸν ἀπο σήμερον ἕως χρόνοις ἑπτὰ περασμένοις, ὅπου κάθουμέστεν εἰς ἕνα σπίτ(ι) μαζοὶ κατὰ πὸς τὸν εἶχα μελετημένον
- 55 δια γαμπρόν μου εἰς τὴν ἀνύψαν μου τὴν μακαριτὴν τὴν Σαβαστὴν, καὶ κονσουμάρησεν καὶ κατέλησεν εἰς τὸ σπίτ(η) μου ἀπὸ τὸ ἐδικόν τ(ου), ἡγου ἀπὸ τασήμην του (καὶ) ἀπο τα ρούχα του καὶ ἡζήσέ μαι ἐτοῦτοις τοῖς χρόνοις τοῖς ἑπτὰ τοῖς ἀδέξιοις (καὶ) ἡμε νὰ τοῦ εὐχαριστήσω πολλ(ι) ἕως τὴν σήμερον κατὰ πῶς τὸν ἐθορῶ καὶ ἔχει διάκρισιν καὶ καλὴν κονσέντζιαν εἰς ἐμέ· λοιπὸν θεωρῶντας ἐγὼ ἡ εἰρημένη Ἄννα τὴν
- 60 καλὴν του προέρεσιν καὶ τὴν πολλὴν δούλεψην, ὅπου μοῦ κάμνει μέσα (καὶ) ὅζω ὁ ριθεις Γεώργ(η)ς, θέλω καὶ γῶ καὶ ἀφίνω του αὐτὸν τὸ ἀνωγεγραμμένον πράμαν ὁ δια τὴν ψυχὴν μου, δια νὰ μὴν ἔχει ἡν κάργος ἡ ψυχὴ μου, νὰ μπορὶ νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του, νὰ τὸ πουλήσῃ, νὰ τὸ χαρίσῃ(η) καὶ νὰ το κάμει σα θέλ(ει), ὡς καθῶς τὸ ἔχω τῆς ἐξουσίας μου, νὰ τὸ κάμω σα θέλω, ὥσάν καλλὰ μοῦ τὸ ἐφῆκεν ἡ μακαριτὴ
- 65 ἡ κεράτζα μου ἡ κερα Καλλὴ τοῦ Ταρναρὲ περ ντεσταμέντ(ω), νὰ τὸ κάμω σα θέλω, ὡς καθῶς τὸ εἶχεν καὶ κείνη ἀγωραστὸν ἀπὸ τοῦ Νταμέντζου τὴν γυνέκα, κατὰ πῶς φαίνεται μετὸ πρεβελέγιόν τ(ου), ὅπου τῆς ἔχει καμωμένον ἀπὸ τοῖς ,αφκα', Ἰανουάριος ιβ', ἀπὸ γράμμαν τοῦ μακαριτοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως καὶ πν(ευματι)κοῦ κυροῦ Ἰω(άννου) Ταμήγ(ου), καὶ προτοπαπ(ά) Ναξι(ας). (Καὶ) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέ-
- 70 ρον θέλω ἐγὼ ἡ εἰρημένη Ἄννα (καὶ) λέγω πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ ἀνωγεγραμμένον πράμαν, ὅπου ἀφίνω τοῦ ἀνωθ(εν) Γεώργ(η), νὰ μὴν ὑμπορῶ πλαῖα νὰ ἔχω καμίαν ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν, μηδὲ νὰ πουλήσω, μηδὲ νὰ χαρίσω, μηδὲ εἰς ἄλλα χέρια νὰ τὸ δῶσω, ἄλλα μηδὲ καμίαν γραφὴν ἄλλην ἀπο τοῦτ(η) νὰ μὴν ὑμπορῶ νὰ κάμω κόντρα εἰς τὸν ἀνωθεν Γεώργ(η), ἡμεὶ νὰ το τρώγω ἕως ὅλη μου τὴν ζωὴν, (καὶ) ἀποθα-
- 75 νόντα μου νὰ ἦνεν ἐδικόν τ(ου), καθῶς ἀνωθεν γράφω με τοῦτ(ω) νὰ ἦναι κρατιμ(έ- νος) νὰ δῶσει δια τὴν ψυχὴν μου εἰς τὸν μέγαν Παντελεῆμον δουλ(άτα) β', ἡγ(ουν) δίο, νὰ γένει ὄφελον τῆς ἐκκλησί(ας). Ἀκόμ(ει) (καὶ) ὅτι μομπήλια μοῦ ἡθελ(εν) εὐρεθεῖ εἰς τὸν θάνατόν μου, νὰ γίνεταί εἰς τρία μερδικά, νὰ πέρνει ὁ Ἰω(άννης) τὸ ἕνα

¹⁶ α. τ(ὸ) ἀσήμερον

(καί) ἡ Λιανὴ τὸ ἄλλο καὶ ὁ Γεώργ(ης) τὸ ἄλλο. (Καί) ὅτι πράγματα ἤθελ(εν) γρο-
νίσην ὁ Γεώργ(ης) εἰς τὸ σπῖτη μου ἀπὸ ἐδικά του, νὰ μπορὶ νὰ τὰ πέρνει· (καί) νὰ 80
ἔχει ἐξουσία εἰς τὸν θάνατόν μου νὰ κάθεται μέσα εἰς τὸ σπῖτη μου, ὥστε νὰ παν-
δρευτῇ· (καί) ἀπὶ τῆς πανδρευτῆς, νὰ τὸ πέρνει ἡ Λιανή. Ἀπο δὲ τὴν ψυχὴν μου τὴν
ἀμαρτωλὴν ἀφίνω τῆς Λιανῆς, νὰ με ἐνταφιάσει (καί) νὰ μὲ μνημονεῦσι. (Καί)
περλαβεντοῦρα νὰ ἤθελα θελήσει νὰ κάμω ἄλλον τεσταμέντο ἢ ἄλῃν γραφ(ήν), ὅπου
νὰ ἴναι κόντρα τοῦ πραγμάτου, ὅπου ἀφίνω τοῦ εἰρημένου Γεώργ(η), ἢ ἀπὸ κακὸν 85
λογισμὸν ἢ ἀπὸ κανένα μου ντεστίνιον ἢ ἀπὸ ἄλλοι ἀνάγκασιν θέλω νὰ ἴναι
κωμ(ένη) (καί) νουλάδα (καί) εἰς ἑκαμίαν κρίσιν) νὰ μὴν ξιζέι ἡμεῖς ἐτοῦτη μου ἡ δια-
θύκη ἡ ὀρδηνάρια, ὅπου κάμνω θεληματικὸς, θέλω νὰ ἴναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς
πᾶτα κρίσιν τῆς ἐκγλαμπρωτάτης μας ἀφεντί(ας) (καί) χαλασμὸν ποταὶ νὰ μὴν ἔχει.
(Καί) δια πίστωσιν τοῦ παρόντ(ως) γραμάτου παρακαλεῖ ἡ κερ Ἀννα πρεζέντ(ε) (καί) 90
ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Μαθίω Μιχαλίτζη, κύρ Μιχάλη Δρομωκάτι.

22

23 Μαρίον 1539

Εὐγαλμ(ένη).

f. 30v

+ Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστ)οῦ, ἀμὴν. ,αφλθ', Μάρτ(ιος) κγ'. Εἰς τὸν Μπούρ-
γ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος, πουλησίαν δηνατὴν (καί)
ἀκατάλητον κάμνει ὁ Μαρίνω Μυριστικὸς υἱὸς τοῦ μακαριτοῦ κύρ Ἰω(άννη) Μυριστι-
κοῦ πρὸς τὸν κύρ Ἰω(άννη) Μπαγούζη τὸν μπάρμπαν του, πρὸς τοὺς διαδόχοις (καί) 5
κλοιρονόμοις αὐτοῦ, πρεζέντ(ε) (καί) τῶν ἡμερῶν τ(ου), εἰς ἕναν ἀμπέλ(ην) καὶ χωρά-
φην, ὅπου ἔχει ὁ ριθεὶς Μαρίνος ἀπὸ γωνικόν του, ἡγοῦ ἀπο μέρος τῆς μακαριτῆς τῆς
μάννας του, τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Ἰω(άννη), τὸ ὅπ(ιον) ἀμπέλ(ην) εὐρίσκει(αι)
εἰς τὴν Πλάκκιν κάτω εἰς τὸ ντεστρέτον τοῦ ἀγίου Πέτρου, σύμπλοιον τῆς κερα
Φλουρέντζας τοῦ Σκόρτζου καὶ τοῦ Ἰω(άννη) τοῦ Κουφοῦ τοῦ ποταὶ μισέρ Ἀγγελέ- 10
του καὶ σύμπλοιον τῆς Ξενίας τοῦ Σκιαδᾶ. (Καί) πουλῇ τουτω ὁ ριθεὶς Μαρίνος ἀπὸ
τὴν σήμερον ἡμέραν ὅλον κατὰ πῶς εὐρίσκεται, ἀμπέλ(ην), χωράφην, γύρου τρηγύρου
μετοὶς τράφοις του, μετὸ τέλος τοῦ σολ(δία) ἢ τοῦ πρε Περούλ(η) Ντεμπαλτάγια,
(καί) μετὰ πασῶν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ. Τὸ ὅπ(ιον) ἀμπέλ(ην) λέγει ὁ ριθεὶς Μαρίνος
ὁ πουλιτῆς τὸ πῶς δὲν τὸ εἶχεν κανενὸς ὀμπληγάδον νομηνάδαμέντε, μηδὲ εἶχεν τω 15
ἄλλοινοῦ τινὸς πουλημένον γλυγορώτερα ἡμεῖς ἐδὲ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπού-
λησεν τοῦ μπάρμπα του τοῦ εἰρημένου κύρ Ἰω(άννη) διὰ δουκ(άτα) έντεκα, ἡγοῦν
έντεκα, πρὸς διακώσια ἐυδομήντα τρία σολ(δία) τὸ καθέν, καθῶς ἐκωτενταριστή-
κασιν καὶ οἱ δύο ντεβολεντά εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος. Τὰ ὅπ(ια) δουκ(άτα) τὰ έντεκα

22 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγγράφη μεταγενεστέρως δι' ἄλλης γραφίδος καὶ μελάνης.

- 20 κράζεται ὁ ριθεὶς Μαρίνος ὁ πουλιτὴς κωτέντος, πληρωμένος καὶ σατζηφαρησμένος ὡς ἓνα τορνέσι ἀπὸ τὸν πάρμπαν τοῦ τὸν εἰρημένον κύρ Ἰω(άννη) τὸν ἀγωραστὴ, τὸν προτιμητέον καὶ γονικάριν τοῦ ριθέντος πραμάτου. Καὶ δια τοῦτω λοιπὸν θέλει καὶ λέγει ὁ ριθεὶς Μαρίνος ὁ πουλιτὴς ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν πράμαν, νὰ τὸ ἔχη ὁ μπάρμπας τοῦ ὁ κύρ Ἰω(άννης), νὰ τὸ τρώγει, νὰ τὸ γαλδέρει, νὰ τὸ κυριεύει, νὰ τὸ πωσεντέρει
- 25 καὶ νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας τοῦ αὐτοῦ καὶ οἱ κλοιρονόμοι τοῦ, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν καὶ τὰ ἐξῆς, πληρόνωντα πάντ(α) τὸ ἀνωθ(εν) τέλος. (Καὶ) περλαβεν- τοῦρα διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ κοντραδῆρι (καὶ) νὰ γυρέψει δικαιώματα εἰς τὸ παρὸν πράμα, ὁμπληγάρεται ὁ ριθεὶς Μαρίνος ὁ πουλιτὴς (καὶ) λέγει πρεζέντε ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι τ(ου) (καὶ) τὰ καλὰ τοῦ, ὅπου (καὶ) ἂν εἰθέ-
- 30 λασιν εὔρεθεῖ, κληνητὰ καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἴναι ἀπηλογιτάδες, ρεσποντεδῶροι, παγαδῶροι καὶ καθολικοὶ πληρωτάδες εἰς ὅλλα ταντὰνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Ἰω(άννη) τοῦ ἀγωραστὴ καὶ τῶν διαδόχων τοῦ. Καὶ πάλει ὁμπληγάρ- εται ὁ ριθεὶς πουλιτὴς νὰ τοῖς μαντηνῆρι καὶ νὰ τοῖς ντεφεντέρει τοῖς ἀγωραστάδαις ἦν περπέτουω, καὶ ἡ παρροῦσα γραφῇ θέλουσιν τὰ παρόντα μέρει νὰ ἴναι ἰσχυρὰ καὶ
- 35 βευαίκα εἰς πέναν καὶ κοντεναζιῶ (ὑπέρπουρα) κε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν πρεζέντε (καὶ) ἀξιοπίσ- τοις μαρτ(ύροις), κύρ Γεώργ(η) Παντζέρα, κύρ Κωσταντὶ Ἀμπράμος, κύρ Ἀντώνι Κολιβὰς τοῦ Πετροκούρι.

23

12 Μαρτίου 1539

Εὐγαλμ(ένη).

- + Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμήν. ,αφλθ', μηνὶ Μάρτ(ιος) ιβ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ σερ Νικολοῦ τοῦ Ἰω(άννη) τοῦ Παρια- νοῦ, πουλησίαν δηνατὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνει ἡ κερα Θεοδῶρα παρόντως καὶ θελη-
- 5 ματικὸς τοῦ συμβήου τῆς τοῦ ἀνωθ(εν) σερ Νικολοῦ καὶ τῆς μητέρας τῆς τῆς κερα Μαργαρήτας καὶ τῶν παιδίων τῆς, τῆς Σοφί(ας) καὶ τῆς Μαρίας, πρὸς τὸν ἀξάδελφόν τ(ης) τὸν μαστρο Μαθίω Κρισέντζω, πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κλοιρονόμοις αὐτοῦ, πρεζέντ(ε) καὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ, εἰς ἓνα χωράφην, ὅπου ἔχει ἡ εἰρημένη κερα Θεοδῶρα ἀπο λογαρασμὸν ἐδικόν τῆς καὶ ἀπο γωνικόν τῆς εἰς τὴν αγίαν Τριάδα, σύμπλοιον
- 10 τοῦ ἀγίου Ἰω(άννου) τοῦ Στρατηλάτη καὶ τοῦ σερ Μαθίου Κρισέντζου καὶ τῆς στρά- τας τῆς κουμουνας. Καὶ πουλή τουτω κατὰ πῶς εὑρίσκεται ὅλον, γύρου τρηγύρου μετοῖς τράφοις τοῦ, μετὴν κατοικίαν τοῦ, μετὴν αὐλήν τοῦ, μετὸ τέλος τοῦ σολ- (δία) λς' τοῦ σερ Γιαννούλ(ι) Ντε Μαρή καὶ μετ' ἑτερον τέλος σολ(δία) ε' τοῦ σερ Ἀν-

23 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως δι' ἄλλης γραφίδος καὶ μελάνης.

τόνι Κρίσπου τοῦ μισερ Μπαλή καὶ μετὰ πασῶν τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ. Τὸ ὅπιον χωρά[φην λέγ(ει) ἡ εἰρημένη κερα Θεοδώρα τὸ πῶς δὲν τὸ εἶχεν κανενὸς ὁμ[πληγᾶδον] f. 31^r νομηνάδαμέντ(ε), μηδὲ εἶχεν το ἀλλωνοῦ τινὸς πουλημένον γλυγορώτερα ἤμει ἐδᾶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπούλησεν τοῦ ἀξαδέλφου της τοῦ μαστρο Μαθίου καλλὰ, καθάρια καὶ φανερά εἰς τὸν κόσμον, δια δουκ(άτα) έντεκα ἡμισι, ἡγουν ια' (ἡμισυ), πρὸς δεκατρὶς μαρτζέλοισ) τὸ καθέν, κατὰ πῶς φαίνεται γραμμένον εἰς τὴν καντζηλαρίαν, ἡγουν διαλαλημένον εἰς τὸ ἡκάντος καὶ ντεληβραρησμένον ἀπάνω εἰς 20 τὸν μαστρο Μαθίον, καθὼς ἐκωτενταρηστήκασιν μαὶ τὸν συμβῆον της τὸν σερ Νικολὸν εἰς τὸ ἀνωθ(εν) πρέζος· με τοῦτω θέλ(ει) ἡ εἰρημένη κερα Θεοδώρα ὅτι νὰ μὴν πληρώνει ὁ μαστρο Μαθίος κανένα χαράτζη δια τὸ παρὸν χωράφην, ἡμει αὐτῇ νὰ πληρώνει ὅλον τὸ χαράτζη τοῦ ρηθέντος χωραφίου εἰς ἐκείνον, ὅπου τοῦ τοκάρει κατὰ πῶς τὴν εἶχασιν βαλμένη ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ὅπου εἶχεν εἰς τὰ χερίᾳ της τὸ εἰρημένον 25 χωράφην, ἐυγαλοῦμενον ἀνήσπως (καὶ) ἡθελ(εν) ξαναγένει ἀλη τάνσα εἰς τὴν αξίαν, νὰ ἐθέλσιν βάλει τὸν μαστρο Μαθίον εἰς περισώτερον χαράτζη δια τὸ παρὸν χωρά[ά]-φην, νὰ μὴν τοῦ ἀπηλογάται ἡ κερα Θεοδώρα τίποτι. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ έντεκα ἡμισι τὴν ἀγωρὰν τοῦ πρμαῦτου ὁμολογᾶ πρεζέντ(ε) ἡ κερα Θεοδώρα μετὰ καὶ τοῦ συμβῆου της τοῦ σερ Νικολοῦ τὸ πῶς τὰ ἐπεριλάβασιν ὅλ(α) σωστά καὶ καθάρια καὶ 30 κράζονται κωτέντοι, πληρωμένοι (καὶ) σατζηφαρησμένοι ἀπὸ τὸν μαστρο Μαθῆον ὡς ἓναν τορνέση. Καὶ δια τοῦτω λοιπὸν θέλει ἡ κερα Θεοδώρα μετὰ τοῦ συμβῆου της τοῦ σερ Νικολοῦ (καὶ) λέσι πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν χωράφην, καθὼς εὑρίσκεται μετὰ πασῶν τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ, νὰ τὸ ἔχει ὁ ρηθεὶς μαστρο Μαθίος ἦν περπέτου, νὰ το τρώγει, νὰ τὸ γαλδέρει, νὰ τὸ ποσεντέρει, νὰ τὸ ἀφ(εν)τεύει (καὶ) 35 νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του [[πουλή]] αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, [[ἡ δε]] πληρώνωντα πάντ(α) καὶ τὰ δύο τέλει τὰ ἀνωγεγραμμένα. Ἡ δὲ σε περ κᾶζω δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ γυρέψῃ δικαιώμ(ατα) καὶ νὰ κοντραδήρι διὰ τὸ παρὸν χωράφην ἡ τοῦ μαστρο Μαθίου ἡ τῶν διαδόχων του, ὁμπληγᾶρεται ἡ εἰρημένη κερα Θεοδώρα ἡ πουλύτρα 40 μετὰ τοῦ συμβῆου της τοῦ παρόντως σερ Νικολοῦ (καὶ) λέσι πρεζέντε ὅτι αὐτοὶ καὶ οἱ κλοιρονόμοι των καὶ τὰ καλὰ των, κληνητὰ καὶ ἀκλήνητα, νὰ ἦναι ἀπηλογητάδαις, ρεσποντεδῶροι, παγαδῶροι καὶ καθολικοὶ πληρωτάδες εἰς ὅλ(α) ταντανα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλσιν ἀκαδέροι τοῦ μαστρο Μαθίου (καὶ) τῶν διαδόχων του. (Καὶ) πάλει ὁμπληγᾶρουνται νὰ τοὶς μαντηνήρου (καὶ) νὰ τοὶς ντεφεντέρουσιν ἦν περπέτου 45 ἡ παρροῦσα γραφῇ θέλουσιν νὰ ἦναι ἰσχυρά καὶ βευαία εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) κε', τὰ ἡμισι τῆς ἀφ(εν)τί(ας) καὶ τὰ ἡμισι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακχαλοῦσι πρεζέντε (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις) κὺρ Γεώργ(η) Παντζέρα, σερ Φραντζέσκω Ντεκαβάλιω, μαστρο Γιακούμω Βερώνα. —

Κοπιαρησμός(ένον).

+ [Ἐν]ονόματι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφλθ', μηνὶ Ἀπρίλλ(ιος) θ'.

Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ [σπίτ(ι)] τοῦ κυρ Μανόλ(ι) Παπαδόπουλου, εὐρισκόμενα ἐκεῖ πρεζέντ(ε) τὰ δύο μέρει τὰ κάτωγεγραμμένα ὁμοφωνησμέ(να) (καὶ)

5 συμβηθασμέ(να), τὸ ἔν μέρος ὁ Λέως τοῦ Τζαρνέρι μαζοὶ μετὴν συμβήαν του τὴν Μαρίαν (καὶ) μετὸν ἀνωθ(εν) κυρ Μανόλ(ι) Παπαδόπουλον καὶ μετὴν συμβήαν τοῦ κυρ Μανόλ(ι) τὴν κερα Ρίνη, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ Μάρκου τοῦ Ἀντώνι τοῦ Τηνιακοῦ μαζοὶ μετὸν πάμπαν του τὸν μαστρο Μιχάλη τῆς Κολοβῆς τὴν σήμερον (καὶ) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἤλθασιν εἰς συμβήασιν (καὶ) λόγον ὑπανδρίας, ὅπως ἐν Θε(ε)ῷ

10 ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρὸν ὁ ἀνωθ(εν) Λέος τὸν εἰρημένον Μάρκον εἰς τὴν θυγατέραν του τὴν Ἐρίνην, τὴν ἀνεψιάν (καὶ) ἀνεθρευτῆν τοῦ κυρ Μανόλ(ι), εἰς ἀνδραν τῆς νόμ(η)μον (καὶ) εὐλογιτικὸν, καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησί(α)· οὕτω τὴν θέλ(ει) (καὶ) ὁ ριθεις Μάρκος τὴν εἰρημένην Ἐρίνην ὁ διὰ γηνέ-
 καν του νόμ(η)μον (καὶ) εὐλογιτικὴν, καθὼς ἀνωθ(εν) γράφωμ(εν). Καὶ κατα μὲν τὸ

15 πρῶτον τάσσει (καὶ) δίδει ὁ προριθεις Λέος τῆς θυγατέρας του καὶ τοῦ γαμπροῦ

f. 31^v τ(ου) ἐν πρώτοις τὴν εὐχὴν του (καὶ) εἰς ὄνομαν προύκας. Ἀρχ(ή) | τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει [ ] καλιγ(η), σύμπλοιον τοῦ Γιαννά τοῦ Καλαμαρά, καθὼς εὐρί-
 σκεται μετὸ τέλος του σολ(δία) ε' τοῦ ἀφέντ(ει) τῆς Τζι(ας), ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ἦναι ὀλ(ον) ἐδικὸν τ(ως)· ἀκόμει τὰ χωράφ(ια), ὅπου ἔχωμ(εν) εἰς τοῖς Λούροις μαζοὶ

20 μετὸν ἀδελφόν μου τὸν Γεώργ(η) τὸ μερδικόν μου ἀποξυλα, κατὰ πῶς εὐρίσκουντ(αι) τῆς ἐντρητί(ας), ὅπου τὴν ἐπέρνει ὁ σερ Μιχελέτω Ντεστουνίας, νὰ ἦναι ἐδικὰ των, με τοῦτω ὅντε νὰ μὴν σιμπηβάζουνται μετὸν ἀδελφόν μου τὸν Γεώργ(η), νὰ τὰ ἔχουσιν ὀλ(α) μαζοὶ· τὴν ἐλαίαν τὴν ἡμερον, ὅπου ἔχω εἰς τὴν Κοζακὴν ἀποκάτω, (καὶ) αὐτῇ ἐδικὴ των· ἀκόμει τὴν συκίαν, ὅπου ἔχω εἰς τὸ Φιλῶτι, ὅπουναι μέσα εἰς

25 τοῦ Γρατζία τὸ περιγάρδι, ἀποθανόντα μου νὰ ἦναι ἐδικὴ των· πηθάρην ἓνα μετρῶν δύο. Ἀκόμει τάσσει (καὶ) ὁ κυρ Μανόλης ὁ Παπαδόπουλος μαζοὶ μετὴν συμβήαν του τὴν Ἐρίνην τῆς ἀνεψιάς των καὶ ἀνεθρευτῆς τ(ων) τῆς Ἐρίνης ὁ δια τὴν ψυχὴν των αὐτινῆς καὶ τῶν κλοιρονόμων τῆς: Ἀρχ(ή) τὸ σπ(ίτ)ι τὸ κατώγιν, ὅπου ἔχωμ(εν) ἀγωραστὸν εἰς τὸν Μπούργον ἀπὸ τὴν ἀνεψίαν μου τὴν Μαργαρήτ(α) τῆς Κοντολέ-

30 νης, ὅπουναι ἀποκατωθῆον τοῦ σπιτίου τῆς, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικὸν τ(ης)· ἀκόμει βῶδιν ἓνα ἡμερον τοῦ ζευγαρίου, τὸ νεώτερον ὅπου νὰ ἔχω· ἀκόμει καὶ τὸ τετάρτην τὰ χωράφ(ια), ὅπου ἔχω ἀγωραστὰ μέσα εἰς τὰ ἀνωθ(εν) χωράφ(ια), ὅπου ἔναι εἰς τοῖς Λούροις, ὅπου τῆς τάζει ὁ κύρις τῆς ὁ Λέως ἀποξυλ(α), κατὰ πῶς εὐρίσκονται τῆς ἐντρητί(ας) τοῦ ἀνωθ(εν) σερ Μιχελέτ(ου), (καὶ) αὐτὰ ἐδικὰ τῆς· βουτζοῖα κρα-

σικά δίο· πάπλωμαν έναν άσπρον ραμένον· σεντώνια ζευγάριν α΄ μαζελάρια ζευγάρια 35
 δίο· κουρτίαν όμπροστινήν μίαν· ταυλομάντιλα δίο έξε πιχών· μπόλιας ψιλαΐς τρίς,
 όμοίως και χοντραΐς δίο· άκόμει και τó χάρκωμαν, όπου έχω, άποθανόντα μου έμην
 τής Έρίνης νάναι έδικόν τ(ης)· κασέλα μία· άκόμει έτερην κασέλ(αν) τζακησ(έννην).
 Πλην δέ θέλωμεν (και) λέγωμεν (και) οί δίο μας, έγώ ό Μανόλ(ης) (και) ή συβήα
 μου ή Έρίνη, ότι άποθανόντα μας (και) τών διονών ήτι άλλα πράματα μάς έθέλα- 40
 σιν έυρεθεΐ, στάμπελε μόμπηλε, νά ήναι όλ(α) τής ειρημ(έννης) Έρίνης τής άνεθρευ-
 τής μας, ευγαλούμενον νά έχωμεν έξουσían εις τόν θάνατόν μας νά κάμωμεν δια
 τήν ψυχήν μας δουκ(άτα) ς΄, ήγουν έξε, ό κάθε εις τά τρία, και τά έποίλιπα ό(λα)
 έδικά της· με τούτω νά ήναι κρατιμένος ό Μάρκος νά ήναι εις τήν ύποταγήν μας και
 εις τά θελήματά μας, νά δουλεύουμεν μαζοί ασηνώριστα, νάμεσταν τó ένα ώσαν 45
 κύρις και παιδί, νά ήμεσταν όλ(ον) άγαπημένοι και σηντροφιασμένοι. Η δέ και ό
 Μάρκος δέν ήθελ(εν) ήσταν εις τήν ύποταγήν και εις τα θελήματά του κύρ Μανόλ(ι),
 καθώς άνωθ(εν) γράφωμεν, νά μην έχει νά κάμει ό ριθεις Μάρκος (και) ή συβήα του
 τίποτι εις έτούτα τά πράματα, όπου του προμετέρει άποθανόντα του, ρεσαλβάρων-
 τας εκείνα, όπου του διδουσιν από τ(ήν) σήμερον. Άπο δέ τó άλλον μέρος ό ριθεις 50
 Μάρκος τάσσει (και) προμετέρει τής συβήας του τής Έρίνης (και) τών παιδιών, όπου
 θέλ(ει) κάμει με ταυτήν: Αρχ(ή) τήν τζηγκούραν, όπου έχω εις τó 'Απάνω Κά-
 στρον, εις τó Ληβαδερω, ήγου τήν έμυσήν, όπου άφεντεύω· άκόμει έτερην τζηγκού-
 ραν εις τήν Ποταμίαν, εις τής Περβόλαις, κατá πώς εύρίσκεται τής έντρητί(ας) του
 σερ Μπαλυτρán Τελέντ(η)· άκόμει κτῆμαν άσερνικόν ένα· άκόμει (και) τó άμπέλ(ην), 55
 όπου κρατί ό πάρμπας ό Νικολ(ός) εις τά Γερότζια, τó όπίον άμπέλ(ην) έπαρτηνέντζεν
 του κυρού μου του μακαριτού γι αδελφομύρην του, ώσαν άξεμύραστος, όπου ήτω-
 ναι· (και) άνήσσως (και) πάρω το με τήν κρίσην, νά ήναι (και) αύτόν τής συβίας μου
 και τών παιδιών μας. Εις όλ(ο) τó άνωγεγραμμένον έπομείναςιν τά παρόντα μέροι
 κωτέντοι (και) άναπαμένοι (και) δια πίστωσιν του παρόντως συμφώνου βάζουσ(ιν) (και) 60
 άλληλογίαν (ύπέρπυρα) ρ΄, τά ήμυσι τής άφεντίας και τά ήμυσι τής μερίδος, όπου
 στέργ(ει), (και) τά έξῆς. Πλην δέ οί πάτη τωναι θέλουσιν (και) οί δίο μερίδαις ότι
 να ήναι (και) νά γροικούνται κ(ατά) τήν όζάντζαν του τόπου. Παρακαλοϋσιν (και)
 άξιοπίστοις μαρτύροις σερ Πέρω Άλεφούζος, μαστρο Ίω(άννη) Χιαμής.

Μπού[ργον] τῆς Ναξι(ας), εἰς] τὸ σπίτ(ι) ἐμὲν τοῦ νοδάρου, πούλησιαν δηνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον κάμνει ὁ Ἰω(άννη) Μπαφίτης ὁ Μπραγέρης πρὸς τὸν κύρ Μιχάλη

5 Βλάση (καὶ) πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ τὸν Γεώργ(η) Βλάση, πρὸς τοῖς κλοιρονόμοις καὶ διαδόχοις αὐτῶν, εἰς ἓναν κομάτι περιβόλ(ην) ποτιστικὸν με ξένον νερόν ἀγωραστόν, ὅπου ἔχει ὁ ριθεὶς κύρ Ἰω(άννης) ἀπο γωνικόν τ(ου) εἰς τὴν Δρημαλίαν, εἰς τὸ χωρίον τοῦ Χαρκίου, σύμπλοιον τοῦ μαστρο Μανόλ(ι) Μπαφίτ(η) (καὶ) τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Μιχάλη τοῦ Βλάση, (καὶ) κονσενιάρη τὸν τω τὸ εἰρημένον περιβόλ(ην), καθὼς εὐρίσκεται μετὸ

10 τέλος του σολ(δία) γ' τῆς ἀφεντί(ας), με δεντρά (καὶ) μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, τὸ ὅπιον πρᾶμα λέγει ὁ ριθεὶς Ἰω(άννης) ὁ πουλιτῆς τὸ πῶς δέν το εἶχεν κανενὸς ὀμπληγάδον, μηδὲ εἶχεν το ἀλονοῦ τινὸς πούλημένον γλυγορώτερα ἡμεῖς ἐδὴ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπούλησεν τοῦ ἀνωθ(εν) κύρ Μιχάλη Βλάση καὶ τοῦ υἱοῦ του τοῦ Γεώργ(η) Βλάση δια δουκ(άτα) τέσερα, ἡγουν δ', πρὸς διακώσια εὐδο-

15 μῆντα τρία σολ(δία) τὸ καθὲν, κατὰ πῶς φαίνεται καὶ γωράσασήν το καλλὰ, καθάρια, πούληκαμέντ(ε) (καὶ) φανερά εἰς τὸν κόσμον, διαλαλημένον εἰς τὸ ἡκάντος (καὶ) ντεληβρησμένον ἀπάνω εἰς τοῖς ἀνωθεν ἀγοραστάδες, ἡγ(ουν) τὸν κύριν (καὶ) τὸν υἱόν, καθὼς φαίνεται γραμμένον εἰς τὴν καντζηλαρίαν. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ τέσερα κρᾶζεται ὁ ριθεὶς Ἰω(άννης) ὁ πουλιτῆς κωτέντ(ος), πληρωμένος καὶ σατζηφαρησμέ-

20 νος ἀπὸ τὸν κύριν (καὶ) τὸν υἱόν ὡς ἓναν τορνέση. Καὶ εἰς ἐτοῦτω λοιπὸν θέλει ὁ προριθεὶς πουλιτῆς καὶ λέγει πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ παρὸν περιβόλ(ην) κατὰ πῶς εὐρίσκεται, ἡγου μετὰ πασῶν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, νὰ τὸ ἔχουσιν (καὶ) οἱ δύο ἢν περπέτουω, ὁ κύρ Μιχάλης (καὶ) ὁ υἱὸς του ὁ Γεώργ(ης), νὰ τὸ τρώσει, νὰ τὸ γαλδέρου, νὰ τὸ κυριεύου, νὰ τὸ ποσεντέρου (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσιν) τῆς ἐξουσίας των, που-

25 λήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, ἐτζεὶ αὐτοὶ ὡσὰν (καὶ) οἱ κλοιρονόμοι των, πληρόνωντα πάντ(α) (καὶ) οἱ δύο τὸ ἀνωθεν τέλ(ος) με τοῦτω νὰ γωράζουσιν πάντ(α) μαζοὶ τὸ νερόν ἢν περπέτουω νὰ ποτίζουσιν τὸ παρὸν πρᾶμα. Ἡ δὲ σε περ κάζω διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νὰ γυρέψει δικαιώματα εἰς τὸ ἀνωθ(εν) περιβόλ(ην) ἢ τοῦ κύρ Μιχάλη ἢ τοῦ υἱοῦ του τοῦ Γεώργ(η) ἢ τῶν διαδό-

30 χων τῶναι, ὀμπληγᾶρεται ὁ ριθεὶς Ἰω(άννης) ὁ πουλιτῆς καὶ λέγει πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ κλοιρονόμοι του (καὶ) τὰ καλὰ του, κληνητὰ (καὶ) ἀκλήνητα, νὰ ἦναι ἀπηλογιτάδαις, ρεσποντεδῶροι, πχγαδῶροι καὶ καθολικοὶ πληρωτάδες καὶ ντεμπητόροι εἰς ὅλ(α) ταντάνα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδῆροι τῶν ἀνωθ(εν) ἀγοραστάδων. (Καὶ) πάλι ὀμπληγᾶρεται νὰ τοῖς μαντηνήρι (καὶ) νὰ τοῖς ντεφεντέρου ἢν περπέτουω

35 καὶ ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσιν τὰ παρόντα μέρει νὰ ἦναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (καὶ) κοντεναζιῶ (ὑπέρπυρα) ιε', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντί(ας) (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς

μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καί) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι πρεζέντε (καί) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύ-
ροις), κύρ Νικόλ(αος) Παπουτζόστομος (καί) Φλώριος τοῦ Ἀντωνί.

* ,αφμε', μ(ηνί) Νο(έμβριος) ιε', ἡλθ(εν) ὁ ἄνωθ(εν) Μιχάλ(ης)
ὁ Βλάσ(ης) (καί) ὁ ἄνωθ(εν) Ἰω(άννης) ὁ Μπαφίτης (καί) 40
εἴπασιν ἐμ(έν) τοῦ νοτ(αρίου) πῶς ὄρισ(εν) ὁ μεγαλειώ(τα-
τος) αὐθέντ(ης) ὁ Μπαλῆς ὁ μισερ Μάρκος Κρίσπος νὰ πλη-
ρώ(ναι) τὸ ἄνωθ(εν) πρᾶγμα δίο ἀσπρα ἀργυ(ρὰ) χαράτ(η).
(Καί) οὕτως ἐκωτενταριστήκασιν (καί) οἱ δίο μερίδες. Βαλ-
μ(ένον) (καί) μέσ(α) εἰς τὸ καδέρν(ω). 45

26

20 Ἀπριλίον 1539

Κοπιαρησμ(ένον).

+ Ἐνόνόματι τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφλθ', μ(ηνί) Ἀπρίλλ(ιος) κ'.
Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κύρ Νικολ(άου) Μωδινου τοῦ
Μυλέου, ἐυρισκόμενα ἐκεῖ πρεζέντ(ε) τὰ δίο μέρει τὰ κάτωγεγραμμένα ὁμοφωνη- 5
σμένα καὶ συμβηθασμένα, τὸ ἐν μέρος ὁ προριθεις κύρ Νικόλαος ὁ ἀνωγεγραμμένος
μαζοὶ μετὴν συμβῆκαν του τὴν κερα Φλούρι, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ κύρ Μόσχω Μπαρ-
μπέρης τὴν σήμερον καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἡλθασιν εἰς συμβήβασιν καὶ λόγον
ὑπανδρί(ας), ὅπως ἐν Θε(ο)ῦ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρόν ὁ κύρ Νικόλαος τὸν εἰρημένον
κύρ Μόσχον εἰς τὴν θυγατέραν του τὴν Μαρίαν εἰς ἄνδραν τῆς νόμημον (καί) εὐλογι- 10
τικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θε(ο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία· οὕτω
τὴν θέλει (καί) ὁ ριθεις κύρ Μόσχος τὴν εἰρημένην Μαρίαν διὰ γινέκαν του νόμημον
(καί) εὐλογιτικ(ήν), καθὼς ἀνωθεν γράφωμεν. (Καί) κατὰ μὲν τὸ πρῶτον τάσσει (καί)
δίδει ὁ προριθεις κύρ Νικόλ(αος) μετὰ τῆς συμβῆκας του τῆς κερα Φλούρης τῆς θυγα-
τέρας των (καί) τοῦ γαμπροῦ των ἐν πρώτοις τὴν εὐχὴν των καὶ | (καί) | εἰς ὄνο- f.32v
μαν πρού(κας): Ἀρχὴ τὰ σπίτια, ὁποῦ | ἐχωμ(εν) εἰς τὴν Μπόρτ(αν) τῆς Εὐριακῆς 15
τὸ ἀνώγ(ιν), ὁποῦ ἐναὶ σύμπλοιον τοῦ Τυχόκαστρου, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικόν των,
| καθὼς εὐρίσκετ(αι) | ἀκόμ(ει) τὸ περιβόλ(ην) τὸ ποτιστικόν, ὁποῦ ἐχωμ(εν) εἰς τῆς
Ἐγγαραῖς, σύμπλοιον τοῦ Κατουρλά καὶ τοῦ Γεώργ(η) Τουροῦ, καθὼς εὐρίσκεται
δεντρολογημένον, με ὅλα του τὰ δικαίωματα, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικόν των· παπλώ- 20
ματα δίο ραμ(ένα), κύτρινον (καί) πράσινον· σεντώνια ζευγάρια τρία με γρίποις μετα-
ξωταῖς μετῆς μέριζες τῆς μεταξωταῖς καὶ μετῆς κλοσταῖς | γύροις φουνίδιες |· ταυ-
λομάνδιλα καὶ χερομάντιλα πίχ(ες) ἰβ'· μαξελάρια ζευγάρια τρία· μπόλιας ψιλαῖς
τρῖς, οἱ δίο κεντιταῖς καὶ ἡ ἄλλη ἀσπρη· τυλάρην ἓνα γεμάτω μαλοῖα· κάνες μετὸ
πετρόν δίο· ἀκόμει καὶ τὸ σπίτην, ὁποῦ ἐχωμ(εν) εἰς ταῖς Ἐγγαραῖς, εἰς τὸ χωρίον εἰς

* Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐγράφη δι' ἄλλης χειρός.

- 25 τὴν Ἀχαψ, καθὼς εὐρίσκεται μετὴν λινὸν, (καὶ) αὐτὸν ἐδικὸν τῶν· πάγγον ἓνα, κασέλα μία· λουρὶν γερανιότ' ζεν το ἓνα· γεματάρι με στειλοῖς ἀργυροῖς, με κάβον (καὶ) με βούκλα· πευκὴν ἓνα· χάλκομαν ἓνα· τιγάνην ἓνα· ἀκόμει τάσσει καὶ προμετέρει ξέχωρα ὁ ριθεὶς κύρ Νικόλ(αος) καὶ εἰς σε στάμενα μετρητὰ δουκ(άτα) χρυσὰ δέκα, ἡγουν ε'· ἀκόμει (καὶ) εἰς μονέδαις ἕτερα δουκ(άτα) πέντ(ε), ἡγου ε', πρὸς διακώσια
- 30 εὐδομήντα τρία σολ(δία) τὸ καθ' ἐν· τὰ ὅπια στάμενα τὰ δίδει ὁ ριθεὶς κύρ Νικόλ(αος) μετὴν κοντετζιὼν ἐτοῦτη, ὅτι νὰ μπορὶ ὁ γαμπρός τ(ου) ναγωράσει κανέναν πράμαν, νὰ λογάται ὁ δια προικίον τῆς θυγατέρας του, ὡσπερ καὶ τὰ ἐποίλιπα πράματα, ὅπου τῆς δίδει τὰ στάμπλε. Ἀπο δὲ τὸ ἕτερον μέρος ὁ ριθεὶς κύρ Μόσχος τάσσει καὶ προμετέρει τῆς συμβῆας του τῆς Μαρί(ας) καὶ τῶν παιδιῶν, ὅπου θέλουσιν κάμει,
- 35 ἃ δώσει ὁ Θε(ε)ς: Αρχ(ή) τὸ σπίτ(ι), ὅπου ἔχει τὸ ἀνώγ(ιν) εἰς τὸν Μπούργ(ον) ἀπὸ μέρος τῆς μακαριτῆς τῆς μάνας του· ἀκόμ(ει) ἕτερον σπίτ(ι) κατώγιν μετὸ δῶμαν του· ὅπου ἔχει ἀπὸ τοῦ μακαριτοῦ τοῦ κυροῦ του· ἀκόμει καὶ τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει ἀπὸ τοῦ κυροῦ τ(ου) εἰς τῆς Ἑγγαραῖς· ἀκόμει καὶ τὸ περιβόλ(ην), ὅπου ἔχει εἰς τὸν κύρι Ασώματον· ἀκόμει ἕτερον χωράφην ποτιστικὸν, ὅπου ἔχει εἰς τὸ Βουνί. Εἰς ὅλ(ον) τὸ
- 40 ἀνωγεγραμμένον ἐπομείνασιν τὰ παρόντα μέροι κωτέντοι καὶ ἀναπαμένοι. Καὶ με τὴν κοντετζιὼν ἐτοῦτι ποιοῦσιν τὰ εἰρημένα μέροι τοῖς λεγομένοις πάτοις: Ὅτι ἡ μὲν οἰκονομήσει ὁ Θε(ε)ς καὶ κάμουν παιδιὰ ἐκ τῆς σαρκὸς τῶν εὐλογιτικῶν, νὰ τὰ ἔχουσιν αὐτοὶ καὶ οἱ κλοιρονόμοι τῶν. Ἡ δὲ σε περ κάζω νὰ ἐτραβενιέρησεν θάνατος τῆς νύμφης διχῶς κλοιρονομία, ὁ γαμπρός νὰ ἔχει ἀπὸ τὸ προικίον τῆς ὅλ(ον) ἓναν κρε-
- 45 βατοστρώσει μοναχὰ κατὰ τὴν ὀζάντζα τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἐποίλιπόν τῆς προικίον νὰ στρέφεται εἰς τοῖς πλαῖα πρόξημοις τῆς νύμφης. Καὶ δι(ὰ) συγουρητὰ τῶν ἀνωθ(εν) δουκατῶν, ὅπου δίδει ὁ κύρ Νικόλ(αος) τῆς θυγατέρας του δια προικίον, ἃ δε νάθελ(εν) ἔχει ὁ γαμπρός τ(ου) κανέναν πράμμαν ἀγωρασμένον με ταυτὰ, ὁμπληγάρη του ὁ γαμπρός τ(ου) ὁ κύρ Μόσχος τὸ περιβόλ(ην) του, ὅπου ἔχει ἀπὸ τοῦ
- 50 κυροῦ του, ἀνήσως καὶ ἀποθάνη ἡ θυγατέρα του διχῶς παιδιὰ, νὰ τοῦ τα στρέφει ὀπίσω· ἔτζει τοῦ ὁμπληγάρει καὶ τὰ δε λοιπά του καλλὰ αὐτουνοῦ καὶ τῶν κλοιρονόμων του. Ἡ δὲ καὶ πολάκοις νὰ ἐτραβενιέρησεν θάνατος τοῦ γαμπροῦ διχῶς κλοιρονομία, ἡ νύμφη νὰ τρώγ(ει) τὰ πράματά του ὅλ(α), ὅπου νὰ κρατῇ τὴν τιμὴν του, κ(ατὰ) τὴν τάξην, καὶ πληρόνωντα ἡ τιμὴ του, νὰ στρέφονται τὰ πράματά
- 55 του εἰς τοῖς πλαῖα πρόξημοις τοῦ γαμπροῦ. Εἰς ὅλ(α) στέργουν καὶ βευαιώνουν τὰ παρόντα μέροι καὶ δια πίστωσιν τοῦ παρόντ(ως) συμφώνου βάνουσ(ιν) (καὶ) ἀλληλογ(ίς) (ὑπέρπυρα) τ', τὰ ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τ(ίς) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν πρεζέντ(ε) (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Γεωργ(ιλί) Γοργογύρι, μαστρο Ἰω(άννη) Χάλαρη τὸν Κουκουλάρι.

27

27 Ἀπριλίου 1539

Εὐγαλμ(ένη).

f. 33^r

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. ἀφλθ', μηνὶ Ἀπρίλλ(ιος) κζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπ(ί)τ(ι) τοῦ κύρ Λέου Βριώνει τοῦ Σκόρτζου, ἐυρισκόμενα ἐκεῖ πρεζέντ(ε) τὰ δύο μέρει τὰ κάτωγεγραμμέν[α, τὸ ἓνα μέρος] ὁ μαστρ Αντώνι Μεντρινὸς μαζοὶ μετὸν υἱὸν του τὸν Δημήτρη, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ ἀνωθεν 5 κύρ Λέος μαζοὶ μετὴν συμβήαν του τὴν Μαργαρήτα, τὴν σήμερον καὶ ἀπο τὴν σήμερον ἡμέραν ἤλθασιν εἰς συμβήβασιν (καὶ) λόγ(ον) ὑπανδρίας, ὅπως ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει ὁ κύρ Λέως γαμπρόν τοῦ εἰρημένου μαστρ Αντώνι τὸν υἱὸν τὸν Δημήτρη(ον) εἰς τὴν θυγατέραν του τὴν Καλὴν εἰς ἀνδραν τῆς νόμημον (καὶ) εὐλογιτικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θ(ε)οῦ καθολικὴ (καὶ) ἀποστολικὴ Ἐκκλη(σία)· οὕτω τὴν θέλει 10 καὶ ὁ ριθεις Δημήτριος τὴν εἰρημένην Καλὴν ὁ δια γυναῖκαν του νόμημον καὶ εὐλογιτικὴν, καθὼς ἀνωθεν γράφωμ(εν). Καὶ κατὰ μὲν τῷ πρῶτον τάσσει καὶ δίδει ὁ κύρ Λέως μετὰ τῆς συμβήας του τῆς θυγατέρας των τῆς Καλῆς (καὶ) τοῦ γαμπροῦ των ἐν πρότοις τὴν ευχὴν των (καὶ) εἰς ὄνομαν προῦκας: Αρχ(ή) τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου 15 ἔχουσιν εἰς τὴν Πλάκαν εἰς τὸ ντεστρέτον τοῦ αγίου Πέτρου, σύμπλοιον τοῦ σερ Νικολοῦ Διασκοῦφου (καὶ) τῆς κερὰ Σαβαστῆς τοῦ Πιτιχοῦ, κατὰ πῶς εὐρίσκεται ἀμπέλ(ην), χωράφι, ἐλεύθερον, παντελεύθερον, ὅλ(ον) ἐδικόν τ(ων)· ἀκόμει τὴν κατοικίαν, ὅπου ἔχει καὶ κάθεται εἰς τὸν ἀνωθ(εν) τόπον, με σπ(ί)τ(ι), με πηγάδη, με στέρνα, με λινόν, με πεληγάδια, με ὅτι δικαίωματα ἔχει καὶ σφαλῆζονται μέσ(α), ἐλεύθερα, παντελεύθερα, (καὶ) αὐτὰ ἐδικὰ των· τὰ χωράφωια, ὅπου ἔχει μαζοὶ μετὸν 20 Παντελοῦ τὰφέντι τῆς Σύρας (καὶ) μετὸν γαμπρόν του τὸν Ἰω(άννη) τῆς Σάντας, στὰ Κάτω Καλαμούρια, ὅπουναι σύμπλοια εἰς τὸν μέγαν Παντελεῆμον, κατὰ πῶς εὐρίσκονται τῆς ἐντρητίας, ὅπου τὴν ἐπέρνει ἡ ἀρχόντησα ἡ Νικολέτ(α) θυγατέρα τοῦ ποταὶ σὲρ Ἀντώνι Γρίσπου τοῦ σερ Φλώριου, τὸ μερδικόν του, ὅπου τοῦ τὸ κάρι εἰς τὴν ἀρτεν του, (καὶ) αὐτὰ ἐδικὰ των· ἀκόμει καὶ τὸ σπ(ί)τ(ι), ὅπου ἔχει εἰς 25 τὸν Μπούργ(ον), ὅπου κάθεται σήμερον, ὅπουναι σύμπλοιον τοῦ κύρ Μαρκουλῆ Ντεναξία, ὁμπληγάρεται ὁ ριθεις κύρ Λέων νὰ κτήσ(ει) τὸ δῶμα, νὰ τὸ κάμει ἀνώγ(ιν), με τοῦτω νὰ τοῦ δώσει (καὶ) ὁ μαστρ Αντώνις ὁ συμπέθερός του τρεῖς μαστώροις μετῆς ἐξωδὲς του (καὶ) νὰ τοῦ βουθῆσει (καὶ) ὁ γαμπρός του ὁ Δημήτρης με τὸ κορμὴν του νὰ τὸ κτήσ(ει), (καὶ) ἀποτελειώνωντας τὸ ἀνώγ(ιν) νὰ ἦναι διαλεγώνας ἡ θυγατέρα 30 τοῦ ἡ Καλῆ (καὶ) ὁ γαμπρός τ(ου), νὰ πάρου ὅπιον θέλουν ἀπο τὰ δύο, ἡ τὸ ἀνώγ(ιν) ἡ τὸ κατώγι· ἀκόμει ἀγελάδα μία καματερὶ γαδάρα μία με πουλάριν ασερνικόν

27 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως δι' ἄλλης γραφίδος καὶ μελάνης. ²¹ ἀ. τ(ὸν) ἀφέντι ²¹ - ²⁶ ἀ. τοκάρι

χρονιάρικον· πουλάραν ἐμυσὴν· ἀκόμει ἀπὸ τὴν φοράδαν, ὅπου ἔχει ὁ κύρ Λέος, θέλ(ει)
 ἢ πρώτη γένα, ὅπου θέλ(ει) κάμει (καί) νὰ λάχει θυλικόν, νὰ ἦναι τὸ ἐμυσὸν πουλά-
 35 ριν τῆς θυγατέρας του· ἀκόμει καὶ βουτζὴν κρασικὸν ἕνα· ἀκόμει τάτσει καὶ προμε-
 τέρει κατὰ παρησί(ας) (καί) ὁ ἀφέντ(ης) ὁ πρε Πελοῦζος ὁ Καπελάνος, νὰ δώσει τῆς
 εἰρημένης νύμφης δια τὴν ψυχὴν τ(ου) μέσα εἰς ἕνα χρόνον ἕναν ἀπλωμα ραμένον
 ὀγίاس λοῆς θέλ(ει) εὐρεθεῖ. Τὰ ὅπια πράματα τὰ ἀνωγεγραμμ(ένα), ὅπου τάσζει τῆς
 θυγατέρας του ὁ κύρ Λέος τὰ στάμπελε θέλουν (καί) οἱ δύο μερίδαις καὶ κουτεντάρουν-
 40 ται, ἡγουν ὁ κύρ Λέος, ὁ μαστρ Αντώνης (καί) ὁ γαμπρός τ(ου) ὁ Δημήτριος) ὅτι
 νὰ τὰ κρατῇ εἰς τὰ χέρια του ὁ κύρ Λέος, νὰ τὰ κάμνει ὁ δια μυσιάρικα ἕως ὅλης
 του τῆς ζωῆς, καὶ ἀποθανόντα του νὰ ἦναι ὅλ(α) τῆς θυγατέρας του καὶ τοῦ γαμ-
 προῦ τ(ου), ρεσαλβάρωντας τὰ χωράφια τοῦ αγίου Παντελεῆμονος, νὰ τὰ ἔχει (καί)
 ἢ συμβῆα του ἢ Μαργαρήτ(α) ἕως ὅλης τῆς ζωῆς, (καί) ἀποθανόντα τῆς νὰ
 45 ἦναι (καί) αὐτὰ ἐδικὰ των. Ἀπο δὲ τὸ ἄλλον μέρος ὁ μαστρ Αντώνης τάσζει (καί)
 δίδει (καί) αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ τ(ου) τοῦ Δημητρίου) (καί) τῆς νύμφης τ(ου) ὁ δια προι-
 κίον πρῶτον μὲν τὴν εὐχὴν του καὶ δύο μωδίων χωράφια εἰς τὴν ἐγγερίαν τοῦ Σα
 Γιάκουμου, σύμπλοια τοῦ μαστρο Μαθίου Γερωντόπουλ(ου), καθὼς εὐρίσκουντ(αι)
 τῆς ἐντρητίς του Μιχάλη τ' Ἀφεντικοῦ, νὰ ἦναι ἀπὸ τ(ὴν) σήμερον ἐδικὰ των· ἀκό-
 50 μ(ει) (καί) μεντζάνα μία κρασικὴ τριῶν μετρῶν. Εἰς ὅλ(ο) τὸ ἀνωγεγραμμένον ἐπομεί-
 νασιν τὰ παρόντα μέρη κωτέντοι (καί) ἀναπαμέντοι (καί) θέλουν (καί) λέγουν ἔτις
 ὅτι ἢ λεγομένοι πάτοι νὰ γρικοῦνται κατὰ τὴν ὀζάντζαν τοῦ τόπου. Καὶ διὰ πίστω-
 σ(ιν) τοῦ παρόντως συμφώνου βάνουσ(ιν) (καί) ἀλληλογ(ίς) (ὑπέρπυρα) ρ', τὰ ἡμυσι
 τῆς ἀφεντίς (καί) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καί) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν
 55 πρεζέντ(ε) καὶ ἀξιολπίστοις μαρτ(ύροις), μαστρ Αντώνι Πάντιμος, κύρ Ἀντώνι Μέρ-
 μιγκας, κύρ Μιχάλη Ἀφεντικὸς.

f. 33^v + Εἰς τὸ ὄνο(μαν) τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀ[μὴν. ,αφλθ', μηνι Μ]αῖος ε'. Εἰς τὸν
 Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸν ναὸν τοῦ αγίου Παντελεῆμονος, πουλησίαν δηνα-
 τὴν (καί) [ἀκατάλητον] κάμνει ὁ Μάρκω Πασκάλης πρὸς τὸν παπ(ά) Γεώργ(η) τοῦ
 παπ(ά) Μαρίνου, πρὸς τοῖς κλοισρονόμοις καὶ διαδόχοις αὐτοῦ εἰς τὸ μερδικόν του τὸ
 5 χωράφην, ὅπου ἔχουσιν ἀγωραστὸν μετὸν εἰρημ(ένον) παπ(ά) Γεώργ(η) ἀπὸ τὴν παπα-
 δίκην τοῦ παπ(ά) Θωμᾶ, ἡγου ἀπὸ καιρὸν περασμένον, καθὼς φαίνεται μετ(ὴν) γρα-
 φὴν, ὅπου ἔχουσ(ιν) καμωμένην ἀπο τὸ χέρειν τοῦ μακαριτοῦ κύρ Ἰω(άννη) Μυριστικοῦ
 (καί) νοταρίου, | τὸ ὀπί(ον) χοράφιν εὐρίσκειτ(αι) εἰς τ(ὴν) Δρημαλ(ί)αν εἰς τὸ Χαρκί,
 σύμπλοιον τοῦ Γεωργούλι (καί) τοῦ Καγίανη, | καὶ κονσενιάρη του τὴν πάρτεν του ὁ
 10 ριθεῖς Μάρκος, ἡγουν τὸ ἐμυσὸν χωράφην, καθὼς εὐρίσκεται μετὸ τέλος του σολ(δία)

β' τοῦ μ(εγάλου) Γεωργ(ίου), τοῦ παπ(ᾶ) (ῥω) Θωμᾶ (καί) μετὰ πασῶν τῶν δικαιο-
 μάτων αὐτοῦ· τὸ ὅπιον χωράφιν τὴν πάρτεν του λέγει ὁ ριθεις Μάρκ(ος) ὁ πουλιτῆς
 τὸ πῶς δέν το εἶχεν κανενὸς ὀμπληγάδον, μηδὲ εἶχεν το ἄλωνοῦ τινὸς πουλημένον
 γλυγορώτ(ερα) ἡμει ἐδᾶ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὸ ἐπούλησεν τοῦ ἀνωθ(εν)
 ἱερέως με ἔλην του τὴν ὠρεξιν ὁ διὰ (ὑπέρ)πυρα) κ', ἡγουν ἡκωσι. Τὰ ὁποῖα (ὑπέρ- 15
 πυρα) τὰ ἡκωσι κρᾶζεται ὁ ριθεις Μάρκος ὁ πουλιτῆς κωτέντος, πληρωμένος (καί)
 σατζηφαρησμένος ὡς ἓναν τορνέσι. Καί δια τοῦτω λοιπὸν θέλει ὁ ριθεις Μάρκος ὁ
 πουλιτῆς (καί) λέγει πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸν τὸ ἐμυσὸν χωράφην τὴν πάρτεν του, ὅπου
 ἔχει (καί) ἀφεντέβει, νὰ τὸ ἔχει ὁ παπ(ᾶ) Γεώργ(ης) ἀπὸ τὴν σήμερον, νὰ τὸ τρώ-
 γ(ει), νὰ τὸ γαλδέρει, νὰ τὸ ποσεντέρει, νὰ τὸ κυριεύει (καί) νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας 20
 του αὐτὸς (καί) οἱ κλοιρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (καί) τὰ
 ἐξῆς. Ἡ δὲ σε περ κάζω δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖν τινὰς νὰ γυρέψει
 δικαιώματα τοῦ εἰρημένου ἱερέως ἢ τῶν διαδόχων του δια τὸ εἰρημένον χωράφην τὸ
 ἐμυσὸν, ὀμπληγᾶρεται ὁ ριθεις Μάρκος ὁ πουλιτῆς καὶ λέγει ντε πρεζέντ(ε) ὅτι αὐτὸς
 (καί) οἱ κλοιρονόμοι (καί) διαδόχοι του (καί) τὰ καλά του νὰ ἦναι ἀπηλογητάδαις, 25
 ρεσποντεδῶροι, παγαδῶροι (καί) καθολικοὶ πληρωτάδες εἰς ὅλ(α) ταντὰνα ἡντερέσα,
 ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέροι τῶν εἰρημένων ἀγωραστάδων. (Καί) πάλει ὀμπληγᾶρεται νὰ
 τοῖς μαντηνῆρι καὶ νὰ τοῖς ντεφεντέρει ἡν περπέτουω, καὶ ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσιν
 τὰ παρόντα μέρει νὰ ἦναι ἰσχυρὰ (καί) βεβαία εἰς πέναν (καί) κοντεναζιῶ (ὑπέρ)πυρα)
 δέκα, τὰ ἡμυσι τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καί) τὰ ἐξῆς. 30
 Παρχακλοῦσι πρεζέντ(ε) (καί) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις) σερ Φραντζέσω Μπάλιω, κύρ
 Γεώργ(η) Τζαγκάρι.

29

10 Μαῖου 1539

Εὐγαλμ(ένη).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. , ἀφλθ', μηνὶ Μαῖος ἰ'. Εἰς τὸν Μπούρ-
 γ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς κερα Στανίτζας συμβῆας τοῦ μακαριτοῦ κύρ
 Ἰω(άννη) Βλαχάκι, ἐυρισκόμενα ἐκεῖ πρεζέντ(ε) τὰ δύο μέρει τὰ κάτωγεγραμμ(ένα)
 ὁμοφωνησμ(ένα) καὶ συμβηβασμ(ένα), τὸ ἓν μέρος ἡ ἀνωθ(εν) κερα Στανίτζα μαζοὶ 5
 μετὸν υἱὸν τῆς τὸν Σταβριανόν, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ἡ κερα Μαρίνα ἡ συμβῆα τοῦ
 μακαριτοῦ κύρ Νικολ(οῦ) Κουρκουδιάρι τὴν σήμερον (καί) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν
 ἡλθασιν εἰς συβήβασιν (καί) λόγον ὑπανδρίας, ὅπως ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει ἡ
 εἰρημένη κερα Μαρίνα γαμπρόν (γαμπρόν) τῆς ἀνωθ(εν) κερα Στανίτζας τὸν υἱὸν
 τὸν Σταβριανόν εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Φιλίπα εἰς ἄνδραν τῆς νόμημον καὶ εὐλο- 10

29 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγγράφη μεταγενεστέρως.

- γιτικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία· οὕτω τὴν θέλει (καὶ) ὁ ριθεὶς Σταβριανὸς τὴν εἰρημένην Φιλίπα δια γηνέκαν του νόμημον καὶ εὐλογιτικὴν, καθὼς ἀνωθ(εν) γράφωμεν. Καὶ κατὰ μὲν τῷ πρῶτον τάσσει καὶ δίδει ἡ εἰρημένη κερα Μαρίνα τῆς θυγατέρας τῆς καὶ τοῦ γαμπροῦ τῆς ἐν πρώτοις
- 15 τὴν εὐχὴν τῆς καὶ εἰς ὄνομαν προύκας: Ἀρχὴ τὰ σποίτια, ὅπου ἔχει εἰς τὸν Μπούργ(ον), ἀνώγ(ιν) κκτώγ(ιν), ὅπου ἦναι σύμπλοια τοῦ μαστρο Νικολοῦ Ἀκριβοῦ· τὸ ἀνώγ(ιν) ἀπὸ τὴν σήμερον, καθὼς εὐρίσκεται μὲ πᾶσα μασαρίαν, νὰ ἦναι ἐδικόν των· ἡ δὲ τὸ κατώγ(ιν) νὰ τὸ ἔχει ἡ κερα Μαρίνα ἕως τὴν ζωὴν τῆς, (καὶ) ἀποθανόντα τῆς (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν των· ἀκόμ(ει) ταῖς φοιταῖς, ὅπου ἔχει εἰς τὰ Καλαμούρια, ὅπου
- 20 πέρνει ὁ πρε Γλουμάκοι Ντὲ Μαρῆς τὸ τρίτον ἀπο μέσα, ὅπου ἦναι σύμπλοια τοῦ ἀφέντι τοῦ σερ Μπαλῆ τοῦ μισερ Μάρκου Κρίσπου, καθὼς εὐρίσκονται μετὴν ἐμυσὴ ληνόν, ἀπὸ τὴν σήμερον ἐδικές των, ρεσαλβάροντας τὸ γεροντάμπελον (καὶ) τὸ κομάτην τοῦ πηγαδίου νὰ μὴν ἔχει νὰ κάμει εἰς αὐτὰ ἡ θυγατέρα τῆς καὶ ὁ γαμπρός τ(ῆς)· με τοῦτω νὰ ἦναι κρατιμ(ένος) ὁ γαμπρός τ(ῆς) ὁ Σταβριανὸς νὰ κάμνει
- 25 τὸ γεροντάμπελον ἕως νὰ πληρωθεῖ τὸ χρέος τοῦ Ἑυρέου, (καὶ) πληρόνωντα τὸ εἰρημένον χρέος [νὰ μὴν ἔχει νὰ κάμει πλαῖα εἰς αὐτὸν καθὼς ἀνωθ(εν) γράφωμ(εν)] ἀποκεῖ καὶ [

30

17 Φεβρουαρίου 1540

f. (8)^r

Εὐγαλμ(ένη).

- + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφμ', μὴνὶ Φεβρουαρίῳ ιζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτι τῆς κερα Κατερίνας συμβίας τοῦ μακαριτοῦ κὺρ Μιχαὴλ Χιώτι, συμφωνίαν καὶ πρῶτον σὴν ἰκέσιον θέλουν
- 5 καὶ κάμνουσι κατὰ τῆς ὥρας τὰ παρόντα μέρει τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένα), ὅπως ἐν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρόν ἡ κερα Κατερίνα τὸν μαῖστρο Νικόλαον Καλαμίαν εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Εἰρήνην εἰς ἄνδραν τῆς νόμημον καὶ εὐλογιτικόν [κὴν], καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία· οὕτω τὴν θέλει (καὶ) ὁ ῥηθεὶς μαῖστρο Νικόλαος τὴν εἰρημένην Εἰρήνην ὁ δια γυναῖκαν του
- 10 νόμημον, παρθένον καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ κατὰ τῆς ὥρας ἡ κερα Κατερίνα τάσσει καὶ προμετέρει τῆς θυγατρός τῆς καὶ τοῦ γαμπροῦ τῆς πρῶτον μὲν τὴν εὐχὴν τῆς καὶ εἰς ὄνομαν προίκας: Αρχ(ή) τὸ σπίτι, ὅπου ἔχει καὶ κάθεται εἰς τὸ μέρος τῆς Εὐραίας τῆς Νεχαμαί, κατὰ τῆς ὥρας ἐδικόν τος· τὸν νερόμοιλον, ὅπου ἔχει στὴν Ποταμία, καὶ αὐτὸς ἐδικός των· ἀκόμει καὶ τὰ περιβόλαια, ὅπου ἔχει ἐκεῖ κοντὰ, ποτιστικὰ
- 15 καὶ ἄνδρα, καθὼς εὐρίσκονται, (καὶ) αὐτὰ ἐδικὰ τος· αὐτομοίως καὶ τὸ ἀμπέ(λην),

όπου ἔχει ἐκεῖ κοντά εἰς τοῦ Γριμάνι, ἀποθανώντα τῆς καὶ αὐτὸν ἐδικόν τος· παπλώ-
ματτα 2, τὸ ἓνα κριμιζή μεταξωτὸν καὶ τὸ ἄλλω γερανίω κουκουλάρικον· σεντώνια
ζευγάρια 3, τὸ ἓνα μετοῖς γρίποις καὶ τὰ 2 σκλέτα· τυλάρια 2, ραμένον καὶ ἀραφον·
μαξελάρια ζευγάρια 3, τὸ ἓνα ζευγάρι χρυσά, ἡγου ἀπο τάλαφρά, καὶ τὰ δύο κεν-
τιτὰ· μάνες μαξελαρίων γεμάταις 3· κουρτίναις κεντιταῖς 2· μπόλιας ψιλαῖς 6· 20
ταυλομάνδιλα καὶ χειρομάνδιλα πίχ(ες) 25· λουρία πρασυνότζιντα 2 με στεῖλοις
ἀργυροῖς· πεῦκιν ἓνα· καρπέτα μία· καμηζολόπανον πράσυνον ἓνα (καὶ) ἀπασα μασα-
ρίαν. Τὰ ὅποια πράματα δίδει (καὶ) παραδίδει ἡ κερα Κατερίνα καλλὰ κοντετζιονάδα,
ξεκαθαρίζωντας ἡ μὲν οἰκονομήσι ὁ Θ(εὸς) καὶ κάμουν παιδία εὐλογιτικὰ ἐκ τῆς σαρ-
κός των, νὰ τὰ ἔχουσιν αὐτοὶ καὶ οἱ διαδόχοι των κληρονομικὸς. Ἡ δὲ καὶ συμβή τὸ 25
ἐναντίον εἰς τὴν νύμφη καὶ ἀποθάνη χωρὶς κληρονομίαν, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχει χάρησμαν
ἀπὸ τὰ καλλὰ τῆς ἑναν κρεβατοστρώσι καὶ τὰ ἐμυσσὰ ἀκοίστα, (καὶ) τὰ ἐποίλιπα
πράμ(ατα), στάμπελ(ε) μόμπηλε, νὰ στρέφονται κατὰ τῆς ὥρας εἰς τοῖς πλαῖα πρό-
ξημοῖς τῆς νύμφης. Αὐτομοίως καὶ ἡθελ(εν) ἀποθάνη ὁ γαμπρὸς χωρὶς κληρονομία,
ἡ νύμφη νὰ γαλδῆρει τὰ καλλὰ τοῦ ἀνδρός τῆς, ὥσον καιρὸν ἡθελ(εν) κρατεῖ τὴν 30
τιμὴν του· καὶ τελειώνωντα ἡ τιμὴ του, ἥτι πράματα ἐθέλασιν εἰστε ἀπο λογαρα-
σμὸν ἐδικόν του, νὰ στρέφονται εἰς τοῖς σιμωτέροις του ἐδικοῖς, πέρνωντας πάντ(α)
ἡ νύμφη τὰ ἐμυσσὰ τον ἀκοίστα, ὅπου ἐθέλασιν κάμει μαζοῖ. Ἡ δὲ ἡ παροῦσα τος
συμφωνία θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρ-
πυρα) 200, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς [[αὐθεντίας]] μερίδος, ὅπου 35
στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιόπιστοις μάρτυρες, κύρ Ἰω(άννη) Νταμί-
γ(ον) καὶ Καπετάνιον Μπούργου, κύρ Ἰω(άννη) Ἀθηναῖον, μαῖστρο Ἀντωνιος Καπῆς.

31*

31 Δεκεμβρίου 1544

[+α]φιδ', Δεκεβρίω λα'. Εἰς τὸ σπῖτ(ι) τοῦ μισερ Τζουάνε Τάγαρη (καὶ)
ἄξιου Καπετάνιου Μπούργου. Ἐπέρνη γαμπρὸν ἡ [ἄν]ωθεν κερα Κατερίνα τοῦ μακα-
ριτοῦ κυρ Μιχαήλ Χιότη τῆς κερα Μαρί(ας) τοῦ (μισερ) Ἀντώνη Λαζαρή τὸν υἱὸν
τὸν (μισερ) Νικόλ(αον) [εἰς τὴν] ἄνωθεν Ἐρήνην τὴν θυγατέραν τῆς, καθὼς ὀρίζη
ἡ ἀγία τοῦ Θ(εοῦ) Ἐκκλησί(α) κ' ἐτζει τὴν ἐθέλει (καὶ) αὐτὸς ὁ (μισερ) Νικόλ(αος). Καὶ 5
τάσ[σι καὶ δίδε]ι ἡ κερα Κατερίνα ὅτι ἄνωθεν γράφη τὸ παρὼν προικοχάρτη μὲ τοῖς
πάτοις καὶ ταῖς κοντετζιόνες αὐτοῦ. [Καὶ] εἰς πέναν τῆς ἀφεντ(ας) (ὑπέρπυρα) ρ',
φυλάζοντας τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Δια μαρτυρί(ας) τοῦ
μισερ Τζουάνε Τάγαρη καὶ ἄξιου Καπετάνιου Μπού(ργου) Ναξι(ας), καὶ κυρ Μμα-
νούσου Προβατάρη καὶ κυρ Ματθαίου Μιχαλήτζη.

10

* Τὸ ἔγγραφο τοῦτο εἶναι γεγραμμένον δι' ἄλλης χειρός.

f.(8)^v +, αφμ', μηνί Νοεμβρίω ις'. Εἰς τὸ σπίτι τῆς κερ Ανας θυγατρὸς τοῦ ποτὲ Στελιανοῦ Μοδεῖνοῦ. Καθαρωτάτην πούλησίαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ὁ Ἰω(άννης) ὁ Μοδεῖνός, ἡγουν εἰς τὴν ἀδελφὴν τὴν ἀνωθεν κερ Ανα καὶ εἰς τοῖς διαδόχοις αὐτῆς, ξεκαθαρίζοντας εἰς ἕναν κωμάτι χωράφην περιβολιασμένον, ὅπου ἔχει εἰς τὸ
 5 μέρος τοῦ Γυρίου, πλησίον τοῦ Τριαντάφηλου καὶ τοῦ Φραντζέσκου τοῦ Μαβρωμάτι καὶ πλησίον εἰς τὴν κοπριὰν τοῦ ῥηθέντος Ἰω(άννη). Τὸ ὅπιον χωράφην τεις τὸ πούλη ὁ δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 3 (καὶ) μαρτζέλ(οις) 8, πρὸς 13 μαρτζέλ(οις) τὸ καθῆν. Τὰ ὅποια ἔλαβεν ὁ Ἰω(άννης) κατὰ τῆς ὥρας καὶ κράζεται κωτέντος, πληρωμένος καὶ ἀπὸ πληρωμ(ένος). Τώρα ὁ διὰ πᾶσαν καλλὴν συγουρητὰ θέλει καὶ δίδει
 10 τῆς ἀδελφῆς του παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν χωράφην, νὰ τὸ ἔχει πάντι ἐλευθέρων τῆς ἐξουσίας τῆς, νὰ τὸ πούλησῃ, νὰ το χαρίσῃ καὶ νὰ το κάμει σα θέλ(ει). Ἡ δὲ καὶ πολάκις ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ τῆς κοντραδῆρι καὶ νὰ τῆς γυρεῦσι τίποτι δικαίωματα εἰς αὐτῶ, ὁμπληγάρεται ὁ Ἰω(άννης) (καὶ) τὰ καλλὰ του, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), νὰ τῆς ἀπηλογοῦνται εἰς πᾶσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τῆς ἡθε(λεν)
 15 ἀκαδέρει. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θέλουσι τὰ παρόντα μέρει, νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) 15, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτύροις, μαῖστρο Νικόλαος ὁ Καλαβρός, κυρ Γεώργ(ιος) Μόσχος τοῦ Κούνελη.

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. , αφμ', μηνί Νοεμβρίω κ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτι τοῦ κυρ Γεωργ(ίου) Τουροῦ, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πούλησίαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ὁ Νικόλαος ὁ Μυριστικός καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ Μαρίνος, θεληματικός καὶ τοῦ μπάρμπα
 5 τωνε τοῦ κυρ Λέου Νομικοῦ, καθὼς ἐστὶ ντε πρεζέντε εἰς τὴν παροῦσαν. Ξεκαθαρίζοντας εἰς τὸν ἀνωθεν κυρ Γεώργ(ιον) Τουροῦ, πρὸς τοῖς διαδόχοις καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ, ἡγουν εἰς ἕναν σπίτι, ὅπου ἔχουσιν ἀπὸ γονικόν τος εἰς τὸ μέρος τῆς Πόρτας τῆς Εὐριακῆς, πλησίον τῆς Μαρίας τοῦ Κυριακοῦ, καὶ παραδίδουσίν τω κατὰ τῆς ὥρας τοῦ ῥηθέντος κυρ Γεωργίου αὐτὸν τὸ παρὸν σπίτι, καθὼς εὐρίσκεται μετὴν
 10 αὐλὴν του, μετὸ δῶμαν του, μετὸ τέλος του σολ(δία) 23 παρὰ τορνέσι τοῦ μισερ Τζουάνε Κρίσπου καὶ ποταὶ βικάριου, καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ, λέγωντας καὶ καθαρίζοντας ὁ δια πρέζιον καὶ καλλὴν πούλησίαν εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 16, ἡγουν δεκάξε, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθῆν. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ 16 κράζονται οἱ αὐτοὶ πούλητὰδαις κατὰ τῆς ὥρας κωτέντοι, πληρωμ(ένοι) καὶ ἀποπλη-

ρωμένοι. Τώρα ὁ διὰ πᾶσαν καλλὴν καθαρῶτητα καὶ συγουρητὰ θέλουσιν οἱ εἰρημένοι 15
 πωλητάδαις καὶ δίδουσιν τοῦ ῥηθέντος κύρ Γεωργίου παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν
 σπίτι, νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν κύριος, νικοκύρις αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι τ(ου)
 (καὶ) νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, νὰ κτίσουν ἀνώγειν, νὰ τὰ πωλήσουν, νὰ τὰ
 χάρισουν καὶ νὰ τα κάμωσι κατὰ πῶς τῶν ἠθέλ(εν) φανιστῇ, δίδοντας καὶ πληρό-
 νωντας πάντ(α) τὸ παρὸν τέλος. Καὶ περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἠθέλ(εν) 20
 σικωθεῖ τινὰς νὰ κοντραδῇ καὶ νὰ γυρεῦσουσιν ἄλλα δικαίωματα τοῦ κύρ Γεωργ(ίου)
 καὶ τῶν διαδόχων του, ὁμπληγάρουνται αὐτοὶ οἱ πωλητάδαις καὶ τὰ καλλὰ τος, ὅπου
 καὶ ἂν εὐρίσκονται, στεκώμ(ενα) σαλευώμενα, κινιττά τε καὶ ἀκίνητα, νὰ μαντι-
 νιέρου, νὰ πηλογοῦνται, νὰ σατζηφάρουν τοῖς εἰρημ(ένοις) ἀγνωραστάδαις εἰς πᾶσα
 ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τὸς ἠθέλεν ἀκαδέρει. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ καὶ 25
 πωλησία θέλουσιν τὰ παρόντα μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα)
 50, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς.
 Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιώπιστοις μαρτύ(ροις), κύρ Λέω Νομικόν, κύρ Νικόλαον Παρζαλλή.

34

] νὰ τοῦ ἀπηλογοῦνται εἰς πᾶσα ντάνω καὶ ἡντερέσω, ὅπου τοῦ ἠθέλ(εν) ἀκα- f. (ε)τ
 δέρει. [Καὶ] δια τοῦ παρόντος γραμμάτου κωμπερμάρουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) γεγραμμ(ένα)
 εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) (νούμερο) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς
 μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρόν(τες) μάρτυροι μισερ Φραντζέσκω Γὰς υἱὸς
 τοῦ μισερ Λουρέντζου, σερ Νικολὸν Κρίσπον τοῦ σερ Μαρκίου ἀπὸ τὴν Σαντορίνη, 5
 μαίστρ(ο) Ἰω(άννης) τοῦ Μάραγγα.

35

27 Ὀκτωβρίου 1540

+ Ἐνονόματι Χ(ριστοῦ) τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. , αφμ', μηνὶ Ὀκτω-
 βρί(ω) κζ'. Εἰς τὸ Ἐξώπουργον τοῦ μεγάλου Ἡλιοῦ, εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς Καλῆς
 θυγατρὸς τοῦ Νικολοῦ Δρομοκάτι. Ἐγὼ Ἀνδρέας ὁ Δρωμοκάτης υἱὸς τοῦ Νικολοῦ
 Δρομοκάτι θεωρῶντας τὴν καλλὴν ὥρεξην, ὅπου ἔχει εἰς ἐμὲ ἡ συμβῆα μου ἡ Ἐρίνη
 τῆς Μίνεγας, τὸ πῶς με ἠκαμ(εν) εἰς τὰ πράγματα, ὅπου ἔχει εἰς τὴν Μύλ(ον), κύριον, 5
 νικοκύρι καὶ κωμεσάριόν τῆς τζενεράλ(ε), νὰ πωλήσω καὶ νὰ χάρισω (καὶ) νὰ κάμω
 εἰς ὅτι θέλ(ω), τῶρα καὶ γῶ δια τὴν καλλὴν τῆς κοσέντζοια θέλω νὰ τῆς κάμω τὸ
 μέρητον, ὅπου τῆς ἐμπάινει, (καὶ) κάμνω τῆς ταύτην τὴν παροῦσα ντονατζῶν διὰ
 χειρὸς τούτου τοῦ νοταρίου Πανταλέωντος τοῦ Μηνιαῖ, ξεκαθαρίζωντας θέλω ἐγὼ
 ὁ Ἀνδρέας ὁ καὶ ὡσα πράγματα θέλω κοιστάρει εἰς τὸ νυσσὴν τῆς Πάρος (καὶ) ὡσα 10
 μου θέλει χαρίτην ἡ αὐθεντία, σποίτια, ἀμπέλι(α), χωράφοια καὶ τὰ ἐξῆς θέλω νὰ

- εἶναι ὅλ(α) τῆς συμβίας μου τῆς Ἑρίνης. Νὰ εἶναι εἰς ὅλ(α) κερά καὶ νικοκυρά, νὰ τα κυριεύει αἰωνίως καὶ ἀκεραίως καὶ νὰ τα κάμει, καθὼς τῆς ἤθελ(εν) φανιστή, (καὶ) κανὴς νὰ μὴν ὕπορεῖ νὰ τῆς κοντραδῆρει. (Καὶ) πολάκοις ἐγὼ ὁ Ἀνδρέας νὰ μοῦ-
 15 θελ(εν) φανιστή νὰ τα δώσω ἄλλοῦ ἢ καὶ νὰ μοῦθελ(εν) φανιστή νὰ κάμω ἄλλη γραφὴ κοντράριαν ἀπὸ τούτη (καὶ) κόντρα τῆς συμβίας μου τῆς Ἑρίνης, θέλω νὰ εἶναι ὅλ(ες) κω(μένες) (καὶ) νουλάδαις (καὶ) εἰς κρίσιν καμίαν νὰ μὴν ξήζου· ρεσαλβάρωντας τούτη τῇ ντοναζίων, ὅπου τῆς κάμνω τώρα, θέλω νὰ εἶναι πάντ(α) ἰσχυρά (καὶ) βευαία (καὶ) χαλασμον ποταὶ νὰ μὴν ἔχει· (καὶ) οὕτως ἤμε κωτέντος εἰς τὴν παροῦσα
 20 ντονατζίων. (Καὶ) δια πίστωσιν) τοῦ παρόντος γραμμάτου παρακαλῶ καὶ ἀξιοπίστοις μαρ(τύροις), κύρ Ζουλιάντα Τζήπρης, κύρ Πέτρω Ἀναπλιώτις, κύρ Γεώργη Καλωνάς.
 — Κοπιερησμένη) στο ὀλίμπρι λ(.)ον.
 — (Καὶ) παλι ξανάβαγλενο.

36

11 Ὀκτωβρίου 1540

- + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφμ', μηνὶ Ὀκτω-
 βρίω ια'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ εὐγενεστάτου
 ἀρχου μισερ Ἀντώνι Ντακορώνια. Ἀρχόντησα Κατερίνα Ντεσκάκινα τοῦ ποταὶ σερ
 Ἀντώνι Ντεσκάκει παρὸν ὁμολογὰ καὶ λέγει τὸ πῶς ὁ μακαριτὸς ὁ ἄνδρας τῆς ὁ
 5 σερ Ἀντώνις ἤθελ(εν) μπατικιάσι τοῦ ποταὶ Γιακούμου Πασκαήνου χωράφοια εἰς τὸ
 Πολύχνη, ἀπανωθίω εἰς τὴν Ἀγριλιά, πηνακίων 14, πλήσια τοῦ Στεφάνου τῆς χήρας
 καὶ τῆς † Κάθανύκτας †, δια ἓνα βοῦδιν, ὅπου τοῦ ἤθελ(εν) δῶσι· τὰ ὁποῖα χωράφοια
 εἶναι ἀπο λογαρασμὸν ἐδικὸν τῆς, ὅπου τὰ θελ(εν) γωράσῃν αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀπὸ τὸν
 σερ Ἀντώνι Βλάχω. Τώρα ἡ αὐτῇ ἀρχόντησα θέλει μαι καλλήν τῆς ὠρεξην (καὶ)
 10 ἀγνη τὴν καρδίαν καὶ [κον]σενιάρη τα καὶ λευθερώνι τα ὅλλα αὐτὰ τὰ χωράφοια καὶ
 f. (ε)ν τῶν 14 πηνακίων τοῦ [Γεωργίου] υἱοῦ τοῦ ἀνω(θεν) Γιακούμου Πασκαήνου, δια καλ-
 λὸν πρέζιον εἰς ὅλλα δουκ(άτα) 4, ἡγουν τέσερα κορέντ(ε), μπατάροντας καὶ τὸ βοῦδιν,
 ὅπου ἐπύρεν ὁ ἄνδρας τῆς ὁ μακαριτὸς· τὰ δὲ ἐποίλιπα στά(μενα), τὸ ρεστάντε ἀπὸ τὸ
 βοῦδιν, ὁμπληγάρεται ὁ βήθεις Γεώργ(ιος) νὰ τῆς τὰ πληρῶσι ἕως τὴν Κυριακὴν τὴν
 15 ἐρχωμ(έννην), ὁποῦναι εἰς τῆς 17 τοῦ ἀνωθ(εν) μηνός, νὰ τὴν ἔχει σατζηφάδα. (Καὶ) ἡ
 αὐτῇ ἀρχόντησα τοῦ διδῇ τοῦ εἰρημ(ένου) Γεωργίου ἀπλανασούτωρητὰ νὰ εἶναι εἰς
 αὐτὰ τὰ χωράφοια κύριος, νικοκύρις, νὰ τα σπέρνει, νὰ τα θερίζη, νὰ τα περιβολιάση, νὰ
 τὰ τρώγει καὶ νὰ τα γαλδῆρει αἰωνίως καὶ ἀκεραίως μετὰ τῶν διαδόχων του. (Καὶ)
 ὦταν σικωθεῖ τινὰς νὰ πυράξῃ τὸν αὐτὸν Γεώργ(ιον) καὶ τοῖς διαδόχοις του εἰς αὐτὰ
 20 τὰ χωράφοια εἰς ἐνοῖς τορνεσίου πράμα, ὁμπληγάρεται αὐτῇ καὶ τὰ καλὰ τῆς, ὅπου

35 ²² α. ξαναβαγμένο. Ὁ στίχος οὗτος ἐγράφη δι' ἄλλης χειρός.

καὶ ἂν εθέλασιν εὐρεθεῖ, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται εἰς πᾶσσα ντάνω καὶ ἡντερέσω. Καὶ δια τοῦ παρόντος γραμμάτου κωμπερμάρουσ(ιν) ὄλλα τὰ ἀνωθ(εν) γεγραμμ(ένα) εἰς πέναν (ὕπερπυρα) (νούμερο) 15, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τοῦ [[μερίδος ὁποῦ στέργει καὶ]] στέργοντος τὰ παρόντα γεγραμμ(ένα), καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις μαρ(τύροις), τὸν εὐγενέστατον ἄρχον μισερ Ἀντώνιον Τακορῶνια 25 τοῦ ποταὶ μισερ Μαρκουλή, μαῖστρο Νικολὸς Ἀκριβὸς, κύρ Λινάρδω Συριανὸς. —

37

26 Ὀκτωβρίου 1540

+ Ἐνονόμ(ατι) Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφμ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κς'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτι τῆς κερα Μαρί(ας) θυγατρὸς τοῦ ποταὶ Γεωργ(ίου) τῆς Παβλοῖς, πούλησίαν δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον κάμνη παροῦσσα (καὶ) πρεζέντε ἡ ἀνωθ(εν) κερα Μαρία παροῦσσα καὶ θεληματικὴ τῆς ἀδελφῆς 5 τῆς τῆς Καλλῆς, ἡγου πρὸς τὸν ἀξάδελφόν τ(ης) τὸν κύρ Γεώργ(ιον) Τουροῦ, πρὸς τοῖς κληρονόμοις καὶ διαδόχοις αὐτοῦ (καὶ) ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓνα σπῖτ(ι), ὁποῦ ἔχει ἀπὸ γονικόν τῆς εἰς ταῖς Ἐγκαραῖς, εἰς χωρίον τὸ λεγόμενον) Ἀχαψη, πλησί(ων) τοῦ Μόσχου Παρμπέρε. Ὁμοίως καὶ εἰς ἓνα κωμάτι χωράφην, ὁποῦ ἔχει ἐκεῖ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀχαψῆς, ὀνόματι Κοπριά, πλησί(ων) τοῦ μαῖστρο Ἰω(άννη) τοῦ Ντομ(έγου) καὶ τοῦ κύρ Ἰω(άννη) Ραμοῦντου τοῦ λεγομένου) Γλινοῦ. Καὶ κονσενιάρη τοῦ τα, ἔτει 10 τὸ σπῖτι ὡς ἂν καὶ τὸ χωράφην, ἀπὸ τ(ὴν) σήμερον, καθὼς εὐρίσκονται μετὸ τέλ(ος) τοῦ σπιτίου σολ(δία) (νούμερο) 5 τοῦ μισερ Τζουάνε Κάλμπου (καὶ) μετὴν ἐντρητίαν τοῦ χωραφίου τοῦ μοναστηρίου τοῦ Φοτοδῶτι καὶ με χαράτζην ἀσπρα ἀργυρὰ (νούμερο) 2, ἡγου καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιομάτων αὐτῶν. Τὰ ὁποῖα τοῦ τὰ πούλη καὶ τὰ δίο, ἡγουν τὸ σπῖτι καὶ τὸ χωράφην, δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) [[(νούμερο) 3 ὅ]] (νού- 15 μερο) 5 καὶ σολ(δία) (νούμερο) 22 $\frac{1}{2}$, πρὸς 223 σολ(δία) τὸ καθ'ἑν, ἡγ(ουν) δουκ(άτα) πέντ(ε) καὶ σολ(δία) ἦκωσι δίο ἡμυσι. Τὰ ὁποῖα δουκ(άτα) καὶ τὰ σολ(δία) κράζετε πρεζέντ(ε) ἡ ἀνωθ(εν) πούλύτρ(α) κωτέντ(α), πληρωμ(ένη), σατζηφάδα. Πλὴν δὲ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέρα δίδει ἡ κερα Μαρία τοῦ κύρ Γεωργ(ίου) μαζοῖ μετὴν ἀδελφῆν τ(ης) τὴν Καλλῆν ἀπλαναούτωρητὰ εἰς τὰ παρόντ(α) γεγραμμ(ένα), νὰ εἶναι κύριος, νικοκύριος, 20 νὰ τα τρώγ(ει), νὰ τὰ γαλδέρει καὶ νὰ τὰ ἔχει τῆς ἐξουσίας τ(ου) αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, πούλῃσουν, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ πληρόνωντ(α) ἥτι ἐνε κρατιμ(ένος). Καὶ πολάκις ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ γυρεῦσι δικαιώματα εἰς αὐτὰ, ὁμπληγάρουνται αὐταῖς οἱ δίο ἀδελφαῖς, ἡ Μαρία καὶ ἡ Καλλῆ αὐταῖς καὶ τὰ καλλὰ των, στάμπελ(ε) μόμπηλ(ε), κινήτὰ τε καὶ ἀκίνητα, νὰπηλογοῦντ(αι) τοῦ κύρ Γεωργ(ίου) καὶ 25 τῶν διαδόχων του εἰς πᾶσα ἐναντίον (καὶ) νὰ τοῖς μαντινῆρουν (καὶ) εἰς πᾶσσα κρίση. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θέλουσ(ιν) [τὰ δίο] μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς

πέναν (ὑπέρπυρα) 35, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡ[μυσι τῆς μερίδος], ὁποῦ στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσι καὶ ἀξιολύστοις μαρτύροις) κύρ Κωνσταντῇ [30], κύρ Ἰω(άννης) ὁ Κήναρης.

38

14 Ὀκτωβρίου 1540

f. <στ> r

Κοπιαρησμήνη).

+ Ἐνόνματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφ' ἡμῶν, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἰδ'. Εἰς τὸ Ἐξώπουργον τοῦ μεγάλου Ἡλιοῦ Κάστρου Ναξ(ίας). Ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν ἀν(θρώπων)ων εἶδε τὴν τελείωσιν αὐτοῦ, καὶ τοῦτω κατὰ νοῦν βαλλὼν ἐγὼ Γεώργιος 5 ὁ κτίστης ὁ ἐπικαλούμενος Τζαγκαρέ(λος), ὁ ἐκ τοῦ Κάστρου Χανδᾶκου Κρήτης, ὁ εὐρισκόμ(ενος) εἰς Ναξίαν, παρόντος, ἀσθενῆς μὲν ὢν τῷ σώματι, ὑγιὲς δὲ τῷ νῷ, καὶ φρενίματι (καὶ) τὰς λοιπὰς μου αἰσθήσεως, προλαβὼν τὴν ἀνορίαν τοῦ πικρωτάτου θανάτου προσεκάλεσα τόνδε τὸν ὑπόγραφον νοτάριον τῆς ἐκγλαμπροτάτης μας αὐθεντίας νύσσου Νάξου Πανταλέωντα τῷ Μηνιάτει, ἵνα δια τῆς τούτου γραφῆς διαθήσομε 10 ὥσα εὐρίσκομε ἔχειν τε εἰς τῷ νύσσῳ τῆς Κρήτης. Καὶ πρῶτον πάντων θέλω, ἵνα ἔσται κωμεισάριος καὶ τοποτηριτής μου ὁ μισερ Νικολῶ Βενετάντος τζενεράλμέντε), ἔτεις ἀψέντε ὡςπὲρ καὶ πρεζέντε), ὡςπὲρ τὸ ἴδιόν μου κορμὴ. Ἀφίνω τῆς ἀδελφῆς μου τῆς Μαρίας ἣτι ἀρα καὶ ἀν ἀφεντεύω εἰς τὸ νύσσῳ τῆς Κρήτης, ἔτεις στάμπελ(ε) ὡςπὲρ μόμπελ(ε), νὰ τὰ τρώγει καὶ νὰ τὰ γαλδῆρει καλλὰ κοντετζιο- 15 νάδα ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτῆς. Καὶ μετὰ τὸν θάνατόν της θέλω νὰ παγένη τὸ ἀργαστήρι μου καὶ ἡ κάμερά μου, τὸ ἀνώγι(ν), εἰς τὸν μ(έγαν) Γεώργιον τὸν λεγόμενον Μόσκον, εἰς τὴν ἐνορία μας, ὁ δια ψυχικὴν μου σ(ωτηρίαν) μετὰ τῶν γοναίων μου. Νὰ γρικούντα καλλὰ κοντετζιονάδα, νὰ μὴδὲν ὑμποροῦ ποταὶ νὰ πουληθοῦ, ἡμεῖς ὁ ἱερεὺς, ὁποῦ λατρεύει τὴν μονὴν ταύτην, νὰ τὰ τρώγει (καὶ) νὰ 20 μὰς μνημονεύει. Αὐτομοίως καὶ τὸ σπ(ί)τ(ι) τὸ κατώγιον, ὁποῦ ἔχω εἰς τὸ πλάγιον τοῦ ἀνωθ(εν) ἀργαστηρίου, ὁποῦ εἶναι ἡ πόρτα τοῦ ἀντίκρι τῆς τραμουντάνας, νὰ παγένη καὶ αὐτῷ μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς μου εἰς τὸν μ(έγαν) Γεώργιον τὸν Κατεργάρι, ὁποῦ εἶναι ὁ π(ατέρ)ας μου θαμ(ένος), ὁ δια τὴν ψυχὴν αὐτουνοῦ καὶ τῆς ἐδικῆς μου· νὰ γρικᾶται καὶ αὐτῷ καλλὰ κοντετζιονάδα, ὡςπὲρ καὶ τὰ ἀνωθ(εν). Τὸ ἀμπέλη 25 μου τὸ μοσκάτω, ὁποῦ ἔχω εἰς τοῦ Φουσκάρι τὸν τόπον, κάτω εἰς ταῖς Βουρλίαις, μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς νὰπομένει καὶ αὐτῷ δια ψυχικὴν μου σ(ωτηρίαν) εἰς τὸν μ(έγαν) Ἰω(άννη) τὸν Θεολόγον τοῦ Παπαρμάκι, νὰ μὴν ὑμπορεῖ καὶ αὐτῷ νὰ πουλιθῇ, ἡμεῖς νὰ τὸ τρώγει (καὶ) αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ με μνημονεύει. Ἀκόμει καὶ τὸ ἀμπέλην, ὁποῦ ἔχω εἰς τὸν τόπον τοῦ μισερ Νικολοῦ Βενε- 30 τάντου τοῦ ἀνωθ(εν) γεγραμμένου μου κουμέσου, θέλω ἀποθανόντα τῆς ἀδελφῆς μου, νὰπομένει τοῦ ἀνωθ(εν) μισερ Νικολοῦ Βενετάντου, ὡς καλλὸς μου φίλος, ὁποῦ ἤτωναι

(καί) εἰς γράτζιας πολλαῖς, ὅπου μοῦ ἔχει καμωμ(ένες), νὰ τὸ ποιῇσι ὡς θέλ(ει) καὶ
 βούλεται. Ταῖς κρεβατίναις, ὅπου ἔχω εἰς τὰ Σούνιοι ἀποκάτωθεν τοῦ Μαραθίτη,
 θέλω νὰ πουληθοῦσι, νὰ πληρωθεῖ ὁ Εὐραῖος ὁ Ρεμπι Δανιέλ δουκ(άτα) (νοῦμερο) 5
 καὶ ὁ Εὐραῖος ὁ Τζαφαραδῆς (ὑπέρπυρα) (νοῦμερο) 5. Καὶ ἀπὸ τὰ ἐποίλιπα θέλω νὰ 35
 δώσουσιν τῆς Ἀννας τῆς κοπέλας μου τῆς Κότισας (ὑπέρπυρα) (νοῦμερο) 100 ὁ δια
 τὴν ψυχὴν μου ὡςσὰν πολλὰ, ὅπου ἐκοπίασεν καὶ λάτρευσεν καὶ δούλεψέ μου εἰς τὴν
 χρειάν μου καὶ εἰς τὴν ἀρωστίαν μου, νὰ μὴδὲν τῆς κρατίσου ἓνα τορνέσι· ρεσαλβά-
 ρωντας πάντ(α) τὸ τέλ(ος) τῆς ἀγίας Αἰκατερίνης (ὑπέρπυρα) (νοῦμερο) 2 καὶ σολ-
 (δία) 8. Ἡ δὲ τὸ ρεστάντε νὰπομήνουσ(ιν) τῆς ἀδελφῆς μου, καὶ κανῆς ἀπὸ τοῖς ἐδι- 40
 κοῖς μου νὰ μὴν ἔχει κανένα δικαίωμαν εἰς αὐτὰ, οὐδὲ νὰ κοντραδῆρουσ(ιν) τῆς ἀδελφῆς
 μου εἰς ἐνοῖς τορνεσίου πράμα εἰς ὅτι ἀνωθ(εν) τῆς ἀφίνω. Ἡ δὲ καὶ ἀλέως πράξου
 καὶ θελή(ι)ου νὰ γυρευσου τίποτι ἀπὸ αὐτὰ, θέλω νὰ ἔχει ὁ καθένας μου ἐδικὸς ἀπὸ
 αὐτὰ δια παρτίκουλάν του σολ(δία) (νοῦμερο) 16 καὶ τὴν κατάραν τοῦ Δεσπότη μου
 Χ(ριστο)ῦ. Ἐτεῖ ἐρωτιθεῖς καγ(ῶ) ὁ Γεώργιος παρὰ τούτου τοῦ νοταρίου εἰ βούλωμαι 45
 παραγγεῖλαι τί ἕτερον, καὶ ἀπεκρίθικα αὐτῷ οὐχί, ἡμεῖς ἡ διαθύκη μου αὕτη ἐστὶ
 ἰσχυρά καὶ βευαία. Καὶ ὁ ῥηθεῖς κομεσσάριος ἔχετω πληρεστάτην τὴν ἐξουσίαν ποιῆσαι
 καὶ ποιεῖν, καθὼς ἐγὼ ἡβουλήθικα εἰς πᾶσσα γιουντί(τ)ιον καὶ αὐλὴν τῆς ἐκγλαμ-f.(στ)ν
 πρωττάτης καὶ πολυχρονιμένης μας αὐθεντίας τοῦ ἀγίου Μάρκου. Παρακαλέσας δὲ 50
 ταῦτα ἔμπροσθεν τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν παρ εμοῦ τῶνδε παρακαλετῶν καὶ
 παρκαλεμ(ένων) μαρτύρων, κὺρ Λέω Νομικὸς, μαῖστρο Μαρκί(ω) Σπανιόλος, κὺρ
 Ζουλιάντα Τζήπρης.

39

9 Νοεμβρίου 1540

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφμ', μηνὶ Νοεμ-
 βρίω θ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξίας, εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ κὺρ Νικολ(άου) Μαβρώ-
 πουλου τοῦ λεγομένου Μούγκου. Ἐγὼ Νικόλαος ὁ παρὸν γεγραμμ(ένος) κατὰ τὸ παρὸν
 εὐρισκόμ(ενος) ἐν ἀσθενείᾳ δεινῇ καὶ φοβιζόμενος τὸν ἀορον θάνατον, μήπως ἀφνη-
 δῆος ἀρπαγῶ, ἐπροσκάλεσα τόνδε τὸν ὑπόγραφον νοτάριον τῆς ἐκγλαμπροτάτης μας 5
 αὐθεντίας, ἵνα διὰ τῆς τούτου γραφῆς διαθήσομε. Καὶ πρῶτον πάντων θέλω ἵνα ἔσται
 κομεσσάριος καὶ προκουραδῶρος μου ὁ κὺρ Γεώργ(ιος) ὁ Τριαντάφηλος τζενεράλμ(έν)τ(ε).
 Θέλω θαπτῆν εἰς τὴν ἀγίαν Παρασκευὴν, τὴν ἐνορία μας, καὶ ἀφίνω εἰς τὴν μονὴν
 ταύτην δια τὴν ψυχὴν μου τὴν γαδάραν, ὅπου ζάρει στὴν μερίαν τοῦ Μαθίου τοῦ
 παπὰ Πολιτέρου. Ἀρχὴ ἀφίνω τῶν παιδίων μου τὴν εὐχὴν μου· ἔπειτα τοῦ υἱοῦ μου 10
 τοῦ Μμανουὴλ ἀφίνω του τὰ πράματα, ὅπου ἔχω εἰς τὴν ἀγίαν Ἐρεῖνην ἀπὸ τὰ
 παιδιοῖα τοῦ σερ Ἀλυμπέρτου καὶ ἀπὸ τὸ Ντεστουνιὰ. Ἀκόμει ἀφίνω καὶ τοῦ υἱοῦ μου
 τοῦ Δημήτρη τὸ περιβόλην μου καὶ τὴν κατοικίαν μου, ὅπου ἔχω εἰς τοῦ Περούτζη

τὸν ποταμὸν· αὐτομοίως καὶ τὸ σπῖτην μου, ὅπου κάθωμε, τὸ κατώγιον, τὸ εὐρισκό-
 15 μενον εἰς τοῦ Μικονιάτει τὸ στενόν, (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν του. Ἀκόμει ταῖς δύο γαδάρεις,
 ὅπου ἔχω εἰς ταῖς Ἐγκαραῖς καὶ γνωρίζη της ὁ Σταυριανὸς τοῦ Ραμοῦντου, καὶ
 αὐταῖς τῶν παιδίων μου. Αὐτομοίως καὶ ταῖς δύο φοράδαις, ὅπου ἔχω(εν) ἀντάμα
 μετὸν μισερ Ἀντωνάκι Ντεστουνια, ἡ μία μετὸ πουλάρι καὶ ἡ ἄλλη ἐγκαστρωμένη, νὰ
 εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς συμβίας [τ] μου, νὰ τῆς πουλήσῃ δια χριάν, ὅπου νὰ ἔχουσιν
 20 τὰ παιδία μου. Ἀκόμι στοῦ Μπαζαρά τὰ χέρια ἔχω ζῶα καματερά (μουσιάρικα) 1 ριφά-
 διν ἓνα καὶ κριὸν ἓνα καὶ χρεοστή μου καὶ τυρὶ δεκάρια 7· ὁμοίως καὶ εἰς τοῦ Βασίλει
 τοῦ Κούμουνου τοῦ υἱοῦ τὰ χέρια ἔχω καὶ εἰς αὐτοῦνοῦ ἑτερα ζῶα καματερά (μουσιά-
 ρικα) 10 κέναν τραγόπουλ(ον), τὰ ὅποια θέλω νὰ εἶναι τῆς γυναικας μου (καὶ)
 τῶν παιδίων μου. Ἀκόμει τὰ βῶδιά μου καὶ ἡτι ἄλλα ζῶα μοῦ ἐθέλασιν εὐρεθεῖ,
 25 νὰ εἶναι τῆς γυνέκας μου καὶ τῶν παιδίων μου. Ἀπο δὲ τὰ τρία (ὑπέρπουρα) τὸ
 τέλ(ος), ὅπου ἔχω ἀγωραστὸν ἀπὸ τὴν Φηλήπα τοῦ Στεφάνου τοῦ Σούφη, νὰ
 εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς γυνέκας μου, νὰ τὸ δῶσι εἰς ὅπιον μου παιδὶν τῆς
 ἡθελ(εν) φανιστή. Με τοῦτω θέλω εἰς ὅτι ἀνωθεν ἀφίνω τῶν παιδίων μου, νὰ εἶναι
 ἡ γυνέκα μου κερά καὶ νικοκερά ἕως νὰ γενοῦσιν τὰ παιδία μου τοῦ νόμου νὰ παν-
 30 δρευτοῦσι· καὶ ἀπήτης πανδρευθοῦσι, νὰ παραλάβει ὁ κάθε εἰς τὴν παρτίκουλάν του.
 Με τοῦτω νὰ εἶναι εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ εἰς τὰ θελήματα τῆς μητρός τ(ων). Ἡ δὲ καὶ
 ἡθελ(εν) εὐγει κανέναν παιδὶν ἀπὸ τὴν βουλὴν της, νὰ μὴν τοῦ δίδει τίποτ(ι) ἀπο ἡ τι
 τοῦ ἀφίνω. Καὶ νὰ κληρονομὰ ἔναν τὸ ἄλλον ἀδέλφη. Ἡ δὲ εἰς ἀλέως καὶ ἡθελ(εν)
 εὐγειν ἡ γυνέκα μου ἀπὸ τὴν τιμὴν της ἢ καὶ νὰ ἡθελ(εν) παντρευτὴ νὰ πάρει ἄλλον
 35 ἄνδρα, θέλω νὰ μὴν ἔχει κατὰ τῆς ὥρας νὰ κάμει σενοῖς τορνεσίου πράμα, ἡμί νὰ εἶναι
 ὅλ(α) τῶν παιδίων μου, στάμπελε μόμπηλε [ἀπὸ] εἰς ὅτι ἀνωθεν γράφω. Εὐγαλού-
 μενον ἀπὸ τὸ σπῖτ(ι) νὰ τὸ ἔχει νὰ κάθεταί εἰς ὅλην της τὴν ζωὴν, καὶ ἀποθα-
 f. (ζ) νῶντα της νὰ τὸ πέρνει ὁ Δημήτριος. Ἀκόμ(ει) ἀπὸ | τὰ ἑπτὰ πηθάρια, ὅπου ἔχω,
 νὰ εἶναι τὰ τρία τοῦ Μμανουήλ καὶ τὰ τέσερα τοῦ Δημήτρη. (Καὶ) ἡ μασαρία ὅλλη
 40 τῶν παιδίων μου. Αὐτὶ ἐστὶν ἡ πρώτη μου βουλὴ καὶ ἡ ὕστερή μου ὠρεξῇ (καὶ) ἡ
 παροῦσσα μου γραφῇ καὶ διαθήκη ἐσται ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πᾶσσα κρίσι τῆς
 ἐκγλαμπρωτάτης μας αὐθεντίας. Ἡ δὲ ὁ κουμεσάριος ἐχαίτω πληρεστάτην τὴν ἐξου-
 σίαν ποιῆσαι καὶ ποιεῖν ὡς τὸ ἐμὸν σῶμα, καθὼς παρὸν γράφω. Καὶ δια πίστωσιν
 τῆς παροῦσας μου διαθήκης παρακαλῶ καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), μαίστρο Λέων
 45 ὁ Καλαμαράς, κύρ Σταβριανὸς Μπάφος, μαίστρο Φραντζέσκος ὁ Μαρτζέλος. —
 Ἡδωκ(εν) ὁ ἀνωθεν κύρ Νικόλ(ας) τοῦ Ἀντωνίου Νικουλαρώπουλ(ου) ὁ διὰ
 μουσιάρικη σκρόφα μία.

Ἀκόμει ἑτερην σκρόφα τοῦ Βασίλ(ει) τοῦ Μπαλούρδου.

Ἀκόμει ἑτερην σκρόφα ἐνοῖς χωριανοῦ καὶ κατέχει τονε ὁ ἀνωθ(εν) Νικουλα-
ρώπουλ(ος).

50

Ἀκόμει ἑτερην σκρόφα τῆς Μαρίας τοῦ Λαζαρή.

Ἀκόμει ἑτερην σκρόφα τοῦ σηντέκνου του τοῦ Ἀλυμπέρτου ἀπὸ τὴν Μονή.

Ἀκόμει ἑτερην σκρόφα τοῦ Διάκου τῆς Ποταμί(ας). —

40

16 Νοεμβρίου 1540

Ευγαλμ(ένη).

+ Ἐνονόματι Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν. ἀφμ', μηνὶ Νοεμ-
βρίῳ ις'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μαῖστρο Σταμάτιος
Σπανοῦ, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένα). Τὸ ἐν μέρος ὁ
προβήθεις μαῖστρο Σταμάτις, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ἡ κερα Καλλὴ θυγάτηρ τοῦ
μακαριτοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως καὶ πνευματικοῦ κὺρ Μμανουήλ Μπιλίνου ἀντάμα 5
μετὸν εὐγενέστατον ἄρχον μισερ Τζάκω Μπελώνια καὶ μετὸν γαμπρόν της τὸν κὺρ
Νικολὸν Μεντρινὸν καὶ μετὸν ἐγκωνάν της τὸν Τομάζον, ὡς σὰν ἐκεῖνοι, ὅπου εἶναι
κομετάριοι τοῦ γαμπροῦ της τοῦ μακαριτοῦ κὺρ Ἰω(άννη) Ντε Φουρνὲ τοῦ λεγομ(ένου)
Γασπὰ, κατὰ τῆς ὥρας ἤλθασιν εἰς συμφωνίαν ὑπανδρί(ας), ὅπως ἐν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ νὰ
ἐπάρει γαμπρόν ὁ μαῖστρο Σταμάτις τὸν υἱὸν τοῦ μακαριτοῦ κὺρ Ἰω(άννη) Ντε 10
Φουρνὲ ὀνόματι Ντεμίνεγον εἰς τὴν θυγατέραν του τὴν Ἑλένη εἰς ἄνδραν της νόμιμον
καὶ εὐλογητικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ αγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλη-
σία. Οὕτω τὴν θέλουσιν καὶ οἱ αὐτοὶ κωμετάριοι ὁ διὰ γυναῖκα τοῦ λεγομένου Ντο-
μ(ίνεγου) νόμιμον, παρθένον καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀρχὴ καὶ πρῶτον ὁ μαστρω Σταμάτις
τάσσει καὶ προμετέρει τῆς θυγατρός του καὶ τοῦ γαμπροῦ του μὲν πρῶτον τὴν εὐχὴν 15
του καὶ εἰς ὄνομαν προίκας. Ἀρχὴ ἀπο τὰ δύο σπίτια, ὅπου ἔχει εἰς τὸ Μέσα Κάστρον,
νὰ πέρνουσιν ὅπιον θέλου ἀπὸ τὰ δύο, ἡ δὲ τὸ ἄλλον νὰ το ἔχει ὁ μαῖστρο Σταμά-
τις ἕως ὅλην του τὴν ζώην, (καὶ) ἀποθανόντος του καὶ αὐτὸν ἐδικὸν τος· ἀκόμει καὶ
τὸ ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει στὰ Μονίτζια ἐκ τῆς συμβίας του, καθὼς εὐρίσκεται δενδρο-
λογιμ(ένον), καὶ αὐτὸν ἐδικὸν τ(ος)· αὐτομοίως καὶ τὸ πεληγάρδιν, ὅπου ἔχει στὸ 20
ἀνωθ(εν) χωρίον μὲ σπίτια δύο, με ἀγγία μετρὼν 6, (καὶ) αὐτὰ ἐδικὰ τος· ἀκόμει καὶ
τὸ περιβόλ(ην) τὸ ποτιστικόν, ὅπου ἔχει στὴν Μονὴν δενδρολογημ(ένον), καθὼς εὐρί-
σκεται, (καὶ) αὐτὸν ἐδικὸν τος· αὐτομοίως καὶ εἰς τὴν πέρα μερία τῆς Βρύσης ἑτε-
ρον κωμάτι χωράφιν, καὶ αὐτὸν ἐδικὸν τος· ἀκόμ(ει) καὶ τὸ περιβόλ(ην), ὅπου ἔχει εἰς

40 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγγράφη μεταγενεστέρως.

25 τὴν κάτω μερίαν τοῦ Ποταμοῦ δεινρολογημένον, καὶ αὐτὸν ἐδικὸν τ(ος)· τὰ ὁποῖα πρά-
 ματα τὰ ἀνωθ(εν) γεγραμμ(ένα) πληρώνουσ(ιν) τέλ(ος) (ὑπέρπυρα) 3· ἀκόμ(ει) καὶ τὰ 12
 σολ(δία), ὅπου πέρνει ὁ μαῖστρο Σταμάτις ἀπὸ τὴν παροίκησαν τοῦ σερ Πέρου Ντεσδὲ
 τὴν λεγομένην Καλλὴν, (καὶ) αὐτὸν ἐδικὸν τος· αὐτομοίως καὶ εἰς τὰ Ζήρια ἓνα
 f.(ζ)· χωράφιν μωδίων τριῶν, παροικομ(ένον) τῆς ἐντρητίας, | ἡγουν (μικρο)πολιανὸν, (καὶ)
 30 αὐτὸν ἐδικὸν τος· ἀκόμει καὶ τὴν ἐντρητίαν, ὅπου πέρνει ἀπο τὰ χωράφια, ὅπου ἔχει
 ὁ Τζανῆς τοῦ Σαγκριώτι στὸν Πλουμά, πλησίον τοῦ Ζήγῃ, μωδίων 4, (καὶ) αὐτῇ
 ἐδικῇ των· αὐτομοίως καὶ τὸ χωράφιν τὸ περιβολιασμένον, ὅπου ἔχει στὰ Καλαμού-
 ρια μωδίων 8, πλησίον τοῦ Γοργογύρι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μαῖστρο Σταμάτι (καὶ)
 αὐτὸν ἐδικὸν τος· ἀκόμει ἕτερα χωράφια, ὅπου ἔχει ἐκεῖ ἀπόξω, καθὼς εὐρίσκονται
 35 τελε(ασμένα), καὶ αὐτὰ ἐδικὰ τος κατὰ τῆς ὥρας· παπλώματα 3, τὰ δύο ἀσπρα καὶ
 τὸ ἓνα γεράνιω· σεντώνια ζευγάριν ἓναν· μαζελάρια ζευγάρια 4· κουρτίνα ἐμπροστι-
 νὴν κεντιτὴ μία· τυλάριν ἓνα γεμάτω μαλίσ· [[πα]] μάνες μαζελαρίων γεμάταις πτε-
 ρὸν 4· δακτυλῖδια 6, τὰ 2 χρυσὰ καὶ τὰ 4 ἀργυροδιάχρυσσα· μπουταρέλ(α) ἀργυρὰ
 4· κουτάλια ἀργυρὰ 2, λουρίν ἓνα με στείλοις ἀργυροῖς φουρνειδὸν· κουρτίαν ζουγρα-
 40 φιστὴν τοῦ τείχου μία· κασέλαις 2· πάγκον ἓνα (καὶ) μασαρίαν τοῦ σπιτίου· ἀκόμει
 καὶ εἰς σε τορνέσια μετρητὰ δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 10, ἡγ(ουν) δέκα, πρὸς 273
 σολ(δία) τὸ καθ' ἓν. Ἀκόμει ὀμπληγάρεται ὁ μαῖστρο Σταμάτις νὰ παραλάβῃ τὸ παρὸν
 ἀνδρόγυνον εἰς τὰ χερίά του, νὰ τῶν ἐκάμνη ὅλλαις τῆς σπέζαις ἀπο γούλαν τος,
 ἀπο φορεσίαν τος, ποδεμὴν τος καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς σε καλλὸν τέρμενον χρόνοις 3, ἡγουν
 45 τρεῖς, με τοῦτω νὰ ἔχει καὶ τὰ πράματά τος· (καὶ) τελειώνοντα οἱ τρεῖς χρόνοι καὶ δὲν
 ἤθελ(εν) | ἀρέσι | τοῦ γαμπροῦ του ἡ σηντροφία τοῦ μαῖστρο Σταμάτι, νὰ ἔχει ἐξου-
 σία νὰ πάρει τὴν γυναῖκα του νὰ πάγει, ὅπου, ὅπου θέλ(ει), (καὶ) ὁ μαστρο Σταμά-
 τισ ὀμπληγάρεται νὰ τῶν ἐκονσενιάρει ὅλλα τὰ παρόντα γεγραμμ(ένα).

Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλον μέρος ἡ κερα Καλλὴ καὶ οἱ εἰρημ(ένοι) κωμεσάριοι τάσσουν
 50 τοῦ εἰρημένου Ντεμίνεγου (καὶ) τῆς συμβίας του τῆς Ἑλένης ἡ τι ἀρα καὶ ἀν τοῦ
 ἀφίην ὁ μακαριτὸς ὁ πατέρας του περ ντεσταμέντω· ἀρχίζοντας ἀπο τὰ σπίτια τοῦ
 Κάστρου, τὸ χωράφιν τοῦ Λιβαδίου καὶ τὰ ἐξῆς· τὰ ὁποῖα πράματα τὰ ἀνωθεν
 γεγραμμ(ένα) τάσσουν καὶ προμετέρουν καὶ οἱ δύο μερίδες μετὴν κοντεζιὸν ἐτούτῃ· ὅτι
 ἡ μὲν οἰκονομήσι ὁ Θ(εὸς) καὶ κάμουν παιδία εὐλογιτικὰ ἐκ τῆς σαρκὸς των, νὰ τὰ
 55 ἔχουν αὐτεῖ καὶ οἱ διαδόχοι των· ἡ δὲ (καὶ) συμβῇ τὸ ἐναντίον καὶ ἀποθάνῃ ἡ νύμφη
 χωρὶς κληρονομίαν, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχει χάρησμαν ἀπὸ τὰ καλλὰ τῆς ἑνὸς κρεβατο-
 στρώσι κατὰ τὴν τάξιν τὴν ρωμαϊκὴν, (καὶ) τὰ ἐποίλιπα πράματα, ἔτεις στάμπελ(ε)
 ὡςτὰ μόνμπηλ(ε), νὰ στρέφονται κατὰ τῆς ὥρας εἰς τοῖς πλαῖα πρόξημοις τῆς νύμ-
 φης· αὐτομοίως καὶ εἰς τὸν γαμπρὸν ἡθελ(εν) ἔλθῃ τὸ ἐναντίον καὶ τραβενιέρι του
 60 θάνατος χωρὶς παιδία εὐλογιτικὰ, ἡ νύμφη νὰ γαλδῆρει τὰ πράματά του, στάμπελ(ε)

μόμπηλ(ε), όσον καιρόν ήθελ(εν) κρατεί την τιμήν του | νά μήν πανδρευθῇ |· και τελειώνωντα ή τιμή του, κατά τῆς ώρας νά στρέφουνται εις τοις πλαία πρόξημοις τοῦ γαμπροῦ. Τά κοίστα ὅλλα νά εἶναι τῶν παιδιῶν τος, ή δὲ εις ἀλλέως νά εἶναι τὰ ἐμυσσά τοῦ γαμπροῦ (και) τὰ ἐμυσσά τῆς νύμφης. Ἡ δὲ ή παροῦσσα τος συμφωνία θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέροι, νά εἶναι ἰσχυρά και βευαία εις πέναν (ὑπέρ- 65 πυρα) 300, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας και τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, και τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν και ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις) —

Μισερ Ἀντώνι Ντεστουνιάνω.

Μισερ Τζουάνην Κρίσπον.

Μισερ Γιάκουμο Ντελαγραματική.

70

Μισερ Ἀντώνι Μπελώνια.

41

21 Νοεμβρίου 1540

Εὐγαλμ(ένη).

f. <η> r

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ἀφμ', μηνί Ν(οεμ- βρίω) κα', εις τὸ σπίτ(ι) ἐμὲν τοῦ νοταρίου Πανταλέωντος τοῦ Μηνιαῖ. Ὁ μισερ πρε Γλουμάκοις ὁ Ντε Μαρῆς και ὁ ἀδελφός του ὁ μισερ πρ Αντώνις ἔχουσι χωρά- φοια περιβολιασμ(ένα) ἀπὸ γονικόν τος εις τὴν Μυσόραχον, ἀπανωθῖον τοῦ μακαριτοῦ 5 εὐλαβεστάτου ἱερέως κυροῦ Ἰω(άννου) Νταμίγ(ου) και προτοθύτα Ναξίας, πλήσια τῶν Μαγκλαβεράδων και τοῦ Ταταράκι, τὰ ὅποια χωράφοια τὰ κρατεῖ ὁ Ἰω(άννης) τοῦ Για- κουμή και ὁ Ρωμανός τοῦ Κωσταντί τῆς χήρας και πέρνουσιν ὁ μισερ πρε Γλουμάκοις και ὁ μισερ πρ Αντώνις τὴν ἐντρητίαν τος τὴν χειμονικὴν ἀπ' αὐτὰ. Τώρα ὁ μισερ πρε Γλουμάκοις κώφτη και λευθερώνει τὸ μερδικόν του τὰ χωράφοια τοῦ αὐτοῦ Ἰω(άννη) 10 τοῦ Γιακουμή και τῶν διαδόχων του, νά τιχένη ὁ αὐτὸς Ἰω(άννης) και οἱ κληρο- νόμοι του νά ἔχουσιν(ιν) τοῦ μισερ πρε Γλουμάκοι τὸ μερδικόν του τὰ χωράφοια, νά τὰ τρώσι, να τὰ γαλδέρου, χειμονικά και καλοκερινά, (και) νά τὰ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πουλήσου, χαρίσουν, ἀλωτριώσουν (και) τὰ ἐξῆς, ρεσαλβάρωντας τοῦ μισερ πρε Γλου- μάκοι ὁ δια τέλ(ος) ἦν περπέτουω τῶν καθὲν χρόνον σολ(δία) (νούμερο) 12. (Και) δια τὴν 15 ἐλευθερίαν τῶν αὐτῶν χωραρίων ὁμολογᾷ πρεζέντ(ε) ὁ μισερ πρε Γλουμάκοις τὸ πῶς ἐρετζηβέρησεν ἀπο τὸν ἀνωθ(εν) Ἰω(άννη) δουκ(άτα) κορέντε ἓνα και μυσόν, ἡγ(ουν) (νούμερο) 1 $\frac{1}{2}$, και κράζεται κωτέντος, πληρωμ(ένος), σατζηφάδος. Ξεκαθαρίζωντας ὁ και ὅποιαν ὥραν ήθελ(εν) σικωθῇν τινὰς νά γυρεῦσι δικαιώματα τοῦ αὐτοῦ Ἰω(άννη) εις τὰ ἡρημ(ένα) χωράφοια ή τῶν διαδόχων τ(ου), ἐμπληγάρεται ὁ μισερ πρε Γλου- 20

40 ⁶³ d. τ' ἀκοίστα

41 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως.

μάχοις αὐτοῖς καὶ τὰ καλὰ του, στάμπειλ(ε) μόμπειλ(ε), νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται εἰς πᾶσα ἐναντίων (καὶ) νὰ τοῖς μαντινήρου εἰς πᾶσα κρίσι τῆς ἐκγλαμπρωττάτης μας αὐθεντίας, καὶ ἡ παροῦσα γραφῇ θέλουσιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευσία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) (νούμερο) 10, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς
 25 μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), μάστρο Γεώργ(ιος) Κουτζουρῶπουλ(ος) ἀπὸ τὴν Ποταμία, κύρ Νικολὸς Ἀμπράμος τῆς Πόλινας.

42

24 Ὀκτωβρίου 1540

Εὐγαλμ(ένη).

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. , αφμ', μηνί Ὀκτω-
 βρίω κδ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπ(ίτ)ι τοῦ σερ Μπατέστου Ντε
 Μαρί, κουντουβερνίαν καὶ σηντροφίαν δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον θέλουν καὶ κάμνουν
 5 κατὰ τῆς ὥρας ἡ κερα Ρήνη θυγατέρα τοῦ ποταί Ἰω(άννη) του λεγομένου Κατζήανη,
 θεληματικὸς καὶ τοῦ συμβίου της τοῦ ἀνωθεν σερ Μπατέστα, μαζοὶ μετὸν ἀδελφόν της
 τὸν Δημήτρι(ον) ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓνα χωράφην περιβολιασμ(ένον), ὅπου ἔχουσιν
 ἀντάμα εἰς τόπον λεγόμενον) Αὐδελόνερον, πλησίον τοῦ Νικολοῦ Τζανάκι καὶ τοῦ
 Καλοστεφάνου καὶ πλησίον τῆς στράτας τῆς κουμούνας, καὶ παραδίδουσίν τω κατὰ
 10 τῆς ὥρας τοῦ κύρ Κωνσταντὶ Χιλὰ ὁ δια μουσιάρικον παντοτινόν, ἡγου ἦν περπέτουω,
 καθὼς εὐρίσκεται γκαρεμ(ένον) τῆς ἐντρητίας, ἡγουν τοῦ ποταί σερ Ἀντωνίου Ντεσκάκι.
 (Καὶ) αὐτοῖς ὁ κύρ Κωνσταντὶς τάσσι καὶ προμετέρει νὰ τὸ καλιεργὰ εἰς ὅλοις του
 τοῖς καμάτοις νικοκυράτα ὥσαν πᾶσα καλλὸν γεωργόν| (καὶ) νὰ τὸ σπέρνουςιν) χει-
 μονικόν (καὶ) καλοκερινόν|. Οἱ δὲ οἱ ἀνωθ(εν) νικοκυραῖοι ὁμπληγάρουνται νὰ διδούςιν)
 15 πάντα τοῖς ἐμυσσοῖς σπόροις (καὶ) νὰ βάνουσιν καὶ ταῖς ἐμυσσαῖς ἐξωδαῖς εἰς θέρος
 καὶ εἰς σε τζάπαις τοῦ καλοκερινοῦ κληρονομικός, (καὶ) εἰς τὸ ἀλῶνι νὰ μυράζουςιν)
 ἡσα, ἡσα, χειμονικόν καλοκερινόν, εὐγάνωντας τὴν ἐντρητίαν ἀ[πὸ] τὴν [ ] τος,
 f. <η> ἡγου ἀπὸ τὸ χειμονικῶ κατὰ τὴν τάξην. Καὶ διὰ ἐμπατίκην καὶ δι[καίω]μαν | τῶν
 νικοκυραί(ων) ὁμολογοῦσιν κατὰ τῆς ὥρας πῶς ἐλάβασιν ἀπὸ τὸν εἰρημ(ένον) κύρ Κων-
 20 σταντὶ μετρητὰ (ὑπέρπυρα) (νούμερο) 20, ἡγ(ουν) ἡκωσι, (καὶ) κράζονται κωτέντοι,
 εὐχαριστημ(ένοι) καὶ πληρωμ(ένοι). Τώρα θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει καὶ λέσιν ἔτεις
 ὅτι ἡ κουντουβερνία τος νὰ λογάται καθαρὴ καὶ κοντετζιονάδα, ἡγουν ἀνίστως καὶ
 δὲν το θέλασιν λατρεύειν τὸ παρόν χωράφην (καὶ) νὰ τὸ καματεύουσιν νικοκυράτ(α) | οἱ
 λεγόμενοι) κοπιастάδες |, πᾶσα ὥραν νὰ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ δωτήραις νὰ τοῖς εὐγά-

νους(ιν) ἀπο μ(έσα) χωρὶς κρίσι καὶ ὀρισμὸν (καὶ) νὰ πέρνουσ(ιν) καὶ τὸ χωράφην τος 25
 ἔτζει φορτωμ(ένον). Ἡ δὲ εἰς ἀλλέως καὶ κάμνουσίν τω ἀρεσκόμ(ενα), τοῖς κόποις των
 (καὶ) τὰ δικαιώματά των νὰ ἔχουσ(ιν) ἐξουσίαν κληρονομικὸς πούλῃσιν, χαρίσιν
 (καὶ) τὰ ἐξῆς, πέρνωντας πάντ(α) ὁ ἀφεντότοπος τὴν ἐντρητίαν του ἀπο μέσ(α).
 (Καὶ) ἡ παροῦσα τος γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία
 εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) 10, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθ(εν)τίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου 30
 στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἔξιπίστοις μαρτ(ύροις) μαστρο Μανούσος
 Βενετάντος, μαστρο Νικολὸς τοῦ παπὰ Νικηφόρου, κύρ Πέρω Τουροῖς.

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστοῦ), ἀμὴν. ,αφμ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κδ'. Εἰς τὸ
 Μέσα Κάστρον τῆς Ναξ(ίας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μαῖστρο Ἀντωνίου Πάντιμου. Φανε-
 ρὸν ἐστὶ τοῖς πᾶσιν ἀν(θρώποις) ὅτι ἡ κερα Καρέντζα ἡ συμβῆα τοῦ ποτὲ Ἀντωνίου
 Σαγρέδου ἔχει ἓνα σπίτ(ι) κατῶν εἰς τὸ Μέσα Κάστρον ἀπο λογαρασμὸν τοῦ ἀνδρός
 τῆς καὶ εἶναι ἓνας τείχος μετὸ σπίτι τοῦ ἀνω(θεν) μαῖστρο Ἀντωνίου τὴν μερίαν τοῦ 5
 ἀποκρεβάτου του, εἰς τὸν ὅπion τείχον εἴτοναι καὶ μίαν πορτελέτα. Λοιπὸν ἡ κερα Κα-
 ρέντζα μετὸ θέλημαν τοῦ υἱοῦ τῆς τοῦ Λιανοῦ, ὡς καθὼς εἶναι ντε πρεζέντ(ε), δίδει
 καὶ παραδίδει (καί) πούλῃ κατὰ τῆς ὥρας τοῦ ἀνωθ(εν) μαῖστρο Ἀντωνίου ἓναν
 κωμάτην ἀπὸ τὸ σπίτην τῆς τὸ ἀνωγεγραμμ(ένον), ὁ δια νὰ τὸ κάμει ὁ μαστρ Αντώ-
 νις ἓνα μετὸ ἔδικόν του, ἦνα τ' ὅχει ὡςτὰ μεσόσπιτον, καὶ παραδίδει τοῦ τω ἀπὸ κεῖ, 10
 ὅπου εἶναι ἡ τράβα χωρησμ(ένη) ὡς μέσα στὸν τείχον τῆς, ὅπου ἀγναντίζῃ μεσ τοῦ
 μαστρ Αντώνι τὸν τείχον, ὥσον φαίνεται καὶ εἶναι χωρησμ(ένον) μετὰ γαγγελωτὰ,
 κατὰ πῶς εὐρίσκεται μετὴν στεγασίαν του καὶ μετὸ τραβαμέντον του, νὰ κάμει
 τὴν ἀνάπαυσίν του ὁ μαστρ Αντώνιος διχῶς κανένα ἥμ, ἥμ < > πάτζιω. Τὸν ὅπion
 τόπον τοῦ σπιτίου του τὸν ἐπουλῇ ἡ κερα Καρέντζα ὁ δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νού- 15
 μερο) 6, ἡ(γουν) ἐξε, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθῆν, με τέλος σολ(δία) 2, ἡγουν δίο.
 Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ ἐξε κράζεται ἡ κερα Καρέντζα κωτέντα, πληρωμ(ένη) (καὶ)
 ἀποπληρωμ(ένη), καὶ δια πᾶσα καλλὴν καθαρώτητα δίδει τοῦ ῥηθέντος ἀγωραστῇ
 παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸν ἀνωθ(εν) τόπον τοῦ σπιτίου, νὰ εἶναι ὁ μαῖστρο Ἀντώ-
 νιος κύριος, νικοκύρις αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, θέλει νανίξουσιν πόρτ(α), ὡς 20
 καθὼς εἶναι σήμερον, θέλουν νὰ τὸ χωρίσου μετῆς τάβλες (καὶ) ὡς θέλου νὰ κάμουν.
 Με τοῦτω νὰ μὴν ὕμποτε νὰ σφορτζάρει ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, νὰ τὸ χωρίσουν, ἡ δὲ

ὅπου τὸν ἐκώβγη, ἄς τὸν ἐχωρίση μετῆς ἐξοδῆς του, ἢ με ταύλες ἢ μὲ ἄλλον μόνον (καὶ) νὰ μπορεῖ ὁ μαστρ Ἀντώνιος καὶ οἱ κληρονόμοι του νὰ πουλήσου, νὰ χαρίτου καὶ 25 ὡς θέλου νὰ κάμου, πληρώνωντας πάντ(α) τῆς κερα Καρέντζας κληρονομικὸς τὸ ἀνωθεν τέλος. Ἡ δὲ εἰς ἀλέως καὶ ἡθελ(εν) τοῖς πυράξη τινὰς, ὁμπληγᾶρεται ἡ κερα Καρέντζα καὶ ὁ υἱὸς τῆς ὁ Λικνὸς νὰπηλογοῦνται, νὰ ρεσποντέρου, νὰ μαντινιέρουν καὶ νὰ σατζηφάρουσιν τοῖς εἰρημ(ένοις), ἀγωραστάδαις. (Καὶ) δια συγουρητὰ ντεποζητάρουσιν τὰ πράματά τος, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτὰ τε καὶ ἀκίνητα, [εἰς πᾶσα] f. <θ>¹ ἐναντίον καὶ ζημίαν τῶν ἀγοραστᾶδων, ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θε[λου]|σι τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μάρτυρ(οις), κύρ Γεωργίτζη Ζήγγη, μαίστρο Ἀντώνιος Γερακάρης ὁ Αὐθεντικὸς. —

+ Ἐνονόμ(ατι) Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφμ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κς'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸν ναὸν τοῦ αγίου Παντελεήμονος, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πουλησίαν θέλει (καὶ) κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ὁ σερ Φραγγίας Μαρκάδος, ἡγουν εἰς τὸν Μμανουήλ τὸν Κραύγαν (καὶ) εἰς 5 τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, ξεκαθαρίζωντας εἰς ἓνα χωράφην περιβολιασμ(ένον) μὲ ὀλίγες ρίζαις ἀμπέλ(ην) μέσα, ὅπου ἔχει ἀπο λογαρασμὸν ἐδικόν του εἰς τὸ μέρος τοῦ Κορέ, πλησίον τοῦ Ἰω(άννη) τῆς Σάντας καὶ τοῦ ῥηθέντος Μμανουήλ, δια πρέζιον καὶ καλὴν πουλησίαν εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 13, ἡγουν δεκατρία, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθῆν, καθὼς ἐσυβαστήκασιν θεληματικὸς καὶ οἱ δίο. Τὰ ὁποῖα δουκ(άτα) τὰ 10 δεκατρία κρᾶζεται ὁ σερ Φραγγί(ας) κατὰ τῆς ὥρας κωτέντος, εὐχαριστιμ(ένος) καὶ ἀποπληρωμ(ένος). Τώρα ὁ δια πᾶσσα καλλὴν καθαρότητα καὶ συγουρητὰ δίδει ὁ σερ Φραγγί(ας) τοῦ ῥηθέντος Μμανουήλ παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν πράμα, νὰ εἶναι κύριος, νικοκύρις καὶ νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς. Καὶ πολάκις νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ τοῖς 15 πυράξη καὶ νὰ τῶν ἐγυρεῦσι τίποτι δικαιώματα εἰς αὐτῶ, ὁμπληγᾶρεται ὁ σερ Φραγγί(ας) αὐτὸς καὶ τὰ καλὰ του, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτὰ τε καὶ ἀκίνητα, νὰ τῶν ἀπηλογοῦνται, νὰ ρεσποντέρου, νὰ μαντινιέρου, νὰ σατζηφάρουν τοῖς ἀγωραστάδαις εἰς πᾶσα ἐναντίον (καὶ) ζημίαν, ὅπου τῶν ἡθελ(εν) ἀκαδέρει. Ἡ δὲ παροῦσσα τος γραφῇ καὶ πουλησία θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει, νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν 20 (ὑπέρπυρα) 50, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ)

²⁷ ἄ. ν' ἀπηλογοῦνται

τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιόπιστοις μαρτυροῖς κύρ Δημήτριος) Θολογήτης, κύρ Ἀνδρέας) Δρομοκάτης. —

45

31 Ὀκτωβρίου 1540

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. , ἀφμ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ λα'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπῖτ(ι) τῆς κερ Αντώνιας συμβίας τοῦ μαῖστρο Τομαζῆ Βούλγαρη, κουντουβερνίαν δυνατὴν (καὶ) ἀμεταποίητον θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ἡ ἀνωθεν κερ Αντώνια, θεληματικὴ καὶ τοῖς θυγατρὸς τῆς τῆς Αν(ας), ἡγοῦ μαζοὶ μετὸν Μάρκον τοῦ Κοστόπουλου, ξεκαθαρίζοντας εἰς τὸ 5 περιβόλ(ην), ὅπου ἔχει στὸ Παρώδην ποτιστικὸν καὶ ἄνυδρον, ὅπου ἡθελ(εν) δῶσιν ὁ σερ Γεωργιλᾶς ὁ Σιγάλας ψυχικὸν καὶ βαπτιστικὸν τῆς φιλιότζας του τῆς ἀνωθεν Ἄνας τῆς θυγατρὸς τ(ης), (καὶ) παραδίδουσιν του τω καὶ οἱ δῖο, ἡ μάνα καὶ ἡ θυγατέρα, τοῦ εἰρημ(ένου) Μάρ(κου) εἰς μυσιάρικον παντοτινόν, ἡγοῦν ἡν περπέτουω, καθὼς εὐρίσκεται μεταῖς ἐλλαῖς, ὅπου ἔχει μέσα, ἡμερικὶς καὶ ἄγριας, (καὶ) με πᾶσαν του 10 δικαίωμαν καὶ μετὸ τέλος τ(ου) σολ(δία) 10 τοῦ ἀνωθ(εν) σερ Γεωργ(ιλί). Εἰς τὸ ὅπιον περιβόλ(ην) τάσσι καὶ προμετρεῖ ὁ ῥηθεὶς Μάρκος, νὰ φυτεῦσι ὅλλον τὸ χωράφην τὸ ἄνυδρον ἀμπέλ(ην) εἰς τέρμ(ενον) χρόνοις δῖο, ἐξω ὑπὸ Θ(εο)ῦ, ἡ δὲ τὸ ποτιστικὸν νὰ τὸ φυτεῦσι ὅλλον δένδρα, νὰ τὸ κυβερνᾷ, νὰ τὸ ἀναστῇ καλλὰ καὶ ἀρεσκόμε(ενα), ὅπου ν' ἀρέσι πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ, ἔτζει τὸ ἀμπέλ(ην), τὰ δένδρα, νέα καὶ παλαιὰ, 15 ἡμερα καὶ ἄγρια, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Καὶ εἰς τὸν καρπὸν τοῦ καθενὸς πρᾶμάτου ἀμπελίου, γῆς, δεινδρῶν (καὶ) τῶν ἐξῆς, νὰ μυράζουσιν ἡσα, ἡσα, κληρονομικὸς, ρεσαλβάρωντας τῆς κερ Αντώνιας καὶ τῆς Ἄνας ὅλλαις ταῖς ἡμεραις ἐλαῖς, ὅπου εὐρίσκονται σήμερον· ἡ δὲ ὅσαις ἐλαῖς ἀπὸ | ταῖς ἄγριας ἡθελ(εν) κεντρήσι ὁ Μάρκος καὶ νὰ μερώσι, f.(θ)^v νὰ μυράζουσιν καὶ ἀπ' αὐταῖς ἡσα, ἡσα. Ἡ δὲ εἰς ἀλέως καὶ δὲν ἡθελ(εν) κάμειν 20 ὁ Μάρκος αὐτὰ, ὅπου τάσσι κατὰ τῆς ὥρας, νὰ χάνει τὰ δικαίωμάτα του ὅλλα καὶ τοῖς κόποις του καὶ νὰ εὐγένηι καὶ ἀπο μέσα χωρὶς λόγου κρίσεως. Καὶ ὡταν ὁ ῥηθεὶς Μάρκος κοπιάσι καὶ κάμει ὅτι προμετρεῖ, τοῖς κόποις του καὶ τὰ δικαίωμάτα του νὰ τὰ ἔχει [τῆς ἐξουσίας του] αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του [πουλήσουν χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς] καὶ τὸ παρὸν τέλος νὰ τὸ πληρῶνουςι μαζοὶ μετὴν κοντετζιὸν ἐτούτη· 25 ἀνίσσως καὶ ὁ Μάρκος δὲν ἡθελ(εν) ἔχει παιδίᾳ εὐλογητικὰ ἐκ τῆς σαρκὸς του νὰ λάβουσιν τοῖς κόποις του, νὰ μὴν ὑμφορεῖ νὰ δῶσι τοῖς κόποις του (καὶ) τανεστῆματά του εἰς ἄλλα χέρια, ἡμὶ νὰ πληρῶνεται τοῖς κόποις του, ὅτι θέλουσιν ξήξει, νὰ πέρνουν τὸ πρᾶμᾱν οἱ νικοκυραῖοι, καθὼς εὐρεθεῖ. Καὶ ἡ παροῦσα τὸς γραφῇ θέλουσιν τὰ παρόντα μέρη νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βεβαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 25, τὰ ἡμῶσι τῆς 30

αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀκόμει θέλει καὶ κάμνη ἢ κερ Ἀντώνια καλλὴν συγουρητὰ εἰς τὸν εἰρημ(ένον) Μάρκον καὶ λέγει ὅτι ἀνίσσως καὶ ἡθελ(εν) ἔλθει ὁ ἄνδρας τῆς ὁ μαστρο Τομαζῆς, νὰ πυράξει τὸν Μάρκον, ὅτι κόποις καὶ ἐξοδαῖς ἡθελ(εν) ἔχει καμωμ(ένους) ὁ Μάρκος νὰ τοῦ τῆς πληρώνει
 35 αὐτῇ καὶ τὰ καλλὰ τῆς· ἔτζει νὰ τοῦ ἀπηλογάται καὶ εἰς πᾶσα ἐναντίον καὶ νὰ τὸν ἐμαντινιέρι κληρονομικὸς εἰς πᾶσα κρίσι τῆς ἐκγλαμπρωτάτης μὲς αὐθεντίας. Καὶ δι(ᾶ) πίστωσιν παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), κύρ Ἰω(άννη) Μπάλιος, μαστρο Ἰω(άννη) Ἀρκαδιώτης.

46

1 Νοεμβρίου 1540

+ Ἐνονόμ(ατι) Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφμ', μηνὶ Νοεμβρίῳ α' ἡ. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πούλησιαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ἢ κερα Φρανγκούλα ἢ συμβία τοῦ ποταὶ μαίστρο Παντελοῦ τοῦ Μπουτάρου, παροῦσα καὶ θεληματικὴ καὶ τῶν δίων τῆς
 5 θυγατερῶν, ἡγου πρὸς τὸν ἐξάδελφόν τῆς τὸν κύρ Ἰω(άννη) Ρουσώπουλον (καὶ) εἰς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, ξεκαθαρίζοντας εἰς τὰ χωράφια, ὅπου ἔχει ἢ κερα Φρανγκούλ(α) εἰς τὰ Κάτω Καλαμούρια | περιβολιασμ(έναν) |, εἰς τὸ μέρος τοῦ αγίου Παντελεῆμονος, σύμπλοια τοῦ ῥηθέντος κύρ Ἰω(άννη) καὶ τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μόσχου καὶ σύμπλοια τοῦ Μάρκου Ρουμπάλη, διὰ πρέζιον καὶ καλλὴν πούλησιαν εἰς δουκ(άτον) ἕνα
 10 κορέντ(ε), ἡγουν μαρτζέλ(οις) 13. Τὸ ὅπιον δουκ(άτον) κρᾶζεται ἢ εἰρημ(ένη) κερα Φρανγκούλ(α) κωτέντα, εὐχαριστιμένη καὶ ἀπὸ πληρωμένη. Τώρα ὁ δια πᾶσσαν καλλὴν καθαρώτητα καὶ συγουρητὰ θέλει καὶ δίδει τοῦ ῥηθέντος Κύρ Ἰω(άννη) παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὰ παρόντα χωράφια, νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν κύριος, νικοκύρις, νὰ τὰ ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, πούλησουν, χαρίσουν καὶ τὰ
 15 ἐξῆς, δίδοντας (καὶ) πληρόνωντας τὴν ἐντρητίαν ἀπὸ τὸ χειμονικῶ τοῦ σερ Μάρκου Ντεσκάκι. Ἡ δὲ καὶ πολάκις ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς, νὰ τος ἐδῶσι κανένα ἢν πάτζιω, ἢ τοῦ κύρ Ἰω(άννη) ἢ τῶν διαδόχων του, ὁμπληγάρεται ἢ ἀνωθ(εν) πούλητρα (καὶ) τὰ καλλὰ τῆς νὰπηλογοῦνται, νὰ ρεσποντέρου, νὰ μαντινιέρου, νὰ σατζηφάρου τοῖς εἰρημένοις ἀγωραττάδες εἰς πᾶσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τος ἡθελ(εν) ἀκαδέρει.
 20 Καὶ ἢ παροῦσα τος γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντα μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ (καὶ) βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 5, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), σερ Γεωργ(ιλί) Σιγάλα, μαίστρο Νικόλ(αον) τοῦ Μάρκου τοῦ περιβολάρι, ὁ γαμπρὸς τῆς Σπανούδενας.

47*

14 Μαρτίου 1541

[Ευγαλ(μ)ένη].

f. <ι>

+ Ένονοματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. κρμᾶ, μηνὶ Μαρ-
τίῳ ιδ'. Εἰς τὸ Μέσα [Κάστρον τῆς] Ναξι(ας), εἰς τὸ παλάτι τοῦ μεγαλειωτάτου
καὶ τιμωτ(άτου) αὐθέντ(η) Τζίας κυρίῳ Γιανούλ(ι) Γοζανδίνου, παρόντα ἐκεῖ ὁμπροστὰ
εἰς τὴν αὐθεντίαν τοῦ ὁ ἀνθρώπος τοῦ ὀνόματι Μανόλ(ης) ὁ Κοχλῖος ἀπὸ τοῖς 5
Βόθροις λέγωντας ἐτζει ὁ ῥηθεῖς αὐθέντ(ης): Έστωντας καὶ αὐτὸς ὁ Μμανόλ(ης)
νὰ εἶναι δουλευτῆς τοῦ καλλὸς καὶ μπιστεμ(ένος), θέλει νὰ τοῦ δῶσι τόπον καὶ πρά-
ματα ὁ διὰ νὰ κάμει πᾶσαν τοῦ ἀνάπαυσιν καὶ μπενεφίτζιον, ἡγουν μετοῖς μύδοις
καὶ πάτοις, ὅπου φαίνονται "δῶ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένοι). Λοιπὸν τὸ περιβολό-
πουλ(ον), ὅπου ἔχει ἡ αὐθεντία τοῦ εἰς τοῖς Βόθροις εἰς τόπον λεγόμενον Μαβρω- 10
μάρι, ὁμπρὸς εἰς τὸν Τυρία, καθὼς εὐρίσκεται μετὰ πασσῶν τῶν δικαιομάτων
αὐτοῦ, καὶ τὸ ἄλλον κωμάτην τὸ χωρχάκι, ὅπου ἔχει ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸν αὐτὸν
τόπον, ἀρχίζοντας ἡ κωμφίνες τοῦ ἀπὸ τὴν φλέγαν, ὅπου εὐγένη τὸ νερόν, νὰ πάγει
τὴν στέρνα, νὰ γυρίση τὸν ριάκα, ριάκα, νὰ εὔγει εἰς τὸν ἀπάνω πλάττανον τοῦ Χαλά-
ρου, καὶ ἀποκεῖ νὰ πάρει τὴν βόλτα νὰ ἔλθει ὀπίσω τοῦ πύργου, ὅπου ἦτωναί τὸ 15
παλαιὸν ἀλώνι, ὅπου σκαύγουν τὸ χῶμάν τοῦ πύργ(ου), νὰ κορινάρη καὶ νὰ σφαλῆσι
πάλλ(η) εἰς τὴν πρώτην κωφίνα. Ἀπὸ τὴν σήμερον τοῦ τα παραδίδει ἡ ἀφεντία τοῦ,
νὰ μπορὶ νὰ τὸ περιβολιάσι ὁ ἀνωθ(εν) Μανόλ(ης), νὰ το κάμει περιβολό(ην) τζερκου-
λάδω, νὰ κτίσι καὶ νὰ τελιωσι τὸν μπύργ(ον), ὅπου ἐκίνησε νὰ κάμει, καὶ νὰ κάμει
μέσα πᾶσαν τοῦ ἀνάπαυσιν κληρονομικὸς. Ξεκαθαρίζοντας ὁ δι' αὐτὰ τὰ ἀνωθ(εν) 20
περιβολώπουλ(α) νὰ εἶναι κρατιμ(ένος) ὁ ῥηθεῖς Μμανουήλ καὶ οἱ διαδόχοι τοῦ, νὰ
δίδουν καὶ νὰ πληρώνουν τοῦ ἀνωθεν αὐθέντ(η) καὶ τῶν κληρονόμων τοῦ ὁ δια τέλος
καὶ εἰς ὄνομαν τέλου πᾶσα Σεπτέυριν σολ(δία) 24. Αὐτομοίως καὶ τὰ χωράφια τὰ
ἀγρια, ὅπου ἔχει ἡ ἀφεντία τοῦ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀρχίζοντας ἡ κωμφίνες τῶν
ἀπὸ τὴν κάτω μερίαν, ὅπου τὸ λέσιν εἰς τὰ Τουμπία, ὀνόματι εἰς τὸ περι- 25
βόλ(ην) τῶν Μαγκανάρων, νὰ ἔλθει τὸν ριάκα τῆς ἀπάνω στέρνας καὶ ἀποκεῖ
πάλλη νὰ πάγ(ει) τὸν ριάκα, ριάκα, νὰ εὔγει εἰς τὸν ἀπάνω πλάττανον τοῦ ριάκα,
νὰ εὔγει ἀπάνω εἰς τὴν Λαγκάδα, εἰς τὴν Κάλιβον ἀποκάτω, νὰ πάγει τὰ Στεφα-

47 * Ἡ λέξις αὕτη ἐγγράφη μεταγενεστέρως. * ἀ. <ε>δῶ

* Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Π. Ζερλέντου, *Φεουδαλικὴ Πολιτεία ἐν τῇ νήσῳ*
Νάξῳ (Ἀθήναι, 1925), 47-9. Ζερλέντης: * [Κάστρο] *⁵⁻⁶ τοὺς Βόθρους * τὰ π[αρόν] πράγματα
⁸⁻⁹ μὲ τοὺς μύδους καὶ πάτους * φαίνονται *⁹⁻¹⁰ περιβολόπουλο ¹⁰ τοὺς Βόθρους ¹⁵ ἀπεκεῖ ¹⁶ κον-
φιάρη ¹⁸ περιβόλι ²¹ περιβολόπουλο ²¹ διάδοχοι ²² αὐθέντου ²³ σεπτέμβριν ²³ ὄνομα ²⁶ περι-
βόλι ²⁷ πάλιν

νίκια, (καί) ἀποκεῖ νὰ πάρει τὴν βόλτα, νὰ ἔλθῃ κάτω τὸν ριάκκα, νὰ κατέβῃ στὸν
 30 πλάτανον τῆς θεμονίας, ἡγουν τῆς παλιομάνδρας, (καί) ἀποκεῖ νὰ ἔλθῃ νὰ κοφινάρι
 καὶ νὰ σφαλῇ εἰς τὴν πρώτην κωφίνα εἰς τὰ Τουμπία. Ἀπὸ τὴν σήμερον τὰ κονσε-
 νιάρη καὶ αὐτὰ ὁ ῥηθῆς αὐθεντ(ης) τοῦ εἰρημένου Μανόλ(ι) καὶ τῶν διαδόχων του,
 μετὴν κοντετζιὸν ἐτούτῃ· νὰ εἶναι ὁμπληγάδος νὰ τὰ γκλήσῃ, νὰ τὰ σπαστρέψῃ, νὰ
 τὰ περιβολιάσι γύρου τρηγύρου τζερκουλάδω, καὶ τότες νὰ τα καματεύει καλλὰ καὶ
 35 ἀρεσκόμενα, ὥσάν πᾶσα καλλὸν νικοκύρι, νὰ τὰ σπέρνι μετὸν καιρόν τος, ἡγουν χειμο-
 νικά καὶ καλοκερινά, καὶ εἰς τὸ χειμωνικῶ νὰ τὰ ποκώβγῃ ἡ αὐθεντία του, νὰ πέρνει
 τὴν ἐντρητιάν του συγοῦντω λα οἰάντζα, ἡγού ἦν περπέτουω. (Καί) ὥσα χωράφια ἡθε-
 λ(εν) ἀφίνῃ ἀσπορα μέσα εἰς αὐτὸν τὸ περιβόλ(ην), νὰ τὰ ποκώβγῃ καὶ αὐτὰ ἡ αὐθεντία
 του, ὥσάν νὰ θέλασιν εἴστε σπαρμ(ένα). Ἡ δὲ ἀπὸ τὸ καλοκερινὸν νὰ μὴν ἔχει νὰ
 40 κάμει ἡ ἀφεντία του κατὰ τὴν τάξῃ. (Καί) ὅτι μπατίκην τοῦ ετοκάρζε τοῦ Μα-
 νόλ(ι) νὰ πληρῶσι δι' αὐτὰ, θέλει ἡ αὐθεντία του καὶ χαρίζῃ τοῦ τα. Πλην δὲ κατὰ
 συγγηριάν νὰ μὴν ἡθελ(εν) τα περιβολιάσι ὁ Μανόλ(ης) αὐτὰ τὰ χωράφια (καί) νὰ μὴν
 ἡθελ(εν) κάμειν ἐκείνον ὅλον, ὅπου τάσσι, νὰ μὴν ἔχει νὰ κάμει πλαία εἰς αὐτὰ ὅλ(α).
 Ἡ δὲ εἰς ἀλέως καὶ μπενεφτιζιάρη τα καὶ κάμει τα περιβόλαια, νὰ τάχει ἦν περπέτουω,
 45 αἰωνίως καὶ ἀκεραίως μετοῖς πάτοις (καί) ταῖς κοντετζιόνες ταῖς ἀνωθ(εν) γεγραμ-
 μ(έναις), πληρόνωντας πάντ(α) τὰ δικαίωματα ὅλ(α) τῶν ἀφεντάδων του (καί) τῶν
 ἀφεντότοπών του. Ἀλλὰ μᾶλλον πᾶσα καιρὸν, ὅπου τοῖς ἡθελ(εν) πυράξῃ τινὰς εἰς
 αὐτὰ τὰ ἀνωθεν πράγματα καὶ εἰς τοῖς κόποις των, θέλωμ(εν) ἐμεῖς οἱ δωτῆραις τῶν
 πραγμάτων νὰ τοῖς μαντινίρωμ(εν) εἰς πᾶσα ἐναντίον (καί) νὰ ἔχουσιν πάντ(α) τὸ
 f.(i) ὁ σκέπος μας καὶ τὴν βωήθειάν μας | [εἰς] ὥσα ντάνω (καί) ἡντερέσον, ὅπου τὸς ἡθε-
 λ(εν) ἀκαδέρι. (Καί) ἡ παροῦσσα τος γραφῇ, θέλουσιν ὁ (καί) νὰ εἶναι πάντ(α) ἰσχυρά
 καὶ βευαία, αἰωνίως καὶ ἀκεραίως. Καὶ δια πίστωσιν παρακαλλοῦν (καί) ἀξιόπιστοις
 μάρτυροις), μισερ πρ Αντώνι Ντε Μαρί, σερ Φίλιπω Λορδὰ. —

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. , αἴμα, μὴνι Μα-
 τῖω ιε'. Εἰς τὸ Ἐξώπουργ(ον) τοῦ μ(εγάλου) Ἡλιοῦ, εἰς τὸ σπῖτ(ι) τοῦ κυρ Νικολοῦ
 Δρομωκάτει, συμφωνίαν ὑπανδρίαν καὶ πρῶτον σὴν ἰκέσιον θέλουσιν) τὰ παρόντ(α)

47 ³⁶ καὶ ³⁸ ἂ. τ' ἀποκώβγῃ ⁴⁴ ἂ. τὰ ἔχει. 48 ² ἂ. σηνικίσιον

⁷⁰ ἀπεκεῖ ³² παστρέψῃ ³⁴ καματά ³⁷ ἡγουν ³⁸ αὐτὸ τὸ περιβόλι ⁴⁰ αὐθεντία ⁴⁰ τάξιν ⁴² ἡθελε
⁴³ ἡθελε ⁴⁶ με τοὺς πάτους ⁴⁶ ὅλων ⁴⁷ τοὺς ἡθελε ⁴⁸ πράγματα ⁴⁸ τοὺς κόπους ⁴⁹ τοὺς μαντι-
 νιέρωμεν ⁵⁰ . . . σὴν τάνω ^{50.51} ἡθελε ⁵²⁻⁵³ ἀξιόπιστους μάρτυρας ⁵³ πρ Αντώνιν ⁵³ μισερ

μέροι καὶ κάμνουσιν) κατὰ τῆς ὥρας, ὅπως ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρὸν ἢ κερα
 Καλλή, θυγατέρα τοῦ κὺρ Νικολοῦ Δρομωκάτει, τὸν κὺρ Κώστα τὸν Λαλουμά τὸν 5
 Ἀπανωμερίτη εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Ἀνέζα εἰς ἀνδρὰν τῆς νόμῃμον (καὶ) εὐλο-
 γιτικ(όν) [ἐν], καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησίᾳ
 Κωνσταντινοπόλεως Νέας Ῥώμης· οὕτω τὴν θέλ(ει) (καὶ) ὁ ῥηθεὶς κὺρ Κώστας τὴν
 εἰρημένην Ἀνέζα ὁ διὰ γυναῖκα του νόμῃμον, παρθένον καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπειτα ἡ κερα
 Καλλή, θεληματικὸς τοῦ πατρός τῆς τοῦ κὺρ Νικολοῦ, τάσσει καὶ προμετέρει τῆς 10
 θυγατρὸς τ(ῆς) (καὶ) τοῦ γαμπροῦ τῆς μὲν πρῶτον τὴν εὐχὴν τῆς καὶ εἰς ὄνομαν
 προΐκας: Ἀρχὴ ἀπὸ τὰ δύο σπίτια, ὅπου ἔχει, τὸ ἓνα εἰς τὸν μ(έγαν) Ἡλίαν, ὅπου
 κάθεται, καὶ τὸ ἄλλον εἰς τὸν Μπούργ(ον) μέσα, ἀντίκρι στοῦ Μαβρωμάτι τὰ σπίτια,
 νὰ εἶναι διαλεγόνας ἡ θυγατέρα τῆς (καὶ) ὁ γαμπρός τ(ῆς), νὰ πάρει ὅπion θέλ(ει)
 ἀπὸ τὰ δύο· ἀκόμ(ει) καὶ ἀπὸ τὰ δύο ἀμπέλια, ὅπου ἔχει, τὸ ἓνα εἰς τὸ Βασιλικόν, 15
 σιμά εἰς τοῦ Σαντα Μαβρόπουλ(ου), (καὶ) τὸ ἄλλον εἰς τ' Ἀγερσανή, πλησίον τοῦ
 Ἰω(άννη) Ρουσώπουλ(ου), νὰ πάρουσιν ἀπὸ τὰ δύο τὸ ἓνα, ὅπion τῶν ἡθελ(εν) φανιστῇ·
 παπλώματα 2· σεντώνια ζευγάρια 2· μαζελάρια ζευγάρια 2· στρομάτζον ἓνα· μπό-
 λ(ιες) ψιλαῖς, ὥσαις ἔχει· κουρτίναν ἐμπροστινὴν μίαν· λουρὶν ἓνα με στίλ(οις) ἀργυροῖς·
 (καὶ) ἀπασα μασαρίαν, ὅπου εὐρίσκεται σήμερον εἰς τὸ σπίτιν τῆς, ἡ(γ)ουν ἀγκον, 20
 κασέλ(αις) καὶ τὰ ἐξῆς· ἀκόμ(ει) (καὶ) κοματάκιν ἀσήμη ὁ δια νὰ κάμουσιν δύο δακτι-
 λιδάκια. Τὰ ὅποια πράμ(ατα) τὰ ἀνωθ(εν) γεγραμμ(ένα) τάσσει (καὶ) προμετέρει αὐτῇ
 ἢ κερα Καλλὴ πούπληκαμέντε (καὶ) καλλὰ κοντετζιονάδα. Ξεκαθαρίζοντας ἡ μὲν οἰκο-
 νομήσι ὁ Θ(ε)ός (καὶ) κάμουν παι(δία) εὐλογιτικὰ ἐκ τῆς σαρκὸς των, νὰ τὰ ἔχουσιν
 αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι των· ἡ δὲ εἰς ἀλέως καὶ συμβῇ τὸ ἐναντίον (καὶ) ἀποθάνῃ 25
 ὁ γαμπρός χωρὶς κληρονομία, θέλει (καὶ) λέγει ἀτός του ἥτι ἀρα καὶ ἀν ἡθελ(εν)
 ἀκιστάρει, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινητά τε (καὶ) ἀκίνητα, νὰ εἶναι χαρήσμ(ατα)
 τῆς νύμφης· αὐτομοίως καὶ ἀποθάνῃ ἡ νύμφη χωρὶς κληρονομί(α), ὁ γαμπρός νὰ ἔχει
 χάρησμαν ἓναν κρεβατοστρώσι κατὰ τὴν τάξην τὴν ρωμαϊκὴν (καὶ) ἀπὸ τῆς νύμφης
 τὸ προικίον, καὶ τὸ ρεστάντ(ε) νὰ στρέφονται κατὰ τῆς ὥρας εἰς τοῖς πλαῖα πρό- 30
 ξημοῖς τῆς νύμφης. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος συμφωνία ἐστὶ ἰσχυρὰ καὶ βεβαία εἰς πέναν
 (ὑπέρ)πυρα 200, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίας) (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει,
 καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιόπιστοις μάρτ(υροις), μαῖστρο Ἀντώνιος Θεολο-
 γίτης, κὺρ Ἰω(άννης) Σαγγέδος, κὺρ Ἰω(άννης) ὁ Παρζαλῆς, κὺρ Νικόλαος ὁ Τριαν-
 τάφιλος. —

Ευγαλμ(ένη).

+ Ένονόματι Χ(ριστοῦ) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εοῦ) ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφμα', μὴνι Μαρ-
 τίῳ ις'. Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Τιμίου Στ(αυ)ροῦ. Κύρ Ἰω(άννης) ὁ Ἀθηναῖος, υἱὸς τοῦ κύρ
 Δημητρ(ίου) Ἀθηναίου, ὃς κύριος καὶ νικοκύριος τοῦ Τιμίου Στ(αυ)ροῦ τάσσει καὶ
 5 κονσενιάρη ἀπὸ τὴν σήμερον τοῦ κύρ Θεοδωρί Τζαγκάρει τὸν σπιτότοπον, ὅπου ἔχει
 ἡ ἐκκλησία του ὁ Τίμιος Στ(αυρὸς) εἰς τὸ Τειχώκαστρον τοῦ Μπούργ(ου), πλησίον
 τῆς Συριανῆς τῆς Φουρναρί(ας) καὶ τῆς Γιακουμήνας τῆς Τζητζήλιας, τὸν ὅπιον
 f.(ια)τ τόπον τὸν ἐφήκ(εν) | εἰς τὸν Τίμιον Στ(αυ)ρὸν ὁ μκαριτὸς κύρ Νικόλαος ὁ Μπάκος
 ὁ δια τὴν ψυχὴν του. (Καὶ) καθὼς τὸν ἐφήκ(εν) αὐτὸς εἰς τὴν μονὴν ταύτην, οὕτως
 10 καὶ ὁ κύρ Ἰω(άννης) τὸν ἐκονσενιάρη τοῦ κύρ Θεοδωρί | (καὶ) μπατικιάζη τοῦ τονε |
 καλλὰ κοντετζιονάδον δια δουκ(άτον) ἓνα κορέντ(ε), ἡγ(ουν) α', ἡγ(ουν) μαρτζέλοις
 δεκατρῖς, ὥσαν αὐθέντ(ης) καὶ κληρονόμος, ὅπου ἓναί τῆς ἐκκλησίας, δια νὰ μπενε-
 φιτζιάρεται ἡ ἐκκλησία. Τὸ ὅπιον δουκ(άτον) ὁμολογὰ ὁ κύρ Ἰω(άννης) τὸ πῶς τὸ
 ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κύρ Θεοδωρί (καὶ) εἶναι κωτέντος, πληρωμ(ένος), σατζηφάδος. Ξεκα-
 15 θαρίζωντας ὦταν ὁ κύρ Θεοδωρίς καθαρῖσι τὸν τόπον κευρεθεῖ τὸ πηγάδην, ὅπου
 λέσιν καὶ εἶναι μέσσα, νὰ εἶναι κρατιμ(ένος) νὰ τὸ εὐγάλει ἀπόξω καὶ ναφήσι καὶ τὸ
 κουντοῦντω ἀπόξω, καὶ τότες νὰ ἔχει ἐξουσίαν νὰ κτίσι καὶ νὰ κάμει σπίτ(ι) δια
 τὴν ἀνάπαυσίν του, νὰ τὸ κυριεύει μετὰ τῶν διαδόχων του, αἰωνίως καὶ ἀκεραίως.
 Με τοῦτω νὰ εἶναι καλλὰ ὀμπληγάδος (καὶ) κρατιμ(ένος), νὰ δίδει καὶ νὰ πληρώνι
 20 εἰς τὸν Τίμιον Στ(αυ)ρὸν αὐτὸς καὶ οἱ διαδόχοι του καὶ κείνοι, ὅπου τὸ θέλουσιν
 κυριεύει, εἰς πᾶσσα πρώτην ἡμέραν τοῦ Σεπτεριοῦ τέλος καὶ εἰς ὄνομαν τέλ(ου) κερί
 σπαστρικὸν καὶ καθαρὸν λύτρα χοντρί μία, ἡγουν α', ἀμετάστατα καὶ ἀσφαλτα νὰ σο-
 βενιέρεται ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς. Καὶ ὦταν ὁ κύρ Θεοδωρίς δεν ἡθέλ(εν) πλη-
 ρῶνι μὲ καλλὴν ἀγάπην τὸ παρὸν τέλος εἰς τὴν χριὰν τῆς ἐκκλησίας ἡ κανῆς ἀπὸ
 25 τοῖς διαδόχοις του, θέλει αὐτός του καὶ κοσεντήρι πρεζέντ(ε) καὶ λέγ(ει) ὁ καὶ κατὰ τῆς
 ὥρας τὸν καιρὸν ἐκεῖνον νὰπομένουσι τὰ δικαιώματά του ὅλλα εἰς τὸν Τίμιον Στ(αυ)ρὸν
 καὶ αὐτὸς νὰ μὴν ἔχει πλαίκα νὰ κάμει στὸ παρὸν σπίτ(ι) καὶ τόπον. Καὶ διὰ πλαίκαν
 ἰσχυρωτέραν καὶ δύναμιν τῆς παροῦσης γραφῆς θέλουσιν καὶ οἱ δίο καὶ νουλάρουν
 (καὶ) κώπτουν αὐτοὶ τος πᾶσσα καπήτουλον τε λέντ(ε) (καὶ) πᾶσα οζάντζα καὶ στα-
 30 τοῦτα τοῦ τόπου, ὅπου ἐθέλασιν εἰστε κόντρα τῆς γραφῆς ταύτης, νὰ μηδὲν ἀξήζουν
 εἰς σε κανένα γιουντίτζιον, ἡμι ἡ παροῦσσα τος γραφῇ, ὅπου θέλουσι νὰ εἶναι πάντ(α)
 ἰσχυρά καὶ βευαία με ὅλλαις ταῖς κοντετζιόνες, ἀπερ μαρτυρί καὶ γράφη, ἡ δὲ ἡ ἐκκλη-
 σία θέλει ἔχει πάντ(α) εἰς τὴν ὥραν τῆς τὸ αὐτὸν τέλ(ος). Ὁ κύρ Θεοδωρίς (καὶ) οἱ

49 ¹ Η λ. αὐτὴ ἐγράφη μεταγενεστέως. ¹⁵ α. κ(αί) εὑρεθεῖ ¹⁶ α. ν' ἀφήσι ²⁶ α. ν' ἀπομένουσι

διαδόχοι του νὰ ἔχουσι πάντ(α) τοῖς κόποις των τῆς ἐξουσίας των, νὰ τῆς κάμου σα θέλου, (καί) οἱ νικοκυραῖοι τῆς ἐκκλησίας νὰ εἶναι κρατιμ(ένοι) νὰ μαντινίρουν πάντ(α) 35 ἦν περπέτουω τὸν κύρ Θεοδωρὶ εἰς πᾶσα ἐναντίον. Καὶ δια τοῦ παρόντος γραμμάτου κωμπερμάρουν (καί) οἱ δῖο τοῖς εἴτι ἐναὶ γεγραμμ(ένα) εἰς πέναν (ὕπερπυρα) 25, τὰ ἤμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἤμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι πρεζέντ(ε) καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις) παπ(ά) κύρ Νικόλ(αον) Μαμωνά, σερ Φραντζέσκω Μπάλιον, μαῖστρο Ἀντώνιον Παρζαλή, κύρ Μιχαήλ Νταμίγ(ον). 40

50

20 Μαρτίου 1541

+ ,αφμα' Μάρτ(ιος) κ'. Εἰς τὸ σπít(ι) τῆς κερ Ανέζας συμβί(ας) τοῦ ποτὲ Μαρ-
κουλή τοῦ Τζηβήνα, δυνατ(ήν) καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαίωμ(ένην) πούλησίαν θέλει
καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ὁ κύρ Ἰω(άννης) ὁ Μαντιλάς, ὁ λεγόμε(νος) Τζακισμ(ένος),
ἡγουν εἰς τὴν κερ Ανέζαν τὴν ἀνωθ(εν) γεγραμμ(ένην) (καί) εἰς τοῖς διαδόχοις αὐτῆς,
ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓνα δῶμαν, ὅπου ἔχει ἀπο λογαρασμὸν τῆς συμβί(ας) του τῆς 5
Μαρί(ας) εἰς τὸν Μπούργ(ον), ἀπανωθ(ήν) τῆς κουνιάδας του τῆς Γιακουμήνας (καί)
πλησίον τῆς κερ ἀνωθ(εν) κερ Ανέζας, εἰς σε πρέζιον (καί) καλλήν πούλησίαν εἰς δου-
κ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 3, ἡγ(ουν) τρία, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθ' ἐν. Τὰ ὁποῖα
ἐλάβεν ὁ κύρ Ἰω(άννης) κατὰ τῆς ὥρας | (καί) κράζετε | κωτέντος, πληρωμ(ένος) καὶ
ἀποπληρωμ(ένος). Τώρα ὁ δια πᾶσαν καλλήν καθαρώτητα (καί) συγουρητὰ θέλει 10
ὁ κύρ Ἰω(άννης) καὶ δίδει τῆς κερ Ανέζας παντίαν ἐξουσίαν, καθὼς λέγει πῶς εἶναι
ἀπεσταλμ(ένος) ἀπὸ τὴν συμβίαν του νὰ τὸ | πούλησῃ, καθὼς εἶναι ὀρκομοτισμ(ένος) f.(α) v
καὶ ἀναρωτιμ(ένος) παρόντος ἐμὲν τοῦ νοταρίου καὶ τ(ῶν) ὑποκάτωθεν γεγραμμ(έ-
νων) μαρτ(ύρων), νὰ εἶναι ἡ κερ Ανέζα κατὰ τῆς ὥρας κερὰ καὶ νικοκερὰ, νὰ τὸ
κτίσι, νὰ τὸ κάμει ἀνώγ(ιν) (καί) νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας τῆς αὐτῇ καὶ οἱ κληρο- 15
νόμοι τῆς, πούλησουν, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς. (Καί) κατὰ συγγυρίαν νὰ ἡθελ(εν)
κοντραδῆρη (καί) νὰ δικίσι τινὰς τὴν κερ Ανέζα (καί) τοῖς κληρονόμοις τῆς, ἔτεις εἰς
τὴν ἀγωρὰν ὥσάν καὶ εἰς το κτήσιμον (καί) εἰς ἕτερον ἄλλον, ὀμπληγάρεται αὐτὸς
ὁ πούλητῆς (καί) τὰ καλλὰ του, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα,
ὅπου (καί) ἂν εθέλασιν εὑρεθεῖ, νὰ πηλογοῦνται, νὰ βοηθοῦσι, νὰ μαντινιέρουν, νὰπο- 20
πληρώνουν τοῖς ἀγωραστάδες εἰς πᾶσσα ἐναντίον (καί) ζημίαν, ὅπου τος ἡθελ(εν)
ἀκαδέρει. Ἡ δὲ ἡ παροῦσα τος γραφῇ καὶ πούλησία ἐστὶ ἰσχυρὰ (καί) βευαία εἰς
πέναν (ὕπερπυρα) 10, τὰ ἤμυσι τῆς αὐθεντ(ίας) καὶ τὰ ἤμυσι τῆς μερίδος, ὅπου
στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καί) ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), μαστρο Νικολ(όν)
Καλαβρόν, κύρ Ἰω(άννη) Σαλωνικαίον, κύρ Γάσπαρει Ντε Φουρνέ. — 25

Ευγαλμένη.

- + 'Ενονόματι Χρ(ιστοῦ) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ,αφμ', μηνὶ Μαρ-
 τίῳ κ'. 'Εν Μπούργ(ω) Ναξ(ίας), εἰς τὸ σπῖτ(ι) τοῦ κὺρ 'Ιω(άννη) 'Αθηναίου, δυνατὴν
 (καὶ) ἀκατάλητον (καὶ) βευαιωμένην πούλησίαν θέλ(ει) (καὶ) κάμνη κατὰ τῆς ὥρας
 5 ὁ Τομάζος υἱὸς τοῦ ποτὲ κὺρ 'Ιω(άννη) Ντε Φουρνέ, ἡγουν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν
 Γάσπαρι καὶ εἰς τοὺς διαδόχοις αὐτοῦ, ξεκαθαρίζοντας εἰς τὸ ἐμυσσὸν χωράφην τοῦ
 Γυρίου, ὅπου τοῦ ἔχει ἀφητὸν ὁ μακαριτὸς ὁ πατέρας του περ ντεσταμέντω, καθὼς ἦτονε
 κύριος, νικοκύρις εἰς τὸ ἐμυσσὸν καὶ εἰς τὸ ἄλλον ἐμυσσὸν ὁ ἀδελφός(ου), ὁ Γάσπαρης.
 Τὸ ὅπῳ χωράφην τὸ ἐμυσσὸν τοῦ τὸ παραδίδει ὁ ῥηθεις Τομάζος καὶ πούλη του τῷ
 10 δι(ὰ) πρέζιον (καὶ) καλλὴν πούλησίαν εἰς δουκ(άτα) κορέν(τε) (νούμερο) 15, ἡγουν
 δεκαπέντ(ε), πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθέν, μετὸ χαράτζην του ἀσπρ(α) ἀργυρὰ 8
 (καὶ) μετὸ τέλος του σολ(δία) 24 τοῦ μισερ Νικολοῦ Κρίσπου τοῦ μισερ Μωῦζέ. Εἰς
 τὰ ὁποῖα δουκάτ(α) τὰ 15 κρᾶζεται κατὰ τῆς ὥρας ὁ ῥηθεις Τομάζος κωτέντος,
 πληρωμ(ένος) (καὶ) ἀπὸ πληρωμ(ένος). Τώρα ὁ διὰ πᾶσσα καλλὴν καθαρώτητα (καὶ)
 15 συγυρητὰ δίδει ὁ ῥηθεις Τομάζος τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Γάσπαρι παντίαν ἐξουσίαν
 εἰς τὸ ἐμυσσὸν χωράφην, τὸ μερδικόν του, νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του, πούλησού,
 χαρίσουν (καὶ) τὰ ἐξῆς, δίδοντας πάντ(α) τὸ παρὸν χαράτζη καὶ τὸ ἀνωθ(εν)
 τέλ(ος). Καὶ κατὰ συγγηρίαν νὰ τοῦ κοντραδῆρου καὶ νὰ τὸν ἐδικασίσου τὸν εἰρη-
 μ(ένον) Γάσπαριν εἰς αὐτὸν τὸ παρὸν χωράφην τὸ ἐμυσσὸν, ἢ αὐτὸν ἢ τοὺς κλη-
 20 ρονόμοις του, ὁμπληγᾶρεται ὁ ῥηθεις Τομάζος καὶ τὰ καλλὰ του, στεκώμ(ενα)
 σαλευώμ(ενα), κινητά τε καὶ ἀκίνητα, νὰ πηλογοῦνται, νὰ μαντινιέρου, νὰ βοηθοῦσι,
 νὰ ποπληρώνουν τὸν ἀνωθ(εν) Γάσπαρι καὶ τοὺς κληρονόμοις του εἰς πᾶσα ἐναν-
 τῖον καὶ ζημίαν, ὅπου | τοῦ | ἡθελ(εν) ἀκαδέρει. 'Η δὲ ἡ παροῦσα τὸς γραφῇ
 θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 50,
 25 τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς.
 Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιολίστ(οις) μαρτ(ύροις) κὺρ 'Ιω(άννη) 'Αθηναῖος, μαίστρο Νικό-
 λ(αος) Σπαθάρος, μαίστρο Δημήτριος ὁ Κουτζουρώπουλ(ος). —

f.(1β)Ὶ

Ευγαλ(μένη).

+ 'Ενονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ,αφμ', μηνὶ Φεβρουα-
 ρί(ω) κ'. Εἰς τὸ σπῖτ(ι) ἐμὲν τοῦ νοταρίου Πανταλέωντος τοῦ Μηνιατέι, κὺρ 'Ιω(άννης)

51 ¹ 'Η λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως.52 ¹ 'Η λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως.

Μυτιληναῖος παρόντος ἐμὲν τοῦ νοταρίου καθομολογεῖ τὸ πῶς ἔχει ἀγωραστὸν ἑνὰν
 κωμάτι πρᾶμα με ολίγον ἀμπέλ(ην) μ(έσα) εἰς τόπον καὶ μέρος τοῦ μ(εγάλου) Θαλε- 5
 λαίου, πλησίων τοῦ παπ(ᾶ) κὺρ Μάρκου Καλοῖδῃ, ἀπὸ τὸ ὅπιον πρᾶμα πέρνει τὸ
 τρίτ(ον) ἀπο μ(έσα) ὁ Κώστας ὁ Κριτικὸς· τῶρα λοιπὸν ὁ αὐτὸς κὺρ Ἰω(άννης) δίδει
 καὶ κονσενιάρει καὶ πουλῇ τὸ αὐτὸν πρᾶμα τῶν δίων του ἀνεψιῶν Ἰω(άννου) καὶ
 Γεωργίου, παιδιὰ τῆς ἀδελφῆς του τῆς Μαρίας, καθὼς εὐρίσκεται ἀπὸ τρίτου, δια
 δουκ(άτα) κορέντε (νούμερο) 8, ἡγουν ὁκτῶ, πρὸς διακῶσια εὐδομήντα τρία σολ(δία) 10
 τὸ καθὲν. Τὸ ὅπιον πρᾶμα τὸ ἐπόκωψεν ὁ Πέρος τοῦ Ἀμπράμου μετὸ θέλημα τῶν
 αὐτῶν μερίδων. (Καὶ) ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀποκοπὴν τὰ δουκ(άτα) τὰ ὁκτῶ ὑπόσχονται
 (καὶ) οἱ δῖο ἀδελφοὶ νὰ χαρίσουν τοῦ θιοῦ των ἑτερον δουκ(άτον) ἑνα. Τὰ ὑποία δου-
 κ(άτα) τὰ ὁκτῶ καὶ τὸ ἑνὰν τὸ χάρησμα ὁμολογεῖ ὁ αὐτὸς πουλητῆς πῶς εἶναι
 κωτέντος, πληρωμ(ένος), σατζηφάδος. Πλὴν δὲ ἀπὸ τὴν σήμερον θέλ(ει) ὁ ρηθεις 15
 πουλιτῆς καὶ κονσενιάρει τὸ παρὸν πρᾶμα, καθὼς εὐρίσκεται, τῶν αὐτῶν ἀγωρα-
 στάδων, νὰ τὸ κυριεύουν καὶ οἱ δῖο κληρονομικοὶς, αἰωνίως καὶ ἀκεραίως, νὰ τὸ τρώσι,
 νὰ τὸ γαλδέρουν καὶ νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πουλήσουν, χαρίσουν, πακτωῶσουν
 καὶ τὰ ἐξῆς, πέρνωντας πάντ(α) καὶ ὁ ἀφεντότοπος τὸ δίκαιόν του. (Καὶ) περλαβεν-
 τούρα δια κανέναν καὶρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς, νὰ γυρεῦσι δικαίωμ(ατα) εἰς τὸ 20
 παρὸν πρᾶμα ἢ τῶν δίων ἀδελφῶν ἢ τῶν διαδόχων τος, τάσσει καὶ ὁμπληγάρεται
 ὁ ρηθεις πουλιτῆς αὐτὸς καὶ τὰ καλὰ του, στάμπελ(ε) μόμπελ(ε), κινητά τε καὶ
 ἀκίνητα, νὰ τῶν ἀπηλογᾶται εἰς πᾶσα ἐναντίων αὐτὸς καὶ οἱ διαδόχοι του (καὶ)
 νὰ τοῖς μαντινιέρουν καὶ εἰς πᾶσα κρίσι τῆς ἐκγλαμπρωττάτης μας αὐθεντίας. Τὸ ὅπιον
 πρᾶμα τὸ ἐπούλησεν ὁ αὐτὸς κὺρ Ἰω(άννης) μετὸ θέλημαν τοῦ υἱοῦ του τοῦ Στα- 25
 βριανοῦ. Καὶ ἡ παροῦσσα γραφῇ θέλουσι τὰ παρόντα μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρά καὶ βευαία
 εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) (νούμερο) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος,
 ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κὺρ Πέρος
 Τζεντούρης, κὺρ Νικολὸς Ἀμπράμος.— Κοπιαρησμένη).

+ Ἐννόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφμα', μηνὶ Μαρ-
 τίῳ ἡ'. Εἰς τὸν ναὸν τοῦ αγίου Παντελεήμονος, πουλησίαν δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον
 κάμνη πρεζέντ(ε) ὁ σερ Πρ(εν)τζάνεντου Ράλμπας, υἱὸς τοῦ ποταὶ Νικολοῦ τοῦ
 Ράλμπα, πρὸς τὸν γαμπρόν τ(ου) τὸν μαῖστρο Ἀνδρέα τοῦ Γράσσου, πρὸς τοῖς κληρο-
 νόμοις καὶ διαδόχοις αὐτοῦ, πρεζέντ(ε) καὶ τῶν ἡμερῶν του, ἡγουν εἰς τὸ κωμάτην 5
 τὸ χωραφάκιν τοῦ Πλήθου, τὸ λεγόμενον) πεληγάρδην, ὅπου ἔχει ὁ ῥηθεις σερ Πρεν-
 τζάνες ἀπὸ μέρος τοῦ μακαριτοῦ τοῦ πατρός του, ὅπου ἔχει τὸ πηγάδην μέσα, τὸ
 σύμπλοιον τοῦ μ(εγάλου) χωραφίου καὶ τοῦ ποταμοῦ τῆς κοπριάς. Καὶ πουλῇ του τω

- ἀπὸ τὴν σήμερον | πάντι ἐλεύθερον | δια δουκ(ά)τα κορέντ(ε) (νούμερο) 10, ἡγουν δέκα,
 10 πρὸς διακώσια εὐδομήντα τρεῖς σολ(δία) τὸ καθ'εν. Τὰ ὅποια δουκ(ά)τα τὰ δέκα κρά-
 ζεται ὁ ῥηθεὶς πωλητῆς κωτέντος, πληρωμ(ένος) καὶ σατζηφάδος ἀπὸ τὸν γαμπρόν
 του τὸν ἀνωθ(εν) μαίστρω Ἀνδρέαν. Τὸ ὅπιον μπράμαν τὸ ἐπούλισεν ὁ σερ Πρεν-
 τζάνες ὁ διὰ ὄνομαν τῆς μάνας του τῆς κερα Μαρίας διὰ τὰ δέκα δουκ(ά)τα, ὅπου
 ἐχρεώστη τῆς παραστεκαμένησας, ὅπου τῆς τὰδωκ(εν) ὁ γαμπρός τῆς ὁ μαστρ Αν-
 15 δρέας καὶ πλήρωσέν τ(α). Τώρα λοιπὸν θέλ(ει) ὁ ῥηθεὶς ὁ πωλιτῆς καὶ δίδει τοῦ
 αὐτοῦ μαίστρο Ἀνδρέου τοῦ γαμπροῦ τ(ου) ἀπλαναοῦτωρητὰ, νὰ τὸ ἔχει τὸ παρὸν
 χωραφάκι τῆς ἐξουσίας του, νὰ τὸ πουλήσ(η), νὰ τὸ χαρίσ(η) καὶ νὰ τὸ κάμει σα θέ-
 λ(ει) αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του. Σε περ κάζω καὶ σικωθεῖ τινὰς καὶ γυρεῦσι τίποτι
 f.<β>ν δικαίωματα εἰς αὐτῶ | τοῦ μαστρ (Ἀνδρέου) ἢ τῶν κληρονόμων του, ὀμπληγάρεται
 20 αὐτὸς ὁ πωλιτῆς καὶ τὰ καλὰ του, στάμπελ(ε) μόμπειλε, νὰ τοῦ ἀπηλογοῦντ(αι) εἰς
 πᾶσα ἐναντίων αἰωνίως καὶ ἀκεραί(ως). Καὶ ἡ παροῦσσα γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντα
 μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν δουκ(ά)τα 5, τα ἡμυσι τῆς ἀφ(εν)τίας καὶ
 τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις
 μαρτ(ύροις) —
 25 Κύρ Νικολὸν Ταπλησιαν —
 Μαίστρο Νικόλ(αος) Παρζαλῆ — Κοπιαρησμ(ένη).

54

9 Μαρτίου 1541

- + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ,αφμα', μηνὶ Μαρ-
 τ(ίω) θ'. Εἰς τὸ Μέσ(α) Κάστρω τῆς Ναξίας, εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ μακαριτοῦ μισερ
 Ἀντωνίου Ντεληβόγια, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένα), τὸ
 5 ἐν μέρος ἡ ἀρχόντισσα ἡ Ράμπελα συμβῆα τοῦ μακαριτοῦ σερ Μαθίου Μελιμόντζα,
 10 τὸ δὲ ἕτερον μέρος ὁ ἀδελφός τῆς ὁ σερ Γιαννούλ(ης) Συρίγος, ἀπὸ τὴν Σαντορίνη,
 λέγωντα ἡ αὐτῇ ἀρχόντισσα τὸ πῶς εἶχεν ἀπὸ λογαρασμὸν ἐδικὸν τῆς εἰς τὴν Σαν-
 τορίνη τρεῖς κωμάτια πράματα· τὸ ἕναν κωμάτι καὶ ὀλίγον ἀμπέλ(ην) μέσα, καὶ τὰ
 δύο ἀργοχώραφα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τόπον καὶ μέρος τῆς Μεσαρίας· τὸ ἀμπέ-
 λ(ην) εἰς τόπον λεγόμενον Φρασκοῦ, πλησία τοῦ κύρ Γεωργ(ίου) Ντανέζη ἀπὸ τὴν
 10 μίαν μερίαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μερίαν τοῦ Ἀντωνίου Πρέκα· αὐτομοίως καὶ τὸ ἕτε-
 ρον κωμάτι εἰς τόπον λεγόμενον Καλιναροῦ, πλησίον τοῦ αὐτοῦ σερ Γιαννούλ(ι)
 καὶ τοῦ κύρ Ἀντωνίου Γαβαλλὰ· τὸ δὲ ἕτερον κωμάτι καὶ αὐτὸν κειτώμ(ενον) εἰς
 τόπον λεγόμενον εἰς τὰ Κάστανα, πλησίον τοῦ σερ Φραντζέσκου Ντεστάει καὶ
 τοῦ Μιχάλ(η) Πανοῦριου· τὰ ὅποια χωράφια εὐρίσκονται μουζουρίων (νούμερο) 6,

ήγουν έξε, καθώς τὰ έστημάρασιν τὸν καιρὸν εκείνον. Λοιπὸν αὐτὰ τὰ άνωθ(εν) πρᾶ- 15
ματὰ όμολογὰ καὶ λέγει ἡ εἰρημ(ένη) άρχόντισσα τὸ πῶς τὰ έπούλησαι ό συμ-
βίος της ό σερ Μαθίος τοῦ άδελφού της τοῦ άνωθεν σερ Γιανούλ(ι) μετὸ θέλημάν
της άπό καιροῖς καὶ χρόνοις περασμ(ένοις) (νουμ.) 20, ήγουν ήκωσι, δια δουκ(άτα)
κορέντ(ε) (νούμ.) 18, ήγουν δεκοκτῶ. Τὰ όποία δουκ(άτα) τὰ 18 όμολογὰ καὶ λέγει
τὸ πῶς εἶναι άπό τὸν καιρὸν εκείνον αὐτῇ καὶ ό συμβίος της ό σερ Μαθίος κωτέν- 20
τοι, πληρωμ(ένοι), σατζηφάδοι, καὶ καμίαν γραφὴν δὲν τοῦ εἴχασιν καμωμ(ένη) τοῦ
αὐτοῦ σερ Γιανούλ(ι) τοῦ άδελφού της. Τώρα ἡ αὐτῇ άρχόντισσα δι αντεσκάργω τοῦ
άνδρός της καὶ τῆς ψυχῆς (της) (καὶ) δια βευαίωσιν τοῦ άδελφού της θέλει καὶ κάμνη
του τὴν παροῦσαν γραφὴν καὶ κωμπερμάρι τού τα καὶ κονσενιάρι τού τα, καθώς εὐρί-
σκουνται παντι έλεύθερα, μετὸ θέλημαν τῆς θυγατρὸς της άρχόντισσας Μαρούλας 25
καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτῶν. Πλὴν δὲ κατὰ τὸ παρὸν δίδει τοῦ άδελ-
φού της τοῦ σερ Γιανούλ(ι) άπλαναούτωρητὰ εἰς τὰ εἰρημ(ένα) πράματα, νὰ τὰ έχει
αἰωνίως καὶ άκεραίως μετὰ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, νὰ τὰ κυριεύουν, νὰ τὰ ποσεντέρου,
νὰ τὰ τρώσι, νὰ τα γαλδέρουν καὶ νὰ τὰ έχουσιν τῆς έξουσίας των, πουλήσουν, χαρίσουν,
πακτώσουν, μπατικιάσουν, αλωτριώσουν καὶ τὰ έξῆς. Καὶ περλαβεντούρα δια κανέναν 30
καιρὸν νὰ ήθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ γυρεῦσι δικαίωμ(ατα) εἰς αὐτὰ ἡ τοῦ σερ Για-
νούλ(ι) ἡ τῶν διαδόχων του, όμπληγάρεται ἡ | αὐτῇ άρχόντισσα ἡ Ράμπελα πρεζέν- f.(ιγ)
τ(ε) αὐτῇ καὶ τὰ καλλὰ της, όπο[υ (καὶ) αν εθέλασιν εὔρεθεῖ], στάμπελ(ε) μόμπελ(ε),
κινιττά τε καὶ ακίνητα, νὰ τῶν άπηλογοῦνται αὐτῇ καὶ οἱ [κληρονόμοι] τος εἰς όλ(α)
ταντάνα ἡντερέσσα, όποῦ εθέλασιν ακαδέρει. Καὶ πάλλ(ει) τάσσει καὶ όμπληγάρεται νὰ 35
τοῖς μαντινιέρι καὶ νὰ τοῖς ντεφεντέρει εἰς πᾶσα κρίσι τῆς έκγλαμπρωττάτης [μας αὐ]-
θεντίας. Καὶ δια τοῦ παρόντ(ος) γραμμάτου κωμπερμάρουσιν όλ(οις) τοῖς πάτοις τοῖς
άγ[ωγεγραμμ(ένοις)] εἰς πέναν (ύπέρπυρα) <   >, (νουμ.) 50, τὰ ήμυσι τῆς αὐθεντίας
καὶ τὰ ήμυσι τῆς μερίδος, όποῦ στέργει, καὶ τὰ έξῆς καὶ ἡ πένα πληρω(μένη), ἡ δὲ
ἡ παροῦσσα νὰ μένει πάντοτε στερεὰ καὶ άμεταποίητος. Παρακαλοῦσι καὶ άξιοπίστοις 40
μαρτύροις, τὸν εὐγενέστατον άρχον μισερ 'Αντώνιον Ντακορώνια τοῦ ποταὶ μισερ
Μαρκουλή, καὶ τὸν σερ Μπουρταλαμίω Στελή τοῦ Σανούδου. —

+ 'Ενονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ αληθινοῦ Θ(εοῦ) ήμῶν, άμην. , αφμα', μηνι Μαρ-
τ(ίω) ιγ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) έμὲν τοῦ νοταρίου Παντα-
λέωντος τοῦ Μηγιατέι. Πετρινόλ(α) θυγατέρα τοῦ ποταὶ μαστρο 'Ιω(άννη) Κουτζουρώ-

- 5 πουλ(ου) ἔχει ἕναν κωμάτην ἀμπελάκι ἀπο λογαρασμὸν τοῦ πατρός της τοῦ μακαριτοῦ εἰς τὴν Ποταμία, πλησίον τοῦ μισερ Αντωνι Κρίσπου υἱοῦ τοῦ μισερ Μπαλή καὶ τῆς στράτας τῆς κουμούνας, τὸ ὅπιον πράμα τὸ κονσενιάρει ἀπὸ τὴν σήμερον τοῦ ἀδελφού της τοῦ μαῖστρο Γεωργ(ίου) Κουτζουρώπουλ(ου) καὶ πουλή του τω, καθὼς εὐρίσκεται ἀπὸ ταῖς τρανταφιλίαις καὶ ἀπάνω, παντι ἐλεύθερον, χωρὶς καμίαν κράτησιν,
- 10 ἡγου με ἡτι περιέχει μ(έσα), δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμ.) 2, ἡγ(ουν) δίο. Τὰ ὁποία δουκ(άτα) τὰ δίο κράζεται ἡ αὐτῇ πουλύτρ(α) κωτέντ(α), πληρωμ(ένη), σατζηφάδα. Πλην δε ἀπὸ τὴν σήμερον δίδει αὐτῇ ἡ πουλύτρ(α) τοῦ ἀδελφού της τοῦ μαστρο Γεωργ(ίου) ἀπλαναοῦτωρητὰ εἰς τὸ παρὸν πράμα, νὰ τὸ τρώγ(ει), νὰ τὸ γαλδέρει μετὰ τῶν διαδόχων του αἰωνίως καὶ ἀκεραίως, καὶ νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των,
- 15 πουλήσουν, χαρίσουν, πακτώσουν, μπατικιάσουν καὶ τὰ ἐξῆς. (Καὶ) περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ γυρεῦσι δικαίωματα εἰς τὸ παρὸν πράμα ἢ τοῦ μαῖστρο Γεωργίου ἢ τῶν διαδόχων του, τάσσει καὶ ὀμπληγάρεται αὐτῇ ἡ πουλύτρα καὶ τα καλὰ της, στάμπελ(ε) μόμπει(λε), νὰ τοῦ ἀπηλογοῦνται εἰς πᾶσα ἐναντίων. (Καὶ) πάλ(ει) ὀμπληγάρεται νὰ τοῖς μαντινίρει κληρονομικὸς εἰς
- 20 πᾶσα κρίσι τῆς ἐκγλαμπρωττάτης μας αὐθεντ(ίας) (καὶ) ἡ παροῦσσα γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βεβαία εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) (νούμ.) 10, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κὺρ Ἰω(άννη) Πουλή ἀπὸ τὴν Ποταμία, κὺρ Νικόλ(αον) τοῦ Μιχελ(ή) τοῦ Κριτικοῦ ἀπὸ τῆς Μέλανες. —

56

27 Μαρτίου 1541

- + ,αφμά', Μαρτ(ίω) κζ'. Ἦλθεν ἡ ἀνωθ(εν) κερα Πετρινόλ(α) καὶ δίδει καὶ πουλή τὴν συκίαν μετὸ περιαυλὸν τ(ης), ὅπου ἐκράτησε ἀπὸ τὸ ἀνωθ(εν) πράμα, τοῦ ἀδελφού της τοῦ ἀνωθ(εν) μάστρο Γεωργ(ίου) καὶ τῶν διαδόχων του, δια (ὑπέρπουρα)
5. (Καὶ) κράζεται πληρωμ(ένη), σατζηφάδα καὶ παραδίδει τοῦ τω μαι ὀλ(οις) τοῖς
- 5 πάτοις καὶ ταῖς κοντετζιόναϊς ταῖς ἀνωθ(εν) γεγραμ(ένες). Παρόν(τες) μαρτ(ύροι) κὺρ Γιανούλ(ης) Πουλῆς, Μανό(λης) Ματζαμάς.

57

22 Μαΐου 1541

- + ,αφμά', Μαῖω κβ'. Ἦλθεν ὁ μαστρο Πέρος υἱὸς τοῦ καλογέρου τοῦ Γεράσημου, τοῦ λεγομ(ένου) Ραμοῦντου | (καὶ) εἶπεν ἐμὲν τοῦ νοταρίου | τὸ πῶς εἶναι πληρωμ(ένος) καὶ ἐξεπληρωμ(ένος) ἀπὸ τὸν μπάρμπα του τὸν Κωσταντῖ τοῦ Γεμέλου ἀπάνω εἰς τὰ πράματα, ὅπου τοῦ ἡδωκ(εν) μουσιάρικα παντοτινὰ, δια δουκάτα (νούμ.)
- 5 5, καὶ δὲν τοῦ χρεοστῇ πλαίκα τίποτ(ι), καθὼς φαίνεται ἡ γραφῇ, ὅπου τοῦ ἔχοι

καμωμ(ένη) εις τοις ἀφλῆ' Σεπτευρί(ω) α^η. Δια χειρὸς καμοῦ νοταρίου Πανταλέωντος τοῦ Μηλιάτει.

58

20 Φεβρουαρίου 1540

+ ,αφμ', μηνί Φεβρουαρίω κ'. Εἰς τὸ Ἐξώπουργον τοῦ μεγάλου Ἡλιοῦ, εἰς f.(ιγ)^ν τὸ σπίτ(ι) τῆς κερα Διαμάντας τοῦ Βάρδα, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθ(εν) γεγραμμ(ένα), τὸ ἐν μέρος αὐτῇ ἡ κερα Διαμάντα μαζοῖ μετὰ παιδία της, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ ἀδελφός της ὁ Ἰω(άννης) λέγωντα οὕτω ἡ κερα Διαμάντα: Τὸ πῶς ἔχουσιν μετὸν ἄνδραν της τὸν μακαριτὸν σερ Νικολῶ Πανταλέω κοισταρησμ(ένα) 5 δύο χωράφια περιβολιασμ(ένα) με πετροτείχοις εἰς τὸ μέρος τῶν Κηντίων, πλήσια τοῦ ποτὲ σερ Ἀντώνι Ντεσκάκει καὶ τοῦ Πέρου Ἀμπράμου, τὰ ὅποια εἶν ἀντάμα (καὶ) τὰ δύο, ξεχωρισμ(ένα) ἕναν ἀπὸ τὸ ἄλλον μετοῖς τράφοις των, ἡγουν πετροτείχ(οις). Λοιπὸν κατὰ τῆς ὥρας θέλει ἡ κερα Διαμάντα καὶ πούλῃ τοῦ ἀδελφοῦ της τοῦ ἀνωθ(εν) Ἰω(άννη) τὸ ἀπάνω χωράφι, καθὼς εὐρίσκεται παντὶ ελεύθερον, δια δου- 10 κ(άτα) κορέντε (νούμερο) 3, ἡγουν) τρία· ἡ δὲ τὸ ἄλλον χωράφιν, ὅπου ἔχει τὰ δεινδρά, ἡγουν τὸ κάτω, θέλει καὶ μπατικιάζῃ τοῦ τω ἀπὸ ἐντρητίας ὁ δια δου- κ(άτα) 2 κορέντ(ε), πρὸς 273 σολ(δία) το καθῆν. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ 2 καὶ τὰ προ ἀνωθεν τρία κράζεται κατὰ τῆς ὥρας ἡ κερα Διαμάντα, κωτέντ(α), πληρωμ(ένη) ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της τὸν Ἰω(άννη). Τώρα ὁ διὰ πᾶσαν καλλὴν καθαρῶτητα καὶ συγου- 15 ρητὰ δίδει τοῦ ἀδελφοῦ τος παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὰ ἀνωθ(εν) χωράφια, νὰ τ(ὰ) ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτός καὶ οἱ κληρονόμοι του, πούλῃσιν, χαρίσιν καὶ τὰ ἐξῆς, ἔχων- τας καὶ πέρνωντας πάντ(α) τὰ δικαιώματά της ἡ κερα Διαμάντα καὶ οἱ κληρονόμοι της ἀπὸ τὸ κάτω χωράφι, ἡγουν τὴν ἐντρητίαν της ἀπὸ τὸ χειμονικῶ, κατὰ τὴν τάξιν. Ἡ δὲ καὶ πολάκις ἤθελεν σικωθεῖ τινὰς νὰ κοντραδῆρι τίποτις ὁ δι αὐτὰ, 20 ὀμπληγάρεται ἡ κερα Διαμάντα (καὶ) τὰ καλλὰ της, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινητά τε καὶ ἀκίνητα, νὰ μαντινιέρουν, νὰ σατζηφάρουν, νὰ πηλογοῦνται εἰς πᾶσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου ἤθελ(εν) ἀκαδέρει τοῦ Ἰω(άννη) (καὶ) τῶν διαδόχων του. Ἡ δὲ ἡ παροῦσα τος γραφῇ θέλουσι τὰ παρόντα μέρει, νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 15, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου 25 στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Πέρω Καλα- μίας, κύρ Ἀπόστολος Ρουσόπουλος.

59

20 Φεβρουαρίου 1540

+ ,αφμ', μηνί Φεβρουαρίω κ'. Εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μακαριτοῦ κύρ Στελιανοῦ Ροδίτι, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθ(εν) γεγραμμ(ένα), τὸ ἐν μέρος ἡ Καλλῆ ἡ συμβία τοῦ Γιάκουμου Μάγκου μετὸν ἄνδραν της ἀντάμα καὶ μετὴν

θυγατέραν της τὴν Πνευματικὴν, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ ἀδελφός της ὁ Μπουρταλαμῖος
 5 τοῦ Μπαλλά, λέγωντα ἡ εἰρημ(ένη) Καλλὴ τὸ πῶς ἔχει μαζοὶ μετὸν ἀδελφόν της
 τὸν ἄνωθ(εν) Μπουρταλαμῖον ἕνα χωράφιν εἰς τὰ Λαγκάδια, πλησίον τοῦ ποτὲ Νικολοῦ
 τοῦ Καλαφάτι, τὸ ἐμυσσὸν ἐδικόν της καὶ τὸ ἄλλον ἐμυσσὸν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀπὸ
 τὸ ὅπιον πέρνη ἀπο μέσα τὸ τρίτ(ον) ὁ αὐθέντης ὁ Βικάριος ὁ μισερ Τζουάν Μπελώνιας,
 10 ἔτζει ἀπὸ τὸ χειμονικὸν ὡςσάν καὶ ἀπὸ τὸ καλοκερινόν, δώνωντα τὸ μερδικόν του τοῖς
 σπόροις. Τώρα ἡ λεγομένη Καλλὴ θέλει κατὰ τῆς ὥρας καὶ πούλῃ τὸ μερδικόν της
 καὶ τὰ δικαιώματά της ὅλ(α) τοῦ ἀδελφοῦ της τοῦ Μπουρταλαμῖου μετὸ θέλημαν
 τοῦ ἀνδρός της καὶ τῆς θυγατρὸς τ(ης), ὁ δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμερο) 2, ἡγ(ουν)
 δίο, πρὸς 13 μαρτζέλοις τὸ καθῆν, μετὸ χαράτζην του ἄσπρον ἀργυρὸν ἕνα. Τὰ ὅποια
 15 δουκ(άτα) τὰ 2 κράζεται ἡ εἰρημ(ένη) Καλλὴ ὀμπροστὰ εἰς τὸν ἀνδρὰν της καὶ εἰς
 τὴν θυγατέραν της κωτέντ(α), πληρωμ(ένη) ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της τὸν Μπουρταλα-
 μῖον. Τώρα ὁ διὰ πᾶσσα καλλὴν καθαρῶτητα δίδουσιν τοῦ ῥηθέντος Μπουρταλαμῖου
 f.(ιδ)· παντίαν | ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν χωράφιν τὸ μερδικόν της νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του,
 νὰ τὸ πούλῃσῃ, [νὰ τὸ] χαρίσῃ καὶ νὰ το κάμει σα θέλ(ει), πέρνωντα οἱ ἀφεντότοποι τὰ
 δικαιώματά τος καὶ πληρώνωντας καὶ τὸ λεγόμενον χαράτζη. Καὶ πολάκις νὰ
 20 ἡθέλ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ τὸν ἐπυράξῃ τὸν λεγόμενον Μπουρταλαμῖον εἰς τοὺς δια-
 δόχοις του, ὀμπληγάρουνται αὐτοὶ οἱ πούλητάδες καὶ τὰ καλλὰ τος, ὅπου καὶ ἀν εθέ-
 λασιν ἔυρεθεῖ, νὰ μαντινιέρουν, νὰ σατζηφάρουν, νὰ πηλογοῦνται τοῦ ἀγωραστή καὶ
 τῶν διαδόχων του εἰς πᾶσσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τοῦ ἡθέλ(εν) ἀκαδέρει. Ἡ δὲ
 ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θέλουσ(ιν) νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρμυα) [...],
 25 τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίας) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρα-
 καλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Ἰω(άννης) τῆς Διαμάντας, κύρ Ἰω(άννη)
 Μητιληναῖος.

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(οῦ) ἡμῶν, ἀμήν. , αφμ', μηνί Φευρουα-
 ρίω κ'. Ἐν Μπούργ(ω) Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μακαριτοῦ κύρ Στελιανοῦ Ροδίτη,
 δυνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πούλησίαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς
 5 ὥρας ἡ Καλλὴ τοῦ μακαριτοῦ Μμανουὴλ Μπαλλά, παροῦσσα καὶ θεληματικὸς τοῦ
 ἀνδρός της τοῦ Γιάκουμου Μάγκου καὶ τῆς θυγατρὸς των τῆς Πνευματικῆς καὶ τῆς
 κερα Σαβαστῆς θυγατρὸς τοῦ ἀνωθ(εν) μακαριτοῦ κύρ Στελιανοῦ Ροδίτη, ἡγου πρὸς
 τὸν ἀδελφόν της τὸν Στεφανὴ Μπαλλά, πρὸς τοὺς κληρονόμοις καὶ διαδόχοις αὐτοῦ,
 ξεκαθαρίζωντας εἰς τὰ περιβόλαια, ὅπου ἔχει ἀπὸ προικεῖον της εἰς τὰ Λαγκάδια,
 εἰς τὸν μ(έγαν) Γεώργιον τῆς Ἐλάταις |, πλήσια τοῦ Ἀλ(εν)ξάνδρου Ντεκαβάλιου |,

μετῆς κοπριαῖς, μετὴν σπιτοκατοικίαν, μετὰ πηθάρια, ὅπου εἶναι μέσα μετρῶν ζ' μετὰ- 10
μπέλια, μετὰ δεινδρά καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτῶν, ρεσαλβάρωντας τὴν
σποράν, ὅπου ἔχουσι μέσα, ἡγου ἀντάμα, καὶ μετὸ χωράφιν, ὅπου εἶναι εἰς τὴν Λαγ-
κάδα, πλησίον τοῦ αὐθέντ(η) τοῦ Βικάριου μισερ Τζουὺν Μπελώνια, τὸ ὅπιον χωρά-
φιν τὸ εἶχεν ἀγωραστὸν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της τὸν Μπουρταλαμίον. Τὰ ὅποια πρά-
ματα λέσιν αὐτοὶ οἱ πούλητάδαις τὸ πῶς δὲν τὰ εἶχασιν ποταὶ κανενὸς ὀμπληγάδα, 15
μηδὲ ἄλωνοῦ τινὸς πούλημ(ένα) γλυγορώ(τερα) ἡμι ἐδὰ τὴν σήμερον ἡμέραν, ὅπου τὰ
πούλη τοῦ ἀδελφοῦ της τοῦ Στεφανῆ, ὁ δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμ.) 20, ἡγου
ἡκωσι, πρὸς 273 (σολδία) τὸ καθ' ἐν, μετὸ χαράτ(ζην) τος ἀσπρα ἀργυρὰ 4 (καὶ) μετὸ
τέλος τῶνε, ὅπου πληρώνουσιν τῆς ἀνωθ(εν) κερα Σαβαστῆς. Ἀπὸ τὰ ὅποια δου-
κ(άτα) 20 θέλει καὶ χαρί(ζ)η τοῦ ἀδελφοῦ της τοῦ ἀνωθ(εν) Στεφανῆ τὰ 2 δου(κάτα), 20
ἡ δὲ τὰ 18 δουκ(άτα) κράζονται αὐτοὶ οἱ πούλητάδαις κατὰ τῆς ὥρας κωτέντοι,
εὐχαριστιμ(ένοι) καὶ ἀπὸ πληρωμ(ένοι) ἀπὸ τὸν εἰρημ(ένον) Στεφανῆ. Τώρα ὁ δια
πᾶσαν καλλὴν καθαρῶτητα καὶ συγουρητὰ δίδουσιν τοῦ ῥηθέντος Στεφανῆ καὶ τῶν
διαδόχων του, παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὰ παρόντ(α) καὶ ἀνωθ(εν) γεγραμμ(ένα), νὰ τὰ
τρῶσι, νὰ τα γαλδέρου καὶ νὰ τὰ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας τῶν, πούλησου, χαρίσουν, 25
πακτῶσουν, μπατικιάσουν καὶ τὰ ἐξῆς, δίδοντας τὸ ἀνωθ(εν) χαράτ(ζην) καὶ τὸ τέλ(ος)
τῆς κερα Σαβαστῆς. Καὶ κανένα ἢν πάτ(ζ)ιω νὰ μὴν ἔχουν ἀπο τινὰν ἡ δὲ εἰς ἀλέως
καὶ ἡθελεν σικωθεῖ τινὰς νὰ τοῖς διασίσει καὶ νὰ τὸν ἐκοντραδῇρει σε τίποτ(ι)
δικαιώματα, ὀμπληγάρουνται οἱ εἰρημ(ένοι) πούλητάδαις εἰς ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου, αὐτοὶ
καὶ τὰ καλὰ τος, ὅπου καὶ ἂν ἐθέλασιν εὐρεθεῖ, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτ(α) τε 30
καὶ ἀκίνητ(α), νὰ ρεσποντέρου, νὰ μαντινιέρου, νὰ σατζηφάρουν[τ], νὰ πηλογοῦνται
τῶν ἀγοραστᾶδων εἰς πᾶσσα ἐναντίον, ὅπου τῶν ἡθελ(εν) ἀκαδέρει. (Καὶ) ἡ παροῦσσα
τος γραφῇ θέλουσι τὰ παρόντ(α) μέρει, νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρ-
πυρα) 50, τὰ ἡμουσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμουσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ
ἐξῆς. | [Ἄ]κόμει [. . . . .], ὅπου ἔχει αὐτῇ ἡ Καλλὴ ἐκεῖ στα Λαγκάδια ἐκείνον, f.(ιδ)ν
ὅπου πέρνει τὴν ἐντρητίαν ὁ σερ Φραντζέσκος Ντελαγραμματικῆς, τὸ παραδίδει τοῦ
ἀδελφοῦ της τοῦ λεγομένου Στεφανῆ ὁ διὰ μουσιάρικον προσερινόν. Καὶ ὅντε νὰθελεν
πούληθῇ, νὰ εἶναι μπρ(ο)τιμηταῖος ὁ Στεφανῆς παρὰ ἄλλον τινὰν. (Καὶ) δια πίστωσιν
τῆς παροῦσσης παρακαλοῦσιν (καὶ) ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), κύρ Ἰω(άννης) τῆς Δι(α)-
μάντας, κύρ Ἰω(άννη) Μητιληναῖος. —

+ Ἐνὸνόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν, ἀφμ', μηνὶ Φεβρουαρίῳ κζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) ἐμὲν τοῦ νοταρίου Πανταλέωντος τοῦ Μηνιάττει, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον (καὶ) βευαιωμένην πούλησίαν θέλει καὶ κάμνη πάλη ἢ ἀνωθ(εν) Καλλῆ, ἢ συμβία τοῦ Γιάκουμου Μάγκου, μετὸ θέλη-
 5 μαν τοῦ ἀνδρός της, ἡγου πρὸς τὸν ἀδελφόν της τὸν ἀνωθεν Στεφανὴ Μπαλλὰ (καὶ) εἰς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, ξεκαθαρίζοντας εἰς τὸ χωράφιν, ὅπου τοῦ εἶχεν προμετά-
 δον, τὸ ἐυρισκόμενον εἰς τὰ Λαγκάδια, περιβολιασμένον καὶ πλησίον τοῦ αὐθεντ(η) τοῦ Βικάριου μισερ Τζουάν Μπελώνια, δια πρέζιον καὶ καλλὴν πούλησίαν εἰς δου-
 κ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμερο) 7, ἡ(γουν) ἐπτὰ, πρὸς 273 (σολδία) τὸ καθ'εν, μετὸ χαρά-
 10 τζην του ἀσπρον ἀργυρὸν ἓνα καὶ μετὸ βάρος του τὴν ἐντρητίαν τοῦ σερ Φραντζέ-
 σκου Ντελαγραμματικῆς. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ 7 κράζεται ἢ λεγομένη(ν) πούλητρα καὶ ὁ ἀνδρας της κωτέντοι, εὐχαριστιμένοι καὶ ἀπὸ πληρωμένοι ἀπὸ τὸν εἰρημένον Στεφανή. Τώρα ὁ διὰ πᾶσαν καλλὴν καθαρώτητα καὶ συγυρητὰ δίδουσιν τοῦ εἰρημένου Στεφανὴ κατὰ τῆς ὥρας παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν χωράφιν, νὰ
 15 εἶναι κύριος, νικοκύρις, νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του πούλησουν, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, πέρνωντας ὁ ἀφεντότοπος τὴν ἐντρητίαν του πάντ(α), ἡγου ἀπὸ τὸ χειμνικῶ, καὶ πληρόνοντας καὶ τὸ παρὸν χαράτζη. Καὶ περλαβεντοῦρα διὰ κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ τοῖς διασίσει, ὁμπλη-
 γάρεται αὐτοὶ μετὸν ἀνδραν της καὶ τὰ καλλὰ τος, ὅπου καὶ ἂν εθέλασιν εὑρεθεῖ.
 20 στεκώμενα σαλευώμενα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, νὰ ρεσποντέρου, νὰ μαντινιέρου, νὰ σατζηφάρου, νὰπηλογοῦνται εἰς πᾶσα ἐναντίον (καὶ) ζημίαν, ὅπου ἡθελ(εν) ἀκα-
 δέρει τῶν ἀγορασταδῶν. Ἡ δὲ ἢ παροῦσσα τος γραφῇ καὶ πούλησία θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ (καὶ) βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) 25, τὰ ἡμυσι
 τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακα-
 25 λούσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτύροις, μαστρο Δημήτρ(ιος) Ἀρτινώπουλ(ος) καὶ κυρ Πέρω Τζεντοῦρι. —

+ Ἐνὸνόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν, ἀφμ', μηνὶ Μαρ-
 τίῳ ιβ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ Γεωργ(ίου) Νταμῆλου,
 τοῦ λεγομένου Μιτζάκι, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμένα, τὸ
 ἓν μέρος ὁ προῆθεις Γεώργ(ιος), τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ γαμπρός τ(ου) ὁ Βασίλ(εις) τοῦ
 5 Μπαλλὰ, λέγωντα οὗτος ὁ Γεώργιος τὸ πῶς ἔχουσιν ἀντάμα μετὴν ἀδελφὴν του τὴν
 Τομαζήνα τὴν συμβίαν τοῦ ἀνωθ(εν) Βασίλ(ει), ποταμοῖδες ἀπὸ γονικόν τωνε, εἰς τόπον

λεγόμενον εἰς τοῦ Περούτζη τὸν ποταμὸν, πλησίαις εἰς τὴν Κοκολεντοῦ καὶ τοῦ Ἀντώνι τοῦ Ἀρβανίτ(η), περιβολισμ(έναις), τηρητεμ(έναις), καὶ λεύθεραις κατὰ πῶς εὐρίσκονται. Λοιπὸν ὁ ῥηθεὶς Γεώργ(ιος) θέλει κατὰ τῆς ὥρας καὶ δίδει καὶ παραδίδει καὶ πουλῇ τοῦ εἰρημ(ένου) Βασίλ(ει) τοῦ γαμπροῦ του καὶ τῆς ἀδελφῆς του τὸ μερδικόν του καὶ 10 ὅλλα του τὰ δι|καιώματα δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 8, ἡγουν ὁκτώ, πρὸς 273 f.(ie)¹ σολ(δία) τὸ καθ' ἐν, μετὸ χαράτζ(ήν) τος ἄσπρα ἀργυρὰ 5. Τὰ ὁποῖα δουκ(άτα), τὰ ὁκτώ κράζεται ὁ ῥηθεὶς Γεώργ(ιος) κωτέντος, πληρωμ(ένος) καὶ ἀπὸ πληρωμ(ένος). Τώρα ὁ δια πᾶσα καλλὴν καθαρώτητα καὶ συγουρητὰ δίδει ὁ ῥηθεὶς Γεώργ(ιος) κατὰ τῆς ὥρας τοῦ εἰρημ(ένου) Βασίλ(ει) καὶ τῶν διαδόχων του παντίαν ἐξουσίαν εἰς τῆς παρόν(τες) 15 ποταμοῖδες, νὰ εἶναι κύριοι, νικοκυραῖοι, νὰ τῆς ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πουλήσου, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, δίδοντας καὶ πληρόνωντας πάντ(α) τὸ ἄνωθ(εν) χαράτζη καὶ κείνον, ὅπου εἶναι κρατιμ(ένος). Ἡ δὲ καὶ πολάκις δια κανέναν καιρὸν νὰ ἤθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ κοντραδῆρει καὶ νὰ πυράξῃ τοὺς εἰρημ(ένους) ἀγωραστάδαις, ὁμπληγάρεται ὁ ῥηθεὶς πουλητῆς καὶ τὰ καλὰ του, ὅπου (καὶ) ἀν εθέλασιν εὐρεθεῖ, στεκώ- 20 μ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτ(α) τε (καὶ) ἰκίνητα, νὰπηλογοῦνται, νὰ μαντινιέρου, νὰ σατζηφάρουν τοὺς εἰρημ(ένους) ἀγωραστάδαις εἰς πᾶσα ἐναντίον (καὶ) ζημίαν, ὅπου τος ἤθελ(εν) ἀκαδέρει. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θέλουσι τὰ παρόντ(α) μέροι, νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίας) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλλοῦσιν (καὶ) ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), 25 παπ(ὰ) κύρ Φραντζέσκον Μπαγουζῆ, κύρ Μαθίος τοῦ παπ(ὰ) Θεοδωρί, ἀπὸ τὸν Κέφαλον, καὶ τὸν Γεώργ(ιον) τοῦ Στελιανοῦ Τουντούναβη.

63

13 Μαρτίου 1541

Εὐγαλμ(ένη).

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ,αφμά', μηνὶ Μαρτίῳ γι'. Εἰς τὸν Μπαρμπακά, εἰς τὸ σπ(ί)τ(ι) τῆς κερα Φλουρέντζας τοῦ Σκόρτζου, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πουλησίαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ἡ Ἀνέζα τοῦ Τρουμπέτ(α), ἡ συμβία τοῦ Νικολ(άου) τοῦ Κουλίπαπα, μετὸ θέλημαν 5 τοῦ υἱοῦ τῆς τοῦ Πέρου καὶ τοῦ Ἰω(άννη), ἡγου πρὸς τὴν ἀνυψίαν τῆς τ(ήν) Μαρίαν τοῦ Κραύγα καὶ τοῦ ἀνδρός τῆς τοῦ Κυριακοῦ Μυριόκαλου τοῦ Λαζέου, τοῦ καραβοκυροῦ, (καὶ) εἰς τοὺς διαδόχοις αὐτῶν, ξεκαθαρίζοντας εἰς ἕναν κωμάτην περιβόλ(ην) ποτιστικόν, ὅπου ἔχει ἀγωραστὸν ἀπὸ τῆς εἰρημένης Μαρί(ας) τὴν (μητέρα), εἰς τόπον λεγόμενον Ποταμία, πλησίον τῆς λεγομ(ένης) Μαρίας καὶ τῆς Σταβρακοπούλας, ὁ δια 10

63 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως.

- πρέζιον καὶ καλλὴν πούλησίαν εἰς δοικ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 4, ἡγ(ουν) τέσερα, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθ(εν), καὶ με τέλος σολ(δία) 3. Τὰ ὁποῖα δοικ(άτα) τὰ 4 κρά-
ζεται κατὰ τῆς ὥρας ἡ ἀνωθ(εν) πούλητρα κωτέντ(α), εὐχαριστημ(ένη) καὶ ἀπὸ πλη-
ρωμένη ἀπὸ τὴν εἰρημ(ένην) Μαρίαν καὶ ἀπὸ τὸν ἄνδραν τῆς τὸν καρaboκύριν. Τώρα
15 ὁ δια πᾶσσα καλλὴν καθαρῶτητα δίδει τῶν αὐτῶν ἀγοραστάδων παντίαν ἐξουσίαν εἰς
τὸ παρὸν περιβόλ(ην), νὰ τὸ ἔχουσιν κατὰ πῶς εὐρίσκει(ται) με ὀλίγα δεντρούτζηκα,
μετο τέλος τ(ου), μετὸ νερόν τ(ου) καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιοματίων αὐτῶν, νὰ τὸ
γαλδέρουσι παντελῶς, αἰωνίως καὶ ἀκεραίως, καὶ νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας τῶν αὐτοῖ
καὶ οἱ κληρονόμοι των, πούλησου, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, δίδοντας τὸ παρὸν τέλος. Ἡ δὲ
20 καὶ πολλὰκις δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ τοῖς διασίση, ὁμπληγᾶρεται
αὐτῇ ἡ πούλητρα καὶ τὰ καλλὰ τῆς, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται, στεκώμ(ενα) σαλευώ-
μ(ενα), κινήτᾳ τε καὶ ἀκίνητᾳ, νὰ μαντινιέρουν, νὰπηλογοῦνται, νὰ σατζηφάρουν τοῖς
ἀνωθ(εν) ἀγωραστάδαις εἰς πᾶσσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τος ἡθελ(εν) ἀκαδέρει.
25 Καὶ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ καὶ πούλησίᾳ, θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει, νὰ εἶναι
ἰσχυρὰ καὶ βευαίᾳ εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι
τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρκαλοῦσι καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις),
μαίστρο Μαθίω Ντακορώνια, μαίστρο [[μιχ]] Γεώργ(ιος) Κουτζουρώπουλ(ος).

64

13 Μαγτίον 1541

- f. <15>^v + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(ο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἄφμα', μηνὶ Μαρτίῳ
ιγ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ σερ Μπατέστου Ντε
Μαρὶ, αἰωνίαν, ἀκεραίαν καὶ παντοτινὴν κουντουβερνίαν, ἐμπιστεμ(έν)ην καὶ καλλὴν,
| μυσιάρικην | θέλουν καὶ κάμνουν κατὰ τῆς ὥρας τὰ παρόντ(α) μέρει. Ἀρχίζοντας
5 καὶ πρῶτον ἡ κερα Ρήνη, θυγατέρα τοῦ ποταὶ Ἰω(άννη) τοῦ Δημητράκι μετὸν ἀδελ-
φόν τῆς τὸν Δημήτρ(ιον), θεληματικὸς καὶ τοῦ συμβίου τῆς τοῦ σερ Μπατέστου,
ὁμοίως καὶ δεῦτερον ὁ ἐξᾱδελφός των ὁ Γεώργ(ιος) τοῦ Νικολ(άου) τοῦ Δημητράκι,
ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓνα κωμάτην ἀμπέλ(ην) (καὶ) χωράφιν, ὅπου ἔχουσιν ἀπὸ γονι-
κόν τος ἡ κερα Ρίνη ἀντάμα μετὸν ἀδελφόν τῆς, εἰς τόπον λεγόμενον εἰς τὸν Μπύρ-
10 γ(ον) του Ντε Μαρὶ, πλησίον τοῦ αἰγίου Μερκουρίου, καὶ τοῦ Νικολ(άου) τοῦ Φέουδου
καὶ τοῦ Νικολ(άου) τοῦ Δημητράκι τοῦ μπάρμπα τονε [[καὶ παρα]]. Τὸ ὅπion πράμα
τὸ παραδίδουσ(ιν) κατὰ τῆς ὥρας τοῦ εἰρημένου Γεωργίου τοῦ ἐξαδέλφου των ὁ διὰ
μυσιάρικον παντοτινόν, ἡγου ἦν περπέτουω, μετοῖς πάτοις καὶ ταῖς κοντετζιόνες
ταῖς ὑποκάτωθ(εν) γεγραμμέν(αις), λέγωντας τὸ παρὸν πράμα ὑπόσχεται ὁ Γεώρ-
15 γ(ιος) νὰ τὸ κυβερνᾷ, νὰ τὸ ἀναστίνῃ, νὰ τὸ καλλιεργᾷ νικοκυράτα (καὶ) ἀρεσκόμε(ενα),
ὥσάν πᾶσα καλλὸν νικοκύριν (καὶ) γεωργόν, ἔτεις τ(ὴν) γῆν, τὸ ἀμπέλ(ην) (καὶ) τὰ

ἐξῆς, τόσον αὐτὸς ὥσπιν καὶ οἱ κληρονόμοι του. Ἡ δὲ τὸ χωράφι νὰ τὸ σπέρνει χει-
 μονικόν, καλοκερινόν, βάνοντας καὶ οἱ δωτήραις τοῦ πραγμάτου τοῖς ἐμυστοῖς σπόροις
 καὶ ταῖς ἐμυσσαῖς ἐξωδαῖς, θέρος καὶ καλοκερινόν. (Καὶ) εἰς τὸν καιρὸν τοῦ καθε-
 νὸς καρποῦ νὰ μυράζουσιν ἥσα, ἥσα ἥν περπέτουω ἀπὸ τ(ῆν) γῆν, ἀπὸ τὸ ἀμπέλ(ην) 20
 καὶ τὰ ἐξῆς. (Καὶ) εἰς δικαίωμαν καὶ κωτέντω τοῦ καθενὸς μέρου καὶ τοῦ ἐτέρου,
 εἰς ὀμπατίκην (καὶ) πληρωμὴν τοῦ πραγμάτου ἐστήσασιν πρέζιον (καὶ) καλλὸν παγα-
 μέντω εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμερο) 5 $\frac{1}{2}$, ἡγουν πέντ(ε) ἡμυσι, πρὸς 273 σολ(δία)
 τὸ καθῆν. Εἰς τα ὁποῖα κράζεται κατὰ τῆς ὥρας ἡ κερα Ρήνη καὶ ὁ ἀδελφός της
 καὶ ὁ συμβίος της ὁ σερ Μπατέστος κωτέντοι, εὐχαριστιμ(ένοι) καὶ ἀπὸ πληρωμ(έ- 25
 νοι). Τώρα ὁ δια πᾶσσα καλλὴν καθαρῶτητα τοῦ τὸ παραδίδουσιν κατὰ τῆς ὥρας
 μετὸ τέλος του (ὑπέρπυρον) 1 τοῦ μισερ Γιανούλ(ι) Ντε Μαρί, τὸ ὅπιν νὰ τὸ πληρώ-
 νουσ(ιν) μαζοῖ, τὸ καθῆν μέρος σολ(δία) 12, (καὶ) μετὰ πασσῶν τῶν δι(και)ομάτων
 αὐτοῦ. (Καὶ) τοῖς κόποις του καὶ τὰ δικαιώματά του ὁ ῥηθεῖς Γεώργ(ιος) νὰ τὰ ἔχει
 τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, 30
 ρεσαλβάροντας τὸ ἀνωθ(εν) τέλος. (Καὶ) πᾶσσα καιρὸν, ὅπου νὰ ἡθελ(εν) φανιστῇ τῶν
 εἰρημ(ένων) δωτήρων νὰ τὸ πουλήσουσι παντελῶς, νὰ εἶναι κρατιμ(ένοι) νὰ βάνουσιν
 ἀποκοπτάδες νὰ τὸ στημάρουν, (καὶ) ἡ ἀποκοπὴ νὰ μένει στερεὰ εἰς πέναν τὴν ὑπο-
 κάτωθ(εν) γεγρ(αμμένην), μπατάρωντας τὰ πέντ(ε) ἡμυσι δουκ(άτα) εἰς τὴν ἀπο-
 κοπῇ, καὶ τὰ ἐποίλιπα νὰ τὰ δίδει ὁ Γεώργ(ιος) καλλὸν παγαμέντ(ω), νὰ μένει τὸ πρᾶ- 35
 μαν ὅλ(ον) ἐδικόν του. Ἡ δὲ εἰς ἀλέως (καὶ) τὸ πρᾶμα εἶναι κακὰ κυβερνιμ(ένον) (καὶ)
 ἀπολισ(μένον) κατὰ τῆς ὥρας νὰ χάνουσ(ιν) οἱ κοπιαστάδαις τὰ δικαιώματά τος (καὶ)
 νὰ εἶναι κευγαλμ(ένοι) ἀπο μέσ(α) κατὰ τὴν τάξιν. (Καὶ) εἰς σε πᾶσα ἐναντίωσιν τῶν
 κοπιαστάδων, ὀμπληγάρουνται οἱ δωτήραις νὰ | τ(ῶν) | μαντινιέρουν, νὰ τῶν ἀπηλο-
 γοῦνται, αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι των (καὶ) τὰ καλλὰ των, στεκώμ(ενα) σαλευώ- 40
 μ(ενα), κινητά τε καὶ ἀκίνητα. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τος γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α)
 μέροι νὰ εἶναι ἰσχυρά καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίας)
 (καὶ) τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι (καὶ) ἀξιοπί-
 στοις μαρτ(ύροις), τὸν εὐγενέστατον ἀρχον μισερ Γιανούλ(ι) Ντε Μαρί, τὸν μαστρο
 Νικολὸν τοῦ Λέου, τὸν παπ(ά) Νικηφόρου, τὸν μαστρο Γεώργ(ιον) Κουτζουρῶπουλ(ον). 45

64 ⁴³ ἀ. κ(αὶ) εὐγαλμένοι65 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγγράφη μεταγενεστέρως.

- τ(ιω) κδ'. Εἰς ἐν Ἐξω Πόρτω Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς Εὐγενοῖς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ Στελιανοῦ Μπακταμήρι, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βευαιωμένην πουλησίαν
- 5 θέλει καὶ κάμνη κατὰ τῆς ὥρας ἡ Μαρία ἡ θυγατέρα τῆς ἀνωθ(εν) Εὐγενοῖς, τῆς λεγομένης Γιαφίνας, παροῦσα καὶ θεληματικὴ τοῦ ἀνδρός της τοῦ μαῖστρο Ἀντωνίου Σκανταλάρει, ἐκ τοῦ Ρεθέμνου, ἡγουν εἰς τὴν μητέραν της τὴν ἀνωθ(εν) Εὐγενοῦ (καὶ) εἰς τοὺς διαδόχοις αὐτῆς, ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓνα σπίτ(ι) ἀνώγειν, ὅπου ἔχει ἀπὸ αὐτὴν τὴν μητέραν της προικίον εἰς τὸν Μπούργον [ἔι]. πλησίον τοῦ Δημητρίου
- 10 Μιτιληναίου (καὶ) τῆς στράτας τῆς κουμούνας, ὁ δια πρέζιον καὶ καλλὴν πουλησίαν εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμ.) 20, ἡγ(ουν) ἡκουσι, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθ' ἐν, μετὸ χαράτζην του ἀσπρα ἀργυρὰ (νοῦμ.) 10, ἡγουν δέκα. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ 20 κρίζεται κατὰ τῆς ὥρας ἡ λεγομ(έν)η Μαρία καὶ ὁ ἀνδρας της ὁ μαῖστρο Ἀντώνιος κωτέντοι, πληρωμ(έ)νοι καὶ ἀποπληρωμ(έ)νοι. [(κατὰ) τη]. Τώρα ὁ δια πᾶσα καλλὴν
- 15 καθαρῶτητα καὶ συγουρητὰ θέλει αὐτῇ ἡ Μαρία (καὶ) ὁ ἀνδρας της καὶ δίδουσ(ιν) τῆς μητρός της παντίαν ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν σπίτ(ι), νὰ εἶναι κερά καὶ νικοκυρά, νὰ τὸ ἔχει τῆς ἐξουσίας της, πούληση, χάριση (καὶ) τὰ ἐξῆς, δίδοντας πάντ(α) τὸ παρὸν χαράτζη. (Καὶ) πολλὰκις νὰ ἡθελ(εν) κοντραδῆρει τινὰς (καὶ) νὰ διασίσει τὴν λεγομένην Εὐγενοῦ τὴν μητέραν της στὸ παρὸν σπίτ(ι), ὁμπληγᾶρεται ἡ Μαρία καὶ ὁ
- 20 ἀνδρας της ὁ μαῖστρο Ἀντώνιος αὐτοὶ καὶ τὰ καλλὰ των, ὅπου καὶ ἂν εθέλασιν ἐυρεθεῖ, στεκώμ(ε)να σαλευώμ(ε)να, κινήτ(α) τε καὶ ἀκίνητ(α), νὰ πηλογοῦνται, νὰ ρεσποντέρου, νὰ βοηθοῦσι, νὰ μαντινιέρου, νὰ ποπληρώνου τὴν εἰρημένην Εὐγενοῦ τὴν μητέραν της καὶ τοὺς κληρονόμους της | εἰς πᾶσα ἐναντίον | ρεσαλβάροντας ὁ μαῖστρο Ἀντώνιος τῆς συμβίας του τῆς Μαρί(ας) δικαίωμ(ατα) καθαρὰ καὶ καλλὰ εἰς ὅτι ἀρα
- 25 ἐπούλησεν ἐδῶ ἀπὸ τὸ προικίον της, στάμπελ(ε) μόμπηλ(ε)· ξεκαθαρίζοντας ὅτι κατὰ [τὴν] συγγηρίαν νὰ | τοῦ | ἐτραβενιέρισε θάνατος μὴ ἔχοντας παιδ(ία) μετὴν εἰρημένην Μαρίαν, θέλει καὶ συγουράρη της τὸ προικίον της ὅλ(ον), ὅπου ἐπούλησε, καὶ ὁμπληγᾶρι της κατὰ τῆς ὥρας τὰ καλλὰ του, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκονται, στεκώμ(ε)να σαλευώμ(ε)να, κινήτ(α) τε καὶ ἀκίνητ(α), ἔτεις ἀπὸ τὸ προικίον του ὥσπ(αν) καὶ
- 30 ἀπο ἀκίστον ἐδικόν του· νὰ ἔχει δύναμιν καὶ παντίαν ἐξουσίαν τζενεράλμέντ(ε) νὰ πλῶνει μετὸ μπράτζω τοῦ αγίου Μάρκου εἰς πᾶσα τόπον καὶ αὐλὴν τῆς ἐκγλαμπρωτάτης καὶ καθαρωτάτης αὐθεντ(ίας) τῶν Βενετῶν νὰ πληρώνεται τὸ προικίον της ξέχρωα, καὶ ρεσαλβάρωντάς της (καὶ) τὰ δικαίωμ(ατα), ὅπου τῆς τοκάρου συγοῦντω λα ὠζάντζα τοῦ αγίου Μάρκου, ἡγουν τῆς Κρήτης. Ἡ δὲ ἡ παροῦσα τος γραφῇ καὶ
- 35 πουλησία ἔσται ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 50, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), μαῖστρο Αλέξιον Ἀκριβόν, κύρ Λοῦκα Παπαδῶπουλ(ον), μαῖστρο Ἀντώνιον Μ(εν)τρινόν. —

+ Ένονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν, ἀφ' ἡμῶν, μηνὶ Μαρτίῳ κα'. Εἰς τὸ Ἐξώπουργον τοῦ μεγάλου) Ἡλιοῦ, εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς κερα Διαμάντας συμβίας τοῦ μακαριτοῦ κὺρ Νικολοῦ Πανταλέου τοῦ λεγομ(ένου) Κορασηδᾶ, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθ(εν) γεγραμμ(ένα), τὸ ἓν μέρος αὐτῇ ἡ κερα Διαμάντα μαζοὶ μετὴν θυγατέραν τῆς τὴν Μαρίαν καὶ τὴν Φλουρέντζα καὶ τὴν Μαρκέτ(α) 5 καὶ τὴν Κατερίνα, τὸ δὲ ἕτερον μέρος ὁ κὺρ ἐξάδελφός τῆς ὁ κὺρ Μαθίος ὁ Μιχαλίτσης καὶ Καναβάρης τῆς ἐκγλαμπρωτάτης μας αὐθεντ(ίς), λέγωντα ἔττει | αὐτῇ | ἡ κερα Διαμάντ(α). Τὸ πῶς ἔχει ἓναν κωμάτην ἀμπέλ(ην) καὶ χωράφι ἀπὸ λογαρσμὸν τοῦ μακαριτοῦ τοῦ ἀνδρός τῆς εἰς τόπον καὶ μέρος τῶν Κηντίων, πλησίον τοῦ σερ | Λουμάκι Ντακορώνια καὶ τῆς Ἑλένας τοῦ Βιτζέντζου καὶ τῆς στράτας τῆς f. (ιστ)ν κουμούνας, ἀπὸ τὸ ὅτιον πράμα θέλει αὐτῇ ἡ κερα Διαμάντ(α) με καλλὸν τῆς θέλημα (καὶ) με καλλὴν τῆς ὥρεξιν καὶ μετὸ θέλημαν τῶν παιδιῶν τῆς, καθὼς εἶναι ὅλλαις πρεζέντ(ε), καὶ δίδει καὶ κονσενιάρει καὶ πουλῇ τοῦ ἄνωθεν σερ Καναβάρη ἓνα μέτρον κρασί, νὰ τὸ πέρνει ἀπο μέσα ἣν περπέτουω νέτον, καθάριον· νὰ λογάται ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν εἰς τὸ αὐτὸν πράμα κύριος, νικοκύρις καὶ ἀφεντότοπος αὐτός (καὶ) οἱ 15 κληρονόμοι του· κάμει δὲν κάμει, νὰ εἶναι κρατιμένη καὶ ὀμπληγάδα ἡ κερα Διαμάντ(α) (καὶ) οἱ κληρονόμοι τῆς νὰ δίδουν καὶ νὰ πληρώνουν καλλὸν παγαμέντω, πᾶσσα χρόνον ὁ δια τέλος καὶ εἰς ὄνομαν τέλου κρασί μέτρ(ον) ἓνα, ἡγουν α'. Καὶ περλαβεντούρα διὰ κανέναν καιρὸν νὰ μὴν ἡθέλ(εν) κάμει τὸ αὐτὸν πράμα τόσον κρασί νὰ πληρώνεται ὁ σερ Καναβάρης καὶ οἱ κληρονόμοι του τὸ σωττόν του, ἡγουν καὶ 20 τὸ μέτρον ἀκέραιον, τάσσι καὶ ὀμπληγάρι του τὰ καλλὰ τῆς, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται, στάμπελε μόμπηλ(ε), νὰ τὸ ἀγωράζουσιν, νὰ τοῦ το δίδουσιν (ἀμὲ) ἀμετάστα καὶ ἀτφαλτα. Ξεκαθαρίζωντας ὁ καὶ νὰ μὴν τοῦ το θέλασιν δίδει τὸ μέτρον τὸ κρασί πᾶσσα χρόνον αὐτουνοῦ καὶ τῶν κληρονόμων του, νὰ ἔχει ὁ σερ Καναβάρης καὶ οἱ διαδόχοι του ἀπλανχούωρητᾶ, νὰ τὸ σικώνουσ(ιν) τὸ παρὸν πράμα εἰς ἑπτὰ χρόνοις, 25 συγούντω λα οζάντζα. (Καὶ) δια τὴν ἀγωρὰν τοῦ ἀνωθ(εν) τέλου, ἡγουν τὸ μέτρον τὸ κρασί, ὁμολογᾷ ἡ κερα Διαμάντ(α) τὸ πῶς ἐπύρ(εν) καὶ ἐπερίλαβεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν σερ Καναβάρη στάμ(ενα) μετρητὰ δουκάτα (νούμερο) 6, ἡγουν ἔξε κωρέντ(ε), πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθῆν, (καὶ) κρᾶζεται κωτέντα, πληρωμένη, σατζηφάδα. Πλὴν δὲ ὁ ῥηθεις σερ Καναβάρης καὶ οἱ διαδόχοι του νὰμποροῦ νὰ τὸ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, 30 πουλήσουν, χαρίσουν, ἀλωτριῶσουν καὶ τὰ ἐξῆς. (Καὶ) περλαβεντούρα δια κανέναν καιρὸν νὰ ἡθέλ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ γυρεῦσι δικαιώματα εἰς τὴν ἀνωθ(εν) πουλησίαν, ὀμπληγάρεται αὐτῇ ἡ πουλήτρα καὶ τὰ καλλὰ τῆς, στάμπελ(ε) μόμπηλ(ε), κινητά τε καὶ ἀκίνητα, νὰπηλογάτε μετοῖς κληρονόμοις τῆς τοῦ σερ Καναβάρει καὶ τῶν

- 35 διαδόχων του εις πᾶσα ντάνω καὶ ἡντερέσω. Καὶ πάλ(ει) ὁμπληγᾶρεται νὰ τοῖς μαν-
τινήρει καὶ νὰ τοῖς ντεφ(εν)τέρει εἰς πᾶσσα κρίσι τῆς ἐκγλαμπρωτάτης μας αὐθεντίας,
καὶ δια τοῦ παρόντος γραμμάτου κωμπερμάρουνσιν ὅλοις τοῖς πάτοις τοῖς ἀνωθ(εν)
γεγραμμ(ένοις) εἰς πέναν (ὕπερπυρα) (νούμερο) 25, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ
ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιόπιστοις μαρ(τύ-
40 ροῖς), οἱ ὅτιοι ἐπογράψασιν εἰς τὸ αὐτεντικόν, ὅπου ἐπύρ(εν) ὁ σερ Καναβάρης εἰς
τὰς χεῖρας του, σερ Ντονάδω Γριλιώνης, σερ Μάρκω Ἀντώνι Ρεντάλδος. —

67

27 Μαγτίου 1541

- + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θε(οῦ) ἡμῶν, ἀμήν. , αφμα', μηνι Μαρ-
τίω κζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τῆς κερα Μαργαρίτας θυγα-
τρός τοῦ μαῖστρο Στελιανοῦ Μπαγούζη. Φανερὸν ἐστὶ τοῖς πᾶσιν (ἀνθρώποις) ὅτι αὐτῇ
ἡ κερα [[γα]] Μαργαρήτ(α) ἐπύρεν γαμπρὸν τὸν Ἰω(άννη) τὸν ποτὲ δουλευτὴν τοῦ
5 ποτὲ μισερ Μπατέστου Κάλμπου εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Ζαμπέτ(α) εἰς ἄνδραν
τῆς νόμημον, εὐλογιτικὸν (καὶ) τὰ ἐξῆς. Ξεκαθαρίζωντας τὸ προικίον καὶ τὸ πτωχι-
κόν, ὅπου τοῦ ἔχει προμετάδω, πολλὴν ὀλίγον, ὅσον καὶ ἀν εὐρίσκεται, θελεῖ νὰ τοῦ
τὸ κομπερμάρι καὶ νὰ τοῦ τὰ παραδῶσι κατὰ τῆς ὥρας δια γράφου κατὰ πῶς τῆς
φαίνεται ὥσσᾰν κερά καὶ νικοκερά, ὅπου εἶναι. Πρῶτον μ(έν) καὶ ἀρχὴ τὸ σπίτ(ι),
f. (ιζ) ὅπου ἔχει ἀπὸ γονικόν τῆς εἰς τὸ μέρος τοῦ μ(εγάλου) Ταξιάρχου, καθὼς εὐρίσκεται
μετὶ δῶμαν του, ὅπου τὸ ἐγώρασεν ὁ γαμπρός τῆς ἀπὸ τὸν πατέραν τῆς τὸν μαῖ-
στρο Στελιανόν, κατὰ τῆς ὥρας νὰ εἶναι τῆς θυγατρός τῆς καὶ τοῦ γαμπροῦ τῆς
ἀκόμ(ει) καὶ τὸ χωράφιν τὸ περιβολιασμ(ένον), ὅπου ἔχει εἰς τὴν ἀγίαν Εἰρήνην, πλη-
σίον τοῦ Πέρου Καλαμιά, καὶ αὐτὸν ἐδικόν τος κατὰ τῆς ὥρ(ας), ἡγουν μετὶ τέλος
15 του σολ(δία) 8 τῆς Φιλήπας τοῦ Τζηλίβου· σεντώνια ζευγάρια 3· πάπλωμαν ἑνα·
μαζελάρια ζευγάρια 2· γυροκούρτινα ἑνὸς κρεβατίου καὶ μίαν ὁμπροστινὴν κουρτινάν·
ἀκόμει (καὶ) εἰς σε στάμενα μετρητὰ δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νούμερο) 5· μεντζάνα κρα-
σικὴν μία (καὶ) ἀπάσσα μομπίλιαν καὶ μασκαρίαν τοῦ σπιτίου. Τὰ ὅποια πράματα,
ἔτεις στάμπελ(ε) ὥσσᾰ μὸμπηλ(ε), θέλει ἡ κερα Μαργαρήτ(α) καὶ χαρίζῃ τα τῆς
20 θυγατρός (τῆς), νὰ τὰ ἔχει τῆς ἐξουσίας τῆς, νὰ τὰ πουλήσῃ, νὰ τα χαρίσῃ καὶ νὰ τα
κάμει σα θέλ(ει). Αὐτομοίως καὶ ὁ κύρ Ἰω(άννης), τάσσι καὶ προμετέρει τῶν παιδίων,
ὅπου θέλει κάμει μετὴν συμβίαν του τὴν ἀνωθ(εν) Ζαμπέτ(α) ἡτι πράμ(ατα) θέλου-
σιν κάμει, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτᾰ τε καὶ ἀκίνητᾰ, ὅλ(α) ἐδικά τος. Ἡ δὲ
ἡ παροῦσσα τος θέλουσ(ιν) νὰ εἶναι ἰσχυρά καὶ βευαία εἰς πᾶσσα κρίσι καὶ αὐλὴν τῆς ἐκ-

γλαμπρωτάτης μας αὐθεντίας. Καὶ διαπίστωσιν καὶ καλλὴν καθαρώτητα παρακα- 25
λοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτύροις, τὸν εὐλαβέστατον ἱερέαν κύρ Ἰω(άννη) Μπουνί
τὸν Μικονιάτει, μαστρο Γεώργ(ιον) Κουτζουρῶπουλ(ον), ἀπὸ τὴν Ποταμία, κύρ Νικό-
λ(ον) Ραμοῦντω. —

68

3 Ἀπριλίον 1541

+ Ἐννομάτι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἄφμα', μηνὶ Ἀπριλ-
λ(ίω) γ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μαίστρο Ἀθανάσση
Λευκάρου, δυνατὴν καὶ ἀκατάλητον καὶ βεβαιωμένην πούλητιαν θέλει καὶ κάμνη κατὰ
τῆς ὥρας ὁ μαίστρο Γεώργιος ὁ Περδίκης, υἱὸς τοῦ ποτὲ μαίστρο Ἰω(άννου) Περδίκη,
παρόντος καὶ θεληματικὸς τῆς μητρός του τῆς κερα Λένης, ἡγουν εἰς τὸν μαίστρο 5
Ἀθανάσιον καὶ εἰς τοὺς διαδόχοις καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ. Ξεκαθαρίζοντας εἰς ἓναν
κωμάτι περιβολόπουλ(ον) ποτιστικόν, ὅπου ἔχει ἀπὸ γονικόν του εἰς ταῖς Ἐγκαραῖς,
πλησίον τοῦ ποτὲ Τζάν Ἀντώνι καὶ τῆς Σταμπούκενας, τὸ ὅπion περιβολόπουλ(ον)
μαρτυροῦν καὶ λέσιν ὁ ῥηθεις μαίστρο Γεώργιος καὶ ἡ μητέρα του πῶς δὲν τὸ εἶχα-
σιν ὁμπληγάδον κανενὸς διακαμίαν ἀφορμῇ, ἀλλὰ μηδὲ πούλημένον γλυγορώτερὰ τινὸς 10
ἀλωνοῦ, ἡμεῖς ἐδὴ κατὰ τῆς ὥρας, ὅπου τὸ πούλοῦσιν καὶ οἱ δῖο τοῦ ῥηθέντ(ος) μαί-
στρο Ἀθανασίου, διαπρέζιον εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμ.) 12, ἡγ(ουν) δώδεκα, πρὸς
273 σολ(δία) τὸ καθὲν, μετὸ χαράτζην του ἀσπρ(α) ἀργυρὰ 2, ἡγ(ουν) δῖο. Τὰ ὅποια
δουκ(άτα) τὰ 12 κρίζονται κατὰ τῆς ὥρας οἱ εἰρημ(ένοι) πούλητάδαις κωτέντοι,
εὐχαριστιμ(ένοι) καὶ ἀπὸ πληρωμένοι. Τώρα ὁ διαπᾶσσαν καλλὴν καθαρώτητα καὶ 15
συγουρητὰ δίδουσιν τοῦ μαίστρο Ἀθανασίου (καὶ) τῶν διαδόχων του δυνατὴν καὶ
γεμάτην ἐξουσίαν εἰς τὸ παρὸν περιβολόπουλ(ον), νὰ τὸ ἔχουσ(ιν) παντελῶς μετὰ πασσῶν
τῶν δικιωμάτων αὐτοῦ, ἡγ(ουν) μετὸ νερόν του πᾶσσα εὐδομάδα φωραῖς 2, Κυριακὴν
καὶ Πέμπτη, χωρὶς καμίαν κόλασιν ἀπὸ κανὴ, νὰ τὸ τρῶσι, νὰ τὸ γαλδέρου (καὶ) νὰ
τὸ ἔχουσ(ιν) τῆς ἐξουσίας των, πούλῃσουν, χαρίσουν, πακτώσουν, μπατικιάσουν καὶ τὰ 20
ἐξῆς, δίδοντας μόνον τὸ ἀνωθ(εν) χαράτζη, διχῶς ἄλλην καμίαν κράτησιν. Καὶ κατὰ
συγγηρίαν νὰ ἡθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ κοντραδῆρι καὶ νὰ γυρεῦσι τίποτι δικαίω-
ματὰ εἰς αὐτῶ, νὰ διασίσι καὶ νὰ πυράξῃ τὸν μαίστρο Ἀθανάσιον ἢ τοῖς | διαδόχοις f.(ιζ)ν
του, ὁμπληγάρουνται καὶ οἱ δῖο πολιτάδες, ὁ μαστρο Γεώργ(ιος) καὶ ἡ μητέρα του ἡ
κερα Λένη καὶ τὰ καλὰ των, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), 25
κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, νὰ πηλογοῦνται, νὰ μαντινιέρου, νὰ ρεσποντέρου, νὰ σατζη-
φάρουν τοὺς ἀνωθ(εν) ἀγνωραστάδες εἰς πᾶσσα ἐναντίον καὶ ζημίαν, ὅπου τὸς ἡθελ(εν)
ἀκαδέρει. Ἡ δὲ ἡ παροῦσσα τὸς γραφῇ θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ
καὶ βεβία εἰς πέναν (ὑπέρπουρα) 50, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντίας καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερί-

30 δος, ὁποῦ στέργει, καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Μορφινὸς ὁ Σκαλιάρης, μαῖστρο Μμανουήλ Ἀκριβῶς —

69

4 Ἀπριλίον 1541

Εὐγαλμ(ένη).

+ Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμήν. ,αφμα', μηνὶ Ἀπριλ-
 λ(ίω) δ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ ἀργαστήριον τοῦ μαῖστρο Νικολάου
 Παρζαλή, δυνατὴν (καὶ) ἀκατάλητον καὶ βευαιωμ(ένην) πουλησίαν θέλη καὶ κάμνη
 5 κατὰ τῆς ὥρας ὁ κύρ Τζανῆς τοῦ Πούλου ὁ Παρικινὸς μετὶ θέλημην τῆς συμβίας
 του τῆς Κατερίνας, τῆς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ σερ Ἀλυμπέρτου Μαρκάδου καὶ τοῦ
 κουνιάδου του τοῦ Φραντζέσκου (καὶ) τοῦ συγάμπρου του τοῦ σερ Γεωργ(ιλί)
 Σιγάλ(α), ἡγου εἰς τὸν ἀξάδελφον τῆς γυνέκας του τ(ὸν) κύρ Πέρω Καλαμία (καὶ)
 εἰς τοὺς διαδόχοις καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ. Ξεκαθαρίζοντας εἰς τὰ πράγματα, ὁποῦ
 10 ἔχει ἡ συμβία του ἀπὸ γονικόν της εἰς τόπον λεγόμενον) τοῦ ἀγίου Ἰσινδώρου, σύμ-
 πλοια τοῦ σερ Ντεστουνια καὶ τοῦ ἀγωραστή, ἔτεις ἀμπέλια, χωράφια καὶ τὰ ἐξῆς,
 καθὼς εὐρίσκονται τζερκουλάδα με τράφοις ἐδικοῖς των, εἰς σε πρέζιον καὶ καλλήν που-
 λησίαν εἰς δουκ(άτα) κορέντ(ε) (νοῦμ.) 17, ἡγουν δεκα πτά, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ
 καθῆν, μετὶ χαράτζην τος ἀσπρ(α) ἀργυρὰ 5, τὰ ὁποῖα ἐποκωπτήκασιν δουκ(άτα)
 15 19 με κουμπρομέσον καμωμ(ένον) διὰ χειρὸς καμοῦ νοταρίου ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ
 σερ Πέρου Τζάνε καὶ τοῦ κύρ Μάρκου Κάπα. Εἰς τὰ ὁποῖα δουκ(άτα) τὰ 17 θέλει
 ὁ κύρ Τζανῆς (καὶ) παραφίνη τὸν κύρ Πέρον νὰ δῶσι τῆς γυναῖκας τοῦ Μούκου
 δουκ(άτα) (νοῦμ.) 13 καὶ τῆς Ρεστάδενας μαρ(τζέλοις) 14, καθὼς τὸ ἐκοντενταρίστη
 ντε πρεζέντ(ε). Ἡ δὲ τὰπομονάρια ὡς τὰ δουκ(άτα) 17 κράζεται ὁ κύρ Τζανῆς κατὰ
 20 τῆς ὥρας κωτέντος, πληρωμέ(νος) καὶ ἀπὸ πληρωμ(ένος). Τώρα ὁ διὰ πᾶσαν καλλήν
 καθαρῶτητα καὶ συγουρητὰ δίδει τοῦ κύρ Πέρου παντίαν καὶ γεμάτην ἐξουσίαν, νὰ
 τὰ ἔχει τῆς ἐξουσίας του αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, πουλήσουν, χαρίσουν, πακτώ-
 σουν, μπατικιάσουν καὶ τὰ ἐξῆς, δίδοντας πάντ(α) τὸ παρὸν χαράτζη, πέρνωντας τ(ω)
 ὁ κύρ Πέρος ἀποξυλον. Καὶ κατὰ συγγηρίαν νὰ ἤθελ(εν) σικωθεῖ τινὰς νὰ ἐναντιώσι
 25 καὶ νὰ διασίσι τοὺς ἀγωραστάδαις, ὁμπληγάρεται ὁ κύρ Τζανῆς καὶ τὰ καλλὰ του,
 στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, [νὰ πηλο] ὅπου καὶ ἂν εθέλασιν
 εὔρεθεῖ, νὰπηλογοῦνται, νὰποπληρώνου, νὰ βοηθοῦσι, νὰ μαντινιέρου εἰς πᾶσα ἐναν-
 τίων καὶ ζημίαν, ὁποῦ τὸς ἤθελ(εν) ἀκαδέρει τῶν ἀγωραστάδων. Ἡ δὲ ἡ παροῦσα
 τος γραφῇ θέλουσιν τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ εἶναι ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν (ὑπέρ-

69 ¹ Ἡ λέξις αὕτη ἐγράφη μεταγενεστέρως. ¹³ ἀ. δέκα (ἐ)πτά ¹⁹ ἀ. τ' ἀπομονάρια ²⁷ ἀ. ν' ἀπο-
 πληρώνου

πυρα) 50, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίς) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, καὶ τα 30 ἐξῆς. Παρακαλοῦσι καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κὺρ Γιαννούλ(ης) Μοσχόπουλος, μαῖστρο Νικόλ(ας) Παρζαλή.—

70

5 Ἀπριλίον 1541

+ Ἐνὸνόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. ἀφμα', μηνὶ Ἀπριλ- f.(ιθ) λ(ίω) ε'. Ἐν Ἐξω Πόρτω Ναξί(ας), εἰς τὸ σπίτ(ι) τοῦ μαῖστρο Ἀντωνίου Θεολογίτ(η), συμφωνίαν ὑπανδρί(ας) καὶ πρῶτον σὴν ἰκέσιον θέλουσ(ιν) κατὰ τῆς ὥρας καὶ ποιοῦσιν τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένα) μέρει, ὅπως ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ ἐπάρει γαμπρὸν ἢ κερ 5 Ἀνέζα ἢ Γιαμάδενα τῆς κερα Θεοδῶρας τοῦ ποτὲ Δημητρίου Παπαδῶπουλ(ου) τὸν υἱόν, ὀνόματι Μαρκουλή Παπαδῶπουλ(ον), εἰς τὴν αὐτῆς θυγατέραν ὀνόματι Ἐλένην εἰς ἀνδρὰν τῆς νόμημον καὶ εὐλογητικόν, καθὼς ὀρίζη ἢ ἀγία τοῦ Θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικ(ή) Ἐκκλησί(α). οὕτω τ(ὴν) θέλ(ει) καὶ ὁ ῥηθεὶς Μαρκουλῆς τὴν εἰρημένην Ἐλένην ὁ διὰ γυναῖκα του νόμημον, παρθένον καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐπειτα ἢ κερ Ἀνέζα τάσσι καὶ προμετέρι τῆς θυγατρὸς τ(ης) (καὶ) τοῦ γαμπροῦ τῆς πρῶτον μὲν 10 τὴν εὐχὴν τῆς (καὶ) εἰς ὄνομαν προίκας: Ἀρχὴ τὸ σπίτ(ι), ὁποῦ ἔχει καὶ κάθεται εἰς τὸν Μπούργ(ον), πλησίον τοῦ μαῖστρο Μαρκίου κατὰ τῆς ὥρας ἐδικόν τος, μετὴν κοντετζιόν, ὁποῦ τῆς τὸ ἔχει ἀφητόν ὁ πατέρας τῆς ὁ μακαριτὸς περ ντεσταμέντω· ἀκόμ(ι) καὶ τὸ ἀμπέλ(ην), ὁποῦ ἔχει ἀπὸ γονικόν τῆς ἢ κερ Ἀνέζα εἰς ταῖς Ἐγγα- 15 ραῖς, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀτταλιώτῃσας, μετὸ τέλος του (ὑπέρπυρον) α' τοῦ μισερ Τζουάνη Κρίσπου, (καὶ) αὐτὸν ἐδικόν τ(ος)· αὐτομοίως καὶ τὸ χωράφιν, ὁποῦ ἔχει ἀπόξω τοῦ Κάστρου, εἰς τὸν μ(έγαν) Ἀντώνιον τὸν Περτζουβάλλ(η), παροικομ(ένον) τῆς ἐντρητί(ας) τῆς μονῆς ταύτης, (καὶ) αὐτὸν ὅλ(ον) ἐδικόν τ(ος)· ἀκόμ(ι) (καὶ) τὸ σπίτ(ι), ὁποῦ ἔχει ἀπὸ τῆς μητρὸς τῆς ἀντίκρη τῆς ἀδελφῆς τῆς τῆς Πλητῆς, ἀπο- 20 θανόντα τῆς νὰ μένει ἐδικόν τος· εἰς ἀσήμη κοῦπα μίαν· πυρούνια 5· κουτάλια 3· λουρίν ἑναν γεματάρ· δακτιλίδια χρυσά 2· παπλώματα 3, τὰ δύο ραμ(ένα), τὸ ἓνα μεταξωτὸν πετζάτον καὶ τὸ ἄλλον γερανίω, καὶ τὸ ἄλλον ἀσπρον· σεντώνια ζευγάρια 2· μαξελάρια ζευγάρια 3· ἕτερα χρυσά ζευγάρια ἑναν· ταυλομάνδιλα καὶ χειρομάν- 25 διλα πίχ(ες) 20· μπόλιας ψιλᾶς καὶ ζαβηδωταῖς (νούμερο) 10· πεῦκοια κενούρια 2· τυλάριν κενούριον ἓνα· κουρτίαν ἐμπροστινὴν μιὰ· γυροκούρτινα τοῦ κρεβατιοῦ 25 κασέλαις 3· πάγκον ἓνα· μάνες τῶν μαξελάρων γεμάταις μετὸ πτερὸν 3. Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ἢ κερα Θεοδῶρα τάσσι καὶ προμετέρι καὶ αὐτῇ τοῦ υἱοῦ τῆς καὶ τῆς νύμφης τῆς μὲν πρῶτον τὴν εὐχὴν τῆς (καὶ) εἰς ὄνομαν προίκας: Ἀρχὴ τὸ σπίτ(ι) [[ῶ]] τὸ ἀνώγ(ιν), ὁποῦ ἔχει ἀπὸ γονικόν τῆς ὑπὸ ἄνωθεν τοῦ μαστρ Ἀντώνι τοῦ

- 30 γαμπροῦ τ(ης), ἀποθανόντα τῆς νὰ μένει ἐδικόν τ(ος)· ἀκόμ(ι) καὶ τὸ σπίτι τῆς Νικορέζας, ὁποῦναι εἰς τὸν φόρον, καὶ αὐτὸν ἐδικόν τος. Τὰ ὅποια πράγματα θέλουσ(ιν) τὰ παρόντ(α) μέρει νὰ γρικοῦνται καλλὰ κοντετζιονάδα, ἔτεις τοῦ ἐνὸς ὥσπ᾽αν καὶ τοῦ ἐτέρου, ξεκαθαρίζοντας· ὅτι ἡ μὲν οἰκονομήσι ὁ Θ(εὸς) καὶ κάμουν παιδιὰ ἐκ τῆς σαρκὸς τῶν εὐλογιτικῶν, νὰ τὰ ἔχουσιν αἰωνίως κληρονομικὸς· ἡ δὲ εἰς ἄλλως (καὶ)
- 35 τραβενιέρι θάνατος γλυγορώτερ(α) τῆς νύμφης | χωρὶς κληρονομία |, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχ(ει) χάρησμαν κατὰ τῆς ὥρας ἀπὸ τὰ καλλὰ τῆς χωρὶς καμίαν κρίσι κρεβατοστρώσιν ἓνα φουρνίδω κατὰ τὴν τάξιν τὴν ρωμαϊκὴν, ἡ δὲ τὰ ἐπίλιπα ὅλ(α) τῆς νύμφης, στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), νὰ στρέφονται κατὰ τῆς ὥρας εἰς τοὺς πλαίια πρόξημοις τῆς νύμφης, κατὰ τὸ ὅρδινε τοῦ τόπου· αὐτομοί(ως) καὶ ἡθελ(εν) τραβενιέρι
- 40 θάνατος τοῦ γαμπροῦ γλυγορώτ(ερ)α χωρὶς κληρονομία, ἡ νύμφη νὰ γαλδέρει τὰ πράμ(α)τα ὅλ(α) τοῦ γαμπροῦ, στάμπελ(ε) μόμπηλ(ε), εἰς ὅσον καιρὸν ἡθελ(εν) κρατεῖ τὴν τιμὴν τ(ου)· τελειώνοντας καὶ δὲν κρατῶντας τὴν τιμὴν τ(ου) βήσταλα πρεζέντ(ε) νὰ στρέφονται τὰ πράματά του ὅλ(α) εἰς τοὺς πλαίια πρόξημοις τοῦ γαμπροῦ. Ἡ δὲ ἡ συμφωνία τος μενέτω ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέν(αν) (ὑπέρπυρα) 200.
- 45 τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντί(ας) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὁποῦ στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς· ἀκόμ(ι) ἥτι θέλουσι(ν) κοιστάρη ἀντάμα νὰ εἶναι εἰς τ(ὴν) μέσιν τος. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιοπίστοις μαρτ(ύροις), κύρ Δημήτρι(ον) Φερέτ(ον), μαστρο Μμανουήλ Καλαβρός, μαστρο Ἰω(άννη) Παντζέρας. —

- f.(ιθ)᾽ + Ἐνονόματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εοῦ) ἡμῶν, ἀμὴν, ,αφμα', μὴν Ἀπριλ(ίω) θ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοῦ μισερ Ἀντώνη Ντακορώνια υἱοῦ τοῦ ποτὲ μισερ Μαρκουλή, παρόντ(α) ἐκεῖ τὰ δύο μέρει τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(ένα), τὸ ἐν μέρος ὁ Ἀντώνιος τοῦ Νικούλαρι μαζοῖ
- 5 μετὴν συμβίαν του τὴν Τομαζήνα καὶ με τὸ παιδίον του τὴν Καλλήν, τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ σερ Φραντζέσκος ὁ Γάτος, λέγωντα ὁ προρήθεις Ἀντώνιος τὸ πῶς ἔχει ἓναν ἀμπέλ(ην) ἀπὸ γονικόν του εἰς τὰ Πατρικὰ, σύμπλοιον τοῦ Κυριακοῦ Χωριανοῦ καὶ τῆς στράτας τῆς κουμούνας· εἰς τὸ ὅπιον ἀμπέλ(ην) μαρτυρὰ κατὰ τῆς ὥρας καὶ λέγει πῶς ἡ ἀρχόντησα τοῦ ῥηθέντος σερ Φραντζέσκου ἡ κερα Ζαμπία εἶναι ἀφεντότοπος,
- 10 κερὰ καὶ νικοκερὰ, ὁποῦ πέρνει τὸ ἐ[[μον]] | μυσόν τῆς | ἀπο μέσα ἣν περπέτουω, ἡ δὲ ἡ παρτίκουλα τοῦ ῥηθέντος Ἀντωνίου φαίνεται καὶ εἶναι παροικομ(ένη) καὶ κρατιμ(ένη) νὰ δίδει ἓνα μέτρον κρασὶν πᾶσσα χρόνον ἣν περπέτουω τῆς μητριάς του τῆς Κονταροῖς, καθὼς λέγει αὐτός. Τώρα δικ σοβετζιόν του ἐτέραν θέλει ὁ ῥηθείς Ἀντώνιος καὶ παραδίδει τὸ παρὸν ἀμπέλ(ην) ὅλλον κατὰ πῶς εὐρίσκεται, ἡγουν τοῦ ῥηθέντος

σερ Φραντζέσκου, καὶ πούλῃ του ὅλλα του τὰ δικαιώματα δια δουκ(άτα) κορέντ(ε) 15
(νούμ.) 3, ἡγ(ουν) τρία, πρὸς 273 σολ(δία) τὸ καθέν. Τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ τρία
έλαβεν ὁ Ἀντώνιος κατὰ τῆς ὥρας καὶ κρᾶζεται κωτέντος, πληρωμ(ένος) καὶ ἀπὸ
πληρωμ(ένος). Πλὴν δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος δίδει κατὰ τῆς ὥρας τοῦ σερ Φραντζέσκου
παντίαν ἐξουσίαν εἰς ὅλλα του τὰ δικαιώματα νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν
κύριος, νικοκύρις αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του, νὰ τὰ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας των, που- 20
λήσουν, χαρίσουν καὶ τὰ ἐξῆς, ρεσαλβάρωντας τὸ μέτρον τὸ κρασί τῆς Κονταροῖς, νὰ
τὸ πέρνει πᾶσα χρόνον ἣν περπέτουω, παραλαμβάνωντάς τω ἀποξυλ(ον). Ἀκαδέ-
ρωντας εἰς σε καιρὸν κανένα νὰ ἐναντιῶσι τινὰς τοῦ σερ Φραντζέσκου ἢ τῶν διαδόχων
του, ὁμπληγᾶρεται ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος καὶ τὰ καλλὰ του, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται,
στεκώμ(ενα) σαλευώμ(ενα), κινήτᾳ τε καὶ ἀκίνητᾳ, νὰπηλογοῦνται, νὰ βοηθοῦσι, νὰ 25
μκντινιέρουν, νὰποπληρώνουν τοῖς ἄγωραστάδαις εἰς πᾶσσα ἐναντίον, ὅπου τὸς ἡθε-
λ(εν) ἀκαδέρει. (Καὶ) ἡ παροῦσα τὸς γραφῇ μενέτω ἰσχυρὰ καὶ βευαία εἰς πέναν
(ὑπέρπυρα) 10, τὰ ἡμυσι τῆς αὐθεντ(ίς) καὶ τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει,
καὶ τὰ ἐξῆς. Παρακαλοῦσιν καὶ ἀξιόπιστοις μαρτ(ύροις), τὸν σερ Πέρω Κρίσπον, υἱὸν
τοῦ μισερ Τζουάνε καὶ ποτὲ βικάριου, καὶ τὸν σερ Παύλον Μπάλιον. — 30

72

14 Ἀπριλίον 1541

+ Ἐνόνματι Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εο)ῦ ἡμῶν, ἀμὴν. Ἰαφμά, μηνὶ Ἀπριλ-
λίῳ ἰδ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξι(ας), εἰς τὸ ἀργαστήριον τοῦ μαστρο Μανοῦσου
Βενετάντου, ἰσχυρὸν καὶ ἀκατάλητον καὶ καθαρωτάτην πούλησίαν θέλει καὶ κάμνη
κατὰ τῆς ὥρας ὁ σερ Τζάνε Τζάνε, ἡγουν εἰς τὸν κύρ Γεώργ(ιον) Τριαντάφιλον καὶ εἰς
τοῖς διαδόχοις καὶ κληρονόμοις αὐτοῦ, ξεκαθαρίζωντας εἰς δύο (ὑπέρπυρα) τέλος, ὅπου 5
πέρνει ὁ σερ Τζάνε, τὸ ἓνα (ὑπέρπυρον) ἀπὸ τὸν μαστρο Ἰω(άννη) του Ντεμίνεγυ
ἀπὸ ἓνα χωράφιν, ὅπου ἔχει στὰ Περιπατζοῦ, σύμπλοιον τῆς Τζούρενας· τὸ δὲ ἄλλον
(ὑπέρπυρον) ἀπὸ τὸν Ἰω(άννη) τοῦ Γιακουμῇ ἀπὸ ἓνα χωράφιν, ὅπου ἔχει καὶ αὐτὸς
εἰς τὰ Περιπατζοῦ, σύμπλοιον τοῦ Ἰω(άννη) τοῦ Δημητράκι, δια πρέζιον καὶ καλ-
λὴν πούλησίαν εἰς δουκ(άτα) [κορέντε] χρυσὰ 2, ἡγ(ουν) δύο, τὰ ὅποια ἔλαβεν ὁ σερ 10
Τζάνε κατὰ τῆς ὥρας καὶ κρᾶζεται κωτέντος, εὐχαριστιμένος καὶ ἀπὸ πληρωμένος.
Τὸ ὅπιον τέλος καὶ τὰ (ὑπέρπυρα) 2 εἶναι ἀπὸ λογαρασ[μόν]

73

] κύρ Μιχαλάκις πῶς ἐχρεοστοῦσιν τοῦ κύρ Μιχαὴλ Καρτελὶ ὁ κα [σην]- f. <x>
δροφός του ἀσπρ(α) κάμποσα | διχῶς ἐκεῖνα, ὅπου εἶχεν βαλμένα εἰς τὸ καράβει μέσα
στάμμε[να] |, ὅπου τῶν εἶχε δανικά, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ἀπάνω [καρα]βοκύ-

ριος διὰ τοῖς σηνδρόφοις του, προμετέροντας τοῦ κυρ Μιχαήλ νὰ [ ] αὐτὰ
 5 τόσον σίδερον ἀπὸ τὴν Σαλονίκην. Γενναμένη πρεζέντ(ε) ἢ παροῦσα εἰς [ ] ἀξιό-
 πιστοῖς καὶ παρακαλεμένοις, κυρ Ἀντωνίου Μαβρωμάτ(η), κυρ Γεω[ργ(ίου) Τρι]αντά-
 φιλου, κυρ Μανούσου Προβατάρα, ἐκ τοῦ Ρηθύμνου, μαῖστρο Νικό[λα] Σπαθάρου.

74

9 Ὀκτωβρίου 1544

+ Εἰς τῆς θ' τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ εἰς τοῖς ,αφμδ'. Ἐνεφανήσθη ὁ εὐλαβέστατος
 ἱερεὺς κύρ [. . . .] Μενδρινός, ἐκ τῆς Πάτμου, μαζοὶ με σηνδρόφοις τ(ου) δῖο ὀνόματι
 Βασίλ(ει) τοῦ Καπε[τάνιου] καὶ Μιχαήλ τοῦ Σαλίπα καὶ μετὸν Ἰω(άννην) Κορέσι, γροι-
 κόντ(ας) εἰς τ'ἀργαστῖριν κάμου τοῦ νοτ(αρίου) [. . . οι . . .] κυρ Μιχαλάκι Ροδαίου
 5 καὶ μετ(ὸν) μαῖστρο Μιγαλ(ι) Καρτέλ(ι), τῶν ὁποί(ων) ἐδιαβάσαμ(εν) τὴν μαρτυρί(αν)
 καὶ τ(ὴν) παρ[οῦσαν] γραφ(ὴν) τοῦ κυρ Μιχελάκ(ι) καὶ ἐγροικήσασήν τῆνε πρεζέντ(ε),
 ὁ ὁπίος κυρ Μιχαλάκ(ις) ὁ Ροδαῖον τοῖς ἀπαρκαλέσ[εν] παρακαλετοῖς μαρτύροις πῶς
 εἶναι ἢ ἀλήθεια εἴτε, ὡς καθὼς γράφη ὁπισθ(εν) ἢ παροῦσα [. . .]

+ Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. ,αφμδ', μηνὶ [[σεπτ]] Ὀκτωβρίῳ ε'. Εἰς τὸ ἀργα-
 10 στῖριν ἐμὲν τοῦ νοταρίου ἐν[ε]φανήσθη ἐκεῖ πρεζέντ(ε) ὁ Ἰωάννης ὁ Κορפיάτης μαζοὶ
 μετὸν σύγαμπρόν του τὸν Ἰωάννην τ[ὸν] Κούμουνον γροικόντας ἀπάνω εἰς ἕναν
 κομάτην περιβόλ(ην) ποτιστικόν, ὁποῦ ἔχει ὁ προρ[ή]θεις Ἰω(άννης) ἀπὸ λογαρασμὸν
 ἐδικόν του καὶ ἀπο κόπον του εἰς τὸ Σκεπόνι, πλησίον τοῦ Ποταμ[οῦ] καὶ τοῦ μεγάλου
 Γεωργ(ίου), τοῦ περιβολίου ὁποῦ ἔχει ὁ Κούμουνος δενδρολογημένον μὲ [ε]λαῖς, με μυλίες,
 15 συκιάς, με νερόν καὶ με κένδρια, μέσα καὶ ἀπόξω. Διὰ τὸ ὁποῖον πε[ρι]βόλ(ην) καθο-
 μολογᾷ ὁ Ἰω(άννης) πῶς ἤχεν προμετάδω καὶ ἡδίδεν πᾶσα χρόνον διὰ τὴν ψυχὴν [του]
 εἰς τὴν Κυρίαν τὴν Ἀταλιώτησαν σολ(δία) ι', ἡγουν δέκα, καὶ κανένα χαράτ(ζην) δὲν
 ἐπλήρω[νεν] εἰς αὐτῶ. Διὰ τοῦτο ἐσυμβηβαστήκασιν καὶ οἱ δῖο, τοῦτ' ἔστιν ὁ Ἰω(άννης)
 ὁ Κορפיάτης καὶ ὁ σύγαμβρός τ(ου) ὁ Κούμουνος καὶ πουλὴ του ἀπὸ τὴν σήμερον
 20 τοῦ λεγομένου Κούμουνου αὐτόν τὸ περιβόλ(ην) ὅλον, κατὰ πῶς εὐρίσκεται μετὸ
 νερόν τ(ου), μετὰ δενδρά του, μετὰ κόπριά του καὶ μετὰ πασσῶν τῶν δικαιωμάτων
 αὐτοῦ, ἔτεις τὰ μέ(σα) ὥσπας καὶ τ' ἀπόξ[ω], κατὰ πῶς εὐρίσκεται, διὰ δουκ(άτα) γ'
 κορέντ(ε), ἡγ(ουν) τρία, πρὸς ιγ' (μαρτζέλοις) τὰ καθὲν, μετὸ χαράτ(ζην) του ἀσπρ(α)
 ἀργυρὰ β', καθὼς τὸ ἡβαλ(εν) ὁ μεγαλειώτατος μισερ Μπαλῆς, ὁ μισερ Μάρκος
 25 Κρίσπος μετὸ θέλημαν τῶν αὐτῶν μεριδων, νουλάροντας ἢ ἀφεντία του τὰ δέκα
 σολ(δία), ὁποῦ ἡδίδεν ὁ Ἰω(άννης) ὁ Κορפיάτης διὰ τὴν ψυχὴν τ(ου) εἰς τὴν Κυρίαν

τὴν Ἀταλιώτησαν μετὸ θέλημαν τοῦ αὐτουνοῦ καὶ τοῦ Κούμουνου, [ἐι] βάνοντάς τα εἰς τὸ χαράτζην, κατὰ πῶς ἐκουτενταριστήκασιν καὶ οἱ δύο συγάμβροι. Τὰ ὁποῖα δουκ(άτα) τρία ἔλαβεν ὁ Ἰω(άννης) ὁ Κορφιάτ(εις) ἀπὸ τὸν Κούμουνον καὶ κράζεται ἀποπληρωμ(ένος) καὶ κωτέντ(ος), παραδίδοντάς του το ἀπὸ τὴν σήμερον παντελεύ- 30
θερον, διχῶς ἄλλην κράτησιν παρὰ τοῦ χαρατζίου, ἔχοντάς τ(ω) ὁ Ἰω(άννης) ὁ Κού-
μου[νος] τῆς ἐξ[ουσίας] του, αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι τ(ου), ἔτζει τὸ περιβόλ(ην) ὡσάν
καὶ τ' ἀπόξω δικαϊώματά] τ(ου), πουλήσ(η), χαρίσ(η) καὶ τὰ ἐξ[ῆς], δίδοντας πᾶσα
χρόνον τῆς αὐ[θεντίας] τὰ δύο ἀσ(πρα) [ ] σοντάς τ(ου) ὁ κύρ Ἰω(άννης)
ὁ Κορφιότ(εις) νὰ τὸν [ἐνδιαφεντεύει | ἐ]θέλασιν εὑρεθεῖ κατὰ τὴν τάξην. f.(x)^v
'Ἡ δὲ ὅποιος ἤθελ(εν) ἀλληλογίσ(η) νὰ εἶναι [ὀμπληγιά]δος τῆς αὐθεντίας (ὕπερπυρα) ιε',
φυλάζοντας τὰ ἡμυσι τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, καὶ [τὰ ἐξ[ῆς]. 'Επὶ ἀξιοπίστων
καὶ παρακαλετῶν μαρτύρων μαῖστρο Βασίλ(ει) Διασκοῦφου τῆς Κουντούρας, κυρ Γιά-
κουμος τοῦ Μαβρογεώργ(η).

75

10 Ὀκτωβρίου 1544

Εὐγαλμένη.

[+] Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. ,αφμδ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ι'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον)
τῆς Ναξί(ας), εἰς τὸ ἀργαστήριον ἐμὲν τοῦ νοταρίου ἐνεφανήσθην ἐκεῖ πρεζέντ(ε) ἡ
Κατερίνα τοῦ Λουμπαρδάρη καὶ συμβία τοῦ ποτὲ Ἰω(άννη) τοῦ Τραμουχάνη μαζίοι 5
μετὸν ἀνδράδελφόν τ(ης) τὸν Μιχάλ(ι) τὸν Τραμουχάνη γροικόντας ἀπάνω εἰς ἕναν
κωμάτην ἀμπέλ(ην) δεινρολογημένον, ὅπου ἤθελ(εν) ἀγνωρᾶσι ὁ ἀνδρας τῆς κ[αί] ὁ
Ἰω(άννης) ἀπὸ τὴν ἀδελφήν τ(ου) τὴν Κατερίνα καὶ ἀδελφήν τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ, εἰς
τόπον λεγόμενον Δαμαριώνα, πλησίον τοῦ Σταμάτ(ι) τοῦ Κομνενοῦ καὶ τοῦ παπ(ὰ)
Ἰακώβου Δάτζι, ὅπου εἶναι δώριμαν καὶ ψυχικόν τοῦ Δεσπότη(η) Χ(ριστο)ῦ, καθῶς
φαίνεται εἰς μίαν γραφ(ήν), ὅπου τοῦ εἶχεν καμωμ(ένην) ἀπὸ τοῖς ,αφλζ', Ὀκτωβρίῳ 10
κ', ὑπὸ χειρὸς τοῦ μακαρίου κύρ Ἰωάννου Μυριστικοῦ καὶ νοταρίου, ἀπὸ τὸ ὅποτον
ἀμπέλ(ην) πέρνι τὸ τρίτ(ον) ἀπο μέσα ἡ κερά τῆς Σύφνου. Ἡ ὁποία Κατερίνα τοῦ
Λουμπαρδάρη δίδει καὶ παραδίδει καὶ πουλῇ κατὰ τῆς ὥρας τοῦ ῥηθέντος [Ἰωάννου]
Μιχαήλ Τραμουχάνη τοῦ ἀντραδέλφου τῆς τὸ παρὸν ἀμπέλ(ην) ὡς μπροτιμιταῖος
καὶ γονικόν του, ὅπου εἶναι, κατὰ πῶς εὕρισκε(ται) ἀπο τρίτου, δεινρολογημ(ένον) 15
καὶ περιγυρησμ(ένον) μετὰ πασῶν τῶν δικαιοματῶν αὐτοῦ, διὰ δουκ(άτα) ε' κορέντ(ε),
ἡγ(ουν) πέντ(ε), πρὸς ιγ' (μαρτζέλοις) τὸ καθῆν, μετὸ χαράτζην τ(ου) ἀσπρ(α) ἀργυρὰ
γ', τρία < >. Τὰ ὁποῖα δουκ(άτα) τὰ πέντ(ε) ὁμολογᾷ ἡ Κατερίνα πῶς τὰ ἔλαβεν
ἀπὸ τὸν [ττω] Μιχαήλ τὸν ἀνδράδελφόν τ(ης) καὶ κράζεται κοτέντ(α) καὶ ἀποπληρω-
(μένη). Ἀκόμι θέλ(ει) αὐτῇ ἡ Κατερίνα καὶ δίδει καὶ παραδίδει καὶ πουλῇ τοῦ ῥηθέν- 20

τ(ος) Μιχαήλ καὶ τὰ δύο σπίτια, ὅπου ἔχει ἀπὸ λογαριασμὸν τοῦ ἀνδρός τ(ης) τοῦ ποτὲ
 Ἰω(άννου) Τραμουχάνη καὶ ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ εἰς τὸν Δαμαριώνα, σώσπι-
 τον καὶ ἐξώσπιτον, πλήσια τοῦ Γουλιαρμάκι τοῦ Περπιρί, καθὼς εὐρίσκονται μετὸ
 τέλος τῶναι πετεινόπουλ(α) β' τῆς κεράς τῆς Σύφνου, διὰ δουκ(άτα) ε' (ἡμυσι)
 25 κορέντ(ε), ἡγ(ουν) πέντ(ε) ἡμυσι, μετὸ χαράτ(ζ)ην τῶναι ἀσπρ(α) ἀργυρὰ δ', ἡγουν
 τέσερα, ἀπὸ τὰ ὅποια δουκ(άτα) τὰ πέντε (ἡμυσι) ὀμπληγᾶρεται ὁ Μιχαήλ νὰ τῆς
 δώσι ὀλ(ον) τὸν Ὀκτώβριον τὸν παρόντ(α) δουκ(άτα) γ', καὶ τὰ δύο ἡμυσι | δου-
 κ(άτα) εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἁφμέ, Ὀκτωβρίω ε', ὁμολογόντα ὁ Μιχάλ(ης) πῶς τῆς
 ρεστάρει ἀκόμ(ι) ἀπὸ τὸ ἄνωθεν ἀμπέλ(ην) καὶ (μαρτζέλοις) θ', ἡγουν ἐναία, προμετά-
 30 ροντάς τῆς νὰ τῆς τῆς δώσι καὶ αὐτοῖς ὅλον τὸν εἰρημένον Ὀκτώβριον. Δίδοντάς τ(ου)
 ἡ Κατερίνα πληρεστάτην ἐξουσίαν, ἔτεις εἰς τὸ ἀμπέλ(ην) ὥσσάν καὶ εἰς τὰ σπίτ(ια),
 νὰ εἶναι ὁ Μιχάλ(ης) ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν ἀφέντης καὶ νικοκύρις αὐτὸς καὶ οἱ
 κληρονόμοι του, νὰ ἔχουσιν τῆς ἐξουσίας τῶν, πουλήσουν, χαρίσουν, πακτώσουν,
 μπατικιάσουν καὶ τὰ ἐξῆς, δίδοντας τὸ τρίτ(ον) ἀπὸ τὸ ἀμπέλ(ην) καὶ ἀσπρ(α) τρία
 35 [διὰ χα]ράτ(ζ)ην, καὶ [ἀπό] | εἰς τὰ | (τὰ) σπίτια πετεινόπουλ(α) β' καὶ ἀσπρ(α) τέσερα
 χαράτ(ζ)η[. . . . . τας] καὶ ὀμπληγᾶροντας τὰ καλὰ τῆς νὰ τοῖς ντεφεντέρει |
 νὰ τῆς | |

76

f.(κα): [ ] αἰοτὰ τοῦτο θέλει αὐτῇ ἡ κερα Κατερίνα [ ]
 ] ν ἄνδραν τῆς ὡς τώρα καὶ ὅτι θέλουσιν κάμειν πάλλῃ ἀπὸ τῆς [ ]
 ] ἕως τὴν ζωὴν τῶνε ὀλ(ην), νὰ εἶνε τὰ δικαϊώματά τῆς ὅλλα χαρίσματά
 του καὶ [τῆς] ἐξουσίας του ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν, πουλήσι, χαρίσι, ψυχικο δώσι
 5 καὶ τὰ ἐξῆς [ ] στάμπελε ὥσσά μόμπηλε, κινητά τε καὶ ακίνητα, μέσα καὶ
 ὄξω, καὶ μετρητά, καὶ κανεῖς νὰ μὴν ὅμπορὶ νὰ τὸν ἐδικασίσι οὐτ' ἐγὼ, μῆτε ἄλλος τινὰς
 δια λόγου μου ἐμένα τῆς Κατερίνας, ὄξω ἂν κάμωμεν παι(δί)α, ὅπου θέλω νὰ [κά]
 εἶνε τῶν παιδίων μ(ας) κατὰ τὴν τάξην. Καὶ ἂν εἶνε καταληγμένα καὶ τίποτας ἀπὸ
 τὸ προικίον μου, θέλω νὰ μὴν τὸν ἐπειράξει τινὰς. Μάλιστα καὶ τὰ κουταλομπουτα-
 10 ρόλα, ὅπου μοῦ ἐτάξασ(ιν) οἱ γονοί μου, δὲ μου τα δώκασι, καὶ νὰ μὴν τὸν ἐπειράξει
 τινὰς καὶ εἰς αὐτὰ. Μόνον εἰς τὸ προικίον μου νὰ ἦμαι καὶ γὼ κερά καὶ νικοκερά καὶ
 νάχω τὴν ἀνάπαυσί μου ἀπ' αὐτὸν καὶ τὴν σηνδροφίαν του, νὰ ζήσι, ν' ἀποθάνῃ μετα
 μ(ένα), κατὰ Θ(εοῦ), καὶ νὰ μὴ με παντουνάρῃ ποτὲ ὡς τὴν ζωὴν μου. Καὶ οὕτως
 εἶνε κωτέντ(α) ἡ κερα Κατερίνα εἰς τὴν παροῦσσα ντονατζίων, ὅπου κάμνη τοῦ
 15 ἀνδρός τῆς, καὶ θέλει νὰ εἶνε δυνατῇ καὶ βευαία καὶ χαλασμὸν ποτὲ νὰ μὴν ἔχει,
 οὔτε ἀπο μ(ένα) τὴν Κατερίνα, οὔτε ἀπο κανένα μου ἐδικόν, ἀλλὰ μηδὲ ἄλλα γράμ-

ματα νὰ ξήζουν ἔμπροσθεν εἰς ἐτοῦτα, μῆτε πρωτηνώτερα, μῆτε ὑστερώτερα, μόνον ἐτοῦτα καὶ μοναχὰ. Ὁ διὰ μαρτυρίας—τοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως καὶ σκευοφύλαξ κυροῦ Δημητρίου Ἀθηναίου, καθὼς ἐπόγραψεν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ καθολικόν, καὶ τοῦ μαίετρο Γεωργίου Καλουδὰ καὶ Καπετάνιου Μπούργου καὶ τοῦ μαίετρο Σταβρία- 20 νοῦ Παρζαλῆ.

77

12 Νοεμβρίου 1575

+ Εἰς δόξαν Χ(ριστοῦ) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εοῦ) ἡμῶν, ἀμήν. ,αποε', μηνὶ Νο(έμ- βριος) ιβ'. Εἰς τὸ Μέσα Κάστρον τῆς Ναξίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ μεγαλειω(τάτου) μισερ Δημητρίου Ντεναξία, τοῦ εὐρισκομ(ένου) γωβερναδῶρου, συμφωνίαν ὑπανδρ(ίας) καὶ καθαρὸν σηνικέσιον θέλει καὶ κάμνη ἢ κερα Κατερίνα ἢ συμβία τοῦ μσκαριτοῦ μαί- στρο Γιάκουμου Μπερνῶρου μαζοὶ μετὸν κύρ Γεώργιον Παπαδόπουλον ἀπὸ τοῖς Κορυ- 5 φοῖς, ὅπως ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ να τὸν ἐπάρη γαμπρὸν εἰς τὴν θυγατέραν τῆς τὴν Μαρίαν εἰς ἄνδραν τῆς νόμιμον (καὶ) εὐλογιτικόν, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(εοῦ) καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ· οὕτω τὴν θέλει καὶ ὁ βῆθεῖς κύρ Γεώργιος τὴν εἰρημέ- νην Μαρίαν ὁ διὰ γυναῖκα του νόμιμον, παρθένον καὶ τὰ ἐξῆς. Ὅθεν ἡ κερα Κατε- ρίνα τάσσει τῆς θυγατρός τῆς πρῶτον μ(έν) τὴν εὐχὴν τῆς καὶ εἰς ὄνομα προΐκας: 10

Ἀρχὴ τὴν κάμαραν, ὅπου ἔχει στὸν Μπούργον καὶ κάθετ(ε), σύμπλοια τῆς κερα Μαγδαληνῆς, ἀπὸ τὴν σήμερον, φουρνίδα μὲ πάγκον ἕνα, με κασέλες πέντε καὶ με πᾶσα μασαρίαν τοῦ σποιτίου· κρεββατοστρώσια τρία με παπλώματα τρία, τὸ ἕνα κόκκινον μεταξωτὸν καὶ τὸ ἄλλον γερανίον λινὸν καὶ τὸ ἕτερον ἄσπρον λινόν· μὲ σεντώνια ζευγάρια τρία, τὸ ἕνα ζευγὰρι κεντιτὰ καὶ κόκκινα μετάξια λαφάρτα καὶ τα 15 δίο ζευγάρια σκλέτα· με μαξελάρια ζευγάρια πέντ(ε), τὸ ἕνα ζευγὰρι χρυσὰ ἀλλα- φρὰ καὶ τὰ τέσερα ζευγάρια κεντιτὰ· με κουρτίνες τοῦ κρεββατίου κεντιταῖς δίο· μὲ προσκεφαλαδίεζ τέσερα· με τυλάρι γεμάτο μαλὶ· πεύκια δίο· κουρτίνα τοῦ τείχου μία· ταυλο[μάντι]λα [ ]λα [ ] 20[ ]πίχ[ε]ς [ ] λαῖς κ [f.(κα)ν

[ ]ω λίτρες δίο [ ] δακτηλίδια χρυσὰ [ ] α· κολαήνα [20]ην ἕνα· στάνια κομάτια 19· καντιλιέρια 10· μου [ ]χαρκώματα δίο, μικρὸν καὶ μεγάλον· τυγάνια δίο· με [ ]κρassoβούτζοια δίο· κατρεύτη χρυσοκολωνάτον ἕνα· τὸ ἀμπέλ(ην), ὅ[που] ἔχει στ Α[ ]γερανῆ, καθὼς εὐρίσκει(αι) με σποίτ(ι), με λινῶ, με πηγάδι, ἀπὸ τὴν σή[μερον] ἐδι[κόν] τῆς. Ἀκόμ(ι) τάσσει καὶ ἡ ἀδελφή τῆς ἡ Νυκολέτα [[θέλει καὶ τάσσει]] τὸ [ ], ὅπου ἔχει στὰ Καλαμούρια, 25 ζευγαρίων τριῶν, ἀπὸ τὴν σήμερον, καὶ τὸ χωράφην τῆς τοῦ Λιβαδίου μωδίων δίων, ἀπὸ τὴν σήμερον· καὶ τὴν κάμαράν τῆς, ἀποθανόντας τῆς ὡς καθὼς θέλει εὐρεθεῖ· ἀκόμ(ι) καὶ τὸ σποίτ(ι), ὅπου ἔχει ἀπὸ τοῦ κυροῦ τῆς, ἀποθανόντα τῆς μάνας τῆς καὶ

αὐτὸν ἐδικὸν τῆς, ἡγουν τῆς νύμφης· ἀκόμ(ι) καὶ ὅτι ντεσκαδέντζια τῆς θέλει γγύξη
 30 ἀπὸ τῆς Ἀγγελέτας, τῆς ἀδελφῆς τῆς, εἰς τὸν θάνατόν τῆς, ἡγουν ἀπὸ τὸ ἀμπέλ(ην)
 τ'Αγερσανίου (καὶ) ἀπὸ τὸ σποίτην τῆς, καὶ αὐτὰ ἐδικὰ τῆς.

Ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλον μέρος καὶ ὁ γαμπρὸς τάσσει καὶ αὐτὸς τῆς γυναικὸς του (καὶ)
 τῶν παιδίων, ὅπου θέλει κάμει ἀντάμα τῆς ὅτι ἔχει καὶ ἀφεντεύει τὴν σήμερον καὶ
 ὅτι θέλει κοιστάρει σόλην του τὴν ζῶην, στάμπελε μόνμπηλε, καὶ τὰ ἐξῆς.

35 Μετὴν κοντετζιὼν ἐτούτην θέλουν καὶ τάσσουν τὰ λεγώμενα προικία οἱ μερίδες·
 ὅτι ἀν κάμουσ(ιν) παι(δία) ἐκ τῆς σαρκὸς τ(ων), νὰ τὰ κληρονομούσιν· ἄμε ἀν ἀποθάνη
 ὁμπρὸς ἡ νύμφη ἄκλῆρος, νάχει ὁ γαμπρὸς τὸ κρεββατοστρώσιν του μοναχὰ κατὰ
 τὴν τάξην, καὶ τὰ δε λοιπά τῆς προικία νὰ στρέφονται εἰς τοὺς πλαῖα τῆς πρόξυμοις
 μετὰ μυσά τως ἀκοίστα· ὁμοίως ἀν ἀποθάνη ὁ γαμ[πρὸς], ἡ νύμφη νὰ γαλδέρει τὸ
 40 ἐδικὸν του ὅλλον ἕως νὰ κρατεῖ τὴν τιμὴν του κατὰ τὴν τάξην, (καὶ) τελειώνοντα
 ἡ τημὴ του, νὰ στρέφοντ(αι) τὰ δε λοιπά του εἰς τοὺς πλαῖα του πρόξυμοις [. . .]
 μετὰ μυσά των ἀκοίστα. Βάλουσ(ιν) καὶ ἀλληλογίαν (ὑπέρπυρα) 500, ὁ ἀλληλογίσας νὰ
 τὰ πληρώνει τὰ ἡμυση τῆς ἀφεντί(ας) καὶ τὰ ἡμυση τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ)
 τὰ ἐξῆς, καὶ πάλλῃ νὰ στέκει βεβαία ἡ παροῦσσα γραφῇ. Δια μαρτυρίας τοῦ μισερ
 45 πρε Νικολοῦ Ντελιβέγια, Ντεζκουράριου, μισερ Μάρκου Καταλούζου καὶ μισερ Ἀντω-
 νίου Κρίσπου, τοῦ μισερ Ἰάκουμου, καὶ τοῦ μισερ Φραντζέσκου Ἀμάη καὶ τοῦ μαί-
 στρο Λιανοῦ Μοσκόπουλου.

78

18 Ἀπριλίου 1551

Εὐγαλμ(έν)η. Εὐγαλμ(έν)η πάλη.

+ Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. ,αφνα', μηνὶ Ἀπριλλίῳ ιη'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον)
 τῆς Ναξιᾶς, εἰς τὸ σποίτι τοῦ κυρ Κωσταντῆ Φιλαδελφίανου, συμφωνίαν ὑπανδρίας
 καὶ καθαρὸν σηνικέσιον θέλει καὶ κάμνη ὁ κυρ Γεώργ(ιος) ὁ Μαρμαρᾶς καὶ ἡ συμβία
 5 του ἡ κερ Ἀνα μαζοὶ μετὸν κυρ Ἰω(άννη) Σάσω τοῦ Κάρλου, ἐκ τῆς Μικόνου, ὅπως
 ἐν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ νὰ τὸν ἐπάρουσι γαμπρὸν εἰς τὴν ἀνεψιὰν τῶνε τὴν Ἀνοῦσα, τὴν θυγα-
 τέραν τοῦ μακκριτοῦ κυρ Νικολοῦ Διασωρινοῦ τοῦ Ροδίτ(ι), λέγομεν εἰς ἄνδραν τῆς
 νόμιμον (καὶ) εὐλογιτικὸν, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία τοῦ Θ(εο)ῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ
 Ἐκκλησί(α)· οὕτω τὴν θέλ(ει) καὶ ὁ κυρ Ἰω(άννης) τὴν εἰρημένην Ἀνοῦσαν ὁ διὰ γυναι-
 10 f <xy> καν του νόμιμον παρθέ[νον]] κυρ Γεώργ(ιος) καὶ ἡ συμβία του ἡ κερ
 Ἀννα τάσσουν τῆς Ἀν[ούσας] τ[ῆς] ψυχῆς τῶνε καὶ τοῦ γαμπροῦ τῶνε
 πρῶτον μὲν τὴν εὐχὴν [τως καὶ εἰς ὄνομαν] προίτας: Ἀρχὶ τὴν κάμαραν, ὅπου ἔχει

ἀπογωνικόν της, κα[θὼς εὐρίσκ[ε]ται, πλησί(ων) τοῦ λεγωμένου κυρ Γεωργί(ου), μετὸ κατώγιν της, ἀπὸ [τὴν σήμερον]· ὁμοίως καὶ τὸ ἀμπέλ(ην) τοῦ Γυρίου, ὅπου ἔνε πλησίων τοῦ ῥηθέντος [ἀπὸ] τὴν σήμερον· οὕτως καὶ τὸ πελιγάρδην, ὅπου 15 ἔχει ἀγωραστὸν ὁ κυρ Γεώρ[γιος] μετὴν κε]ρ Ἄννα ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ της ἐκεῖ στὸ Γύρι, πλησί(ων) τοῦ ἀμπελίου τοῦ ἄνωθεν, τὸ ἐμυσὸν ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ τὸ ἄλλον ἐμυσὸν ἀποθανόντας τῶνε καὶ τῶν διονῶν· ἀκόμ(ι) καὶ τὴν κατζάγραν, ὅπου ἔχουσιν ἀπὸγωνικόν της ἡ κερ Ἄννα εἰς τὰ Καλαμούροια, πλησίων τοῦ μεγαλειωτάτου μισερ Μπαλῆ τοῦ μισερ Μάρκου Κρίσπου, ἀπὸ τὴν ῥωδίαν καὶ κάτω, νὰ μυραστήν, νὰ εἶνε 20 διαλεγώνας ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύμφη, νὰ πάρουσιν οἶαν μερί(αν) θέλου, ἡ τὴν κάτω ἡ τὴν ἀπάνω, πληρώνοντας ἡ κάτω μερία τοῦ μεγάλου Θεολόγου τῆς Πάτμου ἓνα μέτρον κρασὶν τέλος αἰωνίως καὶ πετεινόπουλα β' τέλος τὸ πράγμαν ὅλλον, τὸ ἐμυσὸν τὸ ἓναν πετεινόπουλ(ον), καὶ τὸ ἄλλον ἐμυσὸν πρᾶγμα τὸ ἄλλον πετεινόπουλον· με τοῦτο ἡ λυνὸς καὶ τὸ πηγᾶδιν νὰ λογ(οῦνται) τὰ ἐμυσὰ τῆς κάτω [μερί]ας καὶ τ' ἄλλα 25 ἐμυσὰ τῆς ἀπάνω μερίας· ἀποξυλου ἡ λεγωμένη κατζάγρα [ ] αὐτῶς· ὁμοίως καὶ τὸ χωράφην, τὸ ἔχουσιν ἀγωραστ(όν) ἀπὸ τὸν Ἰω(άννη) τὸν γυναικαδερφόν του, πλησί(ων) τοῦ κυρ Δημητρί(ου) τοῦ Τζανετῆ καὶ τοῦ Ἀντωνίου Τριαντάφилου, καθὼς εὐρίσκεται σπαρμένον, ἀπὸ τὴν σήμερον· παπλώματ(α) γ'· σεντώνια ζευγάρια γ'· μαξελάρια ζευγάρια ε' κεντιτὰ· κουρτίνες β' κεντιταῖς· γυροκούρτηνα κεντιτὰ· τυλάρην καινούριον γεμάτον 30 καὶ ἄλλον εὔκερον· προσκεφαλάδια δ'· ταυλομάντιλα πίχες κε'· μπολιες ιε'· ἀνεπε-τάρη χρυσὸν α'· μαργαριταρένη σκούφια· δακτυλῆ(δια) χρυσὰ δ'· μπουταρόλ(α) ἀργυρὰ δ'· βατζέλ(ι) α'· στάνια κομάτ(ια) γ'· κασέλες γ'· πάγκον α'· καδέγλες βενέτικες β'· κουρτῆνες τοῦ τείχου β'· βουτζόια κρασιὰ εὔκερα β'· καὶ εἰς τὸν θάνατόν τῶνε εἴτι τῶν ἐθέλει ἐυρεθεῖ, κινήτᾶ καὶ ἀκίνητᾶ, ρεσαλβάροντας ἀπο ντεσγράττ(ι)αν καὶ μπε- 35 ζώνιαν, ὅπου νὰ τοῖς εὔρει, καὶ ἀπο παι(δία) εὐλογιτικὰ, ὅπου νὰ ἤθελεν ἀκαδέρει στὸ ὕστερον νὰ κάμου· καὶ δουκ(άτα) ι' ὁ διὰ τὴν ψυχὴν τ(ως).

Ἀπὸ δὲ καὶ ὁ κυρ Ἰω(άννης) ὁ γαμπρὸς τάσσι καὶ προμετέρει καὶ αὐτὸς τῆς συμβίας του καὶ τῶν παιδίων, ὅπου θέλει κάμει με ταυτὴν δουκ(άτα) χρυσὰ ρ', ἡγουν ἑκατ(όν), τὰ ὁποῖα λέγει πῶς ἔχει ἀφητὰ εἰς τὴν Χίον, εἰς τῆς ἀδελφῆς του τὰ χέροια, 40 καὶ τὴν φωρεσίαν του ὅλ(ην), καὶ εἴ τι ἄλλον κοιστάρει νὰ εἶνε τῆς γυναικὸς του καὶ τῶν παιδίων τως.— Καὶ μετὴν κοντετζιὼν ἐτούτῃ θέλουσ(ιν) καὶ οἱ δύο μεροῖδες· ὅτι ἀν' κάμου(σιν) παι(δία) εὐλογιτικὰ ἐκ τῆς σαρκὸς τῶν, νὰ εἶνε ὅλλα τῶν παιδίων τως· ἡ δὲ καὶ ἡ νύμφη ἀποθάνῃ ἀκλήρος, ὁ γαμπρὸς νὰ ἔχει ἓναν κρεβατοστρώσι κατὰ τὴν ὀζάντζαν τοῦ τόπου μας, καὶ τὰ ἐποίλοιπὰ τ(ης) προικία νὰ στρέφουντε εἰς τοῖς 45 πλᾶια της πρόξυμοις, εὐγαλούμενον ἀπο κείνα, ὅπου ἔνε κόποι καὶ ἀγοραῖς τοῦ κυρ Γεωργί(ου) Μαρχαρά, (καὶ) νᾶναστρέφουνται εἰς αὐτὸν καθολικά, ρινουντζιάροντάς του

- f.<κγ>^v και ἡ συμβίβια του τὰ δικα[ι]ώμ[α]τά της· ἔτζει πάλλη αν αποθάνη και ὁ γαμπρός
 ἀκλ[η]ρος] τὸ ἐδικόν του ὅλλον ἕως οὗ να κρατῇ τὴν τιμὴν του,
 50 και να μ[ ] πληρ[ω]νόντα ἡ τημὴ του, να στρέφονται εἰς τοῖς
 συμωτέροις του [Βάλουσιν] (και) ἀλληλογί(ας) (ὑπέρπυρα) φ', ὅποιον μέρος
 ἀλληλογί(ς), νὰ τὰ πληρώνει τὰ ἡμυση [της ἀφεντι(ας)] (και) τὰ ἡμυση τῆς μερίδος,
 ὁποῦ στέργει, και τὰ ἐξῆς. 'Ο διὰ μαρτυρί[ας τοῦ] ἡ νῆκαλδῶρω ἡ και
 τοῦ μαῖστρο Μμανόλ(ι) Καλαβροῦ και τοῦ μ[αῖ]στρο] Ντασῶφαντου και
 55 τοῦ κυρ 'Ιω(άννη) Μακρὶ τοῦ 'Αναπλιώτη.—

f.<κβ>^r

Εὐγαλμ(ένη).

- +Εἰς δόξαν Χ(ριστοῦ) τοῦ ἀληθινοῦ Θ(εοῦ) ἡμῶν, ἀμὴν. ,αφος', μηνὶ 'Απριλ-
 λίω ιδ'. Εἰς τὴν Ναξίαν, εἰς τὸ μοναστήρι τῆς ἀγιωτάτης 'Αγγελοχαιρέτιστος, ἔμπρο-
 σθεν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων (και) παρακαλετῶν μαρτύρων ἐνεφανήσθην
 5 ἐκεῖ κατα παρησί(ας) ἡ ἀρχόντισσα ἡ Μαρία γυνὴ τοῦ μισερ Νικολοῦ Κρουσέντζου, ἡ
 ὁποία ἔχοντας τον νοῦν της και τὴν ὑγίαν και τὴν γλῶτταν καθαρὰν θέλει οἰκία της
 βουλῇ και θελήσεως και κάμνη τὸ παρὼν ψυχικὸν εἰς ἄφεισιν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτηνῆς
 και τῶν γοναίων της. Γροικόντας πρὸς τὸ ἄνωθεν γεγραμμένον μοναστήρην, τοῦ
 ὁποίου θέλει και ἀφίνη ἀποθανόντας της εἰς ψυχικὸν και εἰς ὄνομα ψυχικοῦ ὅτι δὲ
 10 ἄρα και ἂν ἔχει ἀπο λογαρασμὸν τῶν γοναίων της (και) ἀπὸ πᾶσα ἄλλης λογῆς
 μόδον και τρόπον, και ὅτι ἄλλον ἡθελεν ἀκοιστάρη ἕως ὅλλην της τὴν ζωὴν, στάμ-
 πελε μόμπηλε, ἔτζει ἀπὸ τὰ π(ε)ρασμένα, ὁποῦνε ἀπὸ προικίον της, ὥσσάν ἐκεῖνα ὁποῦ
 ἐκάμασιν και θέλουν κάμειν μετὸν ἄνωθεν της συμβίβιον, θέλει θεληματικὸς και ἀφίνη
 τα τοῦ λεγομένου μοναστηρίου αἰωνίως, ἡγουν ὁ διὰ τὴν ψυχὴν (της), ὡς ἄνωθεν(εν).
 15 Καὶ ποτὲ δια κανέναν καιρὸν κανεῖς ἀπὸ τοῖς ἐδικοῖς της νὰ μὴν ἔχει τρόμηξη νὰ
 κοντραδίρι στὸ λεγόμενον ψυχικὸν εἰς βάρηταν τῆς Κεράς μας και εἰς ἀραν και κατὰ-
 ραν τῶν γοναίων μου και ἐμοῦ τῆς ἀμαρτωλῆς, και τοῦτο ἔστοντας και ἐγὼ ὥσσάν
 κερά και νικοκερά τῶν πραγμάτων μου ἐμπόρου και μπορῶ να ταφίσω, ὅπου μου
 φανῇ διχῶς κοντραδιτζιὼν κανενὸς. Τ' ἀφείνω το λοιπὸν τοῦ λεγομένου μοναστηρίου
 20 τῆς Κεράς μας τῆς 'Αγγελοχαιρέτιστος ὡς ἄνωθεν(εν), μετὴν κοντετζιὼν ἐτούτη, νὰ
 μὴν ὑμποροῦν ποτὲ νὰ πουληθοῦν, μὴδὲ να χαριστοῦν, μὴδὲ ναλιεναριστοῦν, μόνον νὰ
 εἶνε τῆς Κεράς μας τῆς ἄνωθεν 'Αγγελοχαιρέτιστος αἰωνίως, εἰς γωβέρνον τῶν (πατῆ-
 ρων), ὁποῦ θέλουν ἡστε εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήρι ἀπὸ τὸ ὕρδινε τῶν πρεδικαδῶρων,

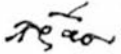
καθὼς εἶνε τὴν σήμερον ὁ ἐυλαβέστατος (πρεδικάδωρας) φρᾶ Τομάζος Πελεγρῆς ὁ
 Κρητικὸς καὶ διδάσκαλος τῆς Θεολογί(ας). Καὶ σε περ σῶρτε [νὰ λίπη] νὰ λίπη 25
 ἀπ' αὐτόνον τὸ ὄρδινε τῶν πρεδικαδῶρων ἀπ' αὐτόν τὸ μοναστήρι, θέλει ὅτι αὐτὰ
 τῆς τὰ πράγματα, εἴτεις στάμπελε ὡσσὰ μόμπηλε, να τα ρετζηβέρη καὶ να τὰ γωβερ-
 νάρη καὶ να τα σκοδέρη ὁ Ντεγάνος τῆς ἀγιωτάτ(ης) Μ(ητρο)πόλεως, ὁποῦ θέλει
 ἦστε, διότις θέλει να μὴ γείνεται λάθος. Ὁ ὁποῖος Ντεγάνος διχῶς κανένα ἡγκάνω
 νάνε κρατιμένος, να δίδει καλὸν λογαριασμὸν εἰς πᾶσα πράγμα. Καὶ αν κανέναν Ντε- 30
 γάνος θέλει ἀποθάνη, ὁ διαδόχος του καὶ οἱ διαδόχοι τῶν διαδόχων του νὰ τὰ
 ρετζηβέρουν καὶ να δίδουν καλλὸν λογαριασμὸν καὶ σωστὸν εἰς ὅσον καιρὸν καὶ χρό-
 νοις ἦθελεν λάχει νὰ λίπουν ἢ να λίπει τινὰς ἀπ' αὐτόν τὸ ὄρδινε | τῶν π|ρεδικα- f. (κβ) v
 δῶρων. Ἀκόμ(ι) ξεκαθερνὰ καὶ λέγει καὶ [ ], ὁποῦ θέλει βρεθῇ στὸν
 θάνατόν τῆς, νὰ τιχένη νὰ πουληθῇ ν[ ] τῆς ἐκκλησίας, ἦγουν τοῦ 35
 ῥηθέντος μοναστηρίου, καὶ τὰ ἐξῆς. [ ] Καὶ οὕτως θέλει ὅτι ἡ
 παρούσα τῆς νὰ εἶνε βεβαία καὶ ἀχάλαστος [ ] νάχει ἄλλην γραφὴν καμωμ(έ-
 νην) ὧ γραφαῖς, θέλει νὰ εἶνε νουλαδ[α] καμῖαν δὲν ἦκαμεν ποτέ
 τῆς, μόνω τὴν παροῦσαν ἐτούτην, ἀλλ[ ] (καὶ) πέρνεται νὰ μὴν ὕμορι
 να κάμει κόντρα ἐτουτηνῆς τῆς γραφ[ῆς] καὶ ἀν[ ] κάμει, νὰ μὴ ξάζει σὲ καμῖαν κρίσ(η), 40
 μόνον ἐτούτη νὰ εἶνε ἡ πρώτη τῆς καὶ ἡ ὕστερή τῆς. Παρακαλόντας αὐτῇ ἡ ἀρχόν-
 τησα καὶ καλλὴν τῆς ὠρεξην καὶ ἀξιοπίστοις καὶ παρακαλετ(οῖς) μαρτύροις, μισερ
 Τζανέτο Συρίγ(ω) καὶ ἀπογεγραμμ(ένος) οἰκειωχείρως, μισερ Τζόρτζη Ντεναξί(ας)
 καὶ ἀπογεγραμμ(ένος) οἰκειωχείρως, μαστρο Νικολῶ Φερέτος.

80

27 Μαΐου 1577

Εὐγαλμ(ένη).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀμήν. ἀφοζ', μηνὶ Μαΐω κζ'. Εἰς τὸν μαγαντζέ
 τοῦ μαῖστρο Γεωργίου Καλουδά τῆς Ἀγγελίνας, ἐυρισκομένη ἐκεῖ κατὰ παρρησί(ας)
 ἡ νύμφη του ἡ κερα Λιανῆ, συμβία τοῦ μακαριτοῦ ἀδελφοῦ του μαῖστρο Ἰω(άννου)
 Καλουδά, μαζῇ μετὸν κυρ Δημήτριον Νταμίγ(ω) τοῦ Καναβάρι, γροικόντ(ας) ἀπάνω 5
 εἰς κάποια δουκ(άτα) χρυσά, ὁποῦ τοῦ ἐρεστάριζεν ὁ ἄνδρας τῆς (νοῦμ). 48, ἦγουν σαραν-
 τα ὀκτώ, καὶ διὰ [νὰ] μὴν ἔχει, λέγει, κάργος ὁ ἄνδρας τῆς καὶ αὐτῇ στὴν ψυχὴν
 τως πῶς ἐφάγασιν τὸ δικόν του, θέλει καὶ κωτεντάρεται ἡ κερα Λιανῆ καὶ δίδει του
 καὶ παραδίδει του ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν τοῦ αὐτοῦ σερ Καναβάρι τὸν ἐμυσὸν ἀνε-
 μόμυλον, ὁποῦ ἔχει ἐδῶ εἰς τὸν μέγαν Ἀντώνιον τὸν Φραγκικόν, τὸν ὁποῖον ἄλλον 10

²⁶ χειρ. = (πρεδικάδωρας) ³⁰ α. νὰ <εἶ>νε ³⁷ α. νὰ <εἶ>χει

ἐμυσὸν ἔχει καὶ ἡ κερ 'Αννούσα τῆς 'Αλλάζας. Καὶ τὸ μερδικόν (τῆς) αὐτῇ, ὅπου
 ἐξουσιάζῃ τὸν ἐμυσὸν, τοῦ τὸν ἐπαραδίδει τοῦ σερ Καναβάρι ὁ δια τ' ἄνωθ(εν) δου-
 κ(άτα) 48 ἐτοῦτα μετὰ ἐμυσά του ὄργανα καὶ δικαιώματα, νὰ τὸν ἐπουλήσῃ, νὰ τὸν
 ἐχαρίσῃ καὶ νὰ τὸν ἐκάμει σα θέλ(ει) αὐτὸς καὶ οἱ διαδόχοι του καὶ κληρονόμοι του.
 15 καὶ μετὸ χαράτ(ζ)ην του ἀσπρα ἀργυρά (νουμ.) [ ]. Καὶ αὐτὸς πάλ(λ)η ὁ σερ Καναβά-
 ρης νὰ μὴν ὕμφορὶ νὰ τῆς ἐγυρέψῃ πλαί(α) ἕναν τορνέσι, μόνον νάνε ἴσα, ἴσα καὶ οἱ δίο.
 Με τοῦτον ὁμπληγάρεται αὐτῇ καὶ τὰ καλὰ τῆς καὶ δια τοῖς κληρονόμοις τῆς νὰ
 ντεφεντέρη τὸν σερ Καναβάρι καὶ τοῖς διαδόχοις του κόντρ(α) εἰς πᾶσα ἕνα, ὅπου
 τοῦ θέλ(ει) κοντραδείρι. Με τοῦτον ὅτι πληρώνει χαράτ(ζ)η καὶ ἡ ἄνωθ(εν) κερ Ανοῦσα
 20 τῆς ἄνωθεν κερ Αλλάζας εἰς τὸν ἐμυσὸν τῆς μύλ(ον), νὰ τιχένη νὰ πληρῶνει καὶ
 ὁ σερ Καναβάρης στὸν αὐτόν του μύλ(ον) τὸν ἐμυσὸν. Ἀπομείνοντας κωτέντοι καὶ ἀνα-
 παμένοι καὶ οἱ δίο μεροῖδες εἰς πέναν (ὑπέρπυρα) 300, ὁ ἀλληλογίσας ἀπὸ τοῖς δίο νὰ
 τὰ πληρῶνει, τὰ ἤμυση τῆς ἀφεντίας καὶ τὰ ἤμυση τῆς μεροῖδος, ὅπου στέργει, καὶ τὰ
 ἐξῆς, καὶ πάλ(λ)η νὰ στέκει βεβαί(α) ἡ λεγωμένη γραφῇ. Δια μαρτ(υρίας) τοῦ αὐτοῦ
 25 μαῖστρο Γεωργ(ίου) Καλουδᾶ [κα], ὅπου τοῖς ἴσασεν (καὶ) τοῖς δίο, καὶ τοῦ κυρ Τζα-
 νέτου Δεμέντζου, καθῶς ἐπόγραψεν εἰς τὸ καθολικὸν τοῦτο, καὶ τοῦ μισερ Λουρέν-
 τζου Κυπριώτ(η), καθῶς ἐπόγραψεν (καὶ) αὐτὸς.

81

26 Ὀκτωβρίου 1576

f.(xy) v

Εὐγαλμ(έν)η).

+ Εἰς τὸ ὄνομαν Χ(ριστοῦ), ἀμήν. ,αφος', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κς'. Εἰς τὸ Ἐξώ-
 πουργ(ον) τοῦ μ(εγάλου) Ἡλιοῦ, εἰς τὸ σποι(ι) τῆς κερα Καλῆς θυγατρὸς τοῦ ποτὲ
 Νικολοῦ τοῦ Ἀνεραηδᾶ, ἐυρισκόμενος ἐκεῖ ὁ μισερ Τζουάννης Σαβέρας μαζῇ μετὶν
 5 θυγατέραν τῆς ἄνωθεν κερα Καλῆς ὀνόματι Ἀγγελίνα, γροικόντας ἀπάνω εἰς τὸ
 ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει στ' Ἀγερσανῇ αὐτῇ ἡ κερ Ἀγγελίνα, πλησί(ων) τῆς [κερ ἀγγε-
 λίνας] κερα Μαρίας τῆς Μιχαλήτ(ζ)ενας, ὀνόματι Καναβαρίας, καὶ τῆς στράτας τῆς
 κουμούνας· καὶ ἀπάνω εἰς ἕναν ἀμπέλ(ην), ὅπου ἔχει καὶ ὁ μισερ Τζουάννης ἀπάνω
 εἰς τὸν Πλουμᾶ, πλησί(ων) τῆς ἀνυψᾶς τ(ου) τῆς Μαργαρήτας· καὶ τὴν σήμερον ἡμέ-
 10 ραν θέλουσιν) καὶ οἱ δίο μεροῖδες καὶ κάμνουσιν καταλλαχῇ παντοτηνῇ, θεληματικὸς
 καὶ πρεζέντ(ε) τῆς ἀνωγεγραμμένης τῆς μάνας, τῆς κερα Καλῆς, καὶ τοῦ ἀνεψιού τῆς
 τοῦ μαστρο Νικολοῦ Καλ(λ)ωνᾶ. Καὶ δώνει καὶ παραδώνει στὸν θάνατόν τῆς ἡ λεγω-
 μένη κερ Ἀγγελίνα τὸ ἀνωγεγραμμένον τῆς ἀμπέλ(ην) τοῦ Ἀγερσανίου, καθῶς ἐυρί-
 σκεται τώρα κρατημένω ἀπο τρίτου, ἀφεντότοπος ὁ ποτὲ μισερ Πέρω Ντεληβόγιας,
 15 γιὰ νὰ τιχένη νὰ τὸ παραλάβει στὸν θάνατόν τῆς) αὐτὸς ὁ μισερ Τζουάννης καὶ
 οἱ κληρονόμοι του, μετὸ χαράτ(ζ)ην του ἀσπρ(α) ἀρ(γυρά) 8, ἔγουν ὀκτώ, καὶ μαι ὅλλα

του τὰ δικαιώματα, να τὸ κάμου σὰ θέλουν. Αὐτομοί(ως) δώνει της καὶ ὁ μισερ
 Τζουάννες τὸ ἄνωγεγραμμένον του ἀμπέλ(ην) τοῦ Πλουμᾶ, καθὼς εὐρίσκεται παντι
 ἐλεύθερον, μετὸ πηγᾶδην του καὶ μετὰ χωράφοια, ποῦ ἔχει μέσα, καὶ μετὸ χαρά-
 τζην του ἀσπρ(α) ἀργυρὰ 8, ἤγουν ὀκτώ, νὰ τὸ ἀφίσι ἡ κερ Ἀγγελίνα εἰς τὸν θάνα- 20
 τὸν της, ὅπου τῆς ἤθελε φανηστῇ, ἡ καὶ ἀπο τα τῶρα, ὅπου τῆς ἤθελεν φανηστῇ
 να το δώσ(η), νὰ εἶνε καλλὰ δωσμ(ένω). Με τοῦτο να τρώγει αὐτῇ τὴν ἡντράδαν
 τοῦ ἀμπελίου της ὡς τὴν ζωὴν της, καὶ ὁ μισερ Τζουάννες πάλλη τὸ ἐδικόν του ὡς τὴν
 ζωὴν της αὐτηνῆς, καὶ εἰς τὸν θάνατόν της [[λν]] να τὸ πέρνει ὁ μισερ Τζουάννες καὶ οἱ
 κληρονόμοι του τὸ λεγόμενόν της ἀμπέλ(ην) καὶ τοῦ μισερ Τζουάννε τὸ ἀμπέλ(ην) να τὸ 25
 πέρνει πάλη ἐκεῖ, ὅπου τὸ θέλει ἀφίσιν αὐτῇ. Ὁμολογόντας ἡ κερ Ἀγγελίνα πῶς ἐπῆ-
 ρεν καὶ ἐπερίλαβεν ἀπὸ τοῦ μισερ Τζουάννε τὴν ὥραν ἐτούτη ὁ διαπαναλλάγ(ην)
 δουκ(άτα) χρυσὰ βενέτικα (νούμ.) 10, ἤγουν δέκα, (καὶ) κρᾶζεται κωτέντ(α) καὶ ἀπο-
 πληρωμ(ένη), λέγοντας καὶ οἱ δύο μεροῖδες ὅτι πῶς να λογοῦνται πᾶσα εἰς ἀπὸ τῶρα
 εἰς τὸ δικόν του πράμα οὐζουφουρτονάροιδες μοναχὰ, μᾶ εἰς τα πράματα να μὴν ἔχου- 30
 σ(ιν) καμίαν ἐξουσίαν ναγγύξουσιν εἰς αὐτὰ, μήτ(ε) να πουλήσουν, μήτ(ε) να χαρίσουν,
 μήτ(ε) ν' ἀλλάξου καὶ ἄλλον κανένα, μήτ(ε) νὰ πικρήσουν, μήτ(ε) νὰ πακτώσουν,
 μήτ(ε) νὰ ἐμπατικιάσου, μήτ(ε) ψυχικο δώσουν, μῆτε ἄλλοτρόποις | νὰ κάμουν ἡμεῖ
 στὸν θάνατόν της αὐτηνῆς τῆς κερ Ἀγγελίνας νὰ πέρνει τὸ ἀμπέλ(ην) της ὁ μισερ
 Τζουάννες καὶ οἱ κληρονόμοι του· καὶ τοῦ μισερ Τζάννε πάλη να πέρνει ὁ διάδοχός 35
 τ(ης), ὦ ἀντρας ὦ γυ(ρ) <ν>αίκα, ὅπου τὸ θέλει [[λπΑ]] ἀφίσιν αὐτῇ. . . | [ ] δίof.(κβ)
 μεροῖδες τὴν λεγωμένην καταλλαγήν, ὅπου θέλουσ(ιν) [ ] εἰς πέναν τζεκίνια
 χρυσὰ 10, ἤγουν δέκα· ὁ ἀλληλογίσας νὰ [τὰ πληρώνει τὰ] ἡμυση τῆς ἀφεντ(ίας) καὶ
 τὰ ἡμυση τῆς μεροῖδος, ὅπου στέργει, καὶ τ[ὰ ἐξῆς. Καὶ πάλλη νὰ] στῆκει βεβαία ἡ
 λεγωμ(ένη) γραφῇ καὶ καταλλαγή καὶ χαλασμόν καὶ [ ] νὰ μὴν ἔχει. Διὰ 40
 μαρτυρί(ας) τοῦ κυρ Γεωργ(ίου) Ἀνάπλα τοῦ Ροδίτ(ι), καθὼς ἐπό[γραφεν] εἰς τὸ καθο-
 λικόν—καὶ τοῦ κυρ Τζανετῇ Γαλάτ(η), καθὼς ἐπόγραψεν (καὶ) αὐτὸς—ἐγὼ Γεώργ(ιος)
 Ἀνάπлас μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν, ἐγὼ Τζανετῆς Γαλάτ(ης) μαρτυρῶ τ'ἄνωθεν.—

Κῶπια εὐγαλμένη ἐκ τοῦ καθο[λι]οῦ κα[Πανταλέον]τος του
Μηνιατί και νο[ταρίου].

- Εἰς δόξαν [Χ(ριστο)ῦ, ἀ]μήν. ,αφμς', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ιδ'. Εἰς τὸ Μέσα [Κά-
στρον τῆς Ναξίας] εἰς [ ] τοῦ σερ Ντονάδου Γ[ι]λιών· παρόντ(α) ἐκεῖ
5 τὰ μέροι τὰ ὑποκάτωθεν γεγραμμένα, τὸ [ἐν] μέρος ὁ σερ Ντονάδος μετὰ τὴν συμ-
βίαν (του) τὴν κερα Μαρί(αν), τὸ δὲ ἄλλον μέρος ὁ σερ Τζάνες Τζά[ν]νε μαζοὶ μετὰ
τὴν συμβίαν του τὴν Φλουρέντζα λέγ(ει) [Περ]ριπατζοῦ ἀπὸ λογα-
ριασμὸν τῆς συμβίας του ἔναν κωμάτι χω[ρά]φην [ ] ὀνόματ(ι) Τζηγ-
κοῦραν, σύμπληρον τοῦ Νικολοῦ τοῦ Τζαννάκι καὶ [ ] πλη[ρῶν]
10 τέλος τοῦ σερ Τζάννε Τζάννε ἀπο λογαριασμὸν τῆς συμβίας [του]
Τὸ ὁ[πο]ιον τέλος τοῦ το ἐλευθερώνουσι κατὰ τῆς ὥρας ὁ διὰ (ὑπέρ)πυρα ς' μαζοὶ μετὰ
τὰ πα[ρα]υγάλματ(α), ὅπου ἔχει ἐκεῖ ἀπόξω. Τὰ ὁποῖα παραυγάλματ(α) τοῦ τ[ὰ] πα-
ραδίδι ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραν, να τα κάμι σὰν θέλ(ει), καὶ ὁ σερ Τζάννης καὶ ἡ
συμβία του νὰ μὴν ἔχουσι νὰ κάμουσι πλαῖα εἰς αὐτὰ, μήτε εἰς τὸ τέλ(ος), μήτε
15 εἰς τὰ παραυγάλ[ματ]α. Τὰ ὁποῖα (ὑπέρ)πυρα τὰ ἔξε κ[ρά]ζετε ὁ σερ Τζάννης
καὶ ἡ συμβία του κωτέντοι, πληρωμένοι, σατ[σ]ησ[φ]άδει. Τώρα ἡ[λ]θεν ὁ κύρ Κω-
σταντῆς τοῦ Χιλὰ καὶ συμβαστήκασιν μετὰ τὸν Ντονάδω, πρεζέντ(ε) εἰς ἐμᾶς ὅλοις γρι-
κόντας μετὰ τιούτον μὸδον, λέγοντας ὁ καὶ αὐτὴν τὴν τζηγκοῦραν τοῦ τὴν ἐμπατι-
[κι]άζη ἀπὸ τὴν σήμερον διὰ δουκάτα γ' κορέντ(ε), ὡς καθὼς εὐρίσκετε μετὰ τὴν βρύσην,
20 [ὁ]ποῦ ἔχει μέσα, ὀνόματι Αὐδελόνερο, καὶ μετὰ τὰ παραυγάλματ(α), μετὰ τέτια κοντε-
τζιῶν, ν' αὐγάλι τὰ παραυγάλματ(α) ὁ Κωσταντῆς, να τα βάλι μέσα, καὶ να φυτεύσι
τὴν τζηγκοῦραν ὅλην ἀμπέλ(ην) νέον μέσα εἰς δύο χρόνοις, καὶ να φυτεύσι μέσα καὶ
συκίαις, να τὰ κυβερνᾷ ὁμορφα, ὁμορφα καὶ ἀρεσκόμενα καὶ να κάμι καὶ πατιτῆρι ὁ
Κωνσταντ(ις) μαῖσα μαι ὄλαις του τῆς ἔξωδες καὶ ἀπο τ(ὸν) καρπὸν ἡθέλεν κάμνη
25 μέσα, ἔτζει ἀπὸ τὴν γῆν, ἀπὸ τὸ ἀμπέλ(ην), δειδρὰ καὶ τὰ ἐξῆς, να μυραζουν ἡσα,
ἡσα ἡν περπέτουω, βάνοντ(ας) ὁ σερ Ντονάδος μόνον τοῖς ἐμυσοῖς σπόροις εἰς τὸ
χωράφην, ὅπου δεν ἡθέλεν γέννην ἀμπέλ(ην), χειμωνικοῖς καλοκερινοῖς, μετὰ τὸ καλοκε-
ρινὸν τῆς φητ(ας), καὶ ντελορέστω νὰ μὴν χρεωστῇ καμῖαν ἐξόδον, ἡμι να παγένη
στο πατητῆρι καὶ εἰς τὸ ἀλῶνι να πέρνι τὸ ἐμισόν τ(ου), διχῶς κανένα ἡγκάνω. Μετὰ
30 τοῦτω να μὴν ὑμπορὶ να τὸ δώσει ὁ Κωσταντ(ις) παρὰ εἰς ἕναν πρόσωπον ἀπὸ τα
παιδία του. Καὶ ὅπια ὦραν δέν τό θελεν φυτεύσι μέσα εἰς δύο χρόνοις, καὶ να μὴν τό
θελεν κυβερνᾷ ὡς πᾶσα καλὸν νικοκύριν, να χάνι τοῖς κόποις τ(ου) ὅλοις καὶ τὸ

²¹ α. νὰ βάλι

μπατίκην του· ἄλλον τόσον ἂν τον ἤθελεν εὖρην καὶ φάλσω. Τὰ ὁποῖα δουκ(ά)τα
τα τρία κρᾶζεται ὁ σερ Ντονάδος κοτέντ(ος) καὶ ἀποπληρωμένος· καὶ κάμνοντα ὁ
Κωσταντ(ις) τὸ πρέπει, καθὼς ἄνωθεν γράφομεν, τοῖς κόποις του νὰ μπορὶ νὰ ἔχει 35
τῆς ἐξουσί(ας) του νὰ τοῖς κάμει σὺν θέλ(ει). Κα[ὶ] ὅντε νὰ θελε σικωθῇ τὴνὰς νὰ τοῖς
διασίσι, ὁ σερ Ντονάδος νὰ τοῖς μαντινήρι κληρονομικῶς αὐτὸς καὶ τὰ <κα>λά του
ἦσε κωντεναζιῶ τῆς αὐθεντί(ας) (ὑπέρπυρα) ιε', φυλάζοντας τὰ ἥμισι τῆς μερίδος,
καὶ τὰ ἐξῆς. Παρόντες μαρτυρες σερ Χρουσῆ Σαννοῦδος, μαῖστρο Μιχελῆς Τριβηζᾶς
ὁ Παριανός.

40

Ἐμετετέθη ἡ παροῦσα ὑποχειρὸς κάμου Ιωάννου Ζαχαρία καὶ νοτ(αρίου) διὰ
του νῆν. ἔτοις. , αφνε' . μηνι μαρτίω. κ'.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ Γ

83

Ἰουλίον 1572

+Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. , αφοβ', μηνι Ἰουλλίω [. . Εἰς] τὸ ἀργαστήριον f.
ἐμοῦ τοῦ νοτ(αρίου) (καὶ) ἔμπροσθεν [ἀξιωμαπίστων καὶ παρα]καλετῶν μαρ(τύρων) ἐνεφα-
νίστην ἐκὴ κατα παρρησί(ας) ὁ μαῖστρο Σταυριανός Σταφιδάκης ὁ μπαρμπέρ[ης] λέγον-
τας ἔ[τ]τι πῶς τὴν σήμερον θέλ(η) θεληματικῶς (καὶ) πρεζέντ(ε) (καὶ) δίδι καὶ παραδίδι
του κύρ Ἰω(άννη) Βλαστοῦ τὸ περιβό[λ]ην, ὅπου ἔχει κάτω εἰς τὰ Κυπουρία, εἰς τοῦ 5
κύρ Μιχάλλι Ἀκριβοῦ, πλησί(ον) (καὶ) τοῦ πο(τὲ) Ἀντωνι Ραμουντου, λεγόμενον

] βαλμένον εἰς τὴν τοποθεσί(αν) τῶν Ἐγκκρι(ων), νὰ τὸ κρατῇ εἰς τὰ χερίᾳ
του ὁ διὰ μυσταρικον παντοτηνόν [ ] νὰ το κρατῇ εἰς τὰ χερίᾳ του, νὰ τὸ καθα-
ρίσι, νὰ το τραφοκωπίσι τὸν γύρο, γύρο, νὰ τὸ κρατῇ ἀπαντιμένο [διὰ πᾶσα] λογῆς
ζῶον, νὰ τὸ ζευγαρίζι, νὰ το καλιεργᾷ καλὰ, νοικωκυράτα, ὅσάν καλὸς νικοκύρις ὅπου- 10
ναι, [ναρέση πᾶσα] καλοῦ ἀνθ(ρώ)που (καὶ) καλοῦ γεωργοῦ, νὰ τὸ σπέρνι πάντ(α) εἰς τὸν
κερόν του, χιμόνα καλοκέρνι, καὶ ὅτι σπόροις ἤθελεν [βᾶλι μέσα] χιμονικοῖς, καλοκε-
ρινοῖς, νὰ ἦνε ὅλοι τοῦ λεγόμενου κωπιαστῆ. (Καὶ) νὰ ἀτεντέρι κατὰ τῆς ὥρ(ας) ὅπ[ι]

] τὸ λεγόμενον περιβόλην νὰ κάμνη ὅλον ἐκεῖνον, ὅπου τὸ θέλῃ ὑπό-
σχεται ἐδῶ ἄνω(θεν) νὰ εὐρεθῇ τελειωμέ[νον] τὸν ἐρχόμενον χρόνον. (Καὶ) δὲν ἤθελεν 15
ἀτεντέρι νὰ τὸ κάμνη, ὡς ἄνω(θεν), λέγομεν, νὰ ἡμπορὶ ὁ ριθῆς μαῖ[στρο] Σταυρι[ανός]
νὰ πέρνι τὸ πρᾶμν του, νὰ τὸ κάμνη ὅσάν τοῦ ἤθελεν φανῇ. (Καὶ) ὅτι ἤθελεν ἐξα-
ποστείλῃν ὁ (Θεός) εἰς [τὸ λεγόμε]νον πράγμα, νὰ πειγένη ὁ αὐτὸς μαῖστρο Σταυ-
ριανός κληρονομικῶς, αἰωνίως εἰς τὸ ἀλῶνι νὰ μυράζου[σιν] ἡσια, ἡσια, δίχος καμιάς)
λογῆς ἡγκάνω (καὶ) κανέναν κοντράστον. (Καὶ) τὸ μερτικόν τοῦ αὐτοῦ μαῖστρο Σταυ- 20
ριανοῦ [νὰ ἦνε] κρατιμένος ὁ αὐτὸς κωπιαστῆς νὰ τὸ χῶνι, νὰ τὸ ξεχόνι, νὰ το φέρνι

ἡσὶ σποίτην του, δίχος καμι(ᾶς) λ[ογῆς ἡγκά]νω. (Καί) ἄν πολάκης (καί) δέν ἤθελεν
 ἀτεντέριν να κάμι τὸ λεγόμενον πράγμα, ὡς ἄνωθ(εν) λέγομεν, να [ ] να
 τὸν ἐπριβάρι ἀπο μέσα, ὡς ἤθελεν εὔρεθῆ, (καί) να χάνι καί ὅτι κῶποις ἤθελεν ἔχει
 25 μέσα κα[ ] ἔτῃ ἀν ἵναι (καί) εἴθελεν τῶν ἀδικύσιν εἰς τὰ δικαίωματά του
 ὅλα καί ἤθελεν μαρτυριθῆ, να ἦνε (καί) κο[ντινά]δος τῆς ἀφεντί(ας) εἰς τὴν κοντε-
 ναζιὸν τὴν ὑποκάτωθεν. (Καί) ὅποτε δέν τόθελεν ἔχει εἰς τὸν κερὸν ἐκείνω, [ὅπου]
 τοῦ ἔχει πρεμετάδα, να μῖν τον ἔχει φασόλια καμωμένω, να τοῦ ἀπηλογάτε ὅτι ἐθέ-
 λαν ἔχει [ ] μπλιά τον, ὅπου ἐγκλύσαν τόρα, πρεμετέροντάς του ὁ αὐτὸς
 30 μαιστρο Σταυριανὸς, αὐτὸς καί οἱ κληρονό[μι του] (καί) τὰ καλὰ του, ὅθεν καί ἀν
 εὐρίσκονται, κηνιτὰ (καί) ἀκνήνιτα, να μαντηνιέρου (καί) να ντεφεντέρουν [τὸν αὐ]τὸν
 κωπιαστὴν κληρονομικῶς, αἰωνίως εἰς ἅπασα ἕνα, ὅπου τος ἤθελεν δώση κοῖντρα.
 Μὲ τοῦτον τὰ [πράγ]ματά του ὅλα ὁ αὐτὸς κωπιαστής (καί) οἱ κληρονόμι του να τὰ
 ἔχουν τῆς ἐξουσι(ας) τος, να τὰ πουλύσουν, [να τὰ χα]ρίσουν, να τὰ πικύσουν (καί)
 35 να τὰ κάμουν ἔως θέλουν καί βοῦλωνται ὡς ἴδιον καί καθολικὸν πρ[άγμα ἐ]δικὸν τος.
 Ἀπομήνοντας κωντέντοι (καί) ἀναπαημένοι εἰς ὅλον το ἀνωγεγραμμένον, στερεόνοντας
 τὴν [παροῦ]σαν εἰς πένα καί κοντεναζιὸν τῆς ἀφεντί(ας) (ὑπέρπυρα) ρ', φυλάζοντας τὰ
 ἡμυση τῆς μερί(δος), ὅπου στέ[ργει, καί τὰ ἐ]ξῆς. Διὰ μαρτυρί(ας) τοῦ κὺρ Δήμήτρι
 Ἀρκαδιώτι (καί) τοῦ κὺρ Γεωργ(ίου) Βιάρου.

84

II Ὀκτωβρίου 1573

+ Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. .αφογ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια'. Εἰς τὸν Μπούρ-
 γ(ον) τῆς Ναξι(ας), ἡστο σποίτ(ι) τοῦ ποτὲ κὺρ Γεωργ(ίου) Τριαντάφυλου, ἔμπροσθεν
 ἐμοῦ τοῦ νοτ(αρίου) (καί) τῶν ὑποκάτωθεν ἀξιωπίστ(ων) καί παρακαλετῶν μαρτύ-
 ρ(ων) ἐνεφανίστην ἐκὴ κατὰ παρρησί(ας) ἡ κερα Κατερήνα συμβία τοῦ ποτὲ κὺρ
 5 Γεωργ(ίου) Τριαντάφυλου, λέγοντας ἔτῃ πῶς τὴν σήμερον θέλ(η) θεληματικῶς (καί)
 πρεζέντ(ε) (καί) διδοί καί παραδίδοι τοῦ κὺρ Μιχάλι Σμαίλι τὰ δύο της κωμάτια τὰ
 χοράφωια, [ὅπου] ἔχει εἰς τὴν Κολοκυθόπετρα, πολλ(ὰ) ὀλλίγα, ὡς εὐρίσκονται με
 πᾶσα τος δικαίωμα, ἐλεύθερα, παντελεύθερα, να τὰ κρατί εἰς τὰ χερίά του παντο-
 τηγὰ μυσιάρικα, αἰῶνα αἰῶνος, παιδί(α) παιδί(ων) τος, να τὰ καλυεργά, να τὰ τραφω-
 10 κωπίσι ἀτόρνω βία, να τα ζευγαρίζῃ, να τα σπέρ(νι) χιμόνα καλοκέριν. (Καί) ὅτι
 σπόροις ἐθέλαν βάλι μέσα στὰ λεγόμενα χοράφωια, ἔτῃ χιμονικοῖς ὅσων καλοκερι-
 νοῖς, να ἦναι ὅλοι εἰς τὴν μέσιν τος (καί) εἰς τὸ θέρος να βάνι ὁ κωπιαστής δύο
 (καί) ἡ κερα Κατερήνα ἕνα, ἡγουν θεριστάδες να τὰ θερίζουσιν, (καί) ἄλλην καμίν

30 α. μαιστρο

84 * α. Σμαίλι

ἔξοδον να μὴν ἔχει [ἡ λε]γόμενη κερα Κατερήνα, μό[ν]ον ὅτι ἤθελεν ἐξαποστῆλιν
ὁ Θ(ε)ὸς μέσα, να πειγένη ἡ κερα Κατερήνα εἰς τὸ ἀλῶνι κληρονομικῶς, αἰωνίως να 15
μυράζουσιν ἡσια, ἡσια δίχος καμι(ᾶς) λογῆς ἡγκάνω καὶ κανένα κοντράστον. (Καὶ) ἂν
πολλάκης (καὶ) ἡ λεγόμενη κερα Κατερήνα δέν εἴθελεν ἔχει σπόροις να βάλῃ χιμονι-
κοῖς καλοκερινοῖς, νὰ τὸ σπέρνι ὁ λεγόμενος κ]ωπιαστῆς, να πέρνι τὴν ἐντριτίαν της,
ἔτζι ἀπὸ τὸ χ[ιμονι]κὸν ὅσᾶν (καὶ) ἀπο καλοκερινόν. (Καὶ) ὅποτε δέν τα ἤθελεν
κάμνη ἔτζι καλὰ, ὡς ἄνω λέγομεν, ἡγουν νὰ τὰ σπ[έρνι] πάντ(α) εἰς τὸν κερὸν τος ὁ- 20
[σάν] καλὸς νικοκύρις, ὁποῦ ναρέσῃ πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ (καὶ) νικοκυροῦ, ἡ (καὶ) ἤθελεν
τὴν ἀδικύσιν εἰς τὰ δικαιώματά της ὅλα (καὶ) ἤθελεν μαρτυριθῇ, νὰ ἐμπορὶ να τὸν
ἐπριβάρι ἀπο μέσα, ὡς ἐθέλαν εὐρεθῇ, (καὶ) να χάνι ὁ αὐτὸς τοῖς κῶποις του, ὁποῦ
ἤθελεν ἔχει μέσα, ἔτζι αὐτὸς ὅσᾶν (καὶ) οἱ κληρονόμι του. (Καὶ) κάμνοντάς το καλὰ,
να τὰ ἔχει [κληρο]νομικῶς, αἰωνίως, ὡς ἄνωθ(εν) λέγομεν. Ὁμολογόντας ἡ αὐτῇ κερα 25
Κατερήνα πῶς ἐπῖρεν καὶ ἐπερίλαβεν ἀπὸ [τὸν] αὐτὸν κωπιαστὴν ἐμπατίκην (καὶ) εἰς
ὄνομαν ἐμπατικίου ἓνα δουκάτο κορέντ(ε), ἡγουν μαρτζέλλοις δεκατρεῖς. Ἀκόμι πλη-
ρόνουν (καὶ) ἓνα πετηνὸν τέλος κάθε χρόνον, (καὶ) να το πληρῶνι ἡ κερα Κατερήνα
τὸν ἓνα χρόνον (καὶ) ὁ κωπιαστῆς τὸν ἄλλον. Πρεμετέροντάς τον ἡ αὐτῇ κερα Κατε-
ρήνα κληρονομικῶς, αἰωνίως να μαντινιέρι καὶ να ντεφεντέρι τὸν αὐτὸν κωπιαστὴν 30
(καὶ) τοῖς κληρονόμοις του εἰς ἅπασα ἓνα, ὁποῦ τος ἤθελεν δῶσῃ κοῆντρα διὰ τὰ
λεγόμενα χοράφια (καὶ) ὅτι νάνα ἡντερέσα ἐθέλαν ἔλθῃ. Μὲ τοῦτο, να μὴν ὕπο-
ρουν να θερίσουν, μὴδὲ να ἀλονέψουν δίχος τὸ θέλημαν τῆς αὐτῆς κερα Κατερήνας.
Μὲ τοῦτον ὁ αὐτὸς κωπιαστῆς τοῖς κῶποις του (καὶ) τὰ δικαιώματά του να [τὰ
ἔ]χει τῆς ἐξουσίας του, να τὰ κάμῃ ἔως θέλει (καὶ) βούλεται. (Καὶ) ἂν ἴνε (καὶ) ἤθε- 35
λεν κτίσι σποῖτι εἰς τὰ λεγόμενα πράγματα, να ἦναι τῆς ἐξουσί(ας) του τοῦ αὐτοῦ
κωπιαστῆ (καὶ) τῶν κληρονόμων του, (καὶ) ἡ κερα Κατερήνα να μὴν ἔχει να κάμῃ εἰς
αὐτῷ διὰ κανένα κερὸν. Μὲ τοῦτο να ἦναι κρατιμένος ὅποτε ἤθελ(εν) θέλ(ει) ἡ κερα Κα-
τερήνα να πει[γένι]] εἰς τὰ λεγόμενα πράγματ(α) να τὴν πέρνι (καὶ) να τὴν [ ]ι
(καὶ) ὅτι τῆς ἤθελ(εν) εγγίξι, τὴν πάρτεν της, να ἦναι κρατιμέ[νος] να τὴν ἐφέρνου 40
μέσα εἰς τὸ σποῖτην της με ζῶα ἐδικά τος. Ἀπομένοντας κωντέντ(οι) (καὶ) ἀναπ[η]-
μένοι εἰς [τὸ] ἀνωγεγραμμένον, στερεόνοντας τὴν παροῦσαν εἰς πένα καὶ κοντεναζιόν
τῆς ἀφ(εν)τί(ας) (ὑπέρπυρα) ν', φυλάζοντας [τὰ ἡ]μυση τῆς μερίδ(ος), ὁποῦ στέργ(ει),
(καὶ) τὰ ἐξῆς ἔτις μὲ τὴν ἀλληλογίαν ὅσᾶν (καὶ) χορίς, ἔτις ἡ παροῦσα να ἔχ[ει] τὸ στέρ-
γον καὶ ἀμετα[ποίητον]. Διὰ μαρτυρί(ας) τοῦ κὺρ Τζάννε Λυμπράντου (καὶ) τοῦ κὺρ 45
Γεωργ(ίου) Τζαγκαράκι.

- + Βάνη (και) να εὐγάνη κουντουβερνάρι ἡ αὐτῇ Ποθητ(ῇ). (Και) ὁ Ψω(μᾶς), ὁποῦνε μέσαν, νὰ κάμ(η) τ(ὸν) χρόνον τ(ου) (και) να λογάτ(ε) κουντουβερνάρης τ(ῆς) αὐτ(ῆς) Ποθητῆς (και) ὁ [ ] μὴν ὕμπορὶ να πάρει ἀπο μέσα τορνεσίου πράμα, ὅσπου να πληρωθῇ ἡ ἀδε[λφῇ τ]ου ἀπὸ τὴν πάρτ(εν), ὁποῦ ἤθελ(εν)
- 5 πέρνη (και) ἄπασα κερὸν [ ] μαί[στρο] Ἰω(άννης) τὰ τ[ο]ρνέσια, ὁποῦ τ(ῆς) ἤθελεν ρεστάρι. Ὑπόσχετ(αι) ἡ αὐτῇ Ποθητ(ῇ) νὰ [. . . .] ρνη, νάπομῆνι τὸ πράγμ(α) του ἐλεύθερον (και) να ἔχ [ ] β[άνη] εἰς τ[ὸ] λ[ε]γόμε(νον) περιβόλ(ην), να θορὶ τὰ δικαϊώματ(ά) του ὅλα τὸ τί [ἤθελεν] πάρει ἡ ἀδελφῇ τ(ου) ἀκοτ(ῶν) [τὰ] τορνεσί(ων) τῆς [ ] (και) τὸν [ ], ὁποῦ ἤθελ(εν)
- 10 βάλ(η) ἡ ἀδελφῇ του, να το κάμουν καλὰ, ἀπομένοντας κωντέντ(οι) (και) ἀναπαημ(ένοι) εἰς ὅλον τὸ ἀνωγεγραμ(ένον) εἰς πένα [ ] . ἐνὶ ἀπο . . . . .
λο ὁ . κ [ ] ν τοῦ μαί[στρο] Ἰω(άννη) (και) τὸ τέλ(ος) να τὸ πληρώνῃ ὁ αὐτὸς μαί[στρο]

- f. v [+ Εἰς δόξαν Χ(ριστοῦ), ἀμὴν]. ἀφογ', Ὀκτωβρίω ιζ'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς Ναξ(ίας), ἡστο σποίτι τοῦ κύρ Λέου Κραῦγα, ἔμπροσθεν ἐμοῦ [τοῦ νοτ(αρίου)] (και) τῶν ὑποκάτωθεν ἀξιωπίστ(ων) (και) παρκαλετῶν μαρτ(ύρων) ἐνεφανίστην ἐκὴ κατὰ παρρησί(ας) ἡ κερα Καλῇ συμβία[ ] . ο Φραντζέσκου Κάπα ὁμοῦ με τὸν
- 5 υἱόν τῆς τὸν Μάρ(κον), λέγοντας ἔτ'ζι πῶς τὴν σήμερον θέλῃ θεληματικῶς (και) πρε[ζέντ(ε)] [ ] (και) δίδουν (και) παραδίδουν (και) πουλοῦν τοῦ κύρ Λέου Κραῦγα τὸ χοράφιν τῶν Καλογέρων, εὐρισκόμεν(ον) εἰς τὸ Μα . . μα . . [ ] πλησίον τοῦ αὐτοῦ κύρ Λέου (και) τοῦ Ἰω(άννη) τοῦ Ἀπερσθίτι ὁ διὰ δουκ(άτα) κορέντ(ε) ια', ἤγουν ἔντεκα, πρὸς δεκατρεῖς μαρ[τ]ζέλλοις τὸ καθῆν, (και) χαράτ'ζιν ἄσπρ(α) ἀργυρᾶ
- 10 β', ἤγουν δίο, ὡς καθὼς εὐρίσκεται, με ὅλα του τὰ δικαϊώματα, [πολλ]ὴν ὀλίγον, ἐλεύθερον, παντὶ ἐλευθερον, να τὸ ἔχει ὁ λεγόμενος κύρ Λέος αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του τῆς ἐξου[σίας τῶν] παντοτηνᾶ, αἰῶνα αἰῶνος, να το πουλῦσουν, να το χαρίσουν, να το πικύσουν, διὰ τὴν ψυχὴν τος να το [δώσ]ουν (και) να το κάμουν, ἕως θέλουν καὶ βοῦλονται, ὡς ἴδιον καὶ καθολικὸν πράγμα (και) ἀγορᾶ ἐδικί τος, ὁποῦ φέ[νετ]αι
- 15 καὶ ἦναι. Ὁμολογόντας ἡ αὐτῇ κερα Καλῇ πῶς ἔνε πληρωμένη (και) ἐξεπληρωμένη, σατζιφάδα ἕως ἕνα [το]ρνέση ὅλα τὰ ἀνωγεγραμμένα στάμενα τῆς ἀγορᾶς. Πρεμετέροντάς του αὐτῇ ἡ λεγόμενη κερα Καλῇ (και) ὁ υἱός [τῆς] (και) ὅλη τῆς οἱ κληρονόμοι, ὁμπληγάροντάς του τὸ κορμίν τος (και) τὰ καλὰ τος, ὅθεν καὶ ἀν εὐρίσκονται, κηνιτὰ [και] ἀκηνιτα, να μαντηνιέρουν (και) να ντεφεντέρουν τὸν λεγόμενον κύρ Λέον

καὶ τοῖς κληρονόμοις του εἰς ἅπασα, [ ] α, ὅπου τὸς ἤθελεν(εν) δῶση κοῦντρα 20
 διὰ τὸ λεγόμενον χοράφιν, καὶ εἰς πᾶσα ντάνω καὶ ἡντερέσω, ὅπου ἤθελεν [ ]
 εἰς ἐκάνένα κερὸν, ἔτ'ζι ἀπο ἐδικοῖς ὅσάν ἀπο ξένους καὶ κολωταράνοις. Νὰ μὴν ὁμπορὶ
 κανὶς νὰ τοῖς [δι]ασίσι, ἄμε νὰ ἦναι καλὰ πουλιμένω καὶ καλὰ ἀγορασμένω. (Καὶ) γδι-
 νουνται τὴν σήμερον ἡ αὐτῇ κερα Καλῇ [καὶ] οἱ κληρονόμι της ἀπὸ ὅλα τος τὰ
 δικαϊώματα, ὅπου ἐθέλαν ἔχει νὰ κάμουν εἰς τὸ λεγόμενον χοράφιν [ ] (καὶ) 25
 δίδουν (καὶ) παραδίδουν (καὶ) πουλοῦν καὶ ἐντίνουντας τοῦ αὐτοῦ κύρ Λέου (καὶ) τῶν
 κληρονόμων του. Ἀπομήνοντας κωντέντοι καὶ ἀναπαχημένοι εἰς ὅλον το ἀνωγεγραμμέ-
 νον, στερεόνοντας τὴν παροῦσαν εἰς πένα καὶ κοντεναζιὸν τῆς ἀφ(εν)τί(ας) (ὑπέρπυρα)
 ν', φυλάζοντας τὰ ἡμυση τῆς μερίδος, ὅπου στέργ(ει), καὶ τὰ ἐξῆς ἔτις με τὴν ἀλλη-
 λογί(αν) [ὅ]σάν καὶ χορίς, ἔτις ἡ παροῦσα νὰ ἔχει τὸ στέρ(γον) καὶ ἀμεταποίητον. Διὰ 30
 μαρτυρί(ας) τοῦ κύρ Ἰω(άννη) Ραμοῦντου (καὶ) τοῦ κύρ Μανόλι Μπαφίτι.—

87

15 Μαγίου 1573

[+] Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. ἀφογ', Μαρτ(ίω) ιε'. Εἰς τὸν Μπούργ(ον) τῆς
 Ναξι(ας), ἦστο σποίτ(ι) τοῦ ποτὲ Πέτρ(ου) Βινετζιάνου, ἐμπροστέν ἐμοῦ [τ]οῦ νοτ(α-
 ρίου) καὶ τῶν ὑποκάτωθεν ἀξιωπίστ(ων) καὶ παρακαλετῶν μαρτύρ(ων) ἐνεφανίστην
 ἐκὴ κατὰ παρρησί(ας) ἡ κερ Ἀνοῦσα συμβία τοῦ ποτὲ Πέτρ(ου) Βινετζιάνου λέγοντας
 ἔτ'ζι πῶς τὴν σήμερον θέλη θεληματικῶς (καὶ) πρεζέντ(ε) (καὶ) δίδι καὶ παραδίδι τοῦ 5
 Σταμάτι Βλαστοῦ τὸ κυπουρίον, ὅπου ἔχει εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν Ἐγκαρι(ῶν), πλη-
 σίον τοῦ ποτὲ Μιχαήλ . ἀραρά . (καὶ) τοῦ Πέρου Ραμοῦντου, νὰ το κρατὶ εἰς τὰ
 χερίά του κληρονομικῶς, αἰωνίως ὁ διὰ μυστήρικον παντοτηνόν, παιδί(α) παιδιῶν του,
 νὰ τὸ καλιεργὰ νικοκυράτα, ὅσάν καλὸς γεωργὸς (καὶ) καλὸς νικοκύρις ὅπου ναι, [να-
 ρέσ]ι πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ (καὶ) νικοκυροῦ, νὰ το τραφόκωπᾷ ἀτόρνω βία, νὰ το κρατὶ 10
 ἀπαντιμένο ὁ διὰ πᾶσα λογῆς ζῶον, νὰ το σπέρνι πάντ(α) εἰς τὸν κερὸν του, χιμόνα
 καλοκέρι, καὶ ὅτι σπόροις ἤθελεν(εν) βάλι μέσα χιμονικοῖς καλοκερινοῖς, ὅλοι νὰ ἦναι
 τοῦ αὐτοῦ κωπιαστῇ κληρονομικῶς, αἰωνίως. (Καὶ) ὅτι ἤθελεν ἐξαποστείλι ὁ Θ(εὸς)
 εἰς τὸ παρὸν πράγμα, ἔτ'ζι χιμονικοῖς ὅσάν καλοκερινοῖς, νὰ παγένι ἡ ἄνωθεν κερ
 Ανοῦσα εἰς τὸ ἀλῶνι, νὰ μυράζουσιν ἡσια, ἡσια, δίχος καμ(ί)ας λογῆς ἡγκάνω (καὶ) 15
 κανένα κοντράστον. Καὶ ἂν πολάκης (καὶ) δέν το ἤθελεν κάμνη ἔτ'ζι καλὰ, ὡς ἄνω-
 θε(εν) λέγομεν, ἡ καὶ ἤθελεν τὴν ἀδικήσι εἰς τὰ δικαϊώματά της ὅλα (καὶ) ἤθελεν
 μαρτυριθῇ, νὰ ἦναι πρίβος ἀπο μέσα (καὶ) κοντινάδος εἰς τὴν ὑποκάτωθεν πένα καὶ
 νὰ χάνι καὶ ὅτι κῶποις ἤθελεν ἔχει μέσα καμωμένους. Ὁμπλιγάροντάς του ἡ αὐτῇ
 κερ Ανοῦσα (καὶ) οἱ κληρονόμι της, νὰ μαντηνιέρουν καὶ νὰ ντεφεντέρουν τὸν αὐτὸν 20

Σταμάτιν καὶ τοῖς κληρονόμοις του εἰς ἅπασα ἓνα, ὅπου τος ἤθελεν δῶσθαι κοῦντρα
 διὰ τὸ λεγόμενον πράγμα (καὶ) πᾶσα ντάνω ἤντερéσω, ὅπου ἤθελεν ἔλθῃ. Μὲ τὴν
 κοντετζιὸν ἐτοῦτην ὅτι ἂν ἴνε (καὶ) ἤθελεν ἀφύσι ἀπὸ τὸ χοράφιν ἄσπορον ἢ πολλὴν ἢ
 ὀλίγη, να ἦναι κρατιμένος νὰ ἀπηλογάτε εἶτι [ ] εἰς τὸ ἄλλον
 25 τὸ σπαρμένον, τόσον . ρο . . σον. Μὲ τοῦτον νὰ ἦναι κρατιμένος ἀπὸτι ἤθελ(εν) κάμνη
 μέσα, να φέρνι δύο φορὲς τὴν εὐδο[μάδα] τὸ κανίσκην της κληρονομικῶς, αἰωνί(ως).
 (Καὶ) αὐτὸς ὁ Σταμάτης τὰ δικαίωμάτα του ὅλα (καὶ) τοῖς κῶποις του να τῆς ἔχει
 [ ] πουλύση, να τοῖς χαρίσῃ (καὶ) να τοῖς κάμει ἕως θέλ(η) καὶ [βού]λεται.
 Ἀπομήνοντας κοντέντοι καὶ ἀναπαημένοι εἰς ὅλον τὸ ἀνωγεγραμμέν[ον, στε]ρεόνοντας
 30 τὴν παροῦσαν εἰς πένα καὶ κοντεναζιὸν τῆς ἀφεντί(ας) (ὑπέρπυρα) ρ', φυλάζοντας τὰ
 ἡμυση τῆς μερίδος, ὅπου στέργει, (καὶ) τὰ ἐξῆς· ἔτις μὲ τὴν ἀλληλογίαν, ὅσων καὶ
 χορίς, ἔτις ἢ παροῦσα να ἔχει τὸ στέργον καὶ ἀμεταποίητον. Διὰ μαρτυρίας τοῦ μαί-
 στρο Μόσχου Ἀργανάκι καὶ τοῦ κύρ Τζάννε Λυπράντου.—

88

26 Ἀπριλίου 1573.

[+] Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ, ἀμὴν. , αφογ', Ἀπριλλί(ου) κς'. Εἰς τὸ ἀργαστήριον
 ἐμοῦ τοῦ νοτ(αρίου) (καὶ) ἐμπροστ(εν) τῶν ἀξιωπίστ(ων) καὶ παρακαλετῶν μαρτ(ύ-
 ρων) ἐνεφανίστην ἐκὴ κατὰ παρησί(ας) ὁ κύρ Νικόλας υἱὸς τοῦ ποτὲ Κυριακοῦ Βαροῦ-
 χου, λέγοντας ἔτ(ι) πῶς τὴν σήμερον θέλ(η) θεληματικῶς (καὶ) πρεζέντ(ε) (καὶ) δίδι
 5 καὶ παραδίδι τοῦ κύρ Στεφάνου τοῦ Ἀρβανίτι τὸ χοράφιν, ὅπου ἔχει εἰς τὰ Κυπου-
 ρία, πλησί(ον) τοῦ μισερ Μπαλυτρά Μελώνια (καὶ) τοῦ μαίστρο Ἀθαναση Λευκάρου,
 να τυχένι να τὸ κρατῇ εἰς τὰ χερίά του ὁ διὰ μυσιάρικον παντοτηγόν, παιδί(α) παι-
 δίων του, να τὸ καλιεργὰ καλὰ, νικοκυράτα ὅσων καλὸς γεωργὸς (καὶ) καλὸς νικοκύ-
 ρις, ὅπου ναρέση πᾶσα καλοῦ γεωργοῦ (καὶ) νικοκυροῦ, να τυχένι να το τραφοκωπᾷ με
 10 χαντάκην ἀτόρνω βία εἰς τέρμινον ὅλον τὸν Σεπτέμβριον μῆναν τὸν προτερχόμενον. (Καὶ)
 ὅποτε δεν ἤθελεν ἀτεντέρι να τὸ φράξῃ (καὶ) να το τραφοκωπίσῃ, ὡς ἄνωθ(εν) λέγο-
 μεν ἀτόρνω βία, (καὶ) ἤθελεν περάσῃ τὸ ἄνωθ(εν) τέρμινον, ὑπόσχεται ὁ αὐτὸς
 [κωπ]ιαστῆς νὰ πεύτῃ εἰς τὴν πένα τὴν ὑποκάτωθεν (καὶ) να χάνι καὶ ὅτι κῶποις ἤθε-
 λεν ἔχει μέσα καμωμένοις, να παγένῃ να κάμνη δουλι[α] του. (Καὶ) κάμνοντάς το καλὰ,
 15 ὡς ἄνωθεν λέγομεν, να το ἔχει παντοτηγνὰ, να το κρατῇ πάντ(α) ἀπαντιμένον διὰ πᾶσα
 λογῆς ζῶ[ον], να το σπέρνι πάντ(α) εἰς τὸν κερὸν του, χιμονικοῖς καλοκερινοῖς, βάνοντα
 πάντα τοῖς ἐμυσοῖς σπόροις τοῖς χιμον[ι]κοῖς ὁ ἄνωθ(εν) κύρ Νικόλ(ας), ἀπο δὲ τοῖς
 καλοκερινοῖς, θέρος, ἀλῶνι να ἦνε ὅλα τοῦ ἄνωθ(εν) κωπιαστῆ. (Καὶ) ὅτι ἤθελεν ἐξα-

26 α. ἀπ' ὅτι

88 ὁ α. ν' ἀρέση

ποστείλῃν ὁ Θ(εὸς) εἰς τὸ λεγόμενον χοράφιν μέσα, να παγένι ὁ ἄνωθεν κύρ Νικόλας κληρονομικῶς, αἰωνίως εἰς τὸ ἀλῶνι, να μυράζουσιν ἡ[σια, ἡ]σια, δίχος καμι(ᾶς) λογῆς 20 ἡγκάνω (καὶ) κανένα κοντράστον, ἔτζι εἰς τὸ χιμονικόν, ὅσάν καὶ εἰς τὸ καλοκερινόν. (Καὶ) ὅποτ(ε) [δὲν ἤθε]λεν ἀτεντήρι ὁ αὐτὸς κωπιαστῆς να τὸ σπέρνι πάντα εἰς τὸν κερὸν του (καὶ) ἤθελεν ἀπομήνι ἄσπορον, να ἦναι ἀπιλογη[τάδος ὁ αὐ]τὸς κωπιαστῆς εἰς ὅλα ταντάνα ἡντερέσα, ἡ (καὶ) ἤθελεν τὸν ἀδικύσην εἰς τὰ δικαϊώμ(ατά) του ὅλα. Μὲ τοῦτον τοῖς κῶποις [καὶ τὰ δικαϊώ]ματά του ὅλα να τα ἔχει τῆς ἐξουσί(ας) του, 25 [να] τὰ πουλύση, να τὰ χάριση, να τα πρικύση καὶ να τὰ κάμι ἔως θέλ(η). [Πρε- μ]ετέροντάς του ὁ αὐτὸς κύρ Νικόλας κληρο[νο]μικῶς, αἰωνίως, ὁμπλιγάροντας πάντ(α) τὸ κορμίν του καὶ τὰ καλὰ τ(ου), [ὅθεν καὶ ἂν εὐρίσκονται], κηνιτὰ (καὶ) ἀκῆνιτα, να μαντηνιέρουν (καὶ) ν[α] ντε]φεντέρουν τὸν αὐτὸν κωπιαστήν εἰς ἅπασα ἔν, ὅπ(οῦ) τὸς [ἤθελεν δῶση κοῆντρα διὰ τὸ] λεγόμενον χοράφιν, πληρόνοντα [30 σολ(δία) γ' εἰς τὴν μεσίν τος. Ἀπομήνοντ[ας κωντ]έντοι [καὶ ἀναπαημένοι] εἰς ὅλον τὸ ἀνωγεγρχμμένον, στερεόνοντας [τὴν] παροῦσαν εἰς πέναν καὶ κοντεναζιὸ τῆς [ἀφεν- τί(ας) (ὑπέρπυρα) . , φυλάζοντας] τὰ ἡμυση τῆς μερίδος, ὅπου στέργ(ει), καὶ τὰ ἐξῆς. Διὰ μαρτυρίας τοῦ κύρ Μανόλ(ι) [

] Σπαθάρου—

III

ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

§ 1. ΝΟΤΑΡΙΑΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν εἰς τὰ προτασσόμενα τοῦ παρόντος ἐκτιθεμένων περὶ τοῦ νοταριακοῦ συστήματος εἰς τὴν Νάξον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγγράφων μας, ἃς προστεθοῦν καὶ τὰ ἐπόμενα.

Τὸ πρωτότυπον τῶν νοταριακῶν ἐγγράφων—εἰς ἀπλοῦν ἢ καὶ εἰς διπλοῦν δι' ἐκάστην δικαιοπραξίαν, ἀναλόγως τοῦ εἴδους ταύτης—ἐγράφοντο κατὰ κανόνα παρὰ τοῦ νοταρίου ἐπὶ φύλλου χάρτου ἢ περγαμηνῆς. Τοῦτο ἐλάμβανε καὶ ἐκράτει εἰς χεῖρας του ὁ ἕτερος ἢ ἀμφότεροι τῶν συμβαλλομένων, ἐφ' ὅσον συνετάσσοντο πλείονα τοῦ ἐνός. Τὸ πρωτότυπον δὲ τοῦτο ἢ ἐδίδετο ἀμέσως ἢ προσεκομίζετο ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου εἰς τὸν νοτάριον καὶ κατεχωρίζετο ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν κώδικά του. Ἡ τοιαύτη καταχώρισις σκοπὸν εἶχεν ἀρχικῶς τὴν ἀσφάλειαν τῶν συμβαλλομένων ὥς καὶ τῶν διαδόχων των διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς γνησιότητος ἢ τῆς ἀπωλείας τοῦ πρωτοτύπου, πιθανὴν ἰδίᾳ μετὰ πάροδον ἐτῶν. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ καταχώρισις ἐνηργεῖτο τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ ὄχι ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τοῦ νοταρίου ἢ ἀναγκαστικῶς.

Ἐξ ἄλλων, δὲν νομίζομεν ὅτι ἡ ἐξακολούθησις ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος τῶν νοταριακῶν κώδικων τῆς ὑπὸ τοῦ νοταρίου συντάξεως τοῦ πρωτοτύπου τῶν δικαιοπρακτικῶν ἐγγράφων ὄχι εἰς τούτους¹, ἀλλὰ ἐπὶ χωριστοῦ φύλλου χάρτου ἢ περγαμηνῆς παραδιδομένου εἰς τὸν ἔχοντα συμφέρον νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξιν τῆς συμβάσεως συμβαλλόμενον, δύναται

¹ Μόνον ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος εἰς τοὺς ναξιακοὺς νοταριακοὺς κώδικας ἀρχίζει πλέον νὰ γράφεται αὐτὸ τὸ πρωτότυπον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπέγραφον πάντες οἱ παριστάμενοι κατὰ τὴν πράξιν. Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοτύπου εἰς τὸν κώδικα ἐγράφοντο ἐπὶ χωριστοῦ φύλλου χάρτου καὶ ἔν ἢ δύο ἀντίτυπα ἢ ἰδιότυπα ἀντίγραφα φέροντα καὶ ταῦτα ἰδιοχειροῦς τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὑπογραφόντων τὸ εἰς τὸν κώδικα γραφὲν πρωτότυπον, τὰ ὅποια παρεδίδοντο εἰς τοὺς συμβαλλομένους. Τὰ ἀντίτυπα ταῦτα ἦσαν διάφορα τῶν ἀντιγράφων τῶν ἐκδιδομένων τυχὸν ὑπὸ τοῦ νοταρίου ἐκ τοῦ κώδικός του. Ὅμοιον ἦτο καὶ τὸ εἰς τὴν Χίον ἐφαρμοζόμενον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην νοταριακὸν σύστημα (Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἔ.δ., 13 σημ. 4).

νά ὀφείλεται εἰς νομικὴν ἀνάγκην, ἥτοι διὰ τὸ κατορθωτὸν τῆς ἐκτελέσεως τῆς παραδόσεως δι' ἐγγράφου (*traditio cartae*). Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐκδιδομένων ἐνταῦθα ἐγγράφων φαίνεται ἄγνωστος εἰς τὴν Νάξον ἡ παράδοσις τοῦ ἐγγράφου μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς συμβολικῆς παραδόσεως τοῦ ἀπαλλοτριουμένου ἀκινήτου πρὸς συντέλειαν τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος. Αὕτῃ ἐπέρχεται μόνον διὰ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, ἡ δ' ἐγγείρισις τούτου πρὸς τὸν ἀντισυμβαλλόμενον γίνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀσφάλειάν του¹.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγγράφων μας τὸ ἔργον τοῦ νοταρίου ἔφερε δημόσιον χαρακτῆρα καὶ οἱ νοταριακοὶ κώδικες παρῆχον δημοσίαν πίστιν, ἐν τούτοις δὲν εἶχε κατορθωθῇ νὰ μεταβληθῇ ἡ πεποίθησις περὶ τῆς ἀσφαλείας, τὴν ὁποίαν παρῆχεν εἰς τὸν συμβληθέντα ἡ κατοχὴ παρ' αὐτοῦ τοῦ πρωτοτύπου.

Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀδικαιολόγητον λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν κρατουσῶν τότε ἀντιλήψεων καὶ συνθηκῶν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ λατινικὸν τοῦτο κρατίδιον εἶχε μορφὴν, ἡ ὁποία δὲν τοῦ ἔδιδεν ἀνάλογον κῦρος καὶ δὲν ἐνέπνεεν ἐπαρκῇ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ὑποτελεῖς, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ συνήθειαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δηλώσει καὶ καταστροφαὶ ἐκ τῶν πειρατικῶν καὶ ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν καθίστων ἀσφαλεστέραν καὶ προτιμότεραν τὴν φύλαξιν τῶν ἀποδεικνύοντων τὸ δικαίωμα πρωτοτύπων εἰς χεῖρας τῶν ἐνδιαφερομένων.

Χαρακτηριστικὸν τῶν ἐγγράφων μας εἶναι ὅτι ποτὲ δὲν ὑπογράφουν εἰς αὐτὰ οἱ συμβαλλόμενοι, ἀλλὰ μόνον οἱ μάρτυρες. Ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου, ὡς ἔλχθη, ὑπογράφει καὶ ὁ νοτάριος.

Οἱ διάφοροι νοταριακοὶ κώδικες μετὰ τὴν συμπλήρωσίν των καὶ τὸν θάνατον τοῦ νοταρίου, ὡς καὶ τὰ ἐν γένει ἐγγράφα του, διετηροῦντο φυλασσόμενοι εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς διορισάσης τὸν νοτάριον ἀρχῆς, πολιτικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς, δηλαδὴ εἰς τὴν Καγκελλαρίαν τοῦ Δουκάτου ἢ τοῦ Ἐπισκόπου. Τοῦτο δὲν ἐξάγεται ἀπλῶς ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς ὑπάρξεως πολὺ μεταγενεστέρων τῆς ἐποχῆς τῆς συντάξεως νοταριακῆς πράξεως ἀντιγράφων χρονολογούμενων πολλὰκις μετὰ ἓνα ἢ καὶ πλέον αἰῶνα

¹ Καὶ τὰ ἐγγράφα μας ἐνισχύουν τὴν ὀρθότητα τοῦ συμπεράσματος, εἰς τὸ ὅποιον κατέληξεν ὁ Καθηγητὴς Π. Ι. ΖΕΠΟΣ εἰς τὴν ἐσχάτως ἐκδοθεῖσαν ἐξαιρετον μελέτην του ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἡ παράδοσις δι' ἐγγράφου ἐν τῷ βυζαντινῷ καὶ μεταβυζαντινῷ δικαίῳ (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Τόμου ἐπὶ τῇ ἐξακοσιετηρίδι τοῦ Ἀρμενοπούλου. Θεσσαλονίκη, 1951). Δι' αὐτῆς ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὸ ἐγγράφον ἔφερε συστατικὸν χαρακτῆρα, τὸν ὅποιον τοῦ εἶχεν ἀναγνωρίσει ἑνωρὶς τὸ ἐλληνικὸν δίκαιον, ἡ δὲ παράδοσις δι' ἐγγράφου ἦτο ὄντως *traditio per cartam* ἐν τῇ τεχνικῇ τοῦ ὅρου τούτου σημασίᾳ, ἐνῶ ἡ ἐγγείρισις τοῦ ἐγγράφου (*traditio cartae*), καὶ ὅταν ἐγίνετο, εἶχεν ἀπλῶς ἀποδεικτικὴν σημασίαν.

ἀπὸ τῆς συντάξεως τῆς πράξεως, γενομένων δὲ ὑπὸ νοταρίου, ὁ ὁποῖος βεβαιοῖ ὅτι ἀντέγραψεν ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ κώδικος¹, ἀλλ' ἔχομεν καὶ ρητὴν μαρτυρίαν περὶ ἀντιγράφου ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἀποκειμένου καὶ τούτου εἰς τὴν Καγκελλάριαν. Καὶ εἶναι μὲν αὕτη μεταγενεστέρα τῆς ἐποχῆς, ἣ ὅποια μᾶς ἀπασχολεῖ, οὐχ ἥττον ὅμως ἀληθεύει καὶ διὰ τὴν παροῦσαν, διότι εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι εἰς τὴν Νάξον ὑπῆρχε μακρὰ νοταριακὴ καὶ ἐν γένει ἀρχειακὴ παράδοσις καὶ δὲν εἶναι τὸ σύστημα τοῦτο δημιουργήμα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας. Ἡ μαρτυρία περιέχεται εἰς ἀνέκδοτον νοταριακὸν ἀντίγραφον τοῦ 17^{ου} αἰῶνος, γεγόμενον κατὰ σύμπτωσιν ὑπὸ νοταρίου ὀνομαζομένου Παντολέου Μηνιάτη, ἐγγόνου — κατὰ πᾶσαν πιθανότητα — τοῦ γραψαντος τὰς πράξεις τῶν σπαραγμάτων μας, καὶ ἔχει ὥς ἑξῆς: «Κόπια εὐγαλμένη ἀπὸ τὸ Καθολικὸν ἰδιόχειρον τοῦ ποτὲ παπᾶ Ἰωάννου ὡς φαίνεται ἀπὲ λόγον εἰς λόγον. +1648 Φεβρουαρίου 6. Τὴν σήμερον. . . Ἐν ἔτει 1661 μαγίου 12 ἐκοπιάρισα τὸ παρὸν ὡς φαίνεται ἀπὲ τὸ καθολικὸν βαλμένον εἰς τὴν φανεράν Καντζελαρίαν. Πᾶντολέος Μηνιάτης, νοτάριος, ἔγραψα».

Ὁ νοτάριος τοῦ χειρογράφου Α Π. Μηνιάτης φέρει τὸν τίτλον εἰς μὲν τὴν ὑπ' ἀρ. 10 πράξιν «*νοτάριος τῆς ἀφεντικῆς ἐξουσίας*», εἰς δὲ τὴν ὑπ' ἀρ. 38 «*νοτάριος τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας νήσου Νάξου*», δηλαδὴ νοτάριος τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, διωρισμένος παρ' αὐτῆς, ἥτοι τοῦ Δουκὸς τῆς Νάξου. Οἱ νοτάριοι οὗτοι ἔφερον παλαιότερον τὸν τίτλον «*imperial auctoritate nodar publico*» ἢ «*publicus imperialis notarius*»².

Τὸν νοτάριον τῆς αὐθεντικῆς ἐξουσίας πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὸν καγκελλάριον τοῦ δουκὸς ἢ τοῦ δουκάτου, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ γραμματεὺς τοῦ δουκὸς³, καὶ ὅστις, ὅχι ὅμως πάντοτε, ἔφερε καὶ τὸν τίτλον τοῦ νοταρίου⁴, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νοταρίους, φέροντας τὸν τίτλον *auctoritate apostolica notarius*⁵, καὶ εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ὁποίων θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ

¹ Οὕτω τὸ ὑπὸ τοῦ Στ. Κορρὲ δημοσιευθὲν ὑπ' ἀρ. 2 ἔγγραφον (ἔ.ἀ. 272-3) «. . . ἐμετάθεσα τὴν παρὸν οσφέρετε εἰς σταις πράξεις τοῦ ἀνοθεν Νοταρίου μέ πασα ἐμπιστοσύνη καὶ τὰ ἐξῆς».

² Εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1438 καὶ 1440 (Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα τῶν τελευταίων Φράγκων Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κλπ. (Ἐρμούπολις, 1924), 54, 56).

³ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Οἱ Κοινοὶ Καγκελλάριοι τῆς Νάξου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, εἰς *Ἀρχεῖον Ἰδιωτικοῦ Δικαίου*, ΙΒ' (Ἀθήναι, 1945,) 88, καὶ εἰς ἀνάπτυον, 3 καὶ τὰς ἐν σημ. 2 παραπομπάς, προσέτι δὲ Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, εἰς *Byzantinische Zeitschrift*, 13 (1904), 156, 157 (διπλώματα τῶν ἐτῶν 1534, 1562 καὶ 1564).

⁴ Βλ. π. γ. ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1448, εἰς Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα τῶν τελευταίων Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ. 56-9, καὶ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1453 καὶ 1464, εἰς ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ Γράμματα Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ., 151, 153.

⁵ Δίπλωμα τοῦ ἔτ. 1435, εἰς Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων κλπ., ἔ.ἀ., 146.

παρέμενε ξένη ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή, ὁ ἐπίσκοπος. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἠδύναντο νὰ ἔχουν ἀμφοτέρους τοὺς τίτλους, δηλαδὴ τοῦ νοταρίου τῆς πολιτικῆς ὡς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, *publicus et apostolicus auctoritate notarius*¹ ἢ *notario apostolico et imperial*².

Οἱ νοταριακοὶ οὗτοι τίτλοι διατηροῦνται καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν³.

Ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν νοταριακῶν ἐγγράφων, ταῦτα, ἀναγόμενα εἰς χρόνους κατὰ τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναγνωρισθῇ πλέον εἰς αὐτὰ δημοσία πίστις, ἀποτελοῦν *instrumenta publica* καὶ συντάσσονται ὑπὸ τοῦ νοταρίου ἀντικειμενικῶς, ἐξαιρέσει τῶν διαθηκῶν⁴, τῶν δωρεῶν μεταξὺ συζύγων⁵, μιᾶς ἐλευθερίας τέλους⁶ καὶ ἐν μέρει ἐνὸς ψυχικοῦ⁷, αἱ ὁποῖαι διατυποῦνται ὑποκειμενικῶς.

Τέλος ἐν σχέσει μὲ τὴν ὀρολογίαν τοῦ ἐγγράφου, παρατηροῦμεν ὅτι πρὸς δῆλωσιν αὐτοῦ γίνεται γενικῶς χρῆσις τοῦ ὅρου *γραφή*. Δι' αὐτοῦ δηλοῦνται τόσον τὰ ἐγγραφα τὰ περιέχοντα συμβάσεις, ὅσον καὶ ἡ διαθήκη⁸. Ἐπίσης ἀπαντῶσιν οἱ ὅροι *γραμμῶν*⁹, καὶ *γραμμῶν*¹⁰, σπανίως δὲ *ἐγγραφο* ὑπὸ τὸν τύπον διὰ *γράφου*¹¹ (= δι' ἐγγράφου) καὶ *χειρόγραφον*¹².

§ 2. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀπασχολουσῶν ἡμᾶς νοταριακῶν πράξεων διετηρεῖτο μὲν ἀκόμη τὸ Δουκάτον τῆς Νάξου, ἀλλ' ἐν παρακμῇ. Ἀπὸ τοῦ 1494 εὗρίσκετο ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Βενετίας¹³, τὸ δὲ 1537, ἤτοι μόλις ἐν ἔτος πρὸ τῆς χρονολογίας τῆς πρώτης μας νοταριακῆς πράξεως, εἶχε καταστῇ φόρου ὑποτελὲς ὑπὸ τοῦ Χαϊρεδίν Βαρβαρόσσα εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς, ὑποχρεωθὲν εἰς τὴν πληρωμὴν πρὸς αὐτοὺς *χαρᾶσιον*¹⁴.

¹ Διπλώματα τῶν ἐτῶν 1445 καὶ 1464, ἔ.ἀ., 150, 153.   ² Ἐ.ἀ., 153-154.

³ I. ΒΙΣΒΙΖΗ, ἐνθ' ἀν., 93, καὶ εἰς ἀνάτυπον, 8.

⁴ Πρβλ. διαθήκας ὑπ' ἀρ. 21 τῆς 22 Μαρτίου 1539, 38 τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1540 καὶ 39 τῆς 9 Νοεμβρίου 1540.

⁵ Δωρεαὶ μεταξὺ συζύγων ὑπ' ἀρ. 35 τῆς 27 Ὀκτωβρίου 1540 καὶ 76 ἀχρονολόγητος.

⁶ Ὑπ' ἀρ. 12 τῆς 9 Μαρτίου 1539.   ⁷ Ὑπ' ἀρ. 79 ἐγγραφοῦ τῆς 14 Ἀπριλίου 1576.

⁸ Διαθήκη ὑπ' ἀρ. 38, 9.

⁹ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 7, 15 καὶ 20, 35.

¹⁰ Ὑπ' ἀρ. 35, 20, 36, 22, 49, 36, καὶ 54, 37 ἐγγραφα.

¹¹ Ὑπ' ἀρ. 67, 8 ἐγγραφοῦ τῆς 27 Μαρτίου 1541.

¹² Ἐγγραφοῦ ὑπ' ἀρ. 12, 15, 16 τῆς 9 Μαρτίου 1539.

¹³ ΜΙΛΑΕΡ - ΛΑΜΠΡΟΥ, Ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας, Β', 396.

¹⁴ *Νησιωτικὴ Ἐπετηρίς*, Α', (Ἐρμούπολις, 1918), 10-12 καὶ 77-78. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΥ, Βραχέα Χρονικά, (Ἐκδοσις Κ. Ἀμάντου, εἰς Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) Α', 45, 62-3).

Τότε διετέλεσαν Δούκες αὐτοῦ οἱ Ἰωάννης Δ' Κρισπος (1517-1564) καὶ Ἰάκωβος Δ' Κρισπος (1564-1566). Τὸ 1566 παύει πλέον ἡ βενετικὴ κυριαρχία καὶ περιεβλήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελήμ τοῦ Γ' τὸν τίτλον τοῦ δουκὸς τοῦ Αἰγαίου ὁ Ἑβραῖος Ἰωσήφ Νάξης ἢ Νάκης (1566-2 Αὐγούστου 1579), ὁ ὁποῖος ὅμως οὐδέποτε ἐπεσκέφθη τὸ δουκάτον του, ἐνδιαφερόμενος μόνον διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ φορολογίαν, ἰδίᾳ τοῦ οἴνου, καὶ διοικῶν αὐτὸ διὰ τοῦ τοποτηρητοῦ του Φραγκίσκου Κορονέλλου¹. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νάξης περιέρχεται πλέον ἡ Νάξος ὀριστικῶς καὶ ἀμέσως ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὁθωμανῶν.

Ἐπὶ τῆς δουκείας τοῦ Νάξης, ἂν καὶ οὔτε αὐτὸς ἦτο Βενετὸς οὔτε εἰς τὴν Βενετίαν ὤφειλε τὸ δουκάτον, ἀλλ' εἰς τὸν Σουλτάνον, δὲν φαίνεται νὰ ἐπῆλθε μεταβολὴ εἰς τὸ κρατοῦν εἰς αὐτὸ ἐπὶ βενετοκρατίας δίκαιον. Ἀντιθέτως διετήρησεν οὗτος τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα καὶ τοὺς νόμους τῶν λατίνων². Τοῦτο μαρτυροῦν καὶ αἱ ὀλίγαι ἐκδιδόμεναι ἐνταῦθα νοταριακαὶ πράξεις τῶν χρόνων τῆς δουκείας του, ὡς καὶ ἄλλα ἔγγραφα. Ἴσως ὁ Νάξης δὲν εἶχε καιρὸν, ἀλλ' οὔτε καὶ διάθεσιν εἰς νομοθετικὰς μεταρρυθμίσεις, ἴσως ἀκόμη νὰ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο καὶ ἡ συντηρητικότης τοῦ τοποτηρητοῦ του Κορονέλλου. Κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη χρονολογικῆς διακρίσεως τῶν ἐγγράφων μας.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου, εἶναι πολὺ συχνὴ εἰς τὰ ἔγγραφα μας³ ἡ ἐπὶ κλήσις τῆς «*ὀζάντζα τοῦ τόπου*». Ἐπίσης συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις «*κατὰ τὸ ὄρδινε τοῦ τόπου*»⁴ ἢ *κατὰ «τὴν τάξιν»*⁵. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν ὄρον *ὀζάντζα τοῦ τόπου* εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι σημαίνει ἔθιμον τοπικόν. Ὡς πρὸς τοὺς ὄρους *τάξις* καὶ *ὄρδινε*, ναὶ μὲν εἰς ὠρισμένα ἐκ τῶν ἐγγράφων μας ἐναλλάσσονται οὗτοι μὲ τὸν ὄρον *ὀζάντζα*⁶, οὐχ ἦττον ὅμως νομίζομεν ὅτι ἡ σημασία τοῦ

¹ Οὗτος ἦτο *doctor juris utriusque*.

² Τοῦτο προκύπτει καὶ ἀπὸ ἐκδοθέντας διὰ τὰς Κυκλάδας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νάξης ἀχτναμέδες. Οὕτως εἰς διασωθεῖσαν παλαιὰν ἑλληνικὴν μετάφρασιν ἀχτναμέ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ', ἔτους 1580 (βλέπε ταύτην εἰς Π. ΖΕΡΑΝΤΟΥ, Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν, ἔ.ἀ., 102) ἀναφέρεται ὅτι ὁ Νάξης «... ἀφέντερε πολλοὺς χρόνους κατὰ τὴν τάξιν τως». Εἰς ὁμοίαν ἀχτναμέ τοῦ ἔτ. 1621 (βλ. ταύτην ἔ.ἀ., 122) ἐκτίθεται σαφέστερον ὅτι ὁ Νάξης «*τοὺς ἐξουσίᾳσε κάποιον καιρὸν κατὰ τὰ ἦθη καὶ τοὺς νόμους των*». Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς γαλλικὴν μετάφρασιν ἀχτναμέ τοῦ ἔτους 1640 (ἐδημοσιεύθη αὕτη ὑπὸ Κ. Hopf, *Veneto-Byzantinische Analekten* (Wien, 1859), 159, 161, καθ' ἣν «*Ce Joseph... il les gouverna quelque temps selon leurs coutumes et leurs lois...*». Πρβλ. καὶ ΜΙΛΑΡ - ΛΑΜΠΡΟΥ, ἔ.ἀ., Β' 429.

³ Βλ. πράξεις ὑπ' ἀρ. 6, 10, 11, 20, 24, 26, 27, 47, 78.

⁴ Ἐγγραφοῦ ὑπ' ἀρ. 70.

⁵ Ὑπ' ἀρ. 26, 42, 47, 58, 76, 77 ἔγγραφα.

⁶ Α.χ. εἰς τὰ ἔγγρ. 6, 10 καὶ 70.

τάξις καὶ ὁρδινε δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἰδίᾳ μὲ τῆς ὀζάντζα, ἀλλὰ γενικωτέρα. Τὸ ὁρδινε καὶ τάξις σημαίνουν κανόνα δικαίου ἐν γένει, προερχόμενον δηλαδὴ εἴτε ἐκ τοῦ ἐθιμικοῦ εἴτε ἐκ τοῦ ἐπισήμου δικαίου. Ἀξία ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ἡ εἰς τὰς ὑπ' ἀρ. 40, 48, 70 πράξεις ἀπαντῶσα φράσις «τάξις ρωμαϊκῇ», ἡ ὁποία ἐννοεῖ ἔθιμον ἑλληνικόν. *Ρωμαίους* τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκάλουν τοὺς ὀρθοδόξους Ἑλληνας.

Ἡ τελευταία αὕτη φράσις μᾶς φέρει εἰς τὸ ζήτημα τοῦ σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν τοῦ προϋφισταμένου δικαίου τῶν κατακτηθέντων.

Συνήθως διδάσκεται ὅτι οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν λατινικὴν κατάκτησιν, γενόμενοι ὑποτελεῖς τῶν διαφόρων βαρῶνων, διετήρησαν τὰς ἰδιοκτησίας των καὶ τὸ προϋφιστάμενον δίκαιόν των¹. Καὶ ὥς πρὸς μὲν τὴν διατήρησιν τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν κατακτηθέντων εἰς τὴν Νάξον γεννῶνται πολλαὶ ἀμφιβολίαι, ὥς ἐλάβομεν ἀφορμὴν εἰς ἄλλην μελέτην² μᾶς νὰ σημειώσωμεν, καὶ θὰ ἐπαναλάβωμεν τοῦτο κατωτέρω.

Ὡς πρὸς τὸ δίκαιον ὅμως, φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα ἐξηνάγκασαν τοὺς κατακτητὰς νὰ διατηρήσουν τὸ δίκαιον τῶν κατακτηθέντων, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν προσέκρουεν εἰς εἰσαχθέντας παρ' αὐτῶν εἰς τὴν Ρωμανίαν ὀρισμένους φεουδαλικούς θεσμούς τῆς Δύσεως ἢ τὰ συμφέροντά των.

Εἰδικῶς ὥς πρὸς τὴν Νάξον, διὰ τὴν ὁποίαν ἐνδιαφερόμεθα ἐνταῦθα, δὲν ἔχομεν συγκεκριμένας πληροφορίες περὶ τῆς πολιτικῆς τῶν Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς κατακτήσεως (1207). Ἐχομεν μόνον ὀρισμένα γεγονότα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ κάμωμεν μερικὰς ὑποθέσεις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

Ὡς γνωστόν, ὁ καταλαβὼν τὰς Κυκλάδας Μάρκος Α' Σανουῦδος ὥς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἔξ δούκες ἦσαν μὲν Βενετοί, ἀλλὰ μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος δὲν ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαχίαν τῆς Βενετίας ἐπὶ τοῦ Δουκάτου των. Ἀντιθέτως ἐγένοντο ὑποτελεῖς τοῦ λατίνου Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔπειτα δὲ τοῦ Πρίγκιπος τοῦ Μορέως. Ἐκ τούτου εἶναι εὐλογον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ Βενετία, ξένη τελείως πρὸς τὴν διοίκησιν τοῦ Δουκάτου τῆς Νάξου μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος, δὲν εἰσήγαγε τὴν νομοθεσίαν τῆς ἢ δὲν ἀνεμίχθη ἄλλως πὼς εἰς τὸν κανονισμόν τοῦ ἰσχύοντος δικαίου εἰς τὸ Δουκάτον³. Φαίνεται μᾶλλον πιθανὸν ὅτι οἱ Δούκες

¹ J. LONGNON, *Les Français d'Outre-Mer au Moyen-Age*³ (Paris 1929), 212-3, *TOY ΑΥΤΟΥ*, *L'empire latin de Constantinople et la Principauté de Morée* (Paris, 1949), 64, καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

² I. ΒΙΣΒΙΖΗ, Αἱ βολαὶ τῆς νήσου Κέας, εἰς *Ἑπετηρίδα Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*, ΙΘ' (1949) (καὶ εἰς ἀνάτυπον), 38-9.

³ Σημειοῦμεν ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ Βενετία εἰς τὰς κτήσεις τῆς ἐφήρμοζε ποικίλα διοικητικὰ συστήματα καὶ ἤσκει διάφορον νομοθετικὴν πολιτικὴν. Ἀλλοτε δὲν διετήρει τὸ δίκαιον τῶν κατακτωμένων εἰμὴ ὥς ἐπικουρικόν. Οὕτω λ.χ. εἰσήγαγε τὸ ἴδιον τῆς δικαίον

ὡς ὑποτελεῖς τοῦ Λατίνου Αὐτοκράτορος εἶχον τὴν ὑποχρέωσιν τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Δουκάτον τῶν ὀρισμένων διατάξεων τοῦ φεουδαλικοῦ δικαίου ἀναγομένων εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν νέων φεουδαρχικῶν πολιτειῶν, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὸ φέουδον. Τοῦτο τουλάχιστον ἐξάγεται ἀπὸ τὴν *Partitio imperii* (1204)¹, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ σταυροφόροι δὲν ἀρκοῦνται εἰς συμφωνίας διὰ τὴν διανομὴν τοῦ λαφύρου, ἀλλὰ περιλαμβάνουν καὶ ἄλλας γενικὰς διατάξεις, ἀναγομένας εἰς τὴν ὀργάνωσιν, εἰδικῶς δὲ καὶ εἰς τὸ φέουδον, διὰ τὸ ὅποιον σπουδαιότητι εἶναι ἡ ἀφορῶσα τὸ κληρονομητὸν αὐτοῦ, τόσον ἀπὸ τοὺς ἄρρενας ὅσον καὶ ἀπὸ τὰς θήλεις, δηλαδὴ γίνεται δεκτὴ ἀρχὴ ἀντίθετος πρὸς τὸν Σάλιον νόμον. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶχε κατ' ἀνάγκην σημασίαν καὶ ἐπίδρασιν ἄμεσον ἐπὶ τοῦ κληρονομικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου τῶν σταυροφόρων, ὅχι δὲ ἀδικαιολογήτως ἡ *Partitio* ἐθεωρήθη ὡς ὁ συνταγματικὸς χάρτης τῆς νέας Αὐτοκρατορίας.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς *Partitio*, εἶναι εὐλογον νὰ δεχθῶμεν ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Πριγκιπάτου τοῦ Μορέως καὶ μέχρι τῆς συντάξεως τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας (1303-1330)² θὰ ἐρρουθμί-

εἰς τὴν Κρήτην (E. BARBARO, *Legislazione Veneta. I Capitolari di Candia* (Venezia 1940), 6-7, 24, 64), καὶ εἰς τὴν Κέρκυραν (A. ΙΔΡΩΜΕΝΟΥ, Περὶ τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἀφομοιώσεως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ἰονίου Δικαίου (Κέρκυρα, 1879), 25, καὶ G. RECOURA, ἔ.ἀ., 49-50). Εἰς τὴν Μεθώνην καὶ Κορώνην φαίνεται ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ δίκαιον ἐκανονίζετο διὰ διατάξεων τῶν φρουράρχων (A. ΜΟΜΦΕΡΑΤΟΥ, *Μεθῶν καὶ Κορώνη* (Ἀθήναι, 1914), 9 ἐπ.). Ὁ P. S. LEICHT, *La «commissione» di Ser Geronimo Da Mula castellano e provveditore di Corone e Modone nel 1494 (estratto dell' Archivio Veneto, vol. XXXVIII-XLI-1946-47 (Venezia, 1948), 93, (10), φρονεῖ ὅτι εἰς τὰς πόλεις ταύτας διὰ τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐχρησιμοποιοῦν βυζαντινὰς πηγὰς, πιθανῶς δὲ τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου. — Εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἡ Βενετία διετήρησε κατ' ἀρχὴν τὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων, βλ. K. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, *Μνημεῖα Μακεδονικῆς Ἱστορίας* (Θεσσαλονίκη, 1947), 79. Περὶ τῆς διατηρήσεως ὑπὸ τῆς Βενετίας εἰς τὰς ἀποικίας τῆς τῶν τοπικῶν νομοθεσιῶν πρβλ. καὶ RECOURA, ἔ.ἀ., 80 ἐπ.*

¹ Εἰς Tafel - Thomas G. M., *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig (1204-1300)*, εἰς τὰς *Fontes Rerum Austriacarum*, 12 (Wien, 1856) 444-452, καὶ χωριστὰ εἰς *Urkunden*, τόμ. Α', 464 ἐπ.

² Τῶν Ἀσσιζῶν τούτων ἡτοιμάσεν ἀρίστην κριτικὴν ἔκδοσιν μετὰ ἀξιολόγου εἰσαγωγῆς ὁ Georges Recoura. Οὗτος ὅμως δὲν ἐπρόλαβε νὰ τὴν δημοσιεύσῃ. Τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν ἐξέδωκε μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ μελετητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ρωμανίας καὶ ἐκδότης τοῦ Γαλλικοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως συμπατριώτης του Jean Longnon ὑπὸ τὸν τίτλον *Les Assises de Romanie. Édition critique avec une introduction et des notes* (Paris, 1930). Πρὸ τίνος ἐξεδόθη καὶ ἀγγλικὴ μετάφρασις τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας μεθ' ὑπομνήματος ὑπὸ τοῦ P. W. Topping, *Feudal Institutions as revealed in the Assises of Romania the Law code of Frankish Greece* (Philadelphia, 1949).

σθησαν ἐγγράφως καὶ ὑποχρεωτικῶς διὰ πάντας τοὺς φεουδάρχας καὶ ἄλλα ζητήματα φεουδαλικοῦ δικαίου κοινῇ συμφωνίᾳ τῶν μεγάλων φεουδαρχῶν.

Εἰς τὰς συνελεύσεις τῆς Ῥαβεννίκης—πρώτης—, τῆς Ἀνδραβίδας ἢ καὶ κατὰ τὰς γενομένας συντάξεις τῶν κτηματολογίων (*registres des fiefs*) δὲν εἶναι δεδικοιολογημένον νὰ δεχθῇ τις ὅτι δὲν ἐκανονίσθησαν συγχρόνως καὶ ζητήματα νομοθεσίας¹. Τοῦτο δὲ ἦτο προφανῶς ἀπαραίτητον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι οἱ σταυροφόροι προερχόμενοι ἐκ πάσης χώρας τῆς λατινικῆς Δύσεως² εἶχον καὶ διάφορον ἕκαστος δίκαιον³, καὶ ὤφειλον κατ' ἀκολουθίαν πρωτίστως νὰ ὀργανώσουν πολιτικῶς ἑαυτοὺς, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ ἐχθρικοῦ ἐδάφους νὰ ἰδρύνουν τὸ πρῶτον μίαν φεουδαλικὴν ἱεραρχίαν. Κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ καθορίσουν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ δίκαιον, τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς διεῖπεν.

Ἡ ἀποδοχὴ δὲ αὕτη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς κατακτήσεως ὠρισμένων γενικῶν νομικῶν διατάξεων, ἐνὸς κοινοδικαίου,—ἂν ἐπιτρέπεται ἢ ἔκφρασις—κατέστησε μετέπειτα δυνατὴν τὴν ἀποδοχὴν καὶ εἰσαγωγὴν εἰς ὅλας τὰς φεουδαρχικὰς πολιτείας τῆς Ρωμανίας,—ἡγεμονευομένας ὑπὸ φεουδαρχῶν ἐχόντων διάφορον ἕκαστος πατρίδα καὶ διάφορον πάτριον δίκαιον—τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας, μάλιστα δὲ κατὰ τὸν 14^{ον} αἰῶνα, δηλαδὴ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ δύναμις τοῦ Πριγκιπάτου τοῦ Μορέως ἦτο ἐξησθενημένη. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸ Δουκάτον τῆς Νάξου, εἰς τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖται ρητῶς ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἐφαρμογὴ τῶν Ἀσσιζῶν τούτων⁴.

¹ Ὁ Recoura (op. cit., 45, 40-41 καὶ 42), καίτοι δέχεται ὅτι πρὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 14^{ου} αἰῶνος δὲν ὑπῆρξεν ἐγγραφον συνήθειον, ἐν τούτοις δὲν ἀποκρούει ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τῆς κατακτήσεως ἦτο δυνατόν νὰ ἐγράψαν πολὺ γενικῆς φύσεως διατάξεις, ἀποτελέσασαι τὸν πυρῆνα γραπτῆς πηγῆς τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας. Βλ. ἄλλως Α. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ, Τὰ χρονικά τοῦ Μορέως, εἰς *Λετίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας*, ΣΤ', 667.

² Εἶχον συρρέσει Γάλλοι, Φλαμανδοί, Γερμανοί, Λομβαρδοί, Βενετοὶ κ.λ.π.

³ Ὁ φεουδαλισμὸς εἰς τὴν Δύσιν εἶχε δημιουργήσει ἀτελείωτον ποικίλιαν νομικῶν ἐθίμων, MALÉCOT et BLIN, *Précis de droit féodal et coutumier* (Paris), IX.

⁴ Τὸ ἐν ἐγίνοντο παραβάσεις καὶ παρερμηνεῖαι τῶν Ἀσσιζῶν ἐκ μέρους τῶν ἡγεμόνων τῶν διαφόρων πολιτειῶν κατὰ τὰς διαδοχὰς τῶν φεούδων κ.λ.π., τοῦτο ἀποτελεῖ μὲν μίαν αὐθαιρεσίαν, διαπιστοῖ ὅμως συγχρόνως ὅτι τὸ παραβιαζόμενον ἰσχύον δίκαιον ἦτο τὸ τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὸ Δουκάτον τῆς Νάξου ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος βλ. Recoura ἑ.ά., 57 ἐπ.—Πρέπει νὰ προστεθῇ ἀκόμη ὅτι δὲν θεωροῦμεν ὅτι αἱ εἰσαχθεῖσαι εἰς τὸ Δουκάτον τοῦ Αἰγαίου Ἀσσιζαὶ ἀντεκατέστησαν ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἀπετέλουν τὸ μόνον ἰσχύον εἰς αὐτὸ ἐγγραφον δίκαιον. Ἀπλῶς ἀπετέλεσαν καὶ αὗται ἰσχύον δίκαιον, καθὼ μόνον μέρος περιεῖχον ἐν κωδικοποιήσει διατάξεις ρυθμιζούσας σχέσεις φεουδαρχῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ προϊσχυούσας εἰς τὴν λατινικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀποδεκτὰς δὲ γενομένας ὑπὸ τῶν Δουκῶν τῆς Νάξου. Αὗται θὰ ἀπέβλεπον κυρίως εἰς τὰ φέουδα καὶ τὴν φεουδαλικὴν ἱεραρχίαν καὶ δικαιοσύνην.

Ἄλλ' αἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἀφεώρων κυρίως τοὺς κατακτητάς. Ὡς πρὸς τοὺς κατακτηθέντας καὶ εἰδικῶς τοὺς δουλοπαροίκους, οἵοι ἦσαν πάντες σχεδὸν οἱ δουλωθέντες Ἕλληνες, φαίνεται ὅτι αἱ προαναφερθεῖσαι φραγκικῆς προελεύσεως πληροφορίαι, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ λατίνοι κατακτηταὶ παρουσιάζονται ὡς διατηρήσαντες πανταχοῦ ἐν χρήσει τὸ προϋφιστάμενον δίκαιον, εἰς τὸ ὁποῖον προσήρμοσαν, ὅσον ἦτο δυνατόν, τὰς δυτικές των συνθηκὰς, ἦσαν ἐν μέρει ἀληθεῖς.

Ὅχι μόνον δὲν ἦτο εὐκόλος, ἀλλ' ἀκόμη ἐν πολλοῖς οὔτε δυνατὴ ἡ ἐξ ὁλοκλήρου ἀντικατάστασις τοῦ δικαίου τῶν κατακτηθέντων. Ὅθεν πρέπει τὸ προϋφιστάμενον δίκαιον—ἐθιμικὸν κατὰ τὸ πλεῖστον—νὰ παρέμεινεν ἐν ἰσχύϊ ὡς ἐθιμικόν, τροποποιηθὲν βεβαίως ἐν μέρει ὑπὸ τῶν Δουκῶν ὡς καὶ τροποποιούμενον καὶ ἐξελισσόμενον συνεχῶς ὑπὸ τῶν δημιουργουμένων ἐν τῷ μεταξὺ νέων ἐθίμων, ὀφειλομένων εἰς τὴν κοινὴν διαβίωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιμιξίαν τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὸ Δουκάτον λατίνων μετὰ τῶν ὑποδουλωθέντων Ἑλλήνων. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται εὐκόλως ἡ τόσον συγχὴ μνεία εἰς τὰ ἔγγραφα μας τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἐθίμων, ἀκόμη δὲ συγκεκριμένως καὶ ἐλληνικῶν τοιούτων.

Πλὴν τῶν ἐθίμων, τὰ ἔγγραφα ἢ μᾶλλον ἐν ἑξ αὐτῶν, τὸ ὑπ' ἀρ. 49, περιέχει τὴν ἐξῆς φράσιν: «*πᾶσα καπῖτουλον τε λέντζε (καὶ) πᾶσα οζάντζα καὶ στατοῦτα τοῦ τόπου, ὅπου ἐθέλασιν εἶστε κόντρα τῆς γραφῆς ταύτης, να μηδὲν ἀξήζουν εἰς σε κανένα μουντίτζιον*».

Ἐκ τούτων ὁ ὅρος λέντζε εἶναι προφανῶς μεταγραμματισμὸς τῆς βενετικῆς λέξεως *lege* ἢ *leze*¹ = νόμος.

Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν αὐτῶν νομίζομεν ὅτι τὸ καπῖτουλον καὶ λέντζε εἶναι ὅροι σχεδὸν ταυτόσημοι, καὶ δι' αὐτῶν ἐννοοῦνται αἱ διατάξεις τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας, ἢ ἴσως καὶ τῶν Capitoli azonti², δηλαδὴ διατάξεις ἰσχύουσαι εἰς ὁλόκληρον τὴν τέως λατινικὴν Αὐτοκρατορίαν. Εἰς τὴν lettera ducale τῆς 4 Ἀπριλίου 1453 περὶ ἐπικυρώσεως τοῦ Liber Consuetudinum, τὰ ἄρθρα αὐτοῦ (capitula) εἶχον ἀποτελεσθῆ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς ducale, ἐκ τῶν «*legum et consuetudinum Imperii Romanie*»³. Εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν lege, εἰς δίπλωμα τοῦ

¹ G. BOERIO, Dizionario del dialetto Veneziano, ἐν λέξει.— Ὁ ὅρος λέντζε ἀπαντᾷ καὶ εἰς κρητικὸν ἔγγραφον τοῦ τέλους τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. ΣΑΘΑ, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, ΣΤ' (Ἑνετία - Παρίσι, 1877), ριέ', «κατὰ τοὺς νόμους καὶ λέντζαις τῆς ἐκλαμπροτάτης μας ἀνθεντίας».

² Τὰ Capitoli azonti ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Recoura, ἔ.ἀ., 300 ἐπ. Περὶ αὐτῶν αὐτόθι καὶ σ. 74 ἐπ. καὶ 136.

³ Βλ. τοῦτο ἔ.ἀ., 297-299.

1441 τοῦ Δουκὸς Ἰακώβου Β' Κρίσπου αἱ Ἀσσίζαι τῆς Ρωμανίας ἀποκαλοῦνται «nostre leggi dello imperio di Romagna»¹.

Διὰ τὰ «*στατοῦτα τοῦ τόπου*» δὲν ἔχομεν ἔνδειξιν τινα περὶ τῆς σημασίας των εἰς τὴν Νάξον, εἰκάζομεν ὅμως ὅτι δηλοῦν τὸ εἰς τὸ Δουκάτον ἰσχύον δίκαιον, τὸ προερχόμενον ἐκ διατάξεων (διαταγῶν) τῶν Δουκῶν².

Ἐὰν εἶναι ὀρθὰ τὰ ἀνωτέρω περὶ τῆς σημασίας τῶν τριῶν τούτων ὄρων, τότε οὗτοι θ' ἀνεφέροντο εἰς τὸ γραπτὸν δίκαιον. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι ὅτι οὐδεμία γίνεται μνεῖα περὶ τῶν Statuta Veneta. Δὲν ὑπάρχει μαρτυρία τις ἢ ἄλλη ἔνδειξις ὅτι εἰσῆχθησαν ταῦτα εἰς τὸ Δουκάτον. Νομίζομεν ὅτι ὅπωςδὴποτε οἱ Δούκες τῆς Νάξου δὲν θὰ ἐδέχοντο τὴν εἰσαγωγὴν τούτων εἰς αὐτὴν ἔστω καὶ μετὰ τὴν κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐπικυριαρχίαν τῆς Βενετίας, διότι, ἐκτὸς ἄλλων, ἡ εἰσαγωγή των θὰ ἐπέφερε τελείαν ἀναστάτῳσιν καὶ σύγχυσιν εἰς τὸ κρατοῦν εἰς τὸ Δουκάτον δίκαιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε σχέσιν καὶ ὁμοιότητα πρὸς τὸ τῆς Βενετίας³.

§ 3. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Ὡς δικαστήριον τοῦ Δουκάτου ἀναφέρεται συχνὰ μόνον ἡ «*κρίσι τῆς ἐκγλαμπροτιάτης μας ἀθθεντίας*», δηλαδὴ τοῦ Δουκὸς⁴, ἄνευ ἄλλης τινὸς πληροφορίας σχετικῆς μὲ τὴν σύνθεσιν ἢ τὴν δικαιοδοσίαν του.

Εἰς τὰ ἔγγραφα μας οἱ ὄροι *κρίσι* καὶ *γιουντίτζιο* χρησιμοποιοῦνται ὄχι μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δίκης, ἀλλὰ τοῦ δικαστηρίου.

¹ Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ., 147. Εἰς τὸ αὐτὸ ἔγγραφον ὀνομάζονται καὶ «*leggi imperiali*». Βλ. καὶ δίπλωμα τοῦ ἔτους 1578, εἰς τοῦ ΑΥΤΟΥ, Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ., 98 καὶ 100.

² Περὶ τῶν statuti εἰς Ἱταλίαν πρβλ. Ε. BESTA, *Fonti del diritto Italiano*² (Milano, 1944) 126 ἑπ. Ρ. S. LEICHT, *Storia del diritto Italiano. Le fonti*³ (Milano, 1947), 151 ἑπ. Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Ἰδιωτικὸν Διεθνὲς Δίκαιον, Α' (Ἀθῆναι, 1950), 121 ἑπ.

³ Ἡ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 65 ἔγγραφον δήλωσις περὶ ἐφαρμογῆς τῆς «*ωζάντζα τοῦ αγίου Μάρκου, ἥρουν τῆς Κρήτης*», δηλαδὴ τοῦ ἐν Κρήτῃ κρατοῦντος δικαίου, ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ συμβαλλόμενος σύζυγος εἶναι Κρήτης καὶ πρόκειται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν προῖκα τῆς συζύγου του καὶ διὰ τῆς περιουσίας του τῆς εὐρισκομένης ἐν Κρήτῃ, ἐφαρμοζομένου καὶ τοῦ εἰς αὐτὴν ἰσχύοντος δικαίου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν προστασίαν τῆς προῖκός. Προσέτι ὑποβάλλεται οὗτος ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν παντὸς βενετικοῦ δικαστηρίου.

⁴ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 39, 41, 45, 54, 55. Εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 38 καὶ 65 ἔγγραφα μνημονεύεται καὶ τὸ *γιουντίτζιον* καὶ αὐτὴ τῆς ἐκγλαμπροτιάτης καὶ καθαρωτιάτης ἀθθεντίας τῶν Βενετικῶν ἢ τοῦ αγίου Μάρκου, ἀλλ' ἀμφότερα ταῦτα συνετάχθησαν ὑπὸ Κρητὸς καὶ ὄχι ἐντοπίου, ἀφεώρων δὲ περιουσίαν κειμένην εἰς Κρήτην.

§ 4. ΑΞΙΩΜΑΤΑ

Εἰς τὰ ἔγγραφα μας ἀναφέρονται οἱ ἑξῆς ἀξιώματοῦχοι. *Γουβερναδόρος, Μπαλῆς, Βικάριος, Καπιτάνιος, Καναβάρης, Ντεζαουράριος καὶ Ἀκροστιχάρις.*

Τὸ ἀνώτερον ὄλων τῶν ἀξιωματῶν φαίνεται ὅτι ἦτο τοῦ *Γουβερναδόρου*. Τοῦτου γίνεται μνεῖα ἅπαξ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 77 ἔγγραφον συνταχθέν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, χωρὶς ὅμως οὗτος νὰ εἶναι καὶ συμβαλλόμενος. Οὐδὲν ἄλλο σχετικὸν μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἔγγραφου, εἰμὴ ὅτι ὁ *Γουβερναδόρος* ἀποκαλεῖται *μεγαλειώτατος*, ἦτο δὲ περιβεβλημένος τότε μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων φεουδαρχῶν τῆς Νάξου. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Δουκὸς ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας πρὸς ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του καλεῖται *governator*. Οὕτως εἰς δίπλωμα τοῦ ἔτους 1433 ὁ Νικόλαος Κρῖσπος αὐθέντης τῆς Σούδας (Σύρου) καὶ Σαντορήνης ἐμφανίζεται ὡς *governator* τῆς Νάξου, διότι ὁ ἀδελφός του Δοῦξ Ἰωάννης Β' Κρῖσπος εἶχεν ἀποθάνει, ὁ δὲ υἱὸς του ἦτο ἀνήλικος¹.

Ἐπίσης καὶ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Ἑβραίου Δουκὸς Ἰωσήφ Νάξη Φραγκῖσκος Κορονέλλος φέρει τὴν προσωνυμίαν τοῦ «Γουβερναδόρου γενεράλε»².

Μετὰ τὸν *Γουβερναδόρον* ἦρχετο ὁ *Μπαλῆς* (Balio)³. Τοῦτον θεωροῦν ὡς τοποτηρητὴν, ἐπίτροπον τοῦ Δουκός⁴.

Ἐκ τῶν ἔγγραφων μας, τὰ ὑπ' ἀρ. 21, 23, 25 καὶ 74 ἀναφέρουν τὸν *Μπαλῆ*, ἐκ τούτων δὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 25 καὶ 74 τὸν ἀποκαλοῦν «*μεγαλειώτατον*». Ἦτο τότε περιβεβλημένος μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὁ Μᾶρκος Κρῖσπος, ἀνήκων εἰς τὸν ἡγεμονεῦοντα οἶκον.

Φαίνεται ὅτι ὁ *Μπαλῆς* ἦτο ἐπιφορτισμένος μὲ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Δουκάτου, διότι εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 25 ἔγγραφον παρίσταται ὡς ὁ καθορίσας τὸν φόρον ἀκινήτου, εἰδικῶς δὲ τὸ *χαράτσι*.

Ἀγνοοῦμεν, ἐὰν οὗτος εἶχε καὶ ἄλλας ἀρμοδιότητας καὶ ποίας.

Ἄλλο ἀξίωμα ἦτο τὸ τοῦ *Βικαρίου*⁵. Γίνεται μνεῖα αὐτοῦ εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ.

¹ Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ., 143. ΜΙΛΛΕΡ - ΛΑΜΠΡΟΥ, ἔ.ἀ., Β', 379.

² Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ. 85, 86.

³ Τὸν ἀξιώματοῦχον τοῦτον συναντῶμεν εἰς διάφορα διπλώματα τῶν Δουκῶν τῆς Νάξου. Βλ. Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων Δουκῶν κλπ. ἔ.ἀ., 139, 145, 147, 156. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Γράμματα τελευταίων Φράγκων κλπ. ἔ.ἀ., 33, 43, 55, 57, 59, καὶ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, Φεουδαλικὴ Πολιτεία ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ (Ἑρμούπολις, 1925), 44. Νέος Ἑλληνομνημόνων, Δ', 474.

⁴ ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, εἰς Ν. Ἑλληνομνημόνων, Δ', 474.

⁵ Ἐν Κύπρῳ, ὅπου ἀπαντᾷ ἐπίσης τὸ ἀξίωμα τοῦτο, χαρακτηρίζεται οὗτος ὡς τοποτηρητῆς, «*Ἀθηνᾶ*», ΛΔ', 156. Περὶ τοῦ Βικαρίου ἐπὶ Καταλανοκρατίας βλ. ΟΥΙΛ. ΜΙΛΛΕΡ, μίτφρ. Σπ. Λάμπρου, Οἱ Καταλώνιοι ἐν Ἀθήναις, εἰς Ν. Ἑλληνομνημόνων, Κ' (1926) 231.

5, 16, 33, 59, 60, 61 καὶ 71 ἔγγραφα. Ποῖα ἦσαν τὰ καθήκοντά του, δὲν γνωρίζομεν. Φαίνεται ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἦτο πρόσκαιρον, διότι μετὰ τῶν ἐτῶν 1538 καὶ 1540 ἀπαντῶσι τρία πρόσωπα φέροντα, ὅχι ὅμως συγχρόνως, τὸν τίτλον τοῦ Βικαρίου, εἰς δ' ἐκ τούτων ὁ Τζουάννε Κρισπος, ἐνῶ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 16 ἔγγραφον τῆς 2 Μαρτίου 1539 ἀναφέρεται ὡς Βικάριος, εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 40 τῆς 16 Νοεμβρίου 1540 ὑπογράφει ὡς μάρτυς ἄνευ τίτλου, εἰς δὲ τὸ ὑπ' ἀρ. 33 τῆς 20 Νοεμβρίου 1540 ἀποκαλεῖται «ποτὲ βικάριος».

Καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο πρέπει νὰ ἦτο ἐκ τῶν ἀνωτέρων, διότι οἱ φέροντες αὐτὸ ἦσαν μεγάλοι φεουδάρχαι καὶ μάλιστα τινὲς ἐκ τοῦ δυναστεύοντος οἴκου τῶν Κρίσπων.

Καὶ διὰ τὸν *Καπετάνιον* δὲν ἔχομεν παρὰ ὀλίγας πληροφορίας, καὶ ταύτας ὅχι ἐκ τῶν ἐκδιδομένων ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐξ ἄλλων ἐγγράφων. Ὁ Π. Ζερλέντης¹ ἀναφέρει ὅτι ἡ Νάξος διηρεῖτο εἰς τρεῖς *Καπετανίας*, τοῦ Μπούργου, τῆς Δρυμαλίας καὶ τ' Ἀπεράθου.

Εἰς τὰ ἡμέτερα ἔγγραφα ὑπ' ἀρ. 30 καὶ 76 συναντῶμεν *Καπετάνιους* μόνον τοῦ Μπούργου. Οὗτοι ἀποκαλοῦνται εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 30 πρᾶξιν «ἄξιοι *Καπετάνιοι*».

Καὶ τούτων τὰ καθήκοντα ἐν Νάξῳ παραμένουν μέχρι τῆς στιγμῆς ἀκαθόριστα².

Τὸν *Καναβάρον*³ εὐρίσκομεν μνημονευόμενον εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 66 καὶ 80 ἔγγραφα. Οὗτος εἰς τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων λέγεται «*Καναβάρος τῆς ἐκγλαμπρωτάτης μας αὐθεντίας*». Ἐκ τούτου πιθανολογεῖται ὅτι εἰς ὑπῆρχε δι' ὁλόκληρον τὴν Νάξον. Δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖα ἦσαν τὰ καθήκοντά του, φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο κατώτερος ὑπάλληλος.

Ἀπαξ, εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 77 ἔγγραφον, εὐρίσκομεν μνημονευόμενον τὸν *Ντεζαουράριον*.

Περὶ αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν, εἰμὴ ὅτι προκύπτει ἐκ τῆς γραμματικῆς ἐρμηνείας τοῦ τίτλου του, δηλαδὴ πρέπει νὰ ἦτο θησαυροφύλαξ, ταμίας. Τὸ ντεζαουράριος προέρχεται ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ thesaurarius τῶν ὑστέρων ρωμαϊκῶν χρόνων.

¹ Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ, 8. Ἄλλα σχετικὰ βλέπε αὐτόθι εἰς σ. 33, 43, 45.

² Περὶ τῶν «*Καπετάνιων*» εἰς τὴν Κρήτην βλ. ΣΤ. ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΟΥ, Ἡ Ἐνετοκρατία ἐν Κρήτῃ (Ἀθήναι, 1939), 9, 12, ἔτι δὲ ἀναφορὰν τοῦ γενικοῦ προνοητοῦ τῆς Κρήτης Ι. ΜΟΤΣΕΝΙΓΚΟΥ τοῦ ἔτους 1589, εἰς ΣΤ. ΣΠΑΝΑΚΗ, Μνημεῖα τῆς Κρητικῆς Ἱστορίας, Α' (Ἡράκλειον 1940), 209. Οὗτοι ἦσαν μᾶλλον οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι. Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Καταλανοκρατίας βλ. ΟΥΙΑ. ΜΙΛΛΕΡ-ΛΑΜΠΡΟΥ, Ν. Ἑλληνομνήμων, ἔ. ἀ.

³ Ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὕψος *Καναβάρος*, Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, Γράμματα Φράγκων Δουκῶν κλπ. ἔ.ἀ, 139, καὶ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἔ.ἀ, 8.

Τέλος εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 7 ἔγγραφον ἀπαντᾷ ὁ *Ἀκροστιχάρις*¹. Εἰς τοῦτο ἀναφέρεται ὅτι συνυποσχετικόν τι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ *Ἀκροστιχάρι*.

Εἶναι προφανές ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν, διειρηθῆναι δὲ—ὡς καὶ ὁ σχετικὸς βυζαντινὸς κτηματικὸς φόρος, ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἀκρόστιχος*²—καὶ κατὰ τὴν Φραγκοκρατίαν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἀκόμη συναντῶμεν τὸν φόρον τοῦτον εἰς διάφορα μέρη, ὡς λ. χ. εἰς τὴν Χίον³. Προφανῶς ὁ *Ἀκροστιχάρις* ἦτο κατώτερος οἰκονομικὸς ὑπάλληλος, ἐπιφορτισμένος εἰδικῶς μὲ τὰ τοῦ σχετικοῦ φόρου.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ἐν προκειμένῳ ὅτι ὁ ὑπάλληλος οὗτος, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀνωτέρω ἀρ. 7 ἔγγραφον, συνέταξε τὸ μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων συνυποσχετικόν. Δὲν προκύπτει ὅμως, ἐὰν εἶχεν ἀρμοδιότητα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του νὰ πράξῃ τοῦτο, ἢ ἐὰν ἀπλῶς ὡς ἐγγράμματος τὸ ἔγραψεν ἐλλείψει νοταρίου, διότι λ. χ. συνετάγη τοῦτο εἰς χωρίον, ὅπου εὗρίσκετο καὶ τὸ πωλούμενον περιβόλιον, καὶ ὅπου δὲν ὑπῆρχε νοτάριος.

Εἰς ἀρκετὰ ἔγγραφα ἀπαντᾷ ἡ προσωνυμία *ἄρχως*⁴. Οὕτως ἐκάλουν τοὺς τιμαριώτας, καὶ δὲν ἐδήλου ἢ λέξις ἴδιον ἀξίωμα⁵.

Ὁ Π. Ζερλέντης⁶ μεταξὺ τῶν ἀξιωματῶν ἀναφέρει καὶ τὸ τοῦ *Βασάλου*. Εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 3 τῆς 26 Ἰανουαρίου 1538 καὶ 11 τῆς 23 Φεβρουαρίου ἰδίου ἔτους ἔγγραφά μας πράγματι εὗρίσκομεν τὸ *Βασάλος*. Ἀλλά, καὶ ἐὰν ὑπῆρχε τοιοῦτος ἀξιωματοῦχος, ὡς φρονεῖ ὁ Ζερλέντης, πάντως εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἢ λέξις χρησιμοποιεῖται ὡς κύριον ὄνομα.

Ἡ λέξις *βασάλος* ἀποτελεῖ προδήλως μεταγραμματισμὸν τῆς ἰταλικῆς λέξεως *vassallo*=ὑποτελής.

¹ Καὶ εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1525 καὶ 1552, εἰς Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, ἔ.ἀ., 8 καὶ 63.

² Assises de Romanie, ἀρθ. 183 καὶ 190. Δίπλωμα τοῦ ἔτους 1464, εἰς Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ Γράμματα Φράγκων Δουκῶν κλπ., ἐνθ' ἀν., 152, καὶ δίπλωμα τοῦ ἔτ. 1565, εἰς ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Γράμματα τελευταίων Φράγκων κλπ. ἐνθ' ἀν., 72.

³ Γ. ΖΟΛΩΤΑ, Ἱστορία τῆς νήσου Χίου, Γ' α. 59, 69-70 καὶ ὑποσημ., 83 σημ., 291 σημ. 1. Ἐπίσης καὶ ὑπάλληλον *Ἀκροστιχάριον* συναντῶμεν εἰς τὴν Χίον ἐπὶ Τουρκοκρατίας (ἐνθ' ἀν., 39 σημ.).

⁴ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 36 τῆς 11 Ὀκτωβρίου 1540, 40 τῆς 16 Νοεμβρίου 1540, 54 τῆς 9 Μαρτίου 1541, 64 τῆς 13 Μαρτίου 1541, καὶ 71 τῆς 9 Ἀπριλίου 1541.

⁵ Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, Φεουδαλικὴ Πολιτεία κλπ., ἐνθ' ἀν. 13, 15, 16, 17, 18. Οὕτω καὶ ἐν Κρήτῃ (*Χριστιανικὴ Κρήτη*, Α', 318).

⁶ Γράμματα τελευταίων Φράγκων Δουκῶν, ἐνθ' ἀν., 8.

§ 5. ΦΟΡΟΙ

Ἐνταῦθα δὲν θ' ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰ φεουδαλικά βάρη ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, ἀλλὰ μόνον μὲ τὸν φόρον τοῦ *χαρατίου*, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 6, 23, 25, 37, 51, 59, 60, 61, 62, 65, 68, 69, 74, 75, 80 καὶ 81 ἔγγραφά μας.

Ἐσημειώθη ἀνωτέρω¹ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1537 τὸ Δουκάτον κατέστη φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ὁθωμανοὺς. Διὰ τὴν πληρωμὴν πρὸς αὐτοὺς τοῦ *χαρατίου* ὁ Δούξ, ὡς εἶναι εὐνόητον, ἐξεῦρε τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν διὰ νέας φορολογίας τῶν ὑπηκόων του.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων μας προκύπτει ὅτι καὶ ἡ φορολογία τῶν ἐντοπίων διὰ τὴν πληρωμὴν ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τοῦ πρὸς τοὺς Ὁθωμανοὺς φόρου ἐκλήθη *χαράτι*. Τὸ *χαράτι* ἐτέθη ὡς κτηματικὸς ἐτήσιος φόρος μὲ βάσιν τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος². Ἀρμόδιος πρὸς καθορισμὸν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρύνοντος ἕκαστον κτῆμα ἦτο ὁ Μπαλῆς³. Φαίνεται δὲ ὅτι, ἐνίστε, τὸ ἀρχικῶς καθορισθὲν ποσὸν τοῦ *χαρατίου* τῶν κτημάτων ἐκρίνετο μεταγενεστέρως ἀνεπαρκές, καὶ διὰ νέας ἐκτιμήσεως ἠξζάνετο⁴.

Περίεργος εἶναι ὁ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 74 τῆς 9 Ὀκτωβρίου 1544 ἔγγραφον καθορισμὸς ὑπὸ τοῦ Μπαλῆ τοῦ *χαρατίου* πωλουμένου περιβολίου. Τὸ πωλούμενον τοῦτο δὲν ἐπλήρωνε πρότερον *χαράτι*, ἀλλὰ μόνον τέλος ὡς *ψυχικὸν* πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν Ἀτταλειώτισσαν. Κατὰ τὴν πώλησιν τοῦ κτήματος ὁ Μπαλῆς ἐπέβαλε *χαράτι* εἰς τὸ πωλούμενον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως *χαράτι* συνεχώνευσεν τὸ πληρωνόμενον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τέλος, ἀκυρώσας τὸ τελευταῖον τοῦτο.

§ 6. ΑΚΙΝΗΤΑ

1. ΠΩΛΗΣΙΣ

Τὰ περισσότερα τῶν ἐγγράφων μας εἶναι πωλητήρια ἀκινήτων. Εἰς αὐτὰ ἀντιπροσωπεύονται καὶ οἱ τρεῖς ἐν χρήσει εἰς τὴν Νάξον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν Κυκλάδων, τρόποι πωλήσεως, οἱ ὁποῖοι ἴσχυον μέχρι τῶν χρόνων τῆς Ἀπελευθερώσεως⁵. Ἦτοι πώλησις α) δι' ἐκτιμήσεως (ἀποκοπῆς) β) δι' ἐλευθέρας συμ-

¹ Σ. 113 καὶ σημ. 14.

² Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 23 καὶ 26.

³ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 25 καὶ 74.

⁴ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 23 «*ξαναγίνει ἄλλη τάνσα εἰς τὴν ἀξίαν καὶ γὰ ἐθέλασιν βάλει τὸν μαστρο Μανθὼν εἰς περισσότερον χαράτι*». *Τάνσα* = (ιταλ.) διατίμησις, φόρος, Boerio, *Dizionario*, ἐν λέξει. Ἐκτὸς ἐὰν τὸ «*αξίαν*» ἀναφέρεται εἰς τὸ ὄνομα τῆς νήσου.

⁵ Ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς Νάξου, εἰς Α. Χρυσανθοπούλου, *Συλλογὴ τοπικῶν τῆς Ἑλλάδος συνηθειῶν* (Ἀθήναι, 1853), 87, καὶ Ἐθιμα Νάξου τῆς 24 Ἰουλίου 1810 (ἄρθρ. λη', μζ'), εἰς Θέμιδα Σγούτα, Ε', 151, 153 καὶ εἰς Γ. καὶ Π. ΖΕΠΩΝ, *Jus Graecoromanum VIII*, 538, 540.

φωνίας περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ τιμήματος καὶ γ) διὰ δημοσίου πλειστηριασμοῦ (ἰνκάντο).

Τὸ πρῶτον εἶδος πωλήσεως εὐρίσκομεν εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 7, 52 καὶ 69 ἔγγραφα. Κατὰ τὴν πώλησιν δι' ἀποκοπῆς οἱ συμβαλλόμενοι, ἀφοῦ κατ' ἀρχὴν ἔμενον σύμφωνοι πρὸς σύναψιν τῆς ἀγοραπωλησίας, προκειμένου περὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τοῦ τιμήματος κοινῇ συμφωνίᾳ ἀνέθετον εἰς ἓνα ἢ δύο πρόσωπα εὐυπόληπτα καὶ εἰδήμονα τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἀποκοπταί, ὅπως ἐκτιμήσουν τὸ πωλούμενον καὶ ὀρίσουν ποῖον ἔπρεπε νὰ ἦτο τὸ δίκαιον καὶ εὐλόγον τίμημα τῆς πωλήσεως. Ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις τῶν ἀποκοπτῶν πρέπει νὰ ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ συμβαλλόμενα μέρη. Ὅχι μόνον ἡ ἐκτίμησις αὕτη ἀπῆτει δαπάνην, διότι οἱ ἀποκοπταί φαίνεται ὅτι ἐλάμβανον ἀμοιβήν, ἀλλὰ καὶ ὁ διορισμὸς αὐτῶν ἐγένετο κατὰ κανόνα διὰ συνυποσχετικοῦ (κομπρομέσου) τῶν συμβληθησομένων, συντασσομένου συνήθως ἐνώπιον νοταρίου¹, πρᾶγμα ἐμφαίνον τὸ ὑποχρεωτικὸν τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τιμήματος. Σπανιώτερον οἱ ἀποκοπταί διωρρίζοντο προφορικῶς.

Ἡ ἀπόφασις τούτων ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς συμβαλλομένους ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι δὲν ἠδύνατό τις ἐξ αὐτῶν ν' ἀποστῇ τῆς ἀγοραπωλησίας, διότι τυχὸν δὲν ἐθεώρει συμφέρον ἢ δίκαιον τὸ κατ' ἀποκοπὴν ὀρισθὲν τίμημα. Εἶναι ὅμως εὐνόητον ὅτι, κοινῇ μεταγενεστέρᾳ συμφωνίᾳ, ἠδύναντο τὰ μέρη νὰ συνάψουν τὴν ἀγοραπωλησίαν μὲ τίμημα μικρότερον ἢ καὶ μεγαλύτερον τοῦ ὑπὸ τῶν ἀποκοπτῶν ὀρισθέντος².

Κατὰ μεταγενεστέραν ἔγγραφον πληροφορίαν ἐκ Σύρου, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πωλήσεως φαίνεται ὅτι εἶχε καθιερωθῇ διὰ νὰ προλαμβάνεται τυχὸν ἀμφισβήτησις τῶν ἐχόντων δικαίωμα προτιμήσεως περὶ τοῦ ἀληθοῦς τιμήματος³.

Τὸ δεύτερον εἶδος πωλήσεως περιέχουν τὰ ὑπ' ἀρ. 3, 13, 22, 44 κ. ἄ. ἔγγραφα, καὶ δὲν παρουσιάζει τὶ τὸ ἐξαιρετικόν.

Τέλος τὸ τρίτον, ἦτοι τὸ τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ πωλήσεως, ἀπαντᾷ εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 18, 23, 25 ἔγγραφα. Πρόκειται περὶ ἐκουσίου πλειστηριασμοῦ, ὁ ὁποῖος γίνεται δημοσίᾳ εἰς τὴν Καγκελλαρίαν.

Περὶ τοῦ ἐὰν ἴσχυσαν τὰ τελευταῖα ταῦτα βλ. *Ἐπετηρίδα τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου*, 3 (1950), 160 σημ. 1 καὶ 168-9, καὶ Π. ΚΑΛΛΙΓΑ, Περὶ ἐθίμων, ἐν *Μελέταις καὶ Λόγοις*, Α' (Ἀθῆναι, 1899) 211 σημ. 1.

¹ Ὑπ' ἀρ. 69 τῆς 4 Ἀπριλίου 1541 πωλητήριον. Ὡς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω, εἶχε συνταχθῇ τοιοῦτο συνυποσχετικὸν καὶ ἐνώπιον Ἀκροστιχάρη, πρβλ. ὑπ' ἀρ. 7 τῆς 28 Ἰανουαρίου 1538 πωλητήριον.

² Ὑπ' ἀριθ. 52 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1540 πωλητήριον.

³ Βλ. Καπίτουλον Σύρας τῆς 25 Δεκεμβρίου 1812 εἰς Α. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ, ἐνθ' ἀν., 79, καὶ εἰς Ἱ. καὶ Π. ΖΕΠΩΝ, I. G. R., VIII, 501.

Ἀπὸ τὰ ἔγγραφα μας φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν διὰ πλειστηριασμοῦ πώλησιν προηγεῖτο διὰ κήρυκος δημοσία γνωστοποίησις καὶ πρόσκλησις τῶν ἐπιθυμούντων τὴν ἀγορὰν τοῦ πράγματος (*διαλαλημένον*), κατὰ δὲ τὴν πλειοδοσίαν ἐνεγράφεοντο εἰς τὸν κώδικα τῆς Καγκελλαρίας αἱ προσφοραὶ ὡς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πλειστηριασμοῦ, *ντελιβραρισμένον*, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐγγράφων μας. Μετὰ τοῦτο δὲ συνετάσσετο ὑπὸ νοταρίου τὸ μεταξὺ τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ, ἔγγραφον πωλήσεως, καθὼς ἐγένετο καὶ εἰς τὰ ἄλλα δύο εἴδη πωλήσεως.

Ἐπὶ ἐκουσίῳ πλειστηριασμοῦ φαίνεται ὅτι ἡ ὥριζτο δι' ἀποκοπῶν προηγουμένως ἓν *minimum* τιμήματος¹, τὸ ὁποῖον, ἐὰν προσεφέρετο ὑπὸ ἀγοραστοῦ, ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ δεχθῇ ὁ ἐκθέτων τὸ πρᾶγμα πρὸς πώλησιν, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, δὲν προσέφερεν ἄλλος μεγαλύτερον τίμημα ἢ δὲν ἐπεφύλασεν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἐκπλειστηριάων τὸ δικαίωμα ν' ἀποδεχθῇ ἢ ὅχι τὴν τελευταίαν προσφορὰν κατ' ἐλευθέρῃαν του κρίσιν².

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πωλήσεως ἐχρησιμοποιεῖτο, διότι εἶχε τὰ πλεονεκτήματα τῆς πωλήσεως δι' ἀποκοπῆς, ἐπὶ πλέον δὲ παρείχεν εἰς τὸν πωλητὴν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἀνώτερον ἐφικτὸν τίμημα, συγχρόνως δὲ ἀπέκλειεν ἐνδεχομένην ἀξίωσιν τοῦ πωλητοῦ περὶ ὑπερόγκου βλάβης.

Τὴν διὰ πλειστηριασμοῦ πώλησιν ἐγνώριζον καὶ αἱ Ἀσσίζαι τῆς Ρωμανίας (ἄρθ. 172), ὡς καὶ τὰ *Capitoli azonti*, 28.

Εἰς τὰ ἔγγραφα μας πωλήσεως, τὰ ὅποια φέρουν τὸν χαρακτηριστὸν τοῦ συστατικοῦ ἐγγράφου, ἡ ἐξόφλησις τοῦ τιμήματος παρίσταται ὡς ἐπιφέρουσα τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ὁμοῦ μετὰ τῶν καθέκαστον δικαιωμάτων, τὰ ὅποια συνιστοῦν αὐτήν. Τὸ συντασσόμενον πωλητήριον ἐνεχειρίζετο εἰς τὸν ἀγοραστήν, τοῦτο ὅμως, ὡς ἐσημειώθη, δὲν εἶχε τὴν ἐννοιαν τῆς παραδόσεως δι' ἐγγράφου (*traditio cartae*), ἀλλ' ἀπλῶς τοῦ ἐδίδετο πρὸς ἀσφάλειάν του. Ἡ σύμβασις ἐτελειοῦτο διὰ τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος καὶ τῆς συντάξεως καὶ ὑπογραφῆς τοῦ ἐγγράφου. Αἱ πωλήσεις μας δὲ εἶναι συμβάσεις τοῖς μετρητοῖς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν χειρογράφων μας δὲν ὑπῆρχεν ἐν χρήσει μέσον τι δημοσιότητος πρὸς γνῶσιν τῶν τρίτων τῶν ὑποθηκεύσεων καὶ ἀπαλλοτριώσεων τῶν ἀκινήτων (λ.χ. καταχώρισις εἰς εἰδικὸν βιβλίον), διὰ τοῦτο ὁ πωλητὴς εἰς τὰ πωλητήριά μας συνήθως ὑπέσχετο ρητῶς ὅτι τὸ πωλούμενον δὲν τὸ εἶχε πρὸς οὐδένα ὑποθηκευμένον ἢ πωλημένον *ἐνωρίτερον*³.

¹ Ὑπ' ἀρ. 18 τῆς 9 Μαρτίου 1539 πωλητήριον.

² Τοῦτο, νομίζομεν, ἐνδεικνύει ἡ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 23 ἐγγράφῳ ρήτρα «*καθὼς ἐκωτεταρησθήκασι μαι τὸν συμβῆλον τῆς τὸν σερ Νικολὸν εἰς τὸ ἀνωθεν πρέζος*».

³ Βλ. ὑπ' ἀρ. 13, 18, 22, 23, 25, 28 καὶ 68 ἔγγραφα, ὡς καὶ κατωτέρω.

Εἰς τὰ πωλητήρια, ἀλλὰ καὶ γενικῶς εἰς ὅλας τὰς συμβάσεις τὰς περιεχομένας εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, διὰ τὴν περίπτωσιν παραβάσεως τῶν συνομολογηθέντων συμφωνεῖται πρὸς ἐπίρρωσιν ποινικὴ ρήτρα. Ἐν καταπτώσει τοῦ προστίμου, ὠρίζετο εἰς αὐτὰ ὅτι τὸ ἥμισυ τούτου θὰ δίδεται εἰς τὴν ἀνθεντίαν (τὸ ταμεῖον τοῦ Δουκός), τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ εἰς τὸν ἀναίτιον ἐκ τῶν συμβαλλομένων, θὰ παρέμενε δὲ καὶ ἡ σύμβασις ἰσχυρά¹.

II. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ

Αὕτη καλεῖται εἰς τὰ ἔγγραφα μας *ἀλλαξία καὶ καταλλαγή*².

Πᾶσαι αἱ περιεχόμεναι εἰς αὐτὰ ἀνταλλαγαὶ ἐγίνοντο δι' ἀπ' εὐθείας συμφωνίας τῶν μερῶν, ἄνευ δηλαδὴ τῆς παρεμβάσεως ἀποκοπτῶν πρὸς καθορισμὸν τῆς ἀξίας τῶν ἀνταλλασσομένων ἀκινήτων, καὶ τοῦτο, ὑποθέτομεν, διότι ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς δὲν ἴσχυε τὸ δικαίωμα τῆς προτιμῆσεως, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς πωλήσεως³.

Ἐὰν τὰ ἀνταλλασσόμενα κτήματα δὲν ἦσαν ἴσης ἀξίας—πρᾶγμα σὺνήθες—τότε ὁ δίδων τὸ μικροτέρας ἀξίας πρᾶγμα παρεῖχε καὶ χρηματικὸν τι ποσὸν⁴ ἢ ἄλλο ἀντικείμενον⁵ πρὸς ἐξίσωσιν τῆς ἀξίας τῶν ἀνταλλασσομένων. Τὸ οὕτω διδόμενον ἐκαλεῖτο *ἀπαναλλάγι*⁶ ἢ *ἀπαναλλαγή*⁷.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 81 τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1576 ἀνταλλαγὴν, ἡ σύμβασις—πλὴν τῆς πληρωμῆς τῆς *ἀπαναλλαγῆς*, ἡ ὁποία ἐγένετο ἀμέσως—δὲν θὰ ἐξετελεῖτο εἰμὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνὸς συμβαλλομένου μέρους, μεταξὺ τῶν κληρονόμων του καὶ τοῦ ἑτέρου συμβαλλομένου ἢ τῶν κληρονόμων του, συνεφωνήθη δὲ ὅτι ἐν τῷ

¹ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 77 τῆς 12 Νοεμβρίου 1575 καὶ 80 τῆς 27 Μαΐου 1577 κ. ἄ. Περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ποινικῆς ρήτρας ἐν τῷ βυζαντινῷ δικαίῳ βλ. Γ. Σ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ ἀστικὸν δίκαιον ἐν ταῖς Νεαραῖς τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων ('Αθήναι, 1922), 217 ἐπ. Καὶ ἡ ἐν Ἱταλίᾳ κρατήσασα συνήθεια τῆς συνομολογήσεως ποινικῆς ρήτρας συνδέεται μὲ τὸν βυζαντινὸν κόσμον, P. S. LEICHT, *Il diritto privato preirneriano* (Bologna, 1933), 203.

² Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 8 τῆς 10 Φεβρουαρίου 1538, 14 τῆς 23 Φεβρουαρίου ἰδίου ἔτους καὶ 81 τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1576.

³ Βλέπε τὰς ὑπ' ἀρ. 22 τῆς 23 Μαρτίου 1539 καὶ 75 τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1544 πωλήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀγοραστής, συγγενὴς τοῦ πωλητοῦ, ἀποκαλεῖται *προτιμητέος*, εἰς δὲ τὴν πρῶτην τούτων καὶ *γοικάρης*. Εἰς ἄλλην, τὴν ὑπ' ἀρ. 1 τῆς 7 Ἰανουαρίου 1538 πώλησιν γίνεται μνεῖα τοῦ *κολλοτεράνος* (= πλησιαστής).

⁴ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 14.

⁵ Ὑπ' ἀρ. 8 ἔγγραφο.

⁶ Ἐνθ' ἀν.

⁷ Ὑπ' ἀρ. 14 καὶ 81 ἔγγραφα.

μεταξὺ θὰ κατείχοντο τὰ ἀνταλλασσόμενα κτήματα ὑπὸ τῶν τέως κυρίων ὑπὸ τὴν ιδιότητα τῶν ἐπικαρπωτῶν, καὶ ὡς λέγει τὸ ἔγγραφον οὐζουφουρτονάριδες¹.

III. ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Καὶ ἄλλοτε ἐσημειώσαμεν² ὅτι τὰ διδασκόμενα ὑπὸ ἀλλογενῶν ἱστορικῶν βάσει ὠρισμένων φραγκικῶν πηγῶν, καθὰ οἱ ὑποδουλωθέντες Ἕλληνες κατὰ τὴν λατινικὴν κατάκτησιν διετήρησαν τὰς ἰδιοκτησίας των³, καὶ ἐὰν εἶναι ἐν μέρει ἀκριβῆ διὰ τὸν Μορέαν, διὰ τὸ Δουκάτον τοῦ Ἀρχιεπαγόους δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Εἰς αὐτὸ ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Μᾶρκος Α΄ Σανουδὸς ἐφήρμοσε μετὰ πάσης καθαρότητος τὴν φεουδαλικὴν ἀρχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν «πᾶσα παραχώρησις γῆς πρέπει νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸν Δοῦκα». Κατ' ἐφαρμογὴν δὲ αὐτῆς, ἀφοῦ περιῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁλόκληρος ἡ γῆ καὶ ἐκράτησεν ἐξ αὐτῆς τὴν μερίδα του, ἐκάνομισεν ἔπειτα καὶ παρεχώρησεν εἰς τοὺς ἐπιφανεῖς ἐκ τῶν συνεργατῶν του τὰ διάφορα φέουδα. Οἱ τέως ἰδιοκτῆται γηγενεῖς — πλὴν ἐλαχίστων ἴσως ἐξαιρέσεων — παρέμεινον μετὰ τῶν λοιπῶν δουλωθέντων κατοίκων τῆς νήσου ὡς δουλοπάροικοι, ἐργαζόμενοι τὴν γῆν ὑφ' ὠρισμένους κανόνας καὶ προϋποθέσεις τεθέντας ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος καὶ κειμένους προδήλως ἐντὸς τοῦ φεουδαλικοῦ πλαισίου καὶ τῶν τοπικῶν συνθηκῶν καὶ δυνατοτήτων.

Τὰ δημοσιευθέντα διπλώματα τῶν Δουκῶν τῆς Νάξου μᾶς πληροφοροῦν σχετικῶς μὲ παραχωρήσεις ὑπὸ τούτων γῆς καὶ δικαιωμάτων ἐπ' αὐτῆς πρὸς φεουδάρχας Φράγκους, ὑστερότερον ὅμως καὶ πρὸς τινὰς Ἕλληνας.

Διὰ τὰς σχέσεις ὅμως τῶν φεουδαρχῶν⁴ πρὸς τοὺς ἐργαζομένους τὴν γῆν των

¹ Ἡ λέξις ἀποτελεῖ προφανῶς μεταγραμματισμὸν τῆς ἰταλικῆς usufruttuarii μετ' ἀναγραμματισμοῦ.

² I. ΒΙΣΒΙΖΗ, Αἱ βολαὶ τῆς νήσου Κέας, εἰς *Ἐπετηρίδα Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*, ΙΘ' (1949) (καὶ εἰς ἀνάτυπον), 38 ἐπ.

³ Ἀνωτέρω σ. 115 καὶ σημ. 1.

⁴ Ὁ φεουδάρχης, τιμαριώτης, ἐκαλεῖτο *ἄρχος* ἢ (κατὰ τὸν Π. ΖΕΡΛΕΝΤΗΝ, Φεουδαλικὴ Πολιτεία, ἐνθ' ἀν., 13) καὶ *τρανός*. Ἀφεντότοπος ὠνομάζετο ἐν Νάξῳ, ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον ἀνῆκε τὸ ἔδαφος. Ἐννοεῖται ὅτι οὗτος ἦτο συνήθως ὁ ἄρχος. Ὁ Ζερλέντης (ἐνθ' ἀν.) ἀνακριβῶς γράφει ὅτι ἀφεντότοπος ἦτο «ἡ γῆ τῶν φεούδων». Ἀφεντότοπος δὲν ἐσήμαινε τὴν γῆν τοῦ ἀφέντη, ἀλλὰ τὸν ἀφέντην τῆς γῆς. (Πρβλ. ἐνθ' ἀν., ὅπου ἀναφέρεται «καὶ ὅστερα τοῦ βάνει ὁ ἀφεντότοπος τὸ τέλος τοῦ σπιτιοῦ ἐκείνου, ὅπου θέλει νὰ κτίσῃ» (σ' 14). «Ἀφεντότοπος ἦτον εἰς τὰ Ζόρια ἦτον στοὺς 1517 καθὼς φαίνεται σὴν γραφήν, ὅπου ἔκαμε ὁ μισὲρ Μᾶρκος Δεστονιάς ἢ Γιουσινιά...» (σ. 60), «ὅστερα ἀπὸ τὸν Μᾶρκον Δεστονιά ἐστάθηκεν ἀφεντότοπος σὶὰ Ζόρια ὁ μισὲρ Μιχελέιτος Δεστονιά» (σ. 61). Βλ. καὶ ὑπ' ἀρ. 59 τῆς 27 Φεβρουαρίου 1540 πωλητήριον κ. ἄ., ἔτι δὲ καὶ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν λέξει. Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ ἐν

ελάχιστα ἐγνωρίζομεν μέχρι σήμερον. Εὐτυχῶς εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενα χειρόγραφα ὑπάρχουν ἀρκεταὶ συμβάσεις ἐπὶ ἀκινήτων, καὶ μάλιστα ἀγροτικά, αἱ ὁποῖαι μᾶς δίδουν εὐκρινῇ εἰκόνα ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως τῆς ἐν Νάξῳ ἀγροτικῆς ζωῆς, ὡς αὕτη, ἐξελιχθεῖσα ἐν τῷ μεταξύ, εἶχε διαμορφωθῇ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ Δουκάτου.

Ἐκ δημοσιευθέντων ὑπὸ τοῦ Π. Ζερλέντου ἀποσπασμάτων ἀπὸ κτηματολογικὸν βιβλίον τοῦ τιμαρίου Φιλωτίου, ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ γῆ διηγεῖτο εἰς *ἐντριτεμένην, μισιάρικην καὶ ἐλευθέραν*¹. Εἰς τὰ ἔγγραφα μᾶς ὑπάρχουν συμβάσεις ἀφορῶσαι κυρίως τὰ δύο πρῶτα εἶδη τῆς γῆς, αἱ ὁποῖαι διασαφηνίζουν ἀρκετὰ τὰς τότε σχέσεις ἐπὶ τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας.

α. *Γῆ ἐντριτεμένη*. — Ἡ περισσότερον συνηθιζομένη, ἀλλά, πιθανῶς, καὶ ἡ πλέον παλαιὰ σχέση τοῦ φεουδάρχου πρὸς τὸν καλλιεργητὴν τῆς γῆς τοῦ ἥτο ἢ τῆς ἐντριτίας. Αὕτη ἀπετέλει ἓνα ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους, διηνεκές, κληρονομητὸν καὶ ἀπαλλοτριωτὸν, συνιστᾶτο δὲ διὰ συμβάσεως καὶ εἶχε σκοπὸν τὴν καλλιέργειαν. Σύστασιν συμβάσεως ἐντριτίας περιέχουν τὰ ὑπ' ἀρ. 47 καὶ 58 ἔγγραφα.

Ὁ καλλιεργητὴς καλούμενος *κοπιαστής* ἢ *κουντουβεργάρος*², λαμβάνων εἰς ἐντριτίαν ἤμερον ἢ χέρσον ἀγρὸν ἢ ἄμπελον³ ἢ καὶ δένδρα⁴, ἥτο ὑπόχρεως νὰ τὰ καλλιεργῇ τακτικῶς καὶ καλῶς δι' ἐξόδων ἀποκλειστικῶς ἰδικῶν του, καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὸν παραχωρήσαντα αὐτὴν *ἀφεντότοπον* τὴν καλουμένην ἐπίσης *ἐντριτίαν*⁵ ἢ *τρίτον*⁶ ἢ *ἀπότρεα*⁷.

Ἡ ἐντριτία, ὡς καὶ ἡ λέξις δηλοῖ, θὰ ἦτο ἀρχικῶς τὸ *τρίτον* τῶν καρπῶν, φαίνεται ὅμως ὅτι ὕστερον περιορίσθη εἰς τὸ *τέταρτον*⁸. Τὰ ἔγγραφα μᾶς οὐδὲν ἀναφέρουν περὶ τοῦ ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν καρπῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήρχετο ἡ ἐντριτία, εἰμὴ μόνον ὅτι αὕτη κατ' ἔθιμον σταθερὸν ἐδίδετο μόνον ἐκ τῆς ἐσοδείας τῆς

Κερκύρα, ΦΡ. ΑΛΒΑΝΑ, Περὶ τῶν ἐν Κερκύρα συναλλαγῶν γνωστῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα Συγκράτεια, σολιάτικα, κανισκεύσεις ἢ πάκτα, εἰς *Περιοδικὸν Δικηγορικὸν Συλλόγον*, Β', 10.

¹ Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, ἐνθ' ἀν., 16 ἐπ.

² Ὑπ' ἀρ. 11 ἔγγραφον.

³ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 8 καὶ 75

⁴ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 60.

⁵ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 17, 19, 41 κ. ἄ.

⁶ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 29, 59, 75. Περὶ τοῦ *τρίτου* ἐν Κύπρῳ βλ. ΧΡ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ, Κυπριακὸν Χειρόγραφον, εἰς *Περιοδικὸν Ἀθηναῖ*, ΛΔ' (1922), 135-140.

⁷ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 8 καὶ 81.

⁸ Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, ἔ.ἀ., 17.

χειμερινῆς σπορᾶς, ὅχι δὲ καὶ τῆς καλοκαιρινῆς¹. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο ἴσχυε μόνον ἐπὶ ἀγρῶν καὶ περιβολίων, ὅχι ὅμως καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων καὶ δένδρων, αἱ ὁποῖαι δίδουν καρπὸν ἅπαξ τοῦ ἔτους.

Ὁ κοπιαστὴς κατὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως ἐπλήρωνεν εἰς τὸν παραχωροῦντα τὴν γῆν χρηματικὸν ποσὸν ἢ καὶ πρᾶγμα κινητὸν², τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο *ἐμπατίκιον* ἢ *μπατίκι*³. Τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγγράφων μας ἦτο συνήθως κατ' οὐσίαν τίμημα, μάλιστα δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 20 ἐγγράφον ρητῶς καλεῖται «*πρέζος ἐμπατικίου*», ἥτοι τίμημα ἐμπατικίου⁴.

Ἐκ τοῦ ὅρου *μπατίκι* κατέληξεν, ὥστε πρὸς δήλωσιν καὶ αὐτῆς τῆς παραχωρήσεως εἰς ἐντριτίαν νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ ρῆμα *μπατικιάζω*⁵.

Ἀπὸ τὰ ἐγγράφα μας δὲν προκύπτει, ἐάν, ἐν περιπτώσει πωλήσεως ὑπὸ τοῦ κοπιαστοῦ πρὸς τρίτον, εἶχε δικαίωμα προτιμῆσεως ὁ ἀφεντότοπος⁶. Τὸ Βιβλίον ὅμως τοῦ Φιλωτίου ρητῶς ἀναφέρει ὅτι ἄνευ ἀδείας τοῦ ἄρχοντος δὲν ἐπετρέπετο ἡ πώλησις, διότι οὗτος ἔχαιρε δικαίωμα προτιμῆσεως καὶ πρὸ τῶν *κολλητεράνων* ἀκόμη⁷.

Ἡ σχέσις τῆς ἐντριτίας ἡδύνατο νὰ λυθῇ ὑπὸ τοῦ παραχωροῦντος, ἐάν ὁ κοπιαστὴς δὲν ἐξεπλήρου τὰς ἀναληφθείσας διὰ τοῦ συναλλάγματος ὑποχρεώσεις του, καὶ δὴ τὴν τῆς καλλιιεργείας τοῦ κτήματος. Εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 47 σύμβασιν ἐκτὸς τῆς διαλύσεως εἶχε συμφωνηθῇ ὅτι, ἐάν ὁ κοπιαστὴς ἤθελεν ἀφήσει χωράφια τινὰ ἀκαλλιεργήτα, ὁ φεουδάρχης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ τὴν ἐντριτίαν του δι' ἐκτιμῆσεως ἀπὸ ἀποκοπίας, ὡσὰν νὰ εἶχον καλλιιεργηθῇ.

Ἐπὶ πόσον χρόνον ἔπρεπε νὰ μείνουν ἀκαλλιεργήτα τὰ ἐντριτεμένα κτήματα, διὰ νὰ δύναται ὁ ἀφεντότοπος νὰ λύσῃ τὴν σύμβασιν, δὲν προκύπτει ἐκ τῶν

¹ Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 19, 20, 40, 47, 58 κ.ά.

² Ὡς λ.χ. ἓνα βόδι (ἐγγράφον ὑπ' ἀρ. 36).

³ Ἐγγράφον ὑπ' ἀρ. 47. Εἰς τὴν διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου συνιστωμένην ἐντριτίαν ὁ φεουδάρχης χαριζόμενος εἰς τὸν κοπιαστὴν δὲν λαμβάνει παρ' αὐτοῦ *ἐμπατίκιον*. Περὶ αὐτοῦ βλέπε κατωτέρω σ. 132 καὶ σημ. 1.

⁴ Κατὰ τὸ Βιβλίον τοῦ Φιλωτίου ἀνήρχετο τοῦτο εἰς τὸ ἡμισυ ἢ τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος (Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, ἔ. ἀ. 18). Τοῦτο φαίνεται ὑπερβολικόν. Πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἀνωτέρω κτηματολογικὸν Βιβλίον σχετικῶς πρὸς τὰ κρατοῦντα ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν σχέσεων ἐγράφησαν κατὰ τὸ ἔτος 1665, ἥτοι ὀλόκληρον αἰῶνα ἀργότερον ἀπὸ τὰ ἐγγράφα μας, εἶναι δὲ ἅπλαι πληροφορίαι τοῦ γραφῆος τοῦ κτηματολογίου.

⁵ Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 11, 36, 58 κ.ά.

⁶ Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 2, 3, 15, 37, 46, 60, 61, 62 πωλήσεως ἐντριτεμένου χωρὶς νὰ μετέχῃ ἄρχως ἢ νὰ γίνεται σχετικὴ μνεία περὶ αὐτοῦ.

⁷ Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, ἔ. ἀ., 16-17. *Κολλητεράνος* = (ἐκ τοῦ ἰταλ. *collaterale*) ὁ συνορίτης, ὁ γειτνιάζων.

ἐγγράφων. Εἰς ἀναφορὰν δημοσιευομένην ὑπὸ τοῦ Ζερλέντου ¹, τῶν χρόνων ὅμως τῆς Τουρκοκρατίας, ἀναφέρεται ὅτι ἐχρειάζετο τετραετία.

Ἐπίσης δὲν ἐξάγεται ἐκ τῶν χειρογράφων μας, ἐὰν ἡ σχέση τῆς ἐντριτίας ἐλύετο διὰ τῆς διανομῆς τοῦ κτήματος μεταξὺ τοῦ παραχωροῦντος καὶ τοῦ κοπιαστοῦ. Ἀλλὰ εἰς τὸ κτηματολογικὸν Βιβλίον τοῦ Φιλωτίου ἐκτίθεται ἡ διὰ τῆς τοιαύτης διανομῆς λύσις τῆς ἐντριτίας, καθὼς καὶ ἡ ἀναλογία, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανεν ἑκάτερος τῶν συμβαλλομένων ἐκ τῆς διανομῆς τοῦ ἐντριτεμένου κτήματος ².

Ὁ συνήθης ὅμως τρόπος λύσεως τῆς ἐντριτίας ἦτο ἡ καλουμένη *ἐλευθερία* ³. Αὕτη δὲν ἦτο ἄλλο τι ἢ πώλησις τοῦ κτήματος πρὸς τὸν κοπιαστήν ⁴.

Τὸ τίμημα αὐτῆς καθορίζετο ἢ δι' ἐλευθέρως συμφωνίας ⁵ ἢ δι' ἀποκοπῆς ⁶. Ἐκ τοῦ τιμήματος μόνον εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐγγράφων μας «ἐλευθερίας» ἐκπίπτει τὸ δοθὲν κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐντριτίας *μπαίμι* ⁷. Εἰς τὰ λοιπὰ οὐδεὶς λόγος γίνεσθαι περὶ συμψηφισμοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ τίμημα τῆς ἐλευθερίας.

Εἰς τὰ ἐλευθερούμενα ἐκ τῆς ἐντριτίας κτήματα ἐπεβάλλετο κατὰ κανόνα ἄλλο ἐμπράγματον βάρος, τὸ λεγόμενον *τέλος* ⁸. Δηλαδή τὸ ἐλευθερούμενον κτήμα, ἀντὶ τοῦ τέως πληρωνομένου ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν καρπῶν, ὑπερχεοῦτο εἰς τὴν εἰς τὸ διηνεκὲς πληρωμὴν ἐτησίως ἑνὸς χρηματικοῦ ποσοστοῦ ⁹ ἢ καὶ εἰδους ¹⁰, τὸ ὅποιον ὠνομάζετο *τέλος*. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ θὰ ὁμιλήσωμεν εἰδικώτερον κατωτέρω.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγγράφων μας *ἀφετητότοποι* δὲν ἦσαν πλέον μόνον οἱ φεδουάρα (ἄρχοι), ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἀπλοὶ ὑποτελεῖς ἔχοντες ἀποκτήσει ἐλευθέραν γῆν.

Εἶναι εὐνόητον προσέτι ὅτι τὸ ἐλευθερούμενον κτήμα ἠδύνατο νὰ τεθῇ καὶ πάλιν εἰς ἐντριτίαν ὑπὸ τοῦ νέου κυρίου.

Ἡ ἐντριτία οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἡ *decima feudale* τῆς Δύσεως συγχυθεῖσα ἐν

¹ "Ε.δ. 77.

² Αὐτόθι, 17.

³ "Εγγραφα ὑπ' ἀρ. 11, 19, 20, 36, 41.

⁴ Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 11 ἔγγραφον ἀναγράφεται «*πυλὴ καὶ ἐλευθερώνει*» καὶ «*πυλησία καὶ ἐλευθερία*», εἰς δὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 20 καὶ 36 τὸ διδόμενον διὰ τὴν ἐλευθερίαν λέγεται «*πρόζος*» καὶ «*πρόζιον*».

⁵ "Εγγραφα ἀρ. 11, 19, 36.

⁶ "Εγγραφον 20.

⁷ "Εγγραφον 36.

⁸ Εἰς μίαν μόνον ἐκ τῶν συμβάσεων *ἐλευθερίας* τῶν ἐγγράφων μας, τὴν ὑπ' ἀρ. 36, δὲν συμφωνεῖται *τέλος*. Εἰς πάσας τὰς λοιπὰς ἐπιβάλλεται.

⁹ "Εγγραφα ὑπ' ἀρ. 11, 19, 41.

¹⁰ Λ.χ. μιᾶς ὄρνιθος, ἔγγραφον ἀρ. 20.

Νάξω κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐγγράφων μας μὲ τὴν *decima dominicale*, ἡ ὁποία ἦτο ἀρχικῶς ἐνταῦθα *terza*¹. Ἀλλῶς τε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μόνον ἡ οἰκονομικὴ σημασία τοῦ φερούδου παρέμενε, ὅχι δὲ καὶ ἡ στρατιωτικὴ. Ὁ φεουδαλισμὸς ἐν Νάξῳ δὲν ἦτο πλέον θεσμὸς πολιτικός, ἀλλὰ συμβατικός τρόπος κυριότητος. *

β. — *Γῆ μισιάρικη*. Ἡ ἄλλη συνήθης ἐμπράγματος σχέσις ἐπὶ τῶν ἀγορικῶν κτημάτων (χωραφίων, περιβολίων, ἀμπέλων κλπ.) ἦτο τὸ παντοτεινὸν ἢ *κουντουβερνία*. Εἰς τοιαύτην σχέσιν ἀναφέρονται αἱ ὑπ' ἀρ. 7, 17, 42, 45, 64, 83, 84, 85, 87, 88 πράξεις.

Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης παραδίδεται κτῆμα ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου, ὀνομαζομένου *δοτήρος*, πρὸς τὸν καλλιεργητὴν, καλούμενον καὶ ἐνταῦθα *κοπιαστήν* ἢ *κουντουβερνάρην*, ὅπως τὸ βελτιώσῃ καὶ τὸ καλλιεργῇ τακτικῶς καὶ καλῶς, τοὺς δὲ παρὰγομένους καρπὺς μοιράζονται οὗτοι μεταξὺ τῶν ἐξ ἡμισείας.

Ἡ σχέσις αὕτη ἦτο διηνεκὴς, κληρονομητὴ καὶ ἀπαλλοτριωτὴ². Αὐτὸς ἦτο ὁ κανὼν. Ταῦτα ὅμως ἡδύνατο νὰ μεταβάλλωνται δι' ἀντιθέτου συμφωνίας. Οὕτως, εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 45 πράξιν συμφωνεῖται ὅτι, ἐὰν ὁ κοπιαστής ἀποθάνῃ ἄνευ τέκνων ἐκ νομίμου γάμου, νὰ μὴ δύναται νὰ δώσῃ τὸ κτῆμα εἰς ἄλλον, ἀλλὰ νὰ πληρώνεται, μετ' ἐκτίμησιν, διὰ τοὺς κόπους του καὶ τ' ἀναστήματά του καὶ νὰ μένῃ τὸ κτῆμα ἐλεύθερον εἰς τοὺς δοτήρας. Ἐπίσης εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 82 πράξιν (ἀντίγραφον Π. Μηνιάτη) περιεχομένην κουντουβερνίαν ὁρίζεται ὅτι ὁ κοπιαστής δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὸ κτῆμα « *παρὰ εἰς ἕνα πρόσωπον ἀπὸ τὰ παιδιά του* », ἀποκλείει δηλαδὴ τὴν μεταβίβασίν του εἰς περισσότερα τοῦ ἐνὸς τέκνα του, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς πλείονας τρίτους.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐντριτίαν, εἰς τὸ μισιάρικον δὲν βαρύνουν ὅλα τὰ ἐξόδα τὸν κοπιαστήν — ἐκτὸς ἐναντίας συμφωνίας³ —, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ τῶν σπόρων καὶ μέρος τῶν ἐξόδων θερισμοῦ βαρύνει τὸν δοτήρα⁴.

Ἐὰν ὁ δοτὴρ ἀρνηθῇ τὴν καταβολὴν τῶν βαρυνόντων αὐτὸν σπόρων, τότε δὲν λαμβάνει οὗτος τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐντριτίαν⁵.

Ὁ κοπιαστής διὰ νὰ λάβῃ τὸ κτῆμα πρὸς καλλιέργειαν εἰς μισιάρικον ἐπλήρωνε, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐντριτίαν, χρηματικὸν ποσόν, *μπατίκι* καὶ ἐνταῦθα καλού-

¹ G. SALVIOLI, Trattato di storia del diritto Italiano⁶ (Torino, 1908), 539 ἐπ.

² Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 17, 42, 83, 87, κ. ἄ.

³ Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 83, 86.

⁴ Ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 17, 64 κ. ἄ.

⁵ Ὑπ' ἀρ. 17 καὶ 84 πράξεις. Εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν ὁρίζεται ὅτι ὁ δοτὴρ λαμβάνει « *τὴν ἐντριτίαν κατὰ τὴν ὁρίσαντα τοῦ τόπου* », εἰς τὴν δευτέραν « *τὴν ἐντριτίαν ἀπὸ χειμερινὸν καὶ καλοκαιρινόν* ».

μενον¹. Καὶ γενικῶς *μπατίκι* ἐπληρώνετο εἰς πᾶσαν σύμβασιν περὶ ἀκινήτου κτήματος, τῆς ὁποίας ἀντικείμενον ἦτο ἡ ἐκμετάλλευσις τούτου ὑπὸ τοῦ παραχωρησιολήπτου δι' εἰσόδου εἰς αὐτό. Οὕτως, ἐκτὸς τῆς συμβάσεως ἐντριτίας καὶ μισιάρικου παντοτεινοῦ, ἐδίδετο *μπατίκι* καὶ εἰς τὴν σύμβασιν τέλους, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δι' ὅλας δὲ αὐτὰς τὰς συμβάσεις ἐχρησιμοποιεῖτο ἀδιακρίτως τὸ ρῆμα *μπατικιάζω*². Προκειμένου καὶ περὶ τῆς συμβάσεως κουντουβεργίας τὸ *μπατίκι* εἰς τὰ ἔγγραφα μας χαρακτηρίζεται συνήθως ὡς τίμημα τοῦ πράγματος³, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ὡς δικαίωμα τοῦ ἰδιοκτητοῦ⁴.

Εἰς μισιάρικον παντοτεινὸν ἡδύνατο νὰ δοθῇ καὶ κτῆμα τελοῦν ὑπὸ ἐντριτίαν⁵ ἢ τέλος⁶.

¹ Εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 86 σύμβασιν δὲν συμφωνεῖται — κατ' ἐξαιρέσιν — *μπατίκι*. Εἰς δὲ τὸ ὑπ' ἀρ. 64 ἔγγραφον ἀπαντᾷ ὁ τύπος *ὀμπατίκιν*. — Τὸ *ἐμπατίκι* παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ὀνομάζετο *εἰσοδεκτικόν*. Νεαρὰ 13 Λεόντος τοῦ Σοφοῦ (εἰς I. καὶ Π. ΖΕΠΩΝ, J. G. - R., I, 71 ἢ εἰς P. NOAILLES - A. DAIN, Les Nouvelles de Léon VI le Sage, 53), Πεῖρα XV, 14. — Ὁ ὅρος *ἐμπατίκι* ἢ *μπατίκι* ἐχρησιμοποιεῖτο μὲ τὴν ἰδίαν ἔννοιαν καὶ εἰς πλεῖστα ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω λ.χ. ἐν Κερκύρῃ (Φ. ΑΛΒΑΝΑ, ἔ.ἀ., 14 καὶ σημ. θ, ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Σχέδιον ἐπὶ τῆς Ἐπιμόρτου συναλλαγῆς (Ἀθῆναι, 1900), 9), ἐν Ζακύνθῳ (ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1508 ἐκδοθὲν ὑπὸ Α. ΖΩΗ, εἰς *Φιλολογικὴν Πρωτοχρονιὰν* (Ἀθῆναι, 1951), 171), ἐν Χίῳ (I. ΒΙΣΒΙΖΗ, Αἱ μεταξὺ τῶν συζύγων περιουσιακαὶ σχέσεις εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, εἰς *Ἐπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαικοῦ*, Τεύχ. 1 (1948), καὶ εἰς ἀνάγνωστον, 39 σημ. 3).

Περὶ ἄλλων σημασιῶν τοῦ *ἐμπατικίου* βλέπε αὐτόθι. Προσέτι ἀπαντᾷ τοῦτο εἰς τὸ Τυπικὸν τῆς παρὰ τὰς Σέρρας Μονῆς τοῦ Προδρόμου (ἐκδόσις Μ. Jugie, εἰς Byzantion, XII (1937), 65 στ. 4 - 12) ὅπου τὸ *ἐμπατικίον* (*ἐμπατικίον μύλωνος*) χρησιμοποιεῖται μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς *προσόδου* (αὐτόθι, 69). Τοῦ τελευταίου τούτου ἔλαβον γνῶσιν τῇ εὐγενεῖ ὑποδείξει τοῦ Καθηγητοῦ Franz Dölger.

² Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 49. Οὕτω καὶ μεταγενεστέρως τὰ Ἔθιμα τῆς Νάξου τοῦ 1810, εἰς τὸ Κεφ. Η', ἐπιγραφόμενον *Περὶ ἐμπατικίου*, ὁμιλοῦν γενικῶς περὶ τῶν ἀγροτικῶν συμβάσεων ἀδιακρίτως.

³ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 17 καὶ 64 «εἰς ὀμπατίκιν καὶ πληρωμὴν τοῦ πρᾶγματος, ἐσθήσασιν *πρέζιον*».

⁴ Ἐγγραφον ἀρ. 42 «διὰ *ἐμπατίκην* καὶ δικαίωμαν τῶν νικοκυραίων». Εἶναι πολὺ πιθανὸν τὸ *μπατίκι* νὰ εἶχεν ἀρχικῶς τὴν μορφήν καὶ νὰ ἐδίδετο ὡς ἀναγνωριστικὸν τοῦ δικαίου χωροδεσποτείας (d. dominicale) τοῦ παραχωροῦντος (δοτήρος), καθὼς ἦτο ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὸν libello τὸ calciarium καὶ ἡ intratura. Περὶ τῶν τελευταίων τούτων βλ. S. Pivano, I contratti agrari in Italia nell'alto Medio evo (Torino, 1904), 188 ἐπ. G. SALVIOLI, ἔ.ἀ., 548. Φαίνεται ὅτι καὶ τὸ βυζαντινὸν *εἰσοδεκτικόν* ἐν μέρει εἶχε καὶ τὸν χαρακτῆρα τούτου, Πεῖρα XV, 14. Ὁ Α. Κοραῆς (Ἀτακτα, Δ' (μέρος α), 18), θεωρεῖ τὸ *ἐμπατικίον* συνώνυμον πρὸς τὸ investitura, ὅρον, ὡς γνωστὸν, φεουδαλικὸν σημαίνοντα τὴν *περιβολήν*, ἐνδυσιν τοῦ *φρεοῦδου*.

⁵ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 42.

⁶ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 45, 64 καὶ 84.

Ἐὰν οἱ δοτῆρες ἤθελον νὰ πωλήσουν τὸ μισιάρικον κτῆμα, φαίνεται ὅτι ὁ κοπιαστής εἶχε δικαίωμα προτιμήσεως. Οὕτως εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 64 τῆς 13 Μαρτίου 1541 πρᾶξιν συμφωνεῖται ὅτι, ἐὰν θέλουν οἱ δοτῆρες νὰ πωλήσουν τὸ κτῆμα, νὰ ἐκτιμᾶται τοῦτο δι' ἀποκοπτῶν καὶ νὰ τὸ ἀγοράξῃ ὁ κοπιαστής συμψηφίζων εἰς τὸ δι' ἀποκοπῆς ὁρισθὲν τίμημα τὸ δοθὲν *μπατίκι*. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐγγράφων μας ὑπάρχει ἡ ὑπ' ἀρ. 7 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1538 πώλησις μισιάρικου πρὸς τὸν κουντουβερνάρην ἐπὶ τιμήματι ὁρισθέντι δι' ἀποκοπτῶν διορισθέντων διὰ *κομπρομέσσω*. Ἐκ τοῦ τιμήματος ἐκπίπτει τὸ δοθὲν *ἐμπατίκι*. Διὰ τῆς πωλήσεως ταύτης ἐπιτίθεται εἰς τὸ πωλούμενον μισιάρικον τέλος ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ ιδιοκτητοῦ, τὸ ὁποῖον ὠρίσθη ὁμοίως ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀποκοπτῶν. Ἡ ἀγορὰ τοῦ μισιάρικου ὑπὸ τοῦ κοπιαστοῦ χαρακτηρίζεται πάντοτε εἰς τὸν κώδικά μας ὡς «πώλησις», οὐδέποτε δὲ «ἐλευθερία», ὡς ἐπὶ ἐντριτίας.

Ἡ σύμβασις τῆς κουντουβερνίας ἐλύετο, ἐὰν ὁ κοπιαστής δὲν ἐτήρει τὴν ὑποχρέωσίν του περὶ τακτικῆς καὶ καλῆς καλλιιεργείας τοῦ κτήματος ἢ κατεχρᾶτο τὸν δοτῆρα εἰς τὸ εἰσόδημα, καὶ ἐν γένει δὲν ἐξεπλήρου τὰς ὑποχρεώσεις του, ὅποτε συνεφωνεῖτο ὅτι οἱ δοτῆρες εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἀποβολῆς του ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὁ κοπιαστής ἔχανεν ὅλους τοὺς κόπους του καὶ τὸ δοθὲν *μπατίκι*¹.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 87 τῆς 15 Μαρτίου 1573 μισιάρικον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν συμφωνεῖται *μπατίκι*, ὁρίζεται ὅτι ὁ κοπιαστής εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ φέρῃ «*κληρονομικῶς, αἰωνίως*» δις τῆς ἐβδομάδος *καρίσκι*² εἰς τὴν δοτῆρα ἕξ ὅλων τῶν προϊόντων τοῦ κτήματος.

Ὡς ἐσημειώσαμεν, ἡ σύμβασις τῆς κουντουβερνίας ἦτο διηνεκῆς. Ἡδύνατο ὅμως δι' ἐναντίας συμφωνίας νὰ ὁρισθῇ ἄλλο τι. Οὕτως εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 60 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1540 πρᾶξιν τὸ κτῆμα δίδεται ὡς μισιάρικον *προσωρινόν*, δηλαδή μέχρι τῆς πωλήσεώς του ὑπὸ τοῦ δοτῆρος. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς πωλήσεως ὁρίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην, ὅτι θὰ ἦτο προτιμητέος ὁ κοπιαστής.

Τὸ μισιάρικον εἶναι μορφή τῆς μεσαιωνικῆς συμβάσεως *parziaria* (p. a metà)³. Τὴν σχέσιν ταύτην ἐγνώριζε καὶ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον⁴. Ἐπίσης καὶ εἰς

¹ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 42 καὶ 84.

² Τὸ *καρίσκι* = δῶρον συμπεφωνημένον. Τοῦτο ἀπαντᾷ εἰς πολλὰ μέρη, ἔτι δὲ καὶ εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἦτο ἐν χρήσει καὶ ἀγροτικῇ σύμβασις φέρουσα τὸ ὄνομα *καρισκεγία*. Μ. ΠΟΛΥΔΑ, Νύξεις τινεὶ περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ συγκαταειῶν καὶ κανισκευσιῶν (Κέρκυρα, 1868), 5 ἐπ. καὶ ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1660 (αὐτόθι, 17-18), ΦΡ. ΑΛΒΑΝΑ, Περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ συναλλαγῶν κλπ., ἔ. ἀ., 16-17, καὶ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Σχέδιον ἔ. ἀ. 9-10.

³ S. PIVANO, op. cit., 328 ἐπ.

⁴ D. 19. 2. 25 § 6.

τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἦτο πολὺ διαδεδομένη σχέσις παρομοίας φύσεως¹, μέχρι δὲ σήμερον εἰς πολλὰ μέρη διατηρεῖται ὁ ὅρος *μισιάρικον*.

Περὶ τοῦ *μισιάρικου* περιέχει πληροφορίας καὶ τὸ Βιβλίον τοῦ Φιλωτίου², αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν συμφωνοῦν κατὰ πάντα πρὸς τὰ ἐκ τῶν ἐγγράφων μας προκύπτοντα. Εἰς τὸ Βιβλίον τοῦτο γίνεται λόγος καὶ περὶ λύσεως τῆς κουντουβερνίας διὰ διανομῆς μεταξὺ δοτῆρος καὶ κοπιαστοῦ, ἀναφέρεται δὲ καὶ τὸ ἀναλογοῦν κατὰ τὸ δίκαιον ποσοστὸν ἐκ τῆς διανομῆς εἰς ἑκάτερον τῶν μερῶν.

γ. — *Γῆ ἐλευθέρα*. Ποία ἀκριβῶς ἦτο ἡ *ἐλευθέρα* γῆ δὲν ἐξάγεται ἀμέσως ἐκ τῶν ἐγγράφων μας. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἦτο ἡ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἐμπράγματον βάρος, ὡς ἡ ἐντριτία, ἡ κουντουβερνία, τὸ τέλος.

δ. — *Τέλος*. Ἄλλη σχέσις ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, ἀγροτικῶν³ καὶ ἀστικῶν⁴, ἦτο ἡ τοῦ τέλους. Ἀπετέλει καὶ τοῦτο διηνεκές, κληρονομητὸν καὶ ἀπαλλοτριωτὸν⁵ ἐμπράγματον βάρος ἐπὶ ἀκινήτου. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐγγράφων μας συνίστατο συνήθως εἰς χρηματικὸν ποσόν. ἐνίοτε ὅμως καὶ εἰς εἶδος⁶ ἢ καὶ εἰς ἀμφοτέρα⁷, ἐπληρώνετο δὲ κατ' ἔτος καὶ εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν⁸ πρὸς τὸν δικαιοῦχον τοῦ τέλους.

Ἦτο δυνατόν ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος νὰ ὑφίστανται περισσότερα τοῦ ἐνὸς τέλη πρὸς διαφόρους δικαιοῦχους⁹.

Τὸ τέλος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐντριτίαν, δὲν ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὴν παραχώρησιν γῆς πρὸς καλλιέργειαν, ἀλλ' ἐξυπηρετεῖ καὶ ἄλλους σκοποὺς καὶ κυρίως ἐδίδετο ἐπὶ παραχωρήσεως ἐδάφους, ἀποβλεπούσης εἰς τὸ νὰ ἔχη ὁ παραχωρησιολήπτης οἰκοδομὴν ἐπ' αὐτοῦ¹⁰. Τὸ τέλος ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη σχέσις, προσομοιάζει

¹ Αὕτη ἐκαλεῖτο *ἡμίσεια*, ὁ δὲ καλλιεργητὴς *ἡμισειαστής*, Νόμος Γεωργικός I, 22-25. Ἀπόφασις ἔτους 1401, εἰς MIKLOSICH et MÜLLER, Acta, II, 506. Βλέπε K. E. ZACHARIAE VON LINGENTHAL, Geschichte des Griechisch-Römischen Rechts³ (Berlin, 1892), § 60, 255-6. ² Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, ἔ.ἀ. 18. ³ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 21, 45, 51, 60 κ.ἀ.

⁴ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 21, 33, 37, 43 κ.ἀ.

⁵ Ἐγγραφα ὑπ' ἀρ. 64 καὶ 72 πωλήσεων καὶ τέλους, ὡς καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 10 τῆς 14 Φεβρουαρίου 1538 ὁμοιον, διὰ τοῦ ὁποῖου τέλος συνιστᾶται ὡς προῖξ. Βλέπε καὶ ὑπ' ἀρ. 39 τῆς 9 Νοεμβρίου 1540 διαθήκην.

⁶ Λ.χ. ἓνα πετεινόπουλο (ἔγγραφα ὑπ' ἀρ. 49, 66, 75).

⁷ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 12.

⁸ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 47. Τὸ ἀναφερόμενον εἰς αὐτὸ *μπενεφίτιον* δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἐν τῇ Δύσει ὁμωνύμου συμβάσεως (S. PIVANO, ἔ.ἀ., 117 ἐπ. καὶ ἰδίᾳ 119), ἀλλ' ἀπλῶς σημαίνει εὐεργεσίαν. ⁹ Οὕτως εἰς τὸ κτῆμα περὶ τοῦ ὁποῖου τὸ ὑπ' ἀρ. 23 ἔγγραφον.

¹⁰ Ἐγγραφον ὑπ' ἀρ. 49. Εἰς τὴν σύμβασιν ταύτην πληρώνεται ἐφ' ἀπαξ καὶ ἐν δουκάτον ὡς *μπατίκι*, προδότης. Περὶ τοῦ τέλους ἐπὶ οἰκοδομῶν βλ. Βιβλίον Φιλωτίου, εἰς Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, ἔ.ἀ., 14.

πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν¹ καὶ τὸ κατ' αὐτὴν διδόμενον *solarium*. Ἐπίσης, καθὼς ἐσημειώθη ἤδη, τὰ ἐλευθερούμενα ἐκ τῆς ἐντριτίας ἢ πωλούμενα εἰς τὸν κοπιαστὴν μισαίρια κατήματα ἐπεβαρύνοντο διὰ τέλους².

Πλὴν τούτων, καὶ εἰς πωλήσεις, ἐκτὸς τοῦ συμφωνουμένου εἰς μετρητὰ τιμήματος, συνιστάτο ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ πωλουμένου καὶ τέλος ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ καὶ τῶν κληρονόμων του, ἀποτελοῦν καὶ τοῦτο μέρος τοῦ τιμήματος³.

Προσέτι, φαίνεται ὅτι καὶ ἰδιοκτῆται ἀκινήτων ἔχοντες ἀνάγκην χρημάτων συνίστων ἐπ' αὐτῶν τέλος ἀντὶ ὠρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ. Οὕτως εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 66 τῆς 25 Μαρτίου 1541 πρᾶξις αἱ κυραὶ ἐνὸς ἀμπελίου καὶ ἐνὸς χωραφίου ἀντὶ τιμήματος εἰς χοῖμα συνιστοῦν διὰ πωλήσεως ὡς τέλος ἐπὶ τούτων ἐν μέτρον οἴνου ἐκ τῆς ἀμπέλου. Τὸ τέλος τοῦτο ἔπρεπε νὰ πληρώνεται κληρονομικῶς εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἐτησίως. Ἐὰν ἔτος τι δὲν παρήγεν ἢ ἄμπελος τῶν πωλητῶν τὸ μέτρον τοῦ οἴνου, αἱ συνιστῶσαι αὐτὸ ἰδιοκτήτριαι τῶν κτημάτων ἔπρεπε νὰ τὸ ἀγοράζουν παρ' ἄλλου καὶ νὰ τὸ δίδουν εἰς τὸν δικαιοῦχον ἀγοραστὴν τοῦ τέλους. Ἡ καθυστέρησις δὲ τῆς καταβολῆς τούτου κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθιμον, ὡς λέγει τὸ ἔγγραφο, παρεῖχε τὸ δικαίωμα εἰς τὸν δικαιοῦχον τοῦ τέλους, νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν του αὐτὸ τοῦτο τὸ βεβαρημένον κτῆμα.

Ἡ σύμβασις αὕτη κατ' οὐσίαν οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ σύμβασις δανεισμοῦ ἐπὶ τόκῳ, μὲ οἶονεὶ ὑποθήκην τοῦ βεβαρημένου μὲ τὸ τέλος κτήματος, ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ, δικαιοῦχου τοῦ τέλους.

Τὸ κτῆμα τὸ βαρυνόμενον μὲ τέλος, ὠνομάζετο *τελεασμένον*⁴, ἡδύνατο δὲ νὰ ἐλευθερωθῇ διὰ συμφωνίας περὶ ἐξαγορᾶς του μεταξὺ τοῦ δικαιοῦχου τοῦ τέλους καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ βεβαρημένου κτήματος. Ἡ σύμβασις αὕτη, πώλησις κατ' οὐσίαν, ὠνομάζετο — ὅπως καὶ ἡ ἐξαγορὰ τῆς ἐντριτίας — *ἐλευθερία*. Τοιαύτην *ἐλευθερίαν* περιέχουν ἡ ὑπ' ἀριθ. 12 πρᾶξις καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 82 ἀντίγραφον τοῦ νοταρίου Π. Μηνιάτη. Δι' ἀμφοτέρας τὰς *ἐλευθερίας* ἐπληρώθη τίμημα εἰς μετρητά.

Αἱ εἰς τὰ ἔγγραφα μας συστάσεις τέλους ὀφείλονται προφανῶς εἰς τὴν φραγκικὴν ἐπίδρασιν, τὰ δὲ εἰς αὐτὰς συνομολογούμενα τέλη ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς

¹ Περὶ αὐτῆς ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τοὺς Μέσους Χρόνους βλ. A. Solmi, *Il diritto di superficie nei documenti italiani del Medio Evo*, εἰς *Studi storici sulla proprietà fondiaria nel Medio Evo* (Roma, 1937), 55 ἐπ.

² Ἐγγραφοῦ ὑπ' ἀρ. 40.

³ Οὕτως εἰς τὰ ὑπ' ἀρ. 43 καὶ 63 πωλητήρια.

⁴ Ἐγγραφοῦ ὑπ' ἀρ. 40.

εἰς τὴν Δύσιν μορφὰς αὐτῶν, ἤτοι τῶν ἀποταμειντικῶν (censi riservativi) καὶ τῶν συστατικῶν (cosignativi ἢ costitutivi)¹ τελῶν.

Βεβαίως εἰς τὰ χειρόγραφα μας ὑπάρχουν καὶ παραχωρήσεις γῆς ἐπὶ τέλει, ὡς λ.χ. εἶναι ἡ ὑπ' ἀρ. 47 τῆς 14 Μαρτίου πρᾶξις², συνήθως ὅμως ἔχομεν τέλη ἀποταμεινικά, ὡς εἶναι αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας συνεφωνεῖτο τὸ τέλος εἰς πωλήσεις ἢ ἐλευθερίας ἐντριτίας κλπ. Τὸ τέλος δὲ τοῦτο κατὰ τὰς κρατούσας εἰς τὴν Δύσιν θεωρίας τῶν χρόνων ἐκείνων διέφερε τῆς ἐμφυτεύσεως, διότι εἰς τὸ τέλος μετεβιβάζετο ἡ πλήρης κυριότης τοῦ πράγματος, ἐνῶ εἰς τὴν ἐμφύτευσιν ἀπηλλοτριουῖτο μόνον ἡ ὀφέλῃμος κυριότης, ὅχι δὲ καὶ ἡ ἄμεσος.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, μεταξὺ τῶν ἐγγράφων μας³ περιλαμβάνεται καὶ συστατικὸν τέλος. Δι' αὐτοῦ τὸ συνιστώμενον ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ τέλος ἀποτελεῖ ὠφέλημα καλύπτον τὸ ὑπὸ τούτου δοθὲν καὶ μὴ ἐπιστρεπτέον κεφάλαιον ἔντοκον εἰς τὸ διηνεκές.

ε. — *Σύμβαισις παροικίας*. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω συμβάσεων, εἰς τὰ ἔγγραφα μας ἀπαντῶσι λείψανα, περιοριζόμενα εἰς ψιλὴν ὀρολογίαν, ἐτέρας συμβάσεως, τῆς τῆς παροικίας. Λέγομεν «λείψανα», διότι δὲν περιέχεται εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα χειρόγραφα οὐδεμία τοιαύτη σύμβασις, πλὴν ὅμως συναντῶμεν τοὺς ὅρους «παροίκισσα», «χωράφιν παροικομένον τῆς ἐντριτίας» (ἔγγραφον 40) καὶ «παροικομένη (ἄμπελος) νὰ δίδῃ ἓνα μέτρον κρασί» (ἔγγραφον 71), οἱ ὅποιοι προδίδουν ἀναμφισβητήτως ὅτι θὰ ὑπῆρξεν ἄλλοτε καὶ εἰς τὴν Νάξον σύμβασις παροικίας. Πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι δὲν εἶναι γνωστὸν οὔτε μεταγενέστερον ναξιακὸν ἔγγραφον περιέχον τοιαύτην σύμβασιν. Ὅθεν, εἶναι φυσικόν, ν' ἀγνοοῦμεν τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ προαπαιτούμενα τῆς συμβάσεως ταύτης εἰς τὴν Νάξον. Εἶναι ὅμως πιθανὸν ὅτι αὕτη δὲν θὰ ἀπεμακρύνετο πολὺ τῆς ἐν τῇ Δύσει συνηθιζομένης συμβάσεως, τῆς φερούσης τὸ ὄνομα *contratto di colonia*, κατὰ τὴν ὁποίαν παρεχωροῦντο εἰς ἐλευθέρους παροικικὰ κτήματα πρὸς καλλιέργειαν, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πληρωμῆς τοῦ κανόνος, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ πάροικοι ἐπλήρωνον. Δηλαδή ἡ ἀνάληψις κτημάτων ἐν παροικίᾳ ἐπέφερεν ἐξίσωσιν τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὸ κτῆμα πρὸς τοὺς παροίκους μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν περουσικῶν ὑποχρεώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐδέσμευον τοὺς τελευταίους πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην⁴.

¹ G. SALVIOLI, ἔ.δ., 538 ἐπ.

² Βλέπε περὶ τούτου Ἀσασίας Ρωμανίας, ἀρθρ. 142, 192, καὶ ἔγγραφον ἔτους 1436 εἰς E. GERLAND, *Neue Quellen zur Geschichte des Lateinischen Erzbistums Patras* (Leipzig, 1903), 218. ³ Ὑπ' ἀρ. 66 πρᾶξις τῆς 25 Μαρτίου 1541.

⁴ S. PIVANO, ἔ.δ., 305 ἐπ. Περὶ τῶν μισθωτῶν ἢ παροίκων (*coloni liberi*) εἰς τὸ Βυζάντιον βλ. Α. ΣΙΑΠΡΗ, *Ἱστορία τοῦ οἰκονομικοῦ βίου*, Α' (Ἀθῆναι, 1950), 232-33.

Ἀπὸ τὰ ἔγγραφα μας, ἐκ μὲν τοῦ ὑπ' ἀρ. 40 προκύπτει ὅτι τὸ ἐν παροιμία κτῆμα ἐβαρύνετο μὲ ἐντριτίαν, δηλαδή εἶχεν ἐν προκειμένῳ δι' αὐτὸ ἡ παροιμία τὰς ἐκ τῆς ἐντριτίας ὑποχρεώσεις, ἐκ δὲ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 71 ὅτι ἡ παροιχομένη ἄμπελος ὑπέκειτο εἰς τέλος.

IV. ΥΠΟΘΗΚΗ

Κατὰ κανόνα ἐν τέλει τῶν ἀμφοτεροβαρῶν συμβάσεων τῶν χειρογράφων μας, καὶ ἰδίᾳ τῶν πωλήσεων, τίθεται ἡ ρήτηρα ὅτι εἰς περίπτωσιν ἐκνικήσεως «ὁμπληγᾶται αὐτὸς (ὁ πωλητῆς) καὶ τὰ καλὰ του κινήτὰ καὶ ἀκίνητα νὰ ἀπηλογοῦνται τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς ὅλα τὰ νιάντα ἡντερέσα»¹.

Ἡ ρήτηρα αὕτη δὲν ἀποτελεῖ ἄλλο τι παρὰ ἐπανάληψιν τῆς τότε, ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον κρατούσης ἀρχῆς τοῦ δικαίου, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὅταν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἱκανοποιῇ οἰκειοθελῶς τὸν δανειστήν, δικαιούται ὁ τελευταῖος νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς προσηκόντως ἀνεγνωρισμένης ἀξιώσεώς του δι' ἀναγκαστικῶν μέσων ἐπὶ τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ἔχει δὲ τὴν ἐννοίαν τῆς γενικῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ πωλητοῦ πρὸς προνομιακὴν ἱκανοποίησίν του, δεσμευομένης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἐλευθέρως διαθέσεως ταύτης. Καὶ παρὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐν λόγῳ ρήτρας ὁ πωλητῆς ἠδύνατο ἐλευθέρως καὶ ἄνευ περιορισμοῦ ἐκ ταύτης νὰ ἐκποιῇ τὴν περιουσίαν του καὶ ἐν γένει νὰ τὴν ἀπαλλοτριώσῃ.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς γενικῆς ταύτης ρήτρας, εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 1 πωλητήριον τῆς 7 Ἰανουαρίου 1538 περιέχεται ὅτι «... νὰ εὐρεθῇ τινὰς... νὰ γυρέφει δικαιώματα εἰς τὸ λεγόμενον δῶμαν (τὸ πωλούμενον)... ὁμπληγᾶρουνσιν οἱ λεγομένοι πονλητάδαις τοῖς ἀνωθεν κερα Ρίνης (ἀγοραστρίας) ἣν περπέτουω τὸ κατώγιν τοῦ λεγομένου δωματίου, νὰ πλῶνονσιν εἰς αὐτὸ, νὰ πληρώνονται ὅλα τανιάντα ἡντερέσα ἔτζει καὶ εἰς τὰ δε λοιπά των καλὰ», εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 7 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1538 ὅμοιον φέρονται καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ δὲ σε περ κάζω δια κανέαν καιρὸν νὰ ἤθελεν σικωθῇν τινὰς... νὰ γυρέφει δικαιώματα εἰς τὸ παρὸν πράμα (τὸ πωλούμενον)... ὁμπληγᾶρην του ὁ ρηθεις σερ Φραγγίας (ὁ πωλητῆς) τὸ ἀμπέλην του, ὅπου ἔχει εἰς τοῖς ἀγίοις Σαράντες... ἔτζει καὶ τὰ δε ληπά του καλλὰ νὰ ἀπηλογοῦνται τῶν εἰρημένων ἀγοραστάδων εἰς ὅλα τανιάντα ἡντερέσα, ὅπου ἐθέλασιν ἀκαδέρει», εἰς δὲ τὸ ὑπ' ἀρ. 26 τῆς 20 Ἀπριλίου 1539 προικοσύμφωνον ὑπάρχει ἡ συνομολογία «Καὶ δι(ὰ) συγουρητὰ τῶν ἀνωθεν δονκατῶν... ὁμπληγᾶρη του ὁ γαμπρός του ὁ κὺρ Μόσχος τὸ περιβόλην του... νὰ τοῦ τα στρέφει ὁπίσω» ἔτζει τοῦ ὁμπληγᾶρει καὶ τὰ δε λοιπά του καλλὰ...». Ἐκ τῶν περικοπῶν τούτων, ὡς καὶ τῆς ἀμέσως

¹ Βλ. π.χ. ὑπ' ἀρ. 11, 22, 32 πωλητήρια.

κατωτέρω παρατεθησομένης ρήτηρας ξάγεται σαφῶς ὅτι ὁ θεσμός τῆς εἰδικῆς ὑποθήκης ἦτο τότε ἐν χρήσει. Εἰς τὰ δύο πρῶτα ὡς ἄνω ἔγγραφα ὁ ἀγοραστής ἐξασφαλίζεται ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ, εἰς δὲ τὸ τρίτον ὁ προικοδοτὴς ὑπὸ τοῦ προικοκλήπτου ὅχι μόνον διὰ γενικῆς ὑποσχέσεως περὶ εὐθύνης του δι' ὅλης του τῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παραχωρήσεως ὑποθήκης ἐπὶ εἰδικῶς ὠρισμένου ἀκινήτου, τοῦ κατωγείου¹ εἰς τὸ πρῶτον, τοῦ ἀμπελίου εἰς τὸ δεύτερον καὶ τοῦ περιβολίου εἰς τὸ τρίτον.

Ἰδιαίτερος τρόπος δημοσιότητος τῶν ὑποθηκῶν, ὡς λ.χ. ἡ καταχώρισις εἰς εἰδικὸν βιβλίον, δὲν φαίνεται νὰ ἦτο τότε ἐν ἰσχύι. Εἰς τοῦτο, νομίζομεν, ὀφείλεται καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ πωλητοῦ εἰς τὰ πωλητήρια, καθ' ἣν τὸ πωλούμενον δὲν τὸ εἶχεν «*ὀμπληγάδον κανενὸς διὰ καμίαν ἀφορμὴν, ἀλλὰ μηδὲ πονημένον γλυγορώτερα τινὸς ἀλωνοῦ*»². Ἀκόμη δὲ περισσότερον χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 22 τῆς 23 Μαρτίου 1539 πωλητήριον διατύπωσις ὅτι τὸ πωλούμενον «*δὲν τὸ εἶχεν κανενὸς ὀμπληγάδον νομηνάδαμέντε μηδὲ εἶχεν τῶ ἀλλοιοῦ τινὸς πονημένον γλυγορώτερα*»³. Ἐκ ταύτης συνάγεται προσέτι ὅτι παρέμεινεν ἰσχυρά, ἰσχύουσα καὶ ἔναντι τοῦ καλοπίστου ἀγοραστοῦ, ἡ προηγουμένη ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ παροχὴ εἰδικῆς (νομηνάδαμέντε) ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ πωλουμένου.

Τέλος εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 43 τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1540 πώλησιν ἀντὶ τοῦ ὀμπληγάρουσι ἀναγράφεται ὅτι οἱ πωληταὶ «*... διὰ σιγουρητῶν (τοῦ ἀγοραστοῦ) τεποζιτάρουσι τὰ πράματά τος, στεκώμενα σαλευώμενα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα ...*». Καίτοι τὸ ρῆμα *τεποζιτάρω*, προερχόμενον ἐκ τοῦ ἰταλ. *depositare*, σημαίνει *παρακατατίθημι, θέτω εἰς παρακαταθήκην*, ἐν τούτοις φρονοῦμεν ὅτι ἐνταῦθα τοῦτο κεῖται μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀμπληγάρω, ἥτοι ἀπλῶς ὑποχρεοῦμαι δι' ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας μου, καὶ ὅχι ἐξασφαλίζω τὸν ἀγοραστὴν διὰ παρακαταθήκης ταύτης⁴. Ἡ παρακαταθήκη τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας εἶναι ἀπίθανος, διότι θὰ ἦτο πολὺ βαρεῖα διὰ τὸν πωλητήν, βαρύτερα ἀκόμη καὶ τῆς γενικῆς ὑποθήκης.

Ἐν συναφείᾳ πρὸς τὴν ὑποθήκην πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ἔγγραφα ὑπ' ἀρ. 86 τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1573 (πωλητήριον) καὶ ὑπ' ἀρ. 88 τῆς 26 Ἀπριλίου ἰδίου ἔτους (κουντουβερνίαν). Εἰς αὐτά, οἱ πωληταὶ εἰς τὸ πρῶτον καὶ ὁ δοτὴρ εἰς τὸ δεύτερον, παρέχουν ἀσφάλειαν εἰς τὸν ἀγοραστὴν καὶ τὸν κοπιαστὴν «*ὀμπληγάρωντάς του τὸ κορμίν τος καὶ τὰ καλὰ τος*».

¹ Ἐκ τῆς ὑπ' ἀρ. 1 πωλήσεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑπ' ἀρ. 9, 13, 18, 33, κ.ἄ. ὁμοίων μαρτυρεῖται προσέτι ὅτι τότε εἰς τὴν Νάξον ἴσχυεν ἡ ἰδιοκτησία κατ' ὀρόφους.

² Πωλητήρια π.χ. ὑπ' ἀρ. 18, 68, κ.ἄ.

³ Ὅμοιά εἶναι ἡ διατύπωσις καὶ τοῦ ὑπ' ἀρ. 23 τῆς 12 Μαρτίου 1539 πωλητηρίου.

⁴ Καὶ ὑποτιθεμένου ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ παρακαταθήκη ἐφηρμοζέτο καὶ ἐπὶ ἀκινήτων.

Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη τῆς διὰ τοῦ σώματος (*corpore*) τῶν πωλητῶν καὶ τοῦ δοτῆρος ἐξασφαλίσεως τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ τοῦ κοπιαστοῦ ἐνδεικνύει ὅτι ἐπὶ Φραγκοκρατίας δὲν ὑπῆρξεν ἄγνωστον εἰς τὴν Νάξον τὸ λεγόμενον *pactum obstagii* ἢ *pegno in osteria*, τουτέστιν ἡ ὁμηρία τοῦ ὑπερημέρου ὀφειλέτου μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους του¹. Ἐξ ἄλλου ὁμως ἡ σπάνις τῆς ρήτηρας ταύτης εἰς τὰ ἔγγραφα μᾶς ἴσως καθιστᾷ δεδικαιολογημένην τὴν ὑπόθεσιν ὅτι δυνατόν μὲν νὰ ἴσχυσεν ὁ θεσμὸς οὗτος κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Φραγκοκρατίας, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν, ἡ ὁποία μᾶς ἀπασχολεῖ, εἶχεν ἐκλείψει εἰς τὴν πρᾶξιν ἢ ἐφαρμογὴν του, ἡ δὲ περὶ αὐτοῦ μνεῖα εἰς τὰ ἀνωτέρω δύο μόνον ἔγγραφα ὀφείλεται ἀπλῶς εἰς νοταριακὴν παράδοσιν.

V. ΠΑΚΤΩΣΙΣ

Ἀπὸ τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο ἄγνωστος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Νάξον ἡ πρόσκαιρος μίσθωσις. Καὶ ναὶ μὲν δὲν περιλαμβάνονται μετὰ αὐτῶν μισθωτήρια, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα πωλητήρια μετὰ τῶν ἐξουσιῶν, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος, ἀπαριθμοῦσι καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ δύνανται οἱ ἀγορασταὶ «*να πακτώσουν*» ὡς διακεκριμένην ἀπὸ τῆς τοῦ «*να μπατικιάσουν*» τὸ πωλούμενον².

Ἡ ἔλλειψις ἐγγράφων πακτώσεως εἰς τὰ χειρόγραφα μᾶς πρέπει ν' ἀποδοθῇ —λίαν πιθανῶς— εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος τότε ἡ σύνταξις μισθωτηρίου, διότι ἐπρόκειτο περὶ ὀλιγοχρονίου καὶ περιορισμένης παραχωρήσεως τοῦ κτήματος, διὰ τὴν ὁποίαν ἦτο συνήθως ἀρκετὴ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συμβαλλομένων ἢ προφορικὴ συμφωνία.

§ 7. ΓΑΜΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

Ἐκ τῶν ἐγγράφων μᾶς λίαν σημαντικὰ εἶναι τὰ προικοσύμφωνα.

Χαρακτηριστικὸν αὐτῶν εἶναι ἡ σύστασις δύο προικῶν, μιᾶς μὲν ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἐὰν ἔζων, ἢ, ἄλλως, τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης, πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν γαμβρόν· ἐτέρας δὲ ἐκ μέρους τῶν γονέων τοῦ γαμβροῦ πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν νύμφην³, ἢ, ἐν ἐλλείψει γονέων του, ἐκ μέρους τοῦ ἰδίου τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην

¹ Περὶ αὐτῆς βλέπε P. S. LEICHT, *Il diritto privato preirneriano* (Bologna, 1933), 43, *ΤΟΥ ΛΥΤΟΥ*, *Storia del diritto Italiano. Il diritto privato*, II (Milano, 1943), 161, καὶ *Un documento Muglisano del trecento in volgare*, εἰς *Scritti vari del diritto Italiano*. Vol. II, t. II (Milano, 1949), 149.

² Ἐγγραφα ἀρ. 52, 54, 55, 60, 68, 69, 75, 81.

³ Προικοσύμφωνα ὑπ' ἀρ. 5 τῆς 19 Ἰανουαρίου 1538, 6 τῆς 5 Φεβρουαρίου 1538, 27 τῆς 27 Ἀπριλίου 1539, 40 τῆς 16 Νοεμβρίου 1540, 70 τῆς 5 Ἀπριλίου 1541.

καὶ τὰ ἐκ τοῦ γάμου τέκνα των¹. Ἐξαιρετικῶς εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 39 τῆς 17 Φεβρουαρίου 1540 προικοσύμφωνον δὲν συνομολογεῖται προῖξ ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ, δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ εἶχε συστηθῇ δ' ἰδιαιτέρας πράξεως².

Ὅσάκις ὁ γαμβρὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ γάμου ἐστερεῖτο ἰδίας περιουσίας, συνίστα ὡς προῖκα τὴν ἀποκτηθησομένην τυχὸν παρ' αὐτοῦ³.

Ἡ προῖξ ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς συνηθίζετο καὶ ἦτο γενικῶς διαδεδομένη εἰς τὸ βυζαντινὸν κράτος, ρυθμιζομένη ἀπὸ τὸ δημῶδες δίκαιον. Περὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀφίνουν ἀμφιβολίαν τὰ ὑπὸ τοῦ Σάθα⁴ καὶ G. Ferrari⁵ δημοσιευθέντα τυπικὰ καὶ περιλήψεις προικοσυμβολαίων τοῦ 13ου, 14ου καὶ 15ου αἰῶνος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ φραγκικὸν δίκαιον ἦτο αὕτη γνωστή⁶.

Πλὴν τῆς συστάσεως τῶν δύο προικῶν, εἶναι ἀξιοπαρατήρητον ὅτι εἰς τὰ προικοσύμφωνά μας οὐδεμία ἄλλη γαμικὴ παροχὴ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου μέρους ἀπαντᾷ.

Ἡ σημαντικωτέρα ὅμως πληροφορία, τὴν ὁποίαν μᾶς δίδουν ταῦτα, εἶναι ὅτι διὰ τὰ μετὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου ἀποκτώμενα ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν συζύγων περιουσιακὰ στοιχεῖα ἐκράτει τὸ σύστημα τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης, τόσον εἰς τοὺς καθολικοὺς λατίνους ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἑλληνας⁷.

Ἡ κοινοκτημοσύνη αὕτη τῶν συζύγων εἰς τὴν Νάξον νομιζομεν ὅτι ὀφείλεται εἰς ἐπίδρασιν τοῦ φραγκικοῦ δικαίου, καὶ δὲν ἀποτελεῖ Ἑλληνικὸν δίκαιον.

Καὶ αἱ Ἀσσιζαί τῆς Ρωμανίας⁸ γνωρίζουν τὴν κοινοκτημοσύνην, αὗται δ' ἐν

¹ Προικοσύμφωνα ὑπ' ἀριθ. 24 τῆς 9 Ἀπριλίου 1539, 26 τῆς 20 Ἀπριλίου 1539, 77 τῆς 12 Νοεμβρίου 1575 καὶ 78 τῆς 18 Ἀπριλίου 1551.

² Ἀμβανομένου μάλιστα ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ εἰς τὸ προικοσύμφωνον τοῦτο ὀρίζονται τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς δικαιώματα τῆς συζύγου ἐπὶ τῆς περιουσίας του.

³ Προικοσύμφωνα ὑπ' ἀρ. 48 τῆς 15 Μαρτίου 1541 καὶ 65 τῆς 27 Μαρτίου 1541.

⁴ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, ΣΤ', 607-8.

⁵ *Formularii bizantini* 2 (p. 42-3) καὶ 3 (p. 45-46), καὶ *Registro Vaticano di atti bizantini di diritto privato*, εἰς *Studi Bizantini e Neoellenici*, IV (Roma, 1935), 263.

⁶ MALÉCOT et BLIN, ἐνθ' ἀν., 329.

⁷ Προικοσύμφωνα ὑπ' ἀρ. 6 τῆς 5 Φεβρουαρίου 1538, 30 τῆς 17 Φεβρουαρίου 1540, 40 τῆς 16 Νοεμβρίου 1540, 70 τῆς 5 Ἀπριλίου 1541, 77 τῆς 12 Νοεμβρίου 1575.

⁸ Ἀρθρ. 35, 112, 141. — Τὴν κοινοκτημοσύνην ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀκριβῶς τῶν ἐγγράφων μας ἀνευρίσκομεν καὶ εἰς τὰς Ἀσσιζας τῶν Ἱεροσολύμων, ἀρθρ. CLXXX (αἱ παραπομπαὶ εἰς αὐτὰς ἀναφέρονται εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ E. H. KAUSLER *Les livres des Assises et des Usages du Royaume de Jerusalem sive leges et instituta Regni Hierosolymitani*, Vol. I (Stuttgartiae, 1839) ἐπίσης καὶ εἰς τὰς Ἀσσιζας τῆς Κύπρου, Α, ροδ' καὶ Β, ροβ' (ἐκδ. Κ. ΣΑΘΑ, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, ΣΤ'). Βλέπε καὶ MALÉCOT et BLIN, op. cit., 330. Ὁ RECOURA, ἔ.ἀ., XVII καὶ 21 ἐπ. (συμφωνῶν μὲ τὸν K. HOFF, *Geschichte Griechenlands*, εἰς

τούτω προδίδουν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, καὶ εἰδικώτερον τοῦ τῆς Καμπανίας¹. Τὸ ὅτι δὲ ἡ κοινοκτημοσύνη τῶν προικοσυμφώνων μας ὀφείλεται εἰς ξένον δίκαιον, καθίσταται ἀκόμη περισσότερον ἐμφανὲς συνδυαζομένων τῶν ἀνωτέρω μὲ τὸ γεγονός ὅτι αὕτη ἴσχυεν ἀπαρραλλάκτως καὶ εἰς τὴν Σύρον² κατοικουμένην σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ καθολικῶν.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου, ἡ κοινοκτημοσύνη τῶν συζύγων δὲν ἦτο ἡ μόνη ἐπίδρασις τοῦ φραγκικοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ ναξιακοῦ τοῦ ἀφορῶντος τὰς περιουσιακὰς σχέσεις τῶν συζύγων κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Εἰς τὰ προικοσύμφωνά μας συμφωνεῖται ὅτι ἐν περιπτώσει ἀτέκνου γάμου, προαποβιοῦντος τοῦ ἀνδρός, ἡ σύζυγος, ἐκτὸς τοῦ ἀνήκοντος εἰς αὐτὴν ἡμίσεως τῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου ἐπικτήτου περιουσίας, ἐλάμβανε καὶ τὴν ἐπικαρπίαν τῆς συστηθείσης προικὸς τοῦ συζύγου. Τοῦτο ἐκράτει ὁμοίως καὶ εἰς τὸ γαλλικὸν δίκαιον³. Τὴν ἐπικαρπίαν δὲ τῆς προικὸς τοῦ συζύγου διетήρει ἡ χήρα, ἐφ' ὅσον ἔζη καὶ παρέμενεν ἐν χηρείᾳ. Εἰς τὰ προικοσύμφωνα ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς χήρας ἦτο σύμφωνον μὲ τὴν τάξιν, τὸ ὁρδινε τοῦ τόπου⁴. Ἀντιθέτως ἐπὶ ἀτέκνου γάμου, προαποβιοῦσης τῆς συζύγου, ὁ ἀνὴρ ἐδικαιοῦτο μὲν τοῦ ἡμίσεος τῶν ἐπικτήτων, ἀλλὰ ἐκ τῆς προικὸς τῆς συζύγου οὐδὲν ἄλλο περιήρχετο εἰς αὐτὸν εἰμὴ μόνον τὸ *κρεββατοστρώσιον*. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὰ ἐγγράφα μας γίνεται ρητὴ

ERSCH καὶ GRUBER, Allgemeine Encyclopädie 85 (Leipzig, 1867), 269) ἀποκλείει ἐπίδρασιν τῶν Ἀσσιζῶν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας. Ἐν τούτοις ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν εἶναι ἡ μόνη, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ναξιακὸν δίκαιον, ὡς τοῦτο ἐμφανίζεται διὰ τῶν ἐγγράφων μας, ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὸ τῶν Ἀσσιζῶν τῶν Ἱεροσολύμων.

¹ Περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Coutume τῆς Καμπανίας ἐπὶ τῶν Ἀσσιζῶν τῆς Ρωμανίας βλ. K. HOFF, ἔ.ἀ., καὶ G. RECOURA, ἔ.ἀ., 42.

² Α. ΔΡΑΚΑΚΗ, Τὸ ἐν Σύρῳ ἔθιμον τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης, εἰς *Θέμιδα*, ΝΣΤ' (1945), 167 ἐπ.

³ M. PLANIOL, Traité élémentaire de droit civil³, III (Paris, 1924), 55, Π. ΚΑΛΛΙΓΑ, Περὶ ἐθίμων, ἔ.ἀ., 198-199. Βλέπε ὁμως Α. ΠΑΠΠΟΥΛΙΑΝ, Τὸ Ἑλληνικὸν ἀστικὸν δίκαιον ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ ἐξελίξει (Ἀθῆναι, 1912), 34, καὶ Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗΝ, ἔ.ἀ., 311 ἐπ. Δὲν νομιζομεν ὅτι τὸ δικαίωμα ἐπικαρπίας τῆς συζύγου εἰς τὴν Νάξον, τὸ ὁποῖον ὑφίστατο μόνον ἐπὶ τῆς *γοικῆς* περιουσίας τοῦ προαποβιοῦντος ἀνδρός, δύναται νὰ ἔζη σχέσιν μὲ τὰς διατάξεις II, 4-6 τῆς Ἰσαυρικῆς Ἐκλογῆς, ἔστω καὶ ἐάν δὲν δεχθῶμεν ὡς ὀρθὴν τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὰς ἐρμηνείαν ὑπὸ τοῦ FR. SHUPFER, La communione dei beni tra coniugi e l'Ecloga Isaurica, εἰς Rivista Italiana per le scienze giuridiche, XXXVI (1903-1904), 319 ἐπ., ἰδίᾳ 324 ἐπ. Ἡ πρὸς τὸ γαλλικὸν δίκαιον καὶ τὰς Ἀσσιζὰς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ρωμανίας ὁμοιότης τοῦ δικαίου τῶν ἐγγράφων μας ὡς πρὸς τὴν κοινοκτημοσύνην τῶν συζύγων καὶ τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα αὐτῶν εἶναι καταφανὲς καὶ πλήρες.

⁴ Ὑπ' ἀρ. 26 προικοσύμφωνον τῆς 20 Ἀπριλίου 1539.

μνεία ὅτι τὸ *κρεββατοστρώσι* λαμβάνει ὁ ἀνὴρ συμφώνως μὲ τὴν «*ρωμαϊκὴν τάξιν*»¹. Δηλαδή κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς λοιπὰς συμφωνίας περὶ τῆς τύχης τῆς περιουσίας τῶν συζύγων μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, τὰς ὁποίας τὰ προικοσύμφωνα καθορίζουν ὡς συμφώνους μὲ τὴν *τάξιν τοῦ τόπου*, εἰδικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ *κρεββατοστρώσι*, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ὁ σύζυγος, τὸ χαρακτηρίζουν ὡς *τάξιν, ὁζάντζα ρωμαϊκὴν*, ἥτοι ὡς Ἑλληνικὸν δίκαιον.

Πράγματι δὲ κατὰ τὸ δημῶδες βυζαντινὸν δίκαιον ἐπὶ ἀτέκνου γάμου, προαποβιούσης τῆς γυναικός, ὁ σύζυγος ἐλάμβανε τὸ *κρεββατοστρώσιον*. Τοῦτο ἐκράτει, ὡς φαίνεται, γενικῶς, διότι ὅλα σχεδὸν τὰ βυζαντινὰ τυπικὰ περιλαμβάνουν τοῦτο², ἐνῶ τοῦναντίον ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς γυναικός ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ προαποβιούτος συζύγου ἄνευ τέκνων, τὸ περιεχόμενον τῶν βυζαντινῶν τυπικῶν οὐδεμίαν ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὸ τῶν ἐγγράφων μας.

Πρέπει νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι ταῦτα ἐκράτουν, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχον ἀντίθετοι συμφωνίαι, διότι ἡδύνατο διὰ τοῦ προικοσυμφώνου νὰ συμφωνηθῇ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἄλλο τι. Οὕτως εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 48 τῆς 15 Μαρτίου 1541 προικοσύμφωνον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν συνιστᾷ προίκα ὁ γαμβρὸς ἐλλεῖπει, πιθανώτατα, περιουσίας, συμφωνεῖται ὅτι οἰαδήποτε κινητὴ ἢ ἀκίνητος περιουσία, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἀποκτήσῃ ὁ γαμβρὸς διαρκοῦντος τοῦ γάμου, θὰ περιήρχετο ὁλόκληρος εἰς τὴν νύμφην ὡς χάρισμα αὐτῆς, ἥτοι δωρεά.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω συνεφωνοῦντο καὶ ἐκράτουν εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ γάμος ἀπέβαινε ἀτεκνος. Ἐὰν ὅμως ἐγεννῶντο ἐξ αὐτοῦ τέκνα, ὠριζέτο εἰς τὰ προικοσύμφωνα ὅτι τὰ συνιστώμενα δι' αὐτῶν ὡς προίξ, θ' ἀνήκουν εἰς τοὺς συζύγους καὶ τοὺς *κληρονόμους* των (ἢ τοὺς *διαδόχους* των) *κληρονομικῶς*³, τὰ δὲ κτώμενα ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τῶν συζύγων διαρκοῦντος τοῦ γάμου (*ἀκοίστα*), θ' ἀνήκουν εἰς τὰ *ἐκ τοῦ γάμου τέκνα των*⁴.

¹ Ὑπ' ἀρ. 40 τῆς 16 Νοεμβρίου 1540 καὶ 70 τῆς 5 Ἀπριλίου 1541 προικοσύμφωνα.— Ἀντιθέτως κατὰ τὰς Ἀσσίζας τῆς Ρωμανίας (ἀρθρ. 174), ἐπὶ ἀτέκνου γάμου βιλλάνων ὁλόκληρος ἡ προίξ τῆς προαποβιούσης γυναικός περιήρχετο εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς της, χωρὶς οὐδὲν ἀπολύτως νὰ λαμβάνῃ ἐξ αὐτῆς ὁ ἐπιζῶν σύζυγος.

² Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, ἔ.ἀ. 608, G. FERRARI, ἔ.ἀ. τυπ. 2 (σ. 45) καὶ 3 (σ. 46). Τὸ ἐπὶ τοῦ κρεββατοστρώσιου δικαίωμα (d. al letto nuziale) τοῦ ἐπιβιούτος συζύγου ἀνευρίσκεται ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἰταλίαν (P. VACCARI, Le vicende ultime degli assegni maritali nell'Italia meridionale, εἰς Studi di storia e diritto in memoria di Guido Bonolis, I (Milano, 1942), 114) εἶναι δὲ προφανῶς βυζαντινῆς προελεύσεως.

³ Ὑπ' ἀρ. 5, 6, 10, 26, 30, 40, 48, 70 προικοσύμφωνα. Βλέπε καὶ E. BESTA, Le successioni nella storia del diritto Italiano (Padova, 1935), § 618, σ. 214.

⁴ Ὑπ' ἀρ. 5, 40 καὶ 65 προικοσύμφωνα.

Προφανῶς γίνεται διακρίσις μεταξὺ τῆς γονικῆς¹ καὶ τῆς ἐπικτήτου² περιουσίας. Τὰ περαιτέρω ὁμῶς ὀριζόμενα σχετικῶς μὲ τὴν τύχην ἑκατέρας τῶν περιουσιῶν τούτων, διατυπῶνται πολὺ ἀορίστως καὶ ἀσαφῶς. Ἐν τούτοις, προκειμένου μὲν περὶ τῆς γονικῆς (προικίως) περιουσίας, νομίζομεν, ὡς εὐλογωτέραν τὴν ἐρμηνείαν ὅτι ἀποβιούντος τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων αἱ προῖκες ἀμφοτέρων παρέμενον εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐπιζώντος, ὁ ὁποῖος ὑπεχρεοῦτο εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν διατροφὴν καὶ προίκισιν τῶν τέκνων των, μετὰ δὲ τὸν θάνατον καὶ τούτου, ἡ περιουσία αὕτη περιήρχετο εἰς τὰ ἀπροίκιστα τέκνα. Τοῦτο, ἐννοεῖται, ἴσχυεν ἐφ' ὅσον ὁ ἀποβιώσας σύζυγος ἀπέθνησκεν ἀδιάθετος, διότι, ἄλλως, ἐκράτουν τὰ διατασσόμενα διὰ τῆς διαθήκης του³.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐπικτήτον περιουσίαν, φαίνεται ὅτι τὸ ἐξ αὐτῆς ἡμισυ μερίδιον τὸ ἀνήκον εἰς τὸν ἀποβιώσαντα γονέα, περιήρχετο ἀμέσως εἰς τὰ τέκνα. Τὸ ἕτερον ὁμῶς ἡμισυ ἐξ αὐτῶν, τὸ ἀνήκον εἰς τὸν ἐπιζῶντα σύζυγον, τὸ διετήρει οὗτος, ἐφ' ὅσον ἔζη, μὴ ὑποχρεούμενος νὰ τὸ προικίσῃ ἢ νὰ τὸ παραχωρήσῃ ἐν γένει εἰς τὰ τέκνα, ἐφ' ὅσον ἔζη, μόνον δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του περιήρχετο καὶ τοῦτο ὑποχρεωτικῶς εἰς αὐτά⁴.

Ἡ πώλησις προικῶν διαρκοῦντος τοῦ γάμου ἐπιτρέπετο, ἀλλὰ συναινοῦντος καὶ τοῦ ἑτέρου συζύγου καὶ τῶν ἐνηλίκων τέκνων, εἰς τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ περιέλθῃ τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων⁵.

Ἐὰν ἡ πώλησις τοῦ προικῶν τῆς συζύγου ἐγίνετο δι' ἀνάγκας τοῦ συζύγου ἢ διὰ δαπάνας βαρυνούσας τοῦτον, τότε, ἐὰν ὁ γάμος ἦτο ἄτεκνος, ὁ σύζυγος ἦτο ὑπόχρεως ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ πωληθὲν προικῶν ἀκίνητον τῆς συζύγου του δι' ἄλλου ἰδιοῦ του ἐκ τῆς προικός του ἢ δι' ἐπικτήτου τοιούτου ἢ καὶ διὰ μετρητῶν. Τοῦτο ρητῶς ὑπόσχεται σύζυγος κατὰ τὴν σύνταξιν πωλητηρίου προικῶν τῆς συζύγου του, εἰς τὸ ὁποῖον παρίστατο⁶.

¹ Περὶ τῆς γονικῆς καὶ ἐπικτήτου περιουσίας βλέπε τὴν πραγματείαν τοῦ Καθηγητοῦ ANTONIO MARONGIU, Beni parentali e acquisti nella storia del diritto Italiano (Bologna, 1937).

² Μὴ λησμονῶμεν ὅτι αἱ συνιστώμεναι τότε εἰς τὴν Νάξον προῖκες ἦσαν κατὰ κανόνα αὐτὸ τοῦτο τὸ μερίδιον τῶν προικιζομένων ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν γονέων των.

³ Βλέπε κατωτέρω § 8. Διαθήκαι.

⁴ Αἱ Assises de Jérusalem (art. CLXXXIV) καὶ αἱ Ἀσσιζαὶ τῆς Κύπρου (Α, ροή καὶ Β, ροή) περιέχουν ὁμοίαν περίπου διάταξιν περὶ τῶν ἐπικτήτων ὑπὸ τῶν συζύγων.

⁵ Ὑπ' ἀρ. 59 ἔγγραφον τῆς 20 Φεβρουαρίου 1540.

⁶ Ὑπ' ἀρ. 65 ἔγγραφον τῆς 24 Μαρτίου 1541. Ἡ πώλησις εἰς αὐτὸ γίνεται ὑπὸ τῆς συζύγου συναινοῦντος τοῦ ἀνδρός.

§ 8. ΔΙΑΘΗΚΑΙ

Ὁ τύπος τῶν διαθηκῶν, ὡς παρουσιάζεται εἰς τὰ ἔγγραφα μας, δὲν διαφέρει τοῦ τῶν λοιπῶν νοταριακῶν πράξεων, εἰμὴ κατὰ τὸ ὅτι αἱ πρῶται εἶναι συντεταγμέναι ὑποκειμενικῶς. Κατὰ ταῦτα διὰ τὸν τύπον τῆς διαθήκης ἤρκει ἡ σύνταξις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νοταρίου παρουσίᾳ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.

Ἐκ τῶν εἰς τὰ χειρόγραφα μας περιεχομένων τριῶν διαθηκῶν, μόνον ἡ μία παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Ἐκ τῶν δύο ἄλλων, ἡ ὑπ' ἀρ. 21 τῆς 22 Μαρτίου 1539 διαθήκη τῆς χήρας Ἀννῆς Μεντρινουῦ, ἀτέκνου οὔσης, περιέχει πρῶτον ἐγκατάστασιν ὡς κληρονόμων τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν τῆς (ἀδελφοῦ καὶ ἀνεψιᾶς ἐξ ἀδελφοῦ) μὲ τὸν ὅρον τοῦ ἀναπαλλοτριώτου τῶν κληρονομαιῶν ὑπὲρ τῶν τυχόν κατιόντων ἐκ νομίμου γάμου τῶν ἐγκαταστάτων, ἐν ἐλλείψει δὲ τοιούτων κατιόντων, ὁρίζει, ὅπως περιέλθῃ ἡ κληρονομία ὡς καθολικὸν καταπίστευμα εἰς μοναστήριον καὶ ἐκκλησίαν.

Ἐκτὸς τῶν ἐγκαταστάσεων, περιλαμβάνει καὶ κληροδοτήματα πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν Γεώργιον Μαρμαρᾶν ἀμπελίου καὶ χωραφίου. Χαρακτηριστικὰ τοῦ κληροδοτήματος εἶναι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ὑπαρξίς τῆς ρήτρας τοῦ ἀμετακλήτου τοῦ κληροδοτήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ὅτι ἡ διαθέσις καθορίζει ρητῶς καὶ λεπτομερῶς τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον περιήλθον εἰς αὐτὴν τὰ κληροδοτούμενα ἀκίνητα. Ἀντιθέτως διὰ τὰ ἀφιέμενα εἰς τοὺς ἐγκαταστάτους κληρονόμους πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς οὐδεμίαν μνείαν κάμνει περὶ τῆς προελεύσεως των, δηλοῦσα ἀπλῶς ὅτι εἶναι «*κερὰ καὶ νικοκυρὰ*» τῶν κληρονομαιῶν τούτων ἀκινήτων.

Εἰδικῶς μὲ τὰ κληροδοτούμενα ἡ διαθέσις ἀναφέρει ὅτι τὰ ἔχει «*ἀπὸ τὸν Ντεμέντζον*», περαιτέρω δὲ διασαφηνίζουσα λέγει: «*νὰ μορὶ (ὁ κληροδόχος) νὰ τὸ (κληροδοτούμενον) ἔχει τῆς ἐξουσίας του, νὰ τὸ πουλήσῃ, νὰ τὸ χαρίσῃ καὶ νὰ το κάμει σα θέλῃ, ὡς καθὼς τὸ ἔχω τῆς ἐξουσίας μου, νὰ τὸ κάμω σα θέλω, ὥσαν καλλὰ μοῦ τὸ ἐφῆκεν ἡ μακαριτὴ ἡ κεράτζα μου ἡ κερὰ Καλλὴ τοῦ Ταρναρὲ περ ντεσταμέντι(ω), νὰ τὸ κάμω σα θέλω, ὡς καθὼς τὸ εἶχεν καὶ κείνη ἀγωγαστὸν ἀπὸ του Ντεμέντζου τὴν γυνέκα...».*

Ἡ διαφορὰ αὕτη ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ τρόπου κτήσεως τῶν διατιθεμένων ἀκινήτων, νομιζομεν, ἔχει σχέσιν μὲ τὴν διάκρισιν αὐτῶν εἰς *γονικά* καὶ *ἐπίκτητα*¹, καὶ ἦτο ἀνάγκη νὰ δειχθῇ ὅτι τὸ κληροδοτούμενον ἦτο ἐπίκτητον, καὶ

¹ Εἰς τὰ ἔγγραφα μας εἶναι διάχυτος ἡ διάκρισις μεταξὺ γονικῆς καὶ ἐπίκτητου περιουσίας. Περὶ αὐτῆς, εἰδικῶς διὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνδιαφέρει ἐνταῦθα, βλ. MALÉCOT et BLIN, op. cit., 104 ἐπ., P. VIOLET, Histoire du droit civil Français² (Paris, 1905), § 824, καὶ A. MARONGIU, ἐνθ' ἀν., 40 ἐπ. Ἡ διάκρισις αὕτη ἦτο γνωστὴ εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν δίκαιον (A. MARONGIU, ἐνθ' ἀν., 4 ἐπ.). Ἐπίσης καὶ εἰς τὸ δημῶδες

κατ' ἀκολουθίαν ἐγκύρως ἐκληροδοτεῖτο εἰς ἐξωτικόν, διότι, ἐὰν ἦτο γονικόν, ἔπρεπε νὰ περιέλθῃ μόνον εἰς *γονικάστην*.

Ἐκ τῆς λεπτομεροῦς περιγραφῆς εἰς τὴν ἀνωτέρω διαθήκην τοῦ τρόπου κτήσεως τοῦ κληροδοτουμένου ἀκινήτου ὑπὸ τῆς διαθέτιδος παρέχεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι κατὰ τὸ τότε κρατοῦν δίκαιον, ἐφ' ὅσον τὸ ἐκ κληρονομίας ἀνιόντος κροερχόμενον ἀκίνητον δὲν ἦτο εἰς τοῦτον γονικόν, ἀλλ' ἐπίκτητον, ἀπέκειτο εἰς τὸν ἀνιόντα διαθέτην νὰ καθορίσῃ ἐλευθέρως εἰς τὴν διαθήκην του, ἐὰν θὰ μετεβιβάζετο τοῦτο ἐκ τῆς κληρονομίας του εἰς τὸν ἐγκατάστατον κατιόντα του ὡς ἐλευθέρων (ἐπίκτητον), ἢ ὥφειλεν οὗτος νὰ τὸ ἔχῃ ὡς γονικόν, μεταβιβάζων τοῦτο ὑποχρεωτικῶς εἰς τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς του. Κατ' ἀκολουθίαν ἐν προκειμένῳ, ἐφ' ὅσον ἡ μάμμη τῆς διαθέτιδος Καλὴ τοῦ Ταρναρέ, ὡς λέγει ἡ παρούσα διαθήκη, τὰ ἐκληροδότησε διὰ τῆς διαθήκης της εἰς τὴν νῦν διαθέτιδα ἐγγονήν της Ἀνναν Μεντρινου, νὰ τὰ κάμῃ ὡς θέλει, ὡς ἀγοραστὰ ὑπ' αὐτῆς παρὰ τῆς γυναικὸς τοῦ Ντεμέντζου, δηλαδὴ ἐπίκτητα, αὕτη ἐγκύρως τὰ ἐκληροδοτεῖ πρὸς τὸν ἐξωτικὸν Γεώργην Μαρμαραῖν. Ἀτυχῶς στερούμεθα ἄλλης μαρτυρίας δυναμένης νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἄποψιν ταύτην ἐν σχέσει πρὸς τὴν διάκρισιν τοῦ γονικοῦ, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ αὕτη τῶν ὁρίων τῆς ὑποθέσεως.

Τὴν πρὸς τὸν Γ. Μαρμαραῖν παραχώρησιν χαρακτηρίζομεν ὡς κληροδότημα, καὶ ὄχι ὡς δωρεὰν αἰτία θανάτου, στηριζόμενοι εἰς τὰς χρησιμοποιουμένας ὑπὸ τῆς διαθέτιδος ἐκφράσεις «*ὥσάν καλλὰ μοῦ τὸ ἐφῆκεν ἡ μακαριτὴ ἡ κεράτζα μου. . . περ ριτσιαμέντω. . .*» καὶ γενικῶς εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου. Βεβαίως ἡ ὑπάρχουσα ρήτρα τοῦ ἀμετακλήτου τοῦ κληροδοτήματος, ἐὰν κριθῇ μὲ τὰς σημερινὰς περὶ διαθήκης ἀντιλήψεις, θὰ φανῇ ἀπροσάρμοστος πρὸς διαθήκην καὶ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς δωρεὰν αἰτία θανάτου. Οὐχ ἦττον δεδομένου ὅτι ὁ νοτάριος οὐδ' ἅπαξ μεταχειρίζεται τὸν ὄρον *δωρεὰ* ἢ *δώρημα*, ρητῶς δὲ χαρακτηρίζει τὸ ἔγγραφον, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ρήτραν τοῦ ἀνεκλήτου, ὡς *διαθήκην ὀρδιναρίαν*, λαμβανομένου δὲ κυρίως ὑπ' ὅψιν ὅτι ἡ διαθέτις δικαιολογεῖ καὶ ἀφίνει τὸ κληροδότημα τοῦτο ὡς *ψυχικὸν* — καὶ καθὼς λέγει εἰς τὴν διαθήκην «*ἀφίνω του αὐτὸν τὸ ἀνωγεγραμμένον πράμαν ὃ διὰ τὴν ψυχὴν μου*» —, τότε ἡ ρήτρα τῆς διαθήκης περὶ τοῦ

βυζαντινόν, (G. FERRARI, Formularii notarili, ἐνθ' ἀν., 48, τυπ. 6 στῆχ. 22, 49, τυπ. 7, στ. 24-25. Τυπικὸν βυζαντινοῦ συμβολαίου ἀρ. 10, εἰς Κ. ΣΑΘΑ, Μεσαιων. Βιβλ. ἐνθ' ἀν., 618, στ. 28). Ὅμοιως τὴν ἐγνώριζον καὶ αἱ Ἀσσίζαι τῆς Ρωμανίας (ἀρθρ. 133 κ.ἀ.) καὶ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κύπρου, (βλ. ἀνωτέρω σ. 143 σημ. 4). — Ὁ ὄρος *γονικόν* (πρᾶγμα) ἀπαντᾷ συχνότατα, προσέτι δὲ συναντῶμεν εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 22 τῆς 23 Μαρτίου 1539 πωλητήριον καὶ τὸν ὄρον *γονικάστης*. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι σημαίνει τὸν ἐξ αἵματος πλησιέστερον συγγενῇ, τὸν δικαιούμενον νὰ κληρονομήσῃ τὸ γονικὸν πρᾶγμα.

μὴ ἀνακλητοῦ εἶναι λίαν φυσική, δεδομένου ὅτι τὸ ψυχικὸν δὲν ἦτο ἀνακλητόν¹.

²Ανεξαργήτως τούτων, ἡ μὴ σύμπραξις εἰς τὴν διαθήκην ταύτην τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ παραχώρησις δὲν ἀσχεῖ ἐπιρροὴν εἰς τὴν νομικὴν μορφήν τῆς πράξεως, διότι καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 35 τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1540 ἔγγραφον, καίτοι ἀναμφιβόλως πρόκειται περὶ δωρεᾶς, δὲν φαίνεται παρισταμένη κατὰ τὴν σύνταξίν του ἡ πρὸς ἣν ἡ δωρεὰ σύζυγος, ἀλλὰ γίνεται αὕτη μονομερῶς ὑπὸ τοῦ δωρητοῦ συζύγου.

³Ἡ ἑτέρα ὑπ' ἀρ. 38 τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1540 διαθήκη γίνεται παρὰ τινος Κρητὸς τὴν καταγωγὴν, διαμένοντος ὅμως ἐν Νάξῳ.

Οὗτος ἦτο ἄγαμος καὶ διὰ τῆς διαθήκης του προνοεῖ περὶ περιουσίας αὐτοῦ εὐρισκομένης εἰς τὴν Κρήτην, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει ὑπ' ὄψιν του τὰ ἐν Κρήτῃ κρατοῦντα. Ἀξίον μνείας εἰς αὐτὴν εἶναι ὁ διορισμὸς ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης «*πρῶτον πάντων θέλω ἵνα ἔσται κωμεσάριος καὶ τοποτηρητὴς μου ὁ... τζενεράλμέντε, ἔτις ἀψέντε ὡσοῦν καὶ πρεζέντε ὡσοῦν τὸ ἴδιόν μου κορμὴ*». Ὁ διορισμὸς τοιοῦτου ἐκτελεστοῦ ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν κατωτέρω ἐξεταζομένην διαθήκην, εἰς τὴν ὁποίαν ὀνομάζεται «*κωμεσάριος καὶ προκουραδῶρος*», τοῦ δίδει δὲ ὁ διαθέτης ἐξουσίαν «*ποιῆσαι καὶ ποιεῖν ὡς τὸ ἐμὸν σῶμα*».

Περὶσσότερα στοιχεῖα διαφωτίζοντα τὸ ἔργον καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἐκτελεστῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἔχομεν. Ὑποθέτομεν ὅμως ὅτι ταῦτα ἐσχετίζοντο μὲ τὴν τήρησιν τῶν ὅρων τῆς διαθήκης, τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν διαφωνιῶν τυχόν μεταξὺ τῶν συγκληρονόμων, τῶν ὁποίων ὁ ἐκτελεστής ἦτο οἶονεὶ σύμβουλος.

⁴Ἡ τρίτη καὶ σπουδαιότερα τῶν διαθηκῶν μας, ὑπ' ἀρ. 39 τῆς 9 Νοεμβρίου 1540, γίνεται ἀπὸ ἑγγαμον, ὁ ὁποῖος ἔχει σύζυγον καὶ δύο ἄρρενα ἄγαμα τέκνα. Δι' αὐτῆς ὁ διαθέτης ἐγκαθιστᾷ κληρονόμους τὰ τέκνα του καὶ τὴν σύζυγόν του. Καὶ εἰς μὲν τὰ τέκνα του ἀφίνει ὅλα τὰ ἀκίνητά του, ὀρίζων ὅμως ὅτι τὴν οἴκησιν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν διέμενον, θὰ εἶχεν ἡ σύζυγός του, ἐνόσφ ἔζη. Πλὴν τῶν ἀκινήτων, ὁ διαθέτης εἶχεν ἄρκετὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἀφίνει εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του ὁμοῦ. Ἐπίσης ἦτο δικαιούχος καὶ ἐνὸς τέλους. Δι' αὐτὸ ὀρίζει, νὰ τὸ δώσῃ ἡ σύζυγός του εἰς ἓνα τῶν τέκνων των κατ' ἐκλογὴν τῆς.

Περὶ ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας διατάσσει ὁ διαθέτης, νὰ εἶναι ἡ σύζυγός του «*κερὰ καὶ νικοκερὰ*» μέχρις οὗτου τὰ τέκνα των φθάσουν εἰς νόμιμον ἡλικίαν γάμου, ὁπότε ἕκαστον τούτων θὰ λαμβάνῃ τὸ μερίδιόν του. Διὰ τῆς ρήτηρας ταύτης παρέχεται προφανῶς εἰς τὴν ἐπιζῶσαν σύζυγον τὸ δικαίωμα διοικήσεως καὶ διαχει-

¹ E. BESTA, Le successioni, ἔ.ἀ., 209.— Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐγγράφων μας φαίνεται ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ ψυχικοῦ ἦτο πολὺ εὐρύ.

ρίσεως ὁλοκλήρου τῆς κληρονομικῆς περιουσίας¹. Προσέτι ὁ διαθέτης ὑποκαθιστᾷ τὰ τέκνα του ἀμοιβαίως.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ διάταξις τῆς διαθήκης, καθ' ἣν τὰ τέκνα ὀφείλουν νὰ εἶναι « *εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ τὰ θελήματα τῆς μητρὸς των* » δυναμένης ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει νὰ στερῇ τῆς κληρονομίας τοῦ διαθέτου πατρὸς τὸ ἀνυπάκουον τέκνον. Ἐκ ταύτης προκύπτει ὅτι ἡ μήτηρ, θανόντος τοῦ πατρὸς, ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν τέκνων πατρικὴν ἐξουσίαν, ἀκόμη δὲ περισσότερον ὅτι δύναται ν' ἀποκληρώνη τὸ ἀνυπάκουον τέκνον ὅχι ἀπλῶς ἐκ τῆς ἰδικῆς τῆς περιουσίας, ἀλλὰ νὰ τὸ καθιστᾷ ἔκπτωτον καὶ αὐτῆς τῆς κληρονομίας τοῦ πατρὸς.

Προκειμένου δὲ περὶ τῆς συζύγου του ὁ διαθέτης ὀρίζει ὅτι ἐὰν αὕτη « *ἤθελεν εὔγει ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς* » ἢ « *ἤθελε δευτεροῦσαν δευθενθῇ* », νὰ γίνηται ἀμέσως ἔκπτωτος παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῆς περιουσίας του, περιερχομένης ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὰ τέκνα του. Εἶναι εὐλογον προσέτι νὰ δεχθῶμεν ὅτι εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἡ μήτηρ χάνει καὶ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τέκνων².

Τὰ ὀριζόμενα εἰς τὴν διαθήκην περὶ διοικήσεως τῆς περιουσίας ὑπὸ τῆς μητρὸς μέχρι τοῦ γάμου τῶν τέκνων, τὸ δικαίωμα αὐτῆς νὰ καταστήσῃ τὰ τέκνα ἔκπτωτα τῆς κληρονομίας τοῦ πατρὸς, ὥς καὶ ἡ ποινὴ τῆς δευτερογαμίας ἢ τῆς κακῆς διαγωγῆς τῆς μητρὸς, φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἐπανάληψιν κανόνων τοῦ κρατοῦντος τότε εἰς Νάξον δικαίου³.

§ 9. ΨΥΧΙΚΟΝ

Ἡ παραχώρησις διὰ διαθήκης ὑπὸ τύπον κληροδοτημάτων ὁρισμένων περιουσιακῶν ἀντικειμένων εἰς μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας ἢ καὶ ἄπ' εὐθείας πρὸς φυσικὰ πρόσωπα ἔχοντα ἀνάγκην βοήθειας, χάριν *ψυχικῆς σωτηρίας*, ἦτο συνήθεια σταθερά⁴. Ἐκτὸς ὅμως τούτων, μεταξὺ τῶν ἐγγράφων μας εὐρίσκεται καὶ ἰδιαιτέρα νοταριακὴ προᾶξις, ἡ ὑπ' ἀρ. 79, ἡ ὁποία ὀνομάζεται *ψυχικόν*.

¹ Τοῦτο εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνον μὲ τὸ δίκαιον τῆς Ἰσαυρικῆς Ἐκλογῆς. II, 5. K. E. ZACHARIÄ VON LINGENTHAL, *Geschichte* ¹, ἔ.ἀ., § 11, σ. 91. Καὶ εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἰταλίαν διὰ τῆς συζυγικῆς διαθήκης ὁ σύζυγος καθίστα τὴν σύζυγον *domna et domina* τοῦ οἴκου, A. MARONGIU, *La famiglia nell' Italia meridionale* (sec. VIII - XIII) (Milano, MCMXLIV) 232.

² Καὶ ταῦτα παρουσιάζουν ὁμοιότητα πρὸς τὸ δίκαιον τῆς Ἐκλογῆς.

³ Ἀνάλογοι διατάξεις ἀπαντῶσιν εἰς τὸ φεουδαλικὸν δίκαιον ἐν Γαλλίᾳ. Βλ. MALÉSCOT et BLIN, ἔ.ἀ., 390 καὶ Π. ΚΑΛΑΙΓΑ, *Περὶ ἐθίμων*, ἔ.ἀ., 193, 195.

⁴ Βλ. τὰς ὑπ' ἀρ. 21, 38 καὶ 39 διαθήκας, ὡς καὶ ἀνωτέρω σ. 145. *Ψυχικά* ἐδίδοντο ἐπίσης καὶ δι' ἄλλων δικαιοπραξιῶν· λ. χ. ἐγένετο σύστασις προικὸς διὰ τὴν ψυχὴν (ἐγγράφα ὑπ' ἀρ. 24, 27, 78).

Δι' αὐτῆς ἔγγαμος ἄτεκνος γυνή, ζῶντος τοῦ συζύγου της, ἀφίνει αἰωνίως μετὰ τὸν θάνατόν της διὰ ψυχικὸν εἰς μοναστήριον δλόκληρον τὴν περιουσίαν της, ἐνεστῶσαν καὶ μέλλουσαν, γονικὴν καὶ ἐπίκτητον, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ἀναπαλλοτριώτου καὶ τῆς χωριστῆς διαχειρίσεως. Περαιτέρω ἡ συνιστώσα τὸ ψυχικὸν — καθολικὴ τὸ θρήσκευμα — καθορίζει λεπτομερῶς τοὺς διαχειριστὰς καὶ τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεώς του.

Τὸ ψυχικὸν ἦτο προδήλως διάταξις τελευταίας βουλήσεως. Τοῦτο καθίσταται φανερόν ἐκ τῆς διατυπώσεως τῆς προκειμένης νοταριακῆς πράξεως, ἡ ὁποία ἔχει καταφανῆ ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῶν διαθηκῶν, καὶ ὅχι τῶν ἐν τῇ ζωῇ δικαιοπραξιῶν: « ἔχοντας τον νοῦν της καὶ τὴν ὑγίαν καὶ τὴν γλῶτταν καθαρὰν, θέλει οἰκία της βουλῇ καὶ θελήσεως καὶ κάμνη τὸ παρὸν ψυχικὸν εἰς ἄφειον τῶν ἁμαρτιῶν αὐτην καὶ τῶν γοναίων της. . . πρὸς τὸ ἄνωθεν γεγραμμένον μοναστήριον, τοῦ ὁποίου θέλει καὶ ἀφίνει ἀποθανόντας της εἰς ψυχικὸν καὶ ὄνομα ψυχικοῦ. . . »

Ἡ αἰτία θανάτου δικαιοπραξία αὕτη διεκρίνεται τῶν διαθηκῶν πρωτίστως ἐκ τοῦ σκοποῦ της. Διὰ τοῦ ψυχικοῦ κατελείπεται μετὰ θάνατον χάριν ψυχικῆς σωτηρίας ἡ περιουσία μόνον δι' εὐσεβεῖς ἢ ἀγαθοεργοὺς σκοποὺς (μνημόσυνα, λειτουργίας, κατασκευὰς ἐκκλησιῶν, ἐλεημοσύνας κ.ἄ.).

Ἐκτὸς τοῦ σκοποῦ, ἄλλο διακριτικὸν γνώρισμα φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ἐν Νάξῳ¹ τὸ ἀμετάκλητον. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου μας περιέχεται ἡ ἀκόλουθος ρήτρα: « . . . ἡ παροῦσα της νὰ εἶνε βεβαία καὶ ἀχάλαστος] νάχει ἄλλην γραφὴν καμωμένην ὡ γρᾶφαις, θέλει νὰ εἶνε νουλάδ[α] . . . νὰ μὴν ὑποτρὶ νὰ κάμει κόντρα ἐτουτηνῆς τῆς γραφ[ῆς] καὶ ἀν] κάμει νὰ μὴ ξάζει σὲ καμίαν κρίσι, μόνον ἐτούτην νὰ εἶνε ἡ πρώτη της καὶ ἡ ὑστερὴ της ». Ἡ ρήτρα αὕτη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πανηγυρικὴν παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ψυχικοῦ, δὲν ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο. Ὡς εἶδομεν ἤδη, ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 21 διαθήκην, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ χάριν ψυχικοῦ ἀφιέμενον δι' αὐτῆς κληροδότημα, ὅχι δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἄλλας διατάξεις τῆς διαθήκης, καὶ εἰδικῶς τὰς ἐγκαταστάσεις. Ἡ ὑπαρξὶς εἰς ἀμφοτέρω τῆς ρήτρας τοῦ μὴ ἀνακλητοῦ, καθιστᾷ λίαν πιθανὸν τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τοῦ κρατοῦντος τότε εἰς Νάξον δικαίου, καὶ ὅχι ἐξαίρεσιν ἀντιθέτου κανόνος.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ἐγγράφου δὲν προκύπτει, ἐὰν ἡ συνιστώσα τὸ ψυχικὸν ἄτεκνος γυνή εἶχε καὶ ποίους ἐξ αἵματος πλησιεστέρους συγγενεῖς, διὰ νὰ κρίνωμεν, ἐν καταφατικῇ περιπτώσει, τίνας ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο ν' ἀποστερήσῃ αὕτη τῆς γονικῆς περιουσίας, ἀφίνουσα αὐτὴν εἰς ψυχικόν.

¹ Ὅπως καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, βλ. ἀνωτέρω σ. 146 σημ. 1.

Σχετικῶς μὲ τὰ ψυχικά, φαίνεται ὅτι εἰς τὴν Νάξον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἴσχυον ἀνάλογοι διατάξεις μὲ τὰς τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου, καθ' ἃς ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀδιαθέτως ἀποθνησκόντων ἀτέκνων τὸ τρίτον διετίθετο *ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας*¹. Τὴν ἐκδοχὴν ταύτην εὐνοοῦν αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι ῥῆτραι τῶν προικοσυμφώνων μας διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀτέκνου γάμου, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν διαφαίνεται τοιαύτη ἐκ τοῦ νόμου διάθεσις εἰς ψυχικά, διότι αὗται μόνον περὶ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν τῶν συζύγων ὁμιλοῦν ὥς ἐχόντων δικαίωμα κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ τόπου (*κατὰ τὴν τάξιν*) ἐπὶ τῆς κληρονομικῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιοῦντος ἀδιαθέτου ἀτέκνου συζύγου, ποτὲ δὲ περὶ ψυχικῶν².

Τὰ ψυχικά, τόσον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν Δύσιν, ὀφείλουν τὴν κατὰ τοὺς Μέσους Χρόνους ἐπικράτησιν καὶ εὐρεῖαν διάδοσίν των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

¹ Περὶ αὐτῶν βλ. Γ. ΜΑΡΙΑΔΑΚΗ, ἔ.ἀ., 273 ἐπ. — Παρεμφερεῖς διατάξεις πρὸς τὰς βυζαντινὰς ἀπαντῶσιν εἰς Σικελίαν καὶ Βενετίαν, E. BESTA, *Le successioni* ἔ.ἀ., 111.

² Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 10 ἔγγραφον ὁ προικοδότης δίδει ἀπλῶς δικαίωμα εἰς τὴν προικισομένην, ὅπως, *ἐὰν αὕτη θέλῃ*, διαθέσῃ εἰς ψυχικά μόνον μέχρις ὠρισμένου ποσοῦ ἐκ τῆς προικὸς τῆς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον περιέλθῃ εἰς τὴν ἀδελφὴν τῆς.

Α'. ΠΙΝΑΞ

ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ*

(Οἱ διὰ παχέων στοιχείων ἀριθμοὶ ἐμφαίνουσιν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐγγράφου, οἱ διὰ λευκῶν τοῦ στίχου, οἱ δὲ διὰ ἡμιπαχέων τῆς σελίδος)

- Ἀβδελόνερον 42, 8 82, 20
 Ἀγγελέττα 77, 30
 Ἀγγελοχαιρέτιστος 79, 3, 20, 22
 Ἀγγερασὶ 5, 27, 28 6, 21 48, 16
 77, 23, 31 81, 6, 13
 ἁγία Αἰκατερίνη 38, 39
 » Εἰρήνη, Ἐρήνη 39, 11
 67, 13
 » Μαρίνα 8, 14
 » Παρασκευή 39, 8
 » Τριάδα 23, 9
 ἅγιοι Πάντες 21, 46
 » Σαράντες 7, 46
 ἅγιος Ἰσίδωρος 69, 10
 » Ἰωάννης ὁ Στρατηλάτης
 23, 10
 » Μάρκος 38, 50 65, 31, 34
 » Μερχούριος 61, 10
 » Παντελεήμων 22, 3 27, 43
 28, 2 44, 2-3 46, 7-8 53, 2
 (βλ. καὶ μέγας Παντε-
 λεήμων).
 » Πέτρος 7, 6, 11 21, 46-47
 22, 19 27, 15
 Ἀγκωνιτιάνος Πέτρος 1, 36-37
 Ἀγριλιά 36, 6
 Ἀζάπης Μπαλντράς 6, 17-18
 49, 4
 Ἀθηναῖος Δημήτριος 49, 4
 76, 19 — Ἰωάννης 30, 37
 49, 3, 10, 13 51, 3, 26
 Αἰγαῖον ἢ Ἀρχιελάγονος ἢ
 Νάξου Δοῦκες, Δουκάτον 1,
 2, 113 ἐπ., 117, 118, 119,
 123, 127
 Ἀκριβὸς Ἀλέξιος 65, 37 — Μα-
 νουήλ 68, 31 — Μιχάλης 83, 6
 Νικολὸς 29, 16 36, 26
 Ἀλαράκος Πέτρος 20, 3, 28,
 39, 52 — Ρήνη ἢ Κατραμαδο-
 πούλα 20, 4-5, 12, 14, 20, 21, 27,
 38, 42, 47, 51, 53, 61
 Ἀλάφρος Ἰωάννης 3, 7
 Ἀλεφρούς Πέτρος, Περρού-
 λης 11, 47 24, 64
 Ἀλιμπέρτος 39, 12, 52
 Ἀλλάζας, τῆς, Ἀννούσα 80, 11
 19-20
 Ἀμάης Ἰάκουμος 77, 46 —
 Φραντζέσκος 77, 46
 Ἀμπράμος Κωσταντῆς 22, 37
 — Νικολὸς 52, 29 — τῆς Πο-
 λίνας Νικολὸς 41, 46 — Πέ-
 ρος 52, 11 58, 7
 Ἀνάπλας Γεώργιος ὁ Ροδίτης
 81, 41, 42-43
 Ἀναπλιώτης 78, 55 — Κυριά-
 κος 5, 23 13, 3, 4, 10, 13, 20, 21,
 29 14, 6, 9, 13, 14, 19, 25, 28, 30,
 37 — Πέτρος 35, 21
 Ἀνδραβίδα 117
 Ἀνεραῖδα Νικολοῦ Ἀγγελίνα
 81, 5, 6, 13, 20, 26, 34 — Καλὴ
 81, 2-3, 5, 11
 Ἀννέζα 48, 6, 9
 Ἀντώνης 5, 62
 Ἀντώνης Τζάν 68, 8,
 Ἀντωνὴ Μιχάλη Ἀννέζα 12, 6-7
 14-15, 21, 29, 34, 38 — Φλώριος
 12, 6, 14, 21, 28, 34, 38 25, 38
 Ἀντωνίτζη Φιλίππου Ἀντώ-
 νια 9, 4, 11, 14, 15, 23
 Ἀξια 1, 11 13, 6 (πρβλ. Ναξία)
 Ἀπανωμερίτης 48, 6
 Ἀπεραθίτης 86, 8
 Ἀπεραθὸς 17, 5, 6 121
 Ἀρβανίτης Ἀντώνης 62, 7-8 —
 Στέφανος 88, 5
 Ἀργανάκης Μόσχος 87, 33
 Ἀρκαδιώτης Δημήτριος 83, 38-
 39 — Ἰωάννης 45, 38
 Ἀρμένης Ἰωάννης 18, 38
 Ἀρμενοπούλου Ἐξάβιβλος
 116 σημ.
 Ἀρμπά τοῦ Μιχέλης, Μιχε-
 λῆς 7, 23 — 20, 33-34
 Ἀρτινόπουλος Δημήτριος 61, 25
 Ἀρχοντία 17, 8
 Ἀρταλιώτισσα 70, 15
 Ἀρταλιώτης Μαρκουλῆς 13, 7-8
 14, 4, 10, 14, 17, 20, 21, 24, 31, 37
 Αὐλία 2, 7 3, 7
 Ἀφεντικός Μιχάλης 27, 49, 56
 Ἀχαψ, 26, 25 37, 7, 9
 Βαρβαρόσας Χαῖρεδιν 113
 Βάρδας Γερόνυμος 7, 46 —
 Διαμάντα 58, 2, 3, 4, 9, 14, 18, 21
 Βαροῦχος Κυριακοῦ Νικόλας,
 88, 3-4, 17, 19, 27
 Βάρτη 17, 7
 Βασιλῆ, ἢ 16, 9
 Βασιλικὸν 48, 15
 Βασσάλος Μαθίος 3, 7 — Ἀν-
 τριάνα 11, 4-5, 6, 9, 18-19, 20,
 25, 28, 32, 37, 39
 Βενετάντος Μανούσος 42, 31-32
 72, 2-3 — Νικολὸς 38, 11, 29-
 30, 31
 Βενετία 113, 115 καὶ σημ. 2,
 116, 119, 149 σημ. 1
 Βενετικοί 65, 32
 Βερώνας Γιάκουμος 23, 49
 Βιάρος Γεώργιος 83, 39
 Βιζαράς Γραῦ Μπατῆς 6, 81
 Βινετζιάνος Πέτρος 87, 2 —
 Ἀννούσα 87, 4, 15, 20
 Βιτζέντζου Ἑλένα 66, 10
 Βλάσης Γεώργιος 25, 5, 14, 23,
 29 — Μιχάλης 25, 4-6, 8 9, 13,
 23, 29, 39-40
 Βλαστός Ἰωάννης 83, 5 — Λαμ-
 πριανός 15, 26 — Ῥωμανός
 1, 4, 7 — Σταμάτης 87, 6, 21, 27
 Βλαστός Νικόλαος τοῦ Προ-
 φήτη 1, 4
 Βλαχάκης 6, 24 — Ἰωάννου
 Σταυριανός 29, 6, 9-10, 12, 29
 Βλαχάκη Ἰωάννου Στανίτσα
 29, 3-4, 5
 Βλάχος Ἀντώνης 36, 9
 Βλίζου Ἀντώνια 9, 3, 7 — Μαρ-
 γαροῦ 9, 5-6, 8 17, 21-22
 Βόθρου 47, 6, 10
 Βούλγαρης Τομαζῆς 45, 33 —
 Ἄννα 45, 5, 8, 18 — Ἀντωνία
 45, 2-3, 4, 18, 32
 Βουνί 26, 39
 Βουρλίες 38, 25
 Βρυώνης τοῦ Σκόρτζου Λέων,
 Λέος 27, 3, 6, 8, 13, 27, 33, 39 40
 41 — Καλὴ 27, 9, 11, 13, 31 —
 Μαργαρίτα 27, 6, 44
 Βρύση, 40, 28
 Γαβαλλᾶς Ἀντώνης 54, 12
 Γαλάτης Τζαννετῆς 81, 42, 43
 Γᾶς Λουρέντζου Φραντζέσκο
 34, 4-5
 Γασπάς Ἰωάννης 14, 12
 Γάτος Φραντζέσκος 71, 6 9, 15,
 18, 23 — Ζαμμία 71, 9
 Γεμέλου Κωσταντῆς 57, 3

* Εἰς τοὺς πίνακες δὲν διετηρήθησαν αἱ ἀνορθογραφίαι τῶν κειμένων.

- Γερακάκης Αὐθεντικός Ἀντώνιος 43, 38
Γεροντόπουλος Μαθίος 18, 18-19, 37 27, 48 — Στέφανος 17, 5, 14, 18, 28, 32, 37
Γερότζι 24, 56
Γεωργίος 52, 9 78, 13
Γεωργίου τῆς Παυλῆς Καλή 37, 5, 20, 24 — Μαρία 37, 2-3, 4, 19, 24
Γεωργούλης 28, 9
Γιακουμή Ἰωάννης 41, 7-8, 10-11, 17, 19 72, 8
Γιακουμίν 50, 6
Γιάκουμος μαστρ' Ἀντρία 6, 33, 34-35
Γιαμάδαινα 1, 11 — Ἀννέζα 70, 5, 10, 14
Γιαμάδαινας Ἑλένη 70, 6-7, 9
Γιαννούλη Γιάννης 17, 8
Γιαφίνα 63, 5
Γιλιώνης Ντονάδος 82, 4, 5, 17, 26, 34, 37 — Μαρία 82, 5-6
Γληνᾶδες 17, 8-9
Γλουμάκη Ἄννα 5, 5, 8, 14, 21, 30, 33 — Μάρκος 5, 5
Γοζανδίνος Γιαννούλης 47, 4
Γοργούρης 40, 33 — Γεωργι-
λῆς 26, 58-59
Γουλάς 5, 69
Γράσσοις Ἀνδρέας 53, 4, 12, 14-15, 16, 19
Γρατζίας 24, 25
Γριλιώνης Ντονάδο 66, 41
Γριμάνης 30, 16
Γρίσπος Ἀντώνης 5, 37
Γρίσπος Ἀντώνη τοῦ Φλώ-
ριου Νικολέττα 27, 23 24
Γυρίον, Γύρι 32, 5 51, 7 78, 14, 17

Δαμαριώνα 75, 8, 22
Δανιὴλ 38, 34
Δάτζης Ἰάκωβος, παπᾶς, 75, 9
Δεμέντζος Τζαννέτος 80, 25-26
Δημητράκη Νικολάου Γεώρ-
γιος 64, 7, 12, 14-15 29, 35
Δημητράκη Ἰωάννη Δημή-
τριος 64, 6 — Ρήνη 64, 5, 9, 24
Δημητράκη Νικόλας 64, 11
Δημητράκη Ἰωάννης 72, 9
Διαμάντας, τῆς, Ἰωάννης 59, 26
60, 39-40
Διασκοῦφος Βασίλεις 16, 5, 8
10, 16, 17-18, 22
Διασκοῦφος τῆς Κουντούρας
Βασίλεις 74, 38
Διασκοῦφος Νικόλδς 8, 28 27,
16 — Ἰωάννης 5, 27
Διασπρηνοῦ Νικολοῦ τοῦ Ρο-
δίτη Ἀννοῖσα 78, 6-7, 9, 11
Δρομοκάτης Ἀνδρέας 44, 22 —
Νικολοῦ Ἀνδρέας 35, 3, 10,
14 — Ἀνδρέα Εἰρήνη (βλ.
Μίνεγας, τῆς, Ἐρήνη) — Μι-
χάλης 21, 91 — Νικόλδς 35,
3 4 48, 2-3, 10 — Νικολοῦ
Καλὴ 35, 2 3 48, 5, 10, 23
Δρυάδες 17, 10
Δρυμαλία 7, 23 20, 34 25, 7 28,
8, 121
Ἐγκαρὲς 8 14, 43 26, 18, 24, 38
37, 7 39, 16 68, 7 70, 14-15
Ἐγκαριὲς 83, 7 87, 6
Ἐλάτες 60, 9
Ἐξω Μπούργος 8, 1-2 10, 2-3
Ἐξω Πόρτα 5, 2
Ἐξω Πόρτο 65, 3 70, 2
Ἐξωποργος 3, 1-2 35, 2 38, 3
48, 2 58, 1 66, 2 81, 2-3
Ἐβραῖος, -α 16, 3, 4, 7, 17 29, 25
30, 12 38, 34 35
Ἐβριακή 10, 21 18, 7

Ζαχαρίας Ἰωάννης 82, 41 2, 3
Ζήρια 40, 28
Ζηριώτης Νικόλαος 6, 81
Ζύγης 40, 31 — Γεώργιος 43, 33

Θεοδωρῆ, παπᾶ, Μαθίος 62, 26
Θεολογίτης, Θεολογίτης Ἀντώ-
νιος 48, 33-34 70, 2-29 — Δη-
μήτριος 44, 21
Θεσσαλονίκη 116 σημ.

Ἱεροσόλυμα 140 σημ. 8, 141
σημ., 143 σημ. 4, 145 σημ.
Ἰωάννης 3, 13 52, 8 58, 4, 10,
15, 23 67, 4, 21 78, 27 85, 12
Ἰωάννη τοῦ Παριανοῦ Νικο-
λδς 23, 3-4, 21-22, 30, 33, 41

Καγιάννης 28, 9
† Κάθανάντα 36, 7
Καλαβράκης 3, 10 — Κατερίνα
3, 4, 16, 35 — Φλουρέντζα 3, 2-3,
4, 8, 10-11, 12, 15, 22, 25, 26, 34
Καλαβρός Μανόλης, Μανουήλ
9, 29 70, 47 78, 54 — Νικόλαος,
Νικόλδς 32, 17 18 50, 24-25
Καλαμαράς Λέω, Λέων 13, 35-
36 14, 44 39, 44-45 — Γιαννά
24, 17
Καλαμίας Νικόλαος 30, 6-7, 9
— Πέτρος 58, 26 27 67, 14
69, 8, 17, 21, 24
Καλαμούρια 10, 23 21, 17-18 27,
22 29, 19 40, 38-39 77, 25 78, 19
Καλαμούρια Κάτω 46, 7
Καλαφάτης Νικόλδς 59, 6-7
Καλικατᾶς Λιανός 12, 48
Καλιναροῦ 54, 11
Καλλονᾶς Γεώργιος 35, 21 —
Νικόλδς 81, 12
Κάλμπος Μπατέστος 8, 15 67, 5
— Τζουάννε 37, 12

Καλόγεροι 86, 7
Καλοειδῆς Μανόλης, παπᾶς,
21, 15-16 — Μάρκος 21, 27
52, 6
Καλοξυλίτης 6, 24
Καλόξυλος Ἀπάνω 12, 9
Καλοστέφανος 42, 9
Καλονδᾶς Γεώργιος 76, 20 —
Γεώργιος τῆς Ἀγγελίνας 80,
3, 25 — Ἰωάννου Λιανῆ 80,
4-5, 8
Κάλυβος, ἡ 47, 28
Καμπανία 141 σημ.
Κάπας Μάρκος 69, 16 — Φραν-
τζέσκου Μάρκος 86, 5 —
Φραντζέσκου Καλὴ 86, 4,
15, 17, 24
Καπετανίος Βασίλεις 74, 3
Καπῆς Ἀντώνιος 30, 37
Κάρμπος Μπατέστος 4, 2-3, 4 —
Μαργαρίτα 4, 5
Καρτελῆς, Καρτελῆς Μιχαήλ,
Μιγάλης 73, 1, 4 74, 5
Κάσταν 54, 13
Καστελλανάκης Νικόλαος 3, 41
— Φραντζέσκος 15, 7
Καστελλᾶνος Μανουήλης 1, 37
Κάστρον 38, 35 40, 52 70, 17
Κάστρον Ἀπάνου, Ἀπάνω, 5,
68 24, 52 53
Κάστρον Μέσα 4, 2 12, 2, 5 14,
26 19, 1-2 23, 3 21, 3 36, 2
40, 3, 16 42, 3 43, 2, 4 46, 2
47, 3 54, 2 64, 2 71, 2 77, 2
82, 3-4
Καστροντεβίκου Φραγκούλης
11, 48
Καταλοῦζος Μάρκος 77, 45
Κατελοῦζα Κατερίνα 4, 3-4
Κατεργάρος 38, 22
Κατερίνα 75, 7 76, 1, 7, 14, 16
Κατζιάννη Ἰωάννη Δημήτριος
42, 7 — Ρήνη 42, 5
Κατζίγκρηνη 5, 24
Κατζιφάρα Ρήνη 17, 3, 4, 6, 12,
21, 26, 27, 31, 34, 38
Κατζουριάτης Ἰωάννης 3, 4-5,
9, 18, 23, 28, 33
Κατζουρόπουλος 18, 18 63, 28
64, 45, 67, 27
Κατουρίας 26, 18
Κατραμποπούλα Ρήνη 20, 4-5,
12, 14, 36 47, 51, 53, 61
Κάρμιας Ἀντώνης 20, 6, 18, 22,
24, 29, 38, 40, 42 46, 53, 54, 60, 67
— Μαρούλα 20, 7, 8, 19, 23-54
Κερά 5, 24 79, 16, 20, 22
Κερά Ἀγγελοχαϊρέτιστος 79,
20, 22 (βλ. καὶ Ἀγγελοχαϊ-
ρέτιστος).
Κερά Μητρόπολη 6, 50-51
Κέρυρα 116 σημ.
Κέφαλος 62, 27

- Κερχές 16, 9
 Κηπουρία 83, 5
 Κίκρια Φιλίππα 21, 21-22
 Κίναρης 'Ιωάννης 37, 30
 Κινίδιος 12, 48
 Κιντία 58, 6 66, 9
 Κληρικᾶς Σταυριανός 17, 7
 Κοζακή 24, 23
 Κοκκολεντοῦ 62, 7
 Κοκκόλης 'Αλέξανδρος 8, 6
 Κολοβῆς, τῆς, Μιχαῆλης 24, 8
 Κολοκυθόπετρα 84, 7
 Κολυβάς 'Αντώνης ὁ Πετρο-
 κούρης 2, 27 22, 37-38
 Κολυβίτζης 'Ιωάννης 13, 37
 14, 45 20, 33 — Τζαννίνα 5, 57
 Κοιμνένος Σταμάτης 75, 8
 Κονταρή 71, 13, 21
 Κοντολένης, τῆς, Μαργαρίτα,
 24, 29-30
 Κοπριά 37, 9
 Κορασιδᾶς βλ. Πανταλέου Νι-
 κολοῦ Διαμάντα
 Κορέσης 'Ιωάννης 74, 3
 Κορογγίλος 'Ιακουμάκης 3,
 42 4 — Φραγκίσκος 114
 Κορρές 44, 6
 Κορυφῶν 77, 5-6
 Κορφαίτης 'Ιωάννης 74, 10,
 16, 18-19, 26 29, 34-35
 Κορώνη 116 σημ.
 Κουστέρη 6, 49
 Κότι 10, 24
 Κότισσα 'Αννα 38, 36
 Κούκουλας Νικόλας 8, 5, 8, 11,
 19, 23, 25, 43, 44, 47, 51 — Μαρία
 8, 6, 19, 23, 26, 45
 Κουλιπατάς Νικολάου 'Ιωάν-
 νης 63, 6 — Πέτρος 63, 6 —
 'Αννέα 63, 5
 Κουλούρης 'Ιωάννης 16, 5-6, 7
 Κούμουντας Βασίλειος 39, 21-22
 — 'Ιωάννης 74, 11, 14, 19, 20,
 27, 29, 31 32
 Κουρκοδιάρης 'Ιωάννης 11, 8
 — Φίλιππος 2, 4, 9, 13, 15, 20,
 — Νικολοῦ Μαρίνα 29, 6 7, 9,
 14, 18 — Φιλίππα 29, 10, 12
 Κουτζουνάδη 'Αννα 6, 10, 12,
 15 48 — 'Ιωάννης 5, 66-67
 6, 4, 5-6, 9, 15, 20, 26, 29, 33, 45 —
 Φιλίππα 6, 6, 9, 15
 Κουτσορόπουλος Γεώργιος,
 Γεώργης 11, 47 41, 26 55, 8,
 13, 17 56, 3 — Δημήτριος 51,
 27 — 'Ιωάννη Πετρινόλα 55,
 4-5 56, 1
 Κουτούλης 'Ανδρέας 3, 13-14
 11, 4, 6, 9, 18, 20, 25, 27, 32, 36, 39
 Κουφός 'Ιωάννης τοῦ 'Αγγε-
 λῆτου 22, 10-11
 Κουχλῖος Μανουήλ, Μανόλης
 47, 5, 6, 18, 21, 32, 40-41, 42
 Κραύγας Λέως 86, 2, 6, 8, 9, 16, 26
 — Μανουήλ 44, 4, 7, 12 — Μα-
 ρία 63, 6-7, 9, 10, 14
 Κρήτη 38, 5, 10, 13 65, 34 116
 σημ., 119 σημ. 3 καὶ 4
 Κρητικός 79, 25 — Κώστας
 52, 7
 Κρητικοῦ Μιχαῆλ Νικόλαος
 55, 24
 Κρισέντζος Μαθῖος 20, 69 23,
 7, 10, 17, 23, 27, 31, 34, 40, 44
 Κρίσπος 'Αντώνης 23, 13-14
 55, 6 77, 45-46 — Μάρκος 21,
 28 25, 42 29, 21 74, 24-25 78,
 20 — Μωϋσῆς Νικόλας 51, 12 —
 Νικόλας 8, 28 34, 5 — Τζουάν-
 νης Τζουάννης 10, 21-22 16, 11
 33, 11 40, 69 70, 16 — Τζουάν-
 νης Πέτρος 71, 29
 Κρίσπος 'Ιάκωβος Β' 119 —
 'Ιάκωβος Δ' 114 — 'Ιωάννης
 Δ' 114
 Κρουσέντζου Νικολοῦ Μαρία
 79, 5
 Κυλῆντρα 18, 8
 Κυριώτης Λουρέντζος 80,
 26 27
 Κύπρος 140 σημ. 8, 143
 σημ. 4, 145 σημ.
 Κυρία 'Αταλιώτις 74, 17,
 26-27
 Κυριακοῦ Μαρία 33, 8
 κνὴρ 'Ασώματος 26, 38-39
 Κωνσταντῆς 37, 29 — Κων-
 σταντῆ Ρωμανός 41, 8
 Κωνσταντινούπολις 48, 8
 Κωνσταντινουπόλεως λατῖνος
 Αυτοκρατορ-ία 115, 116,
 118
 Κωστόπουλος Μάρκος 45, 5, 9
 12, 19, 21, 23, 26, 32, 33, 34 —
 Γεώργης Γαλανός ὁ Μουρ-
 τᾶτος 18, 4, 8, 14, 17, 22, 25, 32
 Λαγκάδα 11, 7 47, 28 69, 12-13
 Λαγκάδια 59, 6 60, 8, 35 61, 7
 Λαζαρή Μαρία 39, 51 — 'Αντώ-
 νη Νικόλαος 31, 4, 5 — Μα-
 ρία 31, 3
 Λαλουμάς Κώστας 48, 5, 8
 Λαρδία 5, 62 19, 9
 Λέων Νικόλας 64, 45
 Λευκάρον 'Αθανάσιος 68, 2-3, 6,
 12, 16, 23 88, 6
 Λιβανό 24, 53
 Λιβάνιν 10, 24, 26,
 Λιβάνιον 40, 52 77, 26
 Λιού Νικόλας τοῦ παπᾶ Νι-
 κηφόρου 3, 40-41
 Λιανή 21, 23, 28, 31, 41, 79, 82, 83
 Λιμπράντος Τζάννης 84, 45
 87, 33
 Λόγγος 'Ανδρέας 5, 31
 Λορδᾶς Φίλιππος 47, 53
 Λουμπαδόρη Κατερίνα βλ.
 Τραμουνζάνη
 Λούροι 24, 19, 33
 Λούρον 8, 14
 Μαγδαληνή 77, 12
 Μαγκάναρα 47, 26
 Μαγκλαβεράδες 41, 7
 Μάγκος Γιάκουμος 59, 3 60, 5
 — Γιάκουμου Καλή 59, 3, 5,
 10, 14 60, 4 61, 4 — Γιάκου-
 μου Πνευματική 59, 4 60, 5
 Μακρῆς 'Ιωάννης ὁ 'Αναπλιώ-
 τῆς 78, 55
 Μαλκὲ 16, 4
 Μαμωνᾶς Νικόλαος, παπᾶς,
 49, 39
 Μανόλης 88, 34
 Μανηλάς Τζακισμένος 'Ιωάν-
 νης 50, 3, 9, 11 — Μαρία 50, 6
 Μάραγγας 'Ιωάννης 34, 6
 Μαραθῆς 38, 33
 Μαργαρίτα 23 6 81, 9
 Μαρή, Ντὲ 'Αντώνης 41, 4, 9
 47, 53 — Γιαννούλης 15, 16 17
 23, 13 64, 27, 44 — Γιουμά-
 κης 21, 21 29, 20 41, 4, 8, 10, 12,
 14-15, 16, 20-21 — Μπατέστος
 42, 3-4, 6 64, 2-3, 6, 25 — Μπα-
 τέστου Ρήνη 42, 5-6
 Μαρία 52, 9
 Μαρκᾶδος Φραγκίας 7, 4, 12, 16,
 24, 30, 37, 45 44, 4, 10, 15-16 —
 Μαρία 7, 5 — 'Αλιμπέρτου
 Κατερίνα 69, 6
 Μαρκίας 34, 5 70, 12
 Μάρκου Νικόλαος 46, 23
 Μαρκουλήδαινα 8, 17
 Μαρκάρης Γεώργης τοῦ Ροδί-
 τη τοῦ λεγομένου Καρᾶ 21,
 51-52, 61, 71, 74, 79, 80, 85
 Μαρκάρης Γεώργιος 78, 4, 10,
 16, 47 — Γεωργίου 'Αννα 78,
 5, 11, 16, 19
 Μαρτζέλλος Φραντζέσκος 39, 45
 Μαρτζούκου Μαρίνα 9, 8-9
 Ματζαμᾶς Μανόλης 56, 6
 Μαυρογεώργης Γιάκουμος 74,
 38-39
 Μαυρομάρι 47, 10-11
 Μαυρομάτης 48, 13 — 'Αντώ-
 νης 73, 6 — Νικόλας 10, 3, 4,
 12, 15-16 — Τριαντάφυλλος
 32, 5 — Φραντζέσκος 32, 5
 Μαυρόπουλος Νικόλαος ὁ
 Μοῦγγος 39, 2, 3 — Νικολάου
 Δημήτριος 39, 13, 38, 39 — Νι-
 κολάου Μανουήλ 39, 11, 39 —
 Σάντα 48, 16 — Σταμάτης 15,
 14, 18, 20, 27 — Σταμάτη Μα-
 ρία τῆς 'Αγγελίνας τοῦ Γεωρ-
 γάκη 15, 3-4, 8, 10, 17, 20, 26

- Μαυρώνιας Ἀντώνης 1,3—Ρή-
νη 1,6,9,13,21,24,31 — Ζαμ-
πέττα 1,7
μεγάλος Γεώργιος 6,52,28,
11,74,14-15
• Ἠλίας 3,2 35,2 38,3
48,2 58,1 66,2 81,3
• Θαλαλαῖος 52,5-6
• Θεολόγος τῆς Πάτμου
78,22
• Νικόλαος 11,8
• Ταξιάρχης 67,10
μέγας Ἀντώνιος ὁ Περγου-
βάλης 70,17
• Ἀντώνιος ὁ Φράγκικος
80,10
• Γεώργιος τῆς Ἐλάτης
60,9
• Γεώργιος ὁ Κατεργά-
ρης 38,22.
• Γεώργιος ὁ Μόσχος
38,16
• Ἠλίας 17,9 48,12
• Ἰωάννης ὁ Θεολόγος
τοῦ Παπαρμάκη 38,27
• Ἰωάννης ὁ Θεολόγος
τῆς Πάτμου 21,25 38
• Παντελεήμων 21,76 27,
22
Μεθώνη 116 σημ.
Μέλανες 55,24
Μελιμόντζα Μαθίος 54,17,20
— Μαθίου Μαρούλα 54,25
— Μαθίου Ράμπελα 54,4,32
Μενδρινός 74,2
Μεντρινούδαια Ἄννα 21,2,59,
70,90
Μεντρινός Ἀντώνης 27,5,8,28,
40,45, 65,37-38—Δημήτρης
27,5,8,11,29,40,46—Θεοδωρῆ
Ἄννα 21,3-4,59,70,90 — Νι-
κόλος 40,7
Μέρμηγκας Ἀντώνης 27,55-56
Μέρμηγκας Ἀντώνης ὁ Μουρ-
τάτος 18,38
Μεσαρία 54,8
Μεσόλια 10,24 25
Μήλος 35,5
Μηνιάτη Νικολοῦ Ἀντριάννα
10,11,15,26,30,44,51,52—Κα-
τερίνα 10,4-5,15,44,45,56
Μηνιάτης Πανταλέων. Παντο-
λέως 12,17 35,9 38,9 41,3
52,3 55,4 57,6-7 61,3 82,1-2,
2,3,5,6,112,131 — Παντε-
λής 5,6
† Μικοντίτι Νικόλος 16,29
Μίνεας, τῆς Ἐρήνης 35,4-5,
12,16
Μισόρραχον 41,5
Μιχαλάκης 73,1
Μιχαλίτσανα Μαρία ἡ Κανα-
βαρία 81,7
Μιχαλίτσης Μαθίος 21,91 66,
6-7—Ματθαῖος 31,10
Μιχελάκης 74,6
Μοδινός Γιάκουμος 21,16—
Ἰωάννης 21,14,31,37,78 32,
2-3,6,8,13 — Στελιανός 21,3
— Στελιανοῦ Ἄννα 32,1-2,3
— Νικόλαος ὁ Μηλαῖος 26,
3-4,5,8,13,28,30,47 — Νικο-
λάου Μαρία 26,9,11,34 —
Νικολάου Φλούρη 26,6,13
Μονή 39,52 40,23
Μονίτζια 40,19
Μονόρχης Νικόλος 18,6
Μορέως πρίγκιψ, πριγκιπάτον
115,116,117
Μορφινός ὁ Σκαλιάρης 68,
30-31
Μόσκαινας, τῆς, Μᾶρκος 7,11
Μοσκόπουλος Λιανός 77,47
Μόσχος 38,16
Μοσχόπουλος Γιαννούλης 69,
31 — Κωνσταντῖνος, παπᾶς,
5,90-91
Μόσχος Ἀντώνης 46,8 — τοῦ
Κούνελι Γεώργιος 32,18
Μοσχούτης 2,7
Μούκος 69,17
Μούναρη τοῦ Ἀρφανοῦ Κατε-
ρίνα 10,28
Μουράτ Γ' 114 σημ. 2
Μπαγούνης Ἰωάννης 6,21 —
22,5,8,17,21 24,32 — Στελια-
νός 20,69 67,12 — Στελια-
νοῦ Ζαμπέττα 67,5,22—Μαρ-
γαρίτα 67,2-3,4,19 — Φραν-
τζέσκος 62,26
Μπαζαράς 39,20
Μπάκος Νικόλαος 49,8
Μπακταίρη Στελιανοῦ Εὐγε-
νοῦ 65,3-4,5,7,19,22 — Στε-
λιανοῦ Μαρία ἡ Γιαφίνα 65,5
Μπάλιος Ἰωάννης 45,37 —
Παῦλος 71,30 — Φραντζέσκος
28,31 49,40
Μπαλλᾶς Βασίλειος 62,4,10,15
— Βασίλει Τομαζίνα 62,6
Μανουήλ Καλὴ 60,4,35 —
Μπουρταλαμῖος 59,4-5,6,11,
15,16,20 60,14 — Στεφανῆς
60,7,17,22,23,37,38 61,5,13,14
Μπαλοῦρδος Βασίλειος 39,48
Μπαρίζης Ἀντώνης 85,6
Μπαρμπάκης 63,3
Μπαρμπάρης Νικόλαος 3,5,9,
18,23,28 34—Μαθίου Μαρ-
γαρίτα 15,4,9,15,19,21-22,26
Μπαρμπέρης Μόσχος 26,6-7,9,
11,33,49
Μπαφίτης Ἰωάννης ὁ Μπρα-
γένης 25,4,7,11,19,30,40 —
Μανόλης 25,8,86,31
Μπάφος Σταυριανός 39,45
Μπελώνιας Ἀντώνης 40,71 —
Μαθίος 19,2-3,5 20,11,37—
Μπαλιτράς 88,6 — Τζάκο
40,6 — Τζουάν 59,8 60,13
61,8
Μπερρόρου Γιάκουμου Μαρία
77,6-9 — Κατερίνα 77,4-5,
9-10
Μπιλῖνος Γεώργιος 5,9,12,15,
52,73 19,6,8,17,22,26,30 —
Μανουήλ Καλὴ 40,4-5,49 —
Μαρία 5,5,9,12,14,51,53,68
— Χριστόφορος 5,4-5,9,11,
25,51,67,70,73 6,18
Μπόρτα τῆς Ἐβριακῆς 26,15
Μπουνης Ἰωάννης ὁ Μυκονιά-
της 67,26
Μπουόρος 1 2 5 7 9 11 13-18
20-32 37 39 44 45 48-51 55
60-62 65 67-70 72 75-78
84 86 87 passim. 121
Μπουτάρου Παντελοῦ Φραγ-
κούλα 46,3-4,6,11
Μπύργος 5,57 12,9
Μπύργος τοῦ Νιέ Μαρῆ 64,
9-10
Μυκονιάτης 39,15 67,27
Μύκονος 78,5
Μυριόκαλος Λαζαῖος Κυριά-
κος 63,7—Λαζαίου Κυριά-
κου Μαρία 63,6-7,9,10,14
Μυριστικός Ἰωάννης 11,11,12-
13 12,16 22,4-5 28,7 75,11
— Μαρῖνος 11,3,11,15,24,30,
31,34,40 22,4,7,11,14,20,23,
28 33,11 — Νικόλαος 11,2,
3-4,11-12,17,24,30,31 33,4
Μυτιληναῖος Δημήτριος 65,9-
10 — Ἰωάννης 16,9 52,3-4,7,
25 59,26 27 60,40 — Σταυ-
ριανός 52,25-26
Μωσέ, -ὲς 16,2-4,5,12,15,23
Νάζης ἡ Νάκης Ἰωσήφ 114
Ναξία 1 2 4 31 33 36-47 51
54 55 60 62 64 65 67-72
75 77-79 82 84 86 87 pas-
sim.
Νάξος 38,9
Νέα Ρώμη 48,8
Νεχαμέ 30,13
Νικηφόρου παπᾶ Νικόλος 42,
32
Νικολέττα 77,25
Νικόλος 24,56
Νικολοῦ Θεοδώρα 23,4,8,15,21
22,28 29,32 40 — Μαρία 23,
6—Σοφία 23,6
Νικορέττα 70,30
Νικουλάρης Ἀντώνιος 71,4,6,
11,13-14,17,18,24 — Ἀντω-
νίου Καλὴ 71,5 — Τομαζίνα
71,5

- Νικουλαρόπουλος Ἀντωνίου
Νικόλαος 39, 46, 49-50
Νίος (= Ἰός) 2, 8, 18 3, 19, 31
Νομικός Λέως 33, 5, 28 38, 52
Ντακορόνιας Ἀντώνης 5, 61,
63 6, 24-5 19, 3, 18, 21, 25, 31
36, 3 — Γλουμάκης 19, 4, 5 66,
10 — Μαθίος 63, 28 — Μαρ-
κουλῆ Ἀντώνιος 54, 41-42
71, 3 — Πέρρος 14, 26-27
Νταμέντζος 21, 45, 66
Νταμίγος Δημήτριος 80, 5 —
Ἰωάννης 30, 36-37 41, 6 —
Μιχαὴλ 49, 40
Νταμίλος Μιτζάκης Γεώργιος
62, 2-3 4-5, 9, 13, 14
Ντά Πόρτου Τομάδου Κατε-
ρίνα 21, 49-50
Ντασούφαντος 78, 54
Ντεϊπλόλυτου Ἀντώνη Κατε-
ρίνα 12, 3-4, 5, 12-13, 19, 27, 33,
41 — Μαρία 12, 14, 19 28, 33, 42
Ντεκαβάλιος Ἀλέξανδρος 8,
29 60, 9 — Φραντζέσκος 23,
49
Ντελαγραμμάτικης Γιάκουμος
40, 70 — Φραντζέσκος 60, 36
61, 10-11
Ντελιβένγιας Νικολός 77, 45
Ντελιβόγιας Ἀντώνης 54, 3 —
Πέρρος 81, 14
Ντεμίνεγος Ἰωάννης 72, 6
Ντευπαλτάγιας Περγούλης
22, 13
Ντεναζίας Δημήτριος 77, 3 —
Μαρκουλῆς 27, 26-27 —
Τζώρτζης 79, 43 — Χριστο-
φῆς 9, 2, 6, 18 22
Ντενέλης Γεώργιος 54, 9
Ντεσδε Πέρρου Καλὴ 40, 27 28
Ντεσιβίλιας Μάρκος 17, 44
Ντεσκάκης Ἀντώνης 36, 4, 5
42, 12 — 58, 7 — Μάρκος 46,
15-16
Ντεσκάκινα Κατερίνα 36, 3
Ντεστάης Φραντζέσκος 54, 13
Ντεστουνιάνος Ἀντώνης 40, 68
Ντεστούνιας 39, 12 69, 11 —
Ἀντωνάκης 39, 18 — Μιχε-
λέττος 17, 43 44 24, 21, 34
Ντομέγος Ἰωάννης 37, 9
Νυμφίτζι 20, 11, 36

Ὁθωμανοὶ 113, 123

Πανούριος Μιχάλης 54, 14
Πανταλέον Νικολοῦ τοῦ Κο-
ρασιδᾶ Διαμάντα 66, 2-3 4,
8, 11, 16-17, 27 — Κατερίνα 66,
6 — Μαρία 66, 5 — Μαρκέττα
66, 5 — Φλουρέντζα 66, 5
Πανταλέω Νικολός 58, 5
Παντελοῦ 27, 21
Παντζέρας Ἀντώνης 2, 28 —
Γεώργης 22, 37 23, 48-49 —
Ἰωάννης 70, 48 — Πέρρος
7, 10-11.
Πάντιμος Ἀντώνης 27, 55 43,
2, 8, 9-10, 12, 14, 19-20, 24
παπᾶ Γεώργης τοῦ παπᾶ Μα-
ρίνου 28, 3, 5, 19
» Θωμᾶς 28, 11 — παπαδιά
28, 5 6
» Νικηφόρος 64, 45
» Πολίτερος Μαθίος 39,
9-10
Παπαδόπουλος Γεώργιος 77,
5, 8 — Δημητρίου Θεοδώρα
70, 5, 27 — Δημητρίου Μαρ-
κουλῆς 70, 6, 8 — Λούκας 9, 28
65, 37 — Μανόλης 24, 3, 6, 11,
26, 39, 47 — Μανόλη Ἐρήνη,
Ρήνη 24, 7, 27, 40
Παπαρμάκης 38, 27
Παπουτζόστομος Νικόλαος 5,
59-60, 91 7, 22 25, 38
Παρζαλῆς Ἀντώνιος 49, 40 —
Ἀντώνη Ἀνδρέας 7, 53 —
Ἀντριᾶς 15, 33 18, 37-38 —
Ἰωάννης 48, 34 — Νικόλαος
5, 2, 20, 22, 29, 38-39 33, 28 53,
26 69, 3-4, 32 — Σταυριανός
76, 20-21
Παριανός 82, 40
Παριώτης Τάντη Ἀντώνης
18, 2
Παρμπέρης Μόσχος 37, 8 —
Ντεμένεγος Ἰωάννης 8,
56-57
Πάρος 35, 10
Παρώδι 45, 6
Πασκαίνος Γιάκουμος 36, 5 —
Γιάκουμου Γεώργιος 36, 11,
14, 16 19 — Ἰωάννης 20, 9, 23,
43-44
Πασκάλης Μάρκος 28 3, 10, 12,
16, 17, 24
Πάσπαρος 6, 55
Πατέλης Θεοδωρῆς, παπᾶς, ὁ
Παριανός 5, 90
Πάτιμος 74, 2
Πατρικά 71, 7
Πελεγοῦς Τομάζος ὁ Κρητι-
κός 79, 24-25
Πελοῦζος 27, 36
Περβόλες 24, 54
Περδίκης Ἰωάννης 68, 4 —
Ἰωάννου Γεώργιος 68, 4, 9,
24 — Ἰωάννου Λένη 68, 5, 25
Περιπατσοῦ 72, 7, 9 82, 7
Περούτζη 39, 13 62, 7
Περπερῆς Γουλιαρμάκης 75,
23
Πιτιχοῦ Σαβαστὴ 27, 16
Πλάκα 5, 56 7, 10 8, 28 22, 9
27, 15
Πλήθου 53, 6
Πλητὴ 70, 19
Πλουμάς 40, 32 81, 9, 18
Ποθητὴ 85, 1 3, 6
Πόλης 13, 4, 16 14, 5
Πολίταινας, τῆς, Λιανός 5, 69
Πολίτερος Μαθίος 39, 9-10
Πολίχνι 36, 6
Πόρτα τῆς Ἑβριακῆς 33, 7-8
Ποσέντης Νικόλαος 4, 5 6
Ποταμία 24, 54 30, 13 39, 53
41, 26 55, 6, 23 63, 10 67, 27
Ποταμός 40, 25 74, 13
Πουλῆς Ἰωάννης, Γιαννούλης
55, 23 56, 6
Πούλου Παριανοῦ Τζαννῆς 69,
5, 17, 19, 25 — Τζαννὴ Κατερί-
να 69, 6
Πρέκας Ἀντώνιος 54, 10
Πρεντζάννη 12, 10
Προβατάρης, Προβατάρης Μα-
νοῦσος 31, 9-10, 73, 7

Ραβέννικα 117
Ράλμπας Νικολός 53, 3-4 — Νι-
κολοῦ Μαρία 53, 13 — Νικο-
λοῦ Πρεντζανέντος, Πρεν-
τζάννης 53, 3, 6-7 12-13
Ραμοῦντος Ἀντώνης 83, 6 —
Ἰωάννης 86, 31 — Νικόλαος
67, 27-28 — Πέρρος 87, 7 —
Γερασίμου Πέρρος 57, 1-2 —
Καλὴ Ζηριοπούλα 8, 4-5,
13, 18, 24, 44 — Σταυριανός
39, 16
Ραμοῦντος Ἀντώνης ὁ Γληνός
8, 2-3, 4, 8, 11, 13, 18, 24, 30, 42,
46, 52 — Ἀντώνης 37, 10
Ρέθμενον 65, 7 (βλ. Ρήθυμνον)
Ρεντάλδος Ἀντώνη Μάρκος
66, 41
Ρεστάδαινα 69, 18
Ρήθυμνον 73, 7 (βλ. Ρέθμενον)
Ροδαῖος Μιχαλάκης 74, 4, 7
Ροδίτης Στελιανός 59, 1-2 60, 2
— Στελιανοῦ Σαβαστὴ 60, 6,
19, 27
Ρούμπαλης Μάρκος 46, 9
Ρουσόπουλος Ἀντώνης 6, 7 —
Ἀπόστολος 58, 27 — Γεώρ-
γης 6, 7, 10 13, 16, 48, 54, 56 61,
63 — Ἰάκουμος 6, 6-7 10, 12,
47-52 58 61, 62, 63, 64 — Ἰωάν-
νης 10, 57 46, 5, 8, 12, 17 48 17
Ρωμανία 116 καὶ σημ. 2, 117
καὶ σημ. 1 καὶ 4, 119, 125,
136 σημ. 2, 140, 141 σημ.
1 καὶ 3, 142 σημ. 1, 145
σημ.

Σαβαστὴ 21, 55
Σαβέρας Τζουάννης, Τζάννης
81, 4, 8, 15, 23, 24, 25, 27, 35

- Σά Γιακούμος 5 36-37 27,47-48
 Σαγίτης Μανόλης 10, 56 13,36
 14,44
 Σαγκρί 11,7
 Σαγκριώτης Τζαννής 15,11 19,
 39 40,31
 Σαγκρέδος 'Αντώνιος 43,5 —
 'Αντωνίου Καρέντζα 43,3-4,
 6-7,15,17,25,27 — 'Αντωνίου
 Λιανός 43,7,27 — 'Ιωάννης
 48,34
 Σαλάτης Στελιανός 5,18
 Σαλίτας Μιχαήλ 74,3
 Σαλονικαῖος 'Ιωάννης 2,7 50,
 25
 Σαλονίκη 73,5
 Σανούδος Μάρκος Α' 115, 127
 Σανούδος 5, 55 — Χρουσής 82,
 39 — Στελή Μπουρταλιμίου
 54,42
 Σάντας, τής, 'Ιωάννης 27,21
 44,7
 Σαντορήνη 34,5 54,5,6-7
 Σάσος Κάβρου 'Ιωάννης 78, 5,
 9 38
 Σελιάδα 5, 38
 Σέργης Νικόλαος 12, 9-10
 Σιγάλας Γεωργιάς, Γεωργι-
 λής 45,7,11 46,22-23 69,7-8
 Σικελία 149 σημ. 1
 Σιμός 6, 23
 Σίρνος 75, 12,24
 Σπανταλάρης 'Αντώνιος 65, 13,
 20, 24 — 'Αντωνίου Μαρία
 65, 6-7,13,15,19,24,27
 Σκεπών 74, 13
 Σκιαδά Ξενία 22, 11
 Σκινώνα 5, 32,59
 Σκόρτσον Φλουρέντζα 22, 10
 63,3
 Σκουληκοί 15, 6
 Σμαίλης Μιχάλης 84, 6
 Σούνια 38, 33
 Σούφη Στεφάνου Φιλίππα 39,
 26
 Σοφία 10, 17
 Σπαθάρος 88, 35 — Νικόλαος
 51, 26-27 73, 7
 Σπανιόλος Μαρκίας 38, 52
 Σπανός Νικόλαος 7, 21 — Στα-
 μάτιος 40, 3-4,10,14,17-18,27
 33,42,46,47 — Σταμάτη 'Ελέ-
 νη 40, 11,50
 Σπανούδσινα 46, 23
 Σταμπούκαινα 68, 8
 Σταυρακοπούλα 63, 10
 Σταφιδάκης Σταυριανός 83, 3,
 16,18-19,20-21,30
 Στεφανίκια 47, 28-29
 Στέφανος τής γήρας 36, 6
 Σύρα, Σύρος 27, 21 124, 141
 Συριανή 49, 7
 Συριανός Λινάρδος 36, 26
 Συρίγος Γιαννούλης 54, 5,11,
 17,22,27,31-32 — Τζαννέτος
 79, 43
 Σφαγή 6, 23
 Τάγαρης Τζουάννε 31, 1,9
 Ταχορώνιας Μαρκουλή 'Αν-
 τώνιος 36, 25-26 (βλ. Ντα-
 χορώνιας).
 Ταλιμπέρτου Νικολός ό Μουρ-
 τάτος 19, 38-39
 Ταμίγος 'Ιωάννης 21, 69
 Ταπλησιάν Νικολός 53, 25
 Ταράνης 'Αντώνης 19,6,8,9,11,
 13,17,19,22,26,31
 Ταρναρέ Καλή 21, 65
 Ταταράκης 41, 7
 Τατζίτσης τής Νικολέττας
 Νικολός 13, 36 14, 44
 Τειχόαστρον 10, 29 18, 8 26,
 16 49, 6
 Τελέντης Μπαλιτράς 24, 55
 Τεγκαράκης Γεώργιος 84, 46
 Τεγκαρελλός Γεώργιος 38,
 4-5,45 — Μαρία 38, 13
 Τεγκαράκης Γεώργης 28,32 —
 Θεοδωρής 49, 5,10,14,15,23,
 33,36
 Τεγουσής 2,2
 Τεμισμένος βλ. Μαντηλās
 'Ιωάννης
 Τζαννάκης Νικολός 42 8 82,9
 Τζάννε Πέτρος 69,16, — Τζάν-
 νες 72,4,6,11 82,6,10,13,15 —
 Τζάννε Φλουρέντζα 82,7
 Τζαννετής Δημήτριος 78,28
 Τζαρνέρης Γεώργης, 24, 20,22
 — Μαρία 11, 10 — Λέως 24, 5
 10,15,33 — Λέω 'Ερήνη 24,
 11,13,27,38,41,51 — Λέω Μα-
 ρία 24,6
 Τζαφραδής 38,35
 Τζεντούρης Πέτρος 52,28-29
 61,26
 Τζία 24,18 47,4
 Τζιβίνα 5,56 — Μαρκουλή 'Αν-
 νέζα 50,1-2,4,7,11,14,17
 Τζιγκούρα 82, 8-9
 Τζιλίβου Φιλίππα 67,15
 Τζιμπλαίνας, τής, 'Ιωάννης
 21,47
 Τζίπρης Ζουλιάντα 35, 21 38,
 53
 Τζίτζιλια Γιακουμίνια 49, 7
 Τζουγās Νικόλας, 13, 5,9,10,15,
 21,24-25,29,31 14, 5,13,19-20
 Τζούρανα 72, 7
 Τζυκαλός Δημήτριος 15, 7
 Τηνιακός 'Ανδρέας 2, 2,4,6,12,
 22 — 'Ανδρέα Μαρούλα 2,
 3-4,9,12,14,21 — 'Αντώνη
 Μάρκος 24, 7,10,13,44,46,
 48,51
 Τίμιος και Ζωοποιός Σταυρός
 21, 42
 Τίμιος Σταυρός 49, 3,6,8,20,
 26
 Τομάζος 40, 7
 Τουμπέτα 'Αννέζα βλ. Κουλί-
 παπα
 Τουμπία 47, 25,31
 Τουμπίνος Στέφανος 5,6
 Τουντούναβης Στελιανού
 Γεώργιος 62, 27
 Τουρής Πέτρος 42, 32
 Τουρού Γεώργης, Γεώργιος
 26, 18 33, 2,6,9, 16,21 37, 5,
 25 — Μιχάλης 5, 54-55 Νικό-
 λαος ό Σπαθάρος 7, 52
 Τραυνοχάνης 'Ιωάννης 75, 7,
 22 — 'Ιωάννη Κατερίνα 75, 4,
 12 14,18,20,31 — Μιχαήλ, Μι-
 χάλης 75, 5,7,19,21,22,26,28,
 32
 Τριαντάφυλλος 'Αντώνης, -ιος
 7, 52-53 78, 28 — Γεώργιος
 39, 7 72, 4, 6-7 84, 2 — Γεωρ-
 γίου Κατερίνα 84, 4-5 13,14,
 15,17,26,28,29-30,33,37-38-39
 — Νικόλαος 48, 34-35
 Τριβιζάς Μιχάλης 12, 48 — Μι-
 χελής ό Παριανός 82, 39-40
 Τρίποδες 19, 9
 Τυρίας 47, 11
 Φέουδος Νικόλαος 64, 10
 Φερέτος Δημήτριος 70, 47 —
 Νικόλας 79, 44
 Φιλadelphianός Κωσταντής
 78, 3
 Φιλίππα 10, 17,51,52
 Φιλώτι, -ιον 24, 24 129 και
 σημ. 4, 130, 134, και σημ.
 10
 Φλουρέντζα 10, 16,20,22
 Φότζαλος Μπουρταλιός 16,
 29-30
 Φουρνάρια 49, 7
 Φουρνέ, Ντέ Γάσπαρης 50, 25
 — Γασπάρ 'Ιωάννης 40, 8 —
 'Ιωάννη Γάσπαρης 51, 6,8,15
 19,22 — 'Ιωάννη Ντεμίνεγος
 40, 11,13-14,50 — 'Ιωάννη
 Τομάζος 51, 5,9,13,15,20
 Φουσακί 38, 25
 Φραντζέσκος 69, 7
 Φρασκού 54, 9
 Φωτοδότη (μοναστήριον) 37,13
 Χάλαρης 'Ιωάννης ό Κουκου-
 λάρης 5, 92 7, 3,5,16,26,29,
 32,33-39,44 26, 59
 Χάλαρος 47, 14-15
 Χανδάκιον Χανδάκι, Χαντά-
 κιον 8, 2 10, 3,8 38, 5
 Χαρκίας Μάρκος 15, 33

Χαρχί, Χαρχίον 25, 8 28, 8
 Χειλάς Κωνσταντῆς 42, 10, 12,
 19-20 82, 16-17, 21, 24, 30, 35
 Χιαμῆς Ἰωάννης 24, 64
 Χίος 78, 40 110 σημ. 1, 122

καὶ σημ. 3
 Χιώτης Μιχάλης 10, 21 — Μι-
 χαήλ Εἰρήνη, Ἐρήνη 30, 7,
 9 31, 4 — Μιχαήλ Κατερίνα
 30, 3-4, 6, 10, 23 31, 2

Χωριανός Κυριακός 71, 7 —
 ποτὲ Κυριακοῦ Μαρία 18,
 3-4, 5, 9, 11, 20, 22, 29
 Ψωμᾶς 85, 1

Β'. ΠΙΝΑΞ

ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ*

ἀγναντίζει 43, 11
 ἀγορά 23 29 50, 18 66, 26 78,
 46 86, 14, 16
 ἀγοράζουσιν, -σει, -σμένον 25,
 26 26, 31, 48 66, 22 75, 6 86,
 23
 ἀγοραστής, ἀγοραστᾶδες 1-3 7
 9 11 13-15 16 18 22 25 28 33
 43 44 46 50 52 59 60-63 68
 69 71 passim
 ἀγοραστὸν -ή 5, 54 10, 32 21,
 66 22, 21, 32 24, 29, 32 25, 6
 28, 5 39, 26 52, 4 60, 14 63, 9
 78, 16, 27
 ἀγοράστρα 15, 19
 ἀδελφομοίρην 24, 57
 ἀδέξιοι 21, 57
 ἀέρως, ἀερές 1, 14, 20 18, 24
 ἀκίνητα 8, 38 11, 41 12, 42 13,
 30 14, 38 16 24 17, 38 18, 30
 20, 62 22, 30 23, 42 25, 31
 33, 23 37, 25 43, 29 44, 16
 48, 27 50, 19 51 21 52, 23 54,
 34 58, 22 60, 31 61, 20 62, 21
 63, 22 64, 41 65, 21, 29 66, 34
 67, 23 68, 26 69, 26 71, 25 76,
 5 78, 35 83, 31 86, 19 88, 28
 ἀκίστον -α [= (lt. acquisto)
 ἀπόκτημα] 30, 27, 33 65, 30
 77, 39 142 (βλ. καὶ κίστα)
 ἀκιστάρει, -ειν [= (lt. adquisi-
 tare) ἀποκτῶ] 5, 85 6, 76
 48, 27 79, 11
 ἀκκαδέρει ἀκκαδέροντας [= (lt.
 accadere) συμβῆ.] 1, 23 2, 23,
 7 48 8, 39 9, 24 11, 42 12, 44
 13, 32 14, 39 15, 29 16 25 17,
 39 18, 33 19 34 20, 64 22, 31
 23, 44 25, 33 28, 27 32, 15 33,
 25 34, 1-2 44, 18 46, 19 47,
 51 50 22 51, 23 54, 35 58, 23
 59 23 60, 32 61, 21 22 62, 23
 63, 24 68, 28 69, 28 71, 22-23,
 27 78, 36

ἀκκόρδιον (τ') [= (lt. accordo)
 συμφωνία] 8, 7 14, 7
 ἄκλῆρος 77, 37 78, 44 49
 ἀκροστιχάρις 7, 22 120, 121,
 124 σημ. 1
 ἀκρόστιχος 122
 ἀλιεναριστοῦν [= (lt. aliena-
 re) ἀπαλλοτριώνω] 79, 21
 ἀλλαξία 8 3 14, 2 126
 ἀλλάξουν 81, 32
 ἀλληλογία (=μεταμέλεια) 5, 88
 6, 79 24, 61 26, 56 27, 53 77,
 42 78, 51 84, 44 86, 29-30
 87, 31
 ἀλληλογίσει ἀλληλογίσας 74,
 36 77, 42 78, 52 80, 22 81, 38
 ἀλλοτριώσουν 2, 17-18 3, 30 7,
 41 8, 21, 33 9, 20 11, 33 12, 37
 13, 27 14, 23 29 15, 24 16, 20
 18, 27 19, 28 20, 57 22, 26 23,
 37 25 25 28, 21 41, 14 54, 30
 66, 31
 ἀμετάστα, ἀμετάστατα (=ἀμε-
 ταβλήτως) 49, 22 66, 22
 ἀναπαμμένος 83, 36 84, 41-42
 85, 10 86, 27 87, 29 88, 31
 ἀναπαμμένος 5, 87 6, 78 26, 40
 27, 51 80, 21-22
 ἀνάπανσις 47, 8, 20 49, 18 76, 12
 ἀνάπανσις 14, 21
 ἀναπετάρι 10, 43 (βλ. ἀνεπε-
 τήρι)
 ἀναρωτημένος 50, 13
 ἀναστήγει 64, 15
 ἀναστρέφονται 78, 47
 ἀνεθρευτή 24, 11, 27, 41-42
 ἀνεμόμυλος 6, 51 80, 9 10
 ἀνεπετάρι 78, 31-32 (βλ. ἀνα-
 πετάρι)
 ἀνέστημαν ἀνάστημα, -ατα 17,
 17 45, 27-28 131
 ἄνθρωπος 47, 5
 ἀνταλλαγή 126 ἐπ.
 ἀντάμα 39, 17 40, 6 42, 8 59, 3

60, 12, 62, 5 70, 46 77, 33
 ἀντεσκόργω 54 22 (βλ. κάργος)
 ἀντρας 81, 36
 ἀξία 6, 42 10, 33
 ἀξεμοίραστος 24, 57
 ἄσρος (=ἀόρατος) 10, 6, 7 39, 4
 ἀουτέντικον 66, 40 4
 ἀπανλλάγι, -ιν 8, 43 14, 31 81,
 27 126
 ἀπαντημένο (=προφυλαγμέ-
 νον) 83, 9 87, 11 88, 15
 ἀπανωθίο, -ον 5, 22 36, 6 41, 5
 50, 6
 ἀπήτις (=ἀφού) 39, 30
 ἀπιλογιτάδος, -άδες 18, 30-31
 19, 32 20, 63 22, 30 23, 42 25,
 31-32 28, 25 88, 23
 ἀπιλογᾶται, -οῦνται (=ἀνα-
 λαμβάνει, ὑποχρεοῦται) 2,
 22 3, 36 7, 47 8, 38 9, 23 11,
 41 12, 42-43 13, 30-31 14,
 38-39 15, 28 16, 24 17, 38 23,
 28 32, 14 33, 24 34, 1 36, 21
 37, 25 41, 21 43, 27 44, 17 45,
 35 46, 18 50, 20 51, 21 52, 23
 53, 20 54, 34 55, 18 58, 22 59,
 22 60, 31 61, 21 62, 21 63, 22
 64, 39-40 65, 21 66, 34 68, 26
 69, 27 71, 25 83, 28 87, 24
 ἀπλαναστοριτά (=plena au-
 torita (:)) 36, 16 37, 20 53, 16
 54, 27 55, 13 66, 25
 ἀπογεγραμμένος (=ὑπογε-
 γραμμένος) 79, 43
 ἀποκατωθίον 21, 27 24, 30
 ἀποκόβουσιν (=ἀποκόπτου-
 σιν) 20, 48
 ἀποκομμένος 7, 26
 ἀποκοπή 13, 19 52, 12 64 33, 34-
 35 123, 124
 ἀποκοπιτάδες 7, 20, 22, 35 20, 32,
 50 64, 33 124, 129
 ἀποκρέββατος 43, 6
 ἀπολυσμένος 64, 37

* Εἷς τινὰς τῶν ὄρων ἡ πραγμάτων γίνεται διὰ βραχυτάτων ἐρμηνεῖα.

Συντομογραφίαι: βεν. = βενετικόν γαλλ. = γαλλικόν ἐπὶ ρρ. = ἐπίρρημα lt. =
 ἰταλικόν τουρκ. = τουρκικόν.

ἀπομονάρια (=ἀπομεινάρια)
69, 19

ἀπόξυλον, -α, -ου (=ἀπεξηρα-
μένον) 24, 20, 33 69, 24 71, 22
78, 26

ἀποπληρόνουν, -ουν, -μένος 32,
9 33, 14-15 43, 18 44, 11 45, 11
50, 10, 20-21 51, 14, 22 61, 12
62, 13 63, 13-14 64, 25-26 65,
14, 22 68, 15 69, 20, 27 71,
17-18, 26 72, 11 74, 30 75,
19-20 81, 28 29 82 34

ἀπότρυπα 8, 16 128 (βλ. τρίτον)
ἀπό τρίτον 52, 9 75, 15 82, 14
128 (βλ. τρίτον)

ἄρα (=ἀρά) 79, 16

ἀργαστήρι, -ιν 38, 16, 21 69, 3
72, 2 74, 4, 9-10 75, 3 83, 1
88, 1

ἀργοχώραφα 54, 8

ἀργυροδιάχροσα 5, 49 40, 39

ἀρχοντικόν 4, 2 19, 2 36, 2 54, 2
64, 2 71, 2

ἀρχόντισσα 4, 3, 5, 7 8, 17 12, 3
21, 49 27, 23 36, 3, 9, 16 54, 4,
6, 16 22, 25, 32 71, 9 79, 5, 41-42

ἀρχως 19, 2 36, 3, 25 40, 7 54,
41 64, 44 71, 3 122, 127
σημ. 4, 129, 130

ἀσερνικόν (=ἀρσενικόν) 24, 55
27, 32

ἀσπετίζει [= (ιτ. aspettare),
περιμένει νὰ λάβῃ] 20, 8

ἄσπρα 73, 2 74, 33 75, 34, 35

ἄσπρα ἀργυρά 37, 13 51, 11 59
13 60, 18 61, 10 62, 12 65, 12
68, 13 69, 14 74, 23-24 75,
17, 25 80, 15 81, 16, 20 86, 9

* Ἀσσίζαι Ἱεροσολύμων 140
σημ. 8, 141 σημ. 3, 143
σημ. 4, 145 σημ.

* Ἀσσίζαι Κύπρου 140 σημ. 8,
143 σημ. 4, 145 σημ.

* Ἀσσίζαι Ρωμανίας 116 καὶ
σημ. 2, 117 καὶ σημ. 1, 4,
119, 125, 136 σημ. 2, 140,
141 σημ. 1 καὶ 3, 142 σημ.
1, 145 σημ.

ἀσυνήριστα 24, 45

ἀσφαλτα (=ἐξ ἁπαντος) 49, 22
66, 23

ἀτός, -οὶ 48, 26 49, 25, 29

ἀττεντέρει, -ειν [= (ιτ. atten-
dere) καταγίνει, ἐργασθεῖ]
83, 13, 16, 32 88, 11

ἀττεντίρι 88, 22

ἀττόρνο βία [= (ιτ. attorno
via) ὀλόγυρα] 84, 10 87, 10
88, 10, 12

αὐθέντης 25, 42 47, 4, 6, 22, 32
49, 12 59, 8 60, 13 61, 7 (βλ.
ἀφέντης)

αὐθεντία (= Ἡγεμών, Πολι-

τεία) 30, 35 32, 16 33, 27
34, 3 35, 11 36, 23 37, 28 38,
8, 50 39, 6, 42 40, 67 41, 23,
24 42, 30 43, 31-32 44, 20
45, 31, 36 46, 21 47, 5, 10, 38,
41 48, 32 49, 38 50, 23 51, 25
52, 24, 27 54, 36 37, 38 55, 20,
22 58, 25 59, 25 60, 34 61, 24
62, 24 63, 26 64, 42 65, 32, 35
66, 7, 36, 38 67, 25 68, 29 69,
30 70, 45 71, 28 74, 34, 36
82, 38 126

auctoritate apostolica nota-
rius 112

αὐλή 38, 49 65, 31 67, 24

ἀφεντάδες 47, 46

ἀφεντεύω, -ει, -ου, -ουν 1, 22 9,
18 11, 19 12, 36 13, 26 14, 28
15, 23 16, 19 19, 27 20, 56 21,
12 23, 35 24, 53 28, 19 38,
13 77, 33

ἀφέντης 2, 8, 18 3, 19, 31 16, 11
24, 18 27, 21, 36 29, 21 75, 32

ἀφεντία 1, 35 2, 25 3, 39 5 39
58, 88 6, 80 7, 51 8, 26 27, 41
9 27 11, 45 12, 46 13, 34 14,
42 15, 31 16, 28 17, 41 18, 36

19, 37 20 67 21, 16 22, 35, 89
23, 47 24, 61 25, 10, 36 26, 57
27, 54 28, 30 31, 7 47, 17, 24,
40 53, 22 74, 25 77, 43 78, 52

80, 23 81, 38 83, 26, 37 84 43
86, 28 87, 30 88, 32, 33 (βλ.
αὐθεντία)

ἀφεντότοπος 42, 28 47, 47 52,
19 59, 18 61, 16 66, 15 71, 9
81, 14 127 σημ. 4, 129, 130

ἀφέντε [= (ιτ. absente) ἀπών]
38, 12

βαπτιστικόν 45, 7

βάροτας 79, 16

βάρος 61, 10

βασσάλος 122

βατζέλι 78, 33

βιβλίον Φιλωτίου 129 καὶ σημ.
4, 130, 134 καὶ σημ. 10.

βικάριος 5, 37 16, 11 33, 11 61,
8 71, 30 120-1

βιλλάνοι 142 σημ. 1

βίσταλα, [= (ιτ. vista là ;)]
70, 42

βουδόπουλα 5, 40

βούκλα, -ες 5, 48 26, 27

βουλή 39, 32, 40 79, 7

βουτζία, -ίν, 5, 49 65 6, 61 24,
34 27, 35 78, 34

γαγγελωτά 43, 12

γαλδέρει, -ου, -ουν [= (ιτ. gal-
dere) καρπούται] 2, 16 3, 29
5, 78 6, 57, 71 7, 40 8, 20, 32
11, 21 12, 35 15, 22 16, 19 19,

27 20, 56 21, 32 22, 24 23, 35
25, 23-24 28, 20 30, 30 36, 18
37, 21 38, 14 40, 61 41, 13
52, 18 54, 29 55, 13 60, 25
63, 18 68, 19 70, 40 77, 39

γγαρεμένον (= ἀγγαρεμένον,
βεβαρημένον) 42, 11

γγίξει (= περιέλθει) 77, 29

γδύνονται 86, 23-24

γεματάρι, -ια 5, 48 26, 26 70, 31

γερανίο, -ον 5, 43 30, 17 40, 37
70, 32 77, 14

γερανοῖται 26, 26

γεροντάμπελον, -ος 29, 22, 25

γιουντίτζιον 38, 49 49, 31 119
γκλίσσει 47, 33

γοβερναδωρος 77, 3 120

γοβερνάει 79, 27-28

γοβερναρισμένη 8, 51

γοβέρνον 79, 22

γονικάρης 22, 22 126 σημ. 3,
145, 146 σημ.

γονικόν 2, 6 3, 6, 56 7, 7 9 8
11, 6 13, 6 14, 11, 25 15, 6 17,
6 19, 8 20, 14 22, 7 23, 9 25,
7 33, 7 37, 7 41, 5 62, 6 64,
8-9 67, 10 68, 7 69, 10 70, 14,
29 71, 7 75, 15 78, 13, 19 145,
σημ. (βλ. περιουσία γονική)

γοράσασην, -σιν (= ἀγοράσα-
σιν) 25, 15 36, 8

γούλα (= τροφή) 40, 44

γράμμαν 7, 15, 21 20, 35 21, 68
113

γραμμάτων 21, 90 34, 2 35, 20
36, 22 54, 37 66, 37 113

γράττες [= (ιτ. grazie) χάρι-
τες] 21, 52 38, 32

γραφη, -ές 1, 36 7, 15 8, 55
9, 26 11, 44 12, 15, 16, 15, 30
16, 26 17, 41 18, 34 19, 35 20,
66 21, 73, 84 22 34 23, 46 25,
35 28, 6-7, 28 32, 15 33, 25
35, 15 37, 27 38, 9 39, 6, 41
41, 23 42, 29 43, 30 44, 19
45, 29 46, 20 47, 51 49, 28,
30, 31 50, 22 51, 23 52, 26 53,
21 54, 21, 24 55, 10 57, 5 58,
24 59, 24 60, 33 61, 22 62,
23 63, 25 64, 41 65, 34 68, 28
69, 29 71, 27 74, 6 75, 10 77,
44 79, 37, 38, 40 80, 24 81, 40

γράφου, διά 67, 8

γρῖποι 26, 20 30, 18

γρονισειν (= χρονισειν, ἐντός
τοῦ ἔτους) 21, 79-80

γυναίκα 81, 36

γῦροι 26, 21

γυροκούρινα 5, 46 6, 40 10, 38
γυφέλια 5, 65

δανεικά 73, 3

δεκάρια 39, 21

decima dominicale 131
decima feudale 130
δενδρολογημένον 40, 20-21, 23
26 74, 14 75, 6, 15
δεντρά 7, 8 58, 12 60, 11 82, 25
δεντρολογημένον 26, 19
δεντρούτσικα, δεντρούτσικα 8
48, 50 63, 16
depositare 138
διάδογοι 2-4 7-9 11 13-23 25
28 30 32 33 36 37 40 41 44
46 47 49 56 58-63 65 66 68
69 71 72 79 81 passim 142
διαθήκη 21, 8, 87-88 38, 46 39,
41-44 144 επ.
διαθήσασθαι 38, 9 39, 6
διάκος 39, 53
διαλαλημένον 18, 16 23, 20 25,
16
διαλεγῶνας 27, 30 48, 14 78, 21
διασείσει 50, 17 60, 28 61, 18
63, 20 65, 18 68, 23 69 25
82, 37 86, 23
διδάσκαλος τῆς Θεολογίας 79,
25
δίδει, -ουν, -ουσι 5, 13, 52 6, 15 8,
23-42 10, 14 45 14, 23 24, 15
26, 13 27, 12, 46 29, 14 30 23
31, 6 32, 9 33, 16 43, 7 52, 7
56, 1 62, 9 66, 13 75, 13, 20
80, 8 83, 4 84, 6 86, 6, 26 87,
5 88, 4
δικαιον 52, 19
δικαιῶμαι, -τα 1-3 5-9 11-23
25-28 32 33 37 38 41 42 44
45 47 49 52 55 58 60 62-64
66 68 71 74-76 78 80 81 83-
88, passim
δικαστήρια 119
δικὸν (= δίκαιον) 80, 8
diritto al letto nuziale 142
σημ. 2
diritto dominicale 132 σημ.
4
δοτήρες 42, 24 47, 48 64, 18,
32, 39 131 επ.
δοικᾶτον, -α 1 2 6 7 11-14 16-
26 33 37 38 43 44 46 49 51-
55 57 65 68 69 71 72 74 75
78 80 82 passim
δοικᾶτον, -α κορέντε 32 33 36
37 40 41 43 44 46 49 55 58-
69 71 74 75 82 84 86 pas-
sim
δουκάτα χρυσᾶ 26, 28 78, 39
80, 6
δοικᾶτον, -α χρυσὸν βενέτι-
κον 1, 15 81, 28
δῶμαι 1, 29 5, 18, 22 13, 11, 23
14, 15 18, 10 26, 36 27, 27
50, 5 67, 11
δωματίον 1, 10, 12, 19 9, 16, 21
δῶνει 81, 12

δωρεᾶ 146
δώρημα 75, 9
ἐβγαλμένο, -η -ον 3, 42 5, 1 17,
1 20, 1 22, 1 23, 1 27, 1 29, 1
30, 1 40, 1 41, 1 42, 1 47, 1
49, 1 51, 1 52, 1 55, 1 63, 1
65, 1 69, 1 75, 1 78, 1 81, 1 4
ἐβγαλούμενον (= ἐξαίρεσι) 6,
25 23, 26 24, 42 39, 36, 37
78, 46
ἐβγάνοντας 5, 41
ἐγγίξασιν 11, 15 (βλ. γγίζει)
ἐγκαιρία 27, 47
ἐγκύσαν (:) 83, 29
ἐγκονας 40, 8
ἐγόρασεν 67, 11
ἐγυρεύει 80, 16
ἐδιασείσει, -ουσι 51, 18 76, 6
ἐδικός, -οί, -όν, -ὰ 1, 28 7, 43 30,
32 77, 40
εἰσδεκτικὸν 132 σημ. 1 καὶ 4
ἐκάμει 80, 14
ἐκκλησία 6, 12 10, 14 21, 77 24
13 26, 10 27, 10 29, 11 30, 8
31, 5 38, 28 40, 13-14 48, 7
49, 6, 12, 13-23, 24, 32-33, 35 70,
8 77, 8 78, 9 79, 35
ἐκόβη 43, 23
ἐκονσενιάρει [= (lt. conse-
gnare) παραδίδει] 40, 49 (βλ.
κονσενιάρει)
ἐκοντραδίζει [= (lt. contra-
dire) ἀντιλέγει] 60, 28 (βλ.
κοντραδίζει)
ἐκοντραδίζει 69, 18
ἐκοντραδιστήκασιν [= (lt. con-
tentare) ἱκανοποιήθησαν]
13, 18 22, 18-19 23, 21
ἐκοντραδιστήκασιν 74, 28
ἐκτελεστής διαθήκης 146
ἐλευθερία 11, 2, 25 12, 4, 29 19,
3, 22, 35 20, 29, 31 41, 15 130,
135
ἐλευθερον, -α 1, 14 5, 25-26, 28
9 9 11, 22 12, 22 13, 12 14, 16,
17 17, 11 18, 10 19, 19 20, 25
27, 17, 19-20 32, 10 53, 9 54,
25 55, 9 58, 10 81, 19 84, 8
85, 7 86, 11 130, 134
ἐλευθερώνει, -ομεν, -ουσι, -ωσα
11, 17 12, 13, 20 19, 14 20, 16
82, 11
ἐλευθερωτής, -ᾶδες 11, 41 19, 21
ἐμαντινιέρει 45, 36 (βλ. μαντι-
νιέρει)
ἐμετετέθη 82, 41
ἐμσὸν 71, 10 82, 29
ἐμπαίνει 35, 8
ἐμπατικιάζει, -σούν 81, 33 82,
18-19 (βλ. μπατικιάζει)
ἐμπατίκιν, ἐμπατίκιν 7, 29 17,
28 20, 50 42, 18 84, 26-27

129, 131, 132 καὶ σημ. 1,
134 σημ. 10
ἐναντίον 32, 14
ἐναντιώσει 69, 24 71, 23
ἐνδιαφερντενί 74, 35
ἐνορία 21 42 38, 17 39, 8
ἐντριτία 2, 8, 18 3, 19, 31 5, 37,
39, 61, 63 6, 34 11, 13, 22 15, 16
17, 26 19, 10-11, 15 20, 12, 16,
21, 25, 29, 32, 48, 58 24, 21, 34, 54
27, 23, 49 37, 12 40, 30, 31 41,
9 42, 11, 17, 28 46, 15 47, 37
58, 12, 19 60, 36 61, 10, 16 70,
18 84, 18 128 επ., 131-136
ἐντύνουντας 86, 26
ἐξεπληρωμένος, -οί, 57, 3 86, 15
ἐξοδον, -ες 1, 25, 26 17, 22 42, 15
43, 23 45, 34 64, 19 82, 24,
28 84, 13
ἐξουσία 13 7-25 28 32 33 37-
46 49-55 58 69 71 74 75 76
81-84 86-88 passim
ἐξουσία πατριῆς 147
ἐξουσιάζει 80, 12
ἐξώσπιτον 75, 23
ἐπαρᾶδιδει 80, 12
ἐπαρᾶνέντζεν 24, 56
ἐπαρᾶνιζᾶνιζεν [= (lt. parti-
cipare) κοινωνεῖ, συμμετέ-
χει] 3, 10 15, 9
ἐπογράψαν, ἐπόγραφεν 66,
40 76, 19 80, 26, 27 81, 41, 42
ἐποκόψαν, -ιν ἐπόκοψεν, -πτή-
κασιν 7, 20 18, 17 20, 31, 49
52, 11 69, 14
ἐπομέναν, ἐπόμενεν 3, 15 5,
86 6, 78 12, 18 15, 13 24, 59
26, 40 27, 50-51
ἐπουλεῖ, ἐπουλήσει 43, 15 80, 13
ἐπριβάρει [= (lt. privare) στε-
ρεῖ] 83, 24 84, 23
ἐρεστάρειζεν [= (lt. restare) ἔ-
μενεν ὑπόλοιπον] 80, 6
ἐσιαστήκασιν (= συνεφώνησαν)
1, 16 3, 20 9, 12 11, 29 16, 14
(βλ. σιαστήκασιν)
ἐστήκασιν 64, 22
ἐσβαστήκασιν 44, 9
ἐσμβαστήκασιν 74, 18 (βλ.
σμβαστήκασιν)
εὔκαιρον (= κενόν) 78, 31, 34
εὐλογητικός, -ή, -όν, 5, 10, 12 13,
75 6, 11, 13-14 10, 13 24, 13-
14 26, 9-10, 12 27, 9, 11-12 29,
10 11, 13 30, 7 40, 13 48, 6-7
67, 6 70, 7 77, 7 78, 8
ἐφάγαν 80, 8
ἐφάρων 84, 40
ἐφέτι (= ἐφέτος) 5, 72 6, 25, 60
ἐχαρίσει 80, 14
ἐχρεωστοῦσιν 73, 1
ἐχωρίσει 43, 23

ζαβιδόμπολες 5, 47 6, 41
ζαβιδωτές 10, 39 70, 24
ζάρει (=πηγαίνει) 39, 9
ζημία 32, 14 43, 20 44, 18 46,
19 50, 21 51, 23 58, 23 59, 23
61, 21 62, 22 63, 24 68, 27
69, 28
ζωντόβολοι 6, 35-36

ήμερων 12, 8 22, 6 23, 8 53, 5
ήμισια 134 σημ. 1
ήμισιασής 134 σημ. 1

ιγκάννο [= (it. inganno) απα-
τη] 79, 29 82, 29 83, 20 22
84, 16 87, 15 88, 21

ιδιοκτησία κατ' ορόφους 138
σημ. 1

ιερεύς 21, 68 28, 15, 23 38, 19,
28 40, 6 41, 6 67, 26 74, 2
76, 18

ικάντος [= (βεν. incanto) πλει-
στηρισμός] 23, 20 25, 16
124-5

ιμοιράζω 21, 12

ιμπάτζιο, ινπάτζιο [= (it. im-
paccio) εμπόδιον, ἐνόχλη-
σις] 43, 14 46, 16 60, 27

imperial auctoritate nodar
publico 112

investitura 132 σημ. 4

ιντερέσσον, -α [= (it. interes-
se) διαφέρον] 1, 32 2, 23 3,
37 7, 47 8, 38 9, 24 11, 42 12,
44 13, 32 14, 39 15, 28 16, 25

17, 39 18, 33 19, 33-34 20, 64
22, 31 23, 43 25, 33 28, 26

34, 1 36, 21 47, 50 54, 35 66,
35 84, 32 86, 21 87, 22 88, 24

ιντράδα [= (it. entrata) πρό-
σοδος] 81, 22

intratura 132 σημ. 4

ισχυρά 19, 36 20, 67 21, 88

κάβος, -οι 5, 48 26, 26

καγκελλαρία 111, 124, 125
(βλ. καντζηλλαρία)

καγκελλάριος του δονκός η του
δουκάτου 112

καδέρνο [= (it. quaderno)
τεύχος] 25, 45

καθαρή 42, 22

καθαρίζοντας 33, 12

καθολικά (ἐπίρρ.) 21, 33 78, 47

καθολικός, -ή, -όν 6, 13 18, 31
19, 33 20, 63 21, 39-43 22, 31
23, 43 25, 32 28, 26 83, 35
86, 14 4

καθολικόν 76, 19 80, 26 81, 41-
42 82, 1

καλά 13 6-9 11 12 14 20 22
23 25 26 28 30 32 33 36
37 40 41 44 46 50-55 58-66

68-71 75 80 82 83 86 88
passim

calciarium 132 σημ. 4

καλόγερος 57, 1

καμαράκι 16, 3

καματερά 39, 20, 22

καμιζολόπαννον 30, 22

καναβάρης 66, 7, 13, 20, 24, 28, 30,
34-40 80, 5-9, 12, 15-16, 18, 21
120, 121

κανίσκιν 87, 26 133 και σημ.
2

κανισκεψία 133 σημ. 2

καντζηλλαρία 18, 16 23, 20 25,
18, (βλ. καγκελλαρία)

καντούνι [= (it. cantone) στε-
νωτός, πλαγία στενή οδός
14, 18, 20

καπελάνος 27, 36

καπετάνιος 30, 37 31, 2, 9 120,
121

Capitoli azonti 118, 125

καπίτουλον 49, 29 118, 124
σημ. 3

καρaboκύρης, καρaboκυρός,
καρaboκυρίος 63, 7-8, 14 73,
3-4

κάργος [= (γαλλ. cargo) (ε)φορ-
τίον, βάρος] 21, 62 80 7

καρπέτα 30, 22

καρπός 82, 24

καρποφορία 17, 22

καταλλαγή 8, 16, 40, 53 13, 8 14,
32, 33, 40 81 10 32, 40 126

καταπίστευμα καθολικόν 144

κατάρα 79, 19-17

κατέλυμαν 13, 11, 23

κατζάγρα 21, 17, 20, 38, 41 78,
18, 26

κατοικία 5, 23, 29 23, 12 27, 17-
18 39, 13

κατωθίον 10, 21

censi consignativi 136

censi constitutivi 136

censi riservativi 136

κερά 35, 12 39, 29 50, 14 56,
16 67, 9 71, 10 75, 12, 24 76,
11 79, 18 146

κεφαλαίος 10, 40

κηπουρίον 87, 6

κινητά 8 11 14 16-18 20 22 23
25 33 37 43 44 48 50-52
54 58 60 69 71 76-78 83 86
88 passim

κίστα 40, 64 (βλ. ἀκίστον)

κιστάρει, κισταρισμένα 35, 10
58, 5 70, 46 77, 34 78, 41 (βλ.
ἀκιστάρει)

κληροδότημα 145

κληρονομῆ, -ήσει, -οῦσιν 10, 51
17, 34 21, 39 39, 33 77, 36

κληρονομία 5, 78-81 10, 48-49
26, 44, 51-52, 53 30, 26, 29 40,

57 48, 26, 28 70, 35, 40

κληρονομικῶς 12, 38 30, 25 42,
16, 27 43, 25 45, 17-36 47, 20,
52, 17 55, 19 70, 34 82, 37

83, 19, 32 84, 15, 25, 30 87, 8,
13, 26 88, 20, 27

κληρονόμος, -οι 1-26 28 33 37
41 43-51 53 54 58 60 63-66
68 69 71 72 74 75 80 81 83
84 86 87 passim 142

κληρονόμοι εὐλογητικοί 21, 7

κοινοκτημοσύνη 140 ἐπ. και
σημ. 8

κοίντρα [= (it. contro) ἐναν-
τίον] 83, 32 84, 31 86, 20 87,
21 88, 30

κοκκινότξιντον 10, 33

κόλασις 68, 19

κολλαίνα [= (it. collana) πε-
ριδέραιον] 129 σημ. 7

κολλητεράνος (βλ. κολλοτερά-
νος)

κολλοταράνοι, 86, 22 (βλ. κολ-
λητεράνος)

κολλοτεράνος 1, 28 125 σημ. 3
(βλ. κολλοταράνοι)

coloni liberi 136 σημ. 4

κομμένες, κομμένες (=ἀνίσχυροι)
21, 87 35, 17

κομμεσσάριος, -οι [= (it. com-
missario), ἐπίτροπος, πλη-
ρεξούσιος] 38, 11, 47 39, 7
40, 9, 14, 50 (βλ. κομμεσσά-
ριος)

κομμεσσάριος τζενεράλε 35, 6

κομπρομέσσον 124, 133

κομμερμάρουν, [= (it. con-
fermare) ἐπιβεβαιώ, ἐπακ-
ρώσω] 34, 2 36, 22 49, 37 54,
24, 37 66, 37 67, 8

κομφίνα, -ες [= (it. confine)
ὄριον] 47, 13, 17, 24, 31

κονσενιάρει, -ου, -ουσιν 3, 17 6,
65 8, 11, 18, 23, 30 9 10 14, 9,
24 17, 16 21, 35 25, 9 28, 9
36, 10 37, 10 47, 31-32 49,
5, 10 52, 8, 16 54, 24 55, 7 66
13 (βλ. ἐκονσενιάρει)

κονσέντζια [= (βεν. consenzia)
συνειδησις] 21, 59 (βλ. κο-
σέντζια)

κονσουμάρισην [= (it. consu-
mare) καταναλίσκω, φθεί-
ρω] 21, 55 56

κοντενναζιό, -όν [= (it. condan-
nazione) τιμωρία] 1, 34 2, 24
3, 38 5, 32-74 6, 67 7, 50 8,
40-41 9 26 10, 45 11, 45 12,
46 13, 33 34 14, 42 15, 31 16,
27 17, 41 18, 35 19, 36 20, 67
23, 46 25, 36 28, 29 82, 38 83,
26-27, 37 84, 42 86, 28 87,
30 88, 32

κοντέντοι [= (lt. contento, -a).
εὐχαριστημένος, ἱκανοποιη-
μένος] 83, 36 84, 41 85, 10
86, 27 87, 29 88, 31 (βλ. κο-
τέντος)

κοντεξινάδα 21, 29, 33

κοντεξινάδος, -α [= (lt. con-
dizionato) ὑπὸ ὁρους, κατα-
πιστευματική] 30, 23 38, 14-
15, 18, 24 42, 22 48, 23 49, 11
70, 32

κοντεξινόν, -ες [= (lt. condi-
zione) ὁρος] 6, 67 26, 31, 41
31, 7 40, 54 45, 25 47, 33, 45
49, 32 56, 5 64, 14 70, 13 77,
35 78, 42 79, 20 82, 20-21
87, 23

κοντιννάδος [= (lt. condanna-
to) καταδικασμένος] 83, 26
87, 18

κόντρα 21, 73, 85 49, 30 79, 40
80, 18 (βλ. κοίντρα)

κοντραδίζει, -ου, -ουσιν 17, 36
18, 28 19, 30 20, 59 22, 27 23,
39 32, 12 33, 21 35, 14 38, 41
50, 17 51, 18 58, 20 62, 19 65,
18 68, 22 79, 16 80, 19 (βλ.
ἐκοντραδίζει)

κοντραδιζιόν 79, 19

κοντράρια 35, 16

κοντράστο, -ον [= (lt. contras-
to) ἀντιλογία] 8, 52-53 83,
20 84, 16 87, 16 88, 21
contratto di colonia 136
κοπέλλα 38, 36

κοπιαρισμένη, -ον I, 1 6, 1 7, 1
9, 1 12, 1 14, 1 24, 1 25, 1 26,
1 35, 22 38, 1 52, 29 53, 26 4
κοπιαστής, -άδες 12, 43 17, 20, 39
19, 33 42, 24 64, 37, 39 83, 13,
21, 32, 33 84, 12, 18 26, 29, 30,
34, 37 87, 13 88, 13, 18, 22, 23,
29 128 επ. 8, 131 επ.

κόποι 78, 46

κόπτουν 49, 29

κορμὴν 27, 29 38, 12 86, 18 88
28 138-9

κοσέντζια 35, 7 (βλ. κοσέντζια)
κοσεντίζει [= (lt. consentire)
συναίνει] 49, 25

κοτεντάρεται, -ιστήκασιν 3, 20
80, 8 (βλ. ἐκοτενταριστήκασιν)

κοτέντο (= ἱκανοποίησης) 64, 21
κοτέντος, -α, -οι I 3 5-7 9 II 13

15-20 22-28 32 35 37 41-45
49-55 58 66 68 69 71 72 74-
76 80-82, passim (βλ. κον-
τέντος)

κουκουλάριον 5, 43 30, 17

κουμμεσάριος 39, 42 (βλ. κομ-
μεσάριος)

κουμμέσος 38, 30 (βλ. κομ-
μεσάριος)

κουμούνα [= (lt. comune) δη-
μοσία] 5, 18 23, 11

κουμπλόντα [= (lt. compli-
re) συμπληρώνω] 3, 45

κουμπρομέσσον [= (lt. com-
promesso) συνυποσχετικόν]
7, 21 69, 15

κουντουβερνάρης, -οι II, 8-9 85,
1 2 128, 131

κουντουβερνία 42, 4, 22 45, 3
64, 3 131 επ.

κουντουβερνία μισιάρικη 64,
3-4

κουντουβερνία παντοτεινή (βλ.
κουντουβερνία)

κουντοῦντο [= (lt. condotto)
λίθινος ὕδατοφοράκης] 49, 17

κούπα, -αν, -ες (βεν. copa) 5, 48
10, 31 70, 20

κουταλομπουταρόλα 76, 9-10
κουτεντάρονται 27, 39-40 (βλ.
κοτεντάρεται)

Coutume Καμπανίας 141
σημ. 1

κοφινάρι [= (lt. confinare)
γεινιάζει, συνορεύει] 47, 16,
30

κόφτει 19, 14 20 16 41, 10
κρασοβούτζια 77, 22

κρατεῖ 83, 7 84, 8 87, 7 88, 7, 15
κρατημένος, -η, -ον (= ὑποχρε-
σμένος) 5, 35 II, 34 12, 44 17,

18, 20 21, 24, 75-76 24, 44 29,
24 37, 22 47, 21 49, 16, 19, 35

62, 18 64, 32 66, 16 71, 11-12
79, 30 81, 14 83, 21 84, 38 40

87, 24, 25

κράτησις (= βάρος, ὑποχρέω-
σις) 7, 36 9, 9 12, 23-24 13, 13

14, 16-17, 27 17, 11 18, 11 55, 9
68, 21 74, 31

κρατοῦ, -οῦσιν II, 6, 19

κρεββατοστρώσι, -ιν, -ια 5, 82
6, 74 10, 49 26, 44-45 30, 27

40, 52-53 48, 29 70, 36 37 77,
13, 37 78, 44 141 επ.

κριμζι [= (τουρκ.) ἐρυθρόν] 6,
38 10, 35 40

κρίσις, -ι 21, 87-89 24, 58 35, 17
37, 26 39, 41 41, 22 42, 25

45, 22, 36 52, 24 54, 36 55,
20 66, 36 67, 24 70, 36 79, 40

119

κυβερνᾷ, -οῦσιν, -μένον 17, 18 64,
15, 36 82, 23, 32

κύριος 10, 41

κυριών 8, 43, 46 48

κυριεύει, -ου, -ουν, ἐκυρίευσεν 2,
17 3, 29 7, 40 8, 20, 32 II, 21

13, 25 14, 22 15, 12 18, 25 22,
24 25, 24 28, 20 35, 13 49,

18, 21 52, 17 54, 28
κύρης 5, 83 24, 33 46 25, 17, 20

κύριος 35, 5 36, 17 37, 20 43,
20 44, 13 46, 13 49, 4 51, 8

61, 15 62, 16 66, 15 71, 20

κυριότης ἄμεσος 136

κυριότης ὠφέλιμος 136

κυρὸς 21, 69 24, 57 26, 37, 38,
50 41, 6 76, 19 77, 28

λατρεύειν 42, 23

λαφάτα 77, 15

lege 118

λέντζε 49, 29 118-9

leze 118

λεύθερος 62, 8 (βλ. ἐλεύθερον)

λευθερώνει 36, 10 41, 10 (βλ.
ἐλευθερώνει)

ληνάρι 6, 25-26

ληνός, -ὸν 6, 22 26, 25 27, 19
77, 24 78, 25

libello 132 σημ. 4.

Liber Consuetudinum 118

λίτρα χοντρή 49, 22

λίτρες 77, 20

λογαριασμός 19, 12 20, 13, 25
23, 9 30, 31-32 36, 8 43, 4

44, 6 50, 5 54, 6 55, 5 65, 8-
9 72, 12 74, 12 75, 21 79, 10

λογαριασμός 79, 30, 32 82, 7-8,
10

λόγος, 5, 7 6, 8 26, 7 27, 7 29,
8 45, 22 76, 7

λουρίν, -ία 5, 48 26, 26 30, 21
40, 40 48, 19 70, 31

μαγαντζές 10, 21 13, 2, 7 14, 2, 11,
12

μαῖστρο 30 32 34 36 37 39
40 43 45 46 48 49 51 53 55

63 65 67-70 73 74 76 78-80
82 83 85 87 88 passim

μακάριος 75, 11

μακαριτός, -ή 5, 9 II 16 21 22
24 26 36 40 41 49 51 53-55

58 60 66 70 77 78 80 pas-
sim

μάννες 6, 40 10, 38 26, 23 30,
20 40, 38 70, 26

μαντινίρει, -ου, -ομεν -ουν [=

(lt. mantenere) προφυλάσ-
σει] I, 33 2, 24 3, 38 7, 49 8,

39 9, 25 II, 43 12, 45 13, 32-33
14, 40 15, 29 16, 25 17, 40 18,

34 19, 34 20, 65 22, 33 23, 45
25 34 27 37, 26 41, 22 47,

49 49, 35 55, 19 66, 35-36 82, 37
μαρτζέλλος, -οι I, 15 6, 46 9, 11,

12,13 17,30 19,23 20,17,30
23,19 32,7 46,10 49,11 59,
13 69,18 74,23 75,17,29
84,27 86,9
μασσαρία [= (ιτ. massaria)
οικοοικονομία] 5,50 6,43 29,17
30,20-23 39,39 40,41 48,20
67,18 77,13.
μάστορας, -οι 1,25 27,28
μαστραπάδες 10,41.
μάστορο 1 5 7 9 11 14 16 18 20
23 27 40 43 45 50 53 55 56
61 64 67 68 70 72 79 81
passim.
μεγαλειώτατος 25,41-42 47,3
74,24 77,2
μεντζάνα 27,50 67,17
μερδικόν 41,10,12 51,16 59,9,
10,17 62,10 80,11 (βλ. μερ-
τικόν)
μερίζες 5,44 26,21
μέριτον [= (ιτ. merito) αξία]
35,8
μερτικόν 83,20 (βλ. μερδικόν)
μέσην 70,46 84,12 88,31
μεσόσπιτον 43,10
μετρητά 26,28 40,42 42,20
66,28 67,17 76,6
μέτρον, -α 12,8,11,12,13,17,18,
20,22,29,32,41,43 21,26 24,25
27,50 60,10 66,13,18,21,23,
26 71,12,21 78,23
μήτηρ 146,147
μητρόπολις 79,28
μισθωτά 136 σημ. 4
μικροπολιανόν 40,30
μισορ 8 19 21 23 25 29 31 33
34 36 41 47 51 54 55 59 60
61 64 67 70 71 74 77 78 81
88
μισάρικα, -η 27,4 39,20,22-
23,47 131 επ.
μισάριχη κουντουβεργία 64,
2-4
μισάρικον, -α, παντοτεινόν, -ά
7,13 17,15-16 42,10 45,9 57,
4 64,13 83,8 84,8-9 87,8
88,7
μισάρικον προσερνόν 60,37
133
μόδιον, -α 3,11,12,14,27,33 5,
36 40,30,32,34 77,26
μόδος, -οι [= (ιτ. modo) τρό-
πος, ὁρος] 43,23 47,8 79,11
82,18
μόμπελε, μόμπιλε [= (ιτ. mo-
bile) κινητόν] 5,85 6,76 10,
43 24,41 30,28 37,25 38,
14 39,36 40,54,62 41,21
52,22 53,20 54,33 55,18,
65,25 66,22,23 67,19 70,41
76,5 77,34 79,12 27
μομπίλια [= (ιτ. mobilia) ἐπι-

πλε] 5,42-43 21,77 67,18
μοναστήρι, -ιν, -ιον 37,13 79,
3,8,14,19,23,26,36
μονέδες [= (ιτ. moneta) νόμι-
σμα] 26,29
μονή 21,44 38,19 39,8 49,9
70,18
μουζούρια 54,14
μουντάρει [= (ιτ. montare)
ἀνέρχεται] 1,15
μπαλῆς [= (βεν. balio) βάλος]
23,14 25,42 29,21 55,6 74,
24 77,20 120,123
μπαρατάρουν [= (ιτ. barat-
tare) ἀνταλλάσσουν] 8,9-10
14,7
μπαρμπέρης 83,3
μπατάροντας [= (βεν. batèr)
συμψηφίζω, λογαριάζω] 36,
12 64,34
μπατικιάζει, -σει, -σουν, -σμένοι,
-α 7,12-13 11,14 17,13,20,39
36,5 49,10 54,30 55,15 58,
12 60,26 68,20 69,23 75,
34 129,132
μπατίκιν 47,40 82,33 (βλ. ἐμ-
πατίκιν)
μπεζόνια [= (ιτ. bisognia) ἀ-
νάγκη] 78,35-36
μπενεφικιάρει, -εται [= (ιταλ.
beneficiare) εὐεργετεί, ὠφε-
λεῖ] 47,44 49,12-13
μπενεφικίον 47,8 134 σημ. 8
μπιστεμένος 47,7
μπόλιες 5,47 6,41 10,39 24,
36 26,22 30,20 48,18-19 70,
24 78,31
μπουργό 1,25
μπουταρέλλα 40,39
μπουταρόλλα 10,31 78,32
μπράμαν 53,12 (βλ. πρᾶγμα)
μπράιζο 65,31
μπροτιμητέος 60,38 75,14 (βλ.
προτιμητέος)
μπύργος 47,19 (βλ. πύργος)
μύλος 80,20
νερόμυλος 4,6 30,13
νέτιον [= (ιτ. netto) καθαρὸν]
66,14
νοδάρος 7,15 15,2 25,3 (βλ.
νουδάρος, νοτάριος)
νοικοκερα, νοικοκυρά 35,12
39,29 50,14 65,16 67,9 71,
10 76,11 79,18 146
νοικοκύρης, -ιος, -αῖοι 33,17
35,6 36,17 37,20 43,20 44,
13 45,29 46,13 49,4,35 51,
8 61,15 62,16 66,15 71,20
75,32 82,32
νόμιμον, -ος 5,10,12 6,11,13-
14 10,13 40,12,15 48,6,9 67,
6 70,7,9 77,7,9 78,8,10

νομιναδαμέντε [= (ιτ. nomi-
natamente) ὀνομαστί] 22,15
23,16 138
νόμος 21,20 39,29
notario apostolico et impe-
rial 113
νοτάριος 8,9 10,9 10,12,16,17
20,35 25,41 28,8 35,9 38,8,
45,51 39,5 41,3 50,13 52,3
4 55,3 57,2,6 61,2 69,15
74,4 10 75,3,11 82,2,41 83,
2 84,3 86,2 87,2-3 88,2
3,110 επ. 125, (βλ. νοδά-
ρος)
νουδάρος 14,7 (βλ. νοδάρος)
νουλλάδα, -άδες [= (ιτ. nullo,
-a) ἀκυρος] 21,87 35,17 79,
38
νουλλάρον, -οντας 49,28 74,25
ντάννο, -α [= (ιτ. danno) ζη-
μία] 1,32 2,23 3,37 7,47 8,
38 9,24 11,42 12,44 13,32
14,39 15,28 16,25 17,39 18,
33 19,33 20,64 22,31 23,43
25,33 28,26 34,1 36,21 47,
50 54,35 66,35 84,32 86,21
87,22 88,24
ντε βολεντά (=έκουσιως) 3,20-
21 9,13 11,29 13,18 16,14
22,19
ντεγάνος 79,28,29,30-31
ντεζαουράριος 77,45 121
ντελιβραρισμένον 18,16 23,20
25,17 125
ντελορέστο (=ιτ. del resto) 82,
28
ντεμπιτόροι [= (ιτ. debitore)
ὀφειλέτης] 25,32
ντεποζιταρουν 43,28-29 138
ντεσγράτζια [= (ιτ. disgrazia)
δυστυχία] 78,35
ντεσκαδέντζια [= (ιτ. discen-
denza) διαδοχή (κληρονομι-
κή)] 77,29
ντεσταμέντο [= (ιτ. testamen-
to) διαθήκη] 5,84 21,65 40,
52 51,7 70,13 (βλ. διαθήκη)
ντεστénio [= (ιτ. disegno) οχο-
πός, πρόθεσις] 21,86
ντεστρέττον [= (ιτ. distretto)
περιφέρεια, περιοχή] 22,9
27,15
ντεφεντέρει, -ον, -ομεν, -ουσιν,
-ουν [= (ιτ. defendere) ὑπε-
ρασπίζομαι] 2,14 3,38 7,49
8,40 9,25 11,43-44 12,45 13,
33 14,40 15,29-30 16,26 17,
40 18,34 19,35 20,65 66 22,
33 23,45 25,34 28,28 54,
36 66,36 75,36 80,18 83,
31 84,30 86,19 87,20 88,29
ντονατζιών [= (ιτ. donazione)
δωρεά] 35,8,18,20 76,14

ξάζει (= ἄξιζει, ἰσχύει) 79, 40
(βλ. ξίζει)

ξαναβαγμένο (= ξαναβαγμένο)
35, 23 4

ξεκαθαρίζοντας (= διασαφηνίζοντας) 30, 24 32, 4 33 5-6
35, 9 37, 6 41, 18 42, 7 44, 5
45, 5 46, 6 47, 20 48, 23 49,
14-15 50, 5 51, 6 60, 8 61, 6
63, 8 64, 8 65, 8, 25 66, 23 67,
6 68, 6 69, 9 70, 33 72, 5

ξεκαθερνῶ (= ξεκαθαρίζει) 79,
34

ξίζει, -ου, -ουν 35, 17 45, 28 76,
17 (βλ. ξάζει)

ξώσπιτον (= ἐξώσπιτον) 10, 19

ξωχώραφα (= ἐξωχώραφα, τὰ
μακράν τοῦ χωρίου), 17, 9, 12

ὀζάντα, 5, 87 47, 37 49, 29 65,
34 66, 26

ὀζάντα ἀγίου Μάρκου 65, 34

ὀζάντα τοῦ τόπου 6, 74 10, 50
11, 14 17, 26-27 19, 11 20, 13,
49 24, 63 26, 45 27, 52 78, 45
114-5

οἰκονομήσει 5, 75 6, 68 10, 46
26, 41-42 30, 24 40, 55 48,
23-24 70, 33

οἶκος 77, 2

ὀλίμπρι 35, 22

ὀμπατίκιν 64, 22 (βλ. ἐμπατί-
κιν, μπατίκι)

ὀμπλιγάδος, -α, -ον (= (it. obli-
gato) ὑποχρεωμένος) 7, 25
13, 14 18, 12 22, 15 23, 15 25,
12 28, 13 47, 33 49, 19 60, 15
66, 16 68, 10 74, 36

ὀμπλιγάρεται, -ονται, -ουσι,
-ομαι, -ην, -ονται, -οντας (=

(it. obligare) ἀναλαμβάνει
ὑποχρέωση, ὑποχρεοῦται) 1,
30 2, 21 3, 34, 37 7, 32, 45, 48,
8, 36, 39 9, 22-23, 25 11, 40, 42
12, 41 13, 29, 42 14, 30, 36 15, 26,
29 16, 22, 25 17, 37-38, 40 18,
29, 33 19, 31, 34 20, 61, 65 22,
28, 32-33 23, 40, 45 25, 30, 33
26, 48-49, 51 27, 27 28, 24, 27
32, 13 33, 22 36, 14, 20 37, 23-
24 40, 43, 49 41, 20 42, 14 43,
26 44, 15 46, 17 50, 18 51, 20
52, 21 53, 19 54, 32, 35 55, 17,
19 58, 21 59, 21 60, 29 61, 18-
19 62, 19-20 63, 20 64, 39 65,
19, 28 66, 21, 33, 35 68, 24 69,
25 71, 24 75, 26, 36 80, 17 86,
18 87, 19 88, 27

ὄνομαν 53, 13

ὄντεν (= ὄταν) 5, 71

ὄξι 10, 35

ὄργανα 80, 13

ὀρδινάρι 21, 88

ὀρδινε τῶν προδικαδῶρων 79,
23, 26, 33-34

ὀρδινε τοῦ τόπου 70, 39 114-5,
141

ὀρίζουν 12, 35 14, 29

ὀρισμός 42, 25

ὀρκομωτισμένος (= ὀρκισμέ-
νος) 50, 12

οὐζουφουρνάριδες 81, 30
127 σημ. 1

παγαδῶροι [= (it. pagatore)
πληρωτής] 18, 31 19, 32-33 20
63 22, 30 23, 43 25, 32 28, 26

παγαμένο [= (it. pagamento)
πληρωμή] 62, 22-23, 35 66, 17

παγονάτζο 10, 43

παιδιά εὐλογητικά 78, 36

παιδιά ἐκ τῆς σαρκός 77, 36

παιδιά εὐλογητικά ἐκ τῆς σαρ-
κός 5, 75-76 5, 68-69 10, 46-
47 21, 30, 32, 36 26, 42 30, 24-
25 40, 55, 61 45, 26 48, 24 70,
33-34 78, 43

pactum a metà 133

pactum obstagii 139

πάκτωσις 139

πακτώσουν 52, 18 54, 30 55, 15
60, 26 68, 20 69, 22-23 75, 33
81, 32 139

παλιόσπιτον 7, 9

παλάτι 47, 3

παλιομάνδρα 47, 30

παντελεύθερον, -α 1, 14 5, 26
9, 9 11, 22 12, 22 13, 12 14, 16,
27 17, 11 18, 10-11 19, 19 20,
25 27, 17, 20 74, 30-31 84, 8

παντουνάρι [= (it. abbando-
nare) ἐγκαταλείπει] 76, 13

παπλωματόφιδον 6, 38

παρπαγάματα 82, 12, 15, 20, 21

παρπαδίει, -ουσιν, -ουν, -ώσει,
-οντας 1, 9 6, 45 8, 42 13, 9 14,
14 17, 13 18, 9 20, 45 30, 23 33,
8 42, 9 43, 8, 10 45, 8 47, 17 51,
9 56, 4 60, 36 62, 9 64, 12, 26
67, 8 71, 14 74, 30 75, 13, 20 80,
9 83, 4 84, 6 86, 6, 26 87, 5 88, 5

παράδοσις δι' ἐγγράφου 111
καὶ σημ. 1, 125

παράδωνει 81, 12

παρακαταθήκη 138

παραστεκαμένησα 53, 14

παρθένος 30, 10 40, 15 48, 9 70,
9 77, 9 78, 10

παροικία 136-7

παροίκισα 40, 28 136-7

πάροιχοι 136

παροικιόμενον 40, 30 70, 17 71,
11 136, 137

πάρτεν [= (it. parte) μερίδιον]
3, 11 11, 18, 27, 28 27, 25 28, 9,
12, 18 84, 40 85, 4

παρτίκονλα [= (it. particula)
μικρὸν μερίδιον] 11, 16 21, 37,
40 38, 44 39, 30 71, 11

Partitio imperii 116

parziaria 133

πατέρες 79, 22-23

πατιζιασμένα 11, 10 (βλ. μπατι-
κιάζει)

πάτοι [= (it. patto) σύμφωνον]
5, 75 6, 68 10, 11 24, 62 26, 41
27, 52 31 7, 47, 9, 45 54, 37 56,
5 64, 14 66, 37

pegno in osteria 139

πελιγάριν 7, 8 27, 19 40, 21 53,
6 78, 15 (βλ. περιγάριν)

πένα [= (it. pena) ποινή] 1-3
7-9 11, 20 22, 23 25 28 30-
34 36 37 40-46 48-55 58-66
68-71 80 81 83 84 86-88

passim

περ [= (it. per) διὰ] 5, 84 21,
65 40, 52 57, 7 70, 13

περασμένα (= προκτιθέντα,
γονικά) 79, 12

περιβολή 132 σημ. 4

περιβολόπουλον, -α 47, 9-10,
21 68, 7, 8, 17

περιγάριν 21, 19, 20, 41 24, 25
(βλ. πελιγάριν)

περιουσία ἐπίκτητος 143, 144
σημ. 1, 145, 148

περιουσία γονική 141 σημ. 3,
143, 144 σημ. 1, 145, 148

περ' ἀββεντούρα [= (it. per l'
avventura) κατὰ τύχην, τυ-
χὸν] 1, 27 2, 19 3, 32 8, 34 11, 38
14, 35 15, 24 16, 20-21 18, 27 19,
29 21, 84 22, 26-27 33, 20 52,
19-20 54, 30 55, 15 61, 18 66,
18-19, 31

περλέτονον, ἴν [= (it. in per-
petuo) εἰς τὸ διηνεκές] 1-3
7-9 11-23 25 28 42 45 47 49
64 66 71 82 passim

πετεινόπουλον, -α 5, 58 21, 17,
22, 48 75, 24, 35 78, 23, 24

πετεινός 84, 28

πετζάτον [= (it. pezzato) διά-
στικτον, ποικιλόχρον] 70, 32

πέττιν [= (it. petto) ἐπιστή-
θιον] 10, 43

πεύκιν, -ια (= τῆλης) 5, 47 6, 41-
42 26, 27 30, 22 70, 24 77, 18
πῆγες 77, 19 78, 31

πινάκια 36, 6, 11

πλέα (= πλέον) 3, 24 5, 80, 83
6, 72, 75 10, 51 20, 44 21, 71 26,
46, 55 29, 26 30, 28 40, 59, 63
47, 43 48, 30 49, 27 57, 5 70,
38, 43 77, 38, 41 78, 46 80, 16
82, 14

πλειστηριασμός 124, 125

πληρωμή 17, 28 64, 22

πληρωτάδες 18,31 19,33 20,63
22,31 23,43 25,32 28,26
πλήσια, -ες 36,6 41,6 58,6 60,9
62,7 75 23
πλώνει 65,31
πνευματικός 21,68 40,6
ποδεμή (= υπόδησις) 40,45
ποινική ρήτρα 126
ποκόβγη 47,36,38 (βλ. αποκό-
βγουσιν)
πορτελλέτια 43,6
ποσσεντέρει -ου [= (lt. posse-
dere) κατέχει, νέμεται] 1,22
2,16-17 3 29 7 40 8,21,32 9,
18 11,22 12,35 13,25 14,22,28
15,22 16,19 18,25 22,24 23,35
25,24 28,20 54,28
ποταμίδες 62,6,16
πουλεῖ, -ήσου, -ήσουν, -ήσει,
-οῦ, -οῦσιν, ἐπούλησεν 1-3 7-
9 11 23 25 28 32 33 35 37 38
39 41-46 50 56 58-69 71 74-
76 79 81 83 86-88 passim
πουλημένο, -ον 13, 14 18,12-13
22,16 23,16 25,12 28,13 68,
10 86,23
πουλησία 2-4 7 9 11 13 15 16
18 22 23 25 28 32 33 37 44
46 50 51 53 60 61 63 65 66
68 69 72 passim
πουλητής, -άδες 1 7 13 16 22
25 28 33 50 52 53 59 60
62 68 passim
πουλητήρα 2 3 9 15 18 23 37
46 55 61 63 66 passim
πουλκαμέντε 18,14 25,16 48,
23
πράγμα, πράμαν, -ατα 35,5,10
39,11 40,61 43,29 45, 29 47,
7-8 52, 5,6,8,16,21,25 54,7
57 4 64,11,14,18,22,35,36 66,
11,15,19,25 67,22 69,9 70,
41,43 81,30 83,17,18,23 33,35
84,36,39 87,14,22
πρασινοτίγνια 30,21
πρὸ 21,21 22,13 29,20 41,4,8,9,
12,14,16,20 47,53
προβελέγιον [= (lt. privile-
gio) προνόμιον] 21,67
προδικάδορας, -ες 79,23,24,26,
33,34
πρεζέντε, ντέ 2 5-8 12 13 15-
29 33 37 38 41 43 49 53
54 66 69 70 73-75 81-84 86
87 88 passim
πρέζιον [= (lt. prezio) τίμημα]
33,12 36,12 44,7 46 9 50,7
51,10 61,8 63,11 64,22 65,10
68,12 69,12 72,9
πρέζιος [= (lt. prezzo) τίμημα]
1,17 3,21 7,27 9,13 11,29 13,
19 16,14 18,19 20,33-50 22,
19 23,22

πρεμεττάδα 83,28 (βλ. προμε-
ττάδον)
πρεμεττέροντας 83,29 84,29 86,
16-17 88,26-27 (βλ. προμε-
ττέρει)
πρίβος [= (lt. privo) ἐστερημέ-
νος] 87,18
προῖκα 30,12 40,17 48,12 70
11,28 77,10 78,12 139 ἐπ.
προικίν 5,82 10,49
προικίον, -α 10,46,50,53 26,32,
44,45,47 27,46-47 48,30 60,
8 65,9,14,27 67,6 76,9,11 77,
35,38 78,45 79,12
προικίσουν 81,32 83,34 84,13
88,26
προικοσύμφωνον 10, 10, 54-55
προικοταμένον 20,10
προικοχαρτί 31,6
προκουραδῶρος [= (lt. procura-
tore) ἐπίτροπος, ἐκτελε-
στής διαθήκης] 39,7
προμεττάδο, -ον, -α 61,6-7 67,7
74,16 βλ. πρεμεττάδα)
προμεττέρει, ουν, -οντας [= (lt.
promettere) υπόσχομαι] 24,
49,51 26,27,34 27,35-36 30,
10-11 40,16,54 42,12 45,12,
23 48,10,22 67,21 70,10,27
73,4 75,29-30 78,38 (βλέπε
πρεμεττέροντας)
πρόξιμοι [= (lt. prossimo)
πλησίον (συγγενής)] 5, 80,83
6,72,75 10,51 26,46,55 30,28-
29 40,59,63-64 48,30-31 70,
39,43 77,38,41 78,46
προσκεφαλαδίες 77,18
πρόσωπον 69,15
προτιμητέος 22,22 (βλ. μπρο-
τιμητέος)
προύκα 5,16,53 6, 17,49 10,18
24,16 26,15 27,14 29,15
προυκίον 65,29,32
πρωτερχόμενος 88,10
πρωτοθύτα 41,6
πρωτοπαπᾶς 21,69
publicus imperialis nota-
rius 112
publicus et apostolicus auc-
toritate notarius 113
πύργος 47, 15,16 (βλ. μπύργος)
πώλησις 123 ἐπ.
πώλητάδες 68,24 (βλ. πουλη-
τής)
registres des fiefs 117
ρέμπι (= ραββίνος) 16,3,4,12,
15,23 38,34
ρεαλβάροντα, -ας [= (lt. ri-
salvare) διαφυλάσσομένου,
ἐξαιρουμένου] 19, 19 20,25-
26 24,49-50 27,43 29,22 35,
17 38,38-39 41,14 45,17 60,

11 64,31 65,23,33 71,21 78,35
ρεσποντεδῶροι 18,31 19,32 20,
63 22,30 23,43 25,32 28,26
ρεσποντέρου [= (lt. responde-
re) ἀπαντῶ, ἀντιτάτω] 43,
27 44,17 46,18 60,31 61,20
65,21-22 68,25
ρεστάντε [= (lt. restante) υπό-
λοιπον] 3,14,27 12,32 36,13
38,40 48 30
ρεστάρει [= (lt. restare) υπο-
λείπεται] 75,29 85,6
ρεστός [= (lt. resto) υπόλοι-
πον] 12,8,18,29
ρετζίβερε, -ουν, ἐρετζιβέρησεν
[= (lt. ricevere) παραλαμ-
βάνει] 41,17 79,27,32
ρινουντζιρόντας [= (lt. rinun-
ziare) παραιτούμαι] 78 47
ρωμαῖοι 115
σαλευόμενα (= κινητὰ) 32,13
33,23 43,29 44,16 48,27 50,
19 51,21 58,21 60,30 61,20
62,20-21 63,21-22 64,40-41
65,21,29 67,23 68,25 69,26
70,38 71,25
Σάλιος νόμος 116
σατισφαῖδος, σατζίφαῖδος, -α
36 15 37,18 41,18 49,14 52,15
53,11 54,21 55,11 56,4 66,
29 82,16 86,16
σατζίφάρουν, -ουσιν, -ομένως
[= (lt. satisfacere) ἱκανοποιῶ]
1,18 2,11-12 3,22 7,31 9,14-
15 11,30 12,31 13,20 15,18,
16,16 17,30 18,21-22 19,24 20,
31,52 22,20 23,31 25,19-20
28,17 33,24 43,28 44,17 46,
18 58,22 59,22 59,22 60,31
61,21 62,21-22 63,22 68,26-
27
σὲ πὲρ κάζο [= (lt. se per ca-
so), εἰς περίπτωσιν] 5,77 6,
70 7,42 8,49 9,20 10,48 12,39
13,27 17,25,35 20,58-59 23,38
25,27-28 26,43 28,22 53,18
σὲ 5-8 14 15 17 19-21 23 24
27-29 34 36 42 44 47 49
53 54 58 60 61 64 66 69 71
72 80 82 passim
σηκώνουσιν 66,25
σιαστήκασιν 13 18 (βλ. ἐσια-
στήκασιν)
σιγούντο [= (lt. secundo)
συμφώνως] 47,37 65,33 66,
26
σιγούρα [= (lt. sicuro, -α) ἀ-
σφαλής] 14,34
σιγουριτά [= (lt. sicurtà) ἀ-
σφάλεια] 26,46 32,9 33,15
43,28 44,11 45,32 46,12 50,
10 51,15 58,15-16 60,23 61,

13 62,14 65,15 68,15 69,21
 σιμώτεροι 30,32 78,51
 σκέπος 47,50
 σκενοφυλάξ 76,18
 σκλέτα, -η 10,38 77,16
 σκοδέρει [= (it. scondere)
 κρύπτει, φυλάσσει] 79,28
 σκρόφα 39,47,48 49,51,52,53
 σμιξει (= υπανδρευθῆ) 5 84
 6,76
 σοββενιέρεται [= (it. sonve-
 nire) βοηθῶ] 49,22-23
 σοββετζιόν [= (it. sonven-
 zione) βοήθεια, ἀνακούφι-
 σις] 71,13
 σολδια 7, 9-14 16 18 26 28 33
 37 38 40 41 43 45 47 50 53
 58 60 69 71 74 88 passim
 σόρτα [= (it. sorta) εἶδος] 6,43
 σπαστρέψει (= παστρέψει, κα-
 θαρίσει) 47,33
 σπαστρικόν (= παστρικόν) 49,
 22
 σπέζες [= (it. spesa) δαπάνη]
 40,44
 σπιτοκατοιζία 60,10
 σπιτότοπος 49,5
 στάμενα (= χοήματα) 26,28,30
 36,13 66,28 67,17 73,3
 στάμενα τῆς ἀγορᾶς 86,16
 στάμπτελ [= (it. stabile) ἀκί-
 νητον] 5,85 6,76 24,41 26,33
 27,39 30 28 37, 24-25 38,14
 39,36 40, 53,61 41,21 52, 22
 53,20 54,33 55,18 65, 25 66,
 22,33 67,19 70,41 76, 5 77,
 34 79,11-12,27
 στάνια 6,42 77,21 78,33
 στάνινο; 10,41-42
 στατοῦτα τοῦ τόπου 49, 29-30
 119
 Statuta Veneta 119
 σταυροφόροι 117
 στεγασία 43,13
 στεκόμενα (= ἀκίνητα) 32,13
 33,23 43,29 44, 16 48,27 50,
 19 51,20 58, 21 60, 30 61, 20
 62,20-21 63, 21 64,40 65, 21,
 28-29 67,23 68,25 69,26 70,
 38 71,25
 στερεώνοντας 83,36 84,42 86,
 28 87,29 88,32
 στιμάρον, ἐστιμάρασιν, -σμέ-
 νον [= (it. stimare) ἐκτιμῶ,
 διατιμῶ] 7, 26 18, 20 54, 15
 64,33
 στιματζιὸ 20,34
 στράτα [= (it. strada) ὁδός] 5,
 18 20,42 23,10-11
 στράτα κουμούνα 21,47-48 42,
 9 55,7 65,10 66,10-11 71,8
 81,7-8
 στρωμάζον 48,18

στῦλοι 5,48 26,26 30,22 40,40
 48,19
 συμβίβασις, συμβίβασις 5,7 6,8
 24,9 26,7 21,7 29,8
 συμβίος, συμβίος, -α 1 2 4-10 12
 15 20 21 23 24 26 27 29 30
 35 39 40 42 43 45 46 50 54
 59 61 67 69 71 75 77-80 82
 84 86 87 passim
 συμβαστήκασιν, συμβιβασμένα
 24,5 26,5 82,17 (βλ. ἐσσυβι-
 βαστήκασιν, ἐσσυβαστήκασιν)
 συμπιβάζονται 24,22
 σύμπλιον, -α 13 5 9 11 29 46
 53 69 71 72 77 82 passim
 συμφωνία 30,4,34 40,10,66 48,
 3,31 70,3,44 77,3 78,3
 σύμφωνον 5,88 6,79 24, 60 26,
 56 27,53
 συνδροφία 76,12
 σύνδροφος, -οι 73,1-2,4 74,2
 συνουέσιον 30 4 48,3 70,3 77,4
 78,4
 σύντεκνος 39,52
 συντροφία 5 34 40,47 42,4
 σύντροφοι 3,18,23
 συνυποσχενικόν 124
 σφαλιζονται 27,19
 σφορτζάρι [= (it. sforzare)
 ἐξαναγκάζει] 43,22
 σῶμα 39,43
 σῶσιτον (= ἐσώσιτον) 10,19
 75,22-23
 τάξει (= ὑπόσχεται) 24,33
 τάνσα 23,26 123 σημ. 4
 τάξις 26,54 42,18 47,40 58,20
 64,38 74, 35 76,8 77, 38, 40
 114-5
 τάξις ρωμαϊκή 40,53 48,29 70,
 37 115
 τάξις χριστιανῶν 6,55
 τάσσει 27,38,45 (βλ. τάξει)
 τάσσει, -ουν, -ουσι 5,13,52 6,14
 10, 14,25,45 24, 15,51 26,12,
 27,33 27,12,35 29,13 30,10
 31,6 40,16,50,54 42,12 45,12
 47,43 48,10,22 49,4 52,21 54,
 35 55,17 66,21 67,21 70,10,
 27 77, 10, 24,25, 32,35 78,11,
 38 (βλ. τάξει)
 ταυλομάνδηλα, ταυλομάντηλα,
 ταυλομάτλη 5, 46-47 6,41
 10,39 24,36 26,21 30, 21 70,
 23, 77,19 78,31
 τελεσμένα 40,36 135
 τέλη ἀποταμεινικά 136
 τέλη συστατικά 136
 τέλος 5-8 10-12 16 19 20,25 82
 33 37-41 43 45 47 49 51 60
 63 64 66 67 70 72 78 82 84
 passim 130, 132, 133,
 134 επ., 137

τέρμενον, τέρμινον [= (it. ter-
 mine) προθεσμία] 40,45 45,
 13 88,10,12
 terza 131
 τεσταμένο 21,84 (βλ. διαθήκη)
 τετάρτην 3,11
 τέταρτον 128
 τζεκίνο (= βεν. Zeccin) 1,15
 τζεκίνα χρυσά 81,37-38
 τζενεραλμέντε 38, 11 39, 7 65,
 30
 τζεγκουλάδο, -α [= (it. cer-
 chia) περιπεφραγμένον] 47,
 18 19,34 69,12
 τζινγκούρα (= ἀγρός ἐπὶ μα-
 κρὸν ἀκαλλιέργητος) 82,18,
 22
 τιλάρων 5,45 6,40 10,38 26,23
 30,18 40,38 70,25 77,18 78,
 30
 τιμή 5,79 6,71,72 26, 53,54 30,
 31 39,34 40,62,63 70,42 77,
 40,41 78,49,50 147
 τιμώτατος 47,3
 τοκάρι, -ου, ἐτοκάριζε [= (it.
 toccare) ἀνέχει] 1,14 23,24
 27,24-25 47,40 65,33
 τοποτηρητής 38,11
 τορνέσι, -ιον, -ια 7,31 9,15 17,
 31 22,21 23,32 25,20 28,17
 33,10 36,20 38,38,42 39,35
 40,42 80,16 85, 3-4,5,9 86,
 16
 τράβα [= (it. trave) δοκός] 43,
 11
 τραβιμέντον 43,13
 τραβενιέρι, ἐτραβενιέρησεν
 [= (it. travenire) ἐπέρχε-
 ται] 6,70 10,48 26,43,52 40,
 60 65,26 70,35,39
 τραβενιέρι, 1,23 5,77 (βλ. τρα-
 βενιέρι)
 traditio cartae 111 καὶ σημ.
 1, 125
 traditio per cartam 111 σημ. 1
 τραμουντάνα [= (it. tramon-
 tana) βορρᾶς] 38,21
 τρανός 127 σημ. 4
 τραφοκοπήσει 83,9 84,9-10 87,
 10 88,9,11
 τράφος, -οι 2,11 7,8 21,19 22,
 13 23,12 58,8 69,22
 τριτεμένες 62,8
 τρίτον 8,22 29,20 52,7 59,8 75,
 12,34 128 σημ. 6 (βλ. ἀπὸ
 τρίτου)
 τρομήξει (= τολήσει) 79,15
 τρώγω, -ει 5,78 6,71 7,39-40 8,
 44 16,18 21,43,74 22, 24 23,
 35 26, 53 28,19-20 36,18 37,
 21 38,14,19,28 55,13 81,22
 τρώσι 2,16 3,29 6,56 8,20,31
 11,21 12,35 15,22 19,26 20,55

- 21,32 25,23 41,13 52,17 54, 29 60,25 68,19
 υπανδρεία 5,7 6, 8 24, 9 26, 8 27,7 29,8 40,10 48,3 70,3 77, 3 78,3
 υπέρπυρα 1-3 5-20 22-28 30- 34 36-46 48-52 54 56 58- 66 68 72 74 77 78 80 82- 84 86-88 passim
 υπόθεσις 13,14
 υποθήκη 137
 υπόσχεται 14,30
 usufruttuarii 127 σημ. 1
 φάλο (= (it. falso) δόλιος, ψεύστης) 82,33
 φανιστή 10,54 33,19 35, 13,15, 39,28 48,17 64,31 81,21
 φεουδαλισμός 117 σημ. 3
 φεουδάρχει 117 σημ. 4, 127, 129, 130
 φέουδον 116, 131, 132 σημ. 4
 φερμάρονσιν [= (it. fermare) στερεώνω] 1,26-27
 φιλιότζα [= (it. figlioccia) ά- ναδεκτη] 45,7
 φλέγα (=φλέβα) 47,13
 φόρος [= (it. foro) άγορά] 70, 31
 φουρνίδον, -α, -ες 26,21 40,40 70,37 77,12
 φρά [= (it. fra, frate) μονα- χός] 79,24
 φυλάζοντας, -μενα (= φυλάσ- σοντας) 11,23 31,8 74,37 82, 38 83, 37 84, 43 86,29 87,30 88,33
 φυρόν 5,65
 χαράτзин, χαράτζιον 6, 46,65 10,30 23, 23,24,27 25, 43 37, 13 51, 11,17 59,13,19 60, 18, 26 61,9-10,17 62,12,17 65,12, 18, 68,13,21 69,14,23 74,17, 23,28,31 75, 17,25,35,36 80, 15,19 81, 16,19-20 86,9 113, 123
 χάρισμα, -αν, -ατα 30,26 40, 52 48 27,29 52,14 70,36 76,3
 χαρίσω, -ει, -ειν, -ουν, -ζει, χα- ριστοῦν 1-3 7-9 11-23 25 28 32 33 35 37 41-47 50 55 58- 61 63-69 71 74-76 79 81 83 86-88 passim
 χειρόγραφον 12,15,16 113
 χειρομάνδηλα, χειρομάντηλα 26,22 30,21 70,23-24
 χρέος 29,25,26
 χρεωστεῖ, έχρεώσται 39,21 53, 14 82,28
 χρυσοκολωννάτον 77,23
 χωριανός 39,49
 χωρισμένον 20,41
 ψυχή 6,54 10,53 21,25,34,39,52, 62,76,82 27,37 38,28,37 39,9 49,9 54,23 74,16,26 78,11,37 79,14 80,7 86,13
 ψυχικόν 45,7 75,9 76,4 79,7, 9 16 81,33 146 καὶ σημ. 1, 147 έπ.
 ώρα 5 32 33 39-46 48-51 58- 65 67-72 75 81 83

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν βεβαιότητα, ἐὰν αἱ πράξεις τῶν χειρογράφων μας εἶναι χρονολογημέναι κατὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ἡμερολόγιον ἢ τὸ βενετικόν, καθόσον οὔτε τὰ φύλλα τοῦ χειρογράφου Α εἶναι συνεχῆ, οὔτε αἱ εἰς αὐτὰ πράξεις καταχωρίζονται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν. Διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐν ἐπικεφαλίδι τῶν πράξεων ἡμερομηνίας ἐθέσαμεν τὰς χρονολογίας τούτων ἄνευ μεταβολῆς ἢ προσθήκης τινός. Θεωροῦμεν ὅμως πιθανώτερον ὅτι εἰς τὰ χειρογράφα μας τίθεται τὸ κατὰ τὸ βενετικὸν ἔτος (more Veneto) ἔτος. Ὡς γνωστόν, οἱ Βενετοὶ τὸ διοικητικὸν ἔτος ἠρξίθουν ἀπὸ πρώτης Μαρτίου.

Ὅθεν, ἐὰν εἶναι ὁρθὴ ἡ εἰκασία μας, διὰ νὰ χρονολογήσωμεν τὰς πράξεις τῶν χειρογράφων μας κατὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ἡμερολογιακὸν ἔτος, πρέπει τὸ σημειούμενον ἔτος εἰς τὰς συνταχθείσας ἐξ αὐτῶν μεταξὺ 1 Ἰανουαρίου καὶ 28 Φεβρουαρίου ν' αὐξηθῇ κατὰ ἓν. Οὕτω, λ. χ. εἰς μὲν τὴν ὑπ' ἀρ. 1 πράξιν ἡ φερομένη ἡμερομηνία αὐτῆς 7 Ἰανουαρίου 1538 πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τὸ ἡμέτερον ἡμερολογιακὸν ἔτος 7 Ἰανουαρίου 1539, εἰς δὲ τὴν ὑπ' ἀρ. 12 πράξιν τῆς 9 Μαρτίου 1539 δέον νὰ μείνῃ ἀμετάβλητος.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

*Εγγραφον 6 στ. 69 κληρονομῶν γρ. κλοισρονό-
μων

*Εγγρ. 7 στ. 43 καὶ 44, 9 στ. 21, 22 καὶ 23,
13 στ. 28 καὶ 29, καὶ 16 στ. 22 ἢ γρ. ἢ

*Εγγρ. 13 στ. 27 σερ γρ. σε

*Εγγρ. 16 στ. 17 ἀπέλ(ην) γρ. ἀμπέλ(ην)

*Εγγρ. 17 στ. 2 ὄνομαν γρ. ὄνομαν

*Εγγρ. 23 στ. 47 ἡμυοι γρ. ἡμυοι

*Εγγρ. 26 στ. 23 κάνας γρ. μάνες

*Εγγρ. 39 στ. 11 τήν γρ. τήν

*Εγγρ. 42 στ. 16 κληρονομικός, γρ. κληρονομικός,

*Εγγρ. 43 στ. 8 (καί) γρ. (καί)

*Εγγρ. 74 στ. 33 δικαιομάτα] γρ. δικα[ιό-
ματα]

Σελ. 110 στ. 8 ἐγράφοντο γρ. ἐγράφετο

Σελ. 124 στιχ. 11 κομπρομέσου γρ. κομπρο-
μέσου

Σελ. 132 στ. 34 καὶ 160 στ. 19 (στήλη γ)
libello γρ. livello

Σελ. 136 στιχ. 2 ἀντί consignatini γρ. consigna-
tini

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
I ΠΡΟΤΑΣΣΟΜΕΝΑ	1
ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ	7
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ	8
II ΚΕΙΜΕΝΑ	9
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ Α (Έγγραφα 1-81)	9
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ Β (Έγγραφο 82)	102
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ Γ (Έγγραφα 83-88)	103
III ΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ	110
→ § 1. ΝΟΤΑΡΙΑΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ	110
§ 2. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ	113
§ 3. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ	119
§ 4. ΑΞΙΩΜΑΤΑ	120
§ 5. ΦΟΡΟΙ	123
§ 6. ΑΚΙΝΗΤΑ	123
I ΠΩΔΗΣΙΣ	123
II ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ	126
III ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ	127
→ α. Γῆ ἐντροτεμένη	128
→ β. Γῆ μισιάρικη	131
— γ. Γῆ ἐλευθέρα	134
— δ. Τέλος	134
— ε. Σύμβασις παροικίας	136
IV ΥΠΟΘΗΚΗ	137
V ΠΑΚΤΩΣΙΣ	139
§ 7. ΓΑΜΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ	139
§ 8. ΔΙΑΘΗΚΑΙ	144
§ 9. ΨΥΧΙΚΟΝ	147
Α' ΠΙΝΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ	150
Β' ΠΙΝΑΣ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ	156
ΠΡΟΣΘΗΚΗ	166
ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ	166
(Έκτὸς κειμένου Πανομοιότυπον ἐκ τοῦ χειρογράφου Α.)	